Miloš Pajić

ŠKOLSTVO U SREMU (1945 - 2000)

Sremska Mitrovica
2019.

Izdavač
Istorijski arhiv SREM
Sremska Mitrovica

Za izdavača
Dejan Umetić, direktor

Monografije, knjiga 21

Urednik
Nada Simić Lemajić

Tiraž
300

Štampa
JP „Službeni glasnik“, Beograd

ISBN
978-86-84955-32-8

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

37(497.113 Srem)"1945/2000"

ПАЈИЋ, Милош, 1940-
Školstvo u Sremu : (1945 - 2000) / Pajić Miloš. - Sremska Mitrovica : Istorijski arhiv Srem, 2019 (Beograd : Službeni glasnik). - 472 str. : ilustr. ; 24 cm

Tiraž 300. - Bibliografija.

ISBN 978-86-84955-32-8

a) Школство -- Срем -- 1945-2000

COBISS.SR-ID 330516999

Mojoj unuci Dunji Milačić

Štampanje monografije je finansirao Grad Sremska Mitrovica

I

P R E D G O V O R

Kako i čime početi predgovor u knjizi Školstvo u Sremu 1945-2000. kad nije bilo pravog početka već kraj starog režima i kraj Drugog svetskog rata. Zna se, posle svakog kraja dolazi početak.

Kad govorimo o prosveti i obrazovanju (pojam školstvo) treba ponoviti već poznati podatak da mnoge škole u toku Drugog svetskog rata u Sremu nisu imale prekida u radu ili je to bilo za kraće vreme.

Približismo se temi ove knjige Školstvo u Sremu 1945 – 2000. godine. Dok je 1945. prava istorija, 2000-ta je dojučerašnja stvarnost.

Istorijski gledano, ovaj period je celina po političkim i ekonomskim zbivanjima. Promene u političkom životu počele su od 90-tih godina prošlog veka a sa njima i šire društvene promene.

Naše školstvo je mlado i nedovoljno proučeno. Malo je škola obrađenih u monografijama. Mali broj istraživača u Srbiji bavio se školstvom u regionu ili šire u Republici Srbiji. Izuzetak je knjiga o predškolskim ustanovama u Srbiji pod nazivom *Predškolske ustanove u Srbiji 1843-2000. godina,* dr Ana Gavrilović u izdanju Službenog glasnika, Beograd 2001. godina. U Sremu je broj monografija o školama, koliko je meni poznato, do sada, oko desetak.

Najpribližniju ocenu o stanju školstva pod Austrougarskom kod Srba, izmedju ostalog i u „Srijemu", dao je hrvatski kraljevski savjetnik zemaljskih škola – nadzornik Antun Cuvaj u svojoj šesto-tomnoj knjizi do Prvog svetskog rata.

Kad govorimo o podacima koji treba da budu oslonac istorijske istine i kojim će se služiti buduće generacije, treba biti oslobođen dnevno-političkih ocena, podataka koje predanje čuva, ali i podataka u izvorima koji se neproverno i samo jednom spominju.

O spominjanju prvih škola u sremskom području ima podatak da se prva škola javlja pri manastiru Hopovo od 1573. godine.

Podatke nalazimo u knjizi Andrije Ognjanovića *Graničarske narodne škole i njihovi učitelji na teritoriji Vojvodine od 1774. do 1872. godine.* U toj knjizi imamo podatke o prvom javljanju za 82 škole. U vodiču kroz arhivske fondove Istorijskog arhiva „Srem" (IAS) II sveske iz 2004. godine autori se pozivaju na postojanje 36 škola u isto toliko mesta povodom njihovog prvog javljanja. Po ovom izvoru najstarija škola u Sremu je u Neradinu od 1652. godine. Za ove tvrdnje oslonac je u ediciji „Salašarske škole" i Mala enciklopedija, Prosveta, Beograd, 1986.godina.

U Vodiču IAS II sveska, 2004. godine, nalaze se prvi pomeni škola kojih nema u knjizi Andrije Ognjanovića *Graničarske narodne škole i njihovi učitelji na teritoriji Vojvodine* za sledeće škole: 1750. u Višnjićevu, 1769. u Rumi, 1769. u Jasku, 1770. u Gibarcu, 1780. u Šimanovcima, 1730. u Molovinu.

U vremenu od 1573. do 1832. godine ostvareno je mnogo državnih, jezičkih i verskih uticaja i interesa. Podizane su mnoge nove školske zgrade, rastao je kvalitet nastave u korist dece, broj polaznika se uvećavao. Popravljao se profil učitelja i poboljšavao njihov položaj. Početkom XIX veka, može se reći, da je školstvo već bilo razvijeno. Pored pučkih škola, otvaraju se u gradskim naseljima realke – niže gimnazije, građanske škole, mađarske škole, slovačke škole...

Za vreme Prvog svetskog rata mnoge škole u Sremu nisu radile. Kad je rat završen, Srem se našao u sastavu nove države – Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Usledile su velike promene u školskom zakonodavstvu, nastavnim planovima i programima i u poboljšanju uslova rada.

Za vreme Drugog svetskog rata bilo je kraćih prekida u radu pojedinih škola. Na početku 1945. godine rat je bio završen na područjima Zemuna, Stare Pazove, Inđije, Rume, Pećinaca, Iriga i Sremske Mitrovice. Nešto kasnije, rat je završen i na šidskom području – Sremski front.

Obzirom na postojanje prosvetnog kadra u gradskim sredinama, posle manjih adaptacija oštećenih objekata prišlo se - po naredjenju Narodnooslobodilačkih odbora - Otseka[1] za prosvetu i kulturu - oživljavanju rada u školama.

Ova knjiga ima dva dela. U prvom delu predstavljene su prilike u školskom zakonodavstvu, prva velika reforma nastavnih planova i programa krajem pedesetih godina, izgradnja školskih objekata u doba industrijalizacije i agrarizacije šezdesetih godina, podizanje kvaliteta nastave i usavršavanje nastavnog kadra, velika školska reforma – preobražaj socijalističkog vaspitanja i obrazovanja, vreme SIZ-ova sedamdesetih godina, racionalizacija školske mreže i integracije škola osamdesetih godina, administrativno upravljanje školama na nivou Republike – devedesetih godina.

1 Otseka je reč u originalu po pravopisu do 1958.godine.

U drugom delu knjige predstavljene su škole kroz najvažnije podatke iz svoga rada koje su prikupile o sebi - sa prilozima i dokumentacijom. Ono što škole nisu napisale o sebi pronašao je autor knjige.

Rad autora na prikupljanju, odabiru i sređivanju podataka za ovu knjigu bio je desetogodišnji. Sa završetkom XX veka zaokružena je vremenska celina.

Želeo bih da ova knjiga nađe svoje čitaoce u vaspitačima, u profesorima osnovnih i srednjih škola, u čitaocima koji će iz radoznalosti, ponosa ili sete uzeti ovu knjigu da obnove ono što su znali ili da saznaju nešto novo, ili da pronađu svoju školu kao što se uvek rado vraćamo zavičaju. Knjiga je namenjena svima koji su bili đaci, koji su sada đaci i koji će to biti.

Zašto je u knjizi samo osnovno, predškolsko, osnovno muzičko i specijalno vaspitanje i obrazovanje? Zato što je i to preambiciozno i preopširno! Mislim da je ova knjiga početak pisanja o istoriji školstva u Sremu. Očekujem da će knjiga podstaći pisanje o srednjim školama i dalja istraživanja u školstvu. Ako knjiga bude putokaz za buduće istraživače, nadam se da će ispuniti svoju misiju.

Svu zahvalnost za podršku u radu kao i dostupnost u korišćenju podataka dugujem mojoj bivšoj kući u kojoj sam radio 20 godina – Istorijskom arhivu „Srem“ koji je ujedno i izdavač ove knjige.

Veoma sam zahvalan saradnicima koji su prikupili i obradili podatke o svojim školama kao i mitrovačkom fotografu Slobodanu Stojinoviću koji mi je ustupio fotografije nekih škola.

Zahvaljujem se dobronamernim sugestijama gospodina mr Živka Popova koje su i prihvaćene.

Posebno se zahvaljujem dr Zoroslavu Spevaku i dr Svetozaru Dunđerskom, vanrednim profesorima (u vreme pisanja recenzije, 2005. godine) Katedre za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu za nadahnute reči u recenziji ove knjige.

Autor

II

PRIRODNI I ADMINISTRATIVNI SREM

PREGLED RAZVOJA ŠKOLSTVA U SREMU NEPOSREDNO POSLE ZAVRŠETKA DRUGOG SVETSKOG RATA

Srem je geografsko područje prirodno omeđeno sa juga rekom Savom, sa severa i istoka rekom Dunavom, a sa zapadne strane granica je iza reka Bosut i Vuka.

U tom omeđenom prostoru malo manjem od 7.000 kvadratnih kilometara živi oko 400.000 stanovnika. Ovaj prostor (Srem) bogat je mnogim bogatstvima. Mesto ukrštanja hrišćanskog pravoslavlja i katolicizma, ali i islama.

Vreme je teklo, događaji su se nizali kroz istoriju, razvijali su se pojedini gradovi koji su postali privredni i administrativni centri. U gradovima su bila sedišta župa, srezova i okruga. Ovakva organizacija stvorena je još na početku XVIII veka kada je Srem bio u sastavu Habzburške monarhije i uz manje političke izmene ostao takav do početka XX veka. Zanimljivo je da je takva podela (srezovi, okruzi) bila i na kraju prve polovine XX veka (1945-1946.). Zvao se Sremski okrug. Sremski okrug je 1945. godine obuhvatao srezove: vukovarski srez, iločki, šidski, sremsko-mitrovački, karlovački, iriški, rumski, staropazovački i zemunski srez (Inđija tada nije bila srez).

Kada je 1946. godine izvršena nova administrativna podela u FNRJ ukinuti su okruzi. Ukinut je Sremski okrug pa je došlo do reorganizacije srezova. Vukovarski i iločki srez su ušli u sastav NR Hrvatske, karlovački srez sa Beočinom je pripojen Bačkoj, a Zemunski srez je ušao u sastav beogradskog područja. Šidski srez, sremskomitrovački, rumski, iriški i staropazovački formirali su jedinstveni Sremskomitrovački srez. Ovom srezu je 1955. godine pripojena opština Mačvanska Mitrovica sa sedam naseljenih mesta. Okruzi su ponovo zaživeli u periodu administrativnog upravljanja 1992. godine. Sremski okrug danas ima u svom sastavu sedam opština: sremsko-mitrovačku, šidsku, rumsku, irišku, pećinačku, inđijsku i staropazovačku.

Na sremskom prostoru škole su s prekidima radile od sredine XVIII veka.

U ovoj knjizi se govori o razvoju osnovnog školstva, ali i o predškolskim ustanovama, osnovnom muzičkom i o specijalnim osnovnim školama.

Prikupljena i obrađena građa prezentuje rad škola u uslovima tek oslobođenih krajeva (1944. godina) kada je trebalo okupiti đake, pronaći nastavni

kadar, obezbediti uslove za rad, obezbediti nastavna sredstva, doneti nove planove i programe. Prikazani su pravci daljeg razvoja školstva, mreže škola i unapređenje vaspitno-obrazovnog procesa, otvaranje škola i izgradnja novih, primena novih zakona, prenošenje obaveza za škole sa republike na opštinske zajednice obrazovanja, izgradnja školskih objekata u vreme industrijalizacije i agrarizacije zemlje, o vremenu SIZ-ova i integracije škola, stvaranje kvaliteta, poboljšanje kadra u školstvu, uvođenje novih tehnologija u pedagoškoj teoriji i praksi. U savremenim školama odomaćili su se predmeti informatika, veronauka i građansko vaspitanje krajem XX veka.

U periodu od 1945-2000.godine izgrađen je jedinstveni vaspitno-obrazovni sistem u kojem se razlikuju sledeći nivoi obrazovanja:

Predškolski vaspitno obrazovni nivo obuhvata decu od 1- 6. godine. Nastavni plan i program se realizuje u posebnim predškolskim ustanovama sa posebno školovanim nastavnim kadrom.

Osnovno-školski nivo vaspitanja i obrazovanja je postao obavezni i obuhvata decu od 7-15. godine. Nastava se izvodi po sistemu.

– razredna nastava od I do IV razreda i

– predmetna nastava od V do VIII razreda

U ovom nivou je obuhvaćeno niže muzičko obrazovanje po dobrovoljnom opredeljenju učenika i osnovno specijalno vaspitanje i obrazovanje učenika sa posebnim sposobnostima.

Srednjoškolski nivo obrazovanja obuhvata uzrast od 15-19. godine. Programski sadržaji su pružali stručna znanja i praktična umenja Učenici su po završetku škole mogli da se uključe u rad ili da nastave dalje školovanje na višem nivou.

Visoko-školski nivo obrazovanja obuhvata učenike koji su završili srednjoškolski nivo. Nastavni proces je imao karakter studija. Ovaj nivo je pripremao kadrove VI i VII stepena stručnosti, VII-1 – postdiplomske studije i magistratura i VIII stepen – doktorske disertacije.

III

USPOSTAVLJANJE SISTEMA ŠKOLSKE VLASTI U SREMSKOM OKRUGU – 1945. GODINA

Okružni narodnooslobodilački odbor - Odsek za prosvetu - bio je direktno podređen – Pokrajinskom odboru – Odseku za prosvetu. O popunjavanju radnih mesta u školama Srema (odmah po oslobođenju) bio je zadužen Prosvetni odsek. On je pronalazio podobne i pogodne ličnosti nekompromitovane u ratu, sa minimumom zadovoljenja školske spreme. Prosvetni radnici su postavljani dekretima od Prosvetnog odseka uz proveru karakteristike na predlog škole ili mesnog narodnog odbora (MNO). Svaki srez je imao svoj prosvetni odsek i prosvetnog instruktora koji je svakog meseca slao izveštaje Okružnom prosvetnom odseku.

Izveštaji su sadržavali „pregled stanja o obrazovanju, broju đaka, učitelja, nastavnika i profesora, o uslovima u kojima se nalaze zgrade, učionice, o programima koje je odobravao Pokrajinski, odnosno Republički prosvetni odsek. Pored rada se učenicima, u selima se organizuju analfabetski tečajevi, izdaju se zidne novine kao vid informisanja, narodni univerziteti (predavanja) otvaraju se domovi kulture, biblioteke...“[2]

2 Arhiv Srema: Fond ONOO, Odsek za prosvetu, izveštaji o radu po srezovima za 1945.godinu.

Осарна за округ

Срез

Округ Срем митровачки

СТАТИСТИКА

ниже и више основне школе у Округу срем митровачкоза 1944-45 школску годину.

А. Општи део

1. Становници по народности.

Године	Срба	Хрвата	Мађара	Словака	Румуна	Руснака	Чеха	Бугара	Словенаца	Осталих	Свега
1931											
1945											

2. Здравствено стање становника а) Обичне заразне болести шуја, маларија, дристаше, шарлах, богиње, ...

б) Је ли земљиште здраво? Здраво - мало маларично

3. Економске, политичке, просветне и здравствене установе у месту:

Дом здравља (лекарске, лабораторијске, акушерске, ...), ЈНЗ, ЈЗЗ, ЈЗЗЗ, ЈЗЗОВ. Синдикалне подружнице, Кнегиња орл, планинарс, ...

Б. Ученици

1. Бројно стање ученика у 1944/45 школској години

УПИСАНО У	I			II			III			IV			V			VI			VII			VIII			СВЕГА		
	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св
Почетком наставе	5[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	446	469	915	1/3	70	143							[illegible]	[illegible]	[illegible]
У току наставе	673	640	1313	250	237	487	225	245	470	141	114	255	22	14	36	-	1	1							1311	1195	2506
Изостало у току наставе	349	330	679	172	151	323	206	195	401	183	125	308	43	43	86	22	26	48							971	845	1816
Остало на крају шк. год.	5[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	465	470	935	21	45	66							[illegible]	[illegible]	[illegible]

2. Ученици по народности

РАЗРЕД НАРОДНОСТ	I			II			III			IV			V			VI			VII			VIII			СВЕГА		
	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св
Срба	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	215	265	480	10	15	25							8058	8722	16780
Хрвата	674	644	1318	359	308	667	444	382	826	357	323	680	87	74	161	2	3	5							1693	1765	3458
Мађара	224	174	398	104	79	183	91	52	143	68	81	149	21	24	45	-	2	2							500	431	931
Словака	341	305	646	157	139	296	159	144	303	133	127	260	87	94	181	9	12	21							859	842	1701
Румуна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-							-	-	-
Руснака	42	52	94	41	34	75	36	24	60	21	32	53	2 11	4 11	6 22		12	12							184	164	348
Чеха	-	1	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-							2	1	3
Бугара	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-							-	1	1
Словенаца	10	7	17	3	3	12	11	39	20	8	6	14	-	-	-	-	-	-							39	25	64
Осталих	41	19	60	20	19	39	19	19	38	11	9 7	20	3	1	4	-	1	1							93	63	156
СВЕГА	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	465	470	935	21	45	66							[illegible]	[illegible]	[illegible]

3. Школски обвезници који нису похађали школу у 1944/45 шк. год.

НАРОДНОСТ	Срба			Хрвата			Мађара			Словака			Румуна			Руснака			Чеха			Бугара			Словенаца			Осталих			Свега		
	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св	м	ж	св
Уписаних	[illegible]	[illegible]	[illegible]	478	448	926	157	151	308	124	101	225				25	24	49							8	12	20	33	23	56	2917	2699	5616
Неуписаних	109	104	213	24	24	48	3	2	5	15	8	23				2	3	5							1	1	2				158	147	305
СВЕГА	[illegible]	[illegible]	[illegible]	502	472	974	160	153	313	139	109	248				27	27	54							9	13	22	33	23	56	3075	2846	5921

IV

IZVEŠTAJI O RADU ŠKOLA PO MESTIMA U OKVIRU SREZOVA U 1945.

Sremski Okrug nikada više nije bio u tom sastavu, pa su interesantni podaci o mestima koja su danas u sastavu drugih država ili u drugim regionima Republike Srbije.

U mesečnom izveštaju Sreskog narodnooslobodilačkog odbora za ILOK od 4.marta 1945. godine stoji:

„...da je slab odziv za analfabetski tečaj koji su predhodno trebale da pohađaju žene – bio...što su žene zauzete pružanjem pomoći frontu, koji se još uvek nalazio u zapadnom delu Srema".[3]

U toku februara tečajevi su održani u Beočin selu, Beočin fabrici, Viziću i Đipši. Broj polaznika u tim selima bio je 19.

Nije počeo sa radom tečaj u Suseku, Neštinu, Binguli, Iloku, Sotu, Šarengradu i Molovinu zbog ratnih uslova. U mestima Lugu, Čereviću, Ljubi, Mohovu, Banoštoru i Svilošu prema izveštaju – nema nepismenih.

Krajem februara u više mesta održana su predavanja o osnivanju Crvene armije...što je ostavilo povoljan utisak. Održano je pet priredbi sa raznolikim programom. Recitovane su i pevane srpske i ruske pesme i izvođeni razni pozorišni komadi.

Zidne novine pripremaju omladinci. „Narod kao čitalačka publika je vrlo dobar i ispravno shvaća važnost ovakve vrste štampe..." [3] U pojedinim školama počinje „izdavanje planiranih zidnih novina".

PREGLED RADA U ŠKOLAMA SREZA ILOK

BANOŠTOR

Škola je radila bez prekida u februaru 1945. godine upisano 78, a pohađa 68. Dva odelenja sa dva učitelja. Rad sa pionirima nije počeo.

3 IAS: Fond ONOO Sr. Mitrovica, odsek za prosvetu 1945. god.

BEOČIN SELO

Škola je radila bez prekida u februaru. Upisano 76, pohađa 64 učenika. Razlog nedolaska - 10 učenika slabo obučeni i odeveni. Tri odeljenja i tri učitelja. Tečaj za pionire radi. Uslovi povoljni.

BEOČIN FABRIKA

Škola u februaru radila bez prekida. Upisano 140, pohađa 126 đaka. Ima 4 odeljenja i 4 učitelja. Uslovi za rad povoljni. Tečaj za pionire radi.

BINGULA

Počela sa radom 12 februara. Upisano 52, pohađa 44 đaka. Ima jedno odeljenje i jednog učitelja. Potrebno je postaviti još jednog učitelja i to Slovaka. Uslovi za rad vrlo slabi. Tečaj za pionire radi.

ĆEREVIĆ

Tokom februara škola radila bez prekida. Upisano 104, pohađa 93 đaka. Ima dva odeljenja i dva učitelja. Potrebno je postaviti još jednog učitelja. Uslovi za rad su povoljni. Tečaj za pionire počeo.

ĐIPŠA

Deca ovog mesta pohađaju školu u Erdeviku. Ima 10 učenika.

ERDEVIK

Škola radila bez prekida u februaru. Upisano 329 učenika. Prosečno pohađa 246. Ostali ne pohađaju zbog blizine fronta. Postoje 4 odeljenja i 4 učitelja na srpskom i 2 odeljenja sa 2 učitelja na slovačkom jeziku. Potrebno postaviti još jednog učitelja Slovaka. Uslovi povoljni. U tečaj za pionire upisano 25.

ILOK

Škola u Iloku tokom februara nije radila. U zgradi je smeštena naša vojska. Brojno stanje učenika je 300.

ILOČKA PLANINA – RADOŠ

Škola ne radi. Postavljena učiteljica Katarina Obradović nije «nastupila» na dužnost. Potrebno je postaviti jednog učitelja Slovaka. Stanje učenika je 78.

ILOČKA PLANINA – SKANDALA

Škola ne radi. Nije postavljen učitelj. Stanje učenika 70.

MOHOVO

Škola počela sa radom 10.februara 1945.godine i to u Bukinu pošto je Mohovo evakuisano u Bukin. Upisano 36 učenika, prosečno pohađa 29. Jedno odeljenje i jedan učitelj. Uslovi za rad slabi. Pionirski tečaj počeo.

MOLOVIN

Škola počela sa radom 25.februara 1945.godine. Od upisanih 63 svi pohađaju. Neposredna blizina fronta. Ima jedno odeljenje i jednog učitelja. Tečaj za pionire treba da počne.

NEŠTIN

Škola je radila tokom februara bez prekida. Upisano je 86, prosečno pohađa 60. Ima tri odeljenja i tri učitelja. Uslovi rada povoljni. Tečaj za pionire radi (11 polaznika).

LUG

Škola radila u februaru bez prekida. Od 125 đaka upisanih školu pohađa 98. jedno odeljenje sa 1 učiteljem. Potrebno je postavit jednog učitelja Slovaka. Tečaj za pionire ne radi. Tehnički uslovi povoljni.

LJUBA

Škola u februaru nije radila. U mestu je vojska koja je sve povoljne zgrade uzela za vojne potrebe. Brojno stanje učenika je 96. Ima jedno odeljenje i jednog učitelja za rad na srpskom jeziku, i 1 odeljenje sa jednim učiteljem Slovakom za rad na slovačkom jeziku.

SOT

Škola je u toku februara radila samo 3 dana, jer je u školi smeštena bolnica za zarazne bolesti. Od upisanih 77 učenika svi su pohađali dok je škola radila. Ima dva odeljenja i dva učitelja. Uslovi su vrlo loši. Tečaj za pionire je radio dok je radila škola.

SUSEK

Škola je radila celog februara, osim manjih prekida zbog nedostatka prostorija. Ima 156 upisanih đaka, a pohađa oko 100 (56 ne pohađa zbog nedostatka odeće i obuće) . Ima dva odeljenja i dva učitelja. Uslovi za rad su nikakvi. Rad sa pionirima nije počeo.

SVILOŠ

Škola je radila tokom februara osim dva dana kada je učitelj tražio dozvolu za odsustvovanje. Ima 39 učenika, svi pohađaju. Jedno odeljenje i jedan učitelj.

ŠARENGRAD

Škola nije radila tokom februara. Mesto je na liniji fronta. Prenatrpano je vojskom. Stanovništvo je evakuisano po slobodnim mestima. Po evidenciji mesto ima 88 učenika.

VIZIĆ

Škola je radila tokom februara. Upisano je 38 učenika. Svi redovno pohađaju. Ima jedno odeljenje i jednog učitelja. Tečaj za pionire ne radi.

TABELARNI PREGLED **februar 1945.godine**

ILOK

Ŀbr.	Mesto	Prostorije				Table	Stolovi	Stolice	Računalo	Globusa	Klupa	Dvoriš.	Klozeta	Bunara
1.	Banoštar	1		2	2	2	2	2	1 treba	1 treba		1		
2.	Beoč.selo	2	3			1	1	2	2 ima	1 ima		2	4	1
3.	Beoč.fabrika	2	4	4			4	20	3 ima	1 ima 2 treba			10	1
4.	Bingula	1	2			1	1	1	2 treba	2 treba		1	1	1
5.	Čerević	3		5		1		2	2 treba	1 treba		1	6	
		Preseljena u Erdevik												
7.	Erdevik	1	8						4 ima	2 treba		1	1	1
8.	Ilok	3	3	16		6	6	6	2 treba	2 treba		3	12	
9.	Ilo.pl.radoš	1		1		1	1	2	1 treba	1 treba		1		1 tr.pop.
10.	Ilo.pl.skan.	1	1			1	1	1	1 treba	1 treba		1	1	1
11.	Mohovo		1						1 ima			1	1	1
12.	Molovin	1	1						1 treba	1 treba		1	3	1
13.	Neštin	2		2	1	1	2	2	2 treba	2 treba		2	5	2
14.	Lug	1	1		1				1 treba	1 treba		1	2	
15.	Ljuba			1		2	2	2	2			1		
16.	Sot	1		1	1	1	1	1	1 ima 1 treba	1 treba		1	3	1
17.	Susek				3	2	3	3	3 treba	2 treba				
18.	Sviloš			2		1	1	4	1 treba	1 treba		1		
19.	Šarengrad	1		3		2	2	2	1 treba	1 treba		1	1	
20.	Vizić	1	1			1	1	1	1 treba	1 treba		1	2	1

Iz pregleda rada škola ovoga sreza u poređenju sa prošlim mesecom konstatuje se poboljšanje rada škola. Neke škole zbog vojnog prisustva ili blizine fronta nisu radile.

Radilo je 14 škola sa 39 odeljenja i toliko učitelja.

Potrebno postaviti još 4 učitelja Slovaka. Đaka polaznika ima 2.041 učenik, pohađa 1.155. Upisanih pionira 218, pohađa kurs 150, izdato zidnih novina 80, ima 6 biblioteka sa 1.338 knjiga, ima 6 domova kulture, izvedeno 16 priredbi, održano 11 predavanja i 2 mešovita hora.

U potpisu izveštaja Šef odeljka za prosvetu Sreskog narodnooslobodilačkog odbora je Borislav Juzbašić i predsednik St.Vučković.

PREGLED RADA U ŠKOLAMA SREZA SREMSKA MITROVICA

„U izveštaju o radu škola za mesec april 1945.godina sačinjen je od okružnog narodnooslobodilačkog odbora u Sremskoj Mitrovici (potpisan od predsednika Lj.Živkovića dat je pregled rada)." [4]

Sve škole su radile u aprilu osim u Kuzminu pošto je školska zgrada pretvorena u bolnicu, te se po odlasku iste morala prvo izvršiti sanacija zgrade. Neke škole su prestale sa radom 7 do 15 dana jer su učitelji bili zauzeti „menjanjem novčanica" (slučaj sa školom u Šuljmu i Ležimiru).

JARAK

Školski rad se odvija u dve učionice u privatnim zgradama jer je škola zapaljena. Klupa dovoljno. Ima dva odeljenja i dva učitelja koji rade dobro, ali Vera Stefanović nije omiljena u narodu i stalno traži premeštaj u Petrovaradin,... i tako ne koristi u radu koliko bi mogla.

Upisanih 183, troje dece se odselilo, a dvoje je poginulo od mine. Prvi razred je podeljen u dva odeljenja sa poludnevnom nastavom. Obrađena su sva štampana slova i račun do 20. Deca su podeljena u pet grupa i imaju pet „bukvara" iz kojih se uči tehnika čitanja. U drugom razredu deca čitaju iz čitanke „Pionira". Treći i četvrti razred idu posle podne. Obrađena je Vojvodina i borbe koje „su se odigrale, odanost našeg naroda, mržnja prema osvajačima i domaćim izrodima" [4].

ŠAŠINCI

Nastava se odvija u dve učionice. Prikuplja se materijal za popravku klupa. Škola ima 4 učitelja. Dva su bila zaposlena na menjanju novčanica. (valjda: kune u dinare pr.a.) 10 dana. Upisano je 289 đaka.

---

4 IAS: Fond ONOO Sremska Mitrovica, odsek za prosvetu, 1945. god.

I razred: 33 đaka; obrađena su sva slova, brojni niz do 20.

II razred: 58 đaka savlađivanje latinice i štampanih slova ćirilice i sve četiri računske radnje do 100.

III razred: 49 đaka; utvrđeno čitanje latinice i ćirilice, množenje s jednim brojem, iz zemljopisa Vojvodina, u vezi sa istorijom prve borbe partizana, naglo širenje narodnog ustanka. Poznavanje domaćih životinja, poznavanje biljaka – listanje, cvetanje, prolećni radovi.

IV razred: 49 đaka; deca dobro čitaju i pišu latinicu i ćirilicu. Upotrebljava se „Pionir". Obnovljene sve četiri računske radnje. Iz istorije druga faza narodnooslobodilačke borbe. Iz zemljopisa obnovljeno gradivo trećeg razreda.

VELIKI RADINCI

Školska zgrada je zapaljena. Nastava se održava u privatnoj kući. Dva učitelja dobri su u svom radu. Upisano 93 đaka. Neredovno pohađa 15 učenika. Treći i četvrti razred nije imao nastavu krajem aprila jer je učiteljica angažovana na zameni novca. U prvom i drugom razredu pređena su sva štampana slova. Gradivo pređeno po skraćenom programu. Treći i četvrti razred prešao sve gradivo.

ŠULJAM

Nastava je u dve učionice. Nema dovoljno klupa. Dva učitelja, vredni u svom redovnom poslu, a nemarni u vanškolskom poslu. Upisano je 112 đaka. Deca su savladala gradivo. Četvrti razred ima celodnevnu nastavu.

GRGUREVCI

Škola je u ratu izgorela, pa se nastava izvodi u dve privatne zgrade. Škola ima dve učiteljice. Jedna je bila upućena na zamenu novčanica. Upisano je 86 đaka. Selo je bilo spaljeno u ratu. Učiteljice rade dobro, narod ih pomaže naročito omladina.

MANĐELOS

Radi se samo u jednoj učionici. Poludnevnu nastavu izvode dva učitelja. U školi su radili učitelji bračni par Barać Stjepan i njegova drugarica Marija. Posle zamene novčanica, Barać Stjepan je postavljen u Sremskoj Mitrovici za nastavnog instruktora, na mestu Nikić Tereze koja je kao nastavnik ostala da radi u rumskoj gimnaziji. U Manđelosu su ostale da rade dve učiteljice. Upisanih đaka bilo je 113. Gradivo je pređeno, deca dobro čitaju i računaju tako da je ovo najbolja škola po radu u celom srezu.

LEŽIMIR

Nastava se izvodi u dve učionice. Mogla bi se prema broju dece opremiti još jedna učionica. Upisano je 216 đaka. Škola je radila u vreme okupacije po direktivama mesne vlasti te je gradivo savladano, osim u I razredu. Disciplina je slaba zbog nemarnog rada učiteljice. Omladina i roditelji slabo pomažu školi.

ŠIŠATOVAC

Škola je radila u privatnoj kući do odlaska učitelja. Učitelj je bio ovde do oslobođenja svog mesta. Upisanih đaka je 41, svi pohađaju školu. Gradivo je pređeno, ali nije utvrđeno. Potrebna bi bila učiteljica, jer je za učitelja otežano da pere i kuva za sebe.

DIVOŠ

Školska zgrada je očuvana. Radi se u tri učionice, u četvrtoj nema inventara. Upisano je 243 đaka, redovno pohađa 175 đaka. Ima tri učitelja. Glamočija Milenko, kao stariji učitelj u školi radi dobro, ali njegov „idejni stav od kojeg zavisi idejno moralno vaspitanje dece je neispravan i štetan. Narod ne gleda lepo na njega“ [4].

Preko roditeljskog sastanka, ukazano je «na potrebu boljeg polaženja u školu. U I razredu je 98 đaka u dva odeljenja. Pređena su sva slova, račun i stvarna nastava, pevanje i gimnastika u prvom odeljenju dok u drugom odeljenju ima zastoja.

Drugi razred ima 38 đaka. Pređena latinica, ćirilica i račun. U trećem i četvrtom razredu deca dobro čitaju i računaju, a gradivo iz istorije i zemljopisa nije pređeno.

DIVOŠ PLANINA

Učionica je u sobi privatne kuće. Škola građena pred rat mogla bi se popraviti nabavkom materijala. Škola ima jednog učitelja – vrlo vredan. Počeo je sam sa «opravkom škole» i narod ga voli. Upisano je 45 đaka. Gradivo još nije u svim razredima obrađeno.

ČALMA

Rad se odvija u dve učionice. Treća se adaptira ukoliko dođe još jedan nastavnik – moglo bi se otvoriti i jedno odeljenje «više osnovne škole». Za sada su u školi dva nastavnika. Upisano je 102 đaka. Nastava se sa trećim i četvrtim razredom održava celodnevno, sa prvim i drugim poludnevno. U I

razredu savladana je ćirilica i račun do 10. U ostalim razredima gradivo će biti «savladano» tokom idućeg meseca.

KUZMIN

Rad u tri učionice počeo je krajem meseca. Upisano je 340 đaka. Za još dve učionice nema inventara. U školi ima 5 učitelja.

MARTINCI

Rad se odvija u dve učionice. Još dve su pripremljene ali nema klupa. Ima četiri učitelja koji ulažu dosta napora da deca savladaju gradivo. Školu pohađa 410 đaka. Nastava se održava svakog drugog dana. Škola nije dugo počela sa radom.

LAĆARAK

Škola radi u tri učionice sa 6 odeljenja, a treba osposobiti još 4 učionice. Upisano je 335 učenika, redovno pohađa 221 učenik. Ima 6 nastavnika. Održava se redovna nastava za 26 učenika prvog razreda više osnovne škole. Nastavno gradivo se obrađuje po predviđenom programu.

Izveštaj se završava parolom

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

U potpisu — Predsednik
V.Korica — Lj.Živković

PREGLED RADA U ŠKOLAMA SREZA SREMSKI KARLOVCI[5]

U mesečnim izveštajima za april i maj 1945.godine od nastavnog instruktora Ilije Mrkšića o radu osnovnih škola, koji su upućeni Okružnom narodnooslobodilačkom odboru – Otseku za prosvetu br.3355/45 za april i 3804/45 za maj u Sremskoj Mitrovici stoji sledeće: [4]

U *SREMSKIM KARLOVCIMA* škola je radila bez prekida. Ima 7 odeljenja i 357 učenika. Od aprila nastava se održava u zgradi gimnazije. Ima 8 učitelja. Jedna učiteljica radi u kulturnoj prosvetnoj delatnosti.

U *BUKOVCU* škola radi bez prekida. Ima 103 đaka u dva odeljenja. U mestu rade „dve učiteljske sile". Pohađanje je neredovno. Zbog bolesti jedne učiteljice nastava je izvođena celodnevno. Uslovi zadovoljavajući.

5 Ovaj srez neće ostati u sastavu sremskog okruga; Posle 1946. pripaja se Novom Sadu.

PETROVARADIN ima dve škole. Prva škola ima 253 đaka u četiri odeljenja, u aprilu dva, a od maja četiri učitelja.

Druga škola ima 91 upisanog đaka u dva odeljenja. Uslovi dobri.

SREMSKA KAMENICA ima jednu školu i 210 đaka u četiri odeljenja. U mestu ima 5 učitelja, nastava celodnevna. Uslovi dobri.

RAKOVAC: Škola je radila bez prekida. Ima 70 upisanih učenika. Škola radi u privatnoj zgradi. Teški uslovi.

ČORTANOVCI: Nastava traje bez prekida, ima 70 đaka, 2 učitelja. Kulturno – prosvetni odbor još nije oformljen, nastava je celodnevna.

BEŠKA ima upisanih 360 đaka u 7 odeljenja, ima 7 učitelja. Pohađanje je neredovno. U selu radi kulturno prosvetni odbor.

KRČEDIN ima školu koja je radila bez prekida. Upisano 303 učenika u 5 odeljenja, 3 učitelja. Uslovi loši.

Posle izveštaja o postavljanju nastavnika gimnazije u Beočinu data su imena (misli se na nižu gimnaziju).

Akontacija plate za mesec maj 1945.godine je 1500 dinara DFJ.

U Sremskim Karlovcima radi realna državna gimnazija.

U srezu ima 8 škola, 34 nastavnika, 34 odeljenja i upisano 1727 đaka. Stanje nepismenih u srezu je sledeće: Srba 331; Hrvata 227; Slovenaca 7; Mađara 64; Slovaka 11; Rusina 5; Cigana 43, ukupno 688 nepismeno.

PREGLED RADA U ŠKOLAMA SREZA ZEMUN

U izveštaju o radu za mesec april srez Zemun br.5057 od 03.05.1945.godine od SNOO – Odeljka za prosvetu upućenog ONOO – Sremska Mitrovica – Otsek za prosvetu data je slika stanja u prosveti. [6]

Nastava se održava redovno. Nedostatak je prostora i udžbenika. Osnovani su saveti za prosvetu i kulturu po selima.

AŠANJA upisano je 167 đaka, pohađa 105. Rade dve nastavnice u celodnevnoj nastavi. Učiteljice su pokrenule akciju prikupljanja sredstava za obnovu škole; prikupljeno 800.000 kuna! Slovačko odeljenje ne radi zbog nedostatka učitelja.

BOLJEVCI: Škola radi normalno na srpskom i slovačkom jeziku. U ove škole upisano 450 đaka. Rade 4 učitelja.

BEČMEN ima 67 đaka, nastava je redovna. Prostorije čiste, uredne.

---

6 Ovaj srez će ostati u sasatavu sremskog okruga i posle 1946. godine

BATAJNICA: Škola je renovirana. Upisano 403 đaka, pohađa 193. Škola ima tri učitelja. Možda će se produžiti nastava i školska godina zbog renoviranja.

BEŽANIJA: upisano je 255 đaka, pohađa 185, ima tri učiteljice marljive, odane deci, narod ih voli i hvali.

DOBANOVCI: upisano 239 učenika, pohađa 150, ima 4 nastavnika. Treba otvoriti slovačko odeljenje. Prosvetni radnici priređuju priredbe.

DEČ: Izvodi se poludnevna nastava. Nastavnice su krute i stroge, starog kova, ali se prilagođavaju. Zastupljen samo školski rad, vanškolski ne. Upisano 288 đaka, pohađa 250.

JAKOVO: Poludnevna nastava. Upisano 162 učenika, pohađa 110.

KARLOVČIĆ: Nastava je celodnevna. Upisan 201 đak, pohađa 128 dece. U četiri odeljenja rade 2 učiteljice.

KUPINOVO: Upisano je 219 đaka, pohađa 159. Celodnevna je nastava. Rad u školi je sa zakašnjenjem zbog bolesti jedne učiteljice.

KRNJOŠEVCI: Upisano 121 đaka, pohađa 75, rade dve učiteljice.

MIHALJEVCI: Upisano je 162 đaka, pohađa 126. Radi jedna učiteljica opterećena školskim i vanškolskim radom.

OBREŽ: Upisano 156 učenika, pohađa 114. Rade dva učitelja.

PROGAR: Nastava je poludnevna, upisano 147 đaka, svi su redovni, rade u školi dve učiteljice.

SURČIN: Nema dovoljno nastavnih lica, ima dosta đaka (ne navodi se broj). Nastava je u zakašnjenju.

ŠIMANOVCI: Upisano 225 đaka, redovnih 130. Nema dovoljno prostorija za rad.

PETROVČIĆ: Škola radi u celodnevnoj nastavi. Ima 96 đaka.

UGRINOVCI: Upisano je 236 učenika, redovnih samo 66 đaka. Očekuje se popravak rada dolaskom novog učitelja.

U *ZEMUNU* postoje 4 reona: u I reonu 1 škola 7 učitelja, u II reonu 2 škole 11 učitelja, u III reonu 2 škole 8 učitelja, u IV reonu 1 škola i 12 učitelja. Upisano je 1516 đaka. Ukupno 6 škola i 38 učitelja.

U septembru mesecu u Zemunu su u 4 reona radile

I reon = 1 škola = 9 nastavnika = 527 đaka
II reon = 2 škole = 12 nastavnika = 534 đaka
III reon = 2 škole = 8 nastavnika = 383 đaka
IV reon = 1 škola = 12 nastavnika = 596 đaka

Škole su po redosledu reona bile u ulicama

I reon u Bežanijskoj br.7
II reon u Šumadijskoj, u Trojičinoj je bila vojska
III reon na železničkoj koloniji i u Kraljice Marije
IV reon u školi je vojna bolnica

Organizacija početka školske godine od 10.septembra 1945.godine. Rade analfabetski tečajevi. Radi zajednička biblioteka: 44 knjige za decu, beletristike 87 komada, brošura 24, muzikalije 12 komada. Veronauka se ne održava u mnogim mestima.

PREGLED RADA U ŠKOLAMA SREZA STARA PAZOVA

Sreski narodnooslobodilači odbor – Prosvetni odeljak Stara Pazova br. 2505/45 od 30. aprila poslao je u ONOO Sremska Mitrovica izveštaj o radu u školstvu za april.[7]

Sreski prosvetni odeljak ima tri člana: šefa odeljka Petra Mirića, nastavnog instruktora Petra Oljaču i administrativnog radnika. Šef odeljka je obrazovao prosvetne savete po svim mestima. Mnogi su prosvetni radnici krajem aprila bili na zameni novčanica u Inđiji i Starim Banovcima.

Osim srpske škole u Staroj Pazovi sve su radile u aprilu. „Škola na vazduhu" bila je u Staroj Pazovi, Starim Banovcima, Golubincima, dok se nisu stvorili uslovi za rad posle odlaska vojske iz školskih objekata. Zbog poljskih radova pohađanje je bilo slabije. Umesto udžbenika kojih nema dovoljno upotrebljava se pionirska štampa. Vode se razredni imenici i dnevnici rada.

BELEGIŠ: Upisanih 280 đaka, pohađa 130, rade 3 učitelja, u školi nema tečajeva.

SURDUK: Upisano 196 đaka, pohađa 154, ima dva odeljenja i dve učiteljice. Bila pojava oboljenja od dečijih boginja.

STARI SLANKAMEN: upisano 80 đaka, pohađa 65, škola ima dva odeljenja i dve učiteljice.

NOVI SLANKAMEN: Upisano 376 đaka, redovnih 247, škola ima 5 odeljenja i šest nastavnika.

NOVI SLANKAMEN-VINOGRADI: Upisano 73 đaka, redovnih 60 učenika. Škola ima jedno odeljenje i jednu učiteljicu. Nema tečaja, a broj nepismenih je oko 50.

NOVI KARLOVCI: Upisano 252 učenika, redovnih 215, ima četiri odeljenja i 4 nastavnika.

INĐIJA: Upisano je 484 učenika, redovnih 450. Radi se u 3 odeljenja, ima 9 nastavnika. Analfabetski tečaj, pohađa 102 polaznika, a pionirski tečaj 28.

„*MOJA VOLJA*" ima upisana 62 đaka, redovnih 40, jedno odeljenje, 1 učitelj.

---

7 SNO – Odsek za prosvetu – izveštaj o radu za 1945. godinu

LJUKOVO: Upisano 89 đaka, pohađa 65 učenika, 2 odeljenja, 1 učitelj, drugo odeljenje ne radi. Nema tečaja za opismenjavanje.

VOJKA: Upisano 394 đaka pohađa, 3 odeljenja, 4 nastavnika. Nema tečajeva.

NOVA PAZOVA: Upisano 714 učenika od toga redovnih 536 đaka. Rade 4 odeljenja i 9 nastavnika. Rade pionirski i analfabetski tečaj.

NOVI BANOVCI: Upisano 127 đaka, pohađa 113, ima tri odeljenja i tri nastavnika. Nema tečajeva.

STARI BANOVCI: Upisanih 180, redovnih 132. Radi se u prirodi – celodnevno – od 2 aprila.

GOLUBINCI: Upisano 380 učenika, redovnih 280 đaka. Ima pet nastavnika. Škola radi u prirodi «na vazduhu» neredovno.

STARA PAZOVA: Upisano 643 đaka, redovnih 500. To je slovačka škola, radila je od 5. do 19. aprila. Do 30. aprila nastavnic zauzeti zamenom novčanica. Ima 7 nastavnika.

Srpska škola ne radi zbog neuređenih učionica.

Upisanih 211 đaka, pohađa 158 đaka. Ima dva nastavnika.

Analfabetski tečaj vode 3 nastavnika sa 35 polaznika.

U celom srezu je 16 škola u 15 naseljenih mesta.

Upisano je 4.541 đak, redovnih je 3.317. Ima 4 tečaja analfabeta sa 142 polaznika. U toku meseca izvedeno 16 priredbi. Najbolje zidne novine bile su u Staroj Pazovi i Vojki. Skoro u svim mestima postoje horovi i horovođe. Biblioteke postoje u svim mestima po domovima kulture ili u privatnim kućama.

Samo 15 – 20 dana usledio je Izveštaj Okružnog narodno oslobodilačkog odbora Srema – Otsek za prosvetu br.852/45. od 11. maja 1945 iz Sremske Mitrovice upućen Glavnom narodnooslobodilačkom odboru Vojvodine (GNOOV) Odeljenju za prosvetu – Novi Sad.

„U Sremskoj Mitrovici na mestu glavnog inspektora umesto Duška Vukotića, postavljen je «drug Ivan Rudolf, profesor». Rad u odseku vrši se savesno i redovno uz saglasnost svih članova. Ivan Rudolf je obratio pažnju na gimnazije. Održan je sastanak sa profesorima u Sremskim Karlovcima i Inđiji u svrhu stvaranja slovačkog odeljenja.“[8]

PREGLED RADA U ŠKOLAMA ZA SREZ IRIG

Primer izveštaja u kopiji original

8 IAS: Fond ONOO Sremska Mitrovica, Odsek za prosvetu 1945. god. – izveštaji o radu

Narodno Oslobodilački Odbor za Srez Iriški
Odeljak za prosvetu
Br. 3760
Predmet: Mesečni izveštaj o kulturno-prosvetnom radu
za mesec april 1945.god.
Okružnom Narodno Oslobodilačkom Odboru za Srem Otseku za Prosvetu
Sremska Mitrovica.

U mesecu aprilu bila su sledeća premeštenja: Nada Kudrna -učiteljica premeštena je iz Maradika u Zemun,Ljubica Jojkić iz N.Sada u Irig,Svetislav Veskević i Sofija Veskević iz Sida u Vrdnik.

I.Opšte Narodno Prosvećivanje.

a/ Anafalbetski tečajevi se održavaju u Jazačkom Prnjavoru i Rivici. Preko mesnih konferencija,A.F.Ž.i drugih organizacija pozivani su nepismeni da se upišu u tečaj.Svi naperi nastavnika da se nepismeni pridobiju za pohadjanje tečaja ostali su bez uspeha.

b/ Narodni univerziteti nisu otvoreni ni u jednom mestu.

c/ Usmene novine održane su u Irigu.Održano je predavanje o političkoj i ekonomskoj situaciji danas i o ulozi J.N.O.F-a.Na programu su bile 2 recitacije "Predeše dami ", " Na zgarištu rodnoga sela" i književni odlomak o drugu Brilu.

d/ Priredbe omladinske održane su u Vrdniku,Šatrincima, Neradinu i Maradiku.Otpevano je više narodnih pesama;izvedene nekoliko recitacija i jedan pozorišni komad.

e/ Domovi kulture postoje u Irigu,Vrdniku i Neradinu.

f/ Pevački horovi postoje u svima mestima i to omladinski,a u Irigu i Vrdniku još i meševiti.

g/ Zidne novine.Izdate 22 broja zidnih novina.Djačkih zidnih novina izdate.24 br. Pionirski zidnih novina itdate 5 br. Saradnici z.novina su većinom omladinci i omladinke.U uredništvu su pored nastavnika i predstavnici svih mesnih organizacija.Oblik zidnih novina se menja.Pišu se članci koji odgovaraju potrebama i željama života i koji svojom sadržinom deluju u etičkom, moralnom i socijalnom pogledu.

h/ Diletantske grupe postoje u svima mestima i to omladinske ,a u Vrdniku i meševita.I biblioteke postoje u Irigu,Vrdniku,Neradinu,Rivici,Maradiku i Jazačkom Prnjavoru.

j/ Biblioteka u odeljku za prosvetu pri S.N.O.O.osnovana je za član. odbora.

k/ Bioskopi rade u Irigu i Vrdniku.

Izveštaj po mestima.

1.Bešenovo a/ anafalbetski tečaj ne radi.Nepismenih ima priličan broj, ali nisu hteli pohadjati tečaj i ako su se preduzimale mere preko mesnih konferencija. b/ Nar.Univerzitet nije osnovan i za sada ne postoji mogućnost osnivanja. c/ Usmene novine nisu održane. d/ U mesecu aprilu nisu održavane priredbe.e/ Postoji omladinski hor koji broji 29 čl.i to: 6 muških i 23 žen. Horovođa je omladinka Milena Mišković. f/ Diletantska grupa je jedna omladinska. g/ Zidnih novina izdate je 3 broja. h/ Biblioteka ne postoji.

2.Mala Remeta a/ Anafalbetski tečaj ne radi. b/ Narodni univerzitet nije osnovan c/ Usmene novine nisu održane. d/ U aprilu nisu održavane priredbe. e/ Omladinski hor broji 15 čl. Vežba borbene pesme.f/ Diletantska grupa omladinska ima 20 čl. g/ Zidnih novina izdat 2.br. h/ Biblioteka ne postoji.

3.Jazak a/ Anafalbetski tečaj ne radi. b/ Narodni u niverzitet nije osnovan. c/ Usmene novine nisu održane. d/ Nije bili kult.pros. priredbe. e/ Omladinskinhor radi. Ima 15 čl. Vežbaju nar.i borbene pesme. Imaju struč.horovođu. f/ Diletantska grupa vežba i uči komad zarobljene stene i skeč satvor. g/ Zidne novine se izdaju. Desada izdano 11 brojeva. h/ Biblioteka još ne postoji.

4. Jazački Prnjavor a/ Analfabetski tečaj radi sa 4 tečajca. b/ Narodni univerzitet nije osnovan. c/ Usmene novine nisu održane. d/ Nije bilo kultur. prosvetne priredbe. e/ Omladinskinhor radi. Ima 15 čl. Horovodja je Vera Tošić. f/ Diletantska grupa postoji. g/ Zidne novine nisu izdavane. h/ Biblioteka ima 37 knjiga.

5. Vrdnik a/ Anafalbetski tečaj ne radi. b/ Narodni univerzitet nije osnovan c/ Usmene novine nisu davane. d/ Održana je 1 omladinska priredba.e/ Postoje 2 hora omladiski i meševiti. Obadva hora imaju 80 čl.Horovođe su Pavle Peter i N.Lovrenčić.

- 1 -

g/ Zidne novine izdat jedan broj. h/ Biblioteka je smeštena u narodnom domu i ima 380 knjiga.

6. Rivica a/ Analfalbetski tečaj radi sa jednom tečajkom.b/ Nar.univerzitet nije osnovan. c/ Usmene nevine nisu održavane.d/ Nije bilo kult.prog. priredbe. e/ Postoji omladinski hor. f/ Diletantskom grupom rukovode učiteljice. g/ Zidnih novina izdate 4 broja. h/ Biblioteka ima 60 knjiga.

7. Irig a/ Analfabetski tečaj ne radi. b/ Nar. univerzitet nije osnovan. c/ Usmene nevine održane jedan put. d/ Priredbe nije bilo. e/ Pevački hor omladinski broji 40 čl.a mešoviti 30 čl. f/ Diletantska grupa jedna omladinska vežba za svaku priredbu. g/ Zidnih novina izdane 3 broja u 6 primeraka. h/Biblioteka ima 700 knjiga.

8. Šatrinci a/ Analfalbetski tečaj ne radi.b/ Nar. univerzitet nije osnovan. c/ Usmene nevine nisu održane. d/ Održana jedna omladinska priredba. e/ Postoji omladinski pevački hor. f/ Diletantskk grupa postoji sa 10 čl. g/ Zidnih novina izdaten jedan broj. h/ Biblioteka ne postoji.

9. Neradin a/ Analfabetski tečajne radi. b/ Nar. univerzitet nije isnovan. c/ Usmene nevine nisu održavane.d/ Održana je jedne omladinska priredba.e/Postoji omladinski hor od 23 čl. Horevođa je omladinka Persa Popadić.g/ Zidnih novina izdate 4 broja. h/ Biblioteka ima 32 knjige.

10.Krušedol -Prnjaver a/ Analfalbetski tečaj ne radi.b/ Nar.univerzitet nije osnovan. c/ Usmene nevine nisu odžane. d/ Priredbe nije bilo.e/ Pevački hor jedan omladinski sa 23 čl. f/ Diletantska grupa jedna omladinska ima 20 čl. g/ Zidnih novina izdate jedan broj. h/ Biblioteka ima 28 knjiga.

11. Krušedel -selo. a/ Analfabetski tečaj neradi b/ Nar.univerzitet nije osnovan. c/ Usmene nevine nisu održane. d/ Priredbe nije bilo. e/ Pev. hor jedan omladinski ima 16 čl. f/ Diletantska grupa jedna omladinska ima 22 člana. g/ Zidnih novina izdate jedan broj. h/ Biblioteke nema,

12. Maradik a/ Analfabetski tečaj ne radi. b/ Nar. univerzitet nije osnovan. c/ Usmene nevine nisu održavane. d/ Održana jedna omladinska priredba. e/ Omladinski pevački hor ima 20 čl. f/ Horevođa je omlađinka Nada Tatić. f/ Omladinska diletantska grupa broji 25 čl.g/ Zidne novine izdate 2 broja. h/ Biblioteka ima 17 knjiga.

Prema teme ima:

A / Analfalbetski tečajeva

Jazački Prnjaver	4 tečajca
Rivica	1 "
2 mesta	5 tečajaca

b/ Narodni univerzitet ne postoji ni u jednom mestu.
c/ Usmene nevine održane su u Irigu.
d/ Održane je 4 omladinski priredbi.
e/ Horeva ima 12 omladinskih i 2 mešovita.
f/ Diletantskih grupa ima 12
g/ Zidnih novina izdate 22 broja.
d/ Đačkih zidnih novina izdate 25 brojeva.
h/ Biblioteke ima Irig 725 dela od toga 734 knjiga. Vrdnik- 349 dela 380 knj. Neradin 32 dela 32 knjige. Rivica 60 dela 60 knjiga. Maradik 17 dela 17 knjiga Jazački Prnjaver 37 dela 37 knjiga.v 6 mesta 1.218 dela 1.260 knjiga.
Rad na opštem narednom prosvećivanju bio je otežan stalnim javnim radovima.

II.Škole

1 Beševeve.U mestu ima dve šk.zgrade,koje treba popraviti.Učionica je smeštena u zgradi pravosl.crkv.opštine.Učionica nije zgodne smeštena,a posljedica toga je nedostatak svetla što štetno utiče na zdravlje učenika.
Klupa ima ispravnih 28,školskih tabla,steleva,stolica i ormana nema.
Učitelji su:Čirin Sofija i Zarić Vasa.Rade od oslobođenja.Treba još jedan učitelj.

Nastava je poludnevna.Prekida u radu nije bilo.Sofija Čirin radi u 1.i2.r. a Vasa Zarić u 3.i 4.r.Upisanih đaka ima 171.Redovno posećuje školu 150 đaka. MNOO dvaput je podnet spisak đaka koji ne pohađaju školu.Odbor je pozivao roditelje i opominjao.Polazak se nije pobeljšao od prošlog meseca.

U 1.i 2. razr.pređeno gradivo se uvežbava i utvrđuje.Upotrebljavaju se brojne količine,naučili pisanje cifara i rač.radnje.U 3.i 4.r.umesto udbenika upotrebljava se list pionir.Dobija se 2e kom.mesečno,a to je mali broj.Iz zemljopisa,poznavanja prirode,pouke o zdravlju utvrđivane je pređeno gradivo i ponavljane stare gradive.Iz računa učenici samostalne rešavaju raznovrsne zadatke iz života.Iz poljoprivredne pouke obrađene je proletni setveni radovi.Iz zemljopisa je obrađena Vojvedina i Srbija.Učenici su crtali zemljop.kartu Vojvodine.

— 9 —

i vlade nenarodnih režima u Jugoslaviji.

2. 2.Mala Remeta.Škola je smaštena u drž.zgradi,ali je potreban popravak zgrade i školskog nameštaja.

Učiteljica je Vera Ivković.U tom mestu je od 24.IX.1944.god.Ista je bila u Vrdniku kod menjanja novca od 21.IV.-24.IV.Nastava je celodnevna.Upisanih đaka ima 35,a školu pohađam 18 đaka.Zbog neurednog pohađanja škole roditelji su od MNOO pozivani i opomenuti,ali je sve ostalo bez uspeha.U 1.r.obrađena su pisana mala slova m,l,lj,s,r i p,a iz računa mere za dužinu i tečnosti i množenje od 1-2o.U drugom razr.su čitaki iz pionira i st.čitanaka razne članke o proleću,delili reči na slogove,a iz računa đelenje do 6o.U trećem i četvrtom razr.čitali su iz pionira,čitanaka,dečijih listova,deklamovali su i izradivali pismene sastave.Iz zemljopisa su ponavljali Vojvodinu i Srbiju.Iz poznavanja prirode vođenu paru f upotrebu iste,proleće,posmatranje biljaka i njenih delova i klijanje.Iz pouke o zdravlju obrađeno je rad unutrašnjih organa,zarazne bolesti i zaštita od istih,a iz privredne pouke:ilovača,peskuša,crnica,obrada i korist,glavne bolesti kod domaćih životnja.Iz računa naučili su đelenje sa dvocifrenim,a množenje sa višecifrenim brojevima.

3. 3.Jazak.Učionica se nalazi u drž.zgradi.U njoj se nalazi još jedna učionica, koju treba popraviti.Učiteljica je Ljerka Lisac,koja je tamo od 4.II.o.g.Ista je od 2o.-3o.IV.o.g.bila mobilisana u Vrdniku kod zamene novčanica.

- Treba još dva učitelja.Nastava je poludnevna.Upisano 184 đaka,a školu redovno pohađa 155 đaka.Spisak nemarnih polaznika podnosinse svake nedelje MNOO-u.Roditelji su pozvani na izjašnjenje,ali nije uredniji polazak škole.

Gradivo svršeno u mesecu aprilu.U 1.i 2. r.pisana su velika slova,tumačilo se o vrtu i voćnjaku u proleće,priđane su kratke priče.Iz računa obrađene su sve 4 vrste računjanja,od 1-15,a u 2.razr.množenje,merenje i đelenje sa 3,4, 5 i 6. U 3.i 4.razr.čitani su đelanci iz pionira,starih čitanaka i dečijih listova.

Preduzete je pismeno zbrajanje i oduzimanje.Iz prirodnih nauka obradilo se zametanje pledova,čovek u vezi sa prirodom i njegov uticaj na prirodu,voda, izvor i bunar.Iz nauke o zdravlju:hrana,svetlost,toplota i voda kao činioci života i zdravlja i zarazne bolesti.Iz istorije:izbijanje rata u Evropi i napad na Jugoslaviju.

4. 4.Jazački Prnjavor.Učionica se nalazi u manastirskoj kući.Zgrada je u lošem stanju.Ne odgovara ni zdravstvenim ni pedagoškim zahtevima.Sem toga nema ni odsta nameštaja.Učiteljica je Vera Tošić.Nastava je celodnevna,a upisano je 3o.učenika i svih 3o uredno pohađaju školu.

Gradivo svršeno u mesecu aprilu:u 1.razr.učenici su savladali tehniku čitanja i pisanja.Dobro su upoznali brojne količine i vešto izvode računske radnje u krugu brojeva od 1-2o.U 2,3 i 4.razr.pređeno gradivo se ponavlja,uvežbava i utvrđuje.

5. 5.Vrdnik.Ima 3 školske zgrade i sve su državne.U svima učionicama ima dovoljno nameštaja.U sve razrede ima upisanih 349 učenika,a školu polaze 314.

Učitelji su:Viser Anka,Pećo Breda,Mišković Mica,Blagojević Mihajlo,Rojna Vlada,Veskvić Svetislav i Veskvić Sofija.Od 15.pr.m.škola je radila svega 5 dana,jer su učitelji bili mobilisani kod zamene novca.Škola ima 7 odelenja i nastava je celodnevna.

Pređeno gradivo: u 1.r.slova nj,č,ć i lj.Voćnjak u proleće,domaće životinje Iz računa:sabiranje i oduzimanje u drugoj desetici.U 2.r.obrada članaka i pesmica o proleću,pčela i leptir.Množenje,merenje i đelenje u krugu brojeva do 1oo.U 3.i 4. razr.čitanje članaka iz pionira,dečijih novina i starih čitanaka.Rečenica,njeni delovi,promenjive reči.Iz računa množenje,sa dvocifrenim množiteljem- đelenje sa jedno- i dvo-cifrenim đelilom.Iz zemljopisa ponavljanje Vojvođine i Srbije.Iz istorije izbijanje rata u Evropi i napad na Jugoslaviju i vlade nenarodnih režima u Jugoslaviji.

6. Đ.R i v i c a.Ima dobru školsku zgradu,koja je državna.Učiteljice su Katica Đaković i Stana Krstić.Katica Đaković radi od 27.X.1944.,a Stana Krstić od 17.X.1944.g.Broj upisanih učenika je 1oo,a školu pohodi 65 učenika.MNOO-u podnet je u pr.mesecu 2 puta izveštaj o izostajanju đaka,ali se polaz dece nije poboljšao.Odnos učiteljica i dece je drugarski.Škola broji 2 odelenja i nastava je celodnevna.Od nastavnog gradiva obrađeno je sledeće: 1.r. slova nj,č,ć,lj,đ,h,r i dž.Račun:sve četiri rač.radnje u krugu brojeva 2o. 2.razr.obrada članaka i pesmica iz st.čitanki,proleće,voćnjak,vinograd,polje i šuma u proleće.Račun:sve 4 računske radnje u krugu broja 1oo.

3.i 4. razr.Obrada članaka i pesmica o šumi,proleću,prolećnim radovima, podela prideva,pojam broja.Račun:množenje sa trocifr.množiteljem.

- 3 -

Iz zemljopisa klima, zanimanje i [illegible]
čovečje telo, čula i njihove radnje. Pouke o zdravlju: zarazne [illegible]
vredne pouke: korist od oranja plugom, brane, drljače, valjak. Iz istorije [illegible]
rata u Evropi i napad na Jugoslaviju. I

7. I R I G. Školskih zgrada ima 4. Opravljena je samo jedna zgrada sa dve učionice. Učiteljice su: Danica Zlojić, Ivanka Jelkić, Irma Molnar, Ljubica Jojić i Anka Ban. Još su potrebna 2 učitelja. Broj upisane dece 4[illegible], a školu pohađaju 3o2.
Odelenja ima 7. U 1. i 2. r. je nastava naizmenična a u 3. i 4. r. poludnevna.
Smetnja u školskom radu nemanje dovoljno prostorija. Obrađeno gradivo: 1. razr. narodni jezik: slova v, l, r, c, n i j. Čitanje i pisanje reči sa obrađenim slovima. Domaće životinje, pesme naša narodna vojska, leti pčela i cico maco. Račun: zbrajanje i oduzimanje u krugu brojeva od 1-2o. Pevanje: leti pčela malena i naša nar. vojska. Telesne vežbe, kolo: hajde lepa Daro. - 2. razr. narodni jezik, čitanje članaka, dve radnice, u voćnjaku, nebo. Pesma: u vrtu, noćna pesmica. Nastavljanje reči na slogove: Cvetanje voćaka, zametanje plodova, klijanje semena, povratak ptica selica, nebo, sunce, mesec i zvezde. Čitanje u vezi sa stvarnom nastavom. Pisanje rečenica, račun oduzimanje preko desetice, množenje, merenje i delenje broja 2 i 3. Pevanje: zvezda jato, telesne vežbe, razne igre. 3. razr. narodni jezik, rečenice sa više predmeta i prireka. Stvarbe i mislene imenice. Rod i broj kod imenica. Osobne i vlastite imenice. Pridevi, podela na opisne, prisvojne i gradivne. Čitanje iz lista pionir i prigodni članaka iz st. knjiga. Zemljopis: klima, mapa, čitanje mape, mesto stanovanja, zavičaj. Poznavanje prirode: život kod biljaka-klijanje. Delovi biljke i njihov značaj. Zametanje ploda, značaj vlage za život čoveka, životnja i biljaka. Pouke o zdravlju: čistoća tela, organi za disanje, organi za osećanje, čula i njihova funkcija. Račun: množenje dvocifrenim brojem, delenje jednocifrenim brojem. Pojam o telu. Linije prave. Poljoprivredne pouke: duboko i plitko oranje, plug, brana, drljača i valjak. Potreba gnojenja. Istorija početak rata u Evropi, napad na Jugoslaviju. 4. razr. Račun delenje dvocif. brojem. Višeimenovani brojevi-sabiranje. Mere za zapreminu i mere za vreme. Narodni jezik čitanje priče iz pionira. Imenice, zamenice, pridevi. Analiza rečenice. Istorija: Crvena armija, početak narodne-oslob. borbe i uloga šume u njoj. Zemljopis: Baranja, Banat i Vojvodina. Poznavanje prirode: svilena buba i korist od nje. Ugljen dioksid i monoksid. Sumpor, živa, toplomer. Pouke o zdravlju, organi sa kretanje, i varenje. Praktičana privredne znanja: detelina i vilina kosa, sejanje livadskih trava, sađenje vinograda, kalemljenje vinove loze. Crtanje slobodan izbor. Pevanje prigodne pesme, telesne vežbe i igre.

8. Šatrinci. Nastava se održava u privatnoj zgradi. Učiteljica je Branka Varda Trebao bi još jedan učitelj. Broj upisanih učenika je 86, a školu pohađa 6[illegible]. Pređeno gradivo u 1. r. Obrađivanje veliki slova, naša dika, narod voli druga Tita, vrt, čitanje i prepisivanje. Račun od 1-2o., zbrajanje, oduzimanje, od-15 množenje i delenje. Vežbanje u govoru, pričanje kratkih pričica i ponavljanje. Pevanje, gimnastika u vezi sa predmetima. 2. r. narodni jezik, naša dika, je sam mali pionir, pčele, vrt, lenka, pisanje velikih slova, stavljanje tačke. Brda, dolina, reka, godišnja vremena. 3. r. Nar. jezik, golub i pčela, tvrdica, pioniri drugu Titu, mačak i petao. Računanje pismeno zbrajanje. Istorija formiranje nar. osl. vojske. Zemljopis Srem, poznav. prirode: zametanje plodova, čovek u vezi sa prirodom i njegov uticaj na prirodu. Nauk o zdravlju: voda, hrana, svetlost i toplota kao činioci života i zdravlja. Poljoprivreda: oranje, drljanje i sejanje. Iz gramatike pisanje vel. slova vrstu imenica. 4. r. imenice, pridevi, glagoli. Gavran mudrijaš, konjska potkovica, pionir, Istorija: formiranje NOV. Zemljopis: Srbija. Račun: zbrajanje, oduzimanje, množenje i delenje. Poznavanje prirode: voda, izvor, bunar, bunar, vodovod. Nauk o zdravlju: zarazne bolesti. Poljoprivreda: glavne bolesti dom. životinja.

9. 9. Neradin. Ima školsku zgradu državnu. Nastava je celodnevna. Učiteljice su Ljubica Kurucić i Vida Pavičić. U školu je upisano 125 đaka, a polazi ih[illegible]. Gradivo svršeno tokom aprila u 1. i 2. r. Voćnjak u proleće, pčela, leptir, gusenica i hrušt. Narodni jezik 1. razr. Pisana slova 2. r. Članci iz čitanke: mala kokeška, kvočka i pilići, proleće i pčelica, golub i pčela, pesmice: mati, naša dika, oboreno gnjezdašce. Račun 1. r. Zbrajanje i oduzimanje u 2. desetici. 2. r. množenje, merenje i delenje brojeva 8 i 9. Treći i četvrti razr. narodni jezik čitanje i obrada članaka iz pionira. Pesme o proleću, pridevske zamenice i glagoli. Istorija: izbijanje rata u Evropi. Rat u Jugoslaviji. Zemljopis: klima, mesta, biljе, životinje, trgovina i železnička mreža u Sremu, 4. razr. u Vojvodini. Prirodopis: biljka, delovi biljke, klijanje, cvetanje, delovi cveta, zametanje plodá, 4. r. nafta, petrolej, benzin. Organi za varenje: zubi. Račun: sabiranje i oduzimanje pismeno, usmeno i pismeno množenje jedno-i dvocifrenim množiteljem, a 4. r. trocifrenim. Međusobni položaj linija, ugao, vrste uglova. Prakt. znanja i polj. brana, drljača, valjak.

- 4 -

9. 1o.Krušedol-Prnjavor.Ima 1 drž.školsku zgradu,koja je u dosta dobrom stanju. Nastava je poludnevna.Učiteljica je Savka Juhas.Ista je bila mobilisana za rad kod menjanja novaca,a u vremenu od 2o.-3o.IV.o.g.Za to vreme bio je prekid u nastavi.Broj upisanih đaka je 62,a polazi školu 54 đaka.Svršeno gradivo u mesecu aprilu:u 1.i 2.razr.narodni jezik,cvetanje voćaka,klijanje semena,nebo i sunce.Čitanje članaka u voćnjaku i nebo.Račun:sabiranje i oduzimanje preko desetice,množenje i merenje u krugu brojeva do 2o u prvom razr.,a množenje i delenje broja 2 i 3 u drugom razr.3.razr.i 4.r.narodni jezik,rečenice sav više podmeta i prireka.Čitanje iz lista pionir,dečiji listova i st.čitanaka.Zemljopis:mesto stanovanja i zavičaj.Poznavanje prirode:život kod boljaka,delovi biljke i njihov značaj.Pouke o zdravlju:čistoća tela,organi za disanje.Račun vežbanje sve 4 rač.radnje na zadatoima iz stvarnog života.Poljopriv.pouke: plug,veća korist od oranja plugom.Istorija :početak rata u Evropi,napad na Jugoslaviju.Crvena armija.Zemljopis u 4.razr.Baranja i Banat.Poznavanje prirode u 4.r.Upotreba vodene pare.i parnih mašina.Poljopr.pouke sađenje vinograda i kalamljenje vineve loze.

11. 11.Krušedol selo.Školska se zgrada nalazi um privatnoj kući i u dobrom je stanju.Ima 2 učionice uđešene za rad.Nastava je poludnevna.Đaka ima upisanih 11o,a polazi 85.Učitelji su Smilja Konjević i Aca Nedić,koji je na bolovanju. Smilja Konjević bila je mobilisana za rad na zameni novca od 2o-3o.IV.o.g. Za to vreme bio je prekid u nastavi.Obrađeno gradivo u mesecu aprilu:srpsko-hrv.jezik velika i mala slova pisana,čitanje i pisanje reči sa obrađenim slovima,domaće životinje.Račun:sabiranje,oduzimanje i množenje od 1-2o.- 2.razr.nar.jezik,rastavljanje reči na slogove,čitanje članaka,u voćnjaku,pesma u cvrt,nebo,sunce,mesec i zvezde.Sabiranje i oduzimanje desetica i jedinica sa desetičama i jedinicama,množenje,merenje i delenje broja 2 i 3.Treći razr. rečenice,imenice,pridevi.Zemljopis:saobraćaj i saobr.sredstva,klima,mapa i čitanje mape.Poznavanje priorde:zametanje ploda,značaj vlage za biljke,životinje i čeveka.Pouke o zdravlju:organi za osećanje,čula i njihova funkcija. Račun:množenje dvocif.brojem,delenje jednocif.brojem.Poljopriv.pouke:potreba gnojenja,plug,brana,drljača.Istorija:početak rata u Evropi.4.razr.nar.jezik čitanje iz pionira i st.dečijih listova.Imenice,pridevi i zamenice.Istorija: Crvena armija,napad na Jugosl.,početak nar.osl.borbe i uloga šume u njoj. Zemljopis:Vojvodina i Srbija.Poznavanje prieode:sumpor,živa,toplomer. Prakt.privr.znanje:kalamljenje vineve loze i sađanje vinograda.

12. 12.Maradik.Ima 2 drž.školske zgrade.Od njih je 1 u dobrom stanju,a druga neupotrebljiva.Sem toga ima same 2 ispravne učionice,a dve za opravku.Nameštaj ima za 3 učionice,a za 1 nema nameštaja.Učiteljice su:Jelena Sibinjkić,Danica Zidarić,Jelica Radulovački.Treba još 1 učitelj.Broj upisanih učenika iznosi 26o,a školu pohađa samo 16o.Spisak neurednih učenika podnet je dvaput MNOO-u i đački roditelji su pozvani na odgovornost.Ima 4 odelenja.Nastava je poludnevna.ali radi zamene svake treće nedelje,jedna nastavnica ima celodnevnu.Jelica Radulovački i Danica Zidarić bile su mobilisane za rad na zameni novca od 2o.-3o.IV.o.g.Iste je zamenjivala Jelena Sibinjkić.Obrađeno gradivo za april: 1 r. srpsko-hrv.jezik slova m,d,g,b,k.Radovi u proleću i domaće životinje.Račun: broj 12,13 i 14.Pesmica:mi smo mali đaci i kucina kuća.2.razr.Čitanje članaka i iz pionira i st.čitanaka,ćirilicom i latinicom.Pesmica proleće.Delenje reči na slogove.Sunce,mesec i zvezde,Račun:sve 4 rač.radnje od 1-9o.Pevanje:u šumici zeka leži,spi.3.i 4. razr.čitanje članaka iz borbe pionira,latinicom i ćirilicom.Račun:množenje i delenje brojeva do 1ooo u 3.,a 1o.ooo u 4.razredu. Množenje i delenje sa 1o i 1oo i 1ooo.Geometrija:trougli,kvadrat,romb,romboid. Ponavljanje,utvrđivanje i učvršćivanje gradiva izb poznavanja prirode,istorije i zemljopisa.

Prema tome ima:

1.MKPS u svih 12 mesta
2.Zgrada državnih u kojima se radi ima 1o
  privatnih 4
3.Radi se u 18 učionica
4.Poludnevna nastava je u 6 škola,a celodnevna u 6 šk.
5.Učitelja ima 28.Od toga 1 na lečenju u bolnici.
6.Učenici: SLEDI TABELA NA SLEDEĆOJ STRANI

- 5 -

	Upisani	pohađaju
Bešenovo	171	13o
Mala Remeta	35	18
Janak	184	155
Jan.Prnjavor	3o	3o
Vrdnik	349	314
Rivica	1oo	65
Irig	48a	3o2
Satrinci	86	83
Neradin	125	1o4
Kr.Prnjavor	62	54
Krušedol selo	11o	85
Maradik	26o	16o
	1.993	1.5oo

7.Odelenja ima 34
8.Pionirski tečaj radi:
U Irigu sa 2o pionira i Krušedol-Prnjavoru sa 12 ,svega 32.

9.Đačke zidne novine izdate:
Bešenove 6,Vrdnik 2,Rivica 2,Irig 2,Satrinci 3,Neradin 2,Kr.Prnjavor 2, Kr.selo 3 i Maradik 2 ,te je svega 24.

Polazak dece u odnosu prema prošlom mesecu se pogoršao zbog poljskih i drugih radova.Sve nastavno gradivo raspoređeno za mesec april nije se mo-glo u svima školama svršiti,jer je većina nastavnika mobilisano zbog izmene novca.

Smrt fašizmu-Sloboda narodu!

Šef odeljka:

Pretsednik:
/Kurjaković/

Okružni narodno oslobodilački odbor.
Prosvetni sek
Br. 820
10 maja 1945 god.
Srem. Mitrovica

V

STANJE U SREZOVIMA

Srez Vukovar

Za ovaj srez imamo podatke da je šef prosvetnog odeljka bila Vasić Kaća. Za nastavnog instruktora predložen je bio Novaković Milorad. Nisu popunjena mesta administrativnog i fiskulturnog referenta. Kulturno-prosvetni saveti nisu oformljeni. Tek 1. juna počele su sa radom škole u Mirkovcima, Slavkovcima, Nijemcima, Apševcima, Đeletovcima, Mikluševcima, Tompojevcima, Lovasu, Opatovcima, Ovčarima, Starim Jankovcima, Podgrađu, Komletincima i Beru.

Uskoro počinju sa radom škole u Sotinu, Novim Jankovcima, Vinkovačkim Banovcima, Donjem Novom Selu, Sremskim Lazama, Svinjarevcima i Vukovaru. Đaci koji su napunili 14 godina, a pošli su u školu, posle 1, juna mogu posećivati kurseve. Zbog kasnog početka rada u školi, deca nisu mogla završiti razred. U selima su potrebni učitelji. U mnogim mestima dolazi po 200 đaka na jednog učirelja.

Od 1947. godine Vukovarski srez je postao sastavni deo Hrvatske.

Srez Zemun

Nastava se u ovom srezu tokom maja održavala u svim selima. Bilo je prekida oko 10 dana u aprilu zbog povlačenja učitelja na zamenu novčanica. Poteškoće su uobičajene: nedostatak prostora, udžbenika i učitelja. Svi su učitelji u ovom srezu vredni. Kao dobri radnici ističu se Lakočević Jela, Crnobrnić Milica, Mihajlović Angelina. Manje aktivni su Karajčev Jakov i Karajčev Ljubica u Šimanovcima. Učitelji prelaze gradivo na vreme. Pohađanje je neredovno zbog sezone poljskih radova. Najneuredniji u pohađanju su đaci iz Deča. Učiteljice Rokić Darinka i Bosiljka su krute u ophođenju sa decom, ali imaju bogato iskustvo i rezultate u radu. Narod ovog sreza pomaže učitelje.

Dužnost šefa prosvetnog odeljka vrši Krstonošić Anđelka. Instruktor je Grbić Vukica. U svim mestima postoje kulturno-prosvetni saveti. Zbog nedostatka udžbenika u nastavi koristi se list Pionir". Učionice su okrečene i čiste. Svi su učitelji članovi sindikata, a postoje 3 podružnice.

U Boljevcima radi škola na srpskom i slovačkom jeziku. U Ašanji radi odeljenje na slovačkom jeziku. Takvo odeljenje je potrebno otvoriti i u Dobanovcima. U Surčinu je otvoreno odeljenje na hrvatskom jeziku. U Krnješevcima

će se školski rad produžiti i u julu mesecu zbog dugog stacioniranja vojske u školskom dvorištu.

U srezu od 3632 upisana đaka, pohađalo je redovno 2252.

Grad Zemun je imao 4 regiona. Te 1945. godine radilo je 38 učitelja, a broj đaka u gradu bio je 1512. I ovde nedostaju udžbenici, pribor i prostorije. Umesto bukvara upotrebljava se slovarica. U vannastavnom radu ističu se Tišma Jelena i Subić Živojin.

Učitelji u gradu spremaju đake za pionirski dan da nastupe uz program, koji je izveden 7. maja.

Šef prosvetnog odeljka za grad je Živka Bajić, a nastavni instruktor je Ljubomir Vračarević. Administrativni referent je Manojlović Mira. U gradu Zemunu radi 6 škola. Iz štampe je izašao Bukvar, štampan u Beogradu, te se očekuje njegova nabavka i u Zemunu.

Srez Ilok

U odeljenju za prosvetu šef odseka je Juzbašić Bora, a nastavni instruktor je Juraj Krak. Nema administrativnog i fiskulturnog referenta. Od 2202 đaka koliko je upisano u srezu, pohađalo je 1534 đaka. U ovom srezu škole su počele kasnije sa radom, i gradivo neće do kraja biti obrađeno, te se preporučuje sažimanje gradiva i produžetak školske godine. Uslovi za rad su teški. Najviše su oštećene škole u Grabovu, Binguli, Svilošu, Ljubi, Suseku i Mohovu. Najslabije pohađanje nastave je u školama u Molovinu, Suseku, Iloku i Ljubi. Za mesta Radoš i Skandala traže se učitelji Slovaci.

Srez Irig

U odeljenju za prosvetu šef u Sreskom narodnom odboru bila je (1945.) Vukica Subotić, a nastavni instruktor Stevan Jelkić, iskusni i cenjeni prosvetni radnik. U svim mestima postoje kulturno prosvetni saveti. Neka sela su bila potpuno uništena u ratu. Pojedine škole su koristile „Pionir" umesto bukvara. U maju je opao broj učenika koji su pohađali nastavu, zbog poljskih radova, bolesti malih boginja i nesaradnje roditelja sa školom.

Od 2099 upisanih đaka, nastavu je pohađalo 1411. Pohvaljuje se rad učitelja u Bešenovu – Vasilija Zarića – za rad u školskom vrtu. U srezu ima 13 škola, a u Irigu 2 škole. Ovaj srez je ukinut 1946. godine.

Srez Ruma

U toku aprila nastava je bila redovna. Učitelji su bili angažovani na zameni novčanica, tako da oko 10 škola nije radilo.

U nastavi ima 59 učitelja i 42 učionice. Upisano je 6460 đaka (više nego u mitrovačkom srezu). Izostajali su učenici trećeg i četvrtog razreda zbog poljskih radova.

Kao dobri radnici u ovom mesecu istaknuti su Tišma Veselinka iz Buđanovaca, Ređep Zlata iz Hrtkovaca, Jančić Darinka iz Putinaca i Stajić Dušan. U vanškolskom radu istakli su se Aleksić Magdalena iz Prhova, Dražić Dušan iz Klenka i Vera Ićitović, a nastavni instruktor Ankica Milovanović. U srezu su radile škole u 23 mesta. Upisano je 4543 đaka, od toga pohađali su 3399 đaka. Učionice su okrečene, a podovi namazani uljem (olajem!). Podaci su za Rumu.

Udžbenike zamenjuje dnevna štampa, „Pionir" i stari udžbenici. Oseća se nedostatak znanja kod učenika i nepoznavanje NOB-a kod učitelja. Vrlo dobar uspeh postigle su učiteljice u Žarkovcu, Brestaču i Platičevu. U selima izlaze zidne novine.

U Rumi je 7. aprila 1945. godine održana konferencija učitelja sreza rumskog. Prisustvovao je inspektor za osnovne škole Janko Edjedi, svi nastavni instruktori i članovi odseka za prosvetu ONOO. Podnet je referat o stručnim pitanjima u nastavnom i vannastavnom radu.

Srez Sremski Karlovci

Prosvetni odeljak ima šefa koji ne odgovara za tu dužnost. Nastavni instruktor za osnovne škole u srezu bio je Ilija Mrkšić. Oformljeni su kulturno prosvetni saveti u svim mestima. U aprilu nije bilo prekida u radu škola.

Upisano je 1753 đaka, a od toga redovno pohađaju 1392. Posle 1946. godine, teritorija ovog sreza je pripala po administrativnoj podeli novosadskom području.

Srez Sremska Mitrovica

Aprila meseca sve su škole radile redovno. Tamo gde su bila po dva učitelja – jedan je upućivan na zamenu novčanica.

„U svom radu naročito su se isticale Jelena Vignjević u školskom i vanškolskom radu. Po svojoj neaktivnosti i nepovezanosti sa narodom navedeni su Đajić Nedeljka iz Šuljma, Stefanović Vera iz Jarka i Glamočlija Milenko iz Divoša, za koje je narod tražio premeštaje.

Ukupan broj upisanih đaka u srezu bio je 2773, radovno je pohađalo 2102. U srezu je evidentirano 36 učitelja, potrebno još 8. U srezu je instruktor bio Milorad Matić, vredan, radan i sposoban kao rukovodilac. U gradu Sremska Mitrovica instruktor je bio Stjepan Barać, ranije učitelj u Manđelosu, vredan i aktivan. Administrativni referent bila je učiteljica Ugarković Gordana.

Osnovna škola u gradu radila je bez prekida. Bila je smeštena u kući Gvozdića, gde su korišćene 4 sobe. Radilo se svakog drugog dana. Klupa je malo i u njima je sedelo po 5 đaka.“ [9]

Upisano je 879 đaka. Škola se preselila u novu zgradu gimnazije 11. maja. „Nastava se održavala svaki dan posle podne. U zgradi nema vode, oštećen je vodovod , „nužnici“ su neupotrebljivi. Stanje je brzo sanirano. Učenici su sa nastavnicima učestvovali u proslavi Dana pobede i Titovog rođenja.“ [10] Na dan Ćirila i Metodija održana je priredba. U gradu je umesto glavnog inspektora Duška Vukotića postavljen Ivan Rudolf, profesor.

Upravitelj škole tada je bila Vukosava Milaković, starija ali vredna. Učitelji „izrađuju“ bukvare, prave geografske karte, nabavljaju literaturu. U maju mesecu se pominje rad ženske zanatske škole kao trogodišnje sa polaznicama u sva tri razreda. Zabeležen je rad stručne produžne škole (šegrtska škola). Škola ima kursnu nastavu i radi u večernjim satima u zgradi gimnazije.

Srez Stara Pazova

U srezu ima 15 škola u 15 mesta. U srezu je tada bio 71 prosvetni radnik. U svim školama u srezu i na svim jezicima upisano je 4599 đaka.

Šef odeljenja za prosvetu u Sreskom narodnom odboru bio je Mirić Petar koji je bio i sekretar SNO. Preporučuje se da bude oslobođen šefa odseka za prosvetu. Nastavni instruktor bio je Petar Oljača, a postavljen je i administrativni referent.

„U toku maja škole su radile u svim mestima osim slovačke škole u Golubincima, gde nije bilo nastave do 10. maja zbog zauzetosti školske zgrade. U Novim Karlovcima 13 dana zbog bolesti dece („sitne boginje“) i u Novoslankamenskim Vinogradima gde nastave nije bilo od 24. maja zbog bolesti učiteljice.“ [11]

U Novoj Pazovi se broj đaka smanjuje zbog iseljavanja izbeglica – činovnika.[12]

Srpska škola u Staroj Pazovi kraće vreme nije radila zbog boravka vojske u toj školi. Takođe, kraće vreme nije radila slovačka škola u Starim Banovcima. Treći i četvrti razredi slabije su pohađali nastavu zbog zauzetosti u poljskim radovima.

U školama nedostaju udžbenici pa se upotrebljava pionirska i omladinska štampa i predratni udžbenici. U školskoj administraciji vode se imenici – dnevnici, a upotrebljavaju se i školske službene knjige.

---

9 IAS: Fond ONOO – Odsek za prosvetu, izveštaj za grad Sremske Mitrovice o radu

10 IAS: Fond GNOO – Odsek za prosvetu Sr. Mitrovica – izveštaj ONOO

11 IAS: Fond GNOO – Odsek za prosvetu Sr. Mitrovica – izveštaj ONOO

12 IAS: Fond SNO Izveštaj prosvetnog odeljka St. Pazova GNOOV

Srez Šid

U šidskom srezu (maj mesec) instruktor je bila Mara Bošnjak, vredna i marljiva. Ovaj srez je najviše oštećen u ratu. U toku maja radile su škole u Šidu, Adaševcima, Bačincima, Bikić Dolu, Bapskoj, Batrovcima, Gibarcu, Grku, Ilači, Ilincima, Jameni, Kukujevcima, Lipovcu, Maloj Vašici, Moroviću, Privinoj Glavi, Strošincima, Tovarniku i Šidskim Banovcima. Najslabije pohađanje bilo je u Bačincima.

Oštećene školske zgrade bile su u Rači i Bosutu.

U srezu ima 20 škola. Potrebno je 20 učitelja. U srezu je upisano 3840 đaka, a nastavu je pohađalo 2799.

Rezime

Tokom maja meseca 1945. godine teren Sremskog okruga obilazili su inspektori: Zagorka Ludajić kulturno – prosvetni inspektor, obišla iločki, šidski, rumski, karlovački i staropazovački srez. Ivan Rudolf nastavni insoektor – obišao je karlovački, pazovački, mitrovački srez i sve gimnazije.

Živan Tadić, šef odseka za prosvetu ONOO Sremska Mitrovica, bio je u zemunskom, rumskom, mitrovačkom i vukovarskom srezu i održao sastanak sa profesorima mitrovačke gimnazije.

U Sremu su maja 1945. godine radile 144 (!) osnovne škole sa upisanih 26821 učenika. (Ovde nedostaju podaci za vukovarski srez).

Redovno su pohađali školu 19268 đaka.

Okružni narodno oslobodilački odbor (ONOO) je kao prvo stavio sebi u obavezu materijalnu pomoć školama. Odeljenje za prosvetu GNOOV je poslalo pomoć u namenskom iznosu 100.000 dinara za sve škole okruga. Odsek za prosvetu ONOO za ove svrhe nije ništa mogao obezbediti.

Istaknuta je briga o internatima gde su smeštena deca poginulih roditelja i siromašnih seljaka.

Isplata plate školskim službenicima nije sistemski rešena.

Plate učitelja posle zamene novčanica bile su 1500 dinara DFJ (akontac.).

Narodna vlast treba aktivnije da učestvuje u pomoći školama.

Za brže rešavanje deficitarnog kadra u prosveti GNOOV je odlukom prosvetnog odeljenja otvorio 1945. godine učiteljski kurs u Vrbasu od 12. juna 1945. godine. U Novom Sadu je krajem 1945. godine otvoren takođe kurs za nastavnike za rad u starijim razredima. Omladinski list „Glas omladine“ koji je izlazio u Novom Sadu, objavio je članak u broju 51 od 15. decembra 1945. godine na strani 6 naslov: „Nastavnički tečaj u Novom Sadu“. (sadržaj članka je fotokopiran iz originala).

„Po završetku rata veći broj učitelja je želeo da se vrati u svoj kraj da nastavi službovanje ili da dođe u Srem! Po jednoj evidenciji od GNOOV Odeljenje za prosvetu broj prosvetnih radnika koji su iz Srbije prešli u Vojvodinu za sremskomitrovački okrug prijavilo se

1. U Irigu 6 lica
2. U Staroj Pazovi 22 lica
3. U Iloku 2 lica
4. U Sr.Mitrovici 6 lica
5. U Zemunu gradu 9 lica
   I srez 2 lica
6. U Vukovaru 1 lice
7. U Sr.Karlovcima 3 lica
8. U Rumi 5 lica
9. U Šidu 12 lica

Za prijem u prosvetnu službu lica koja nisu radila popunjavao se upitnik upućen Glavnom narodno oslobodilačkom odboru u Novom Sadu, sa najdetaljnijim podacima / naročito o držanju u NOB-u.

Javnom tužiocu Sremskog okruga, upućen je akt Okružnog NOO za Srem 21.jula 1945.godine pod br.1480/45 u kojem se kaže da je za vreme okupacije bilo na službi 15 učitelja Hrvata i Hrvatica. Od toga je narodnu vojsku dočekalo 8 takvih učitelja. Jedan je učitelj penzionisan, pet nisu postavljeni zbog loših karakteristika a jedan je likvidiran. Barać Stjepan i njegova drugarica iako su Hrvati su ostali u gradu, čak je Barać Stjepan postavljen za nastavnog instruktora.

Okružnom narodnooslobodilačkom odboru je 2.juna 1945.godine poslat dopis br.1029 od sreza Sremska Mitrovica da u gradu ima 73 nepismenih: 27 Srba, 42 Hrvata, 4 Mađara ili 31 muških i 42 žene.

Za ceo sremski okrug se kaže da je u Sremu bilo tada 8.371 nepismenih. Tečajevi se ne mogu organizovati u letnjim mesecima.

Veronauka se držala redovno za učenike u školama izgleda samo u 1945.godini, a u 1946.godini već delimično (poneke) od škola. Za katoličku decu odgoj u veru se izvodio i dalje u katoličkim crkvama. Danas ima mnogo sekta koje pokušavaju da uđu među decu.“ [13]

13 IAS – Fond Okružnog NOO – Srem. Mitrovica 1945. god.

GNOOV
Odeljenje za prosvetu
Broj 2510
8.juna 1945.god.
Novi Sad

Na osnovu predloga Okružnog narodnog odbora u Srem.Mitrovici br.874 od 5.juna 1945.godine i slobodne ocene ovog Odeljenja, a na osnovu čl.6 Pravilnika o izvršenju predračuna rashoda i prihoda Glavnog narodnog odbora Vojvodine u Novom Sadu donosim sledeću:

O D L U K U

Kojom se dodeljuje novčana pomoć za opravke ratom oštećene školske učionice i nabavku školskog inventara i to sledećim Mesnim narodnim odborima u označenim iznosima.

u srezu srem.mitrovačkom

1. Gradskom narodnom odboru u Sr.Mitrovici u iznosu od dinara	12.400
2. Mesnom narodnom odboru u Grgurevci u iznosu od dinara	3.000
3. Mesnom narodnom odboru u Manđelosu u iznosu od dinara	2.000
4. Mesnom narodnom odboru u Ležimiru u iznosu od dinara	3.000
5. Mesnom narodnom odboru u Divošu u iznosu od dinara	4.000
6. Mesnom narodnom odboru u Šišatovcu u iznosu od dinara	3.000
7. Mesnom narodnom odboru u Šuljmu u iznosu od dinara	3.000
SVEGA DINARA	30.400

u srezu šidskom

1. Mesnom narodnom odboru u Šidu u iznosu od dinara	10.000
2. Mesnom narodnom odboru u Adaševcu u iznosu od dinara	6.000
3. Mesnom narodnom odboru u Bapska.Novak u iznosu od dinara	5.000
4. Mesnom narodnom odboru u Berkasovu u iznosu od dinara	5.000
5. Mesnom narodnom odboru u Grku u iznosu od dinara	3.000
6. Mesnom narodnom odboru u Ulaci u iznosu od dinara	3.000
7. Mesnom narodnom odboru u Jameni u iznosu od dinara	5.000
8. Mesnom narodnom odboru u Lipovcu u iznosu od dinara	2.000
9. Mesnom narodnom odboru u Moroviću u iznosu od dinara	2.500

10. Mesnom narodnom odboru u Strošinci u iznosu od dinara 2.000
11. Mesnom narodnom odboru u Tovarniku u iznosu od dinara 6.000
12. Mesnom narodnom odboru u Šidski Banovci u iznosu od dinara 1.000
SVEGA DINARA 50.000

u srezu iriškom

1. Mesnom narodnom odboru u Rivici u iznosu od dinara 7.000
2. Mesnom narodnom odboru u Jasku u iznosu od dinara 5.000
3. Mesnom narodnom odboru u Maloj Remeti u iznosu od dinara 3.000
4. Mesnom narodnom odboru u Bešanovi u iznosu od dinara 2.100
SVEGA DINARA 17.100

u srezu zemunskom

1. Mesnom narodnom odboru u Jakovu u iznosu od dinara 10.000
2. Mesnom narodnom odboru u Progaru u iznosu od dinara 5.000
SVEGA DINARA 15.000

Ove pomoći isplatiće se na teret budžeta Odeljenja za prosvetu GNOOV-a za period april – juni 1945.godine i tereti partiju 31.

O ovome se izveštavaju:

1. Odeljenje za finansije GNOOV-a radi isplate,
2. Odeljenje za prosvetu GNOOV-a radi angažovanja kredita,
3. Okružni narodni odbor – Odsek za prosvetu u Sr.Mitrovici,
4. Sreski narodni odbori – odeljci za prosvetu u Sr.Mitrovici, Šidu, Irigu i Zemunu,
5. Svi mesni narodni odbori u mestima koja su naznačena u ovoj odluci.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

Naredbodavac
Načelnik Odeljenja za prosvetu

Z A P I S N I K[14]

pisan u Otseku za prosvetu Sreskog NO-a Šid_____1948.g.

Predmet: Polaganje zakletve;
državnih službenika

Prisutni od strane Izvršnog odbora ONO-a Šid drug_____

Palko Kmečko, poverenik otseka za prosvetu SNO-a Šid.

Pristupa drug_____

te pred gore navedenim polaže sledeću zakletvu.

«Ja_____ zaklinjem se čašću svoga naroda i svojom čašću, da ću vjerno služiti narodu, da ću se pridržavati Ustava i zakona, da ću čuvati i braniti ustavni demokratski poredak Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Narodne Republike Srbije i da ću svoju dužnost vršiti savjesno.»

Zaključeno i potpisano.

Smrt Fašizmu – Sloboda Narodu

Pred nama:
_____
_____

Polagač zakletve

_____

Narodna Republika Srbija
Sreski Narodni Odbor sreza Šidskog
Š i d
Broj: 8069/48. god.

14 IAS: Fondovi osnovnih škola Šida – Osnovna škola Šid 1945-1955. god.

NASTAVNIČKI TEČAJ U NOVOM SADU

„U toku narodno-oslobodilačke borbe došlo je do krupnih promena u životu zemlje i naših naroda. Sve trulo je odbačeno, jer je to kočilo napredak naših naroda i onemogućavalo je pravilan razvoj, a život se počeo izgrađivati na tekovinama narodno-oslobodilačke borbe koje su izvojevale najšire mase naših naroda.

I na prosvetnom polju je došlo do krupnih promena; kao i sve ostalo, tako je i prosveta postala narodna. Ona se demokratizovala, postala je pristupačna svim slojevima naroda, kome je omogućeno sticanje znanja na svome maternjem jeziku. Stara Jugoslavija davala je samo formalno pravo školovanja svima, dok su osnovni uslovi – ekonomski sprečavali i onemogućavali korišćenje ovoga prava.

Po novom prosvetnom planu uvedeno je obavezno školovanje, koje će pružiti široka opšta znanja najširim masama sela i grada. Viši razredi osnovnih škola imaće karakter nižih gimnazija u kojima će se izučavati predmeti koji će dati i stručnih znanja svojim učenicama. Niže gimnazije će se otvoriti po svim mestima i selima i tako će biti omogućeno omladini sela da pohađa ove škole.

Za sve niže gimnazije stvaraju se sada stručni kadrovi na Nastavničkom tečaju u Novom Sadu. Ovaj tečaj je po svome karakteru najviša škola u Vojvodini, jer će osposobiti nastavnike za gimnazije, što dosada nijedna škola u Vojvodini nije bila u mogućnosti. Na tečaju se nalazi oko 180 slušalaca, koji će za godinu dana, koliko je predviđeno da tečaj traje, biti osposobljeni da predaju po nižim gimanzijama predmete koje slušalac sam odabere. Većina slušalaca su mladi učitelji i učiteljice, dok je manji broj sa završenim gimnazijskim višim tečajnim ispitom. Svaki od slušalaca je izabrao dva predmeta, koja sada na Tečaju izučava, i te će predmete po završenom tečaju predavati u nižim gimnazijama. Predmeti koji se predaju na tečaju jesu: srpski jezik, ruski, mađarski, istorija, zemljopis, prirodopis, matematika, fizika, hemija, pevanje i crtanje. Ovi predmeti su podeljeni po grupama i svaki slušalac pored odabrane grupe izučava još i pedagogiju. Sve predmete predaju iskusni profesori, koji ulažu mnogo dobre volje i sva svoja stručna znanja, da bi slušaoci što potpunije obradili predmete. Direktor tečaja je Dr Krešimir Georgijević.

Da bi se omogućilo pohađanje ovog tečaja i siromašnim slušaocima, Prosvetno odeljenje Narodne skupštine Autonomna Pokrajna Vojvodina, odobrila je 80 stipendija sa po 1.200 din. mesečno. Otvoren je inicijativom samih slušalaca i internat u kome se siromašni slušaoci hrane i stanuju. Pored svojih dužnosti prema učenju, slušaoci tečaja su aktivni i u svom vanškolskom vremenu i uključeni su u opšte narodne akcije. Svi tečajci su okupljeni oko odbora

Narodnog fronta i na redovnim nedeljnim sastancima tečaja postavljaju plan rada u vanškolskom vremenu. Tako su slušaoci Nastavničkog tečaja, zajedno sa svojim nastavnicima, bili na seči drva i ova je akcija u potpunosti uspela, jer su tečajci obezbedili snabdevanje škole i svoga internata ogrevnim drvetom. Tečajci su bili nedelju dana na seči drveta kod Rakovca, i na svom radu se međusobno još više zbližili i upoznali.

Na tečaju su zastupljene sve nacije koje žive na teriotoriji Vojvodine, a među slušaocima se stvorila, atmosfera, razumevanja i ljubavi.

Tečajci u školi i van nje aktivno rade na kulturno-prosvetnom polju: u školi se redovno održavaju usmene novine i predavanja na Narodnom univerzitetu. U vanškolskom vremenu ekipa obilazi okolna mesta, a sam hor istupao je više puta u Novom Sadu. Stručna kritika se izrazila vrlo povoljno o horu Nastavničkog tečaja. Kulturna ekipa je posetila Invalidski dom i dala priredbu za naše invalide. Ekipa je bila u Vrbasu, i Srbobranu, a u Beočinu je dala za vreme akcije u seči drva, priredbu za radnike Beočinske fabrike cementa. Ekipa je u zajednici sa ekipama sindikalista obilazila sela i doprinosila zbliženju grada i sela.

Tečajci ulažu mnogo napora da po završetku tečaja izađu kao nastavnici širokih opštih i stručnih znanja, koja će uneti u široke mase naših naroda, radeći s oduševljenjem na kulturnom i političkom uzdizanju naroda Vojvodine."[15]

15 "Glas Omladine", Novi Sad 15. decembar 1945. god.

P R I J A V A[16]

na prijem pri nadležnosti aktivnih službenika

1.	Ime i Prezime, dan, mesec, godina, mesto rođenja	Mihajlo Sama Litavsky, rođ. 29-IX-1908 u Staroj Pazovi
2.	Kada je prvi put postavljen u Službu.Da li je imao prekida i iz kojih razloga i za koje vreme.Koliko ima godina meseci i dana službe u svom efektivnom trajanju, na dan podnošenja prijave.	Postavljen u službu 1.-III-1929. Odl. Min. prosv.Beograd Onbr. 16496. Nastupio na dužnost 6-III-1929. do 15-V-1929 ima službe:16 god, 2 meseca i 9 dana
3.	U kom je činu,zvanju i grupi i gde je bio na dan 6.aprila 1941.g.	Učitelj Slovačke škole u St.Pazovi činovn.VIII pol.grupe
4.	Gde je bio u službi, na radu, boravku od 06.VI 1941. do današnjeg prijema u službu	Učitelj Slovačke škole u Staroj Pazovi
5.	Da li je i kada i u koju grupu za vreme okupacije bio unapređen i od koje ustanove	Nije bio
6.	Za lica primljena iz slobodne profesije.Koliko ima godina u svojoj struci,zanatu,kada je isti počeo obavljati,šta je radio i gde je bio za vreme od 6.VI 1941. do prijema u današnju službu	/
7.	Školska sprema,stručno zvanje,majstorski ispit	8razr.gimn.sa viš.teč.ispitom.Kurs za učitelje čehoslovačkih škola. Učiteljski stručni ispit.
8.	Dan,mesec i godina stupanja na dužnost u današnju službu	10-I-1945.
9.	Da li je od 1.oktobra 1944 do sada primio kakve prinadležnosti od koga i u kom iznosu	Primio:za X-44=21047 kn.Isto za XI-44 za I.45=18377 kn.za II i III-45 po 18592 kn mesečno od Poreske upr. St.Pazova
10.	Da li je oženjen - udata	oženjen
11.	Ime žene-muža.Da li supružnik ima kakvog zanimanja ili prihoda, koliko i od čega mesečno	Marij Litavsky,rođ.Macho, domaćica. Nema nikakvih prihoda
12.	Ime,dan,mesec i godina rođenja dece do 18 god. Starosti,sa naznakom da li su zakonita,nezakonita,usvojena ili uzeta na izdržavanje. Za decu preko 16 god. Naznačiti da li su na redovnom školovanju i koju školu posećuju	Milota, rođ.16-VI-1939-Zakonita Zdenka,rođ.25-IX-1941-Zakonita
13.	Ostali članovi porodice koje podnosilac izdržava; deca trajno nesposobna za rad i privređivanje i roditelji muža ili žene, sa podacima iz rubrike 12	Izdržava ženinu majku, koja je pre 6-IV-1941 primala 88 din. na ime invalid.potpore. To će i sada biti regulisano
14.	Da li ko od članova porodice za koga se traži dodatak ima kakvog zanimanja izdržavanja, pomoći penzije i t.d. od koga i koliko mesečno	Deca nemaju nikakvih prihoda. Ženina majka ima invalid.potporu, te nema prava na dodatak
15.	Uložni broj P.Fonda visina mesečnog uloga na dan 1.aprila 1941.	Uložni br.penzion.fonda:71099 Meseč.ulog iznosio je:56,50 dinara

Prijavu podnosim pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću

Mesto i datum podnošenja prijave

_____

Podnosilac prijave sa naznakom sadašnjeg čina i zvanja:

16 Letopis škole: „D. Vukasović – Diogen“ Stara Pazova

GLAVNOM NARODNO-OSLOBODILAČKOM ODBORU[16]

NOVI SAD

MOLIM DA BUDEM PRIMLJEN U DRŽAVNU ODNOSNO JAVNU SLUŽBU

M o j i p o d a c i s u :

1.	Ime i prezime (ime oca)	Mihajlo Sama Litavsky
2.	Dan, mesec, godina i mesto rođenja	29-IX-1908 u Staroj Pazovi
3.	Mesto boravka i tačna adresa	Stara Pazova, Željeznička ul.43
4.	Narodnost i vera	Slovak-evangelička
5.	Bračno stanje-broj dece, za decu ispod 18 god. Čime se bavi i dali primaju kakva prinadležnosti	Oženjen.Dvoje dece: Milota, rođ.1939, Zdenka, rođ.1941. Nemaju nikakvih prinadležnosti
6.	Imovno stanje molioca, njegove žene dece ispod 18 god.	Ne poseduju nikakvo imanje
7.	Koje jezike strane govori	Slovački jezik
8.	Školska sprema, stručni ispiti samouko osposobljavanje	8 razreda gimnazije sa višim teč.ispitom. Kurs za čehoslovačke učitelje i učiteljski stručni ispit
9.	Pre 6.IV-1941: gde je živeo, čime se bavio i na kome je položaju bio	Učitelj slovačke škole u Staroj Pazovi, činovnik VII.pol.grupe
10.	Visina mesečnih prinadležnosti i godina službe: do 6.IV.1941	Neto din. 1,805 za april 1941. 12 godina i 1 mesec
11.	Koja ga je vlast i pod kojim brojem na poslednji položaj postavila	Odlukom Ministarstva prosvete u Beogradu III-br.25650 od 24-IV-1940 unapređen u VIII pol.grupu
12.	Da li ga je okupator zadržao u službi ili ga je otpustio sa ili bez otpremnine, ili ga je penzionisao sa naznakom mesečne penzije	Zadržao
13.	Za vreme okupacije gde je živeo, čime se bavio, na kome je bio položaju, da li je dobio tromesečnu platu prilikom begstva okupatora	Živeo u Staroj Pazovi, kao učitelj Slovačke škole. Izmiren sa platom do kraja meseca novembra 1944.
14.	Da li je bio vojnik: a) u Jugoslaviji,rod,struka,čin	Kao privremeno nesposoban nije služio kadr. rok. U 31 godini života osposobljen i bio 3 mes. 1939/1940 na vežbi. 6.aprila 1941. dobrovoljno se javio, te je bio 10 dana u ratu Radio je u kancelariji
	b) kod: okupatora gde i koliko, rod, struka, čin	/
15.	Da li je bio na prinudnom radu za vreme okupacija i koliko meseci	Nije bio
16.	Da li je bio član Narodno-oslobodilačkog pokreta, od kada radi u pokretu, dali je pripadao Narodno-oslobodilačkoj vojsci, kojoj jedinici i od kada	Nije bio, ali je pomagao Narodno oslobodilački pokret Veza sa drugom Dingom (Sretom Zorkićem)

VI

ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE I NOVI KOMUNALNI SISTEM 50-TIH GODINA PROŠLOG VEKA U ŠKOLSTVU [17]

STANJE U ŠKOLAMA
Za srez Sremska Mitrovica – podaci iz 1954. godine,
za srez Stara Pazova – podaci iz 1954. godine.

SREZ SR.MITROVICA
Zabavišta = 2
Četvorogodišnje = 40
Šestogodišnje = 14
Osmogodišnje = 26
Šk.učen.u privr. = 8
Radnič.gimnazije = 3
Niža muzička = 1
Domać.škola = 1
Šk.za poljop.poslove = 8
Majstorska škola = 1
Potp.mešov.gimnaz. = 1
Viša gimnaziaj = 2

SREZ STARA PAZOVA
Zabavišta = /
Četvorogodišnje = 13
Šestogodišnje = 4
Osmogodišnje = 18
Obrazovanje radnika = 1
Šk.za poljop.poslove = 1
Šk. učen. u privr. = 4
Viša gimnazija = 1 [17]

SREM = 115+2+32=149 šk. Ustanova

17 IAS – Novi komunalni sistem u Vojvodini – Novi Sad 1954. god.

SREZ SREMSKA MITROVICA
PODACI IZ 1954 .GODINE[18]

OPŠTINE I NASELJENA MESTA

	Opština	Naseljeno mesto	Broj stanov.	Broj stanov. opštine
1.	Buđanovci	Buđanovci	2.389	3.530
		Brestač	1.141	
2.	Veliki Radinci	Veliki Radinci	968	5.059
		Bešenovo	1.242	
		Grgurevci	1.120	
		Stejanovci	919	
		Šuljam	810	
3.	Vrdnik	Vrdnik	4.153	6.018
		Jazak	1.865	
4.	Erdevik	Erdevik	4.076	6.160
		Bingula	1.200	
		Ljuba	886	
5.	Irig	Irig	4.211	6.918
		Neradin	1.132	
		Rivica	819	
		Šatrinci	756	
6.	Kuzmin	Kuzmin	3.953	4.776
		Bosut	823	
7.	Kukujevci	Kukujevci	2.660	2.660
8.	Martinci	Martinci	4.136	4.136
9.	Manđelos	Manđelos	1.019	2.404
		Ležimir	1.385	
10.	Mačvanska Mitrovica	Mačvanska Mitrovica	872	10.022
		Zasavica I i II	1.791	
		Noćaj	2.480	
		Ravnje	1.891	
		Radenković	1.173	
		Salaš Noćajski	1.815	
11.	Morović	Morović	1.876	5.952
		Višnjićevo	2.011	
		Jamena	1.316	
		Sremska Rača	749	
12.	Pećinci	Pećinci	1.299	2.679
		Prhovo	817	
		Sibač	563	

18 Vojvodina: Novi srezovi i opštine – Dnevnik – Novi Sad 1956. god.

	Opština	Naseljeno mesto	Broj stanov.	Broj stanov. opštine
13.	Platičevo	Platičevo	2.507	7.083
		Vitojevci	684	
		Grabovac	1.712	
		Klenak	2.180	
14.	Ruma	Ruma	15.619	21.134
		Voganj	1.558	
		Dobrinci	1.625	
		Kraljevci	966	
		Mali Radinci	879	
		Pavlovci	487	
15.	Sremska Mitrovica	Sremska Mitrovica	15.456	21.990
		Laćarak	4.455	
		Šašinci	2.079	
16.	Subotište	Subotište	910	2.787
		Ogar	1.030	
		Donji Tovarnik	847	
17.	Hrtkovci	Hrtkovci	3.195	6.983
		Nikinci	3.201	
		Jarak	1.587	
18.	Čalma	Čalma	1.274	2.769
		Divoš	1.495	
19.	Šid	Šid	7.268	20.556
		Adaševci	2.363	
		Batrovci	674	
		Bačinci	1.815	
		Berkasovo	1.235	
		Vašica	2.158	
		Gibarac	1.044	
		Ilinci	1.481	
		Molovin	491	
		Privina Glava	748	
		Sot	1.279	

OPŠTI DEO

Novi Sremskomitrovački srez nastao je spajanjem ranijih srezova: Sremskomitrovačkog, Rumskog, Šidskog i dela Mačvanskog sreza. Teriotrija ovog sreza zahvata površinu od 2.299 kvadratnih kilometara.

Ova teritorija obuhvata veći deo Srema, tj. njegov srednji i zapadni deo.

Novi srez ima 19 opština koje su nastale od ranije 62 opštine.

Srez broji ukupno 143.800 stanovnika, od čega: Srba 104.553, Hrvata 19.730, ostalih Jugoslovena 1.122, Mađara 7.236, Slovaka 4.044, Rusina 4.040 i ostalih narodnosti 3.167 stanovnika.

Ukupna poljoprivredna površina iznosi 171.000 ha. Od toga je 155.000 ha obradiva površina, od čega na oranice otpada 144.000 ha. Od ove površine pod žitaricama je 103.000 ha, industrijskim biljem 12.600 ha, povrtarskim biljem 7.000 ha, krmnim biljem 15.200 ha i nad vinogradima i voćnjacima 4.560 ha.

Stočni fond sastoji se od 26.400 konja, 22.000 goveda, 67.000 ovaca, 113.000 svinja i 443.000 živine.

Društveni sektor u poljoprivredi obuhvata 23.398 ha, od čega na 28 poljoprivrednih dobara otpada 11.960 ha, na 37 seljačkih radnih zadruga 10.539 ha, na ekonomiji je u 56 zemljoradničkih zadruga, koji imaju 29.769 zadrugara, 899 ha.

U srezu ima 23 industrijska preduzeća sa 3.050 zaposlenih lica, 442 trgovačke radnje i preduzeća, 117 ugostiteljskih objekata i 2.440 zanatskih preduzeća i radnji.

Od prosvetnih i kultrunih ustanova srez ima 58 osnovnih škola, 23 osmogodišnje škole, 3 gimnazije i 8 nižih stručnih škola, 2 narodna univerziteta, 32 javne biblioteke i 13 bioskopa.

Od socijalnih i zdravstvenih ustanova srez ima 6 dečijih domova, 2 doma za odrasle, 1 opštu bolnicu, 2 specijalne bolnice, 2 porodilišta, 11 ambulanti opštih i 7 zubnih, 3 antituberkulozna dispanzera i 14 apoteka.

1954.
SREZ SREMSKA MITROVICA

PROSVETA I KULTURA

Na teritoriji sreza, pre 1941. godine, školska mreža obuhvatala je četvorogodišnje – osnovne škole, šegrtske škole i gimnazije. U odnosu na predratno stanje u svega dva mesta nisu odmah otvorene škole, jer je neprijatelj u toku rata spalio i iselio stanovništvo tih mesta (Bešenovački Prnjavor i Grgeteg. U Bešenovačkom Prnjavoru školska zgrada je bila potpuno porušena. Godine 1946. je obnovljena i osposobljena za rad.U Grgetegu školska zgrada postoji ali je u prilično lošem stanju. Posle oslobođenja, 1945. godine, otvoreno je nekoliko novih škola: u Dobrodolu i Staroj Binguli i naselju Sremski Borac kod Erdevika i Poljoprivrednom dobru „Srem“ u Rumi. U Dobrodolu je podignuta i nova školska zgrada.

U toku rata bilo je potpuno uništeno 11 školskih zgrada, dok je 14 bilo jako oštećeno, ostali su od njih samo temelji ili osnovni zidovi. Pod ovakvim uslovima materijalne mogućnosti za pravilno razvijanje nastave bile su vrlo teške. Zbog toga je od 1945. godine do 1954. godine izgrađeno 17 novih školskih zgrada (u Velikim Radincima, Bosutu, Višnjićevu 2, Jarku, Manđelosu, Grgurevcima, Vrdniku, Dobrodolu, Pećincima, Maloj Remeti, Bešenovačkom Prnjavoru, Binguli, Adaševcima, Vašici, Ljubi i Ilincima). Na oštećenim zgradama izvršene su popravke kako bi se osposobile za nastavu.

I pored toga što je veliki broj školskih zgrada sagrađen i starih obnovljen, školski prostor ne zadovoljava. Ovo je problem naročito u većim mestima gde su otvorene osmogodišnje škole u kojima je broj učenika porastao za 100 otsto, a školski prostor ostao isti.

Na teritoriji današnjeg sreza (izuzev 7 sela u Mačvi) bilo je 232 prosvetna radnika, koji su radili sa oko 11.000 učenika. Sem toga postojale su i dve gimnazije sa oko 1.500 učenika, dve škole učenika u privredi i jedna ženska stručna škola.

Od 1945. godine školska mreža se naglo širila i razvijala. Nastava se izvodi uglavnom na srpsko-hrvatskom jeziku. Od manjinskih škola imamo jednu samostalnu školu sa mađarskim nastavnim jezikom i odeljenja u sastavu osnovnih škola na mađarskom, slovačkom i rusinskom jeziku. Samo jedno odeljenje viših razreda osmogodišnje škole u Erdeviku radi na slovačkom jeziku.

Brojno stanje škola, učenika i nastavnika je sledeće:

1. Zabavišta, 2 sa posebnom upravom, u kojima radi 9 odeljenja, i pri osmogodišnjim školama 7 odeljenja sa ukupno 455 dece i 16 nastavnika.

2. Četvorogodišnjih osnovnih škola 40 sa 3.164 učenika i 93 učitelja.

3. Šestogodišnjih škola 14 sa 1.538 učenika i 51 učiteljem.

4. Osmogodišnjih škola 26 sa 10.753 učenika i 358 prosvetnih radnika (učitelja, nastavnika i profesora).

5. Škola učenika u privredi 8 sa 930 učenika, 32 stalna nastavnika (pri manjim nepodeljenim školama nema stalnih nastavnika, već rade honorarno nastavnici osmogodišnjih škola).

6. Radničke gimnazije 3 sa 176 slušalaca – radnika.

7. Niža muzička škola sa 83 učenika i 4 stalna nastavnika.

8. Domaćinka škola sa 24 učenice i 2 stalne nastavnice.

9. Škola za poljoprivredne proizvođače 8 sa 420 (dostiže i preko 600) slušalaca i 3 inženjera – agronoma.

10. Majstorska škola sa 45 učenika.

11. Potpuna mešovita gimnazija sa 708 učenika i 26 nastavnika – profesora.

12. Više gimnazije 2 sa 1.019 učenika i 50 nastavnika – profesora.

Krajem 1955. godine školska mreža je obuhvatala 107 škola sa 19.315 učenika i 635 prosvetnih radnika.

SREZ STARA PAZOVA
PODACI IZ 1954 . GODINE[19]

OPŠTINE I NASELJENA MESTA

	Opština	Naseljeno mesto	Broj stanov.	Broj stanov. opštine
1.	Belegiš	Belegiš	2.505	4.217
		Surduk	1.712	
2.	Beška	Beška	3.976	7.881
		Krčedin	2.799	
		Čortanovci	1.106	
3.	Vojka	Vojka	3.812	4.662
		Krnješevci	850	
4.	Golubinci	Golubinci	4.763	6.199
		Popinci	1.436	
5.	Inđija	Inđija	8.566	9.690
		Ljukovo	1.124	
6.	Kupinovo	Kupinovo	2.157	4.874
		Ašanja	1.463	
		Obrež	1.254	
7.	Maradik	Maradik	2.766	3.886
		Krušedol	542	
		Krušedolski Prnjavor	578	
8.	Nova Pazova	Nova Pazova	6.082	6.082
9.	Novi Karlovci	Novi Karlovci	3.299	3.299
10.	Novi Slankamen	Novi Slankamen	4.723	5.651
		Stari Slankamen	928	
11.	Putinci	Putinci	2.294	4.121
		Donji Petrovci	945	
		Žarkovac	882	
12.	Stara Pazova	Stara Pazova	10.103	10.103
13.	Stari Banovci	Stari Banovci	2.074	3.525
		Novi Banovci	1.451	
14.	Šimanovci	Šimanovci	1.835	5.643
		Sremski Mihaljevci	1.008	
		Karlovčić	1.467	
		Deč	1.333	

19 Vojvodina: Novi srezovi i opštine – Dnevnik – Novi Sad 1956. god.

PROSVETA I KULTURA

Pre rata u Srezu staropazovačkom bilo je 11 sela. U sedištu sreza Staroj Pazovi postojala je građanska škola osnovana 1934. godine. Pored ove u mestu su bile i dve osnovne škole, jedna sa srpskim, druga sa slovačkim nastavnim jezikom, kao i jedna večernja šegrtska škola. U ostalim mestima postojale su četvorogodišnje osnovne škole, sa petim razredom. Takvih škola bilo je 10, u svakom mestu po jedna.

U srezu je radilo pet bioskopa. Nova Pazova imala je jedan, a Stara Pazova i Inđija po dva bioskopa. Postojale su u mnogim mestima čitaonice, ali o njima nema podataka. Istaknuta su bila neka seoska kulturna društva, kao belegiško, dva golubinačka, slovačko društvo u Staroj Pazovi i dr.

Odmah posle rata, 1945. godine, započele su sa radom škole u svim selima. Svako mesto imalo je osnovnu četvorogodišnju školu, a u nekoliko mesta osnovane su i niže gimnazije i progimnazije.Tako su Stara Pazova i Inđija imale nižu gimnaziju u kojima je školovanje trajalo 3 godine. U Beški, Golubincima, Novoj Pazovi, Vojki i Starim Banovcima osnovane su progimnazije kao i niže gimnazije. Ove škole su školske 1950/51. godine ukinute tj. pretvorene su u sedmogodišnje škole. Godine 1952/53. produženo je trajanje školovanja u ovim školama na osam godina, dok je niža gimnazija u Staroj Pazovi prerasla u višu gimnaziju. Sada u srezu u 14 opština sa 32 sela radi jedna viša gimnazija, 18 osmogodišnjih škola, 4 šestogodišnje i 13 četvorogodišnjih škola. Pored ovih opšteobrazovanih škola, postoje četiri škole učenika u privredi, jedna škola za opšte obrazovanje radnika i jedna za poljuprivredne proizvođače. Sve ove škole pohađa oko 11.000 učenika. Veliki broj dece koja završe osmogodišnju školu ostaje na selu dok se izvestan broj uključuje u privredu.

Školstvo se brzo razvija. Međutim, ima izvesnih problema koji još nisu rešeni. Ozbiljan je problem nekih škola prostor, zatim sredstva i inventar za nastavu, iako se ova pitanja iz godine u godinu rešavaju. Nastavnički kadar u srezu zadovoljava svojim stručnim kvalifikacijama, no još uvek ima nastavnika bez potrebnih kvalifikacija. I ovaj problem se svake godine sve povoljnije rešava, tako da će za koju godinu sav kadar biti kvalifikovan.

Prosvetne ustanove su se posle rata naglo razvijale. Može se reći da su odmah posle rata nastavila rad društva koja su osnovana u ratnim godinama. Tako je svako selo imalo ma i najskromniju knjižicu sa pretežno političkom literaturom. Čitaonice su se razvijale iz godine u godinu, tako da danas u srezu uspešno radi 29 knjižnica od kojih nekoliko ima i čitaonicu. Knjižni fond se povećava svake godine, te sada broji preko 20.000 knjiga. Interesovanje čitalaca za knjigu je vrlo veliko. Najveći broj čitalaca je iz redova omladine. U pojedinim

selima održavaju se književne večeri koje utiču na formiranje određenog ukusa čitalaca i doprinose njihovom kulturnom uzdizanju.

U srezu ima 27 kulturno-umetničkih društava koja su od rata naovamo postigla lepe rezultate. Nestale su sa seoskih pozornica skečevi, razne jednočinke, koje su davane da bi se nešto izvelo, bez umetničke i idejne vrednosti. Mnoga seoska društva dorasla su da izvode komade naših ili stranih pisaca koja imaju i veću umetničku vrednost. Najveći uspeh postiglo je društvo «Dušan Jerković» u Inđiji. Ono ima uslove da preraste u amatersko pozorište.

U srezu je prilično razvijena bioskopska mreža: bioskopi zasada rade u 9 sela. Narodni univerziteti rade u četiri mesta: u Staroj Pazovi, Inđiji, Beški i Novoj Pazovi. Raznovrstan je rad i tematika predavanja. Na narodnom univerzitetu u Staroj Pazovi održavana su posebna predavanja iz poljuprivrede. Takođe je organizovan kurs stranih jezika, a ove godine radi i kurs esperanta.

U srezu ima nekoliko kulturnih i istoriskih spomenika koji su pod zaštitom države. Tako je u Golubincima pod zaštitom države tvrđava «Šlos» u kojoj je Karađorđe boravio 1813. godine. Takođe je pod zaštitom države slankamenačka tvrđava iz Srednjeg veka. Tvrđava se zvala Acumincum. Od spomenika kulture u Slankamenu je pod zaštitom države Nikolajevska pravoslavna crkva, podignuta 1468. godine, tadašnji prosvetno-prepisivački centar sa ikonostasom iz XVIII veka koji ima 55 ikona, rad Dimitrija Bačevića, 7 ikona od velike umetničke vrednosti nepoznatih autora (Češljar i Kračun), 6 knjiga delom pisanih (Cirkularni protokoli) a delom štampanih u Veneciji i Beču, 6 srebrnih kandila iz XVIII veka od velike umetničke vrednosti. Takođe je pod zaštitom države 6 ikona iz XVIII veka koje pripadaju pravoslavnoj crkvi u Maradiku. Pretpostavlja se s obzirom na sličnost sa ikonama karlovačke Gornje crkve, da je ove ikone radio Teodor Kračun.

Iz novijeg doba od istorijskih spomenika treba pomenuti kuću narodnog heroja Janka Čmelika u Staroj Pazovi. U nekoliko sela podignuti su spomenici palim borcima. Stara Pazova, podigla je spomenik narodnom heroju Janku Čmeliku, a Stari Banovci, Belegiš, Čortanovci i Šimanovci podigli su spomenike borcima palim u Narodnooslobodilačkoj borbi i žrtvama fašističkog terora.

VII

KOMUNALNI I ŠKOLSKI SISTEM U SREMU

Podaci se odnose na period komunalnog sistema iz 1956. godine do 1961. godine. Do 1955. godine (posle ukidanja okruga 1946. godine) u Sremu je bilo više srezova. Od 1955. godine do 1957. godine postojali su samo dva: sremsko-mitrovački i staropazovački srez. Ukidanjem staropazovačkog sreza od 1.1.1957. godine u Sremu postoji samo Sremskomitrovački srez.

„Osnovno obeležje područja u periodu 1953. godine do 1961. godine bio je veliki rast stanovništva, čak 15,9% što predstavlja najviši prosek u APV. Dobnu grupu do 14 godina (znači osnovno školski uzrast) čine u 1961.godini deca sa 25,8% ili jedna četvrtina ukupne populacije. Procenat pismenosti stanovništva od 10 godina pa na dalje bio je u tom periodu 89,6%.

Deca od 7 do 14 godina obuhvaćena su osnovnim školovanjem sa 98,85%. Osnovna škola je od 1955. godine postala obavezna. (Zakon o obaveznom školovanju 1955. godine).

Osnovnih škola po ovom izvoru u Sremu bilo je 97 (videli smo prema podacima iz 1954. godine da je bilo osnovnih 115)

Od ukupno 166 školskih zgrada do 1945.godine bilo je izrađeno 118. Veliki broj zgrada bio je oštećen u toku rata. Od 1945. godine do 1960. godine izgrađeno je oko 50 novih zgrada kojima je ublažen ozbiljan nedostatak za ovo područje. (U 1959. godini na području Srema bilo je 98 televizora, a 1961. godine bilo je 370 televizora).“ [20]

RAZVOJ PO KOMUNAMA

U srezu Sremska Mitrovica od 1957.godine bilo je 10 komuna: Stara Pazova, Inđija, Irig, Ruma, Pećinci, Platičevo, Sremska Mitrovica, Mačvanska Mitrovica, Kuzmin i Šid.

„Na području sremskomitrovačkog sreza u školskoj 1959/60. godini radile su 64 osmorazredne i 35 četvorazrednih osnovnih škola. U njima je bilo 1.035 odeljenja.

20 Komuna i privreda Jugoslavije, „Orbis“ Zagreb 1962. god.

Osnovne (obavezne)škole pohađalo je 38.088 učenika od I do VIII razreda. Radile su i škole na jeziku nacionalnih manjina i na srpskohrvatskom jeziku. Radila je jedna škola na slovačkom (St. Pazova) sa 1.235 učenika i jedna škola na mađarskom. U višim razredima osnovne škole na mađarskom jeziku već 1959. godine nije bilo učenika.

Iako nisu predmeti ove hronike srednje škole (radi kurioziteta) u srezu sremskomitrovačkom bile su: gimanzija u Sr. Mitrovici (potpuna), ekonomske u Sr. Mitrovici i Staroj Pazovi, srednja medicinska u Sr. Mitrovici, poljoprivredna-mašinska škola u Sr.Mitrovici i Rumi, škola za VKV radnike u Sremskoj Mitrovici. Ekspanzija počinje od 1960.godine kod srednjih škola.“ [21]

U svim školama 1959/60. godine stanje i potrebe ukupnog broja nastavnka izgleda ovako:

Nastavnici	Broj nastavnika, stalni			Stanje svega	Potrebe u nastavnom kadru
	stručni	nestručni	honorarni		
Razredne nastave	641	4	2	647	12
Predmetne	320	170	64	554	234

OPŠTINA INĐIJA

Prema popisu iz 1953. godine bilo je 18.640 stanovnika. Pripadala su joj naselja MK Inđija, Jarkovci, Ljukovo, Novi Karlovci, Novi Slankamen, Stari Slankamen.

Beška Čortanovci i Maradik su kasnije ušli u sastav ove SO. Za šest godina unazad 1954–1960. godine naglo je porastao broj učenika u osnovnim školama. U 1953/54. godini bilo je 1.560 učenika, a u školskoj 1959/60. bilo je 2.994. Uvećanje je za više od 1.400 učenika. Pretpostavka je da će broj učenika i dalje rasti. Školske zgrade i kapaciteti nisu dovoljni za podmirenje potreba u nastavi. U komuni postoji 8 škola, a nastava je u pet objekata. Započeta je izgradnja u Novom Slankamenu i Novim Karlovcima. Računa se da će samo jedna škola biti sagrađena u 1960. godini u Novom Slankamenu. Potpune su osnovne škole u Inđiji, Novom Slankamenu i Novim Karlovcima. U ostalim selima su četvorazredne. U školama je bilo uposleno 136 nastavnika učitelja i profesora i 10 pomoćnih radnika. Učenika je bilo 3.795 (uračunati su i učenici u privredi). Nastava se izvodila u dve smene. Bile su tri radionice, 1 kabinet i 1 fiskulturna sala.

OPŠTINA IRIG

Ova opština je nova. Konstituisana je 1955.godine. dotle su u njenom sastavu bila pored Iriga-sela Grgeteg, Neradin, Rivica, Šatrinci. Od 1955.

21 Vojvodina, Srezovi i opštine: Dnevnik Novi Sad 1960. god. (knj. III)

godine u sastav NOO ulaze bivša opština (MNO), Vrdnik, sa selima Jazak i Mala Remeta (ukupno 8 naseljenih mesta).

Prema popisu iz 1953.godine u sadašnjim naseljima iriške opštine živelo je 12.936 stanovnika. Računa se da u 1959. godini ima po proceni oko 15.000 stanovnika. Najviše je Srba (9.302), a pored njih ovde žive Hrvati, Slovenci, Makedonci, Crnogorci, Mađari, Česi i slovaci, Rumuni, rusini.

Nova opština ima 2 potpune škole (zvale se osmogodišnje). Odeljenja u manjim naseljima pripadaju školama u Irigu i Vrdniku. U školama ukupno ima 51 učionica za nastavu. Opština ima oko 2.000 učenika, 1.112 su učenici od I – IV razreda, a 670 su učenici V – VIII razreda. U školama radi 61 prosvetni radnik i to: 3 profesora, 18 nastavnika, 36 učitelja, 4 stručna učitelja i 1 vaspitač.

Radio i televizija imaju značajnu ulogu u narodnom prosvećivanju. Na području opštine krajem 1959. godine bilo je 775 radio aparata, u proseku svako četvrto domaćinstvo ima radioaparat. U opštini je te godine bilo 6 televizora.

OPŠTINA KUZMIN

Ovo je nova opština. Od konstituisanja 1955.godine do izmene Kuzmin je bio opština sa naseljenim mestima Kuzmin i Bosut. (Službeni glasnik NRS br.56 od 20.jula 1955. godine od kada je i stupio na snagu).

U sastavu nove opštine Kuzmin ušle su bivše opštine Erdevik, Kukujevci, Martinci, Morović, sa naseljenim mestima koja su im pripadala. Danas se (1959. godine) u sastavu opštine Kuzmin nalazi 11 naseljenih mesta: Bingula, Bosut, Višnjićevo, Erdevik, Jamena, Kuzmin, Kukujevci, Ljuba, Martinci, Morović i Sremska Rača. Ukinuta je 1962. godine.

Prema zvaničnom popisu za ova mesta u 1953. godini bilo je 23.784 stanovnika. Procena za 1959. godinu je da ima 28.000 stanovnika.

Školske 1959/60. godine pohađalo je 3.804 učenika. U prosveti je radilo 24 nastavnika i 96 učitelja. Opština je potpuno sa poljoprivrednom delatnošću. Opština ima 6 potpunih osnovnih škola, jednu petorazrednu i 5 četvorazrednih (I – IV) škola. Većina sela su elektrificirana (a u 3 sela će biti uvedena struja u toku 1960. godine.

U 1959. godini bilo je 11 škola. Školski prostor je vrlo skučen. Škole rade u tri smene u Kuzminu, Moroviću i Martincima, u ostalim mestima – u dve smene. Ni jedna škola nema kabinet a većina vrlo slabo opremljene radionice. U 1959. godini se počelo sa prikupljanjem mesnog samodoprinosa za izgradnju škola. Najznačajnija sredstva su prikupljena u Martincima gde je 1960.godine započeta izgradnja moderne škole.

U opštini radi 9 biblioteka. Bioskopa je bilo u Martincima, Kukujevcima, Kuzminu, erdeviku, Moroviću, Jameni i Sremskoj Rači.

Ima 8 kulturno umetničkih društava. Narodni univerziteti postoje u dva mesta.

U Erdeviku je radila večernja škola za osnovno obrazovanje odraslih, kojih je u 1959. godini bilo 30 polaznika.

Fiskulturnih sala nije bilo ni u jednoj školi opštine.

OPŠTINA MAČVANSKA MITROVICA

Nova opština nastala 1955. godine. Mačvanska Mitrovica imala je 7 naseljenih mesta: Mačvanska Mitrovica, Salaš Noćajski, Noćaj, Radenković, Zasavica II, Zasavica I i Ravnje. To su naselja sa desne strane Save preko puta opštine Sremska Mitrovica. Veza preko Save bio je pontonski most koji se rastavljao pri nailasku brodova, a za pešake je saobraćaj čamac. Saobraćajne veze ove opštine sa maticom – opštinom Bogatić u Srbiji bile su vrlo loše zbog puteva, a ekonomska povezanost i uslovljenost sa Sremskom Mitrovicom vrlo jake. To su bili razlozi pripajanja. Na području opštine po popisu iz 1953. godine bilo je 10.022 stanovnika.

Opština je izrazito poljoprivredna. Jedino industrijsko preduzeće je bilo Brodogradilište «Sava».

Potpune osnovne škole 1959. godine bile su u Noćaju i Ravnju. U ostalim mestima Salašu Noćajskom, Radenkoviću, Zasavici I, Zasavici II i Mačvanskoj Mitrovici su četvorazredne škole, a učenici su nastavljali školovanje u najbližim mestima. U školama je 1959/60. godine bilo 1.200 učenika. Bilo je 35 prosvetnih radnika, 2 sa višom pedagoškom školom, a ostalo su bili učitelji 33.

U školama ne postoji ni jedna radionica, fiskulturna sala niti kabinet. Školske zgrade su stare (u Noćaju je posle Drugog svetskog rata podignuta dograđen sprat škole). Veliki je nedostatak kvalifikovanog kadra za rad u višim razredima. Nedostaje 19 stanova za prosvetne radnike. Planovima opštine predviđeno je da se u 1960. godini sredstvima republičkog fonda i delom sredstava opštine izgrade 3 učionice u Mačvanskoj Mitrovici i 4 u Noćaju. U Mačvanskoj Mitrovici je izgrađena kompletna škola sa 7 učionica, sanitarni čvor, upravni – kancelarijski prostor i fiskulturna sala. Škola je počela sa radom januara 1964. godine.

Na celom području nema ni jednog bioskopa. Nema domova kulture, samo zadružni domovi.

Migracija stanovništva u ovu opštinu je započela od 1960. godine.

OPŠTINA PEĆINCI

Pre nego što je ovo područje postalo opština – naseljena mesta su (pripadala) bila u 5 opština Stara Pazova i Ruma. Od 1958. godine je formirana

opština sa sedištem u Pećincima koja ima 15 naseljenih mesta: Ašanja, Brestač, Deč, Donji Tovarnik, Karlovčić, Kupinovo, Obrež, Ogar, Pećinci, Popinci, Prhovo, Sibač, Sremski Mihaljevci, Subotište i Šimanovci.

Prema popisu stanovništva iz 1953. godine u ovoj opštini bilo je 18.567 stanovnika. Interesantan je (sastav) struktura stanovništva: Srba 17.682, Hrvata 155, Slovenaca 12, Makedonaca 10, Crnogoraca 5, Mađara 48, Čeha i Slovaka 236, Rumuna 3, Rusina 10 i 397 ostalih. Opština nema industriju osim jednog mlina u Deču. Poljoprivreda čini osnovu privrede, a nosilac su zemljoradničke zadruge.

Na području opštine postoje 3 matične škole (Pećinci, Donji Tovarnik i Karlovčić, 5 samostalnih – potpunih osnovnih i jedna četvorazredna. Škole ukupno imaju (1959. godine) 59 učionica. Uglavnom rade u dve smene. U 1959/60. godini bilo je 2.850 učenika, a od toga 1.100 bilo je učenika od V do VIII razreda. U školama radi 101 učitelj, nastavnik i profesor. U svim školama sa ove teritorije ima svega četiri dobro opremljene školske radionice, dve fiskulturne sale i jedan kabinet (Pećinci). Inventar u školama je star i dotrajao.

Televizijske prijemnike krajem 1959. godine imala su skoro sva naselja.

U celoj opštini bilo je 13 biblioteka sa čitaonicama.

Pri narodnim univerzitetima organizuju se kursevi za stručno osposobljavanje, za obrazovanje odraslih i zdravstveno prosvećivanje. Narodni univerziteti su postojali u Kupinovu, Pećincima, Šimanovcima i Subotištu.

OPŠTINA PLATIČEVO

Komuna u Platičevu nastala je spajanjem dotadašnje platičevske opštine koja je imala četiri naselja sa delom ranije hrtkovačke opštine. Sada komunu sačinjavaju naseljena mesta: Vitojevci, Grabovci, Klenak, Nikinci, Platičevo i Hrtkovci. Ova opština je postojala do 1958. godine.

U 1953. godini prema popisu bilo je 12.479 stanovnika, a prema proceni za 1959. godinu bilo je 16.400 stanovnika. Stanovništvo je bilo sledećeg sastava: Srba 6.479, Hrvata 3.443, Mađara 2.256, Slovenaca 30, Crnogoraca 14, Čeha i Slovaka 6, Rusina 7, Rumuna 5, Makedonaca 2 i 245 ostalih.

Opština ima 3 preduzeća: 2 mlina i jedno drvno u Hrtkovcima. U opštini ima pet potpunih osmogodišnjih škola i jedna četvororazredna. U školskoj 1959/60. godini školu je pohađalo 2.198 učenika (ili 2.269 učenika). Potpune osnovne škole su u Platičevu, Hrtkovcima, Nikincima i Klenku. U Grabovcima je škola sa 5 razreda, a u Vitojevcima sa četiri razreda. U školskoj 1959/60. godini škole je pohađalo 2.269 učenika. Školske radionice su postojale u Nikincima, Hrtkovcima i Platičevu. Ni jedna škola nema kabinet. Nema podataka o broju i kvalifikacionoj strukturi prosvetnih radnika. Kulturno – umetnička društva

(vatrogasno društvo, lovačka organizacija i dr.) su nosioci kulturnog i zabavnog života. Postojala su u Platičevu, Nikincima, Hrtkovcima i Grabovcima. Narodni univerzitet radio je u Platičevu, Hrtkovcima i Grabovcima i organizovao je kurseve za obrazovanje odraslih. U pet mesta su postojale biblioteke.

OPŠTINA RUMA

Novu opštinu Ruma sačinjava 11 naseljenih mesta. To je uglavnom područje nekadašnjeg rumskog sreza, a naselja su: Buđanovci, Voganja, Dobrinci, Donji Petrovci, Žarkovac, Kraljevci, Mali Radinci, Pavlovci, Putinci, Ruma i Stejanovci.

Prema popisu stanovništva u 1953. godini bilo je 28.263 stanovnika. Srba je bilo najviše 23.508, Hrvata 2.607, Slovenaca 108, Makedonaca 88, Crnogoraca 84, Mađara 964, Čeha i Slovaka 3, Rumuna 5, Rusina 111 i ostali 775. Ovo iznosimo zbog činjenice da u Rumi nije bilo izjašnjenih kao Nemci, a zna se da ih je bilo najviše u Rumi („kulturbunderi").

Opština pored poljoprivrede ima razvijenu industriju. U opštini radi 15 osnovnih škola: 7 osmorazrednih i 8 četvororazrednih. Iz 5 škola učenici produžavaju školovanje u «sabirnim»? školama valjda matičnim školama. Osmogodišnjim školovanjem obuhvaćeno je 90% polaznika. Pored osnovnih Ruma je imala (1959/60. godine) nižu muzičku školu, dečji vrtić, gimnaziju i školu učenika u privredi.

U toku je (1959/60. godine) izgradnja ratarsko – traktorske škole. Osnovnim i srednjim obrazovanjem obuhvaćeno je 6.380 učenika. Samo u Rumi je 4.876 učenika (Gimnazija 300 učenika).

U školama je radilo 205 učitelja, nastavnika i profesora. Broj učenika u poslednjim godinama (1950-1960) naglo se povećao, prosečno povećanje godišnje oko 500 učenika. Razlog je poznat: to je bio period razvoja industrije i agrara. Rast broja učenika istakao je nedostatak školskog prostora. Škole u Rumi pretežno rade u dve smene. Pri školama ima 5 školskih radionica, 3 kabineta i 2 fiskulturne sale.

Veliki broj uposlenog stanovništva na području opštine nema najosnovniju školsku spremu, a oko 200 radnika je bez četvororazredne škole. Zato je u Rumi 1959/60. godine otvorena škola za obrazovanje odraslih.

Narodni i radnički univerzitet su organizatori kulturno – zabavnog života, stručnog osposobljavanja, obrazovanja odraslih, gostovanja pozorišta i drugih aktivnosti. Niže i više razrede osnovne škole pohađalo je te 1959/60. godine 80 polaznika.

OPŠTINA STARA PAZOVA

Opštinu Stara Pazova čini 9 naselja: Belegiš, Vojka, Golubinci, Krnješevci, Nova Pazova, Novi Banovci, Stara Pazova, Stari Banovci i Surduk.

Na ovom području je prema popisu stanovništva iz 1953. godine bilo 33.352 stanovnika. Po proceni iz 1950. godine smatra se da na teritoriji ove opštine živi oko 40.000 stanovnika. Stanovništvo se bavi poljoprivrednom, industrijom i zanatstvom koje je u ekspanziji. Po nacionalnom sastavu najviše je bilo Srba 20.507, Čeha i Slovaka 7.257, Hrvata 3.720, Slovenaca 98, Makedonaca 84, Crnogoraca 132, Mađara 124, Rumuna 4, Rusina 45, ostalih nacionalnosti 1.080.

Obaveznim školovanjem u nižim razredima obuhvaćeno je 3.538 ili 98-100% dece, a u starijim razredima 2.763 učenika ili 94-99% ukupnog broja polaznika. Ukupan broj učenika od I do VIII razreda je 6.303 učenika.

U opštini radi 10 potpunih škola i jedna sa četiri razreda u Krnjaševcima. U svim školama ima 190 odeljenja. Jedna škola u gradskom mestu je na slovačkom nastavnom jeziku.

Školski prostor je skučen i ne zadovoljava prostorne, higijenske i pedagoške zahteve.

Škole rade u tri smene, a u Novoj Pazovi i u četiri smene.

Priliv stanovništva je velik. Radi ilustracije navodimo da je u toku 1959. godine otvoreno 10 novih odeljenja samo u Novoj Pazovi. Pored osnovnih u opštini postoji nekoliko srednjih. U školama ima devet kabineta, šest radionica i dve fiskulturne sale. U opštinskom školstvu bi trebalo izgraditi još 48 učionica, 10 radionica i 14 kabineta da bi se nastava normalno odvijala.

U školama radi 198 prosvetnih radnika: 17 profesora, 52 nastavnika, 120 učitelja, 4 stručna učitelja i 5 vaspitača.

U Staroj Pazovi radi kulturno – prosvetna zajednica kulturno umetnička društva. Škola za opšte obrazovanje odraslih u Novoj Pazovi ima 4 odeljenja (misli se na 1959. godinu) u kojima nastavu pohađa 130 slušalaca.

OPŠTINA ŠID

Ova opština je na zapadnom delu Srema i graniči se sa (danas republikom) Hrvatskom. Ima 11 naseljenih mesta: Adaševci, Batrovci, Bačinci, Berkasovo, Vašica, Gibarac, Ilinci, Molovin, Privina Glava, Sot i Šid.

Prema popisu iz 1953. godine ovo područje je imalo 20.556 stanovnika. Nacionalni sastav bio je Srba 11.857, Hrvata 3.872, Slovenaca 48, Makedonaca 10, Crnogoraca 18, Mađara 499, Čeha i Slovaka 1.282, Rusina 2.738, Rumuna 6 i 226 ostalih nacionalnosti.

Danas opština Šid pripadaju posle ukidanja opštine Kuzmin (1962.godine) i naselja Vizić, Bikić, Ljuba, Erdevik, Kukujevci, Morović, Višnjićevo i Jamena. Sada krajem XX veka opština ima 19 naseljenih mesta.

U opštini radi 3 potpune osnovne škole: dve u Šidu i jedna u Adaševcima, tri nepotpune – sedmorazredne, jedna petorazredna u Ilincima i šest škola sa po 4 razreda. U 1959. godini bilo je na ovom području 3.200 učenika, a u školama je radilo 117 prosvetnih radnika profesora, nastavnika i učitelja.

Pri radničkom univerzitetu radila je škola za obrazovanje odraslih. U školama je bilo upisano (1959. godine) 80 polaznika.

OPŠTINA SREMSKA MITROVICA

Opština Sremska Mitrovica (i sedište sreza) ima 14 naseljenih mesta prema podacima iz 1959. godine. Posle 1962. godine kada je ukinuta opština Kuzmin i opština Mačvanska Mitrovica (1965. godine). Opština Sremska Mitrovica ima 25 naseljenih mesta. Broj stanovnika po popisu iz 1953. godine bio je 33.286 građana, sa vrlo šarolikim nacionalnim sastavom.

Razvoj školske mreže u opštini u drugoj polovini pedesetih godina tekao je po sledećoj dinamici:

	Osnovna škola	**Srednja stručna**	**Str.škola sa prakt.obuk.**	**Gimnazija**
1956./57	12	-	3	1
1957./58.	13	-	3	1
1958./59.	15	-	3	1
1959./60.	15	2	3	1

U ovom periodu otvorene su dve srednje stručne škole u gradu: ekonomska i medicinska škola.

Od osnovnih otvorene su tri: u Sr. Mitrovici «Slobodan Bajić Paja» u Šišatovcu i Staroj Binguli.

Gradsko područje je pored pomenutih srednjih škola imalo osnovnih

1956/57. dve osnovne škole

1957/58. tri osnovne škole

1958/59. tri osnovne škole

1959/60. tri osnovne škole

1960/61. četiri osnovne škole.

U periodu od 1950. godine do 1960. godine broj učenika se povećao sa 2.500 na blizu 4.400. Najveće povećanje je u osnovnim školama, srednjim stručnim i srednjim stručnim sa stručnom obukom. U gimnaziji je došlo do blagog pada broja učenika.

U školama – uključujući i srednje – broj prosvetnih radnika se kretao

Godina	Profesora	Nastavnika	Učitelja	Ukupno
1958/59	34	31	66	131
1959/60	45	35	87	167

Ako se posmatra samo seosko područje uočava se porast broja učenika i prosvetnih radnika i porast broja potpunih škola na račun nepotpunih osnovnih.

Godine	Potpune škole	Broj učenika	Nepotpune škole	Broj učenika	Svega	Nastavno osoblje
1950/51	2	573	11	596	1.169	46
1954/55	2	656	11	887	1.533	67
1957/58	4	1.292	8	765	2.057	80
1958/59	4	1.426	8	815	2.241	80
1959/60	4	1.649	8	878	2.527	89

Što se tiče broja učenika u osnovnim školama u školskoj
1956/57. godini na području cele opštine bilo je 4.245 učenika
1957/58. godina na području cele opštine bilo je 4.637 učenika
1958/59. godine na području cele opštine bilo je 5.128 učenika
1959/60. godine na području cele opštine bilo je 5.819 učenika.

U srednjim školama otvaraju se stručne škole koje treba da zadovolje potrebe kuzminske, šidske, malomitrovačke, pećinačke opštine i delom rumske opštine.

Ove potrebe nameće industrijalizacija i agrarizacija privrede.

Ekspanzija u broju učenika nameće potrebu većeg školskog prostora.

U 1959. godini izgrađene su 4 učionice u Grgurevcima (7 miliona din.). U 1959. godini započeta izgradnja osnovne škole u Laćarku (60 miliona din.).

Završava se izgradnja voćarsko – vinogradarske škole sa praktičnom obukom pri poljuprivrednom imanju «Boško Pakovljević – Pinki» u Bešenovu.

Za proširenje drugih škola u ovoj godini (1959.) utrošeno je blizu 50 miliona dinara.

Od 1957. godine izgrađene su zgrade škola

«Boško Pakovljević Pinki» 12 učionica, 3 kabineta 1957. godine

«Vladimir Nazor» dve zgrade, 14 učionica, 3 kabineta (nova 1973. godina)

pri zgradi «Slobodan Bajić Paja» (osnovna škola) zgrada škole učenika u privredi i poljuprivredna mašinska škola, i u toku je još 1 zgrada.

Elektrifikacija mesta završena je od 1957. godine do 1959. godine u Velikim Radincima, Divošu, Čalmi, Grgurevcima, Manđelosu i Ležimiru.

VIII

ŠKOLSKI ZAKONI I REFORME

Školsko zakonodavstvo se trudilo da se normiraju sve promene u društvu i politici.

U Službenom listu Vojvodine broj 1/1945. Odeljenje za prosvetu Predsedništvo GNOOV donelo je pravilnik o privremenoj organizaciji prosvetne službe u Vojvodini.

„Prosvetnim, vaspitnim i kulturnim radom u Vojvodini rukovodi Prosvetno odeljenje GNOOV koje ima opšti otsek, kulturno – prosvetni otsek i nastavni otsek.

Nastavni otsek rešava:

– poslove pedagoško didaktičke prirode u zabavištima, osnovnim školama, gimnazijama, učiteljskim školama, tečajevima

– nastavne planove i programe ovih škola

- izdavanje upustva i nadzor

– priznavanje školskih kvalifikacija; udžbenika, lektire

– školske administrativne knjige, formulare

– otvaranje i zatvaranje škola i odeljenja

– postavljanja, premeštanja i otpuštanje, penzionisanje nastavnika, inspektora, instruktora, direktora i upravnika, odobrava stipendije za slušaoce viših škola.

Nastavni instruktor obilazi škole i vrši nadzor, odobrava podelu razreda, predmeta, raspored časova i ocenjuje područno nastavno osoblje. Pravilnik je stupio na snagu odmah po donošenju.“ [22]

GNOOV
Pretsedništvo
Br.280 od 21.II 1945.
Novi Sad

pretsednik
Aleksandar Šević,

sekretar
Dr Slavko Kuzmanović

22 Službeni list Vojvodine 1/45

NASTAVNI PROGRAM I PLAN OSNOVNIH ŠKOLA

Upustvom Vojne uprave 666 VII br.2 od 11.novombra 1944. godine privremeno su odobreni za osnovne škole nastavni planovi i programi (bili na snazi 6.aprila 1941. godine).

Veronauka – kao neobavezan predmet 1 čas nedeljno pod nadzorom školskih vlasti – lica koja odrede crkvene vlasti uz odobrenje Vojne uprave – sada Odeljenje za prosvetu GNOOV.

Ukida se nastava *Istorije* (do izlaska novih udžbenika). Predavaće se umesto nje narodnooslobodilačka borba «na osnovu naše narodnooslobodilačke literature» 1 čas.

Maternji jezik – Nastava «će se vršiti» po našoj narodnooslobodilačkoj literaturi i delima ***naših*** narodnih slobodarskih književnika prošlosti (Njegoš, Zmaj, Đura Jakšić, Mažuranić, Šantić) ***naših*** realista kao i novih ***naših*** književnika učenika u NOB-u (Jovan Popović, Nazor, Ćopić, Goran Kovačić, Čeda Minderović, R.Čolaković). Podvlačenje reči izvršio autor – da se markira posesivnost i privrženost NOB-u u književnosti.

Broj časova I=11; II=10; III=6; IV=7; V=5; VI=5; VII=5; VIII=4 časa.

U nastavi zemljopisa učenike ne upoznavati sa podelom na banovine, nego sa podelom na federalne i autonomne jedinice: Srbiju, Hrvatsku, Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Boku, Makedoniju, Vojvodinu, Dalmaciju, Istru, Slovensko Primorje, Korušku, Sandžak, Metohiju i Kosovo - 3 časa nedeljno.

Nastava u manjinskim odeljenjima vršiće se na maternjem jeziku učenika po programu srpskih i hrvatskih odeljenja.

Pošto je nastavna godina počela u februaru preporučeno je nastavnom osoblju da izvrše korekcije i sažimanje gradiva.

Predmeti u osnovnoj školi su bili:

1. Veronauka (kao neobavezni predmet do 1947. godine)
2. Srpsko – hrvatski – maternji jezik
3. Istorija
4. Zemljopis
5. Poznavanje prirode i higijena
6. Račun s osnovama geometrije
7. Praktična privredna znanja i učenja – i domaćinstvo
8. Ručni rad
9. Crtanje
10. Lepo pisanje
11. Pevanje
12. Telesne vežbe.

Osnovna škola je osmorazredna i deli se na nižu i višu. Prerastanje u osmorazredno išlo je prema mogućnostima svake škole i sukcesivno. Regulisano je polaganje ispita u osnovnim školama i gimnazijama za generacije čije je školovanje prekinuto u toku rata (predmetni ispiti, razredni ispiti, niži tečajni ispiti, prijemni ispiti za V razred gimnazije).

U Službenom listu Vojvodine br.3 od 01.juna 1945.godine Novi Sad

ODELJENJE ZA PROSVETU JE «PROPISALO»

1.Završetak školske godine, razredni i maturski ispiti u srednjim školama.

2.Školske zgrade, stanovi za nastavnike, ogrev za škole i ogrev za nastavnike.

3.Molbe učitelja za premeštaj.

4.Trajanje školske godine u osnovnim školama.

5.Mere za sprečavanje neurednog pohađanja.

6.Ocenjivanje nastavnika, instruktora i «zabavilja»

7.Ocenjivanje učenika.

8.Davanje privatnih časova učenicima škola i kurseva.

9.Poziv na saradnju pri izradi čitanaka za škole.

Školska godina će se završiti od 21. do 26. juna. U mestima gde nema gimnazije – upraviteljima, učiteljima i zabaviljama pripadaju stan i ogrev.

MNO se moraju starati za stanove nastavnika koji na njih imaju pravo. Stan mora biti sa drvenim patosom, suv i vidan. Po potrebi stan izmolovati. Potrebne radnje predvideti i uneti u predračun za letnji budžetski period.

Predvideti sredstva za nastavu: nameštaj, učila, plate poslužitelja, kancelarijski materijal, knjige za učenike i đački pribor. MNO treba da obezbede ogrev za škole predviđeno 24,6 kg po 1m kubni. MNO su dužni da obezbede ogrev i za ličnu upotrebu nastavnika. Njima pripada 2.800 kg ogreva po domaćinstvu za godinu.

Pohađanje nastave je obavezno. Protiv roditelja koji ne šalju svoju decu u školu (misli se pre svega na I-IV razred) biće primenjene mere, opomena, ukor kao javno žigosanje na konferencijama JNOF-a, NFŽ ili na zidnim novinama, ili prinudni rad.

Krajem godine inspektori za prosvetu i instruktori će dostaviti Odeljenju za prosvetu ocene nastavnog osoblja u vidu pedagoške karakteristike. Profesore će ocenjivati inspektori, kao i direktore gimnazija i instruktore. Instruktori ocenjuju zabavilje, učitelje, upravitelje osnovnih škola. Upustvom Pravilnika o privremenoj organizaciji prosvetne službe regulisan je način ocenjivanja za

uspeh i vladanje: za uspeh – odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1) i za vladanje: odlično (5), vrlo dobro (4), dobro (3) i loše (1).

U Službenom listu Vojvodine br.4 od 15. VI 1945. godine, Novi Sad u Odeljenju za prosvetu se predviđa:

„Preporučuje se u cilju podizanja vaspitnog nivoa da se na priredbama izvede: državna himna, pozdravna reč, poučno predavanje, recitacija iz NOB-a, horska recitacija, muzika, orkestar, narodni orkestar, pozorišni komad. Sve sa određenom minutažom. Klišarano još se dodaje: «Izbegavati šlagere i lakrdije. Ako je igranka može da traje 2–3 sata, ali da ne prekorači ponoć!» Treba organizovati sportske igre, a igranke da se održavaju na čistom vazduhu.“ [23]

Regulisan je upis dece u I razred za školsku 1945/46. godinu. Prema Službenom listu Vojvodine od 15. jula 1945. godine i odlukom GNOOV (br.42/44) otvaraju se kursevi za učitelje u Vrbasu a u trajanju od 2–3 i 6 meseci. Ispiti su bili besplatni.

U međuvremenu su škole prerastale posle 4 razreda osnovne škole od petovnice – do potpune osnovne škole. Najpre su to bili razredi niže gimnazije – polagao se niži tečajni ispit. On se zadržao i kada je osnovna škola prerasla od V do VIII razreda u potpunu osnovnu školu (sve do druge polovine pedesetih godina).

O školstvu – sistemu vaspitanja i obrazovanja država se brinula i u samom partijskom vrhu. Ni jedan kongres Komunističke partije odnosno Saveza komunista nije prošao bez analize dotadašnjeg stanja i davanja smernica za dalji razvoj školskog sistema na svim nivoima obrazovanja.

Spomenuću dva zakona o školama: „Opšti zakon o upravljanju školama (1955) i Opšti zakon o školstvu.“ [24]

U opštem zakonu o upravljanju školama (Sl. list FNRJ 11/1955) regulisano je upravljanje školama od osnovne do srednje i ozakonjeno postojeće stanje u praksi.

Škole osniva narodni odbor opštine. Način, uslovi osnivanja i ukidanja propisuje se zakonom.

O svom unutrašnjem uređenju škola ima svoja pravila koja donosi školski odbor, a potvrđuje ih narodni odbor opštine.

Škola ima svoj predračun budžeta koji donosi školski odbor, a ta sredstva (budžet) odobrava odgovarajući organ narodnog odbora. Neposredno upravljanje školama vršili su školski odbor, nastavničko veće i direktor (upravitelj) škole.

U školskom odboru su predstavnici opštine, zborova birača i škole. Članove potvrđuje savet za prosvetu i kulturu NOO. Broj članova školskog odbora

23 Službeni list Vojvodine 4/45

24 Službeni list FNRJ 11/1955.

bio je od 7 do 19. birao se na 2 godine. Predsednik školskog odbora nije mogao biti iz redova nastavnog osoblja. Upravitelj škole je po funkciji bio član školskog odbora. Potvrđivanje izbora i raspoređivanje nastavnog osoblja vršio je republički savet za prosvetu i kulturu. Školski odbor predlaže budžet, planove, programe i izveštaje, a narodni odbor – Savet za prosvetu i kulturu usvaja iste na sednicama.

Savet za prosvetu i kulturu republike ... donosi nastavne planove i programe, odobrava udžbenike, priručnike, priprema zakone o školstvu, vrši stručnu i instruktivnu pomoć preko inspektora i dr. poslove.

RAZVOJ VASPITANJA I OBRAZOVANJA U VOJVODINI I SREMU OD 1945. DO KRAJA 70 -TIH GODINA

Grupa autoritativnih autora PPZ Vojvodine dala je presek razvoja školstva u pokrajini od završetka II svetskog rata do kraja 70-tih godina.

«Od oslobođenja (misli se na 1945. godinu) naše društvo je prolazilo kroz različite faze ekonomskog, društvenog i političkog «razvoja» sa nejednakom dinamikom». Do kraja XX veka neprestano je bila prisutna crvena revolucionarna nit u koncepciji vaspitnog sistema. Promene u školstvu zavisile su od razvoja nauke, ekonomskih uslova, razvoja pedagoške teorije i prakse, od razvoja stručnih pedagoških službi. Školski sitem bio je programski podređen ciljevima vaspitanja i obrazovanja u samoupravnoj socijalističkoj zajednici. Od tada nam (kraj XX veka) termini «samoupravni i socijalistički» počinju svoju seobu u prošlost i mirovinu.

Posle završetka II svetskog rata trebalo je oživeti školski rad, osloboditi se nekih delova nastavnog plana i programa, razvijati mišljenje i pamćenje, uvesti učenike u svet nauke i tehnike, prirodnih i društvenih nauka. Prevazići jaz između fizičkog i intelektualnog rada.

Tako je započeta **Prva** velika reforma u celokupnom školskom sistemu. Ovaj period kod nas je poznat kao vreme petogodišnjih planova. **Prva reforma** je trajala do pred kraj pedesetih godina.

Tada se donosi **Opšti zakon o školstvu** 1958. godine. Stvaranje uslova za njegovu primenu trajalo je nekoliko godina.

Kako shvatiti reformu? I kao spoljašnju i kao unutrašnju – totalnu.

Spoljašnja predviđa promene školskog sistema u zakonima radi prilagođavanja društvenim potrebama.

Unutrašnje promene su u donošenju i primeni novih nastavnih planova i programa i tehnologiji rada.

Kada se govori o prvoj reformi nezaobilazna je tema o početku te reforme za vreme Drugog svetskog rata o «Partizanskoj školi» u Sremu. Ona nije okvirna tema – ali je početak I reforme.

Na osnovu odluke Okružnog NOO i na predlog Okružnog komiteta KPJ za Srem otpočela je priprema za početak rada osnovnih škola u oslobođenim selima. Tokom 1943. godine i 1944. godine na oslobođenoj teritoriji Srema radile su sa prekidima 34 osnovne partizanske škole. O njima se brinuo Okružni kulturno prosvetni odbor za Srem. Svi učitelji koji su se nalazili u borbenim jedinicama prema pomenutoj odluci Okružnog NOO povučeni su i raspoređeni u partizanske osnovne škole.

9.septembra 1943. godine u Miškovcima (Subotište) održan je sastanak svih partizanskih učitelja. Usvojen je nastavni plan i program, razrađeno upustvo i saopšten raspored učitelja. U septembru 1944.godine održano je u Prhovu savetovanje prosvetnih radnika iz istočnog Srema, a istog meseca u Miškovcima počinje kurs za obrazovanje učitelja. Bilo je 20 polaznika. Govorilo se o predmetima koji će se predavati. Nastava prirodnih nauka nije bila zastupljena zbog nedostatka predavača.

Kurs je prekinut zbog ratnih operacija, a nastavljen je posle oslobođenja u Rumi između 3. i 17.novembra 1944. godine.

Po oslobođenju otpočinju sa radom osnovne škole, a u gradovima i srednje. Počinje nastava za pripadnike narodnosti učenika – što je bila praksa u partizanskim školama.

U Sremu je u to vreme radila nastava na slovačkom jeziku. Počinju tečajevi za nepismene tzv. «gasne škole» u zimskom periodu. Kad je proklamovano načelo odvojenosti crkve od države, školska nastava postaje svetovna zasnovana «na naučnoj osnovi bez religioznih primesa».

Četvorogodišnjim školovanjem obuhvaćena su sva deca u Sremu.

Četvororazredne škole prerastaju od petoletki do osmoljetki odnosno osmogodišnjih do osnovnih škola.

Od Trećeg Plenuma CKKPJ partija preuzima ulogu stvaranja uslova za novine i promene u sistemu obrazovanja.

Od 1952. godine se u Novom Sadu otvara srednja škola za vaspitače zbog nedostatka kadra. Niži razredi gimnazije se odvajaju od gimnazije i pripajaju osnovnim školama.

U školama se stvaraju novi uslovi, poboljšava se kadar, njegova stručnost, stvaraju se uslovi pedagoškog praćenja rada kroz organizovanje pedagoških zavoda.

Sve do 1957. godine trajao je period prve školske reforme.

UGLEDNO – OGLEDNE ŠKOLE I EKSPERIMENTALNA ODELJENJA

Otvaranje prvih oglednih i uglednih škola u Vojvodini i Sremu bilo je u periodu 1954. godine do 1959. godine kada su prosvetne institucije i državni organi bili mobilisani reformom školskog sistema. Reforma je primila odlike kvalitetno novih stručno pedagoških osnova socijalističkog obrazovanja i vaspitanja. Svaki sistem i oblik uređenja kroz obrazovanje daje vaspitanju validnost klasnog obeležja.

Krajem 1955. godine Sekretarijat za prosvetu i kulturu AP Vojvodine formira Zavod za unapređenje nastave AP Vojvodine.

Transformacija inspektorske službe u pedagoško instruktivnu i istraživačku bio je dug proces. To se odrazilo na obim, kvalitet i dinamiku eksperimenata i naučnog istraživanja.

„Savet za prosvetu i kulturu APV uputio je 1. juna 1955. godine poziv srezovima da na svojoj teritoriji odaberu najmanje po jednu školu koja će služiti za ugled po materijalno – organizacionim rešenjima i po pedagoško metodskoj praksi. Tu se podrazumeva opremljenost modernim sredstvima, kabinetima, odabran kadar koji radi na svom stručnom usavršavanju.“[25]

Po podacima iz 1956. godine u srezovima je bilo po nekoliko uglednih škola:
Vršac u Uljmi i Plandištu
Zrenjanin u Novom Bečeju i Perlezu
Senta u Kanjiži i Adi
Sombor u Svetozaru Miletiću
Pančevo u Kačarevu i Kovačici
Sremska Mitrovica u Osmogodišnjoj školi u Kuzminu
Stara Pazova u Osmogodišnjoj školi u Inđiji

„Od oglednih škola pomenućemo u Sremskoj Mitrovici osnovna škola „Boško Pakovljević Pinki“ koja je proglašena oglednom kao i ostale u APV 9.septembra 1959. godine. Oglednom je od srednjih škola proglašena Gimnazija «Ivo Lola Ribar 28.januara 1960.godine.“ [26]

To je bio period razvoja industrije, fluktuacija radne snage iz sela u grad, kolonizacija je završena.

---

25 Savremeno obrazovanje: “Tri i po decenije razvoja vaspitanja i obrazovanja u SAPV” Pedagoški zavod Vojvodine Novi Sad 1980. god.

26 Isto

Škole otvaraju zadruge, dobijaju poljoprivredne parcele, otvaraju se biblioteke, grade fiskulturne sale, otvaraju se kabineti, primenjuju nove metode u nastavi.

Blok sistem nastave u oglednim školama bio je primenjivan za IV i V razred sa vidnim rezultatima u školi «Boško Pakovljević Pinki» u Sremskoj Mitrovici. Obuhvaćena su odeljenja Va i IV3 razreda. Rukovodilac ovog rada bio je Vasa Nićetin (kasnije poznat kao školski filmski entuzijasta) i nastavnik Gačić Milenko.

Suština je bila da se nastavna građa grupiše, da svaka grupa predmeta koji predaje jedan nastavnik – učitelj, bude prirodna i didaktička celina. Blok sistem je imao boljih rezultata u IV razredu. Primenjivani su testovi znanja u svim oblastima, a primena sistema otpočela je od 1959.godine.

Nekoliko reči o povezivanju škole sa društvenom sredinom. Ovaj period – od početka pedesetih godina bio je poznat kao vreme stvaranja komuna – Narodni odbori opština. Mladi u školama se usmeravaju za primerene učeničke aktivnosti. Posle ručnog rada – bio je predmet politehničkog vaspitanja, da bi kasnije bio zamenjen terminom opštetehničkim obrazovanjem. Ni taj termin nije ostao. Danas je tehničko obrazovanje. Za ovaj predmet nije bilo u početku kadra. Primereni kadrovi za ovaj predmet javljaju se tek od šezdesetih godina.

Dotle je bilo heterogenosti u nastavi tog predmeta: učitelji, nastavnici fizike, majstori stolari, majstori metalci, instruktori sa kursom i sl. Predmet se minimizirao shvatajući ga kao servis za popravku nameštaja i izradu učila. Pravilnim usmeravanjem ipak se došlo, zahvaljujući industrijalizaciji i agrarizaciji, do povezivanja škole sa najbližim preduzećem ili sa zemljoradničkom zadrugom.

Sistem vaspitanja i obrazovanja dao je ovom predmetu društveni smisao i značaj u povezivanju teorije i prakse – odnosno škole i sredine u kojoj radi.

OSNOVNA ŠKOLA

Zakon o osnovnoj školi 1958.godine je angažovao najširi krug stručnjaka u sistemu obrazovanja i vaspitanja za pisanje, sprovođenje i praćenje ovog dokumenta. Koncepcija ciljeva dokumenta **Osnovna škola** može se reći u mnogome je ostala u našim školama do kraja XX veka.

U nastavnim predmetima bilo je nekih izmena u smislu uvođenja novih «izbacivanja» starih ili uvođenja novih termina. Veronauka je prestala kao predmet u školi od 1946/47. godine, a ostali su do novog zakona (1958. godine) lepo pisanje, ručni rad, pouke iz poljuprivrede i domaćinstva, moralne pouke (kroz časove razrednog starešine).

Prvi put se u našoj zemlji ozakonjuje – proklamuje osmorazredni opšte obrazovni i vaspitni sistem. Ideja o postavljanju osnova za svestrani razvoj – kao izraz opšte društvenog stremljenja – pojačala je zahtev za proširenjem novih vaspitanja: umno, fizičko i zdravstveno, radno-tehničko, moralno i estetsko.

Opet se ističe da škola mora biti više povezana sa porodicom, društvenim organizacijama, privrednim organizacijama, dečjim organizacijama i sa školama iz drugih sredina.

PLAN I PROGRAM RADA

Osnovna delatnost svake škole je nastava. Karakter zadatke i strukturu određuju plan i program.

Pored nastave postoji niz drugih vaspitnih faktora u vannastavnim aktivnostima. Nastavni plan određuje predmete koji mogu menjati: izostavljati ili uvoditi novi. U višim razredima prema nastavnom planu i programu usvojenom od Saveta za prosvetu NR Srbije od septembra 1951. godine primena od 1951/52. godine.

„Program je bio na snazi do 8. jula 1959. godine.“ [27] Po tom programu razredi od V do VIII su istovremeno bili niži razredi gimnazije. Nastavne oblasti u V-VIII razredu bile su:

Nastavna oblast:	V razred	VI razred	VII razred	VIII razred
Srpski jezik	6	5	5	5
Strani jezik	3	3	3	3
Istorija	-	3	3	3
Geografija	3	2	2	2
Biologija	3	3	2	2
Fizika	-	-	3	3
Hemija	-	-	-	4
Matematika	5	4	4	4
Crtanje	2	2	2	2
Pevanje	1	2	-	-
Fiskultura	2	2	2	2

Od 26. januara 1953. godine prema izmenama Saveta za prosvetu NR Srbije, u starije razrede se uvode Pouke iz poljoprivrede sa domaćinstvom u VII i VIII razred.

27 Korigovani nastavni plan i program za osnovnu školu, Bgd. 1970. god.

Uvodi se Ručni rad (sa po dva časa) u V i VI razred osmoljetki. Uvodi se takođe Lepo pisanje (sa po jednim časom) u V i VI razred.

Odlukom Saveta za prosvetu vlade FNRJ od septembra 1952. godine u sve vrste i stepene škola uvodi se predmet Društveno - moralno vaspitanje. Nastava ovog predmeta uvodi se u III i IV razred kao i u ostale razrede opštih i obrazovnih škola.

Izmene nastavnog plana i programa izvršio Savet za prosvetu NR Srbije krajem juna 1962. godine uz korekcije:

1. Srpskohrvatski od I do VIII razreda
2. Poznavanje prirode i društva od I do III razreda
3. Poznavanje prirode od IV do VI razreda
4. Fizika od VII do VIII razreda
5. Hemija od VII do VIII razreda
6. Biologija od VII do VIII razreda
7. Matematika od I do VIII razreda
8. Osnovi opšte tehničkog obrazovanja od IV do VIII razreda
9. Poznavanje društva od IV do V razreda
10. Geografija od VI do VIII razreda
11. Istorija od VI do VIII razreda
12. Strani jezik od V do VIII razreda
13. Osnovi socijalističkog morala od VII do VIII razreda
14. Fizičko i zdravstveno vaspitanje od I do VIII razreda
15. Likovno vaspitanje od I do VIII razreda
16. Muzičko vaspitanje od I do VIII razreda
17. Domaćinstvo od VI do VIII razreda

Izbor i raspored nastavnih sadržaja odmerava se prema uzrastu deteta.

Predmeti koji su doživeli pomeranja ili ukidanja bili su:

Biologija od V razreda uvedena

Fizika od VI razreda uvedena

Geografija od V razreda uvedena

Istorija od V razreda uvedena,

I odbrana i zaštita od VIII razreda jedan čas od 1974. godine.

Ova pomeranja su došla posle Rezolucije X kongresa SKJ i dokumenata: Preobražaj socijalističkog vaspitanja i obrazovanja u osnovnoj školi (1974. godina).

Predmet Osnovi socijalističkog morala izostavljen je iz spiska predmeta plana i programa od 1958. godine. Nestali su iz nastave predmeti lepo pisanje, ručni rad, higijena i pouke iz poljoprivrede. Domaćinstvo je ostalo. Prestalo je polaganja završnog ispita «male mature» ili zvanični naziv «niži tečajni ispit» -

tako je «stajalo» u svedočanstvu. Reforma je izborom predmeta i sadržaja dala širi značaj van nastavnom radu, povezivanju škole sa sredinom toliko dalekosežan da su osnove koncepcije zadržale se do kraja prošlog veka. Svi su predmeti ostali u nastavi, (izbačeno je moralno), a fakultativno su uvedeni informatika kroz kompjuterizaciju, „spušteni“ strani jezik u niže razrede i krajem veka već se govorilo o fakultativnoj nastavi veronauke i građanskog morala.

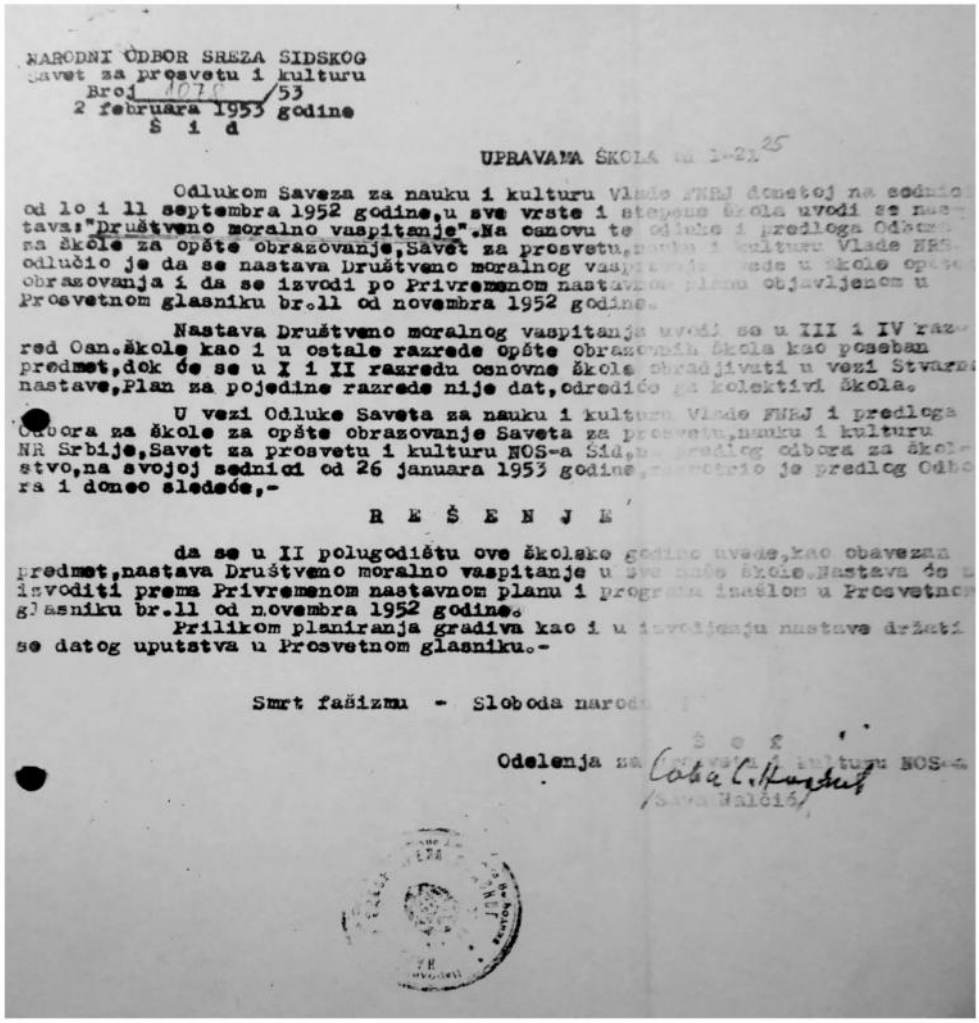

NARODNI ODBOR SREZA SIDSKOG
Savet za prosvetu i kulturu
Broj 1076/53
2 februara 1953 godine
Š i d

UPRAVAMA ŠKOLA

Odlukom Saveza za nauku i kulturu Vlade FNRJ donetoj na sednici od 10 i 11 septembra 1952 godine,u sve vrste i stepene škola uvodi se nastava:"Društveno moralno vaspitanje".Na osnovu te odluke i predloga Odbora za škole za opšte obrazovanje,Savet za prosvetu, nauku i kulturu Vlade NRS odlučio je da se nastava Društveno moralnog vaspitanja uvede u škole opšteg obrazovanja i da se izvodi po Privremenom nastavnom planu objavljenom u Prosvetnom glasniku br.11 od novembra 1952 godine.

Nastava Društveno moralnog vaspitanja uvodi se u III i IV razred Osn.škole kao i u ostale razrede opšte obrazovnih škola kao poseban predmet,dok će se u I i II razredu osnovne škole obrađivati u vezi Stvarne nastave,Plan za pojedine razrede nije dat,odrediće ga kolektivi škola.

U vezi Odluke Saveta za nauku i kulturu Vlade FNRJ i predloga Odbora za škole za opšte obrazovanje Saveta za prosvetu,nauku i kulturu NR Srbije,Savet za prosvetu i kulturu NOS-a Sid,na predlog odbora za školstvo,na svojoj sednici od 26 januara 1953 godine, razmotrio je predlog Odbora i doneo sledeće,-

R E Š E N J E

da se u II polugodištu ove školske godine uvede,kao obavezan predmet,nastava Društvemo moralno vaspitanje u sve naše škole.Nastava će se izvoditi prema Privremenom nastavnom planu i programu štampanom u Prosvetnom glasniku br.11 od novembra 1952 godine.

Prilikom planiranja gradiva kao i u izvođenju nastave držati se datog uputstva u Prosvetnom glasniku.-

Smrt fašizmu - Sloboda narodu

Odelenja za [illegible] i kulturu NOS-a
/Sava Malčić/

NARODNI ODBOR SREZA ŠIDSKOG
Savet za prosvetu i kulturu
Broj: 1847/53
2 februara 1953 godine
Š i d

Predmet: Uvođenje novih predme
u niže razrede gimnazije
više razrede osmoljet
niže razrede produžn
škola.

UPRAVAMA ŠKOLA-svima 24

Savet za prosvetu i kulturu, proširen sa Odborom za školstvo NO
Šidskog, razmotrio je pitanje uvođenja novih predmeta u više razrede osmolje
ki i produžnih škola kao i u niže razrede gimnazija, a prema Uputstvu Saveta
za prosvetu i kulturu NR Srbije broj: 4400, 26670 i [illegible]/53, na svojoj sednici
od 26 januara 1953 godine, doneo je sledeće:

R E Š E N J E

Da se od 1-II-1953 godine uvedu u niže razrede gimnazije i više
razrede osmoljetki i više razrede produžnih škola sledeći predmeti: Pouke iz
poljoprivrede sa Domaćinstvom, Ručni rad i Lepo pisanje.

POUKE IZ POLJOPRIVREDE uvode se u III i IV razredu gimnazije, odnosno u
VII i VIII razredu osmoljetki, za učenike a Domaćinstvo za učenice.

Iz predmeta Poljprivredne pouke, Osmoljetke u Erdeviku i Kukujevcima o
radiće: Zemljište, Biljke, Voćarstvo i Vinogradarstvo; III razred gimnazije obra
diće: Zemljište i Biljke, a IV razred poredi ovoga [illegible] Stočarstvo i Voćarstvo

Domaćinstvo:

Za VII i VIII razred Osmoljetki uzeti [illegible] o ishrani, Ishrane i [illegible]
za odojčeta i Kuvanje sa konzerviranjem.

III razred gimnazije učiće jedan deo gradiva za VII i VIII razred
osmoljetki, dok će IV razred uzeti isto gradivo kao i razredi osmoljetki.

Ručni rad

Ručni rad uvodi se sa po 2 časa nedeljno u I i II razredu gimnazi
odnosno V i VI razred osmoljetki i produžnih škola.

U I, odnosno V, razredu uzeti: Izradu ra[illegible] predmeta sa potreba do
maćinstva i izradu modela, a u II, odnosno VI, razredu izradu: makete i prostijih
nastavnih sredstava-sa učenike. Za učenice: krpljenje, štopovanje i pletenje u
I, odnosno V, razredu, a heklanje, necanje i vez u II, odnosno u VI, razredu.

Lepo pisanje

Lepo pisanje uvodi se sa 1 časom u I i II razred gimnazije, odnos
i VI razred osmoljetki i produžnih škola, a prema predviđenom planu/Pro
glasnik br.11/

S. P. [illegible] N.

Čuva C. Horvat

26.185 ; FONDO ŠKOLE u Šidu [illegible] [illegible] Nalčić/

СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

ПРЕДЛОЖЕНЕ НОВЕ ПЛАТЕ ЈАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

ПЛАТА ПОСТАЈЕ БИТАН ЕЛЕМЕНАТ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ПЕНЗИСКОГ ОСНОВА

Савезно извршно веће усвојило нацрте закона о јавним службеницима и пензиском осигурању

На тринаестој седници Савезног извршног већа, која је одржана под председништвом Родољуба Чолаковића, разматрани су нацрти закона о јавним службеницима и пензијском осигурању, који ће бити упућени Савезној народној скупштини на пролеће. Осим тога, на седници је усвојен низ мањих предлога, одлука и решења.

Значај закона о јавним службеницима је у томе што он треба да отклони неодређености и нестабилности у досадашњем проласку кроз службама, да учвасти и развије законитост у раду јавних служби и да одређивање регулише полазећи службеника у јавним службама. Закон ће допринети успешнијем функционисању органа управе и ефикаснијем остваривању задатака који се постављају пред јавне службе на тај начин што ће стимулативно утицати на подизање стручности службеника, а исто тако допринеће и стабилности кадрова.

Установљавају се комисије за службеничка питања

Одредбе овог Нацрта односе се на све службенике јавних служби који немају у виду њихов положај у односима с органима управе, као и самосталним институцијама у области просвете, науке и културе, у здравственим установама, социјалном осигурању, заводима и банкама, сем службеника у друштвеним организацијама.

У новом службеничком систему који је предвиђен овим Нацртом увешће се неколико важнијих новина. У Нацрту закона усвојене је принцип да се о постављању, унапређењу и другим одређеним службеничким односима решава на основу предлога, односно мишљења посебних комисија и у сагласности са њима. Доследно овом принципу установиће се сталне комисије за службеничка питања, и то: савезна, републичка (покрајинска, областна), среска и општинска. Комисија за службеничке послове среза и општине спровођи конкурсе за службеније народних одбора и решава о давању сагласности на отказе. Савезна и републичка (покрајинска и областна) комисија за службеничке послове даће сагласност за упућивање у одређена звања, решава о приговорима по питању законитости решења о службеничким односима, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа (областних и покрајинских) органа и самоуправних заједница, као и органи врше надзорна права.

Сва места у јавним службама попуњавају се конкурсом

По доследном проласку обавезно утврђивање систематизације радних места биће предвиђено изјашњавање синдиката о предлогу одлуке. Међутим, Нацрт предвиђа да свака орган и установа има пропису систематизацију којом се утврђује службенички места. Систематизацију места у органима управе утврђују надлежна већа и народни одбори (оба већа), а у самосталним установама надзорни органи управљања. Отступање од ових правила учињено је у погледу управљања места у банкама и другим васпитним установама за које ће систематизацију доноси савет народног одбора.

Радно обављање законитости у приносу органа као и ради укључивања административног пословања Нацрт садржи посебним службеничким минимумима потребних који треба поред законитости решења о службеним односима, садржи и задатке за свако место врши пријем, систематизацију и да оцењивање и успешности рада, у оквирима службеничких минимума и примени одредаба о систематизацији и оцењивању административног пословања.

У Нацрту је предвиђен принцип да се сва места у јавним службама попуњавају, по правилу, путем конкурса. Конкурс пристала савременом планирању кадрова и доприноси бољем обезбеђењу састав јавних служби. Њиме треба да се обезбеди да се упошљавања разних места врши најквалификованијим кадровима и да се поштује сва пуноћа подарени јавној конкурса.

Нацрт предвиђа и отступе у вези са спровођењем конкурса, начин избора кандидата и начин рада који су учествовала на конкурсу. У изузетним који се одлуке на предлог службе, односно се и изузетно дозвољава попуна места непосредним споразумевањем у службама тих служби. Ту су предвиђени и поједини конкурси за попуњавање наставничких места, правила и поједини услови и поступак за њих конкурс.

Нацрт регулише и питање напредовања за повишење службеника у свим службама полазећи од принципа да напредовање зависи од стручне оспособљености, радне способности и других квалитета службеника.

Уводи се ранг више спреме

Систем разврставања службеника основан је утврђивањем истог с тим раздобљем што је увођен још један ранг више спреме, који одговара рангу више школе. Увођење ранга више спреме постало је нужно због даљег постојећег односа између школе и спреме службе и разврставање ових службеника није могло да буде исто као и службеника са средњом школом. За разврставање службеника према стручној спреми Нацрт предвиђа четири степена: виша стручна спрема, средња, виша и висока стручна спрема. Према степену стручне спреме службеници се деле на четири врсте: прва врста — службеници са високом стручном спремом (факултет), друга врста — службеници са вишом стручном спремом (виша школа), трећа врста — службеници са средњом стручном спремом и четврта врста — службеници са нижом стручном спремом. Осим тога предвиђен је и један степен у оквиру сваке врсте спреме, тако да постоји укупно осам степена.

Распоред звања у платне разреде

Број платних разреда према Нацрту је повећан је на тај начин што су уведена по два степена у другом и трећем платном разреду (I, I₁, II, II₁). Овакво решење оправдано је из практичних разлога јер би у пракси велики број службеника, тј. да ни се одређују нови платни разреди.

У Нацрту Општи разреди је распоред звања у платне разреде. Звања утврђена извршним и канцеларијским службама распоређују се у следеће платне разреде:

Звања I врсте: радници једноставних послова, портири, чаршије и канцеларијски референт — од XV до XII платног разреда; референт, рачуноводствени референт, царински инспектор и администратор — од XI до VIII платног разреда;

Звања II врсте: референт — од XIII до X платног разреда; виши референт — од IX до VI платног разреда;

Звања I врсте: референт — од XI до IX платног разреда; виши референт — од VIII до V платног разреда; саветник — IV и III платни разред; виши саветник — II₁ и II платни разред.

Звања судија редовних и привредних судова и судија окружног привредног суда и судија окружног привредног суда — VIII до III платни разред; председник окружног редовног суда и председник окружног привредног суда — VIII до II₁ платни разред; председници окружних редовних судова — VIII до II₁ платни разред; судија републичког већа и судија врховног суда АПВ и судија вишег привредног суда — IV до II₁ платни разред; прет седник вишег привредног суда и судија врховног привредног суда — II₁ до I₁ платни разред; председник врховног привредног суда I₁ платни разред.

Звања јавних тужилаца и њихових заменика распоређују се у следеће платне разреде: заменик срескот јавног тужиоца — IX до IV платни разред срески јавни тужилац — IX до III платни разред; заменик окружног јавног тужиоца — VIII до III платни разред; окружни јавни тужилац — VIII до II₁ платни разред; окружни јавни тужилац у седишту врховног суда — VIII до II₁ платни разред; заменик јавног тужиоца народне републике и заменик јавног тужиоца АПВ — IV до II₁ платни разред; јавни тужилац народне републике, јавни тужилац АПВ и заменик савезног јавног тужиоца — II₁ до II₁ платни разред, одређени заменици савезног јавног тужиоца распоређују се од II₁ до I₁ платног разреда.

Родољуб Чолаковић

Звања правобранилаца распоређују се у следеће платне разреде: јавни правобранилац општине — IX до IV платни разред; срески јавни правобранилац — VIII до III платни разред; помоћник обласног јавног правобранилаца — VIII до III платни разред; помоћник републичког и помоћник јавног правобранилаца АПВ и области јавни правобранилац — VIII до II₁ платни разред; јавни правобранилац народне републике и АПВ — IV до II₁ платни разред; помоћник савезног јавног правобранилаца — IV до II₁ платни разред; савезни јавни правобранилац — I₁ платни разред.

Звања стручних сарадника у судовима и јавним тужилаштвима распоређују се у следеће платне разреде: референт — XI до V платни разред, секретар — VIII до III платни разред.

Звања службеника који раде на пословима просвете и другим васпитним установама распоређују се у следеће платне разреде: васпитач, учитељ, наставник — XIV до VII платни разред; учитељ — XV до VII платни разред; наставник — XIV до VI платни разред; предавач вишег школе и лектор — IX до IV платни разред; професор и асистент — XII до IV платни разред; предавач више школе — VII до III платни разред; доцент — V до III платни разред; ванредни професор — III до II платни разред; редовни професор — II₁ до I₁ платни разред.

Службеници у звању пензионисаног саветника распоређују се за два односно један платни разред више од звањског платног разреда свог основног звања.

Звања службеника који раде на пословима финансија, статистике, рачуноводства, контроле, ревизије, царина, пореза, царинарница и канцеларијски референт — од XV до XII платног разреда; референт, рачуноводствени референт, царински инспектор и администратор — од XI до VIII платног разреда;

Звања II врсте: референт — од XIII до X платног разреда; виши референт — од IX до VI платног разреда;

Звања I врсте: референт — од XI до IX платног разреда; виши референт — од VIII до V платног разреда; саветник — IV и III платни разред; виши саветник — II₁ и II платни разред.

Звања службеника који раде на пословима планирања, статистике, рачуноводства, контроле, ревизије, царина, пореза, царинарница и канцеларијски референт — од XV до XII платног разреда; референт, рачуноводствени референт, царински инспектор и администратор — од XI до VIII платног разреда;

Звања II врсте: референт — од XIII до X платног разреда; виши референт — од IX до VI платног разреда;

Звања I врсте: референт — од XI до IX платног разреда; виши референт — од VIII до V платног разреда; саветник — IV и III платни разред; виши саветник — II₁ и II платни разред.

Звања службеника који раде на пословима информативне службе, односно односа с јавношћу, пропаганде, културно-просветних, научних, уметничких и спортских установа, као и звања службеника у здравственим установама, социјалном осигурању, заводима и банкама, сем службеника у друштвеним организацијама.

У новом службеничком систему који је предвиђен овим Нацртом увешће се неколико важнијих новина. У Нацрту закона усвојене је принцип да се о постављању, унапређењу и другим одређеним службеничким односима решава на основу предлога, односно мишљења посебних комисија и у сагласности са њима. Доследно овом принципу установиће се сталне комисије за службеничка питања, и то: савезна, републичка (покрајинска, областна), среска и општинска. Комисија за службеничке послове среза и општине спровођи конкурсе за службеније народних одбора и решава о давању сагласности на отказе. Савезна и републичка (покрајинска и областна) комисија за службеничке послове даће сагласност за упућивање у одређена звања, решава о приговорима по питању законитости решења о службеничким односима, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа (областних и покрајинских) органа и самоуправних заједница, као и органи вршe надзорна права.

Сва места у јавним службама попуњавају се конкурсом

По доследном проласку обавезно утврђивање систематизације радних места биће предвиђено изјашњавање синдиката о предлогу одлуке. Међутим, Нацрт предвиђа да свака орган и установа има пропису систематизацију којом се утврђује службенички места. Систематизацију места у органима управе утврђују надлежна већа и народни одбори (оба већа), а у самосталним установама надзорни органи управљања. Отступање од ових правила учињено је у погледу управљања места у банкама и другим васпитним установама за које ће систематизацију доноси савет народног одбора.

Радно обављање законитости у приносу органа као и ради укључивања административног пословања Нацрт садржи посебним службеничким минимумима потребних који треба поред законитости решења о службеним односима, садржи и задатке за свако место врши пријем, систематизацију и да оцењивање и успешности рада, у оквирима службеничких минимума и примени одредаба о систематизацији и оцењивању административног пословања.

У Нацрту је предвиђен принцип да се сва места у јавним службама попуњавају, по правилу, путем конкурса. Конкурс пристала савременом планирању кадрова и доприноси бољем обезбеђењу састав јавних служби. Њиме треба да се обезбеди да се упошљавања разних места врши најквалификованијим кадровима и да се поштује сва пуноћа подарени јавној конкурса.

Нацрт предвиђа и отступе у вези са спровођењем конкурса, начин избора кандидата и начин рада који су учествовала на конкурсу. У изузетним који се одлуке на предлог службе, односно се и изузетно дозвољава попуна места непосредним споразумевањем у службама тих служби. Ту су предвиђени и поједини конкурси за попуњавање наставничких места, правила и поједини услови и поступак за њих конкурс.

Нацрт регулише и питање напредовања за повишење службеника у свим службама полазећи од принципа да напредовање зависи од стручне оспособљености, радне способности и других квалитета службеника.

Уводи се ранг више спреме

Систем разврставања службеника основан је утврђивањем истог с тим раздобљем што је увођен још један ранг више спреме, који одговара рангу више школе. Увођење ранга више спреме постало је нужно због даљег постојећег односа између школе и спреме службе и разврставање ових службеника није могло да буде исто као и службеника са средњом школом. За разврставање службеника према стручној спреми Нацрт предвиђа четири степена: виша стручна спрема, средња, виша и висока стручна спрема. Према степену стручне спреме службеници се деле на четири врсте: прва врста — службеници са високом стручном спремом (факултет), друга врста — службеници са вишом стручном спремом (виша школа), трећа врста — службеници са средњом стручном спремом и четврта врста — службеници са нижом стручном спремом. Осим тога предвиђен је и један степен у оквиру сваке врсте спреме, тако да постоји укупно осам степена.

Распоред звања у платне разреде

Број платних разреда према Нацрту је повећан је на тај начин што су уведена по два степена у другом и трећем платном разреду (I, I₁, II, II₁). Овакво решење оправдано је из практичних разлога јер би у пракси велики број службеника, тј. да ни се одређују нови платни разреди.

У Нацрту Општи разреди је распоред звања у платне разреде. Звања утврђена извршним и канцеларијским службама распоређују се у следеће платне разреде:

Звања I врсте: радници једноставних послова, портири, чаршије и канцеларијски референт — од XV до XII платног разреда; референт, рачуноводствени референт, царински инспектор и администратор — од XI до VIII платног разреда;

Звања II врсте: референт — од XIII до X платног разреда; виши референт — од IX до VI платног разреда;

Звања I врсте: референт — од XI до IX платног разреда; виши референт — од VIII до V платног разреда; саветник — IV и III платни разред; виши саветник — II₁ и II платни разред.

Звања судија редовних и привредних судова и судија окружног привредног суда и судија окружног привредног суда — VIII до III платни разред; председник окружног редовног суда и председник окружног привредног суда — VIII до II₁ платни разред; председници окружних редовних судова — VIII до II₁ платни разред; судија републичког већа и судија врховног суда АПВ и судија вишег привредног суда — IV до II₁ платни разред; прет седник вишег привредног суда и судија врховног привредног суда — II₁ до I₁ платни разред; председник врховног привредног суда I₁ платни разред.

Звања јавних тужилаца и њихових заменика распоређују се у следеће платне разреде: заменик срескот јавног тужиоца — IX до IV платни разред срески јавни тужилац — IX до III платни разред; заменик окружног јавног тужиоца — VIII до III платни разред; окружни јавни тужилац — VIII до II₁ платни разред; окружни јавни тужилац у седишту врховног суда — VIII до II₁ платни разред; заменик јавног тужиоца народне републике и заменик јавног тужиоца АПВ — IV до II₁ платни разред; јавни тужилац народне републике, јавни тужилац АПВ и заменик савезног јавног тужиоца — II₁ до II₁ платни разред, одређени заменици савезног јавног тужиоца распоређују се од II₁ до I₁ платног разреда.

Звања правобранилаца распоређују се у следеће платне разреде: јавни правобранилац општине — IX до IV платни разред; срески јавни правобранилац — VIII до III платни разред; помоћник обласног јавног правобранилаца — VIII до III платни разред; помоћник републичког и помоћник јавног правобранилаца АПВ и области јавни правобранилац — VIII до II₁ платни разред; јавни правобранилац народне републике и АПВ — IV до II₁ платни разред; помоћник савезног јавног правобранилаца — IV до II₁ платни разред; савезни јавни правобранилац — I₁ платни разред.

Звања стручних сарадника у судовима и јавним тужилаштвима распоређују се у следеће платне разреде: референт — XI до V платни разред, секретар — VIII до III платни разред.

Звања службеника који раде на пословима просвете и другим васпитним установама распоређују се у следеће платне разреде: васпитач, учитељ, наставник — XIV до VII платни разред; учитељ — XV до VII платни разред; наставник — XIV до VI платни разред; професор и асистент — XII до IV платни разред; предавач више школе — VII до III платни разред; доцент — V до III платни разред; ванредни професор — III до II платни разред; редовни професор — II₁ до I₁ платни разред.

Службеници у звању пензионисаног саветника распоређују се за два односно један платни разред више од звањског платног разреда свог основног звања.

Звања службеника који раде на пословима финансија, статистике, рачуноводства, контроле, ревизије, царина, пореза, царинарница и канцеларијски референт — од XV до XII платног разреда; референт, рачуноводствени референт, царински инспектор и администратор — од XI до VIII платног разреда;

Звања II врсте: референт — од XIII до X платног разреда; виши референт — од IX до VI платног разреда;

Звања I врсте: референт — од XI до IX платног разреда; виши референт — од VIII до V платног разреда; саветник — IV и III платни разред; виши саветник — II₁ и II платни разред.

Звања службеника који раде на пословима информативне службе, односно односа с јавношћу, пропаганде, културно-просветних, научних, уметничких и спортских установа, као и звања службеника у здравственим установама, социјалном осигурању, заводима и банкама, сем службеника у друштвеним организацијама.

У новом службеничком систему који је предвиђен овим Нацртом увешће се неколико важнијих новина. У Нацрту закона усвојене је принцип да се о постављању, унапређењу и другим одређеним службеничким односима решава на основу предлога, односно мишљења посебних комисија и у сагласности са њима. Доследно овом принципу установиће се сталне комисије за службеничка питања, и то: савезна, републичка (покрајинска, областна), среска и општинска. Комисија за службеничке послове среза и општине спровођи конкурсе за службеније народних одбора и решава о давању сагласности на отказе. Савезна и републичка (покрајинска и областна) комисија за службеничке послове даће сагласност за упућивање у одређена звања, решава о приговорима по питању законитости решења о службеничким односима, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа, решава у одређеним случајевима о жалбама службеника и даје савете о питањима који се тичу службеничких односа (областних и покрајинских) органа и самоуправних заједница, као и органи вршe надзорна права.

Сва места у јавним службама попуњавају се конкурсом

По доследном проласку обавезно утврђивање систематизације радних места биће предвиђено изјашњавање синдиката о предлогу одлуке. Међутим, Нацрт предвиђа да свака орган и установа има пропису систематизацију којом се утврђује службенички места. Систематизацију места у органима управе утврђују надлежна већа и народни одбори (оба већа), а у самосталним установама надзорни органи управљања. Отступање од ових правила учињено је у погледу управљања места у банкама и другим васпитним установама за које ће систематизацију доноси савет народног одбора.

Радно обављање законитости у приносу органа као и ради укључивања административног пословања Нацрт садржи посебним службеничким минимумима потребних који треба поред законитости решења о службеним односима, садржи и задатке за свако место врши пријем, систематизацију и да оцењивање и успешности рада, у оквирима службеничких минимума и примени одредаба о систематизацији и оцењивању административног пословања.

У Нацрту је предвиђен принцип да се сва места у јавним службама попуњавају, по правилу, путем конкурса. Конкурс пристала савременом планирању кадрова и доприноси бољем обезбеђењу састав јавних служби. Њиме треба да се обезбеди да се упошљавања разних места врши најквалификованијим кадровима и да се поштује сва пуноћа подарени јавној конкурса.

Нацрт предвиђа и отступе у вези са спровођењем конкурса, начин избора кандидата и начин рада који су учествовала на конкурсу. У изузетним који се одлуке на предлог службе, односно се и изузетно дозвољава попуна места непосредним споразумевањем у службама тих служби. Ту су предвиђени и поједини конкурси за попуњавање наставничких места, правила и поједини услови и поступак за њих конкурс.

Нацрт регулише и питање напредовања за повишење службеника у свим службама полазећи од принципа да напредовање зависи од стручне оспособљености, радне способности и других квалитета службеника.

Уводи се ранг више спреме

Систем разврставања службеника основан је утврђивањем истог с тим раздобљем што је увођен још један ранг више спреме, који одговара рангу више школе. Увођење ранга више спреме постало је нужно због даљег постојећег односа између школе и спреме службе и разврставање ових службеника није могло да буде исто као и службеника са средњом школом. За разврставање службеника према стручној спреми Нацрт предвиђа четири степена: виша стручна спрема, средња, виша и висока стручна спрема. Према степену стручне спреме службеници се деле на четири врсте: прва врста — службеници са високом стручном спремом (факултет), друга врста — службеници са вишом стручном спремом (виша школа), трећа врста — службеници са средњом стручном спремом и четврта врста — службеници са нижом стручном спремом. Осим тога предвиђен је и један степен у оквиру сваке врсте спреме, тако да постоји укупно осам степена.

Распоред звања у платне разреде

Број платних разреда према Нацрту је повећан је на тај начин што су уведена по два степена у другом и трећем платном разреду (I, I₁, II, II₁). Овакво решење оправдано је из практичних разлога јер би у пракси велики број службеника, тј. да ни се одређују нови платни разреди.

У Нацрту Општи разреди је распоред звања у платне разреде. Звања утврђена извршним и канцеларијским службама распоређују се у следеће платне разреде:

Звања I врсте: радници једноставних послова, портири, чаршије

VELIKA ŠKOLSKA REFORMA 1958 – 1975.

Donošenjem Opšteg zakona o školstvu 1958. godine počinje velika školska reforma. Pre usvajanja zakona usledio je niz godina priprema kao što je posle usvajanja zakona bio niz godina odstvarivanja reforme. Reforma je proces razvoja i usavršavanja sistema vaspitanja i obrazovanja. U socijalističkoj Jugoslaviji razvoj školskog sitema karakterišu tri velike reforme:

Prva je (o njoj je bilo reči) započeta za vreme II svetskog rata i pojačana posle rata posle trećeg Plenuma CKKPJ 1949. godine.

Druga reforma koja se naziva Velikom vezana je za donošenje Opšteg zakona o školstvu 1958.godine. to je period industrializacije i agrarizacije.

Treća reforma unosi nov kvalitet u teoriju i praksu, zasniva se na Rezoluciji o zadacima X kongresa SKJ u socijalističkom samoupravnom preobražaju vaspitanja i obrazovanja 1974. godine.

„U vreme priprema velike školske reforme bio je period intenzivnog razvoja zemlje. Pedesetih godina i sistem vaspitanja i obrazovanja bio je kao i privreda centralistički postavljen.

Federacija je regulisala područja obrazovanja zakonima, a republike su na osnovu toga donosile svoje zakone, nastavne planove i programe. U Vojvodini kao AP sve do primene amadmana primenjivani su zakoni republike Srbije uz izvesne nadležnosti pokrajnskih organa oko primene programa za nacionalne manjine.“[28]

Osnivaju se ogledne škole. Predlog za veliku školsku reformu počeo je još od 1954. godine, a predsednik komisije za reformu bio je Miloš Žanko narodni poslanik iz Hrvatske. Reformom se insistira na povezivanju škole obrazovanja sa privredom i njenim delatnostima i javnih službi (bez dualizma i spremanja intelektualnih kadrova). Insistira se na integraciji škole i društvene sredine, na principu pristupačnosti i prohodnosti školskog sistema. Omogućava se permanentno obrazovanje uz rad i iz rada. Poboljšan položaj učenika. Velika reforma je bila najznačajnija u sistemu vaspitanja i obrazovanja (kako njene ideje nisu u potpunosti ostvarene; naprimer sistem prohodnosti nije do kraja ostvaren; ugašene su ugledne i ogledne škole...)

28 Savremeno obrazovanje: „Tri i po decenije razvoja vaspitanja i obrazovanja u SAPV“, Pedagoški zavod Vojvodine Novi Sad 1980. god.

SOCIJALISTIČKI SAMOUPRAVNI PREOBRAŽAJ VASPITANJA I OBRAZOVANJA

U razvoju velike školske reforme zbog nesklada u razvoju privrede i praćenja u društvenim odnosima – došlo je do pada u intenzitetu od 1962. godine. Došlo je do određenih mera u privredi donošenjem i primenom reforme 1965. godine. «Deseti kongres SKJ maja 1974. godine posebno Rezolucija o preobražaju vaspitanja i obrazovanja po teoretskoj osmišljenosti i praktičnom dejstvu najznačajniji je dokumenat u istoriji vaspitanja i obrazovanja kod nas»[29]. Tako veli Dr. Milenko Nikolić u to vreme pokrajinski sekretar za obrazovanje.

Samoupravno udruživanje i konstituisanje se ostvaruje kroz aktivnu ulogu vaspitno-obrazovne delatnosti u društvenoj reprodukciji. Od 17 tačaka navedenih u ovom prilogu potrudićemo se da izdvojimo one koje se odnose na osnovno i predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

Formiraju se SIZ-e za predškolsko i osnovno obrazovanje. Sredstva se ostvaruju putem društvenih dogovora i samoupravnih sporazuma na principu slobodne razmene.

U školama se vrednuju programi rada, kratkoročni i srednjeročni programi, u kriterijumima vrednovanja radnici u obrazovanju približavaju se radnicima u OUP-ima.

Socijalističko vaspitanje i obrazovanje doprinosi formiranju slobodne svestrane ličnosti. Mlada ličnost treba da bude marksistički orjentisana, da ima stvaralački odnos prema radu, da se kod nje razvija jugoslovenski socijalistički patriotizam i da se isti obogaćuje kulturnim i humanim vrednostima i da se omogući fizički razvoj i zdravi odnosi među polovima. (Ovde je poenta «preobražaja» koji je trajao do devedesetih godina, a pomalo i kroz devedesete prošlog veka.prim.autora). Dalje: treba jačati stručni, moralni i politički kvalitet kadra u školama. U cilju unapređenja vaspitno obrazovnog rada treba insistirati na naučnoistraživačkom razvojnom i stručnom radu.

Sad sledi ideološka podloga: «Borba za socijalistički preobražaj vaspitanja i obrazovanja je deo ukupnog preobražaja našeg društva. Preobražaj vaspitanja i obrazovanja je deo klasno revolucionarne idejno političke akcije Saveza komunista i svih organizovanih subjektivnih snaga radnika u OUP-ima u asocijacijama, SIZ-ovima i društveno – političkim organizacijama».[30]

Na ovim postavkama u povoljnim društveno političkim i ekonomskim

29 Savremeno obrazovanje: „Tri i po decenije razvoja vaspitanja i obrazovanja u SAPV", Pedagoški zavod Vojvodine Novi Sad 1980. god.

30 Savremeno obrazovanje: „Tri i po decenije razvoja vaspitanja i obrazovanja u SAPV", Pedagoški zavod Vojvodine Novi Sad 1980. god.

uslovima ostvarivao se od 1974. godine socijalistički samoupravni preobražaj vaspitanja i obrazovanja.

Vojvodina prema amandmanima iz 1971. godine preuzima obavezu samostalnog uređivanja odnosa u oblasti obrazovanja. Ta su opredeljenja uneta u prvi Ustav SAP Vojvodine 28. februara 1974. godine. Od 1971. godine do 1975. godine doneto je 9 (devet) zakona za oblast školstva od osnovnog do visokog, o studentskim domovima prosvetnoj inspekciji, stručnom radu i unapređenju, prosvetnom savetu i donošenju nastavnih planova i programa za osnovno i srednje obrazovanje (1972. godina).

Tako je to bilo postavljeno u teoriji. Pošto se teorija nikada u potpunosti ne realizuje u praksi tako je i sa preobražajem.

Radnički dinar se odliva mehanizmima dogovora i sporazuma iz dohotka OUR-a. Sve manji je uticaj radnika na neposredno odlučivanje o visini i usmeravanju, SIZ-ovi postaju centri otuđene finansijske, ekonomske, pa i političke moći. Zanimanja su po principu Šuvarove reforme usitnjena i ipak neprimerna potrebama privrede i društvenih službi. Nesamostalnost tako školovanog kadra po profilima se pokazala u praksi.

Nagli prodor uticaja sa zapada tehnike, tehnologije, odliv radne snage radno sposobnog stanovništva, uticaj medija, kulture življenja – sve su to faktori koji su izvršili pritisak u sistemu školstva – da dođe do promena.

U prvoj polovini osamdesetih godina (1983/84) ukida se zajedničko srednje vaspitanje i obrazovanje kao i usmereno da bi se uveli centri određenih grupa zanimanja i da bi ti centri prerasli u klasične srednje škole. Po završetku osnovne škole ponovo se uvodi sistem polaganja kvalifikacionih ispita za upis u centre odnosno srednju školu.

IX

OSNIVANJE ZAJEDNIČKOG PROSVETNO-PEDAGOŠKOG ZAVODA ZA PODRUČJE SREMA 1966-1991. GODINA

Osnivanju Prosvetno pedagoškog zavoda (PPZ) u Sremskoj Mitrovici pod novim imenom, sa novim sadržajem i kao samostalna institucija međuopštinskog značaja, doprineo je i Zakon o prosvetno pedagoškoj službi.

Dotadašnje Odeljenje Pokrajinskog zavoda za unapređenje (uzdizanje) stručnog i opšteg obrazovanja Novog Sada u Sremskoj Mitrovici, finansirano je iz budžeta Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Sedam opština bivšeg Sreza Sremska Mitrovica osnivaju posle samoupravnog sporazuma Međuopštinski Prosvetno pedagoški zavod u Sremskoj Mitrovici, koje će one finansirati od 1.aprila 1966. godine. Zavod je sačinio finansijski plan i zahtev po kome su opštine učestvovale u finansiranju prema zajednički usvojenom ključu – broj učenika u školama na teritoriji svake opštine. Ovo je najobjektivnije i najravnomernije učešće opština.

U Zavodu radi 20 prosvetnih savetnika, i ostali.

1 direktor

4 savetnika za razrednu nastavu

11 prosvetnih savetnika za predmetnu nastavu šk. I i II stupnja

1 savetnik za pedagoško – psihološku službu

3 savetnika za stručno obrazovanje

1 savetnik za predškolsko vaspitanje

3 administrativna radnika

3 radnika – vozač, spremačica i kurir

Ukupno 27 radnika.

Za lične dohotke planirano je u 1966. godini sa povećanjem 16% = 15.247.000 + 16% = 17.686.520 dinara.

Rešenje o osnovanju doneto je na sednici Opštinskog veća i Veća radnih zajednica SO Sremska Mitrovica februara 1966.godine. Pripreme za početak rada Zavoda izvršiće Matična komisija u sastavu:

1. Vesković Svetislav, rukovodilac Odeljenja Pokrajinskog zavoda za unapređenje opšteg i stručnog obrazovanja u Sremskoj Mitrovici.

2. Janković Žika, načelnik Odeljenja za društv.službe u Skupštini opštine Ruma.

3. Matić Milutin, upravnik Radničkog univerziteta u Šidu.

4. Petrović Milutin, prosvetni savetnik u Odeljenju Pokrajinskog zavoda za unapređenje opšteg i stručn.obrazov. u Sremskoj Mitrovici.

5. Stanojev Branislav, šef odseka za društveni razvoj u Odeljenju za privredni i društveni razvoj SO Sremska Mitrovica.

Nadzor nad zakonitošću rada Zavoda vršiće Savet za prosvetu i kulturu Skupštine opštine Sremska Mitrovica. U godinama od 1966. godine do ukidanja Prosvetno pedagoškog zavoda i prelaska nadležnosti u Ministarstvo prosvete – odeljenje u Novom Sadu 1992. godine, može se reći da je bio period procvata i unapređenja nastavnog procesa, period kada su škole imale ocenjivanje rada i vrednovanja kvaliteta po posebno izdvojenim sredstvima. Zavod je izgradio merila koja su usvojena od SIZ-a i škola po kojima je vršeno vrednovanje za sve škole na teritoriji Srema.

VREDNOVANJE REZULTATA RADA ŠKOLA OD STRANE MO PPZ «PARTIZANSKA ŠKOLA» I OD SIZ-OVA ZA PREDŠKOLSKO I OSNOVNO VASPITANJE I OBRAZOVANJE U SREMU

U cilju boljeg praćenja rezultata vaspitnog rada škola, kvaliteta realizacije nastavnih planova i programa rada škola – Prosvetno pedagoški zavod u Sremskoj Mitrovici je po preporuci SIZ-ova opština Srema – pripremio i dao školama na usvajanje 1978. godine – metodologiju utvrđivanja i vrednovanja rezultata vaspitni – obrazovnog rada u organizacijama predškolskog i osnovnog vaspitanja i obrazovanja.

Ovaj dokumenat izazvao je pravu malu revoluciju među školama. Neke su se probudile u aktivnostima i pobedile sujetne gradske škole koje su po neutvrđenoj hijerarhiji slavile za vodeće u gradu ili opštini. Valjda zbog nivoa roditelja čija su deca pohađala takve škole.

Metodologija je imala svoje instrumente zahvata u vrednovanju:

– vaspitni rad – program i realizacija
– program rada škole i realizacija
– procenat uspeha i prolaznosti
– vannastavne aktivnosti – program i realizacija
– rad stručnih organa i direktora
– ocene savetnika i prosvetnog inspektora i dr.

Po ovim merilima škole su od SIZ-ova dobijale naknadna sredstva koja su bila namesnki izdvajana.

To je trajalo nepunu deceniju i imalo je pozitivnog efekta na poboljšanje kvaliteta rada. Vrednovanje po Metodologiji obuhvatilo je sve škole u Sremu za predškolski uzrast i za osnovne škole.

Poslednji Zakon o osnovnoj školi u XX veku

Pored ostalog u ovom zakonu kad se govori o ciljevima vaspitanja i obrazovanja – nema jugoslovenskog socijalističkog patriotizma već samo patriotizam.

„U školi nije dozvoljeno političko organizovanje ni kod učenika ni kod nastavnika, niti korišćenje školskog prostora u te svrhe. Vlada R. Srbije osniva školu. Vlada utvrđuje mrežu škola. Za početak rada škole treba obezbediti uslove: školski prostor, opremu i sredstva, nastavni kadar i stručne saradnike.

Upravni i stručno – pedagoški nadzor nad radom škole vrši Ministarstvo prosvete. Nastavne planove i programe donosi Ministar prosvete. Nastavnim planom utvrđuju se obavezni i izborni predmeti. Izborni se ostvaruju u VII i VIII razredu, a strani jezik kao izborni od III do VIII razreda. U školi se koriste udžbenici i nastavna sredstva koja odobri Ministar prosvete. Početak i kraj godine regulisan je kao do sada, a učenici imaju zimski, prolećni i letnji raspust. Učenik ne može biti isključen iz škole. Vrstu stručne spreme nastavnika i saradnika propisuje ministar. Nastavnici, stručni saradnici i vaspitači imaju pravo na štrajk pod uslovom da obezbede minimum procesa rada. Školom rukovodi direktor, a imenuje ga ministar. Školski odbor je organ upravljanja u školi, a savet roditelja je savetodavno telo. Stručni organi su ostali isti.

Finansiranje se vrši iz budžeta R. Srbije, preko posebnog računa Ministarstva prosvete. Finansiranje škola delimično obezbeđuju i opštine.

Zemljište, zgrade i sredstva čiji je osnivač bila opština prelaze u državnu svojinu.“ [31] Ove novine se u potpunosti odnose i na osnovne škole u Sremu.

31 Službeni glasnik R. Srbije 50/92.

X

OPŠTINSKA ZAJEDNICA OBRAZOVANJA

Sremska Mitrovica

O školstvu u Opštinama Srema prema srednjoročnim planovima razvoja u opštini, u zajednicama obrazovanja, SIZ-ovima, prema izveštajima PPZavoda, prilozima u časopisima, testiranju...

Poslove javnih službi – prosveta, kultura, zdravstvo – kasnije nazvane društvene delatnosti – u MNO, ONOO, NOO i skupštinama opština vodila je služba pri opštini.

Odsek za prosvetu pri odeljenju za privredni i društveni razvoj. Sredstva za ovu delatnost distribuirala je republika iz planiranih budžetskih sredstava po Zakonu o javnim službenicima i platnim razredima. Velika privredna reforma 1965. godine ukinula je Zakon o javnim službenicima. Poslovi finansiranja u školstvu prelaze od 1961. godine u nadležnost opština. Od 1966. godine u skupštinama opština ustanovljavaju se nove zajednice Opštinske zajednice obrazovanja.

„Skupština opštine Sremska Mitrovica na sednici veća 26. novembra 1966. godine je imenovala Inicijativni odbor za formiranje Zajednice u skladu sa Zakonom o finansiranju obrazovanja i vaspitanja i o Zajednicama obrazovanja (Sl.glasnik SRS br.5/66) u Odbor su imenovani: Ivić Jovan, Jovanović Nemanja, Milanković Trivun, Petrović Milutin, Poduška Ferdinand i još 13 škola i preduzeća“.[32]

Postojao je predlog da se na teritoriji bivšeg sreza Sremska Mitrovica oformi jedinstvena zajednica obrazovanja. Zamisao je zakasnila i otpala, a prišlo se konstituisanju međuopštinske zajednice obrazovanja kao što su imali Ruma i Irig. Šidska opština je bila brža i zakazala već svoju osnivačku skupštinu.

U Skupštini opštine Sremska Mitrovica osnivačka skupština Opštinske zajednice obrazovanja (OZO) je zakazana za 30.mart 1967. godine u zgradi tadašnje učiteljske škole. Skupštini su prisustvovali i članovi inicijativnog odbora:

1. Krmpotić Jovan, predsednik SO Sr.Mitrovica

2. Vesković Živko, potpredsednik SO Sr.Mitrovica

32 IAS: Fond prosvetno-pedagoškog zavoda “Partizanska škola” – izveštaji o radu.

3. Radaković Vladislav, predsednik Saveta za prosvetu
4. Krstić Pantelija, predsednik komisije za društveni nadzor

Predsednik inicijativnog odbora Milanković Trivun, profesor – otvorio je i rukovodio osnivačkom skupštinom. U izvršni odbor izabrani su:

1. Petrović Stojan, nastavnik, Gimnazija, Sr.Mitrovica
2. Obradović Nikola, nastavnik, Tehn.školski centar, Sr.Mitrovica
3. Popović Trivun, nastavnik, osn.škola Slobodan Bajić Paja
4. Martinović Jovan, str.učitelj, osn.škola Mač.Mitrovica
5. Janković Nada, profesor, o.š.Jovan Jovanović Zmaj
6. Ristić Žika, nastavnik, osnovna škola u Divošu
7. Vučković Slobodan, prof.prosvetni savetnik u PPZ
8. Budimčević Živko, delegat Drvnog kombinata u Sr.Mitrovici
9. Sekretar OZO po položaju

Za sekretara Zajednice kao vršilac dužnosti izabran je dotadašnji šef odseka za društveni razvoj SO Sremska Mitrovica – Stanojev Branislav. Za delegata Pokrajinske zajednice obrazovanja izabran je Milanković Trivun, profesor.

U prilogu je spisak Izvršnog odbora II saziva i spisak direktora škola.

Zajednica je upisana u Okružnom privrednom sudu u Sremskoj Mitrovici pod br. US-25/67 od 18. maja 1967. godine. Delatnost zajednice je bila određena zakonom. Osnivači zajednice su sve osnovne gradske i seoske škole, sve srednje škole, dom učenika, specijalna i muzička škola, radnički univerzitet i Prosvetno pedagoški zavod.

U ovom periodu 1966-1974. godine vreme postojanja OZO, došlo je do izgradnje tri gradske škole, i izvršena adaptacija mnogih škola sa seoskog područja.

U periodu postojanja OZO do 1975. godine karakterističan je dinamičan investicioni program realizacija izgradnje predškolskih i osnovno školskih objekata.

Do 1975. godine predviđeno je otvaranje 4 obdaništa: dva u Sremskoj Mitrovici i po jedno u Laćarku i Mačvanskoj Mitrovici. Finansiranje će biti iz fonda neposredne dečje zaštite i bankarskih kredita: 50%:50%.

Kod osnovnih škola predviđena je izgradnja
1972. godine osnovne škole «Slobodan Bajić Paja» predračun 7.300.000
1973. godine osnovna škola «Vladimir Nazor» predračun 8.500.000

Izvori finansiranja:

1. Mesni samodoprinos	7.800.000
2. Bankarski krediti	8.000.000
S V E G A	**15.800.000**

Investicija u selima:
1972. godine dogradnja u Grgurevcima i Laćarku
1973. godine izgradnja šk.u Zasavici – 6 učionica
1974. godine adaptacija i dogradnja u Manđelosu
1975. godine dogradnja u Divošu, Čalmi i Jarku
Za ove investicije potrebno je oko 15.000.000 dinara.

Kad se govori o brojnom stanju škola i učenika podaci variraju, ali se kao najpouzdaniji mogu uzeti od Pokrajinskog zavoda za statistiku koje su škole popunile sa stanjem u junu 1965. godine.

SPISAK
Članova Izvršnog odbora i Direktora obrazovno – vaspitnih Ustanova na teritoriji OZO

- Izvršni odbor	
Stanojev Branislav	*Osnovna škola «B.P.Pinki» Sr.Mitrovica*
Umetić Petar	*Osnovna škola Laćarak*
Lemajić Milorad	*Osnovna škola Martinci*
Jeremić Milorad	*Osnovna specijalna škola Sr.Mitrovica*
Radulović Teodor	*Tehnički školski centar Sr.Mitrovica*
Vitomirović Negovan	*Škola za KV radnike Sr.Mitrovica*
Stojković Mira	*Dečji vrtić «Pčelica» Sr.Mitrovica*
Milošević Lazar	*Trgovinsko pred.»Vojvodina» Sr.Mitrovica*
Obren Paunović	*Opštinska zajednica obrazovanja*
- Direktori obrazovno – vaspitnih ustanova	
Stanojev Branislav	*Osnovna škola «B.P.Pinki» Sr.Mitrovica*
Smilja Bogdanović	*Osnovna škola «J.J.Zmaj» Sr.Mitrovica*
Trivun Popović	*Osnovna škola «S.B.Paja» Sr.Mitrovica*
Radmila Tomić	*Osnovna škola «V.Nazor» Sr.Mitrovica*
Nikola Obradović	*Osnovna škola «J.Popović» Sr.Mitrovica*
Milorad Jeremić	*Osnovna specijalna škola Sr.Mitrovica*
Đorđe Todorović	*Osnovna muzička škola*
Umetić Petar	*Osnovna škola Laćarak*
Milenko Klepac	*Osnovna škola Martinci*
Danilo Đalinac	*Osnovna škola Kuzmin*
Danica Tomić	*Osnovna škola Bosut, Sr.Rača*
Žika Ristić	*Osnovna škola Divoš*
Blaža Marković	*Osnovna škola Čalma*
Rajko Avramović	*Osnovna škola Ležimir, Šišatovac*
Antun Čorak	*Osnovna škola Grgurevci,Manđelos,Šuljam*

Gruja Dokić	*Osnovna škola Veliki Radinci,Bešenovo*
Saša Lučić	*Osnovna škola Šašinci*
Branislav Grković	*Osnovna škola Jarak*
Strahinja Jovanović	*Osnovna škola Mač.Mitrovica,Sal.Noćajski*
Milorad Radulović	*Osnovna škola Noćaj,Radenković*
Radojković Velizar	*Osnovna škola Ravnje*
Žarko Stokanov	*Osnovna škola Zasavica I, Zasavica II*
Mira Stojković	*Dečji vrtić «Pčelica» Sr.Mitrovica*
Duško Jovanović	*Dom učenika «M.Pijade»*
Trivun Milanković	*Gimnazija Sr.Mitrovica*
Miloš Dugošija	*Ekonomska škola Sr.Mitrovica*
Vladislav Radaković	*Tehnički škol.centar Sr.Mitrovica*
Radovan Simunović	*Tehnološki škol.centar Sr.Mitrovica*
Ružica Milovanović	*Medicinska škola Sr.Mitrovica*
Negovan Vitomirović	*Škola za KV radnike Sr.Mitrovica*
Zdravko Bogdanović	*Prosvetno-pedagoški zavod Sr.Mitrovica*

POČETAK PRIMENE REZOLUCIJE X KONGRESA O VASPITANJU I OBRAZOVANJU

Od 1974. godine se počinje primenjivati Rezolucija X kongresa SKJ o socijalističkom preobražaju sistema vaspitanja i obrazovanja – te je ova godina u izveštavanju Prosvetno pedagoškog zavoda interesantna za sve škole i opštine u Sremu.

Obrađujući podatke za ovu godinu Prosvetno pedagoški zavod je obratio pažnju na sledeće relevantne:

Oprema, prostor, kadar, praćenje realizacije, pionirska organizacija, brojno stanje, socijalna struktura roditelja, dopunski i dodatni rad, ekskurzije, škola u prirodi, kulturna i javna delatnost, vaspitne mere, saradnja sa sredinom, sa roditeljima, produžna nastava, uspeh.

Samo 6 škola u opštini ima 1 ili više kabineta – specijalizovanih učionica, ukupno 21 kabinet – 20 škola. Laboratorija ima 8, fiskulturnih sala 11 (5 u seoskim školama), školskih radionica 10. Školsku čitaonicu imaju škole u Martincima i Jarku. Đačke kuhinje rade u 3 škole. Prema zatvorenom školskom prostoru imamo podatke za sledeće opštine:

Sremska Mitrovica 2,58 m2 po učeniku,
Ruma 1,90 m2 po učeniku,
Stara Pazova 1,83 m2 po učeniku,
Inđija 3,97 m2 po učeniku, podaci su iz 1974. godine,
za Šid, Irig i Pećince nema podataka o prostoru.

Na teritoriji opštine Sremska Mitrovica ima 486 prosvetnih radnika*: 192 učitelja, 9 nastavnika razredne nastave, 2 stručna učitelja, 1 učitelj praktične nastave, 262 nastavnika predmetne nastave, 3 nastavnika bez završene kvalifikacije i 17 profesora.

* Podaci PPZ u ovom Izveštaju ne slažu se sa podacima iz Srednjoročnog plana razvoja osnovnog vaspitanja i obrazovanja opštine u periodu 1976 – 1980. godine.

Očekuje se poboljšanje kvalifikacione strukture zbog novootvorene pedagoške akademije u Sremskoj Mitrovici.

Najveći broj početnika prosvetnih radnika bila je u Manđelosu, Šašincima i Velikim Radincima. Visok procenat bez položenog stručnog ispita bio je u Ravnju.

U malim i seoskim školama javlja se nedostatak nastavnog kadra i zaposlenost istih u dve škole. To je izraženo u Mačvanskoj Mitrovici, Laćarku, Ravnju, Divošu, Zasavici I i Čalmi.

Sve veći broj škola poklanja dovoljno pažnje planiranju, realizaciji i stručnom usavršavanju i radu pedagoškog veća.

Pioniri su kroz svoju organizaciju izveli 129 različitih radnih i kulturnih manifestacija. U ovom radu prednjačila je za izveštajni period Osnovna škola «Slobodan Bajić Paja», a za dugogodišnji uspešan rad najviše savezno priznanje «Kurir Jovica» dobila je Osnovna škola «Jovan Popović».

Broj upisanih učenika u osnovne škole na početku 1973/74 godine bio je 10.683. Odmah do navedemo i uspeh. U poslednje tri godine procenat prolaznosti bio je:

1971/72 = 84,89%; 1972/73 = 84,71% i 1973/74 = 95,29%

Prolaznost u opštinama Srema za 1973/74 bila je

Inđija 98,81%	I
Šid 97,37%	II
Stara Pazova 96,58%	III
Sremska Mitrovica 95,29%	IV
Ruma 94,27%	V
Pećinci 93,69%	VI
Irig 92,70%	VII

Sva prispela deca na ovoj teritoriji obuhvaćena su obaveznim osnovnim školstvom.

Socijalna struktura roditelja bila je sledeća:

– deca radnika (NKV, KV, VK i poljopr.radnici 4%) 41%

– deca zemljoradnika 25%

– deca intelektualaca 14%
– deca zanatlija 4%
– deca penzionera 3%
– deca ostalih 3%

Sve škole su izvele ekskurzije u granicama SFRJ. Ocena je da ekskurzije doprinose realizaciji programa poznavanja prirode i društva, geografije, istorije, likovnog... U izvođenju ekskurzija od škole do škole pojavile su se i socijalne razlike zbog statusa roditelja kao i odnos škole prema zadacima koje treba da ispuni.

Ustaljena je praksa za sprovođenje i realizaciju škole u prirodi. Početak ove škole bio je na Divčibarama.

Sistem stimulisanja učenika bio je vrlo primenjivan. Skoro 50% učenika su imali pohvale i nagrade, a 6% je bilo sa izrečenim kaznama. Bez izrečenih kazni bile su škole u Noćaju, Grgurevcima i Mačvanskoj Mitrovici. Zabeleženo je 118 javnih nastupa. Najveću aktivnost imale su gradske škole «Boško Pakovljević Pinki» (14), «Jovan Jovanović Zmaj» (12), Kuzmin i Laćarak (po 10) i dr...

Jedan broj škola je izdavao svoj đački list ili drugu publikaciju.

Društvena priznanja pripala su: savezno priznanje «Kurir Jovica» Osnovnoj školi «Jovan Popović» - kako je već rečeno, republičko priznanje «25.maj» Osnovnoj školi «Jovan Jovanović Zmaj», zatim osnovnim školama «Boško Pakovljević Pinki», «Vladimi Nazor», «Slobodan Bajić Paja», Kuzmin, Laćarak i dr.

U saradnji sa roditeljima korišćeni su klasični oblici uz predavanja.

U Osnovnoj specijalnoj školi «Radivoj Popović» upisano je 204 učenika i taj broj je tokom godine povećan na 218. Otvoreno je jedno novo odeljenje.

PREDŠKOLSKO VASPITANJE

U školskoj 1976/1977. godini na teritoriji ove opštine predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem obuhvaćeno je 906 dece:

uzrast do 3 godine 66
mlađi uzrast 177
srednji uzrast 176
stariji uzrast 487

U poludnevnom boravku 487 dece, a u produženom boravku 523 dece.

Sa decom je radio:

31 vaspitač sa srednjom stručnom spremom,
11 vaspitača sa višom stručnom spremom,

7 zdravstvenih radnika sa srednjom spremom i
2 zdravstvena radnika bez srednje spreme.
Direktor ima višu spremu, a pomoćnik srednju.

Lekar obilazi ustanove tromesečno, a u Kuzminu polugodišnje. Obezbeđeni su uslovi za održavanje lične higijene. U produženom boravku obezbeđena je kompletna ishrana, a za poludnevni boravak obezbeđena užina. Ne postoje uslovi za fizičko vaspitanje u salama, a u gradu nisu sređene površine oko objekata. Kuzmin i Martinci imaju sređene površine oko objekata.

Opremljenost sredstvima za rad po proceni normativa je:
U Sremskoj Mitrovici 85%,
U Martincima 60%,
U Kuzminu 50%.

Po vaspitnim oblastima opremljenost je različita. Najslabiji su rezultati u muzičkom i likovnom vaspitanju. (Ovo je karakteristično za sve predškolske ustanove Srema. Verovatno zbog neosposobljenosti vaspitača za te oblasti. Direktor i pomoćnik su obilazili zanimanja. Vaspitači rade u većima (održali 30 sednica).

U Sremskoj Mitrovici su formirana tri centra za unapređenje vaspitno – obrazovnog rada:
– razvoj govora u mlađim grupama,
– upoznavanje okoline u srednjim grupama,
– formiranje elementarnih matematičkih pojmova u starijim grupama.
Deca su učestvovala na izložbama u Bečeju i Subotištu.

OSNOVNO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

Prema izveštaju prosvetno pedagoškog zavoda za 1976/77. godinu iz tabele o brojnom stanju učenika i odeljenja – vidi se broj škola. Analitičari izveštaja – prosvetni savetnici – nisu objasnili šta je sa nekim školama – da su naprimer pripojene kao područne nekim matičnim školama naprimer Bešenovo je pripojeno Velikim Radincima, Rača i Bosut – Kuzminu, a školi u Mačvanskoj Mitrovici su kao integrisanoj (matičnoj) pripale sve škole sa teritorije ove bivše opštine.

Počećemo sa brojnim stanjem. Zna se da od sredine sedamdesetih godina prošlog veka počinje opadanje broja učenika u školama: migracione pojave su prestale sa završenom agrarizacijom i industrijalizacijom u regionu i opštini. Te 1976. godine bilo je 10.268 učenika od I do VIII razreda raspoređenih u 16 samostalnih i integrisanih škola. Školske 1974/75. godine bilo je 10.632 učenika.

U školama je radilo 501 prosvetnih radnika:

	1974/75.	**1973.**
Učitelja	114	192
Nastavnika razredne nastave	78	9 (2 struč.)
Nastavnika	265	262
Profesora	18	17
Pedagoga	1	
Socijalni radnici	2	

Od 501 radnika njih 56 je zaposleno u 2 i 3 škole. U više naseljenih mesta radi 11 nastavnika putnika, a njih 35 stanuje van sedišta škole. 23 radnika je sa preko 30 godina radnog staža (skoro 1/5).

Od 16 direktora samo 1 je sa visokom školom, ostali sa višom. Samo u 6 škola postoje pomoćnici direktora.

Stručna nezastupljenost muzičkog i likovnog više je prisutna u seoskim školama.

Od godine – 1975. – sve škole su prešle na petodnevnu nastavnu nedelju. Subota je ostavljena za vannastavne aktivnosti. U svim školama nastava je u dve smene osim u Laćarku i Grgurevcima gde je uvedena i međusmena. Raspored smena je statičan, mada je poslednjih godina puno zahteva da se izvrši promena smena.

U proseku je po školama održano 10 – 14 sednica pedagoškog veća. U kulturnoj i javnoj delatnosti organizovane su priredbe, posete izložbama, izvođene su radne akcije, sarađivalo sa roditeljima, takmičilo se u okviru slobodnih aktivnosti od školskog do republičkog nivoa.

Jednodušna je ocena bila da je gradivo matematike u I – II i V – VI razredu – novi programi – preobimno i neprimereno.

Odbir učenika za rad u dodatnoj nastavi – sa obdarenom decom od VI do VIII razreda bio je obrnuto proporcionalan težini predmeta: najviše u matematici – najmanje u muzičkom i likovnom. Verovatno se radilo o vulgarizaciji u odbiru i pogrešnoj proceni.

Od III do VIII razreda na kraju II polugodišta, bilo je u opštini (za sve osnovne škole) 90,6% pozitivnih učenika. Procenat se kretao od 100% u Čalmi do 83,5% u Martincima. Najviša je srednja ocena bila iz fizičkog vaspitanja 4,24, a najniža iz matematike 3,09 i fizike i hemije 3,02. Osnovno obrazovanje odraslih bilo je organizovano u tri škole za 77 polaznika III godine i 106 polaznika IV godine u gradskim školama i u Mačvanskoj Mitrovici.

PLAN RAZVOJA DO 1980. GODINE

Ovo je bio period punog samoupravnog sporazumevanja i društvenog dogovaranja. Srednjoročni plan razvoja predškolskog i osnovnog obrazovanja i vaspitanja 1976–1980. godine treba da bude odraz sporazumevanja i dogovaranja između plana opštine i planova i programa razvoja u udruženom radu.

S tim u vezi nametnula se i potreba racionalizacije školske mreže u institucijama obrazovanja i vaspitanja uz ublažavanje socijalnih razlika.

Povećani su zahtevi za brži razvoj predškolskog vaspitanja i obrazovanja i modernizaciju vaspitno obrazovnog rada u osnovnim školama. Zahtev se povišenje nivoa marskstičke zastupljenosti i pojačan vaspitni rad.

Za ovakve predpostavke potrebno je neposredno povezivanje sa udruženim radom. Sadašnje stanje je:

PREDŠKOLSKE USTANOVE

Ustanova je osnovana 1945. godine i radila u zgradi kod rusinske crkve i verifikovana je od 1966. godine

Dečji vrtić «Pčelica» imaoje objekte u MZ «Centar», u naselju «Sveta Mladenović», u ulici Braće Radić, u naselju «Matija Huđi» - vrtić i jaslice. Vrtić u naselju «Nikola Tesla» pripada MZ «29.novembar». Vrtić u Laćarku radio je u sastavu škole do 1975. godine u mestu. Kapacitet ustanove bio je 480 dece u gradu i 120 dece predškolskog uzrasta u Laćarku.

U «Pčelici» je radilo 65 radnika sa strukturom: vaspitača 24, medicinskih sestara 15, administrativnih radnika 2, pomoćno 15.

OSNOVNE ŠKOLE

U periodu 1971 – 1975. godine u opštini je radilo 20 osnovnih škola, jedna specijalna i jedna muzička škola. Od tog broja 5 osnovnih škola je u gradu.

Kombinovana odeljenja bila su u Zasavici II, Bešenovačkom Prnjavoru, Staroj Binguli, Šišatovcu i Radenkoviću.

12 škola su samostalne: 5 gradskih, u Martincima, Laćarku, Kuzminu, Čalmi, Jarku, Šašincima i Ravnju, dok je 8 škola matičnih sa područnim odeljenjima: Noćaj sa Radenkovićem, Bosut sa Račom, Mačvanska Mitrovica sa Salašom Noćajskim, Zasavica I sa Zasavicom II, Divoš sa Starom Bingulom, Ležimir sa Šišatovcem, Grgurevci sa Manđelosom i Bešenovo sa Bešenovačkim

Prnjavorom.

Brojno stanje učenika za period 1972 – 1975. godine kretalo se*

Vrsta škole	Broj škola	1972/73 odelj./ učen.	1973/74 odelj./ učen.	1974/75 odelj./ učen.
Osnovnih	20	368/10.726	377/10.743	379/10.736
Specijalnih	1	16/185	18/209	19/221
Muzičkih	1	12/179	12/174	12/189
U K U P N O	**23**	**396/11.090**	**407/11.126**	**410/11.146**

* Podaci od SIZ-a obrazovanja ne slažu se sa podacima PP Zavoda u svom izveštaju na primer za 1973/74 godinu.

Najveći broj učenika u posmatranom periodu bio je u školi u Laćarku, a od gradskih škola u OŠ «Vladimir Nazor».

U cilju produžavanja uticaja škole na učenike organizuje se produženi boravak. Socijalna struktura za period 1972 – 1975. godine bila je sledeća: Od 11.146 učenika bilo je roditelja:

1. Nekvalifikovanih 2.246 = 20,91%
2. Polukvalifikovanih 1.171 = 10,91%
3. Kvalifikovanih 2.297 = 21,38%
4. Visokokvalifikovanih 754 = 7,02%
5. Srednja stručna sprema 740 = 6,88%
6. Viša stručna sprema 336 = 3,12%
7. Visoka sprema 287 = 2,68%
8. Zemljoradnici 2.912 = 27,10%

Od 1958. godine organizovano su radile đačke kuhinje – besplatno do 1962.godine kada su zbog prestanka pomoći (UNR-a) počele da se gase. Kasnije se posle osnivanja SIZ-a dečje zaštite prešlo na gotove mlekarsko – pekarske proizvode. Organizuje se za 500 učenika iz opštine besplatna, letovanja, nabavka udžbenika i pribora, besplatna ishrana.

Broj zaposlenih u školama bio je:

	1972/73	1973/74	1974/75
Osnovne škole	577	619	648
Predškolske ustanove	46	47	41
U K U P N O	**623**	**666**	**689**

Struktura zaposlenih bila je sledeća (za isti period):

	Osnovne škole	**Predškolske ustanove**
Visoka stručna sprema	15	-
Viša stručna sprema	305	1
Srednja stručna sprema	231	27
KV radnici	9	-
NKV radnici	88	13
U K U P N O	**648**	**41**

Kvalifikaciona struktura je ubrzo popravljena jer je veći broj radnika bio na vanrednom studiranju.

U periodu od 1971. godine do 1975.godine zabeleženo je intenzivno finansiranje investicionih radova. Kako je već rečeno izgrađene su tri nove škole i jedna je dograđena.

A na osnovu programa izgradnje školskih objekata zaveden je mesni samodoprinos u gradu za nove škole: «Jovan Jovanović Zmaj» i školu «Vladimir Nazor». Trebalo je dograditi školu «Jovan Popović» i obezbediti nabavku opreme za «Slobodan Bajić Paja».

Realizacija je bila u većem obimu:

1. Zgrada osnovne škole «Jovan Jovanović Zmaj» puštena je u rad 01.septembra 1971. godine sa 16 učionica, radionica, fiskulturna sala i druge prostorije = 3.946 m2. Cena je bila 7.646.864 dinara.

2. Dogradnja osnovne škole «Jovan Popović» završena je i puštena u rad 01.septembra 1971. godine. Dograđeno je 1.470 m2 radionica, sala, kabinet, zbornica.

3. Osnovna škola «Slobodan Bajić Paja» završena i puštena u rad oktobra 1972.godine sa 12 učionica, radionicom, kabinetima, fiskulturnom salom i drugim prostorom. Vrednost objekta 8.734.382 dinara.

4. Osnovna škola «Vladimir Nazor» (na kraju programa) završena i puštena u rad oktobra 1973. godine. Škola ima 16 učionica, radionicu, kabinet, salu. Ukupno 4.248 m2 sa cenom 11.594.881 dinara.

5.U školi «Boško Pakovljević Pinki» i staru zgradu škole «Slobodan Bajić Paja» uvedeno je centralno grejanje.

Investiciona ulaganja u škole van grada bila su znatno manja. Dograđena je nova radionica u Mačvanskoj Mitrovici 1970. godine, izvršena popravka podova u Bosutu, adaptiran krov škole u Noćaju. U Jarku je kupljen Dom kulture za fiskulturnu salu škole i adaptiran 1972. godine. U Zasavici I je 1973. godine dograđena škola sa 4 učionice, zbornicom i dve kancelarije. Iste godine adaptirane su dve učionice u Ležimiru.

U gradskoj školi «Boško Pakovljević Pinki» 1973. godine adaptirane su dve učionice za potrebe produženog boravka. Nivo opremljenosti škole do 1975. godine poboljšan je do 50% u potrebama opreme i učila. Sve škole imaju televizore. Gradske škole su objedinile sredstva za stambenu izgradnju i obezbeđena su sredstva za 21 stan za radnike prosvetne struke.

Ovak stepen obuhvata i dinamika investicionog ulaganja u objekte: izgradnja, adaptacija i opremanje nisu se dogodili ni pre, ni posle ovoga u prošlom veku. Uvedena je akcija opismenjavanja radno sposobnog stanovništva od 8.304 nepismenih, njih 2.500 je bilo uključeno u rad.

Ovaj period bio je poznat i u drugom smislu kao reforma vaspitnog programa i period integracija škola u smislu racionalizacije mreže.

Insistira se na povećanom obuhvatu dece predškolskog uzrasta od 3 do 7 godina. Rastom naselja u gradskim četvrtima javljaju se potrebe otvaranja odeljenja jaslenog uzrasta u predškolskim ustanovama. Prva jaslena grupa počela sa radom 1975.godine. Treba obezbediti ishranu deci iz centralne kuhinje, zdravstvenu zaštitu, boravak na čistom vazduhu i dr.

Predviđeno je po dinamici – u planu otvaranje odeljenja starijeg predškolskog uzrasta za period 1976 – 1980. godine u 19 sela za 14 čistih i 7 mešovitih odeljenja.

Za osnovne škole nova koncepcija programa vaspitnog rada se predviđa kroz časove dopunskog i dodatnog rada, časove razrednog – odeljenskog starešine, aktivnosti odeljenske zajednice, slobodne aktivnosti, kulturnu i javnu delatnost, društveno koristan i proizvodni rad, kroz zdravstvenu zaštitu, profesionalno informisanje, kroz korektivni rad, kroz pedagoško – psihološku službu, i sve to kroz ritam petodnevne nastavne nedelje i kroz angažovane subote.

U okviru programa vaspitnog rada razrađeni su svi zadaci i vrste vaspitanja od zdravstvenog do estetskog.

Jedan kuriozitet!

U prvoj fazi primene novog plana i programa za srednje obrazovanje razmišljalo se da se osnuju posebni centri u gradu, u fruškogorju, Mačvi i Posavini. Bilo je potrebno obezbediti prostor, opremu, nastavna sredstva i kadar prema normativima. Od svega ovog ostala je **ideja**.

Broj učenika osnovnih škola je blago rastao od 1971. godine sa 10.457, u 1975. godine na 11.146 i krajnji rast u 1980. godine na 11.772 učenika. Priliv nije bio zbog povećanog nataliteta već zbog migracije stanovništva. U seoskim sredinama došlo je do stagnacije i opadanja broja učenika, a u prigradskim i gradskim školama javlja se blag priliv broja učenika.

Videli smo kakva je bila struktura kadra u osnovnim školama po kvalifikacijama za 1975. godinu i za 1980. godinu se predviđa ista:

	1975. godina:	1980. godina:
Visoka sprema	15	44
Viša sprema	305	407
Srednja stručna sprema	231	185
KV radnici	9	10
NKV radnici	88	84

Imajući u vidu primene novih vaspitnih programa rada, potrebe potpune stručne zastupljenosti, umanjivanje socijalnih razlika, racionalizacija mreže zbog smanjivanja broja učenika u seoskim školama.

Od 22 osnovne škole racionalizacijom školske mreže prostorno, opremljenošću i stručnom zastupljenošću broj škola je sveden na osam samostalnih – sve gradske, u Laćarku, Martincima i muzička škola dok su osam ostale centralne (kasnije se menja termin u matične) sa područnim odeljenjima.

1. Specijalna - odeljenja u Laćarku i Mačvanskoj Mitrovici
2. U Kuzminu – područne u Bosutu (4 raz.) i Rači (4 raz.)
3. U Čalmi – područne Divoš (8 raz.) i Stara Bingula (4 raz.)
4. U Jarku – područna Šašinci (8 raz.) učenici pohađaju nastavu u Šašincima
5. U Manđelosu – područna Ležimir četvorazredna i Šišatovac (4 raz.)
6. U Velikim Radincima – područne Bešenovo (4 raz.) i Bešen.Prnjavor (komb.4 raz.)
7. U Grgurevcima – područna škola u Šuljmu (4 razr.kombinovana)
8. U Mačvanskoj Mitrovici – područna u Salašu Noćajskom (4 raz.)
9. Noćaj – područna osmorazredna u Radenkoviću (4 raz. kombinovana)
10. Zasavica I–područna osmorazredna sa Zasavicom II (4 raz.kombinovana)
11. Ravnje –osmorazredna.

U drugoj fazi integrativnih promena otišlo se korak dalje pa su sve gradske škole postale matične, a samostalne su ostale u Laćarku i Martincima. Broj osnovnih škola u opštini sveo se na devet (sa 22) plus muzička i specijalna škola kao i predškolska ustanova.

Skoro sve škole sa seoskog područja bile su srednjoročnom planu obuhvaćene investicionim ulaganjima: izgradnjom, dogradnjom i adaptacijom.

U Kuzminu: dogradnja 1 fiskulturne sale i 1 radionice

U Grgurevcima: dogradnja 6 učionica, 2 kabineta, 1 fiskulturna sala, 1 radionica

U specijalnoj: dogradnja 4 učionice, 2 kabineta i 1 fiskulturna sala

U Velikim Radincima: dogradnja 2 učionice, 2 kabineta, 1 fiskulturna sala, 1 radionica, 2 2 kancelarije

U Čalmi: dogradnja 2 kabineta, 1 fiskulturna sala, 1 radionica

U Manđelosu: dogradnja 4 učionice, 1 kabinet, 1 fiskulturna sala, 1 radionica i kancelarija

U Mačvanskoj Mitrovici: dogradnja 2 učionice, 2 kabineta i sala

U Martincima: dogradnja 1 fiskulturne sale

U Jarku: dogradnja 2 kabineta i 1 radionice

U Šašincima: dogradnja 1 radionice i 1 kabineta

U Noćaju: dogradnja 1 kabineta, 1 radionice i 1 fiskulturne sale

U Zasavici I: dogradnja 1 kabineta, 1 fiskulturne sale

Sopstvena sredstva bi bila 75% a 25% kreditna sredstva čiju otplatu prihvata SIZ obrazovanja opštine, kao i anuitete predhodnih investicija.

Ovo je bila druga faza promena u racionalizaciji. Zlatno doba uspona obrazovanja od 1976. godine do 1990. godine u školstvu zbog investiranja, opremanja, kvaliteta kadra i u nastavi je ovim periodom završeno. Tako je to bilo i u drugim opštinama Srema.

XI

ŠKOLE U OPŠTINI ŠID OD 1945-1978. GODINE

Za šidsko područje o školstvu i njegovom razvoju imamo podatke u knjigama: „30 godina Državne gimnazije u Šidu", „Osnovna škola „Filip Višnjić" u Šidu 1956–1970. godine" monografija kao i „Dvadeset godina osnovne škole „Sremski front" u Šidu 1975–1995. godine" takođe monografija mr. Radovana Đurčića.

U ovim monografijama naravno nisu obuhvaćene škole koje nikada nisu bile u sastavu ovih škola: Erdevik sa Ljubom, Morović, Višnjićevo, Jamena i nova škola u Šidu «Jovan Veselinov - Žarko».

Interesantno je napomenuti «odiseju» arhivske građe i šidskih škola. Resorne službe su imale ozbiljnu akciju zbrinjavanja i obezbeđivanja uslova daljeg čuvanja školske dokumentacije. Za pronalaženje smeštaja arhivske građe na jednom mestu za škole opštine Šid poveden je i sproveden ozbiljan posao smeštaja. «U toku 1979. godine (posle integracije škola 1975. godine prim.MP autora) predlog je iznet «na» organe Skupštine opštine, društveno političke organizacije. SIZ za obrazovanje i školske organizacije. Doneta je odluka posle dogovora da se «školski arhiv» formira u Radnoj zajednici VOO predškolskog i osnovnog vaspitanja i obrazovanja «Veljko Vlahović» u Šidu. Lokacija je određena u staroj zgradi osnovne škole, Školska ulica br.3."[33]

I tako je radna zajednica VOO «Veljko Vlahović» u Šidu od 1.marta 1980. godine preuzela Salomon Janka koji je došao iz škole «Sremski front» da vodi posao sređivanja registrature škola opštine Šida. Nabavljen je nameštaj (smeštaj u police – stolarsko preduzeće «Napredak», ormani od škole «Sremski front».

Sa reorganizacijom školske mreže od 1978.godine počelo je preuzimanje školskih arhiva, od ugašenih škola «Filip Višnjić», «Branko Radičević», od gimnazija (nepotpuna i niža) od škole za obrazovanje radnika, od seoskih škola... Arhivska školska dokumentacija je bila sređena i čuvana, bar tako piše u svesci: Istorijati osnovnih škola u šidskoj opštini.

Šta se kasnije zbilo sa arhivama škola do njihovog preuzimanja u Istorijski arhiv «Srem» u Sremskoj Mitrovici?

33 IAS: Fondovi škola u opštini Šid.

Školska arhiva smeštena u staroj zgradi škole «Filip Višnjić» bila je zajedno u istoj prostoriji sa drugim arhivskim fondovima preduzeća «Graditelj», «Krin» i «Trikopred».

Jedne noći ovi fondovi iz škola i preduzeća – doživeli su poharu. Noćni posetioci su se «osvetili» školskoj dokumentaciji naročito dnevnicima (počupali i iscepali ih) razbacali knjige, pomešali fondove škola, pomokrili ih, izgazili (srećom nisu zapalili...)

Neku godinu posle toga kada su radnici Arhiva izvršili identifikaciju fondova, direktori škola su se dogovorili da se dokumentacija: arhivska građa i registratorski materijal škola premeste u školu u Sotu. Arhiva je bila i po vlažnom podu učionice.

Na inicijativu direktora škole «Sremski front» Nikole Kneževića, Skupštine opštine Šid, i Arhiva «Srem» - arhivska građa svih škola opštine Šid preuzeta je u Arhiv iz škole u Sotu, 1997.godine. Bila je u džakovima vlažna, buđava, u lošem stanju. Inače ima građe koja datira od 1840.godine.

Osnovne škole su posle rata bili servisi za mnoge aktivnosti koje su prosvetne vlasti sprovodile u narodu. Akcije je pokretao GIOAPV (Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine Vojvodine prim.aut.M.P.) iz Novog Sada a raspis je išao za celu Vojvodinu.

Navešćemo da su škole sprovodile zadatke preko školskih upravitelja sledeće aktivnosti: osnivanje seoskih biblioteka, organizovanje književnih večeri, izdavanje zidnih novina, sakupljanje semena bagrema za pošumljavanje Deliblatske peščare, sakupljanje lista belog duda za svilenu bubu, borba protiv gubara, sakupljanje šišarki, sakupljanje lekovitog bilja, akcija borbe protiv tuberkuloze, protiv lišaja – mikoze kod dece, suzbijanje vašljivosti, suzbijanje nepismenosti, otvaranje analfabetskih tečajeva, sakupljanje svinjske dlake, osnivanje kulturno umetničkih društava i dr. Sve su inicijative, zahtevi i obaveze dolazile iz centara Novog Sada ili iz Beograda.

Oni su (Republički savet za prosvetu i kulturu) propisivali početak školske godine, završetak, trajanje zimskog raspusta, školskog letnjeg raspusta, godišnjeg odmora za prosvetne radnike, državne praznike, odmori u vreme verskih praznika, zabranu nauke o veri, odlazak u crkvu. Recimo za proslavu Dana pionira – Novu godinu daje se upustvo kako treba proslaviti: uz drvo jelku okićenu slatkišima i kolačima koje će doneti AFŽ pripadnice i simpatizeri, uz pesmu, igre i kola, recitovanje, uz pionirske marame i značke...

Nazivi za starije razrede osnovne škole kada su odvojeni od gimnazije bili su progimnazija, nepotpuna gimnazija, a obaveznim školovanjem posle četvrtog razreda sedmoletka, osmoletka, osmogodišnja škola, osnovna škola.

«Mala matura» - niži tečajni ispit polagao se posle završenog osmog razreda pred komisijom.

U jednom dopisu iz 1948.godine stoji da su upravitelji škola i svi prosvetni radnici polagali svečanu zakletvu pre početka rada u službi

KULTURNO PROSVETNI RAD

Za istoriju šidskog područja donosimo izvode iz knjige «Trideset godina državne gimnazije u Šidu 1922–1952. godine» za koje smatramo da mogu biti interesantni.

„Za vreme II svetskog rata školske zgrade su bile popaljene i uništene. Posle rata nije bilo prigodnih prostorija ni nameštaja. Narod popaljenih sela Morovića, Jamene, Batrovaca, Višnjićeva, Bosuta i Rače okupljen oko II sremskog odreda živeo je skoro godinu dana u šumama. Za decu popaljenih mesta oformljena je škola na oslobođenoj teritoriji u Moroviću. Oslobođenjem Šida pristupilo se organizovanju kulturno prosvetnog rada. Gde nije bilo školskog nameštaja otvaraju se stolarske radionice, za popravku i izradu nameštaja. U školskim zgradama u Šidu i Kukujevcima bile su smeštene bolnice (partizanske). U Binguli, Ljubi, Moroviću, Vašici i Adaševcima sagrađene su potpuno nove školske zgrade, a u Jameni, Batrovcima, Ilincima, Bačincima, Kukujevcima, Molovinu, Privinoj Glavi i Erdeviku popaljene i oštećene zgrade su renovirane.

Učitelji su organizovali pečenje cigle, pripremu materijala za gradnju. U Adaševcima je 1945.godine ispečeno 300.000 cigle i crepa i spremljena građa za izgradnju osmoletke formirani su školski saveti. Otvorene su 32 knjižnice i 19 čitaonica. Svaka knjižnica je imala svoj radio aparat. Do 1948.godine u 13 sela su podignuti Domovi kulture. U selima rade kulturno prosvetna društva.

Sprovodi se opismenjavanje. U srezu je posle popisa utvrđeno da je bilo 918 nepismenih. Izvršena je nabavka i prikupljanje 17.259 knjiga. Među članovima KPJ ima 35% iz redova prosvetnih radnika. Deca 100% pohađaju školu. Prosvetni radnici dobijaju stanove, ogrev, bašte, a prinadležnosti se uredno isplaćuju. U budžetima se predviđaju povećanja za prosvetu do 40%.“ [34]

Uređuju se i izgrađuju putevi, postavljaju vodovodi, grade nove zgrade (Gradski odbor, Sreski odbor...). Obeležena desetogodišnjica narodne revolucije, otvaraju se spomen ploče, spomenici palim borcima.

---

34 Ljubiša Radojević: Trideset godina državne gimanzije u Šidu, Šid 1952.

U Adaševcima je 1952.godine završena osmoljetka. U Šidu je otvorena Galerija «Sava Šumanović»

Niža gimnazija u Šidu je počela sa radom 5.maja 1945.godine. Te godine školu je završilo 208 učenika, radilo je 7 nastavnika. Od 1950.godine nepotpuna gimnazija u Šidu pretovorena je u potpunu (GNOOAPV Povereništvo za prosvetu br.11027 od 16.09.1950.godine uz saglasnost Ministarstva za prosvetu).

Posle Drugog svetskog rata od četvororazredne škole i gimnazije formiraju se dve osnovne škole sa 8 razreda Osnovna škola «Filip Višnjić» (u zgradi Gimnazije) i «Branko Radičević» u zgradi pored Pravoslavne crkve. Tako je došlo do gašenja osnovne škole u Šidu i formiranje dve nove 1957.godine koje postaju nosioci novog i progresivnog u mestu i do osnivanja Više gimnazije.

PREDŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE 1977.

Na području opštine Šid u VOO «Jelica Stanivuković – Šilja» predškolskim vaspitanjem obuhvaćeno je 571 dete od toga mlađi uzrast 50, srednji uzrast 62, stariji uzrast 459 za 1977. godinu.

Deca su raspoređena u 27 vaspitnih grupa, program se realizuje na srpskohrvatskom u 26 grupa i 1 grupa na slovačkom jeziku u Erdeviku. Poludnevni boravak koristilo je 480 dece, a produženi 91 dete. Ukupan broj vaspitača u opštini je 31 od toga 21 sa srednjom spremom i 3 sa višom školom, 7 nastavnika razredne nastave. Direktor ustanova je sa srednjom stručnom spremom. Bez stručnog ispita bilo je 9 vaspitača.

U opštini ima samo jedna ustanova predškolskog vaspitanja «Jelica Stanivuković – Šilja». Ostala odeljenja su pri osnovnim školama «Sremski front» u Šidu, pri Osnovnoj školi «Jovan Jovanović Zmaj» u Sotu, pri osnovnoj školi «Vuk Karadžić» u Adaševcima, pri osnovnoj školi u Vašici, pri osnovnoj školi «Bosutski odred» u Moroviću, pri osnovnoj školi «Moša Pijade» u Erdeviku, pri osnovnoj školi u Bačincima i Kukujevcima.

Zdravstvena zaštita je obezbeđena lekarskim pregledima i obezbeđenjem higijene i fizičke aktivnosti. Saradnja sa roditeljima je putem roditeljskih sastanaka (92) i predavanja za roditelje od strane vaspitača i lekara.

Opremljenost odeljenja je različita i kretala se od 15% u Sotu do 70% u odeljenju Osnovne škole «Bosutski odred» u Moroviću. Direktori i pomoćnici su obišli 91 zanimanje.

Nedostaje prostor za rad u vaspitnim grupama i treba poboljšati kvalifikacionu strukturu.

OPŠTINSKA ZAJEDNICA OBRAZOVANJA
BROJ: 01-215/72
DATUM: 15.JUNA 1972.GODINE
Š I D

PREDLOG ŠKOLSKE MREŽE OD
1. IX 1972. g.

Predstavnici Zajednica obrazovanja i SO Šid dogovorili su se da se juna 1972. godine vodi razgovor sa predstavnicima SO oko reorganizacije školskih mreža i perspektivnog razvoja osnovnog obrazovanja u vremenu od 1972. do 1975. godine.

Uz poziv se dostavlja program razvoja osnovnog obrazovanja i molite se da isti proradite, date svoja mišljenja i predloge u vezi nove mreže osnovnog obrazovanja, to jest osnovnih škola.

Iz materijala se vidi da bi nova mreža osnovnih škola trebala da izgleda kako sledi:

„1. Osnovna škola «Filip Višnjić» Šid sa područnom školom «Branko Milovanović» Adaševci i isturenim odeljenjem u Berkasovu.

2. Osnovna škola «Branko Radičević» Šid sa područnim školama «Vuk Karadžić» Bačinci i «Vladimi Nazor» Kukujevci, te isturenim odeljenjem u Gibarcu.

3. Osnovna škola «Vuk Karadžić» Vašica sa područnom školom «Palih Boraca» Ilinci i isturenim odeljenjem u Batrovcima.

4. Osnovna škola «Moša Pijade» Erdevik sa isturenim odeljenjima u Binguli, Ljubi i Sremskom Borcu.

5. Osnovna škola «Zmaj Jova – Jovanović» Sot sa isturenim odelenjima u Molovinu, Bikić Dolu, Privinoj Glavi i Principovcu.

6. Osnovna škola «Draginja Nikšić» Morović sa područnim školama «Filip Višnjić» Višnjićevo i «Osmi Septembar» Jamena ili druga alternativa Osnovna škola «Draginja Nikšić» Morović sa područnom školom u Jameni i Osnovna škola «Filip Višnjić» Višnjićevo sa područnom školom u Sremskoj Rači.

Kako se vidi nova školska mreža bi trebala da funkcioniše od prvog septembra 1972. godine sem područja Morović, Višnjićevo, Jamena i Sremska Rača gde novu mrežu treba detaljnije izučiti u toku školske 1972/73. godine u saradnji sa Zajednicom obrazovanja i SO-e Sremska Mitrovica.“[35]

35 IAS: Fond - Osnovna škola Šid 1945-1955. god.

OSNOVNE ŠKOLE

U 1977. godini u opštini Šid bilo je škola:
1. «Sremski front» u Šidu sa područnim školama
2. «Bosutski odred» u Moroviću sa Višnjićevom i Jamenom
3. «Moša Pijade» u Erdeviku sa Ljubom i Bingulom
4. «Vuk Karadžić» u Vašici
5. «Jovan Jovanović Zmaj» u Sotu

Prema podacima u pet integrisanih škola u opštini bilo je:
1976. godine na početku školske godine 4.209 učenika
1977. godine na kraju školske godine 4.197 učenika

Opšti uspeh u I i II razredu na kraju školske bilo je 97,04%, opšti uhpeh od III do VIII razreda na kraju školske bio je 98,20%.

Karta socijalne strukture roditelja učenika od III do VIII razreda:
- nekvalifikovanih i polukvalifikovanih radnika 332
- kvalifikovanih 406
- visokokvalifikovanih 153
- individualni poljuprivrednici 1.049
- radnici u poljoprivredi 180
- niža sprema 60
- srednja stručna sprema 187
- viša sprema 97
- visoka sprema 66
- zanatlije 82
- slobodne profesije 12
- bez roditelja 10
- sa 1 roditeljem 51
- ostali 78

Prema nacionalnom sastavu struktura učenika je[36]:

Mesto	*Srbi*	*Hrvati*	*Slovaci*	*Rusini*	*Mađari*	*Crnog.*	*Maked.*	*Ukraj.*	*Aug.*	*Ukupno*
Šid	*1462*	*469*	*131*	*131*	*11*	*8*	*6*	*6*	*48*	*2319*
Morović	*628*	*25*	*15*	*-*	*2*	*8*	*2*	*-*	*5*	*742*
Erdevik	*290*	*64*	*214*	*1*	*35*	*1*	*-*	*-*	*6*	*613*
Vašica	*229*	*79*	*3*	*1*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*314*
Sot	*83*	*83*	*5*	*24*	*11*	*-*	*-*	*-*	*3*	*214*
Svega	*2692*	*747*	*386*	*157*	*59*	*17*	*8*	*6*	*62*	*4202*

36 IAS: MOPPZ Izveštaj o radu škola opštine Šid za 1977. god.

U osnovnim školama šidske opštine 1976/77. godine radilo je 222 prosvetnih radnika:

54 učitelja
24 nastavnika razredne nastave
2 stručna učitelja
112 nastavnika predmetne nastave
9 profesora
1 pedagog

Jedna petina prosvetnih radnika je bila bez stručnog ispita što ukazuje da je kadar mlad.

Tri škole imaju pomoćnika direktora, dve nemaju (Vašica, Sot). Tri direktora imaju višu spremu. Jedan pomoćnik je pedagog. Održano je u proseku 10 – 12 sednica pedagoškog veća. U školama je sprovedeno takmičenje u šampionatu znanja. Ovde u ovoj opštini je snimana emisija takmičenja «Tito, revolucija, mir» na rusinskom jeziku od Radio Novog Sada.

Folklorne grupe rusinskih i slovačkih narodnih igara su bile na zonskoj smotri. Učenici iz Erdevika osvojili su prvo mesto na opštinskoj smotri recitatora i prvo mesto u SAPV recitatora slovačke narodnosti. Učenici iz Vašice imali su uspešan susret sa vršnjacima iz Potočca (opština Paraćin), a učenici iz Morovića saradnju sa učenicima iz Bapske (općina Ilok). Učenici iz Sota učestvovali u „Zmajevom" karavanu škola koje nose ime «Jovana Jovanovića Zmaja».

Primetni su napori škola u Erdeviku i Šidu za otvaranje specijalizovanih učionica.

Fakultativna nastava se izvodila u školama «Sremski front» (jezik narodnosti slovački – rusinski) i «Moša Pijade» u Erdeviku (slovački). Dopunsku nastavu su izvodile sve škole, a dodatni rad u Šidu i Erdeviku.

Ekskurzije su izvođene u okviru opštine, republike i SFRJ.

Brojno stanje učenika opada iz godine u godinu:

1969/70. = 5.402 učenika
1974/75.= 4.362 učenika
1975/76. = 4.202 učenika
1976/77. = 4.197 učenika

Broj učenika pri upisu u osnovne škole smanjivao se iz godine u godinu. Pre deset godina:

1970. godine bilo je upisano 5.402 učenika
1977. godine bilo je upisano 4.050 učenika
1981. godine bilo je upisano 3.641 učenika
1982/83. godine bilo je upisano 3.607 učenika

i ovde su se što se tiče brojnog stanja učenika osetile posledice završene agrarizacije i industrijalizacije. Vaspitno obrazovni rad se odvijao u 5 škola.

1. Šid – «Sremski front» i područne Berkasovo, Gibarac, Bačinci, Adaševci i Kukujevci,

2. Morović - «Bosutski odred» i područne Višnjićevo i Jamena,

3. Erdevik - «Moša Pijade» i područne Bingula i Ljuba,

4. Vašica - «Vuk Karadžić» i područne Batrovci i Ilinci,

5. Sot - «Jovan Jovanović Zmaj» i područne Molovin, Bikić Dol i Privina Glava.

Najveća škola po broju učenika je «Sremski front» sa 2.174 učenika, a najmalobrojnija «Jovan Jovanović Zmaj» u Sotu sa 148 učenika.

U 1980/81. godine bio je velik broj stručno nezastupljenih časova domaćinstva i muzičkog vaspitanja («Sremski front», «Vuk Karadžić», «Bosutski odred» i «Jovan Jovanović Zmaj»).

Postalo je problematično stanje nastavnika «putnika»: u školi «Sremski front» 18 nastavnika, u predškolskoj organizaciji «Jelica Stanimirović – Šilja» 11 nastavnika «putnika», u Moroviću 10, u Vašici 8, u specijalnoj osnovnoj 4, itd. U proseku je održano 7 do 12 sednica pedagoškog veća. Sve su škole u svom dnevnom redu imale: analiza vaspitnog rada – kao posebnu tačku. Sednica odeljenskog veća u proseku je održano od 6 do 9, roditeljskih sastanaka po 4. Uspešan je bio rad stručnih aktiva u školama «Bosutski odred», «Moša Pijade» i «Sremski front». Ekskurzije su planski izvedene od I do VIII razreda. Dopunska i dodatna nastava su ocenjene kvalitetnijim u odnosu na raniji period. Kulturna i javna delatnost obuhvatila je obeležavanje državnih i drugih prznika. Pohvalno je angažovanje matičnih škola da se kvlaitetan program izvede i u manjim mestima: Privina Glava, Molovin i dr. Morović i Jamena (misli se na škole prim.a) su se angažovali u obeležavanju 35.godišnjice na Debrnji u susretu boraca Istočne Bosne i Srema. Škola u Vašici sarađuje sa školom u Lipovcu (Hrvatska) i sa školom iz Potočca (Srbija).

Uspeh u prošloj godini bio je I – IV razred 97,35% sa nedovoljnim ocenama 2,38% i neocenjenih 0,28%.

Od V do VIII razreda uspeh je bio 98,20% pozitivnih 1.581 sa negativnim uspehom, a za sve osnovne škole na nivou opštine pozitivnih je bilo 97,77% učenika. Interesantan podatak da je uspeh u starijim razredima na kraju godine bio bolji nego na uzrastu mlađih (nižih) razreda.

Krajem školske godine Pedagoški zavod iz Sremske Mitrovice izvršio je objektivno proveravanje učeničkih znanja putem testovskih proveravanja. Sačinjena je analiza za opštinsko područje. Rezultati su:

	1981.godina	1983.godina
VOO «Sremski front» Šid	34,28%	40,65%
VOO «Vuk Karadžić» Vašica	30,15%	Adaševci 30,61%
VOO «Bosutski odred» Morović	26,68%	44,82%
VOO «J.J.Zmaj» Sot	25,50%	-
VOO «Moša Pijade» Erdevik	25,29%	45,17%

ŠKOLA ZA OSNOVNO SPECIJALNO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

«Bratstvo i jedinstvo» imala je od I do VIII razreda 105 učenika. Ostvaren je solidan uspeh prolaznosti 93,33% pozitivnih i 6,67% negativnih. Sa primernim vladanjem bilo je 79,05%. Matična škola je u Šidu, obuhvata jedno odeljenje u Moroviću i četiri odeljenja u bolnici Principovac. Svi izvođači nastave uključeni su u Društvo defektologa Srema. Od 14 defektologa, samo su 3 nestručna. Ovde je dopunska nastava individualna sa učenicima.

ŠKOLA ZA OSNOVNO MUZIČKO VASPITANJE „FILIP VIŠNJIĆ"

Škola je imala 134 učenika. Prolaznost učenika na kraju drugog polugodišta bila je 99,08%. Pedagoško veće je održalo 13 sednica. Kulturna i javna delatnost škole bila je usmerena za javne nastupe, takmičenja i priredbe. Nastavu je izvodilo 7 nastavnika. Zbog velike opterećenosti brojem časova, nastavnici nisu bili u mogućnosti da (izvode) održavaju dopunsku i dodatnu nastavu.

VELIMIR NIKOLIĆ – VIŠNJIĆEVO
„MLADI ZADRUGAR" – VIŠNJIĆEVO

„Učenička zadruga Osnovne škole «Bosutski odred» Višnjićevo osnovana je 1956. godine. Poljuprivrednog je tipa. Posedovala je zemljište od 4 hektara, plodne oranice. Na zemljištu je bilo i ratarskih i povrtarskih kultura. Najveći uspeh u ratarskoj proizvodnji đaci iz Višnjićeva postigli su 1975. godine kada su postali jugoslovenski rekorderi u proizvodnji soje, a posebno priznanje su dobili od Zadružnog saveza Jugoslavije. 1979. godine zadruga je podigla voćnjak na površini od 3 hektara sa 3.300 voćnih zasada jabuka, krušaka, šljiva.

Zasađeno je i 88 ruža, zna se kojim povodom.

Zadruga je nastavila sa proizvodnjom sadnica voća i kalemova i vinove loze. Zadrugari početkom školske godine sakupljaju plodove divljih jabuka i krušaka, plodove vinogradarske breskve i proizvode podloge od semena. Pod nadzorom stručnjaka kaleme podloge i imaju svoj sadni materijal. Meštani imaju poverenje u đačku zadrugu. Zadrugari se bave zaštitom voćnog zasada.

Na kraju 1982. godine zadruga je ostvarila dohodak svoje ekonomije od 200.000 dinara. Ove 1983. godine planiran je dohodak od 300.000 dinara. Pojaviće se prvi put sa svojim plodovima na Međunarodnom poljuprivrednom sajmu u Novom Sadu. Postoji saradnja sa šidskom «Branjevinom» u stručnom i materijalnom sadržaju. Đačka samouprava u zadruzi je potpuno zaživela. Osnovni princip u zadruzi je briga o nagrađivanju, ali i pomoć školi u opremanju. Obučavaju se članovi sekcije u vožnji na traktoru. Uvedena je poljuprivreda kao fakultet. predmetu školi.

Izuzetna pažnja se poklanja razvijanju đačke samouprave. Zadrugari odlučuju i donose odluke u organima.

- skupština zadrugara
- upravni odbor
- zbor upravnog odbora
- zbor brigade
- zbor brigadira kad se planiraju masovne akcije.

U radu đačke zadruge mogu se najuspešnije realizovati programski sadržaji proizvodnog i društveno korisnog rada. Ovaj rad pomaže učenicima u izboru zanimanja i profesionalno ih usmerava. Najbolji učenik Osnovne škole u Višnjićevu Radovanović Zoran, dobitnik je mnogih nagrada i medalja na pokrajinskim i saveznim smotrama orača i mladih zadrugara. Odlučio je da se po završetku srednje škole vrati selu i poljuprivredi.

Za svoju aktivnost zadruga je dobila priznanja:

- republička nagrada «25.maj»
- diploma Zadružnog saveza Jugoslavije
- diploma «Politike» i SSO Srbije
- decembarska nagrada SO Šid
- prvomajska nagrada OK SSOV Šid
- brojna priznanja Pokrajinske narodne tehnike Vojvodine“[37]

Tako je mala škola u Višnjićevu postala veliko ime zahvaljujući svojoj zadruzi odnosno zadrugarima.

Pitanje (autora)

1. Da li zadruga još postoji?
2. Zašto nema imena najboljih u zadruzi učenika, nastavnika, saradnika?

37 IAS: Fond PPZ Samoupravne škole Sr. Mitrovica 1983. god.

DUŠAN ŠTRBAC: ERDEVIK
„UČENIČKA ZADRUGA «PIONIR» - ERDEVIK

Učenička zadruga «Pionir» Osnovne škole «Moša Pijade» u erdeviku osnovana je 1956.godine. Nastala je povodom potrebe nabavke učeničkog pribora i udžbenika po pristupačnim cenama. Kasnije se delokrug rada proširio na saradnju sa poljuprivrednim organizacijama na rad u proizvodnji berba grožđa, kukuruza...Ova se delatnost upražnjava i danas (misli se na 1983.godinu prim.a.M.P.)

Zadruga je 1958.godine dobila neobradivo zemljište opštenarodne imovine na erdevičkom vašaru koje se moralo kultivisati. Zadruga poseduje preko 10 hektara obradivog zemljišta. Zastupljene kulture su pšenica, suncokret, pasulj, kukuruz. Zadrugari su sedamdesetih zasadili 3 hektara oblačinske višnje sa 2.500 sadnica. U okviru đačke zadruge radila je sekcija vezilja. Radovi su ostajali u školi. Ostvarena je kooperacija sa zemljoradničkom zadrugom. U radovima đačke zadruge učestvovali su samo zadrugari od petog do osmog razreda. U najnovije vreme u posao se uvode i učenici četvrtog razreda.

Otpor roditelja i učenika prema proizvodnom radu je prestao, tako da se veći deo učenika posle osnovne škole opredeljuje za poljuprivredna zanimanja. Zadruga postaje fokus zbivanja u mestu. U primeni agrotehničkih mera zadruga je služila kao primer individualnom sektoru u poljuprivredi. Ostvarena sredstva se koriste za proširenje delatnosti đačke zadruge, za finansiranje ekskurzija, pomoć siromašnim učenicima i nabavku nastavnih sredstava. Sredstva đačke zadruge su na štednji PIR-o Šid – kooperacija Erdevik.

Sistem nagrađivanja prema radu – delimično je bio uveden. Nema imena najuspešnijih pojedinaca u zadruzi učenika, nastavnika, saradnika – stručanjaka.“[38]

38 IAS: Fond PPZ Samoupravna škola Srem. Mitrovica 1983. god. br. 2.

XII

ŠKOLE U OPŠTINI RUMA 1945-1978. GODINA

Ruma je središte Srema. Tako se i knjiga zove (Ruma u središtu Srema) grupe autora.

Ruma je stari grad trgovački, poljoprivredni, industrijski, kulturni...Dugo je Ruma bila drugi grad po broju stanovnika u Sremu – posle Mitrovice. U ekspanziji razvoja zanatstva «male privrede» i zbog bliskosti Beogradu, u poslednjoj deceniji prošlog veka, ovaj primat po broju stanovništva Rumi je uzela Stara Pazova (najnoviji popis stanovništva). U Rumi se sredinom XVIII veka javljaju prve škole. «Prvu pravoslavnu «maluju slovenskuju» otvorio je 1756. godine sveštenik Pantelejmon Hranislav Hranislavljević uz crkvu sv. Nikole i u njoj sam učio decu»[39] «Početkom 1855. godine Kraljevsko ministarstvo bogočasti i nastave u Beču donosi ustrojstvo i naredbu da se rumska Srpska škola podigne na stepen glavne škole «sa četiri učiteljske sile».[40]

«Krajem XIX veka...počinje 1896. godine gradnja Nemačke škole – danas Osnovna škola «Veljko Dugošević» - na mestu stare konjičke kasarne...»[41]. Odobrenje za gradnju nove Srpske škole dala je 1904.godine Kraljevska zemaljska vlada. „To je današnja Osnovna škola «Zmaj Jova Jovanović» koja se između dva svetska rata zvala škola br.1. Gornja škola br.2 u ulici Kralja Petra je današnja Osnovna škola «Veljko Dugošević».

Škola «Dušan Jerković» bila je od 1924. godine gimnazija, a od 1950. godine do 1953. godine osmoletka br.3. Od 1953. godine nosi današnji naziv.“[42]

OPŠTINSKA ZAJEDNICA OBRAZOVANJA I SIZ OBRAZOVANJA

Poslove obrazovanja u opštini Ruma do 1966. godine vodila je služba u opštini: Odsek za prosvetu, pri odeljenju za privredni i društveni razvoj. Sred-

39 Hronika: Ruma u središtu Srema; Institut za istoriju, N. Sad 1991. god. str. 54.

40 Hronika: Ruma u središtu Srema str. 99.

41 Hronika: Ruma u središtu Srema str. 101.

42 „Početkom 1945. god. radila je osnovna škola sa 650 učenika. U rumskom srezu radile su 34 osnovne škole, jedna više osnovna škola, jedna gimnazija i jedna industrijsko zanatska škola“. Hronika: Ruma u središtu Srema; Institut za istoriju, N. Sad 1991. god. str. 639.

stva za rad društvenih delatnosti obezbeđivala je republika i distribuirala po zakonu o javnim službenicima. Posle privredne reforme 1965.godine i ukidanja zakona o javnim službenicima, finansiranje, osnivanje i nadzor nad školama prelaze u nadležnost opština. U skupštinama opština formiraju se OPŠTINSKE ZAJEDNICE OBRAZOVANJA za sve stepene obrazovanja u opštini. U Rumi je osnovana Međuopštinska zajednica obrazovanja za Rumu, Irig i Pećince na osnivačkoj skupštini 25. marta 1967. godine.

U skladu sa Zakonom o finansiranju obrazovanja i vaspitanja i o zajednicama obrazovanja (Sl.glasnik SRS br.5/66) izabran je (imenovan). Inicijativni odbor koji je pripremao poslove za normalno funkcionisanje skupštine. Predsednik inicijativnog odbora bio je Radovan Milenković iz Rume. U sastavu Međuopštinske zajednice obrazovanja Ruma ostala je iriška zajednica do 1972. godine kada postaje samostalna. Ruma i Pećinci ostali su zajedno do kraja 1974. godine.

Tako je bilo do 1974. godine kad je došlo do promena u načinu organizovanja i finansiranja u društvenim delatnostima. Zakonom o SIZ-ovima (Skupština SAPV 27. novembra 1974. godine) utvrđuje se obavezno osnivanje SIZ-a za predškolsko i osnovno i SIZ-a za usmereno obrazovanje.

SIZ predškolskog i osnovnog obrazovanja u Rumi osnovan je decembra 1974. godine. Samoupravnu interesnu zajednicu su osnovali radnici udruženog rada iz materijalne proizvodnje, iz društvenih delatnosti i drugi radni ljudi opštine. Osnovana je skupština SIZ-a koja je imala 74 delegata sa većem korisnika od 54 delegata i većem obrazovno vaspitnog rada sa 20 delegata. SIZ je upisan u Sudu udruženog rada u Sremskoj Mitrovici br.FI – SIZ 15/76 i 16/77. SIZ je promenio ime 1977. godine zbog konstituisanja dve vrste škola od bivše srednje u zajedničko srednje i pozivno usmereno. Trebalo je regulisati zakonom osnivača i finansijera nad ovim školama, pa je zajedničko srednje ostalo na opštinskom nivou finasiranja. Zato SIZ menja naziv u SIZ za opšte vaspitanje i obrazovanje. Obuhvata predškolsko, osnovno i zajedničko srednje vaspitanje i obrazovanje. Posebno je formiran SIZ za srednje usmereno vaspitanje i obrazovanje i učenički i studenski standard. SIZ za opšte obrazovanje je upisana u sudski registar kod Osnovnog suda udruženog rada u Sremskoj Mitrovici FI – SIZ 30/82 od 01. 07. 1982. godine. Izmenom Zakona usvojen na skupštini SAPV 28. decembra 1981. godine promenjen je naziv i ovog SIZ-a i SIZ za predškolsko i osnovno vaspitanje i obrazovanje Ruma. Od 1990. godine u celoj zemlji ukidaju se SIZ-ovi i osnivaju fondovi u cilju rasterećenja privrede i preispitivanja poreza i doprinosa. Fond osniva skupština opštine njime upravlja savet sa 20 delegata. Fond zastupa sekretar.

Od 1991. godine ukinuti su fondovi (u školstvu), a finansiranje je posle raspada SFRJ prešlo na budžet Republike Srbije, za sve nivoe obrazovanja.

O RADU OSNOVNIH ŠKOLA 70-TIH GODINA

U rumskim osnovnim školama bilo je na kraju 1973/74. godine 6.073 učenika. Od toga I – IV = 3.144, V – VIII = 3.559. U predhodnoj godini bio je 151 učenik više upisan. Podaci ukazuju da se broj učenika od I do IV smanjuje, a u višim razredima u porastu.

Socijalna struktura ukazuje da je broj učenika iz radničkih i zemljoradničkih porodica oko 73% - najveći. Porodice intelektualaca zastupljene su sa 15%, a deca zanatlija, penzionera i dr. zanimanja sa 12%. U dve gradske škole «J. J. Zmaj» i «D. Jerković» najveći broj dece je iz porodice intelektualaca.

U realizaciji nastavnog plana i programa ocenjeno je kao negativan primer kod škola koje nisu ispunile broj časova po planu («V.Dugošević»-Ruma, Nikinci, Putinci. U protekloj godini najviše je izvedeno jednodnevnih ekskurzija – 154. Škole nemaju sačinjen program ekskurzija od I do VIII razreda. Bilo je pohvaljeno 33,8% učenika, a 5,4% su imali izrečene kazne. Saradnja škole i porodice ima ustaljene oblike opšte roditeljske, odeljenske i kućne posete. Škole su postale obavezne da organizuju dopunsku i produžnu nastavu. Posle produžene nastave u avgustu na kraju školske godine procenat uspeha bio je 94,27%. Na kraju školske godine ponovili razred 329 učenika. Najveći broj ponovaca je u školi «Dušan Jerković» u Rumi i u Grabovcima, a najmanje u Klenku i Hrtkovcima.

Na području opštine radilo je 1973/74 godine 300 učitelja, nastavnika i profesora. Samo 8 nastavnika je primljeno na određeno vreme, što upućuje na stalnost kadra i trebalo bi da znači i kvalitet rada.

Na teritoriji opštine ima 31 objekat u kojima se izvodi nastava u 11 škola i 18 mesta.

U 10 škola postoji 21 zbornica, 129 učionica, 15 kabineta. Bez kabineta su: škole u Klenku, Platičevu i Nikincima. Gradske škole imaju po jednu specijalizovanu učionicu.

Laboratorije imaju Hrtkovci i «I.L.Ribar», fiskulturne sale imaju «D. Jerković» = 1, «J. J. Zmaj» = 1, «Ivo Lola Ribar» = 2, a od seoskih škola Grabovci i Putinci.

Školske radionice imaju sve škole osim Hrtkovaca, Klenka i Nikinaca. Školske kuhinje rade u školama: «V. Dugošević», «Ivo Lola Ribar», «Dušan Jerković», «J. J. Zmaj» i Grabovci. Zatvoreni prostor po učeniku je 1,90 m2 što ozbiljno upozorava. Odnos ličnih dohodaka i materijalnih rashoda od 79 do 92% za lične i od 8 do 21% za materijalne. Škola «Ivo Lola Ribar» imala je prihode kroz delatnost zadruge. Preporučuje se usvajanje novina u radu Zakona kao i mere poboljšanja kvaliteta rada.

PREDŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

Na području opštine Ruma (u Rumi i Klenku) 1976.godine bilo je obuhvaćeno 417 dece. Od toga:

mlađi uzrast 73 dece
srednji uzrast 58 dece
stariji uzrast 286 dece

Poludnevni boravak je koristilo 190 dece a produžni 227 dece. Deca su bila raspoređena u 14 vaspitnih grupa.

U predškolskoj ustanovi radi 21 vaspitač:
sa srednjom stručnom spremom 13 vaspitača
sa višom stručnom spremom 3 vaspitača
učitelji i nastavnici razredne nastave 1
zdravstveni radnici sa srednjom školom 4.

Bez položenog stručnog ispita je 8 vaspitača i 3 zdravstvena radnika. Predškolsu ustanovu lekar obilazi tromesečno, u Klenku godišnje. Obezbeđeni uslovi za održavanje lične higijene i užina za decu u oba mesta. Za decu u produžnom boravku u Rumi obezbeđena kompletna ishrana, u sastavljanju jelovnika učestvuje lekar. Predškolska ustanova u Rumi ima fiskulturnu salu, u Klenku nema. U Rumi je nov objekat. Opremljenost sredstvima za vaspitno – obrazovni rad u Rumi je 90%, a u Klenku 25%. Direktori su održali po pet opštih roditeljskih sastanaka, pripremali predavanja za vaspitače i pripremali proširenje obuhvata predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem. Svi vaspitači i zdravstveni radnici su završili šestomesečnu školu (čitaj: obaveznu! Prim.autora) marksistička obrazovanja. Organizovano je formiranje centara za pojedine oblasti. U saradnji sa društvenom sredinom dece su organizovano učestvovala u priredbama i svečanostima, kao i u posetama OOUR-ima. Ova ustanova u Rumi određena je kao uzorak za praćenje novog programa. Ogledno odeljenje. Praćenje je trajalo dve godine uz primenu različitih instrumenata. Ispitivan je razvoj govora. Na osnovu rezultata može se zaključiti da se oseća napredovanje u realizaciji.

OSNOVNE ŠKOLE

U rumskoj opštini radi 11 škola sa 238 odeljenja. Samostalnih je 6 škola, a matičnih 5 sa područnim odeljenjima:

Samostalne: Ruma «Dušan Jerković» 8 razreda
U Platičevu «M.Petković-Srećko» 8 razreda
U Buđanovcima 8 razreda
U Nikincima 8 razreda
U Hrtkovcima «Vladimir Nazor» 8 razreda
U Klenku 8 razreda

Matične škole: 1. u Rumi «Veljko Dugošević» sa područnim u Vognju i Stejanovcima,
2. u Rumi «Zmaj Jovan Jovanović» sa područnim u Malim Radincima i Pavlovcima,
3. u Rumi «Ivo Lola Ribar» sa područnim u Kraljevcima i Dobrincima,
4. u Grabovcima sa područnim odeljenjem u Vitojevcima,
5. u Putincima sa područnim u Žarkovcu i Petrovcima.

U školama ima 5.967 učenika (I – IV = 2.790, V – VIII = 3.177). U odnosu na 1974.godine broj učenika je opao sa 6.140 na 5.967 za 173 učenika, procenat smanjenja 2,82%, a broj prosvetnih radnika se povećao.

Opšti uspeh učenika I – III razreda bio je 98,67% pozitivnih (setimo se da nije bilo brojčanog ocenjivanja u to vreme). Od VI – VIII razreda 97,09% pozitivnih.

Nacionalni sastav za 5.967 učenika bio je sledeći:
Srba 4.822
Hrvata 525
Mađara 239
Jugoslovena 182
Makedonci 42
Ostali 39
Romi 38
Crnogorci 31
Slovenci 15
Po.region.prip. 15
Rusini 8
Slovaci 18
Ukrajinci 2
Nedeklaris. 1
UKUPNO 5.967

Socijalni sastav učenika od III do VIII razreda paralelno sa uspehom učenika odnosno kako utiče socijalni sastav učenika na uspeh učenika vidi se iz tabele.

Nema podataka o broju prosvetnih radnika u toj godini. Četiri gradske škole imaju pomoćnika i jedna seoska. Bio je jedan pedagog pa je napustio posao. Trebalo je obezbediti pedagošku službu u školama. Više od 50% učitelja je završilo pedagošku akademiju.

Ove godine su po tri razreda u razrednoj i 3 razreda u predmetnoj nastavi obuhvaćeni novim nastavnim planom i programom koji je u primeni od 1974. godine. Prisutan problem stručne nezastupljenosti u likovnom vaspitanju i muzičkom. Dopunska nastava zastupljena ali nejednako prema uzrastu: u I razredu više od potrebnog broja časova, u VIII razredu manje od potrebnog broja.

U realizaciji ekskurzija škole su nejednako prilazile: neke nisu imale program, neke ga nisu realizovale.

Kultura i javna delatnost je bila raznovrsna i bogata. Za ovu aktivnost najviše su se koristile nenastavne subote. Organizovane su 22 izložbe posećene 24, izvedeno 77 priredbi, posećeno 56, radnih akcija 119.

Škola «Dušan Jerković» učestvovala na zboru povodom Titovih jubileja – na Letenki – Fruška gora.

Folklorna sekcija škole u Klenku na opštinskoj smotri u Putincima osvojila I mesto.

Učenička zadruga škole «Ivo Lola Ribar» na drugoj smotri učeničkih zadruga Srbije u Arilju – osvojila II mesto.

Na literalnom i likovnom konkursu Ljubljanske banke u Novom Sadu ista škola («Ivo Lola Ribar») osvojila I mesto.

Škola «Zmaj Jova Jovanović» organizovala karavan «Zmajevih škola». U saradnji sa roditeljima škole su održale 281 predavanje na sastancima, od toga je bilo 14 opštih roditeljskih. Pedagoška veća su radila u sednicama i broj održanih se kretao od 8 («Ivo Lola Ribar») do 18 («D. Jerković). Nije raspravljano o dopunskoj ili dodatnoj nastavi, ali jeste o programu vaspitnog rada. Zapažene uvedene inovacije bile su u školi «Dušan Jerković» koja je među najopremljenijima u Sremu!

Specijalizovane učionice uvedene su u školu u Putincima iz svih predmeta i dve specijalizovane učionice u Grabovcima. Učenici škole «Ivo Lola Ribar» imale su uvođenje u rad školske štedionice. Bili su na seminaru i sami radili i obračun kamate. U školskoj radionici bili su uključeni u izradu nekih učila. Poteškoće koje su navedene vezane su u realizaciji matematike i novi nastavni plan i program ocenjujući ga kao neprimeren uzrastu. Nestručna zastupljenost evidentirana u Buđanovcima. Kulturna i javna delatnost škole bila je zastupljena kroz rad klubova mladih tehničara, učeničke zadruge, sportska i druga takmičenja. Aktivnosti su bile povodom praznika, značajnih datuma u mestu ili školi, garnizonu, preduzeću. U proslavu godišnjice formiranja «Fruškogorskog partizanskog odreda» bile su uključene škole «Zmaj Jova Jovanović», «D.Jerković», «Ivo Lola Ribar», «Veljko Dugošević». Sve škole su bile uključene u šampionat znanja («Tito, revolucija, mir»). Škola u Platičevu je zasadila 85 stabala

i 40 crvenih ruža. Škola «Ivo Lola Ribar» ostvaruje saradnju sa istoimenom iz Raške i Bihaća. Škola u Putincima ostvarila je saradnju sa školom iz Rogateca (Slovenija), škola u Hrtkovcima bila je domaćin vršnjacima iz Babine Grede (Slovenija), škola u Nikincima sarađuje sa orkestrom Doma JNA priredili svečanost za radnike, a škola u Klenku pripremila program za radnike koji rade u inostranstvu. Priređena etnografska izložba u Buđanovcima u saradnji sa SIZ-om kulture i Muzeološkom sekcijom iz Bačke Palanke. U okviru vaspitnog programa – svaka škola je imala u tom sadržaju i vaspitanje i osposobljavanje za samoupravljanje. Danas se može reći da je to bio danak ideologiji socijalizma. Socijalizma nema – samoupravljanja takođe. Nije to bio jedini promašaj.

Prema normativima (usvojenim na nivou pokrajine) opremljenost škola ne prelazi ni 50%. U nekim predmetima opremljenost učilima ne prelazi 2%! No comment! Subote su bile određene za razne aktivnosti vananstavne, mada je bilo pokušaja korišćenja u te svrhe.

DUŠKO KLJAJIĆ – RUMA
ĐAČKA ZADRUGA «JOSIP ŠTAJNER» - OŠ «IVO LOLA RIBAR» - RUMA

Ova zadruga je „osnovana posle osnivanja škole, u proleće 1958. godine. U početku je radila kao klub traktorista. Zadruga je od opštine dobila 15 jutara zemlje sa manjim voćnjakom i dva traktora «Ferguson»-a. Od mašinske stanice zadruga je dobila priključne mašine. U narednih 15 godina zadruga se osposobila da sama proizvodi pšenicu, ječam, kukuruz, šećernu repu, suncokret. Posle 1973.godine bili su prinuđeni da rade sa «Agrorumom». Zadrugari su sami obavljali sve ručne poslove. U sastavu zadruge bio je i KMT (klub mladih tehničara) «Nikola Tesla», đačka štedionica, prodavnica knjiga i slatkiša, a na početku školske godine prodavali su i udžbenike. U sastavu zadruge bila je i redakcija đačkog lista «Proleće».

U KMT zadrugari su se bavili proizvodnim radom, dobitnici su oktobarske nagrade grada Ruma, imali su štedionicu koju je osnivala Ljubljanska banka (1975.godine) na sedmom saboru đačkih zadruga u ovoj školi. Štedelo se za ekskurzije i letovanje. List «Proleće» je izlazio dva puta godišnje i najbolji je informator zbivanja u školi. Škola se bratimila sa 24 škole koje imaju isti naziv. Ovu manifestaciju takođe pomaže školska zadruga. U letovalištu Milina koje je zakupljeno, slalo se po 10 najboljih zadrugara. 1976.godine dobili su nagradu – republičku – «25.maj».“[43]

43 IAS: Fond PPZ Samoupravna škola, Sremska Mitrovica 1983. godine br. 2.

XIII

ŠKOLE U OPŠTINI IRIG 1945-1978. GODINE

I u opštini Irig je finansiranje društvenih delatnosti bilo kao u drugim opštinama Srema (i Srbije).

Pošto se od 1991. godine prešlo na opštinsko finansiranje škola svake godine se na upravnom odboru društvenog fonda za školstvo utvrđivala sredstva posebno za svaku školu (službeni deo Sremskih novina br. 9/1961. god.). Fond za školstvo opštine Irig osnovan je 14. septembra 1945. godine. Od 1967. godine ukida se fond za školstvo i osniva međuopštinska zajednica obrazovanja u Rumi za Irig i Pećince.

Skupština opštine Irig je na zajedničkoj sednici Opštinskog veća i Veća radnih zajednica održanoj 29.novembra 1966.godine donela REŠENJE o imenovanju tri člana inicijativnog odbora za osnivanje Osnovne zajednice obrazovanja u Irigu.

Za članove Inicijativnog odbora OZO imenuju se:

1. Živković Lazar, potpredsednik OOSSRN iz Iriga
2. Milosavljević Slobodan, predstavnik sindikata društvene delatnosti iz Iriga
3. Kordin Dragomir, načelnik Odeljenja za opštu upravu i društvene službe SO Irig

U inicijativni odbor kao svoje članove dve škole delegiraju po 2 svoja predstavnika:

1. Osnovna škola «Dositej Obradović» iz Iriga
2. Osnovna škola «Moša Pijade» iz Vrdnika

Inicijativni odbor će izvršiti pripreme za saziv osnivačke skupštine OZO-a i pripremiti privremeni Statut.

Prvu sednicu sazvaće Odeljenje za opštu upravu i društvene službe SO Irig. Rešenje o osnivanju OZO-a nosi broj 01-5437/1-66 od 29.decembra 1966. godine u potpisu je predsednik Petar Crvenković.

Zajednica je formirana 12.januara 1972.godine. Dotle je bila u sastavu Međuopštinske zajednice u Rumi. Registrovana kod Okružnog privrednog suda US 1/72 od 14.januara 1972.godine.

Zadaci zajednice regulisani su zakonom. U zajednici su postojala 2 radna mesta: sekretar – izborno i režiser sa stalnim radnim odnosom.U opštini su dve škole 1972.godine ukinute su škole u Grgetegu, Dobrodolu i Krušedol Prnjavoru prema elaboratu o racionalizaciji školske mreže prosvetno pedagoškog zavoda.

U centralnim školama rade odeljenja zabavišta i odeljenja specijalne škole. Broj zaposlenih 1972. godine bio je 92, a plate

visoka škola 1.750 dinara;
viša škola 1.400 dinara;
srednja škola 1.170 dinara;
tehnič.osoblje 1.000 dinara.

Ovo su podaci posle privredne reforme.

Poslednji sekretar OZO-e bio je Birinji Antal.

SIZ predškolskog, osnovnog i učeničkog standarda osnovan je 23.decembra 1974.godine i kao pravni sledbenik OZO-a preuzeo je sve obaveze i prava i nekretnine prethodnika. Registrovan je kod Okružnog privrednog suda u Sremskoj Mitrovici FI-SIZ 28/76 od 29. juna 1976. godine. Skupština opštine je dala saglasnost rešenjem br. 011-34/75-01 od 26.IV 1975.godine.

Delatnost je utvrđena zakonom. Prvi sekretar SIZ-a bio je Birinji Antal. U drugoj registraciji kod Suda udruženog rada br. FI-SIZ 22/78 od 7. juna 1978 .godine vrši se promena firme delatnosti i ovlašćenog lica. Novi sekretar je Turčinović Ljiljana, nastavnik iz škole. Od 1977. godine u Irigu su bila otvorene odeljenja ZSO i zbog nepostojanja daljih uslova za rad centara, Pokrajina i Izvršno veće SO Irig su ukinuli ZSO.

SO Irig u 1970. godine donosi odluku o određivanju područja škola na svojoj teritoriji.

Dve matične škole u opštini prema integrativnom postupku imaju sledeće područne škole:

Osnovna škola «Dositej Obradović» iz Iriga obuhvata četvorazredne: u Neradinu, Rivici, Dobrodolu, Krušedolu, Krušedol Prnjavoru, Šatrincima i Bankovcima.

Osnovna škola «Moša Pijade» iz Vrdnika ima četvorazredne u Jasku i Maloj Remeti.

Broj odeljenja u obe škole je 79, od toga 68 čistih, 11 kombinovanih. Broj učenika od I – VIII je 2.022, prolaznost (1966.godine) 1.531 = 76% pozitivnih. U školama ima 74 prosvetna radnika od toga 71 stalni, 3 honorarna – 45 učitelja, 7 stručnih učitelja, 19 nastavnika, 4 profesora i 7 koji nisu stručni. U 1966. godini završen je prelaz na nov način finansiranja i ukinuto primanje plata po osnovu Zakona o javnim službenicima (Sl.glasnik SRS br.16/65).

U Irigu je 1966.godine uvedena kabinetska nastava za predmetnu nastavu. Područna škola Osnovne škole «Dositej Obradović» u Dobrodolu imala je nastavu na mađarskom kao maternjem jeziku od I do IV razreda. Prema izveštaju o radu škola – kombinovana odeljenja su u seoskim područnim školama:

RIVICA 2 kombinovana = 45 učenika

Škola je sagrađena pre Drugog svetskog rata, ima 2 učionice i 1 stan. Škola koristi 1 učionicu, druga je namenjena za omladinski dom.

NERADIN 2 kombinovana = 59 učenika

Škola je sagrađena 1936.godine. Ima 4 učionice, 2 su za nastavu, 2 za omladinski dom.

ŠATRINCI 2 kombinovana = 30 učenika

Škola je sagrađena 1965.godine. Ima 2 učionice, petorazredna je i ima 1 kancelariju.

KRUŠEDOL SELO 2 kombinovana = 40 učenika

Škola je sagrađena 1939.godine. I ma 2 učionice od toga 1 salu.

KRUŠEDOL PRNJAVOR 2 kombinovana = 38 učenika

Škola je sagrađena posle Prvog svetskog rata. Ima 1 učionicu i 1 stan za učitelja.

DOBRODOL 1 kombinovano sa četiri razreda = 26 učenika

Škola je sagrađena posle Drugog svetskog rata (1950.godine). U školi ima 136 putnika učenika: Rivica 67, Neradin 48, sa Venca 17 i iz Šatrinaca 4.

JAZAK = 4 odeljenja, 4 učitelja = 116 učenika

Sagrađena je 1916.godine. Uslovi su bili zadovoljavajući. Škola je pripojena matičnoj u Vrdniku 1957.godine.

MALA REMETA 1 odeljenje kombinovano = 1 učitelj i 24 učenika

Škola je sagrađena 1946.godine. Uslovi su bili dobri. Pripojena je školi «Moše Pijade» 1957.godine.

Nekoliko podataka o platama prosvetnih radnika, pošto je to godina prelaska na nov način finansiranja – iz opštine!

IRIG

Godina	Sred.struč.sprema		Viša struč.sprema		Visoka struč.sprema	
	Br.nast.	prosek	Br.nast.	prosek	Br.nast.	prosek
1.XII 1965	28	61.485	8	66.387	2	71.700
2.VI 1966	28	70.000	8	75.000	2	80.000

VRDNIK

Godina	Sred.struč.sprema		Viša struč.sprema		Visoka struč.sprema	
	Br.nast.	prosek	Br.nast.	prosek	Br.nast.	prosek
1.XII 1965	26	59.724	10	65.650	2	78.014
2.VI 1966	26	65.538	10	71.700	2	85.500

Prosvetni radnici su bili u dve matične ovako raspoređeni:

Struka	Irig	Vrdnik	Svega
Učitelja	24	21	45
Stručn.učitelja	4	3	7
Nastavnika	7	10	17
Profesora	2	1	3
Direktora	1	1	2
Pomoćn.direkt.	-	1	1
Svega	38	37	75

U izveštajnom periodu za 1977. godini imamo sledeće podatke: U opštini Irig i dalje imamo 2 škole i ukupno 60 odeljenja (1966.godine = 79 odeljenja). Ukupan broj učenika u opštini je 1.280 (1966.godine = 2.022) od toga:

Osnovna škola «Dositej Obradović» 773 učenika

Osnovna škola «Moša Pijade» 507 učenika.

U Irigu postoje 3 odeljenja za obrazovanje odraslih sa 92 polaznika = 1 odeljenje treće godine i 2 odeljenja četvrte godine. U školi «Dositej Obradović» (predpostavljam u školi u Dobrodolu) ima 112 Mađara ukazuje se potreba da se za njih organizuje nastava na mađarskom maternjem jeziku.

Škola u Irigu je organizovala prvi susret svih škola koje nose naziv «Dositej Obradović» i istorijski čas na «Širokim ledinama» (Fruška gora) i susret sa bibliotekarima Srema i književnicima. U Vrdniku je organizovan susret sa pesnicima Jugoslavije i Vojvodine.

U programu rada škole iz Vrdnika bilo je odobravanje ispita za odrasle i zabrana primanja poklona nastavnicima od strane učenika.

Svaka škola je u okviru svog programa rada morala da obradiodređeni broj tema iz marksističkog obrazovanja na sednicama veća ili sindikata ili aktiva.

Vratimo se uspehu: U Irigu je pozitivan uspeh bio 95,63%, a u Vrdniku 98,71%.

U iriškoj školi poteškoće u radu javile su se u nedostatku prostora nastao otvaranjem 5 odeljenja zajedničkog srednjeg obrazovanja i otvaranjem 5 odeljenja za osnovno obrazovanje odraslih; veliki broj učenika putnika; kombino-

vana odeljenja u seoskim školama; neblagovremena kategorizacija; nepovoljan socijalni sastav; nedostatak pedagoško psihološke službe...

Prevoz do škole za starije razrede obezbeđen je za 88 učenika.

Učenici su učestvovali u akciji zasađivanja 85 ruža i 40 sadnica u školskom dvorištu. Sakupljan je žir, sprovedena akcija zajma za elektroprivredu 3.000 dinara.

1988.godine u celoj opštini bilo je 979 učenika, kombinovanih odeljenja 9 sa 149 učenika i 15 grupa predškolskog uzrasta. Deca od I do IV razreda su boravila u školi u prirodi u Deliblatskoj peščari, na Paliću i Letenki.

XIV

ŠKOLE U OPŠTINI INĐIJA 1945-1978. GODINE

Fond za školstvo opštine Inđija osnovan je 15. jula 1965. godine, a ukinut 31. marta 1967. godine.

SO Inđija je na sednici Opštinskog veća i Veća radnih zajednica od 21. marta 1967. godine donela odluku da Osnivačka skupština obrazuje OPŠTINSKU ZAJEDNICU OBRAZOVANJA I VASPITANJA za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.

Rešenje je izdato pod br. 06-24/67 od 23. marta 1967. godine. Zajednicu sačinjavaju predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, kao i sve radne orgnaizacije iz privrede i društvenih službi. U sastav su ušli i radnički univerzitet i prosvetno pedagoški zavod iz Sremske Mitrovice. Zajednica ima zadatke u skladu sa zakonom. Zajednica ima skupštinu od 45 članova (22 iz reda ustanova čija se delatnost finansira i 23 iz RO (radne organizacije i društveno političke zajednice).

Nema podataka ko su bili članovi osnivačke skupštine, izvršnog odbora, ko je bio prvi sekretar, ni o upisu u sudski registar.

Ukinut je fond za finansiranje školstva opštine Inđija sa 31. martom 1967. godine. Prava i obaveze prelaze na Opštinsku zajednicu obrazovanja koja je osnovana istog dana na osnivačkoj skupštini.

Posle donošenja zakona o osnivanju SIZ-ova, konstituisana je skupština SIZ-a i upravni odbor i donet usvojen statut SIZ-a obrazovanja u opštini Inđija.

Po predlogu SSRN, inicijativni odbor je izvršio pripreme za početak rada. Predsednik inicijativnog odbora bio je profesor Bošnjaković Mladen, direktor škole, iskusni prosvetni radnik.

Početak rada je uzet za 7.decembar, a usvajanje samoupravnog sporazuma o osnivanju SIZ-a obrazovanja 23.decembar 1974.godine.

Izabrani su delegati u veće davalaca usluga 35 i primalaca usluga 18 ukupno u skupštini 53 delegata. Izvršni odbor je imao 13 delegata. Prvi predsednik skupštine SIZ-a bio je Živković Aleksandar, a zamenik Kovačević Angelina. „Imenovan je sekretar SIZ-a obrazovanja Lazić Miroslav od 1977. godine. Sekretar opštinskog sekretarijata za opštinske službe je Radivoj Tadić.

Te godine je u Inđiji bilo 9 osnovnih škola sa 5.697 učenika, obuhvaćenih u predškolskom i osnovno školskom uzrastu. Od 1979. godine za sekretara SIZ-a obrazovanja imenovan je Vuksan Veselin, profesor iz Beške."[44]

U Inđiji je radila škola za osnovno obrazovanje odraslih, i pri školama od I do IV razreda odeljenja škole za decu ometenu u razvoju. Viši razredi specijalne škole su bili u školi «Antun Skala» u Staroj Pazovi. U školama je te (1974. godine) radilo 377 radnika u stalnom radnom odnosu i 18 radnika u «prekovremenom» radnom odnosu.

PREDŠKOSLKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

Posebne predškolske ustanove nije bilo kao vaspitne organizacije. Pri osnovnim školama ima 9 odeljenja predškolskog uzrasta. U Inđiji ima predškolskih odeljenja škola «Petar Kočić», «Dušan Jerković» i «Jovan Popović». U seoskim školama predškolska odeljenja imaju škole u Novim Karlovcima, Maradiku, Čortanovcima, Novom Slankamenu, Beški i Krčedinu. Obuhvaćeno je 562 dece: srednjeg uzrasta 44 dece i starijeg uzrasta 518 dece.

Deca su raspoređena u 20 vaspitnih grupa: 1 srednja i 19 starijih grupa. Sa decom je radilo 17 vaspitača sa srednjom stručnom spremom i 3 sa višom. Sa položenim stručnim ispitom 11 vaspitača. Škole su obezbedile zdravstvenu zaštitu lekarskim pregledima (neke škole i 3 puta godišnje u Novom Slankamenu nije bilo pregleda). U pet škola za decu je obezbeđena užina. Nije bilo užine u školama u Novim Karlovcima, Novom Slankamenu, Krčedinu i Čortanovcima. Korišćenje fiskulturne sale bilo je vrlo neujednačeno: od tri puta nedeljno do nijednom. U osnovnoj školi «Petar Kočić» za predškolsku decu korišćene su prostorije u suterenu nehigijenske i nenamenske.

Opremljenost nastavnim sredstvima kretala se od 30% u Beškoj do 90% u Krčedinu i Maradiku.

OSNOVNE ŠKOLE

Na teritoriji opštine Inđija radi 9 škola – osnovnih:
U Inđiji «Petar Kočić», «Dušan Jerković», «Jovan Popović»
U Novim Karlovcima «Slobodan Bajić Paja»
U Novom Slankamenu «Vladimir Nazor»
U Maradiku «Branko Radičević»
U Beškoj «Braća Grulović»
U Čortanovcima «Rada Đurđević – Crna»
U Krčedinu «22. juli»

44 Službeni deo Sremskih novina 1976. i 1980. god.

U 1976/77. školskoj godini bilo je u opštini 5.127 učenika u 203 odeljenja, 2.511 učenika I-IV razreda i 2.616 učenika od V do VIII razreda. Broj učenika se u odnosu na predhodne godine smanjuje: na primer u 1975/76. godine bilo je više 87 učenika. Odvojeno odeljenje na Kontić salašu u OŠ „Dušan Jerković" u Inđiji ukinuto je 27. 12. 1967. godine.

Kada se vrši analiza uspeha učenika vidi se da socijalna struktura ima značajnu ulogu.

Od 550 učenika čiji su roditelji NKV i PKV
203 imaju odličan i vrlo dobar uspeh ili 55,09%
247 imaju dovoljan i nedovoljan uspeh ili 44,91%
Od 862 učenika čiji su roditelji KV radnici
590 učenika je sa odličnim i vrlo dobrim uspehom 68,45%
272 učenika sa dovoljnim i nedovoljnim uspehom 31,55%
Od 302 učenika čiji su roditelji VKV radnici
206 učenika je sa odličnim i vrlo dobrim uspehom 68,21%
96 učenika je sa dovoljnim i nedovoljnim uspehom 31,79%
Od 598 učenika čiji su roditelji u poljuprivredi samost.ili radn.u polj.
433 učenika sa odličnim i vrlo dobrim uspehom 72,41%
165 učenika sa dovoljnim i nedovoljnim uspehom 27,59%
Od 760 učenika čiji su roditelji intelektualni radnici
647 učenika je sa odličnim i vrlo dobrim uspehom 85,13%
113 učenika sa dovoljnim i nedovoljnim uspehom 14,87%

Bez roditelja ima 100 učenika, sa 1 roditeljem 116 učenika. U ovoj opštini žive svi narodi i narodnosti kojih ima u Jugoslavij (osim Rumuna):

Najviše je Srba 3.571
Hrvata 838
Mađara 142
Jugoslovena 103
Slovaka 70
Crnogoraca 51
Makedonaca 47
Ukrajinaca 38
Rusina 37 i dr.

Prema podacima iz 1976/77. godine bilo je 263 prosvetnih radnika. Prošle godine 283 radnika. Broj nastavnika razredne nastave se uvećava, a broj učitelja opada. Bez stručnog ispita je 44 prosvetna radnika, što upućuje da su radnici u obrazovanju mlađi kadar između 10 i 20 godina, a svega 6 je sa preko 30 godina staža. Zaposlenih u 2 škole ima 22, a u više od dve 5 nastavnika.

Dopunska i dodatna nastava se redovno izvodila. Fakultativna nastava je izvođena u Maradiku, mađarski jezik kao jezik društvene sredine za 90 učenika.

Društvenim planom razvoja opštine Inđija od 1975. do 1980. godine predviđeno je na osnovu planova i programa rada i razvoja u OUR-ima i SIZ-ova da se daju zajedničke smernice orgnizacionih, upravnih i ekonomskih mera kojima se obezbeđuju uslovi za savremene zahteve nove škole. Iz tih razloga je Prosvetno pedagoški zavod u Sremskoj Mitrovici sačinio elaborat: Realizacija vaspitno obrazovnog opšteg...sistema opštine Inđija, na zahtev SO Inđija u 1978. godini kako bi se sagledao razvoj ove delatnosti.

U analizi stanja u osnovnom školstvu obrađen je stepen pedagoško ekonomske racionalnosti postojeće organizacije sa stanovništva savremenih zahteva i koncepcije.

Pošlo se od stanja u osnovnom školstvu i ZSO u prostoru, opremi, nastavnim sredstvima, broju učenika i nastavnog kadra.

U opštini ima 9 osnovnih škola: 3 u gradu potpune osnovne i 6 u mesnim zajednicama Beška, Novi Slankamen, Krčedin, Novi Karlovci, Maradik i Čortanovci. U Ljukovu (škola «P. Kočić»), Jarkovcima (škola «P. Kočić»), Gladnošu (škola u Maradiku), Slankamenačkim Vinogradima (škola u Krčedinu) i Starom Slankamenu (škola u Novom Slankamenu) škole su sa četiri razreda.

Prikazaćemo uporedno stanje broja učenika:

1970/71. = 5.511 učenika u 202 odeljenja
1975/76. = 5.040 učenika
1977/78. = 4.816 učenika u 180 odeljenja

Za sedam godina 22 odeljenja manje i skoro 700 đaka. Od devet osnovnih škola – šest škola je sa prosečnim brojem u odeljenju ispod zakonom utvrđenog broja.

Izrazito mali broj po odeljenju imaju škole u Beškoj i Maradiku. To finansijski opterećuje SIZ obrazovanja. Utiče na: stariji rast pedagoškog standarda i standarda radnika, normiranje i vrednovanje radnika i škole u celini.

Broj odeljenja u školama kreće se od 13 do 34 odeljenja (optimalni broj odeljenja velike škole bio je do 50 odeljenja).

U male škole spadaju:
Čortanovci – Osnovna škola «Ruža Đurđević – Crna» 13 odeljenja
U Novim Karlovcima – Osnovna škola «Slobodan Bajić Paja» 14 odeljenja
U Maradiku – Osnovna škola «Branko Radičević» sa 14 odeljenja

U srednje razvijene:
U Krčedinu Osnovna škola «22. juli» 18 odeljenja
U Novom Slankamenu Osnovna škola «Vladimir Nazor» 19 odeljenja
U Inđiji Osnovna škola «Jovan Popović» 24 odeljenja

U razvijene škole:
U Beškoj Osnovna škola «Braća Grulović» 32 odeljenja
U Inđiji Osnovna škola «P. Kočić» 33 odeljenja
U Inđiji Osnovna škola «Dušan Jerković» 34 odeljenja
Prosek po odeljenju je 24,65 učenika.
Zabavište ima 838 dece raspoređenih u 20 odeljenja.

Smatra se da sa stanovništva finansijske i pedagoške realnosti škola koja ima 16 odeljenja predmetne nastave ispunjava optimalne uslove za minimum opstajanja, dok za gornju granicu veličina škole prema savremenim zahtevima nema ograničenja.

Prema ukupnom broju nastavnika i časova koji se javljaju vidi se da ima «viška» nastavnika i da nisu racionalno iskorišćeni.

Škola sa prosečnih 16 odeljenja od V do VIII razreda treba da ima 3 do 4 hiljade knjiga u školskoj biblioteci. (vidi prilog: pokrajinski sekretarijat za obrazovanje i kulturu Novi Sad: Osnovne škole i školske biblioteke u Vojvodini odnosno Sremu – stanje 1965. godine – prema podacima Pokrajinskog zavoda za statistiku za Srem).

Obezbeđenjem besplatnog prevoza postiže se potpuni obuhvat školovanja od I do VIII razreda. Pravci daljeg razvoja su:

– stručna zastupljenost nastave u svim školama
– racionalno korišćenje postojećeg stručnog kadra
– sigurnija egzistencija radnika u kolektivu
– usklađivanje kriterija u normiranju i vrednovanju
– pokrivanje svih škola pedagoško – psihološkom službom
– stvaranje uslova za bolji rad sa učenicama
– stvaranje mogućnosti stalnog poboljšanja uslova

Škola «Petar Kočić» bila je ekipni pobednik I mesta u Vojvodini i IV mesto na saveznom takmičenju.

Posle perioda poboljšanja školskog prostora – škole i investitori – SIZ – okrenuli su se nabavci nastavnih sredstava i poboljšanju tehnologije rada.

Škole su sačinile program aktivnosti slobodnih subota. Subotom su organizovane sve aktivnosti osim nastave. Ove novine nastale su reformisanjem škole i uvođenjem novog plana i programa.

XV

ŠKOLE U STAROJ PAZOVI 1945-1978. GODINA

U Hronici Stare Pazove po navodima autora iz drugih izvora (str.39), zabeleženo je da je srpska škola utemeljena u ovom gradu 1770. godine a otvorena 1771. godine. «Rad je otpočeo sa I i II razredom. III razred je počeo tek od 1790. godine. Prvi učitelj bio je Ćiril Mirosavljević. Škola je bila sagrađena od naboja i pokrivena trskom. Školu su pohađala samo muška deca».[45]

Slovačka narodna škola postojala je oko 1774. godine, učitelj je bio Jan Lisi iz Slovačke.

Od 1775. godine radila je u Staroj Pazovi Graničarska trivijalna nemačka škola. Izdržavana je od graničarskih vlasti. U nju su upisivani samo najbolji svršeni učenici osnovne škole i trajala je tri godine.

Spomenućemo postojanje šegrtske škole (od 1905. godine), dvogodišnje ženske radničke srpske škole (od 1906. godine), jevrejske privatne osnovne škole (od 1924. godine), privatne četvororazredne gimnazije (od 1918. godine), devojačka večernja slovačka (od 1927. godine) i mešovita građanska škola (privrednog smera) od 1933. godine.

Razvoj školstva posle Drugog svetskog rata tekao je u staropazovačkom srezu (srez je bila do 1957. godine) kao i u drugim delovima Srema. Godine 1950. sve progimnazije su ukinute i pretvorene u sedmogodišnje, a kasnije u osmogodišnje, odnosno osnovne škole (Beška, Golubinci, Nova Pazova, Vojka i Stari Banovci). Godine 1953. sve su škole prerasle u potpune osnovne škole, a niža gimnazija u Staroj Pazovi prerasla u višu.

Stara Pazova je gradsko naselje trgovački i zanatski centar između Beograda i Novog Sada sa znatnim brojem Slovaka. Otuda u gradu ima slovačka škola.

O radu osnovnih škola opštine Stara Pazova imamo nekoliko podataka u izveštaju PP zavoda za 1973/74. godinu.

Na početku 1973. godine u osnovne škole upisano je 5.482 učenika:

Najbrojnije su bile škole u Staroj Pazovi «B. P. Pinki» 940 učenika

Zatim novopazovačka «B. Grulović» 872 učenika

Zatim novopazovačka «Dušan Vukasović» sa 744 učenika

45 Janko Šago: "Hronika Stare Pazove", Misao N. Sad, 1991. god. str. 39.

Staropazovačka «Janko Čmelik» sa 723 učenika
Najmalobrojnija je škola u Surduku sa 131 učenikom
Specijalna škola «Anton Skala» u Staroj Pazovi sa 127 učenika

Socijalna struktura roditelja u opštini bila je:
Deca radnika: nekvalifikovanih 19,61%
kvalifikovanih 27,23%
visoko kvalifikovanih 10,40%
Deca poljoprivrednih radnika 2,58%
zemljoradnika 18,77%
Deca intelektualaca: niža sprema 1,47%
srednja sprema 6,37%
visoka i viša sprema 3,26%
Deca zanatlija 4,87%
penzionera 3,21%
slobodnih profesija 0,53%
ostalih 2,03%

Najviše je radničkih porodica.

Međutim zna se da je grad Stara Pazova – prema poslednjem popisu stanovništva (2000. godine) druga u Sremu po broju stanovnika – zanatlijska i trgovačka. Procenat dece zanatlija u opštini od 4,87% upućuje da deca zanatlija koji su prijavljeni za radnju u ovoj opštini nisu sa mestom stanovanja tu, odnosno da njihova deca ne žive u naseljenim mestima opštine Stara Pazova. Možda se nešto izmenilo od tih podataka do današnjeg vremena (trideset godina).

U opštini je te godine bio zaposlen 271 prosvetni radnik, 21 profesor, 142 nastavnika i 88 učitelja. 15 učitelja je završilo pedagošku akademiju, 2 su stručni učitelji i 1 učitelj praktične nastave (2 bez potrebn.kvalifikacije). Sa radnim vremenom u dve škole ima 34 radnika: 5 profesora, 28 nastavnika i 1 str.učitelj.

Na zavodu za zapošljavanje evidentirano je 20 nezaposlenih prosvetnih radnika.

Dodatni rad zaživeo je samo u 2 škole u «Janko Čmelik» Stara Pazova i novopazovačkoj «Nikola Grulović». Dopunska nastava je izvođena u 9 škola. Najviše iz maternjeg jezika i matematike.

Posebne vaspitne mere su pravilno primenjene u korist stimulacije i podsticaja za kreativnost u radu. Mere kažnjavanja bile su za 286 ili 4,89% učenika, a pohvaljenih i nagrađenih bilo je 2.383 učenika ili 43,47%. Ukupno održano 290 predavanja za roditelje na roditeljskim sastancima opštim i odeljenskim.

U okviru priznanja ističe se škola «Dušan Vukasović» sa 10 osvojenih nagrada. Ova škola je dobila 5 medalja na međunarodnoj izložbi likovnih ra-

dova u Tokiju. Takođe su dobitnici međunarodne nagrade na likovnoj izložbi u Čehoslovačkoj. Za uspešnu delatnost i takmičenja nagrade su dobile škole «J.Čmelik», «Nikola Grulović», «Anton Skala», škola u Vojki, Novim Banovcima, Surduku... U opštini – zatvorenog školskog prostora po učeniku ima 1,83 m2.

SIZ obrazovanja finansira škole prema broju odeljenja, a ne prema broju učenika. Neke škole sredstva ostvaruju iz proširene delatnosti: Nova Pazova, Stara Pazova, Novi i Stari Banovci.

Neke škole su trošile za lične rashode i do 93,10% («A. Skala») do 76,46% (Novi Banovci).

Krajem školske godine (31.VIII 1974.godine) uspeh u školama bio je:

pozitivnih 5.281 ili 96,58%
ponovili razred 163 ili 2,98%
neocenjenih 24 ili 0,44%

Ako se primeni komparacija uspeha škola iz 1973/74. godine sa testiranjem u školama određene predmete u IV, VII i VIII razredu dobijamo pokazatelje:

Škola	Br.test.učenika	Procenat uspeha	Procenat na testu
«B.P.Pinki»S.P.	252	99,26	45,85
«J.Čmelik»S.P.	-	99,17	-
«A.Skala»sp.S.P.	-	98,43	-
«B.Grulović»N.P.	215	97,59	37,12
Golubinci	77	96,72	36,61
Surduk	130	96,18	32,40
Vojka	247	96,16	20,03
N.Banovci	184	95,34	39,22
Belegiš	210	93,67	38,54
«D.Vukasović»N.P.	122	93,26	39,53
St.Banovci	202	92,18	31,27

Može se postaviti pitanje: da li su ocene uspeha realne ili su pitanja u testovima neprimerena ili preteška.

DINAMIKA IZGRADNJE PROSTORA ZA PERIOD 1981 – 1985. GODINA

Društveno politička zajednica Stara Pazova je procenila da u prethodnom srednjoročnom planu 1975–1980. godine nije dovoljno poklonjena pažnja izgradnji objekata za obrazovanje i opremanje savremenim nastavnim sredstvima. Zato je pre isteka planskog perioda donet zaključak da se sagleda stanje u investicijama i donese nov program investiranja u školstvo.

U proteklom periodu analizom u izveštaju o radu konstatovano je da je realizovano sledeće iz programa:

– Zavedeni su mesni samodoprinosi

– Zaključeni su samoupravni sporazumi o obezbeđenju sredstava za investicije između OUR-a na teritoriji opštine; između SIZ-a za opšte obrazovanje i SO Stara Pazova (odnosi se na period 1975–1979. godine)

Procena je da za taj period treba uraditi:

1. Izgraditi osnovnu školu u Novoj Pazovi
2. Izgraditi III fazu srednjoškolskog centra u Staroj Pazovi
3. Dograditi potrebne kabinete i fiskulturnu salu pri osnovnoj školi «Janko Čmelik» u Staroj Pazovi
4. Izgraditi jednu kompletnu osnovnu školu u podunavskim mestima za novointegrisanu školu
5. Izgraditi fiskulturnu salu pri o.š. «Vera Miščević» u Belegišu
6. Dograditi ili adaptirati zgradu škole u Krnješevcima
7. Opremiti sadašnje i novosagrađene škole.

U proleće 1976. godine Skupština SIZ-a za opšte obrazovanje je sa SO Stara Pazova utvrdila prioritet izvođenja poslova:

1. Izgraditi školu «Nikola Grulović» u Novoj Pazovi
2. Opremiti kabinetski prostor za srednje škole
3. Izgradit fiskulturnu salu i kabinet za o.š. «Janko Čmelik» Stara Pazova
4. Izgraditi centralnu osnovnu školu «Podunavlje» u Starim Banovcima

Kod izgradnje škole u Novoj Pazovi došlo je do probijanja roka u 1977. i 1978. godine za cenu i radove pa su se morala obezbediti dodatna sredstva. Tako je škola završena tek 1981. godine. Uvedeno je centralno grejanje u O.š. u Vojki, opremljena laboratorija O.š. «25. maj», izvršena sanacija stare zgrade ZSVO «Braća Feldi», proširen prostor u predškolskoj ustanovi «Poletarac» i sanirana zgrada škole u Krnješevcima.

Po programu prioriteta investicija za 1981–1985. godine utvrđeno je:

1. Dogradnja sadašnje škole u Novim Banovcima podizanjem novog sprata
2. Izgradnja sale za fizičko vaspitanje pri školi «Janko Čmelik u Staroj Pazovi
3. Saniranje i dogradnja škole u Starim Banovcima
4. Izgradnja sale za fizičko za potrebe ZSO i centar «25. maj»

Sredstva za realizaciju programa za redovnu delatnost biće angažovana na održavanju i poboljšanju standarda zaposlenih. Predlaže se nove mere obezbeđenja sredstva iz mesnih samodoprinosa i udruženja i usmeravanja sredstava.

XVI

ŠKOLE U OPŠTINI PEĆINCI 1945 -1978. GODINE

Prva reforma programa u osnovnim školama počela je na ovoj teritoriji još za vreme Drugog svetskog rata kroz tzv. «Partizanske škole» i kroz kasnija usavršavanja u Rumi. Na žalost sa ove teritorije jedne od najmlađih opština u Sremu – nema dovoljno sačuvane građe o radu škola i o školstvu.

PREDŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

U 1976/77. godini u opštini Pećinci predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem obuhvaćeno je 281 dete: mlađi uzrast 25, srednji uzrast 114, stariji uzrast 142.

Deca su raspoređena u 11 vaspitnih grupa. Poludnevni boravak koristilo je 10 grupa, a produženi boravak jedna mlađa u Pećincima. Sa decom rade: 1 vaspitač sa srednjom spremom, 1 sa višom, 8 učitelja i nastavnika razredne nastave, 1 zdravstveni radnik. Kadrovska struktura je nepovoljna. U Pećincima najnepovoljnija. U cilju zdravstvene zaštite lekar obilazi ustanove tromesečno (D.Tovarnik) polugodišnje (Kupinovo, Ašanja) i godišnje (Pećinci, Šimanovci). Obezbeđeni su uslovi za održavanje higijene. U školama gde postoji fiskulturna sala, deca je koriste dva puta. Posećeni su dečji domovi, održana predavanja. Opremljenost nastavnim sredstvima kreće se od 30% u Donjem Tovarniku i Kupinovu, do 50% u Šimanovcima i Ašanji.

Neophodno je ubrzati prekvalifikaciju, opremljenost, stručno usavršavanje, posete direktora i školskog pedagoga.

Ova ustanova obuhvata sva odeljenja u selima i u Pećincima. Prošle školske godine bilo je obuhvaćeno 274 dece. Od sva 4 uzrasta bilo je 13 grupa, produžni boravak koristila 1 grupa.

Kadrovska struktura vaspitača i drugih radnika je nepovoljna.

Ima 1 vaspitač sa ss
1 vaspitač sa višom
7 učitelja sa ss
2 nastavnika razredne nastave sa višom
1 medicinska sestra sa ss

1 kv bolničar – smer pedijatrija
1 direktor – nastavnik predmetne nastave – viša škola

Veći broj radnika je upisan u pedagošku akademiju smer vaspitački. Prateće službe: 1 administrativni radnik, 1 kuvarica kv, 1 pomoćni radnik, 1 vešerka i 1 ložač. Obezbeđena je lična higijena. Gde postoje sale, nastava fizičkog vaspitanja se izvodi u salama. Na roditeljskim sastancima održana po tri predavanja – prilagođena uzrasnim grupama.

Vaspitačko veće održalo 8 sastanaka. Kao obavezno opet se javlja marksističko obrazovanje (da vaspitači ne bi ostali marksistički neusavršeni). Ovo – marksističko – obrazovanje, zastupljeno je sa 4 teme, a usko stručno obrazovanje sa 3 teme! Predškolskih odeljenja nije bilo u Ogaru, Prhovu, Sibaču i Srem. Mihaljevcu.

OSNOVNE ŠKOLE

U ovoj opštini bilo je 1976/77. godine 2.306 učenika u 99 odeljenja. Od tog broja 5 odeljenja je specijalne škole. Škole su integrisane tako da:

Matična škola Kupinovo ima područne škole Ašanju i Obrež – obe osmorazredne,

Matična škola Pećinci «Slobodan Bajić Paja» ima područne: Brestač – osmorazredna, Subotište – osmorazredna i Popince, Prhovo i Sibač – četvororazredna,

Matična škola Donji Tovarnik – osmogodišnja ima područnu u Ogaru – osmorazredna.

U osnovnim školama radi 133 prosvetna radnika, 36 učitelja, 20 nastavnika razredne nastave, 73 nastavnika predmetne nastave, 3 profesora, 1 stručni saradnik.

Veći broj nastavnika drži časove u 2–3 mesta zbog dopune časova do norme što se negativno održava na vannastavne aktivnosti. Škole nemaju pedagoško psihološku ni socijalnu službu. Materijalna baza je slaba te je opremljenost minimalna. Samo u Pećincima ima jedan kabinet za hemiju, nastava fizičkog se otaljava, a broj knjiga u svim školama bio je 1.320 knjiga. Užina je obezbeđena u svim školama. Higijena je na niskom nivou (Kupinovo, Obrens, Ašanja).

Na početku školske 1978/79. godine upisano je 2.154 učenika u 100 odeljenja (od tog broja je 9 kombinovanih odeljenja).

Osnovnoj školi «Slobodan Bajić Paja» u Pećincima pripadale su:
U Pećincima osmorazredna 530
Prhovu četvororazredna 350
Popincima četvororazredna 57
Sibaču četvororazredna 18

Subotištu četvororazredna 44
Brestaču četvororazredna 56
Donjem Tovarniku osmorazredna 214
Ogaru četvororazredna 72
8 mesta I – VIII = 2; I – IV = 6 1.026 učenika
Osnovnoj školi «Dušan Jerković – Uča» u Šimanovcima:
U Šimanovcima osmorazredna 221
Deču osmorazredna 116
Karlovčiću osmorazredna 158
Sremskim Mihaljevcima 26
4 mesta I – VIII = 3; I – IV = 1 521 učenika
Osnovnoj školi «Dušan Vučković – Diogen» u Kupinovu:
U Kupinovu osmorazredna 229
Obrežu osmorazredna 195
Ašanji osmorazredna 188 učenika
3 mesta I – VIII = 3 607 učenika

Veći broj nastavnika radi u 2 i 3 škole i putuju.

U Kupinovu od 19 nastavnika, nastavu u više mesta u školama izvodi 15 nastavnika «putnika», u Šimanovcima od 19 nastavnika 14 su «putnici». Škole nemaju pedagoško psihološku službu. Materijalna osnova za rad je vrlo skromna. Vaspitno obrazovni rad se odvija u 4 specijalizovane učionice, 4 kabineta, 6 radionica TO i 2 sale za fizičko vaspitanje. Opremljenost nastavnim sredstvima je skromna – više zaostala.

Ovakvo stanje je indikativno za odnos sredine prema tehnologiji obrazovanja. Opremljenost škola prema normativu je od 10% do 20%. Škola «Slobodan Bajić Paja» i Škola ZSVO ove (1978/79.) su izdvojile po 500.000 za opremanje kabineta. Ukupan broj knjiga u školskim bibliotekama je 15.000. đačka ishrana je organizovana u svim školama osim u Ogaru, Obrežu i Sibaču. Higijenski uslovi slabi u Pećincima i Ašanji.

U pet OVOO radilo je:
Pomoćnih radnika 39
Kvalifikovanih radnika 2
Radnika sa ss 52
Viša sprema 95,3
Visoka sprema 24,3
Organizatora 9
U K U P N O 221

Po školama.
«Slobodan Bajić Paja» Pećinci 77,3
Šimanovci 47
Kupinovo 40,5
ZSVO Pećinci 27,8
Predškolska ustanova 18
Radna zajednica 11
U K U P N O 221

REORGANIZACIJA ŠKOLSKE MREŽE, RAD VOO «PARTIZANSKI UČITELJ» - PEĆINCI

U 1977/78. godini na teritoriji opštine Pećinci izvršena je integracija škola tako da je od 4 vaspitno obrazovne organizacije formirana jedna sa pet Osnovnih vaspitno obrazovnih organizacija (OVOO) i radnom zajednicom. U okviru ovako formirane OVOO «Partizanski učitelj» postoje sledeće:

1. Osnovna vaspitno obrazovna organizacija ŠOVO «Dušan Vukasović-Diogen» u Kupinovu,
2. OVO ŠOVO «Slobodan Bajić Paja» u Pećincima
3. OVO ŠOVO «Dušan Jerković-Uča» u Šimanovcima
4. OVO Škola za zajedničko srednje vaspitanje i obrazovanje «Milenko Verkić-Neša-Španac» u Pećincima
5. OVO Škola za predškolsko vaspitanje i obrazovanje «Vlada Obradović-Kameni» u Pećincima
6. Radna zajednica zajedničke službe «Partizanski učitelj» Pećinci

XVII

STATISTIKA

UČENICI, NASTAVNICI, ŠKOLE

UČENICI

Podaci o brojnom stanju učenika u Sremu od 1945. do 2000. godine:

1945. Sremski okrug

1. Srez Vukovar	23 škole	/nisu dostavljeni podaci o br. st./
2. Srez Zemun	19 škola	5.090 upisanih
3. Srez Ilok	20 škola	2.041 upisanih
4. Srez Irig	12 škola	1.993 upisanih
5. Srez Ruma	25 škola	6.460 upisanih
6. Srez Sr. Karlovci	8 škola	1.727 upisanih
7. Srez Sr. Mitrovica	14 škola	3.487 upisanih
8. Srez St. Pazova	15 škola	4.330 upisanih
9. Srez Šid	19 škola	3.840 upisanih

U celom sremskom okrugu bila je 161 škola u 155 mesta sa 29.779 đaka. Sremski okrug je prestao da postoji od 1947. godine.

1954. Stanje po srezovima

Sremska Mitrovica	19 opština	107 škola	19.315 učenika	635 pr. radnika
Stara Pazova	14 opština	35 škola	11.000 učenika	
Ukupno:	33 opštine	142 škole	30.315 učenika	

1960. u Sremu je jedan srez

Sremska Mitrovica 99 škola (1.035 odelj.) 64 sa 8 r. i 35 sa 4 r.=38.088 uč.

1965. u Sremu po opštinama

1. Inđija	16 škola	6.478 učenika
2. Irig	10 škola	2.052 učenika
3. Pećinci	15 škola	2.839 učenika
4. Ruma	21 škola	8.171 učenika
5. Sr. Mitrovica	30 škola	10.854 učenika

6. St. Pazova	13 škola	6.614 učenika
7. Šid	22 škole	6.008 učenika
Ukupno u svim opštinama:	127 škola	43.016 učenika

1972. god.
7 opština = 285.052 stanovn. 39.900 u osn. šk., 8.222 u sr. šk.=47.122 uč.

2000. Sremski okrug
7 opština 47 osn. škola, 8 predškolskih, 3 muzičke i 3 specijalne škole
Ukupno: 61 škola sa preko 31.000 učenika.

Napomena: U ovom broju učenika je podatak da u školama ima preko 4.400 đaka čiji su roditelji izbegla ili prognana lica iz ratom zahvaćenih republika u periodu 1991-1995. godine.

Socijalna karta učenika na uzorcima od 1973. do 1976. godine:

Strukt. po del. i škol. spremi	1976. Inđija	1975. Irig	1975. Pećinci	1976. Ruma	1974. Sremska Mitrovica	1973. Stara Pazova	1976. Šid
Nkv							
Pkv	550	183		256	2246	19,61%	1007
Kv	862	240	534	510	2297	21,23%	
Vk	302	93		233	754		1609
Niža		9		73		1,54%	
Srednja	760	94		296	740		
Viša		53	113	110	336	3,26%	489
Visoka				146	287		
Zemljor.		437		463	2912	18,77%	1297
Radn. u poljopr.	598	45	1628	138	336		
Zanatlije		47		222	2,83%	4,87%	82
Sl. prof.		7	19	8	1,04%	0,53%	12
Penzion.			40			3,21%	
Bez rodit.	100						10
Sa 1 rod.							
Ostali	116			22			51
		34	72	97			
				126		2,03%	78

Pregled uspeha učenika i brojnog stanja u srezu i po opštinama za 1975. i 1983/84. godinu.

Za 1975. godinu procenat pozitivnih i brojno stanje bilo je:

1. Inđija	I-VIII razred	5.375 učenika	98,88% pozitivnih
2. Irig	I-VIII razred	1.313 učenika	95,04% pozitivnih
3. Pećinci	I-VIII razred	2.459 učenika	95,00% pozitivnih
4. Ruma	I-VIII razred	6.102 učenika	95,74 pozitivnih
5. Sr. Mitrovica	I-VIII razred	10.632 učenika	96,00% pozitivnih
6. St. Pazova	I-VIII razred	5.230 učenika	95,87% pozitivnih
7. Šid	I-VIII razred	4.660 učenika	98,29% pozitivnih
Za ceo Srem	7 opština	35.771 učenika	96,40% pozitivnih

Osvrt na uzorke testovskih ispitivanja u opštinama SREMA

U 1984. godini sproveden je najobuhvatniji objektivni metod provere znanja kod učenika na teritoriji Srema.

Testom su obuhvaćene osnovne škole u pet opština Srema za predmete:

Srpskohrvatski jezik u IV, V i VI razredu

Ruski jezik u VIII razredu

Engleski jezik u VIII razredu

Fizika u VII razredu

Matematika u IV, VI i VII razredu

Geografija u V razredu

Tehničko obrazovanje u VIII razredu.

Opštine u kojima je sprovedeno testiranje bile su Inđija, Irig, Pećinci, Stara Pazova i Šid. Testiranje za 4 programa zajedničkih osnova srednjeg usmerenog obrazovanja sprovedeno je u Sremskoj Mitrovici, Irigu, Šidu, Inđiji, Pećincima i Staroj Pazovi.

Uspeh po predmetima bio je:

IV razred	Srpskohrvatski	u Irigu	2 škole	70,11%
IV razred	Srpskohrvatski	u Pećincima	8 škola	60,33%
IV razred	Srpskohrvatski	u Šidu	6 škola	58,49%
V razred	Srpskohrvatski	u Inđiji	9 škola	57,01%
V razred	Srpskohrvatski	u St. Pazovi	7 škola	55,32%
VI razred	Srpskohrvatski	u Irigu	2 škole	38,59%
VI razred	Srpskohrvatski	u Pećincima	8 škola	37,05%
VIII razred	Ruski jezik	u Inđiji	8 škola	41,94%
VIII razred	Ruski jezik	u St. Pazovi	5 škola	43,30%
VIII razred	Engleski jezik	u St. Pazovi	1 škola	56,96%

VIII razred	Engleski jezik	u Inđiji	4 škole	32,87%
VII razred	Fizika	u Inđiji	9 škola	39,31%
VII razred	Fizika	u St. Pazovi	8 škola	48,35%
IV razred	Matematika	u Inđiji	9 škola	46,85%
IV razred	Matematika	u St. Pazovi	8 škola	47,80%
VI razred	Matematika	u St. Pazovi	8 škola	28,08%
VI razred	Matematika	u Inđiji	9 škola	26,74%
VII razred	Matematika	u Irigu	2 škole	31,55%
VII razred	Matematika	u Šidu	7 škola	20,59%
VII razred	Matematika	u Pećincima	8 škola	26,71%
V razred	Geografija	u Šidu	7 škola	32,95%
V razred	Geografija	u Pećincima	8 škola	32,67%
VIII razred	Tehničko obraz.	u Šidu	6 škola	44,53%
VIII razred	Tehničko obraz.	u Pećincima	8 škola	40,68%
VIII razred	Tehničko obraz.	u Irigu	2 škole	40,26%

Rang lista škola po opštinama:

Pećinci:	1. D. Tovarnik	47,80%	5. Ašanja	39,40%
	2. Karlovčić	42,78%	Kupinovo	39,40%
	3. Deč	40,33%	6. Šimanovci	36,18%
	4. Obrež	39,48%	7. Pećinci	33,48%
Šid:	1. „J.V. Žarko“	50,97%	5. Morović	33,85%
	2. „Sremski front“	39,91%	6. Erdevik	30,99%
	3. Jamena	38,60%	7. Višnjićevo	28,99%
	4. Adaševci	36,57%		
Irig:		38,59%	Vrdnik	47,88%
Inđija:	1. „J. Popović“	54,42%	6.Čortanovci	38,12%
	2. „P. Kočić“	53,19%	7. Krčedin	36,17%
	3. N. Slankamen	48,80%	8. Beška	34,89%
	4. N. Karlovci	41,08%	9. „D. Jerković“	33,67%
	5. Maradik	40,81%		
St. Pazova:	1. „B. P. Pinki“	54,37%	5. „H. J. Čmelik“	45,18%
	2. Belegiš	49,77%	6. N. Banovci	44,79%
	3. N. Pazova	46,68%	7. Vojka	38,76%
	4. St. Banovci	45,90%	8. Golubinci	33,56%

NASTAVNICI

Kada je reč o nastavnom osoblju odmah posle Drugog svetskog rata, podaci nisu pouzdani pa ih kao takve ne možemo uzeti (335 prosvetnih radnika).

Jedan od pouzdanih podataka o broju prosvetnih radnika u mitrovačkom srezu koji je tada obuhvatao 10 opština, imamo u podacima sreskog prosvetno pedagoškog zavoda iz Sremske Mitrovica.

Tabela je iz 1962. godine i stanje je sledeće:

Opština	Učitelji I-IV	Nast. viših odeljenja			prof.	hon.	svega viših	uprav.	ukup.
		učitelj	struč. učit.	nastavn.					
Sr. Mitrov.	95	16	13	57	25	10	121	13	229
Ruma	66	10	11	42	13	11	87	13	160
Inđija	59	13	12	33	6	8	72	8	139
Šid	38	8	5	13	9	12	47	13	90
Pećinci	46	8	-	25	5	6	44	9	96
Kuzmin	56	25	2	28	-	4	59	12	121
Platičevo	40	26	1	8	2	4	41	7	85
Irig	33	6	5	16	5	1	33	2	68
St. Pazova	98	23	8	35	17	7	110	12	215
M. Mitrov.	31	-	-	4	2	2	19	3	51
Ukupno:	572	135	57	281	84	76	633	92	1265

Broj nastavnika u osnovnim školama na početku školske godine:

	1963/64	**1964/65**	**1965/66**	**1966/67**	**1967/68**
Srem	1.527	1.557	1.595	1.631	1.660
Inđija	237	241	236	248	257
Irig	76	71	72	78	76
Pećinci	110	109	110	112	118
Ruma	260	266	275	277	287
Sr. Mitrov.	382	396	411	417	415
St. Pazova	242	244	249	250	245
Šid	220	230	242	249	262

Za vreme postojanja zakona o javnim službenicima u praksi je funkcionisao sistem ocenjivanja prosvetnih radnika. Evo kako su izgledale ocene nastavnog osoblja u Sremu za 1962. godinu:

Opština:	Ukupan br. ocenjenih:	Od toga			
		Naročito se ističe:	Ističe se:	Dobar:	Zadovolja-va:
Sr. Mitrovica	205	17	98	84	6
Ruma	147	15	77	46	9
Inđija	115	12	62	35	6
Šid	79	2	56	18	3
Pećinci	92	10	42	40	-
Kuzmin	113	-	39	55	19
Platičevo	75	-	35	35	5
Irig	64	4	29	31	-
St. Pazova	201	29	125	46	1
M. Mitrovica	10	-	5	5	-
Škole u razvoju	34	4	11	19	-
Nepotpune škole	34	-	25	9	-
Ukupno:	1.169	93	604	423	49

Plate prosvetnih radnika:

U proleće 1945. godine posle zamene hrvatskih kuna u nove dinare (u toj zameni učestvovali su skoro svi učitelji u Sremu) plata učitelja bila je u maju 1.500 dinara DFJ.

U vreme postojanja platnih razreda (1958-1965) zvanja prosvetnih radnika su raspoređena u platne razrede koji su se kretali od XV za početnika učitelja do VII platnog razreda za nastavnika, izraženo u dinarima od 10.000 do 18.000 dinara.

XV platni razred: vaspitač, učitelj, učitelj praktične nastave, stručni učitelj do VII platnog razreda.

XIV platni razred nastavnik do VI platnog razreda, odnosno u dinarima od 11.000 do 19.000 dinara.

U 1971. i 1972. godini lični dohoci prosvetnih radnika bili su:

	1971. god.	1972. god.
profesor	1.700	2.200
nastavnik	1.400	1.800
učitelj	1.200	1.500
admin. osoblje	1.200	1.500
tehničko osoblje	900	1.100
pomoćno osoblje	700	900

Prema zvaničnim podacima iz službenog lista SAPV od septembra 1979. godine navodimo podatke za period I-VI 1979. godine:

Opština	Br. OUR-a	Br. radnika	Prosečan l.d.
Novi Sad (najveći l.d.)	33	2028	7023
1. Stara Pazova	10	290	6219
2. Pećinci	3	165	5988
3. Ruma	12	405	5904
4. Irig	2	122	5870
5. Sr. Mitrovica	17	626	5568
6. Inđija	10	375	5412
7. Šid	8	317	5096

Šid je poslednji među opštinama u Sremu i u pokrajini po l.d.
Prosečan l.d. za predškolsko vaspitanje i obrazovanje – isti izvor:

Opština	Br. OUR-a	Br. radnika	Prosečan l.d.
Beočin (najveći l.d.)	1	15	6234
1. Pećinci	1	18	5540
2. Ruma	1	46	5409
3. St. Pazova	1	42	5352
4. Sr. Mitrovica	1	90	5350
5. Inđija	1	41	5136
6. Šid	1	41	4682
Čoka (poslednja)	1	18	4281

Prema podacima republičkog zavoda za statistiku sektor za Statistiku APV čist lični dohodak po radniku bio je:

U 1965. godini 564 dinara (verovatno posle reforme)
U 1975. godini 3366 dinara
U 1985. godini 42159 dinara
U 1995. godini 369 dinara (posle velike inflacije 1993.)

O stručnoj spremi nastavnog osoblja i usavršavanju imamo pregled u razvoju školstva po opštinama u Sremu od 60-tih do 90-tih godina.

ŠKOLE

(Broj škola, pregled izgradnje, prostor po učeniku...)

Prema uzorku godina stanje škola u Sremu bilo je sledeće:

1945. godine u Sremskom okrugu bilo je 161 škola u 155 mesta
1955. godine, dva sreza u Sremu 142 škole u 32 opštine
1960. godine, jedan srez Sr. Mitrovica 99 škola
1965. godine, sedam opština u Sremu 127 škola
1979. godine, sedam opština u Sremu 62 osnovne škole,
6 predškolskih
3 muzičke
2 specijalne
2000. godine u Sremskom okrugu (sedam opština) 61 škola,
od toga: 47 osnovnih, 8 predškolskih, 3 muzičke, 3 specijalne.

U 1974. godini ukupno zatvren školski prostor prema broju učenika bio je: (podaci su samo za tri opštine)

Inđija 3,97 m/2, Sr. Mitrovica 2,58 m/2, Ruma 1,90 m/2.

Kada govorimo o školskom prostoru imamo podatke na osnovu upitnika koji je sprovela Pokrajinska zajednica obrazovanja Novi Sad. Podaci se odnose na 1972. godinu koja je aritmetička sredina za ceo period od 1945. do 2000. godine.

INĐIJA

Broj stanovnika 40.460
Broj dece: u predškolskim ustanovama 1.170
u osnovnim školama 5.937
u srednjim školama 1.563

Među učenicima osnovnih škola Srba, Hrvata, slovenaca, Makedonaca, Crnogoraca i Muslimana bilo je 94,44%.

Narodnosti u SFRJ: Mađara 2,75%, slovaka 1,11%, ostalih 1,93%.

Nastava se izvodila na srpskohrvatskom jeziku 98,89%, a nešto na mađarskom i slovačkom jeziku.

Školske zgrade koje su podignute:
pre 1900. godine 18,7%
od 1900. do 1941. godine podignuto novih 12,5% šk.objekata
od 1945. do 1972. godine 68,8% objekata

Sve srednje škole u Inđiji podignute su u periodu od 1945. godine do 1967. godine. Potpune osnovne škole su do 1972. godine bile u Inđiji, Novom Slankamenu, Novim Karlovcima, Krčedinu, Beškoj....

IRIG

Broj stanovnika 13.667
Broj dece: u predškolskim ustanovama 408
u osnovnim školama 1.584
u srednjim školama (do 1972. godine nema) tek od 1977/78.

Nastava se do 1974.godine u svim školama izvodila na srpskohrvatskom jeziku. Među učenicima u osnovnim školama Srba, Hrvata, Slovenaca, Makedonaca, Crnogoraca i Muslimana bilo je 88%, a 10% Mađara. Ostatak od 2% su bili Slovaci.

Školske zgrade podignute
pre 1900. godine do 1972. godine bilo je 10,3% od 10 škola
od 1900. do 1945. godine podignuto 53,4%
od 1945. do 1972. godine podignuto 36,7%
Potpune osnovne škole su u Irigu i Vrdniku. Ostale su četvorazredne.

PEĆINCI

Broj stanovnika 18.458
Broj dece: u predškolskoj ustanovi 608
u osnovnim školama 2.607
srednja škola nije postojala do 1977/ZSVO/

Nastava je u ovim školama na srpskohrvatskom jeziku. Skoro 96% od ukupnog broja učenika bili su Srbi, Hrvati, Makedonci, Crnogorci i Muslimani. Potpune osmogodišnje škole bile su u Donjem Tovarniku, Pećincima i Šimanovcima. (Do 1978/79. godine otvorene potpune osnovne škole i u Kupinovu, Obrežu i Ašanji). Ostale su četvororazredne.

Pre 1900.i do 1944. godine sagrađeno je 34% objekata
Od 1945. do 1971. godine sagrađeno kao novi objekat 65%

RUMA

Broj stanovnika 52.092
Broj dece: u predškolskim ustanovama 1.368
u osnovnim školama 7.124
u srednjim školama 1.689

Nastava je u svim školama na srpskohrvatskom jeziku. Srba, Hrvata, Makedonaca, Crnogoraca i Muslimana bilo je 95,34%, Mađara 4,06%.

Potpune osnovne škole su: u Rumi «Veljko Dugošević», «Dušan Jerković», «Jovan Jovanović Zmaj» i «Ivo Lola Ribar». Od seoskih u Putincima, Hrtkovcima, Nikincima, Platičevu, Klenku i Grabovcima.

Školski objekti: predškolske ustanove smeštene su u objekte koji su građeni pre 1900. godine = 19%

od 1900. do 1944. godine podignuto je čak (za osnovne) 71%

od toga između dva svetska rata 50%

od 1945. do 1971. godine podignuto je samo 10% objekata

SREMSKA MITROVICA

Broj stanovnika 78.259

Broj dece: u predškolskim ustanovama 2.468

u osnovnim školama 10.563

u srednjim školama 3.189

Nastava se u svim školama izvodi na srpskohrvatskom. Srba, Hrvata, Slovenaca, Makedonaca, Crnogoraca i Muslimana bilo je 94,71%

Potpune osnovne škole su: u gradu «Boško Pakovljević Pinki», «Jovan Jovanović Zmaj», «Vladimir Nazor», «Slobodan Bajić Paja» i «Jovan Popović». Od prigradskih samostalne i potpune osnovne su u Mačvanskoj Mitrovici i Laćarku. Od seoskih samostalne i potpune osnovne su u Martincima, Kuzminu, Sremskoj Rači, Divošu, Manđelosu, Velikim Radincima, Jarku i Šašincima i u mačvanskom delu opštine u Noćaju, Zasavici I i Ravnju. Školski objekti:

podignuti do 1900. godine 14%

od 1900. do 1944. godine 7,2%

od 1945. do 1971. godine podignuto je za osnovne škole 88,7%

od 1945. do 1971. godine predškolskih objekata 83%

od 1945. do 1971. godine izgrađeni svi objekti srednjih škola (!?)

Primedba autora: Zna se da je zgrada sadašnje gimnazije u ovom gradu sagrađena dvadesetih godina prošlog veka.

STARA PAZOVA

Broj stanovnika 43.458

Broj dece: u predškolskim ustanovama 1.220

u osnovnim školama 5.802

u srednjim školama 1.838

Nastava se do 1974. godine izvodila samo na srpskohrvatskom jeziku, a od 1974. godine dvojezička nastava u školi «Janko Čmelik» (pored srpskohrvatskog i slovački). Procenat Srba, Hrvata, Slovenaca, Makedonaca i Crnogoraca bio je 1972. godine = 81,37%, a Slovaka 15%. Od školskih objekata (podignutih) sagrađenih:

do 1900. godine bilo je 13,5%

od 1900. do 1945. godine 25%

od 1945. do 1971. godine podignuto 61%

Objekti srednjih škola su sagrađeni posle 1945. godine. Potpune osnovne škole su u gradu: «Janko Čmelik», «Boško Pakovljević Pinki», u Novoj Pazovi «Braća Grulović» i u selima u Golubincima, Vojki, Krnješevcima, St. Banovcima, Belegišu i Surduku.

ŠID

Broj stanovnika 38.646

Broj dece: u predškolskoj ustanovi 990

u osnovnim školama 5.283

u srednjim školama

Nastava je na srpskohrvatskom jeziku, osim u Erdeviku gde je u osnovnoj školi «Moša Pijade» uveden slovački kao jezik dr.sredine. Srba, Hrvata, Slovenaca, Makedonaca, Crnogoraca i Muslimana ima 84,82%, Rusina 4,47%, Slovaka 8,89%. Školske zgrade:

do 1900. godine bilo je 11,3%

od 1900. do 1944. godine bilo je 14,7%

od 1945. do 1971. godine bilo je 64% šk.objekata

od srednjih škola sve su podignute posle 1945. godine

do 1971. godine sve su škole bile samostalne: 3 gradske «Filip Višnjić», «Branko Radičević» i «Sremski front», Bačinci, Gibarac, Vašica, Kukujevci, Adaševci, Erdevik, Ilinci, Batrovci, Višnjićevo, Morović, Jamena, Sot. Četvororazredne su bile u Ljubi, Molovinu i Privinoj Glavi.

POKRAJNSKI SEKRETARIJAT
ZA OBRAZOVANJE I KULTURU

OSNOVNE ŠKOLE I ŠKOLSKE BIBLIOTEKE[46]
PO OPŠTINAMA U AP VOJVODINI

stanje juna 1965. godine

Red. broj	O P Š T I NA	Ukupan broj osnovnih škola u opštini	Ukupan broj učenika u osnov. školama	Broj školskih biblioteka u osnov.školama
1.	Beočin	10	1.835	8
2.	Inđija	16	6.478	10
3.	Irig	10	2.052	6
4.	Pećinci	15	2.839	11
5.	Ruma	21	8.171	16
6.	Sremska Mitrovica	30	10.854	25
7.	Stara Pazova	13	6.614	11
8.	Šid	22	6.008	15
	U K U P N O	137	44.851	107

	SREM	137	44.851	102
	BANAT	215	95.642	171
	BAČKA	318	128.793	204
	S V E G A:	670	269.286	477

46 Pokrajinski zavod za statistiku: Osnovne škole i školske biblioteke – juna 1965. god.

Red. br.	Opština - mesto	Naziv škole	Vrsta šk. VIII raz. VI raz. V raz. IV raz.	Broj učenika	Da li ima školsku biblio-teku
1.	Inđija	O.š."Petar K."	VIII	785	ne
2.	Inđija	O.š."Dušan Jerkov."	VIII	1.089	da
3.	Inđija	O.š."Jovan Popović"	VIII	955	da
4.	Novi Slankamen	O.š."Vladimir Nazor"	VIII	594	da
5.	Novoslan.vinograd.	Osnovna škola	IV	48	da
6.	Stari Slankamen	Osnovna škola	IV	42	ne
7.	Maradik	Osnovna škola	VIII	394	da
8.	Gladnoš	Osnovna škola	IV	31	ne
9.	Ljukovo	Osnovna škola	IV	69	ne
10.	PD"Inđija" Ljukovo	Osnovna škola	IV	21	ne
11.	Jarkovci	Osnovna škola	IV	23	da
12.	Kontić salaš	Osnovna škola	IV	16	ne
13.	Novi Karlovci	O.š."Slobodan Bajić-Paja"	VIII	520	da
14.	Krčedin	Osnovna škola	VIII	476	da
15.	Beška	Osnovna škola	VIII	1.139	da
16.	Čortanovci	Osnovna škola	VIII	276	da
	U K U P N O			6.478	10
1.	Irig	O.š."Dositej Obradović"	VIII	807	da
2.	Vrdnik	O.š."Moše Pijade"	VIII	834	da
3.	Mala Remeta	Osnovna škola	IV	16	ne
4.	Jazak	Osnovna škola	IV	109	da
5.	Šatrinci	Osnovna škola	V	55	da
6.	Rivica	Osnovna škola	IV	63	ne
7.	Krušedol-Prnjavor	Osnovna škola	IV	37	da
8.	Krušedol-Selo	Osnovna škola	IV	46	da
9.	Dobrodol	Osnovna škola	IV	22	ne
10.	Neradin	Osnovna škola	IV	63	ne
	U K U P N O			2.052	6
1.	Pećinci	O.š."Slobodan Bajić Paja"	VIII	362	da
2.	Popinci	Osnovna škola	V	114	da
3.	Prhovo	Osnovna škola	IV	76	da
4.	Sibač	Osnovna škola	IV	49	ne
5.	Karlovčić	O.š."Paja Dragišić"	VIII	230	da

Red. br.	Opština - mesto	Naziv škole	Vrsta šk. VIII raz. VI raz. V raz. IV raz.	Broj učenika	Da li ima školsku biblio-teku
6.	Sremski Mihaljevci	Osnovna škola	IV	71	ne
7.	Donji Tovarnik	Osnovna škola	VIII	332	da
8.	Ogar	Osnovna škola	IV	95	ne
9.	Subotište	Osnovna škola	IV	72	ne
10.	Ašanja	O.š."Vlada Obrad.Kam."	VIII	255	da
11.	Brestač	O.š."27 mart"	VIII	170	da
12.	Deč	O.š."Ivan Petrov."	VIII	193	da
13.	Kupinovo	O.š."Dušan Vukasović"	VIII	365	da
14.	Obrež	O.š."D.Verkić"	VIII	195	da
15.	Šimanovci	O.š."Branko Rad."	VIII	260	da
	U K U P N O			2.839	11
1.	Ruma	O.š."V.Dugošević"	VIII	1.240	da
2.	Ruma	O.š."D.Jerković"	VIII	1.563	da
3.	Ruma	O.š."J.Jovanović Zmaj"	VIII	537	da
4.	Ruma	O.š."Ivo Lola Ribar"	VIII	520	da
5.	Stejanovci	Osnovna škola	IV	93	ne
6.	Voganj	O.š."Milenko Brzak-Uča"	IV	137	ne
7.	Pavlovci	Osnovna škola	IV	34	ne
8.	Mali Radinci	Osnovna škola	IV	53	da
9.	Kraljevci	O.š."Ivo Lola Ribar"	IV	107	ne
10.	Putinci	O.š."Dositej Obradović"	VIII	685	da
11.	Donji Petrovci	O.š."Dositej Obradović	IV	77	da
12.	Žarkovac	O.š."Dositej Obradović"	IV	93	da
13.	Platičevo	O.š."Milivoj Petk.-Sr."	VIII	476	da
14.	Vitojevci	O.š."Milivoj Petk.-Srećko"	IV	87	ne
15.	Grabovci	Osnovna škola	VIII	288	da
16.	Hrtkovci	Osnovna škola	VIII	515	da
17.	Klenak	Osnovna škola	VIII	579	da
18.	Nikinci	Osnovna škola	VIII	441	da
19.	Buđanovci	O.š."Nebojša Jer."	VIII	378	da
20.	Dobrinci	O.š."Mitar Tomić"	VIII	228	da
21.	PD"Srem" Ruma	Osnovna škola	IV	40	da
	UKUPNO			8.171	16

Red. br.	Opština - mesto	Naziv škole	Vrsta šk. VIII raz. VI raz. V raz. IV raz.	Broj učenika	Da li ima školsku biblio-teku
1.	Sremska Mitrovica	O.š."B.P.Pinki"	VIII	826	da
2.	Sremska Mitrovica	O.š."J.J.Zmaj"	VIII	909	da
3.	Sremska Mitrovica	O.š."S.B.Paja"	VIII	813	da
4.	Sremska Mitrovica	O.š."Vladimir Nazor"	VIII	983	da
5.	Sremska Mitrovica	O.š."Jovan Popović"	VIII	872	da
6.	Divoš	O.š."B.P.Pinki"	VIII	259	da
7.	Stara Bingula	Osnovna škola	IV	30	da
8.	Grgurevci	O.š."Slobodan Bajić"	VIII	292	da
9.	Šuljam	Osnovna škola	IV	79	da
10.	Kuzmin	O.š."Branko Radičević"	VIII	647	da
11.	Martinci	O.š."J.J.Zmaj"	VIII	555	da
12.	Čalma	O.š."Moša Pijade"	VIII	336	da
13.	Jarak	O.š."Boris Kidrič"	VIII	264	da
14.	Laćarak	O.š."Triva Vitasović-Leb."	VIII	901	da
15.	Manđelos	O.š."Uroš Stojšić"	VIII	219	da
16.	Šašinci	O.š."Dositej Obradović"	VIII	334	da
17.	Veliki Radinci	Osnovna škola	VIII	261	da
18.	Mač.Mitrovica	O.š."D.R.Narod"	VIII	520	da
19.	Noćaj	O.š."Janko Veselinović"	VIII	353	da
20.	Radenković	Osnovna škola	V	135	ne
21.	Zasavica I	O.š."Živadin Crnobrnić"	VIII	198	da
22.	Zasavica II	Osnovna škola	IV	69	ne
23.	Salaš Noćajski	Osnovna škola	IV	115	da
24.	Ravnje	O.š."J.J.Španac"	VIII	333	da
25.	Ležimir	O.š."A.Avramović"	V	110	da
26.	Šišatovac	O.š."Vuk Karadžić"	V	23	ne
27.	Bosut	Osnovna škola	VI	136	da
28.	Sremska Rača	Osnovna škola	VI	138	da
29.	Bešenovo	Osnovna škola	VI	131	ne
30.	Bešenovački Prnjav.	Osnovna škola	IV	13	ne
	U K U P N O			10.854	25
1.	Stara Pazova	O.š."B.P.Pinki"	VIII	618	da
2.	Stara Pazova	O.š."Janko Čmelik"	VIII	708	da
3.	Stara Pazova	O.š."15.maj"	VIII	507	da

Red. br.	Opština - mesto	Naziv škole	Vrsta šk. VIII raz. VI raz. V raz. IV raz.	Broj učenika	Da li ima školsku biblio-teku
4.	Stara Pazova	O.š.u PD "Napredak"	IV	32	ne
5.	Vojka	O.š."Milan Hadžić"	VIII	614	da
6.	Krnjaševci	Osnovna škola	IV	51	da
7.	Belegiš	O.š."Vera Miščević"	VIII	328	ne
8.	Golubinci	O.š."23.oktobar"	VIII	761	da
9.	Nova Pazova	O.š."Nikola Grulović"	VIII	1.067	da
10.	Nova Pazova	O.š."Dušan Vukasović"	VIII	1.012	da
11.	Novi Banovci	O.š."Nikola Tesla"	VIII	279	da
12.	Stari Banovci	O.š."Slobodan Savković"	VIII	413	da
13.	Surduk	O.š."J.J.Zmaj"	VIII	223	da
	U K U P N O			6.614	11
1.	Šid	O.š."Filip Višnjić"	VIII	903	da
2.	Šid	O.š."B.Radičević"	VIII	905	da
3.	Sot	Osnovna škola	VIII	218	da
4.	Bikić Dol	Osnovna škola	IV	26	da
5.	Molovin	Osnovna škola	V	44	da
6.	Privina Glava	Osnovna škola	IV	26	da
7.	Erdevik	O.š."Moša Pijade"	VIII	906	da
8.	Ljuba	Osnovna škola	IV	58	ne
9.	Erdevik	O.š.na PD "Sremski Borac	IV	54	ne
10.	Bingula	Osnovna škola	IV	82	ne
11.	Vizić	Osnovna škola	IV	42	ne
12.	Vašica	Osnovna škola	VIII	318	ne
13.	Batrovci	O.š."Kosta Abrašević"	IV	48	ne
14.	Berkasovo	Osnovna škola	IV	76	ne
15.	Gibarac	Osnovna škola	IV	80	da
16.	Jamena	Osnovna škola	VIII	245	da
17.	Kukujevci	O.š."Vladimir Nazor"	VIII	420	da
18.	Morović	O.š."Draginja Nikšić"	VIII	418	da
19.	Višnjićevo	O.š."Filip Višnjić"	VIII	451	da
20.	Adaševci	O.š."Branko Milovanović	VIII	366	da
21.	Bačinci	O.š."Vuk Karadžić"	VIII	226	da
22.	Ilinci	Osnovna škola	VIII	196	da
	U K U P N O			6.008	15

XVIII

ŠKOLA U PRIRODI

„Početkom XX veka u zemljama srednje i zapadne Evrope javlja se u školstvu niz reformskih pokreta sa ciljem prevazilaženja slabosti u vaspitno – obrazovnom sistemu.

U sklopu tih reformi javlja se ideja o školi na slobodnom vazduhu namenjena bolešljivoj deci i nežnog zdravlja. Takve su škole bile smeštene u planinskim predelima, a posećivale su ih deca na predlog lekara i prosvetnih radnika. Cilj je bio: obezbediti uslov za povoljniji psihofizički razvoj dece.

Prva škola na slobodnom vazduhu «Ogledna šumska narodna škola na čistom zraku» osnovana je u Kraljevini Jugoslaviji 1929. godine u Tuškancu kod Zagreba. Sistematsko stvaranje uslova za rad škola u prirodi u Srbiji počinje krajem šezdesetih godina prošlog veka, a intenzivira se sedamdesetih.“ [47]

Školski uzrast od I do IV razreda je uz preporuku i saglasnost prosvetno pedagoških zavoda pokrajine i Srema imao u svojim programima obavezu da realizuje školu u prirodi. Boravak u određenim mestima bio je primeren programskim ciljevima i uzrastu.

Mesta su bila određena (sa obezbeđenim uslovima) najpre u Srbiji (Divčibare...), a potom samo u Vojvodini.

Škola u prirodi u Vojvodini organizovana je:

II razred «Letenka» - Fruška gora – Srem

III razred «Čardak» u Deliblatskoj peščari – Banat

IV razred «Palić» kraj istoimenog jezera u Bačkoj

Nastava u prirodi izvodila se po kalendaru koji je usvojen na nivou pokrajine, uz saglasnost PPZ u Sremskoj Mitrovici i SIZ-ova opština Srema.

Obezbeđenje sredstava za boravak dece bio je iz tri izvora: roditelji, SIZ dečje zaštite i SIZ obrazovanja. Po jedno ili dva deteta u svojoj grupi imali su besplatan boravak 8 do 10 dana. Škola podrazumeva poseban vid boravka sa internatskim smeštajem, koji se ostvaruje van mesta stanovanja u uslovima prirodne sredine, uz prošireno pedagoško delovanje uz aktivnosti u slobodnom vremenu.

---

47 Mr. Borislav Stanojlović – St. Simić: Škola u prirodi – Privredno finansijski zavod Beograd.

Vaspitno obrazovni rad se povezuje sa psihofizičkom rekreacijom u prirodi, a realizacija nastavnih sadržaja prilagođava se konkretnim uslovima prirodne i lokalne sredine. Nastavno vaspitno osoblje su učitelj i lice koje će izvoditi rekreativne aktivnosti tokom dana. Obično je to nastavnik fizičkog vaspitanja. Deca imaju dnevni režim ispunjen aktivnostima od ustajanja do odlaska na spavanje. Tu su druženja i takmičenja sa vršnjacima drugih škola iz pokrajine ili republike. Dnevni režim se posebno utvrđuje i realizuje za tri godišnja doba. Po oceni škola, školskih pedagoga i psihologa – škola u prirodi je dala svoje pozitivne rezultate i opravdala postojanje.

U vreme ekonomske i političke blokade poslednja decenija prošlog veka školi u prirodi nije organizovana, da bi posle rata 1999. godine ponovo oživela. U pokrajini gde su bile škole u prirodi smeštene su izbeglice. Sada se škole u prirodi organizuju u Sokobanji, Zlatiboru, Tari, Zlataru, Divčibarima i dr.

XIX

SPECIJALNE ŠKOLE

O radu specijalnih škola na teritoriji Srema ima malo podataka. U izveštajima Prosvetno pedagoškog zavoda – ove škole se sporodično spominju. Prvi pokušaj prezentovanja, objavljen je u izveštaju o radu specijalnih škola, koji pretenduje na celu teritoriju Srema, a ustvari su obuhvaćene samo specijalne škole u Rumi i specijalna škola «Anton Skala» u Staroj Pazovi.

Izuzetak čini Specijalna škola «Radivoj Popović» u Sremskoj Mitrovici koja je o sebi u svojoj štampariji izdala prelepu monografiju.

Iz podataka koje su dale ove dve škole vidi se da je „brojno stanje: u Rumi 86 učenika 1976/77. godine, u Staroj Pazovi 138 učenika. U Rumi u matičnoj školi ima jedno kombinovano odeljenje sa I i II razredom i po jedno kombinovano III i IV razreda u pet područnih škola.

U Staroj Pazovi u školi «Anton Skala» ima 6 kombinovanih odeljenja od I do IV razreda (od toga jedno kombinovano u matičnoj školi). Stara Pazova ima 12 odeljenja, a u Rumi 7 odeljenja.

Socijalni sastav roditelja je sledeći:

Zanimanja	Stara Pazova	Ruma
Radnici	55	15
Poljoprivrednici	29	6
Intelektualna zanimanja	2	39
Ostali	24	26

U Staroj Pazovi nisu anketom obuhvaćeni svi učenici. Kvalifikaciona struktura nastavnog kadra u školama je homogena. Svi su kvalifikovani. Dobar deo nastavnika je bez stručnog ispita što ukazuje da je kolektiv mlad. U Staroj Pazovi direktor škole je profesor geografije, a u Rumi specijalni pedagog – nastavnik.“[48]

Ekskurzije su izvedene od II do VIII razreda.

Obe škole su u svojoj realizaciji kroz kulturnu i javnu delatnost imale susrete sa specijalnim školama u Vojvodini.

Saradnja sa roditeljima je imala ustaljene forme, a u praksi su pojedinačni razgovori i poseta roditeljskim kućama.

48 IAS: Fond PPZ Samoupravna škola, Sr. Mitrovica 1981. god.

Najviše je bila zastupljena dopunska nastava iz matematike i srpskohrvatskog jezika.

Procenat prolaznosti na kraju godine kretao se oko 96% a u prva dva razreda 100%. Ostatak se odnosi na neocenjene učenike. Nastava se izvodila u otežanim uslovima: učenici putnici, nastavnici putnici, neopremljenost škola, nedostatak uslova za rad kod kuće, nedostatak prostora u školama – podstanarski uslovi u Rumi.

Nastavni kadar se nedovoljno edukuje kroz praksu.

Aktivni i uspešni su bili učenici Socijalne škole «Anton Skala» iz Stare Pazove u sportskim takmičenjima. Devojčice su bile angažovane u sekcijama vezilja i pletilja.

Škola u Rumi je krajem 1976. godine dobila novu zgradu. Potrebno je izvršiti opremanje škola i nabavku audio – vizuelnih sredstava. Od onoga što nije u izveštaju, a zna se da postoje u Irigu dva kombinovana odeljenja sa 13 učenika i jedno odeljenje u Vrdniku sa 4 učenika.

O šidskoj Specijalnoj školi «Bratstvo – jedinstvo» imamo podatke u knjizi – monografiji Radovana Đurčića: „20 godina Osnovne škole „Sremski front" u Šidu 1975–1995. godine".

Početak rada u ovoj školi je u 1971/72. školskoj godini. Nastavničko veće Osnovne škole «Branko Radičević» u Šidu formiralo je jedno odeljenje dece ometene u psihičkom razvoju. Bilo je 24 dece u I, III, V i VI razredu. Sa učenicima je radila Jovičić Jelena, nastavnik defektolog.

Kasnije je primljena Dopuđa Dragica, takođe defektolog, te su formirana dva odeljenja iz ove i škole «Filip Višnjić». U toku 1972/73. godine otvara se i treće odeljenje koje vodi takođe nastavnik defektolog Pole Spomenka.

Osnivanjem škole «Sremski front» u Šidu tri odeljenja specijalne škole, rade u njenom sastavu. Pirmljena je i Krstić Božica, a umesto Dopuđa Dragice (odlazi u Sremsku Mitrovicu), primljena je Dančo Nevenka. Školske 1976/77. godine dolaze defektolozi Petrović Ljiljana, Ivakić Ivica koji je jedno vreme bio direktor, zatim Marija Rajc i logoped Tintor Bogdanka. Škola je 1977. godine dobila opštinsku nagradu «6.decembar» za dobru organizaciju i rezultate u radu. Škola je konstituisana kao samostalna, odvojena je od škole «Sremski front» 01. 01. 1978. godine i registrovana kod Privrednog suda u Sremskoj Mitrovici kao samostalna.

Do decembra 1977. godine škola je radila u staroj zgradi (pod tornjem) Osnovne škole «Sremski front» da bi kasnije prešla u zgradu Osnovne škole «Branko Radičević» (danas zgrada Mesne zajednice). Škola je opet u zgradi «Sremski front». Direktor škole je Slavko Babić, profesor defektolog.

Podatke o školi «Radivoj Popović» iz Sremske Mitrovice imamo u monografiji koji će biti prezentovani u drugom delu ove knjige, kao i ostale škole.

XX

NASTAVA U KOMBINOVANIM ODELJENJIMA U SREMU

Ovo je prva ozbiljnija analiza problematike kombinovane nastave u Sremu. I do sada – jedina. Iako je vremenski omeđena izveštajem – početkom osamdesetih godina prošlog veka, analiza je dala presek suštine ove nastave čije se postavke i danas mogu prihvatiti.

Tema: kombinovana odeljenja i nastava u njima koliko god bila interesantna i specifična, uvek će u važnim dokumentima: programi rada, izveštaji o radu i druge analize uvek će doći na red posle razmatranja rada u «čistim» odeljenjima mlađeg i starijeg uzrasta i predškolskog. U 43 mesta iz 7 opština Srema bilo je u tom izveštajnom periodu (1980/81. godine) kombinovanih odeljenja u školama. Posledica malog broja učenika pojedinih razreda i nemogućnosti formiranja «čistog» naterala je organizatore u školama i finansijere da takve razrede kombinuju – spajaju. Gde su saobraćajni uslovi dozvoljavali, organizovao se prevoz do najbližeg mesta gde je redovna nastava. Kod kombinovanih odeljenja – najčešće se spajaju I sa III razredom i II sa IV razredom. Gde je broj vrlo mali – kombinuju se sva četiri razreda.

To tzv. «nepodeljenja» škola. U kombinovanim odeljenjima rad u odnosu na «čista» odeljenja je otežan: različite dobne grupe, različiti programi, naizmeničan rad sa grupama. Ima slučajeva da su takve sredine nedovoljno ekonomski razvijale, nepovoljan socijalni i kulturni sastav i nivo, nepovoljni porodični uslovi za razvoj dece.

Nastavnici sami moraju da rešavaju iskrsla metodička i organizaciona pitanja. U takvim školama kao po pravilu je slabija opremljenost, higijenski i prostorni uslovi.

O prisutnom interesovanju za ovaj vid vaspitno obrazovnog rada pokazalo je savetovanje za nastavnike od strane Prosvetno pedagoškog zavoda u Sremskoj Mitrovici početkom 1981. godine. traženi su putevi za unapređenje ovog rada i bolje vrednovanje rada nastavnika.

Ovu problematiku je prezentovao prosvetni savetnik pomenutog Zavoda Vladimir Ječmen iz Stare Pazove u prilogu za Samoupravnu školu br. 2, 1981. godine.

Korišćeni su podaci iz ankete sprovedene među učesnicima savetovanja.

Anketa je imala pet grupa pitanja. Bitna su bila: učenici, nastavnici, prostorni uslovi, opremljenost i ostalo.

U Sremu je posle Drugog svetskog rata bilo – sa područjima koja više ne pripadaju Sremskom okrugu – preko 139 škola. Pored gradskih centara (danas ih je 7) bilo je mesta u kojima su postojali uslovi za osnivanjem škola. U toku migracionog perioda, industrijalizacije i agrarizacije 1946 – 1970. godine mnoge su četvororazredne škole prerasle u osmorazredne. Posle tog perioda nastao je «pad» stanovništva zbog fluktuacije radno – najsposobnijeg stanovništva u inostranstvo. «privremeni rad».

Viši razredi malih škola postaju područna odeljenja za matične škole i «škola na točkovima». U nižim razredima – razredi se spajaju i otvaraju se kombinovana odeljenja.

Neke škole su zbog stalno malog broja učenika imale kombinovana odeljenja do završetka Drugog svetskog rata. Zbog razvoja saobraćaja, povećanja životnog standarda moglo se očekivati da se broj kombinovanih odeljenja smanji putovanjem učenika u matičnu školu. Možda bi to sa finansijskog aspekta bilo prihvatljivo. Međutim drugi razlozi su mnogo opravdaniji: značaj škole u svojoj sredini , želja roditelja da im se deca do IV razreda školuju u mestu.

Stanje po opštinama te 1981. godine bilo je:

SREMSKA MITROVICA: 10 mesta sa 16 odeljenja kombinovanih u Šuljmu, Šišatovcu, Ležimiru, Bešenovu, Zasavica I, Zasavica II, Sremskoj Rači, Staroj Binguli, Radenkoviću i Sremskoj Mitrovici (spec. šk.).

RUMA: 9 mesta sa 15 odeljenja kombinovanih u Malim Radincima, Žarkovcu, Donjim Petrovcima, Stejanovcima, Vognju, Vitojevcima, Kraljevcima, Pavlovcima i Rumi (spec.šk.).

STARA PAZOVA: 1 mesto sa 2 odeljenja kombinovanih u Krnješevcima.

INĐIJA: 3 mesta sa 5 odeljenja kombinovanih u Jarkovcima, Slank.Vinogradima i Starom Slankamenu.

PEĆINCI: 7 mesta sa 12 odeljenja kombinovanih u Prhovu, Brestaču, Sibaču, Donjem Tovarniku, Subotištu, Popincima i Srem.Mihaljevcima.

ŠID: 6 mesta sa 10 odeljenja kombinovanih u Berkasovu, Gibarcu, Sotu, Batrovcima, Ilincima i Principovcu (boln.).

IRIG: 7 mesta sa 10 odeljenja u Rivici, Neradinu, Šatrincima, Krušedolu, Maloj Remeti i Jasku.

Svega u Sremu	Mesta	Odeljenja	1234 učenika
Srem.Mitrovica	10	16	
Ruma	9	15	
St.Pazova	1	2	
Inđija	3	5	
Pećinci	7	12	
Šid	6	10	
Irig	7	10	
ukupno	43	70	1234 učenika

U anketi su se učitelji – nastavnici o broju učenika i perspektivi daljeg razvoja izjasnili u korist smanjenja broja učenika. Verovatno prateći stanje srednjoročnog programa razvoja i priliva učenika prema matičnoj knjizi rođenih. U Slankamenačkim Vinogradima sva su deca u kombinovanim odeljenjima bila Slovaci pa je nastava bila organizovana na maternjem slovačkom jeziku.

NASTAVNICI

Za uspešno realizovanje programa – potrebni su dobri nastavnici. Među izvođačima nastave koji su radili u kombinovanim odeljenjima (te 1981.godine) dobar deo je strudiranjem «na» pedagoškoj akademiji stekao zvanje nastavnika razredne nastave.

Neki su u 1981. godini na studiranju. Po radnom stažu velika je ujednačenost u godinama službe: do 10 godina = 40%, od 10 do 20 godina i preko 20 godina je 30%.

Jedna trećina nastavnika ne stanuje u mestu rada. Poznate su teškoće koje nastaju putovanjem.

MATERIJALNO STANJE

U školama sa razvijenim kolektivom ima više mogućnosti za traženje rešenja i saradnju. Jedan od problema je nedostatak prostora. Većina mesta ima dve učionice što omogućava rad u jednoj smeni. Ponegde ima i viška prostora. Kako se koristi višak?

Većina zgrada je stara, a prostor nefunkcionalan. Teško se zagreva, visoki strop, slabo osvetljenje. Ponekad se zimi radilo samo u jednoj prostoriji da bi se smanjili troškovi grejanja. Održavanje objekata i dvorišta u većini tih malih škola je neredovno – higijenski i tehnički uslovi – nezadovoljavajući. Među lošijimm školama su škole u Slankamenačkim Vinogradima, Neradinu, Brestaču, Šuljmu, Zasavici II i naročito Batrovci. Ima dobro uređenih škola ka

o u Vognju, Vitojevcima, Subotištu...Poznato je da učenici iz kombinovanih odeljenja pokazuju više samostalnosti u odnosu na druge učenike.

Najveća pomoć nastavniku i učenicima u takvom radu su odgovarajuća nastavna sredstva.

Uspešna saradnja sa društvenom sredinom je od velikog značaja. Saradnja škole sa roditeljima je u funkciji praćenja razvoja učenika. S obzirom na nisku obrazovnu strukturu roditelja i socijalni status, pomoć roditelja je često mala i kreće se do nezainteresovanosti.

Zato je malim naseljima – samo rad sa učenicima nedovoljan. Škola je u takvoj sredini jedini nosilac kulturnih aktivnosti.

Osnovni pokretač svih zbivanja je ipak nastavnik i zato je njegovo prisustvo u selu potrebno i neophodno.

XXI

ŠKOLOVANJE DECE U INOSTRANSTVU, JUGOSLOVENSKE DOPUNSKE ŠKOLE

O školovanju naše dece u inostranstvu, malo se govorilo, a to je bila stvarnost. Najaktuelniji period za rasprave i analize o ovoj temi bio je od kraja šezdesetih do početka devedesetih prošlog veka. Misli se na školovanje naše dece u «Jugoslovenskim dopunskim školama» najpre u Austriji, bivšoj Saveznoj republici Nemačkoj, a kasnije i u Francuskoj i nordijskim zemljama, Belgiji, Holandiji, Danskoj , Luksemburgu i Velikoj Britaniji. Sredinom sedamdesetih godina računalo se da u evropskim zemljama živi oko 55 do 60 hiljada dece naših radnika, a 17.500 dece iz Vojvodine. Jugoslovenske vlasti su po međudržavnim ugovorima – uz pomoć zemlje domaćina – organizovale nastavu za osnovno školski uzrast. Ministarstvo prosvete u SFRJ, je uz odobrenje strane zemlje gde su deca boravila, donosila odgovarajući program za «Jugoslovenske dopunske škole». Birao se nastavni kadar (po republikama) koji je proveren i upućivan u dotičnu državu. Znanje jezika zemlje domaćina bilo je obavezno.

Odlivanje radne snage svih profila (najviše radničkog zanimanja) počelo je još 60-tih godina prošlog veka. U početku to su bili poslovi koje su naše firme obavljale u inostranstvu, a zatim poče i ostajanje u tom belom svetu. Na «privremenom radu». Onda se to pretvorilo za stalno.

Nastavu su pohađala deca različitog uzrasta u kombinovanim odeljenjima. Bilo je problema za porodice naših radnika koji su stanovali daleko od jugoslovenske dopunske škole. U želji da budu što bliži školi zbog svoje dece roditelji su ili menjali mesto stanovanja ili su menjali firmu. Neke zemlje kao Švedska i Savezna republika Nemačka najdalje su otišle u ublažavanju negativnih posledica. Vlasti u Bavarskoj su uvele tzv. modernu nastavu, " Bavarski eksperiment ". Nastava se izvodila prema nastavnom planu i programu za nemačku osnovnu školu (devetorazrednu). Program je prilagođen odgovarajućem nastavnom planu i programu zemlje iz koje učenici dolaze (bilo je i drugih dopunskih škola osim jugoslovenskih). Koristili su se udžbenici na maternjem jeziku zemlje odakle su učenici došli. Odobrenje za upotrebu naših udžbenika bilo je potrebno od nadležnog ministarstva zemlje domaćina.

Od predmeta koji su prvi počeli da se izvode su «Moja domovina SFRJ» 1 čas nedeljno od I do IV razreda. Od V do VIII razreda odnosno IX razreda to

su maternji jezik sa 3 časa i nacionalna istorija 1 čas i geografija 1 čas nedeljno. Zemlja domaćina je obezbeđivala prostor i plaćanje nastavnika, a organizaciju – početak i završetak nastave je u nadležnosti konzularnog predstavništva. Ako je u 1978. bilo 15000 dece - đaka iz Vojvodine u Jugoslovenskim dopunskim školama onda je verovatno 5000 bilo đaka iz Srema.

Realnu poteškoću predstavljala je disperzija učenika (većina je živela u manjim mestima gde ukupan broj pohađača nastave od I do IV razreda jedva da je činio broj od 10 do 15 učenika. U tom slučaju nastavnik bi imao oko 10 časova te je bio prinuđen da radi u 2 – 3 škole.

Sedamdesetih godina , iz Vojvodine je bilo 47 nastavnika koji su radili u Jugoslovenskim dopunskim školama.

Polazeći od potrebe organizovanja dopunske nastave za decu radnika u afričkim zemljama organizovano je više isturenih odeljenja (Zambija, Kenija, Alžir, Egipat) pri diplomatsko konzularnim odeljenjima.

O tome kako se školuju deca – nije se (ili vrlo malo) govorilo. Najveći odliv školske dece u Sremu započeo je sedamdesetih godina i intenziviran osamdesetih prošlog veka. U to vreme bilo je lepih primera saradnje Jugoslovenskih dopunskih škola sa školama u Sremu.

XXII

RAZVOJ VASPITANJA I OBRAZOVANJA OSNOVNO ŠKOLSKOG UZRASTA U NOVIM USLOVIMA OSAVREMENJIVANJA U TEORIJI I PRAKSI OD 1974. DO 1991. GODINE

Posle velike školske reforme i novih nastavnih planova i programa (1958. godine) za vaspitanje i obrazovanje najvažniji dokument je «socijalistički samoupravni preobražaj vaspitanja i obrazovanja (X kongres SKJ 1974. godine). mnogo se o tom dokumentu govorilo, zaklinjalo njime. On je dao određene rezultate u tom vremenu.

Ali se mnogo ispolitizovala škola. «Usvojeni programi vaspitno obrazovnog rada u predškolskim, osnovnim i pozivno usmerenim organizacijama obezbedili su idejna opredeljenja da vaspitanje i obrazovanje jača svoje funkcije: da jača društvenu i ekonomsku moć radnih ljudi i podiže svest omladine i građana, da unapređuje socijalističke samoupravne odnose (u srednje i visoke škole – bio je uveden predmet: socijalističko samoupravljanje) da obezbedi jedanku dostupnost obrazovanja svoj deci i građanima «uz rad» i «iz rada» i da se prevazilaze negativne posledice socijalnih razlika...»[49]

«Za novu vrednost u vaspitanju i obrazovanju mora se stvarati nova ličnost u nastavnom kadru...»[50]

Nastavnik mora biti opredeljen za dalje promene obrazovnog sistema. Pod promenama su se manje podrazumevale programske, a više organizaciono pedagoške na unapređivanju vaspitno obrazovnog rada. „Pravci daljeg razvoja osnovnog vaspitanja i obrazovanja proističu iz dva smera:

1. zajedničkih programskih jezgara kao instrumenta jugoslovenskog zajedništva u vaspitanju i obrazovanju i

2. saznanja do kojih se došlo praćenjem na ostvarivanju reforme“[51] (Dobrila Letić pokrajinski savetnik, Pravci daljeg razvoja osnovnog vaspitanja i obrazovanja).

Pravci daljeg razvoja u osnovnoj školi podrazumevaju razvoj pedagoško psihološke službe, program profesionalne orjentacije, učenje jezika društvene sredine (u Vojvodini od predškolskog uzrasta, u Srbiji od I razreda).

49 IAS: Fond PPZ: Samoupravna škola Sr. Mitrovica 1988. god. br.2.

50 IAS: Fond PPZ: Samoupravna škola Sr. Mitrovica 1984. god. br.1.

51 IAS: Fond PPZ: Samoupravna škola Sr. Mitrovica 1984. god. br.1.

Sprečava se otvaranje «gigant» škola i ograničava se broj učenika na 1000 (osim u izuzetnim slučajevima). Pedagoško psihološka služba pomaže deprofesionalizaciji direktora i pomoćnika. Pažnja se usmerava na karakter radne nedelje, na planove i programe, prati se napredovanje učenika, formiraju se naučno istraživački timovi za vidove stručnog i vannastavnog vaspitnog programa rada.

Kroz rad učeničkih radnih zadruga ostvaruje se čitav spektar vaspitnog programa: proizvodni rad, povezivanje umnog i fizičkog rada, samoupravljanje, finansijska sredstva. Nažalost mali broj zadruga se zadržao do danas. Prilagođeni nastavni planovi sa usaglašenim minimumom zajedničkih programa su počeli sa primenom od 1984. godine. Postavilo se pitanje potrebe za izmenjenim ulogom prosvetno pedagoških zavoda. Njihova uloga se usmerava na organizovanje stručno – istraživačkog i pedagoško – instruktivnog rada. Na ova pitanja odgovore je trebalo da ponudi Institut za pedagogiju, prosvetno pedagoški zavodi pokrajine i republike. Zato je Pedagoški zavod u Sremskoj Mitrovici kao regionalni prišao ogranizovanju nastavnih centara u opremljenim specijalizovanim učionicama: po jedan centar u svakom opštinskom mestu. Pedagoški zavod u Sremskoj Mitrovici je kao rezultat daljeg razvoja vaspitno obrazovnog rada u školama kao novu stepenicu višeg kvaliteta rada – uveo sistem nagrađivanja škola po posebnim merilima. O ovome je već bilo reči kad se govorilo o prosvetno pedagoškom zavodu.

Pedagoški zavod kao regionalni u Sremskoj Mitrovici za Srem je izneo podatke na osnovu ispitivanja u školama o iskustvima škola u primeni izbornih programa u osnovnim školama Srema. Analizu su sačinili savetnici: mr.Predrag Karapandžić, mr. Brana Ivanković i Nikola Spajić, direktor tadašnji u Zavodu. Materijal je prezentovan na savetovanju direktora osnovnih škola, pedagoga i psihologa u Rumi krajem 1988. godine. U pravcima daljeg razvoja usvojen od Prosvetnog saveta Vojvodine za SAPV br.2 od 27.VI 1985. godine predviđa se da se deo nastave realizuje obaveznim tečajevima. Izborni programi su predviđeni za učenike VII i VIII razreda. Na predlog škola SIZ-ovi su donosili odluke o vrsti i broju programa. Sedmi razred se opredeljuje za jedan program da se realizuje sa 40 časova ili 8 radnih dana, a za VIII razred – 60 časova ili 12 radnih dana. Za svaki od 48 ponuđenih izbornih programa (od strane PPZ i SIZ-a) data su detaljna upustva. Od škola su zatraženi izveštaji. Sortirana su obavezna pitanja u izveštaju koja treba obraditi. Od ukupnog broja škola u Sremu (samo osnovnih 45) podatke je dostavljalo 67% škola. Prva godina primene izbornih programa u osnovnoj je od 1987/88. godine. Normativom prostora, opreme i sredstava su određeni materijalno tehnički uslovi – neophodni za realizaciju.

Pravilnikom o profilu i stepenu stručne spreme kadrova – određeno je ko može izvoditi izborni program.

I Normativ i Pravilnik je doneo Prosvetni savet Vojvodine. Stanje prostornih uslova je bio sledeći:

u 10 škola postojale su radionice,

u 30 škola postojali su kabineti za nastavne predmete,

u 14 škola postojale su školske parcele,

19 škola je koristilo prostor udruženog rada

8 je škola koristilo neki drugi prostor.

U odnosu na učestalost 20 različitih vrsta izbornog programa (od 40 ponuđenih) za najadekvatnije prostorne uslove treba smatrati prostor udruženog rada (danas rečeno: u formama), školske parcele i školske radionice. Kabineti nisu mogli adekvatno zameniti prostor za realizaciju ovog programa.

Materijalno tehnički uslovi su imali sledeće stanje:

u 19 škola – minimalni uslovi

u 25 škola – stanje je zadovoljavajuće

u 14 škola – dobro stanje

u 14 škola – po normativu

u 30 škola je bio obezbeđen potreban materijal za realizovanje izbornog programa; u šest škola ne: Uslov: nastavni kadar – prema pravilniku o profilima i stepenu

u 46 škola je učestvovao nastavni kadar

u 17 škola najviše nastavnici biologije

u 9 škola nastavnici likovne kulture

u 8 škola nastavnici tehničkog obrazovanja

u 6 škola nastavnici domaćinstva

u 2 škole nastavnici matematike

u 2 škole nastavnic razredne nastave

u 1 školi nastavnic geografije

u 1 školi nastavnici hemije

u 1 školi pedagog

u 1 školi psiholog

u 22 škole u realizaciji izbornih programa učestvovali su stručnjaci iz udruženog rada – najčešće agronomi – 12 zbog zastupljenosti programa: *proizvodnja ratarskih kultura*, zatim inženjeri raznih smerova, krojači, daktilografi, stolari, moleri, staklorezci, tapetari, knjigovesci i dr.

Zaključak je da su u realizaciji izbornih programa radili stručnjaci koji su ispunjavali uslove predviđene Pravilnikom. Od 20 vrsta izbornih programa koji su realizovani u školama prošle godine – 15 škola se opredelilo za program *proizvodnja ratarskih kultura*.

Na zastupljenost ovog programa uticala je mogućnost povezivanja sa radom učeničkih zadruga na već postojećim školskim parcelama – zemljištem (14 škola).

U realizaciji ovog programa učestvovalo je 17 nastavnika biologije i 12 inženjera poljoprivrede.

Prema zastupljenosti sledili su izborni programi:

- uvod u informatiku i računarsku tehniku
- izrada ukrasnih predmeta od glinamola
- spremanje jela
- sito štampa
- izrada tapiserije
- unutrašnje uređenje školskog prostora

Većina škola se opredelilo samo za jedan izborni program i time omogućila interesovanje drugim učenicima za bavljenje drugim izbornim programima. Organizacija izborne nastave je bila u vidu kursa, po iskustvu za nastavu domaćinstva i odbrane i zaštite. Ova nastava je predstavljala veliko opterećenje za nastavnike 8 do 12 časova dnevno, što se negativno odrazilo na kvalitet nastave. Ovih problema nije bilo kad su škole angažovale stručnjake iz drugih radnih organizacija.

SIZ-ovi su bili u obavezi da finansiraju izborne aktivnosti. Preovlađuje mišljenje da su učenici bili zainteresovani za sadržaje i oblik rada izbornih programa. Najčešći razlozi: nov predmet, novi predavači, rad je van učionice i praktičan, saradnički odnos, obostrana korelacija, vidnost rezultata.

Najčešći uzroci nezainteresovanosti: slaba opremljenost škola, prevaga teorijskog nad praktičnim...

Praktičan deo takve nastave je najprivlačniji jer se po izjavama nastavnika kod učenika razvija zdrav odnos prema radu i profesionalno informisanje je neposredno. Potrebna sredstva za rad i materijal obezbeđivale su škole i radne organizacije. Više od polovine škola su potvrdile da su proizvodni predmeti kao rezultat učeničkog rada u izbornom programu imali upotrebnu vrednost (ratarske kulture, proizvodnja cveća, drveća, ukrasnog šiblja, predmeti od metala, keramike, suveniri i dr.)

Ovde su đačke zadruge došle do punog izražaja.

Prosečne ocene su iznosile 4,23.

Izborni programi su bili novina. Poteškoće su očekivane.

Zaključeno je na savetovanju da su škole u Sremu nedovoljno opremljene za realizaciju izbornog programa.

Bilo je razloga i u stereotipnosti predavačkog karaktera.

Za obezbeđenje prostornih i materijalnih uslova potrebno je još šire povezivanje sa društvenom sredinom i organizacijama udruženog rada.

Kad društvo pred školu postavlja povećane zahteve onda se podrazumeva da se ostvari bolji sistem povezivanja sa društvenom sredinom. U svakom pogledu. Tu je svoj dug uzeo nepovoljan položaj škole u društvu.

U poslednjim godinama devete decenije XX veka materijalni položaj vaspitanja i obrazovanja se pogoršao. Učešće obrazovanja u društvenom proizvodu je u stalnom opadanju. Zaostajanje u ličnim dohocima. Zbog skokovitog rasta cena energije i potrošnog materijala u prvim godinama Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije pad standarda obrazovanja dostiže kritičnu tačku.

XXIII

ŠKOLSTVO U SREMU U PERIODU 1991-1999 GODINE

Završetak XX veka bio je i završetak rata koji smo preživeli u 1999. godini na ovim prostorima.

Na žalost i generacije najmlađih đaka iz osnovne škole devedesetih godina zapamtiše rat. Ožiljke u duši nosiće dok postoje. Uvertira o stradanju i duhovnim patnjama naroda počela je od izbijanja rata u republikama bivše SFRJ 1991. godine do 1995. godine.

Broj đaka u školama se povećava. Za ceo Srem nemamo kompletne podatke, ali imamo za one škole koje su dostavile da je bilo izbeglica đaka: u opštini Sremska Mitrovica 338, u opštini Šid 682, u opštini Irig za Vrdnik 60, u opštini Ruma 790, u opštini Pećinci 142, u opštini Inđija 358, u opštini Stara Pazova 1.997. Ukupno 4.367 đaka.

Škole se trude da omoguće što jednostavnije uklapanje u svojoj sredini – sa različitim uspesima.

Nekim porodicama je Srem bio samo prvo zbrinjavanje. U školi «Petar Kočić» bio je sabirni centar za izbeglice tokom rata kroz koji je prošlo 1.400 porodica.

Krajem marta 1999. godine NATO pakt je otpočeo avio napade na SRJ.

Škole su prestale sa radom u ratnim uslovima. Važna školska dokumentacija izmeštena. U neke školske objekte razmeštena vojska.

Kako nastave nema, đaci se okupljaju oko svoje škole. U dvorištu se igra košarka, mali fudbal...Ponekad i za vreme avio napada.

Kraj vazdušnih napada dočekan je početkom juna, kada je usledio i kraj školske godine. Neke škole su preživele «kolateralnu» štetu.

Rat je bio, prepričavaju se događaji iz skloništa, podruma, sa ulice.

Samo događaji sa vremenske distance dobijaju svoju težinu i validnost.

Početkom novog veka i milenijuma našim prostorima donese vetar miris promena. Da li su to promene koje toliko očekujemo i hoće li doneti ono što želimo?

Kad spomenusmo promene, u poslednjih deset godina prošlog veka, zbog izmena u granicama SRJ, došlo je do promena u nastavnom planu i programu. Ukinuti su predmeti odbrana i zaštita u osnovnoj školi (VIII razred), domaćinstvo.

Ozbiljne izmene u nastavnom programu pretrpeli su geografija, istorija (gde su izvršene redukcije i po obimu i ideološki).

Umesto srpskohrvatskog uči se samo srpski jezik. Ostale su egzaktne nauke u okvirima svojih predmeta. Pred sam kraj, a sada se može reći i u prvim godinama ove decenije (u XXI veku) javlja se težnja društva roditelja i škola da se fakultativno uvede u nastavu i veronauka, odnosno građanski moral. Veronauka – prvi put posle Drugog svetskog rata.

Finansiranje škola je iz Republičkog Ministarstva prosvete.

Ozbiljno se razgovara u vrhu vlasti o reformi škole, izostavljanju nekih predmeta, redukciji gradiva u drugima o uvođenju novih disciplina, o slojevitom ili stepenovanom školstvu. Novo vreme traži nove ljude i primenjivo znanje. Naravno i materijalnu potporu za novu vrednost i novog čoveka.

XXIV

UČITELJ JUČE, DANAS I SUTRA

Pod ovim naslovom objavio je Slobodan Bošnjaković učitelj u penziji svoj prilog u Samoupravnoj školi.

Koristimo naslov kao moguću temu o kojoj se danas sa više aspekata može razmišljati. Naročito je tema interesantna za institucije koje obrazuju prosvetne kadrove.

Da smo segmente naslova preselili u vremensko omeđenje kojima pripadaju te reči imali bismo iskidanu celinu koju inače hoćemo ovde da vidimo jedinstvenu.

Zašto autor piše o učitelju? Jeste posle rata se zvao učitelj, onda je došao termin: nastavnik razredne nastave (viša škola) i pedagoški fakultet – učiteljski fakultet.

Učitelj je bio prvi vaspitač kojeg deca upoznaju dolaskom u školu. Danas su to vaspitači. Ostalo je od ranije, a i sada je, da se deca najduže sećaju svog učitelja. «On je prvi otvorio oči» on je prvi autoritet, a deca za njega smisao života.

To je bilo najčešće zanimanje za koje su se deca u igri opredeljivala. U pesmi Mire Alečković koja se zove «Staroj učiteljici» - autor priloga navodi stihove u kojima je setna i topla ljubav stare učiteljice prema deci:

«I kada budete sutra sasvim veliki đaci
u nekoj velikoj školi,
vi ćete za mene biti moji mali dečaci
koje starica voli».

Termin koji se odomaćio u muzici, slikarstvu, sportu preselio se i na učitelja: on je maestro. Za period uloge učitelja «juče» autor je istu omeđio distancom između dva svetska rata. Sa nostalgičnom notom glorifikovana je uloga učitelja u selu. Od učitelja se tražilo za sve i da zna sve.

Drugi deo članka Učitelj danas obuhvata period od Drugog svetskog rata do vremena objavljivanja priloga 1984. godine. Posle II svetskog rata učiteljska škola je bila u skraćenoj verziji, kadar je bio deficitaran...(Neki su odstranjeni iz prosvete jer su proglašeni nenarodnim elementima). Četvorogodišnje učiteljske škole početkom pedesetih godina (u prošlom veku) prerastaju u petogodišnje. Izmenjena je fizionomija sela sprovedena je agrarna reforma, stigla elektrifi-

kacija, putne komunikacije, napreduju informativna sredstva, uslovi života i dr. deca u selu i gradu dolaze sa većim IQ, odrastaju uz obrazovanije roditelje, radio, TV, kompjutere...

Termin učitelja je ostao, iako ih više u nastavi nema. Tek poneki nastavnik razredne nastave. Većina je završila ili završava pedagoški – učiteljski fakultet.* „Svi treba da učimo posle škole – a učitelj i zato što treba da uči druge." [52]

Učitelji su završili visoke škole, primenjuju se nove nastavne tehnologije.

Deca dolaze iz predškolskih ustanova sa većim znanjem i umenjem.

Posle Drugog svetskog rata u službenoj administraciji i narodnom govoru odomaćio se izraz za učitelja: učiteljska sila. («U selu postoje dve, ili tri učiteljske sile...»). učitelji su imali pravo na besplatan stan i ogrev. U vreme postojanja Zakona o javnim službenicima do 1965. godine, učitelji su bili svrstani u petnaest platnih razreda. Ocenjivani su svake godine od nadzornika ili inspektora, a kasnije od direktora ili komisije. Ocene su imale raspon od nezadovoljava do zadovoljava, dobar, ističe se i naročito se ističe. Prosvetni radnik ocenjen sa «naročito se ističe» tri puta uzastopno – imao je po zakonskom automatizmu pravo napredovanja u sledeći platni razred bez čekanja da isteknu tri godine. Mladi prosvetni radnici – pre svega učitelji – po pravilu upućivani su na rad u selo. O moralnom liku učitelja mnogo se vodilo računa – morao je biti uzorniji od popa.

Ako se i dešavalo da se prosvetni radnik ogreši, naročito u nedozvoljenom stavu prema deci – učenicama, onda se slao raspis od strane prosvetnih vlasti po celoj Srbiji. I bio je udaljavan iz prosvetne službe.

Vreme je učinilo da posle ukidanja zakona o javnim službenicima – (prosvetni radnici su raspoređivani od Ministarstva prosvete na predlog opštinskih vlasti) – mlađi prosvetni radnici opredeljuju se za prigradska ili gradska mesta, ili bar gde su velike seoske škole.

U manjim seoskim sredinama ostali su da žive stariji prosvetni radnici vezani stambenim uslovima (stan, kuća). Škole postaju «na točkovima». Putuju đaci u matične škole (zbog smanjenja broja), putuju prosvetni radnici zbog opredeljenja da stanuju u gradu ili zbog rada u dve i više škola.

Vreme bavljenja sa učenicima je smanjeno, vaspitni efekat – takođe.

Autor priloga je govoreći o učitelju (aproksimativno prihvaćen termin) sutra, je istakao da će svi učitelji imati završenu pedagošku akademiju! To je doduše tekst iz 1984. godine.

---

52 IAS: Fond PPZ Samoupravna škola, S. Bošnjaković: „Učitelj juče, danas i sutra", 1984. god. br.2.

* Tekst je pisan 2000. godine tako da su navodi u rečenici već prevaziđeni.

Kako su promene brze! Već smo rekli da za koju godinu će svi u razrednoj nastavi imati učiteljski fakultet.

Vratimo se osnovnoj školi. Potreba stalnog usavršavanja ostaće. Za sve koji rade u školi. Zbog nove proizvodnje, tehnike, tehnoloških procesa, zbog kompjuterizacije...

Danas nema osnovne škole u Sremu bez kompjutera. Verovatno će se informatika i kompjuterizacija spustiti i u niže razrede osnovne škole. Deca brzo i lako prihvataju novo.

Postoji li opasnost da deca postanu zavisnici kompjuterizacije – od igrica do interneta i naučnih radova? Gde će u svemu tome biti dečja duša, a gde mesto «učitelja»? Šta je tu vaspitanje?

Nadajmo se da će razum preovladati. Da ne odemo u «nigdinu». Krajem veka (XX) i početkom novog u «trendu» privatizacije govorilo se i o privatnim školama.

Međutim ako se to odnosi na srednje škole – osnovne moraju ostati pod patronatom države.

Svako ugledanje na ono što je dobro, lepo i korisno je blagotvorno poput sunčeve svetlosti.

Koristimo te blagodeti u iskustvu drugih naroda.

Ovde se prvi deo hronike Školstva u Sremu 1945–2000. godine za osnovne, predškolske, muzičke i specijalne škole završava.

ŠKOLE O SEBI

Kada je razrađivana ideja o Školstvu u Sremu došao sam do stava da bi u drugom delu knjige trebalo dati priliku školama da predstave sebe. Naravno, da ne bi bilo raznolikosti u pristupu i prezentovanju, ponudio sam jednu moguću varijantu upitnika. Mnoge škole su u ličnom kontaktu sa autorom tražile da umesto redosleda po pitanjima, svoju «ličnu kartu» predstave u vidu svoje storije.

U sastavljanju pitanja – konsultovao sam bivše savetnike Prosvetno – pedagoškog zavoda u Sremskoj Mitrovici gospodina magistra Živka Popova, i gospodina Nikolu Spajića, direktora tadašnjeg Zavoda, kao i magitra Budu Marina, prosvetnog savetnika. U odgovorima koje su škole poslale ima predivnih podataka i o školi, i o nastavnicima i o učenicima.

Tamo gde je prilog preopširan, navešćemo metodom selekcije validna dokumenta. Gde je poslato u skraćenoj verziji – dokumenta prenosimo u celini.

Imena saradnika – onih koji su se potpisali da su sakupili podatke, kao i imena direktora – objavljujemo i najtoplije se zahvaljujemo na saradnji.

Škole su predstavljene po azbučnom redu u okviru opština.

Svi podaci koji su navedeni u delu knjige Škole o sebi nastali su na osnovu ankete koja je sprovedena u periodu od 2001. do 2005. godine.

ŠKOLE U OPŠTINI INĐIJA

1. **BEŠKA –** OSNOVNA ŠKOLA "BRAĆA GRULOVIĆ "
2. **INĐIJA**
   2.1. – OSNOVNA ŠKOLA "DUŠAN JERKOVIĆ "
   2.2. – OSNOVNA ŠKOLA „ JOVAN POPOVIĆ „
   2.3. – OSNOVNA ŠKOLA "PETAR KOČIĆ„
   2.4. – DEČIJI VRTIĆ „BOŠKO BUHA"
3. **KRČEDIN** – OSNOVNA ŠKOLA " 22. JUL "
4. **MARADIK** – OSNOVNA ŠKOLA " BRANKO RADIČEVIĆ "
5. **NOVI KARLOVCI** – OSNOVNA ŠKOLA " SLOBODAN BAJIĆ PAJA"
6. **NOVI SLANKAMEN / PODR. STARI SLANKAMEN/** " ĐORĐE NATOŠEVIĆ "
7. **ČORTANOVCI** – OSNOVNA ŠKOLA "RUŽA ĐURĐEVIĆ -CRNA"

BEŠKA
OSNOVNA ŠKOLA " BRAĆA GRULOVIĆ "

Škola u Beški ima daleke pomene još sa kraja 17. veka. O prvoj školi postoji zapis iz 1690. godine u njoj su se uglavnom obučavali budući sveštenici.

Klerikalni karakter škola je zadržala i početkom 18. veka. Terzijanskim reformama školstva iz druge polovine 18. veka, škola postaje graničarsko trivijalna sa službenim nemačkim jezikom. Za sve to vreme postoji i narodna veroispovedna škola.

Sredinom 19. veka brigu o školi preuzima država. Naseljavanjem Nemaca 1860. godine u Beški postoji i srpska i nemačka škola koje se 1883. spajaju u Opštu narodnu školu. Tako postavljena radila je sve do 1941. godine. Tokom rata (1941-1945.) Nemci preuzimaju organizaciju škole koja je radila do njihovog odlaska iz mesta 1944. godine.

NAZIVI ŠKOLA

Posle Drugog svetskog rata, škola nastavlja sa radom pod imenom Osnovna škola – Beška – u periodu od 1945. do 1950. godine. U isto vreme u Beški je postojala nepotpuna gimnazija. Promenama u školskom sistemu od 1950. osnovna škola i Nepotpuna gimnazija prerastaju u Osmoljetku. Nastavu su pohađali i đaci iz Krčedina, Čortanovaca i Maradika – skoro do sredine šezdesetih.

Zbog nedostatka školskog prostora povećanja broja učenika, 1958. su sagrađeni najpre paviljoni, a 1965. završena je sadašnja školska zgrada. Od 1965. škola se zove Osnovna škola "Braća Grulović" Beška. "25. oktobra 1965. godine na sednici nastavničkog veća doneta je odluka o nazivu škole. Škola će se zvati "Braća Grulović" – Beška. Pri donošenju odluke mislilo se na Aćima Grulovića i njegovog brata Nikolu, prvoborce ovoga mesta." (*Iz Letopisa škole 1964/65.)*

Škola je od osnivanja matična.

Osnovna škola „Braća Grulović“

ŠKOLSKE LOKACIJE

Od 1945. godine bilo je više objekata škole na različitim lokacijama. Nastava se izvodila u staroj školskoj zgradi koja je sagrađena 1852. godine. Sačuvana je do današnjih dana, ali je pretvorena u stambeni prostor (Cara Dušana 2). Nastava se izvodila i u još tri zgrade koje su bile u Karađorđevoj ulici br. 2 i 22 gde su podigniti novi paviljoni i nova školska zgrada u kojoj se i danas izvodi nastava. Na uglu Karađorđeve i Trga srpskih junaka nalazila se škola. Na tom mestu sada je Predškolska ustanova “Boško Buha” koja je funkcionisala sa decom predškolskog uzrasta. U istoj zgradi je i nepotpuna gimnazija. Zbog povećanja broja đaka i smanjenog prostora, 1958. godine u Karađorđevoj 2 su sagrađene dve nove školske zgrade – paviljonske sa 8 učionica i četiri kabineta.

Već u 1960/61. godini javlja se nedostatak školskog prostora. Za nastavu fizičkog vaspitanja korišćena je sala od 98m² koja je služila i za seoske igranke i TV klub. Školi je nedostajala radionica za TO i školska kuhinja koja je bila u sklopu nove školske zgrade. Na istom prostoru gde su se nalazile dve zgrade paviljonskog tipa, sagrađena je nova školska zgrada 1965. godine. Škola ima prizemlje i dva sprata sa 14 učionica i radionicom za TO u prizemlju, fiskul-

turnu salu, školsku kuhinju, biblioteku, zbornicu kancelarije za administrativno osoblje. Škola ima centralno grejanje. Za uvodjenje i završetak radova donator je bio Milan Grulović u znak zahvalnosti što škola nosi ime njegovog oca. Škola je imala zdravstvenu službu do početka osamdesetih. Lekari su bili Vasilije Matunović, Dragoner Paunović i Dragica Marković. Školski stomatolog bio je Budimir Kitanović. Škola je bila ogranak ZSOV "Ivo Lola Ribar" u Inđiji od 1978. do 1983. godine. Nova školska zgrada je izgrađena 1965. sredstvima Opštine Inđija i prilozima građana Beške.

UČENICI

U periodu od 1945. godine do kraja prošlog veka brojno stanje učenika je variralo. Posle Drugog svetskog rata došlo je do migracije stanovništva. Do sredine 60- ih godina prošlog veka učenici okolnih mesta, Maradika, Krčedina i Čortanovaca su pohađali školu u Beški. Tada je u ovoj školi bilo od 1.200 do 1.500 učenika. Broj neprevaziđen do danas. Do početka osamdesetih godina u školi je bilo po pet odeljenja viših razreda. Danas se smanjio na tri. U 2000/2001. broj đaka u školi u Beški je oko 700.

NASTAVNO OSOBLJE

Škola je dostavila spisak radnika hronološki od kako je ko počeo da radi. Najstarije godine za pojedine učitelje upisane su od 1924. do 2000. godine. Pedagoška služba je oformljena 1985. godine. Prvi pedagog škole bila je Valerija Kalanja. Posle je došla Tatjana Košević, pa Nataša Milanović. Danas je Milka Vidović.

Direktori škole bili su: 1. Sofija Buta, završila učiteljsku školu 1920. u Gornjem Karlovcu. Službovala u Kranjku, Knežević Kosi, Tušiloviću i Popincima. Iz Popinaca premeštena je u Bešku 1924. godine. Posle rata od 1945. do 1950. bila upravitelj škole u Beški. 2. Velisav Starčević, završio učiteljski školu u Somboru i Vršcu. U Bešku prešao 1931. godine. Upravitelj škole bio od 1936. do 194l. i od 1950. do 1965. godine. 3. Veselin Vuksan rođen u Krčedinu. Višu pedagošku završio u Beogradu. Radio kao apsolvent Prirodno matematičkog fakulteta i u Gimnaziji u Staroj Pazovi. Od 1957. radi u Beški kao nastavnik, zatim je završio Prirodno matematički fakultet. Direktor ove škole je od 1965. do 1973. godine. Četiri godine posle 1973. bio je sekretar SIZ-a za obrazovanje i kulturu u Inđiji. Odatle je otišao u Prosvetno pedagoški zavod u Sremskoj Mitrovici na mesto savetnika geografije i poznavanje prirode i društva. Zatim je ponovo postavljen za sekretara SIZ-a za obrazovanje i kulturu u Inđiji do 1985. godine kada je penzionisan. 4. Miroslav Lazić, završio učiteljsku školu

u Sremskim Karlovcima i Pedagošku akademiju u Slavonskom Brodu. Radio je u Surduku, Belegišu i Čortanovcima. Od 1973/74. godine je direktor škole u Beški. Zatim je bio sekretar SIZ-a obrazovanja i kulture od 1976. godine. Po isteku mandata vratio se u Čortanovce i ostao do penzionisanja. Umro je 1997. godine. 5. Tomislav Radmilović završio višu pedagošku školu. Radio kao nastavnik istorije u Čortanovcima. Od 1975. godine je direktor škole u Beški do 2000. godine, kada je otišao u penziju. 6. Jasmina Matunović rođena u Krčedinu. Učiteljsku školu završila u Sremskim Karlovcima i Filološki fakultet, odsek germanistika, u Beogradu. Od 1971. radi u školi kao pomoćnik direktora u ZSOV u Beški, zatim kao profesor nemačkog jezika u gimnaziji u Inđiji. Od 2000. godine je direktor škole u Beški.

RAD ŠKOLE

Posle Drugog svetskog rata škola je bila sa 4 razreda. Nepotpuna gimnazija je imala peti, šesti, i sedmi razred. Škola je od 1951. prerasla u Osnovnu školu. Izgradnjom nove škole stekli su se uslovi za nove nastavne i vannastavne aktivnosti. Spomenućemo jedan kuriozitet. U Beški je dolaskom ruskog emigranta Nikolaja Pedija 60- ih godina (prošlog veka prim. aut.) mnogo učinjeno na jačanju fizičke kulture i zdravlja učenika. Učenici su učestvovali na sletovima za Dan mladosti, na takmičenjima osvajali nagrade, najviše u gimnastici. Formirano je DTV "Partizan". Društvo je radilo do početka 80-ih godina. Članovi Crvenog krsta – podmladak – predvođeni nastavnicima Slobodanom Milutinovićem, Srećkom Stamenkovićem i danas Božidarom Bukvić učesnici su mnogih humanitarnih akcija sakupljanja priloga i pomoći.

Učenici su aktivni članovi ekološkog pokreta od osnivanja u mestu. Sa nastavnicom Nadom Džamić učestvovali su u uređenju mesta i očuvanju životne sredine.

Mnogi od učenika škole su postali predavači u svojoj školi, u drugim školama i na univerzitetima. Predviđa se otvaranje foto sekcije, krojenja i šivenja, posebno interesantna za žensku populaciju.

Planirano je otvaranje škole računara za nastavnike i edukaciju nastavnika razredne nastave.

ŠKOLA U PRIRODI I EKSKURZIJE

Sa organizovanjem škole u prirodi počelo se krajem 70 – ih godina. Učenici su boravili na Letenki, Čardaku, Paliću, Gaču, Tari, Kopaoniku. Školske ekskurzije se redovno organizuju obično u maju mesecu. Vodi se računa da

budu edukativnog karaktera. O programu ekskurzija odlučuje komisija u čijem su sastavu nastavnici geografije, biologije, likovne kulture, književnosti, istorije.

JUBILEJI ŠKOLA

Tokom 60-ih, 70-ih i 80-ih godina XX veka dan škole je vezan za 15. maj – Dan pobede nad fašizmom uz prigodan program. Proslavi je predhodio kros u centru mesta. Od početka 90-ih godina obeležava se dan Svetog Save (27. januar) uz prisustvo sveštenika i osvešćenje slavskog kolača. Tog dana je i školska slava.

Podatke prikupila i sredila**:** Nevenka Vujičin, profesor

Izvori i literatura: Letopis škole od 1965. do 1970. godine; Matična knjiga radnika; Bešćanske novine br. 1 Beška 2001; Iskazi bivših i sadašnjih radnika: Zagorke Vujičin, Velimira Stjepanovića, Ljiljane Paskaš, Božice Bukvić, direktora škole Jasmine Matunović; Izjave članova porodica bivših direktora škole: Dane Vuksan i Mire Radmilović.

INĐIJA
OSNOVNA ŠKOLA "DUŠAN JERKOVIĆ"

U današnjoj Inđiji naseljavanje je počelo od druge polovine 18. veka, tačnije 1746. godine, doseljavanjem stanovnika Beške i Krčedina.

Prvi stanovnici naselili su se sa desne strane potoka koji su nazvali "Srpska strana". Tu su od spahija dobili zemlju za kuću i nešto obradivog zemljišta.

U periodu od 1828. do 1840. dolazi do naseljavanja Nemaca koji su kupovali zemlju od Srba i naseljavali severoistočnu polovinu Inđije. Kada porodica izumre, zemljište pripada spahiji. Od 1836. godine spahija ima pravo da može prisvojiti – oduzeti zemljište od seljaka. Na imanjima spahija se moralo raditi pa su udaljene seoske njive ostale zaparložene.

Broj Nemaca se krajem 19. veka uvećava. Srpske porodice se sele u okolna sela ili odlaze u donji Srem gde su kupovali jeftiniju zemlju. Prema popisu *(ne zna se od kada – prim aut.)* valjda krajem 19. veka – Srba je bilo 650, a Nemaca 3.300. Ovde je 1835. osnovana rimokatoločka parohija. Crkvu je 1872. sazidao grof Pejačević i školu uz crkvu 1876. pored ove male škole gradi se i velika

škola 1896. godine u samom centru Inđije. Ona je i danas u funkciji. Zgrada je osmišljena i realizovana kao tipičan primer bečke Secesije i neoklasicizma, stilovi koji preovlađuju širom Vojvodine.

Nastava se izvodila na nemačkom jeziku i tako su je meštani zvali do 1944. godine. Učitelji u školi bili su Nemci. Mađarska deca su išla u srpsku školu. Od septembra 1944. rad u školi je obustavljen, nemačko stanovništvo je evakuisano u Austriju i Nemačku. Do juna 1945. škola je bila pretvorena u partizansku bolnicu.

Posle završetka rata, grad se obnavlja i nastava u ovoj školi počinje od septembra 1945. U školu se upisuju đaci koji su zbog rata izgubili 3 ili 4 godine, pa se nastava zbog njih odvija po skraćenom programu.

Škola je od 1949. godine radila kao četvororazredna sa 550 učenika. Direktori su bili Đorđe Popović i Jovan Kumanović. Te 1949. škola je prerasla u osmoljetku i dobila ime "Osmogodišnja škola br. 2". Broj učenika stalno raste, tako da je 1961/62. godine bio od 1.200 do 1.250 sa 44 odeljenja.

Škola je bila podeljena tako da je 20 odeljenja prešlo u zgradu bivšeg ZDOPA, do izgradnje nove škole "Jovan Popović". Te 1960. godine direktor je bio Petar Mirić, a pomoćnik Miloš Knežević.

Od 1959. škola dobija posebno ime "Dušan Jerković" ime učitelja i narodnog heroja – komandanta užičkog odreda. Dan škole je vezan za proglašenje Dušana Jerkovića za narodnog heroja – 25. septembar.

1965. godine je u dvorištu škole postavljena i otkrivena bista ovog narodnog heroja. Prisustvovala je i rodbina: otac, supruga Jelica, sin Jerko i brat Siniša Jerković.

Dogradjen je novi deo školske zgrade 1968. i fiskulturna sala. Nastava je stručno zastupljena.

Za izuzetne rezultate u fizičkom vaspitanju škola je 1971. godine dobila Spartakovu nagradu Vojvodine.

U 1977. godini škola je dobila Oktobarsku nagradu Inđije, a 1978. godine školi je dodeljena plaketa Veća sindikata Vojvodine.

Oktobarsku nagradu grada Inđije dobili su i pojedinci: Petar Mirić – direktor, Angelina Kovačević – nastavnik; Zlata Knežević – pomoćni radnik. U školi su aktivno radile slobodne aktivnosti: nauka mladima, KMT, kulturno – umetničke, sportske.

Ekskurzije su izvodjene u maju mesecu. Izvidjene su za Frušku goru, Titovo Užice, Drvar, Kadinjaču, Ohridsko jezero, Skoplje, Bitolj, Đerdap, Borsko jezero, Tara, Jajce, Budva, Plitvička jezera, Bled, Bohinj, Kumrovec, Stubičke Toplice, Jasenovac, Kozara. Izvedene su dve nastavničke ekskurzije u inostranstvo: Skoplje, Titov Veles, Solun i Budimpešta, Sent Andreja – Balaton.

Škola posle renoviranja i adaptacije 1995. godine

1962/63. godine zbog malog broja đaka, zatvorena je četvororazredna škola u Jarkovcima. Učitelji su bili Draginja i Petar Brzak. U selu je od 1963. godine kombinovano područno odeljenje od I do IV razreda a prosek učenika je 18. Učiteljica je Milica Zarić.

Pionirski odred se zvao Petar Stevanović – Đorđe po skojevcu koji je poginuo nedaleko od Inđije 1944. godine.

1972. godine gost naše škole bila je pesnikinja Desanka Maksimović.

U školskoj 1984/85. godini škola je imala 1.281 učenika od toga I – VIII razred 1.141 i u zabavištu 140 polaznika. U školskom kolektivu bilo je 76 radnika.

Direktor škole tada je bio Dragojlo Kovačević, pomoćnik Marija Kuzmanović.

Kombinovano odeljenje u Jarkovcima imalo je 16 đaka. Na opštinskim takmičenjima sledeće sekcije slobodnih aktivnosti osvajale su prva mesta: hor, recitatori, dramska sekcija, matematičari, odbrana i zaštita, prva pomoć, saobraćajna, gimnastičari, gimnastičarke, tehnička, rukometna – obe ekipe, košarka – devojčice, atletika.

1986. godine nastavnički kolektiv je izveo ekskurziju Inđija – Opatija – Pula – Brioni – Novigrad – Ljubljana – Zagreb.

Škola ima 1387. đaka, u zabavištu 152 polaznika, u Jarkovcima 15.

Direktor škole je Dragojlo Kovačević, pomoćnik Dragica Šobić, 7 profesora, 19 nastavnika, 1 učiteljica, 3 vaspitačice, 1 domar, 10 pomoćnih radnika, 3 kuvarice (podaci su iz 2000. godine)

Na polugodištu je otišlo u penziju 4 nastavnika i 1 pomočni radnik. U toku 1987. u školi je izašao đački list "Vidik". Glavni i odgovorni urednik bio je nastavnik srpskohrvatskog jezika M. Bakić.

Iste godine su posećivali pozorišne predstave 24 u zemunskom pozorištu i 2 u Novom Sadu. U školi su gostovali dramski umetnici i pesnikinja Desanka Maksimović.

1995/96. godine za direktora škole izabran Miloš Lucić, nastavnik TO.

Početkom novog veka škola je obnovljena, donator je bio NOREWEGIAN PEOPLE ' S AID – norveška narodna pomoć. Vrednost 165.000 evra.

Školski odbor rukovodi školskim poslovima od 1991. godine. Od vlade Pokrajine Tirol škola je dobila pomoć u nameštaju od 6.000 evra. Članovi školskog odbora su (u najnovijem sastavu): predsednik M. Blečić, zamenik predsednika Nataša Milanović, Sanja Radaković. Spomenka Živić, Dušan Kosijer, Žarko Jovanović, Vesna Popović, Kosta Nikolić, Aleksandra Miličević.

Krajem 2002. godine škola je dobila autobus od Vlade oblasti Tirol u vrednosti 2.500 evra.

Podatke dostavila direktor škole: Dušica Rastović

INĐIJA
OSNOVNA ŠKOLA "JOVAN POPOVIĆ"

Ovo je samostalna škola i nema područnih odeljenja. Počela je sa radom posle Drugog svetskog rata sa 730 đaka u 22 odeljenja i 11 učionica. Uslovi su vrlo skromni uz tablu i kredu. Zakone o radu škole, planove i programe donosilo je Ministarstvo za prosvetu i kulturu. Đaci su kao i u drugim sredinama sakupljali seme za pošumljavanje goleti, sprovodili akcije Crvenog krsta preko svog podmlatka, organizovani su tečajevi opismenjavanja za decu i prestarelu omladinu.

Osnovna škola „Jovan Popović“

Škola nosi sadašnji naziv od 1962. godine. Od 3. januara 1962. godine vodi se i prva registracija, osnivač je SO Inđija.

Nova školska zgrada sagrađena je 1965. godine sredstvima SO Inđija. Od osnivanja, odnosno prve registracije bila je osmogodišnja – osnovna škola.

Već 1967/68. godine postoji predškolsko odeljenje. U školi počinje sa radom đačka kuhinja od 1964. uz pomoć opštine.

Đačka zadruga je zaživela od 1978. godine, obrađivanjem zemljišta i zasađivanjem sadnica u parku škole.

Na početku ovog veka u školi ima 581 učenik u 24 odeljenja. Svi đaci uče engleski kao strani jezik. Nastavnika u predškolskoj nastavi ima 19, u razrednoj nastavi 11 (podaci iz 2002. godine), ukupan broj radnika je 47.

Škola ima biblioteku, fiskulturnu salu, školsku radionicu, sagrađenu 1964/65. godine.

Kompjuterizacija još nije počela u školi. Od 1964. godine je odmah po izgradnji škole uvedeno centralno grejanje.

Oformljena je pedagoško – psihološka služba.

Za dan škole uzet je 15. maj, koji se obeležava prigodnim i svečanim programom. Škola je dobila nagradu za najuređeniju u opštini. Izvršeno je renoviranje sale, zbornice i kabineta. U planiranju daljeg prostornog razvoja

Sa proslave 200 godina postojanja škole

predviđa se izgradnje svečane sale i sprovode se pripreme za reformu školstva koja je najavljena kroz devetogodišnje osnovno školovanje. U školi je početkom ovog veka bilo 82 đaka izbeglica (iz BiH – 11; iz Hrvatske 65; iz Slovenije 3; Iz Crne Gore 2; sa Kosova 1).

U ekskurzijama učenika škola vidi obrazovno – vaspitnu svrhu, kritičnost i razvijanje patriotskih osećanja. Škole u prirodi imaju svrhu i opravdanost postojanja.

Dosadašnji direktori škola bili su:

1. Atanacković Lazar, v.d. direktora bio je na poslovima zamenika direktora OŠ "Dušan Jerković" Inđija od 1961. do 1973. godine. Sa mesta v.d. direktora, imenovan je za direktora.
2. Zrnić Jovan, direktor od 1973. do 1974.
3. Vuković Sava, nastavnik srpskog jezika, direktor od 1974. do 1977. godine.
4. Jakšić Nikola, nastavnik razredne nastave, v.d. direktora od 1977.godine.
5. Bežanović Branislav, direktor od 1978. do 1988. godine.
6. Todorović Radmila, direktor od 1988. do 2001. godine.

7. Dražić Granica, v.d. direktora od 2001. do 2002. godine.
8. Miličević Aleksandra , direktor od 2002. godine.

Početkom ovog veka bilo je 33 nastavnika i ukupno 47 radnika.

Podatke za knjigu poslala je direktor: Aleksandra Miličević.

INĐIJA
OSNOVNA ŠKOLA "PETAR KOČIĆ"

Škola ima bogatu dokumentaciju o sebi. Jedna je od najstarijih kulturno prosvetnih ustanova u Inđiji.

Počela je sa radom 1782. godine – prva škola u običnoj, maloj kući.

Sto godina je škola imala samo jedno odeljenje i jednog učitelja. Škola je bila veroispovedna do 28. juna 1876. godine. Mala škola je porušena 1847. i sagrađena je sadašnja stara škola koja je 1877. godine preuređena i ostala na istom mestu .

Do 1887. godine škola je bila sa jednim učiteljem , a sledeće godine uspostavljeno je mesto i za učiteljicu. Uz školu je postojao i školski vrt (zajednički sa nemačkom školom) u kome su se deca podučavala povrtarstvu i voćarstvu.

U periodu 1937/38. sagrađena je današnja školska zgrada sa 4 odeljenja i 4 učitelja sve do početka Drugog svetskog rata. Te 1937/38. škola je dobila ime "Državna osnovna škola" sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom . Stara školska zgrada je 1939. godine pretvorena u stanove. Kad je rat počeo, učitelji su iseljeni iz stare zgrade, a nastava vraćena u staru školu. U novoj zgradi otvorena je građanska škola.

Posle Drugog svetskog rata migracija i kolonizacija su povećale broj stanovnika, pa su otvorene dve škole. U novoj zgradi otvorena je niža četvororazredna gimnazija 14. marta 1945. godine. Osnivač je Glavni narodnooslobodilački odbor Vojvodine /GNOOV/, direktor je bio Zdravko Todorović, a gimnazija je počela sa radom krajem aprila 1945. sa I i II razredom, ukupno sa 272 učenika.

Škola je 1959. godine dobila ime "Petar Kočić" . Bista je postavljena 1972. godine. Za dan škole uzet je 22. mart, kada je 1911. godine Kočić na Saboru u Sarajevu održao svoj čuveni govor i otvoreno istupio protiv austrougarske vlasti.

Gost škole bila je ćerka Petra Kočića – Dušica Kočić – Pavić

Školska zgrada je dograđena 1964/65. godine i imala je 14 učionica.

Nova dogradnja bila je 1971/72. kada je škola dobila kabinet za fiziku, hemiju, biologiju, TO i salu za fizičko vaspitanje.

1975/76. u saradnji sa Prosvetno pedagoškim zavodom škola je bila objekat praćenja primene novih programa u realizaciji za naredne 4 godine.

Škola sarađuje sa školama koje nose isto ime iz Zemuna, Stričića, Temerina...

U sastavu ove škole radi odeljenje u Ljukovu I – IV razreda. Posle IV razreda učenici putuju iz ovog mesta autobusom u centralnu školu.

Škola je dobitnik mnogih priznanja:

1971. "Oktobarska nagrada" – priznanje društvene sredine

1978. "Dušan Vukasović – Diogen" – nagrada Srema

1985. " Partizanski učitelj"

1985/86. prvo mesto u rangiranju škola od strane Prosvetno pedagoškog zavoda za opštinu Inđija (i još tri puta zaredom).

1986. plaketa "Kurir Jovica", najviše jugoslovensko priznanje "Miodrag Stojić – Gorčilo".

Za najbolji sportski kolektiv Srema, Sremske novine su 3 puta školi dodeljivale plaketu.

1995. godine škola je bila sabirni centar za izbeglice iz Krajine i Slavonije. U avgustu mesecu te godine kroz centar je prošlo 1.460 prognanih lica kojima je pružena pomoć.

1982. godine škola je proslavila 200 godina postojanja i rada.

U školi je radilo odeljenje za odrasle. Školska biblioteka ima 5.772 knjiga za učenike i nastavnike. Interesantno je napomenuti da preko 100 knjiga ove biblioteke je štampano u prošlom veku od 1880. do Drugog svetskog rata u Zagrebu „Matica Hrvatska", a posle 1918. u Beogradu „Geca Kon", Srpska književna zadruga.

Škola je poslednji put registrovana u sudu 1997. godine. Prema matičnoj knizi zaposlenih 1955. godine je zaposlen prvi vaspitač u školi. Zabavište je bilo van zgrade škole. Tek dogradnjom školske zgrade 1964/65. zabavište je fizički u sastavu škole. Pripajanje istog PU "Boško Buha" usledilo je 1979. do 1982. Od te 1982. do 1995. zabavište je opet bilo u sastavu škole. Od tada je definitivno pripojeno PU "Boško Buha", a rad se i dalje odvija u sastavu škole.

Đačka kuhinja je radila i bila finansijski pomagana od opštine Inđija. Prosvetni radnici su ocenjivani pedesetih godina, u komisiji su bili prosvetni inspektor, član školskog odbora i direktor škole. Poznate ličnosti, đaci ove škole su pozorišni reditelj Nikita Milivojević, recitator i pesnik Rale Damjanović, i dr.

U 2000. godini bilo je 1.109 đaka u VIII razredu po 5 odeljenja. Uči se engleski i ruski jezik; nemački jezik je izborni.

Nastavnog osoblja ima 53 i to: 1 magistar, 20 profesora, 30 nastavnika i 2 učitelja. Van nastave je 19 radnika i od toga je 3 sa visokom, 2 sa višom, 6 sa srednjom, 1 sa trećim stepenom, 4 sa drugim stepenom i 3 sa osnovnom školom.

U školi radi centralno grejanje od 1965. godine.

Škola ima pedagoško – psihološku službu, logopeda, stomatološku službu.

U školi je 2000. godine bilo 136 dece izbeglica.

Direktori škole od 1948. godine bili su:

1. Nepotpuna mešovita gimnazija Todorović Zdravko 1948/49.
2. Nepotpuna mešovita gimnazija Pucarević Živko 1950/51.
3. Osmoletka Mirić Petar 1951/52.
4. Osmogodišnja škola Njegovan Milorad 1957/58.
5. Osnovna škola „Petar Kočić" Sofronović Borislav
6. Vuksan Boško
7. Adamović Ivan
8. Kojić Marko

Osnovna škola „Petar Kočić", 2003.godina

9. Vasiljević Radovan
10.

Planovi daljeg razvoja su: izgradnja krovne konstrukcije na novom delu škole, dogradnja jedne prostorije za svečane prilike.

Kroz školu je od 1945. do kraja 2000. godine prošlo 314 radnika.

Izvori: Letopis, Matična knjiga radnika.
Podatke prikupila i poslala v.d .direktora Sajfert Mirjana

INĐIJA
DEČIJI VRTIĆ „BOŠKO BUHA"

Inđija je smeštena na obroncima Fruške Gore. Od Beograda je udaljena 40, a od Novog Sada 30 kilometara. Na raskrsnici je magistralnih kopnenih i vodenih puteva za Evropu.

U gradu Inđija živi 28.000 stanovnika (Radi poređenja: u opštini Inđija od 1972. godine – 9 naseljenih mesta – bilo 40.460 stanovnika. Od toga u predškolskim ustanovama bilo je 1.170 polaznika; 5.937 u osnovnim školama i 1.563 u srednjim školama primedba autora M.P.).

Vrtić „Boško Buha" nalazi se u Inđiji u Ulici Dušana Jerkovića. U opštini ima 10 osnovnih škola i 2 srednje.

Predškolska ustanova ima svoju istoriju, bogatu prošlost.

Rad sa decom predškolskog uzrasta u Inđiji počeo je u privatnom zabavištu. Njegova verifikacija je objavljena u Službenom glasniku br. 7. Kraljevsko hrvatsko-slavonske dalmatinske zemaljske vlade, odjela za bogoslovlje i nastavu, pod brojem 297. u Zagrebu, 30. travnja 1900. godine. U njoj se kaže:

„Kraljevske hrvatske slavonske dalmatinske zemaljske vlade, odjel za bogoštovlje i nastavu, obnašlo je povodom stavljene molbe dozvoliti, da ispitana učiteljica za zabavište Kalica Posavac, u mjestu Inđija, Rumskog kotora, privatno zabavište za malenu djecu otvoriti i o svom trošku izdržavati može".

Zabavište je radilo u kući učiteljice. Bilo je tridesetoro dece, četrnaest dečaka i šesnaest devojčica.

Posle deset godina rada u privatnoj ordinaciji, o ovom zabavištu počinje da se brine opština.

Dvadesetih godina prošlog veka u Inđiji je radilo i konfesionalno zabavište. Bilo je smešteno u privatnoj kući sa prostranim dvorištem, koje postoje i danas, u ulici Džona Kenedija 8. Danas je to kuća porodice gospodina Stevana Kozbašića.

Konfesionalno zabavište pohađala su deca nemačka, mađarska i srpska na nemačkom jeziku. Sa decom su radile časne sestre. Uslovi za rad su bili teški: u jednoj grupi više od 50 dece.

Ovo zabavište je radilo do oslobođenja.

Posle Drugog svetskog rata, pri Osnovnoj školi „Dušan Jerković" organizovan je rad jedne zabavišne grupe.

Pedesetih i šezdesetih godina (prošlog veka) broj zabavišnih grupa se povećavao, ali su i dalje bile u okviru škola.

Godine 1978. osnovana je Predškolska ustanova, dobila je ime Boško Buha. Nije bila samostalna nego kao OOUR zajedno sa školama u sastavu R.O. „Podunavski partizanski odred". Bilo je 18 radnika: 5 vaspitača, 4 negovateljice, 3 radnika na tehničkim poslovima i 6 administrativnih radnika.

Direktor novoosnovane predškolske ustanove bila je vaspitačica Boja Banjac, koja je tu dužnost obavljala do 1987. i ponovo od 1994. do 1999. godine. U periodu od 1987. do 1994. ustanovom je rukovodila Branka Mušicki.

Prvi namenski građen objekat otvoren je 1978. godine sa 200 mesta za decu od jedne do sedam godina starosti.

Investitor je bio SIZ za zaštitu dece opštine Inđija i SIZ za zaštitu dece Pokrajine. Arhitekta je bio Miljenko Smoganović, a izviđač radova GR „Graditelj" iz Inđije.

Formiraju se četiri vaspitne grupe celodnevnog boravka i deset vaspitnih grupa poludnevnog boravka.

Poludnevni postoje u selima: Novi Karlovci 1 grupa, Beška 4 grupe; Novi Slankamen dve grupe i u Čortanovcima, Maradiku i Krčedinu po jedna grupa.

Predškolska ustanova „Boško Buha" nastoji da postigne što bolje rezultate u saradnji sa roditeljima i društvenom sredinom.

Letopis se vodi od osnivanja 1978. i sadrži sve značajne događaje koji potvrđuju naše aktivnosti.

- prva lutkarska predstava „Sudija jež" održana 19. maj 1979. godine. Izvođači su bili vaspitači, a predstavi je prisustvovala Stanka Salonski, prosvetni saradnik (prosvetni savetnik za predškolski uzrast).
- Iste godine Stanka Salonski je održala instruktivni sastanak za aktivnosti u tri vaspitne grupe i krajem avgusta održala je seminar za vaspitače.
- Sabor vaspitača u Kikindi 2. februara 1980.
- dramska sekcija, kojom rukovodi Svetlana Jeftić osvojila je I mesto na regionalnom takmičenju 1986/87. godine. I zapažena mesta na smotrama Srema u Sremskoj Mitrovici i Vojvodine u Bečeju narednih godina.
- Nagradu za izuzetne rezultate u vaspitanju i obrazovanju ustanova je dobila 1984/85. godine.
- Iste godine osvojeno je I mesto u Vojvodini za estetsko uređenje svoje ustanove.
- Predškolska ustanova je dobila Oktobarsku nagradu opštine Inđija 1990/91. godine i specijalnu nagradu „Najlepši vrtić u Pokrajini".
- 1988/89. osniva se folklorna sekcija i uvidi učenje engleskog jezika, osniva se baletska radionica, centar interesovanja za muzičko vaspitanje...
- Edukativni programi za vaspitače, realizacija projekata „Čuvari osmeha" i „Jezik žirafe"
- 1998. godine ova ustanova ponovo dobija Oktobarsku nagradu opštine Inđija.

Organizacija rada i uspesi u radu imali su nekoliko krupnih promena.

Zaposleni su 16. januara 1982. odlučili da se vaspitne grupe poludnevnog boravka vrate školama.

Posle trinaest godina 1995. godine, vaspitne grupe iz škola njih 18, opet su vraćene pod okrilje Predškolske ustanove „Boško Buha". Njena delatnost rada

je vaspitanje i obrazovanje dece predškolskog uzrasta, zadovoljavanje potreba roditelja za zbrinjavanje dece.

Materijalnu osnovu za rad čine namenski izgrađeni objekti i prilagođen prostor za rad sa decom.

Red. broj	Naziv objekta	Kapacitet		Površina u m²		Adresa
		Br.grupa	Br. dece	objekta	dvorišta	
1.	Inđija	6	200	1.900	11.412	D. Jerkovića 17 a
2.	Inđija	7	200	960	11.026	Omladinska b.b
3.	Beška	5	120	740	1.276	Trg srpskih junaka 2
Ukupno		18	520	3.600	23.714	

Broj grupa i dece po mestima je (po školama)

OŠ „Dušan Jerković 4 grupe 124 dece;

OŠ „Jovan Popović“ 4 grupe 87 dece ;

OŠ N. Slankamen 2 grupe 62 dece;

OŠ Krčedin 2 grupe 44 dece;

OŠ Ljukovo 1 grupa 23 dece

OŠ „Petar Kočić“ 2 grupe 70 dece

OŠ „N. Karlovci“ 2 grupe 32 dece

OŠ Maradik 1 grupa 29 dece

OŠ Čortanovci 1 grupa 25 dece

U svim objektima postoje kuhinje. Didaktički materijal je na nivou normativa – namenjen građenim objektima opremljenost je oko 60%, a u ostalim prilagođenim od 20 do 40 %

Organizuju se sledeći oblici rada:

1. Celodnevni boravak za decu od 1 do 7 godina
2. Poludnevni boravak za decu od 5 do 7 godina
3. Različiti oblici rada
   - Baletski studio
   - Muzičko stvaralaštvo
   - Folklorna radionica
   - Strani jezik (engleski)
   - Pleska škola
   - Likovna radionica
   - Dramska radionica
   - Dečiji klub

U opštini ima 2.868 dece od 1 do 7 godina. Njihov obuhvat celodnevnim boravkom je 17,99%. Populaciju šestogodišnjaka čini 501 dete, što znači da je obuhvat potpun sa 100 %

Broj zaposlenih u vrtiću je 70,50:

Direktor 1, pedagog 1, vaspitača 33, medicinskih sestara 10, administrativni, pravni, finansijski poslovi 2.5, priprema hrane 2, serviranje 2, održavanje higijene 7, tehnički poslovi 4, saradnici u vaspitnim grupama 8.

Za ovu ustanovu karakteristično je da u toku leta, u saradnji sa organizacijom „Prijatelji dece“ organizuje rad sa decom od 5 do 14 godina starosti.

„U danima rata (1999.) deca su u vrtiću imala sigurnost i zaštitu. Blagovremeno se pružala dragocena pomoć u cilju preventivnog delovanja i ublažavanja posledica rata na dečju psihu.“

Direktor PU Dečiji vrtić
„Boško Buha“
Jadranka Uzelac

KRČEDIN
OSNOVNA ŠKOLA “22. JUL“

Ovaj naziv škola nosi od 1983. godine. U mestu je bila jedna školska zgrada. Škola je prvi put registrovana 1965. godine, a poslednja registracija je bila 1987. godine.

Škola je osnovana 1907. godine. Radila je za vreme Drugog svetskog rata i nastavila po završetku istog. Tada je škola imala 700 učenika, 14 prosvetnih radnika, 8 razreda i 8 učionica. Tečajevi nisu organizovani.

1947/48. škola je prerasla u potpunu osnovnu školu.

Rešenjem SO Inđija br 02-011-119/73. od 22.06.1973.godine određeno je da se osnovna škola u Krčedinu zove „22. Jul“ (podatke uneo autor).

Kad je osnovana đačka zadruga, učenici su uzeli aktivno učešće. U 1973. godini izgradnji školskog objekta, (izvođač radova, Građevinsko preduzeće “Graditelj”) – učestvovali su osnivač SO Inđija i građani mesne zajednice kroz samodoprinos.

U 1987. godini otvoreno je predškolsko odeljenje koje je 1999. godine pripojeno PU “Poletarac” u Inđiji.

Ne postoji đačka zadruga. Đačka kuhunja radi od 1963..

Od značajnil ličnosti škola je navela sledeće:

u sportu: Živan Ljukovčan – golman- državni reprezentativac

Graovac Jelena – višestruki prvak države u karateu

Milica Vučinić – profesor na univerzitetu u Novom Sadu

Dr. Vera Božić – profesor biologije na Medicinskom fakultetu u Novom Sadu
Miodrag Petković, profesor informatike na PMF – u u Novom Sadu
Miodrag Obradović, profesor odbrane i zaštite.

O školi nije pisana monografija, u toku je.

U 2000. godini bilo je 309 đaka, 16 odeljenja u matičnoj školi i jedno područno odeljenje ove škole u Slankamenačkim Vinogradima.

Od stranih jezika uči se ruski od petog do osmog razreda, engleski od trećeg do osmog razreda, slovački kao jezik narodnosti u Slankamenačkim Vinogradima.

Od nastavnog osoblja 9 ima visoku spremu, 14 višu. Radnici koji nisu u nastavi: direktor koji ima višu školsku spremu, sekretar i šef računovodstva sa višom školskom spremom i domar sa srednjom školskom spremom. Ostalo osoblje je sa osnovnom školom.

U školi radi biblioteka od 1962. godine i ima oko 800 knjiga.

Prva fiskulturna sala je urađena 1963., iste godine je sagrađena i školska radionica, kabineti su otvoreni 1973. kada je napravljena i nova školska zgrada. Sportski teren je otvoren 1985. Kompjuterizacija još nije zaživela.

Škola ima centralno grejanje od 1974. godine, na čvrsto gorivo. U školi radi pedagog. Od osnivanja je matična, a učenici putuju đačkim autobusom, odnosno međugradskim. Društveno koristan rad je predviđen programom 5 radnih dana. Dan škole je letnji Sveti Nikola 28. maja i priprema se kulturno zabavni i sportski program.

Najznačajniji događaj u životu škole su izgradnja paviljona sa 4 učionice, izgradnja fiskulturene sale i školske radionice 1963. godine, izgradnja nove školske zgrade 1973. godine sa 8 učionica, dva kabineta, fiskulturna sala i radionica za centralno grejanje , kotlarnice. Planovi daljeg razvoja su vezani za uvođenje kompjuterizacije. U školi se javilo 3 dece izbeglica.

O ekskurzijama škola se izuzetno dobro izrazila kao spoju teorije i prakse, naročito u predmetima geografija, srpski istorija, biologija,... Škola u prirodi nije opravdala svoje postojanje. Dok je bila škola u prirodi na Letenki bilo je razloga postojanja istih.

Direktori škole od 1961. godine bili su:

1. Radinović Đorđe 1961 – 1980.
2. Ilić Boško 1980 – 1984.
3. Kljajić Branislav 1984 – 2003.

Podatke prikupila i sredila : Željka Tošić Avramović
Direktor škole: Kljajić Branislav

MARADIK
OSNOVNA ŠKOLA "BRANKO RADIČEVIĆ"

Škola u ovom mestu započinje priču o sebi kratkim izvodom iz Letopisa:

„ Ovaj letopis je započet da se vodi krajem 1975/76. školske godine. Počeo je da ga vodi direktor škole Veljković Svetozar, koji je u školu došao te godine.

Odmah na početku čitaoca ovih redova molim za izvinjenje jer ne raspolažem podacima o radu škole u ranijem periodu. Za ovu godinu unosim podatke na osnovu šture dokumentacije.

Maradik je malo sremsko selo na obroncima Fruške gore. Priroda ga je bogato nadarila: oranice, vinogradi, cvetne livade, voćnjaci okružuju selo. Usled ušorenog sela tri crkve, nova škola, pošta, mnogo radnji i kafana, ambulanta, zemljoradnička zadruga, mesna kancelarija.

Prema popisu iz 1971. bilo je 2350 stanovnika sela od toga 969 Srba, 979 Mađara, 267 Hrvata i 135 ostalih.

Maradičani mogu da budu ponosni na svoje selo jer postižu izuzetne rezultate u gajenju poljoprivrednih kultura, imaju najbolja rasplodna grla rogate stoke u pokrajini, imaju asvaltirane skoro sve ulice u mestu, vodovod, novu poštu, školu sa dvojezičnom nastavom, uzornu zemljoradničku zadrugu...

Prema pričanju starijih meštana, škola u Maradiku postoji još od početka prošlog veka. Postojale su Julijanska škola na mađarskom jeziku i fruškogorska na srpskohrvatskom jeziku.

„U ovom selu je početkom 1899.godine najpre osnovana Niža pučka konfesionalna reformisana škola na mađarskom jeziku. Srpska i mađarska škola su se spojile i od 1915.godine škola postoji kao jedna. Posle Prvog svetskog rata otvara se V razred, a učitelji su pravoslavne, katoličke i evangelističke – helvetske vere."[1]

Paviljon škole je završen 1960. godine, a zgrada današnje škole 1969. godine.

Prva škola je otvorena 1826. godine. U selu postoje tri crkve:

– Pravoslavna – posvećena hramu Svetog Save, sagrađena 1776. godine.

– Kalvinska crkva izgrađena 1898. godine.

– Katolički hram, posvećen Svetoj Ani, ali nema podataka o gradnji.

U prvoj školi u Maradiku radila su dva učitelja: Đorđe Vezmar i Olga Čordašić. Đaka je bilo 114.

U školskoj matici koja je počela da se vodi 1945/46. godine imamo podatak da je u prvom razredu upisano 53 učenika. Nastavnica je bila J. Sibinić, nedovoljnih 5; neocenjenih 11 učenika.

---

1 IAS – vodič kroz arhivske fondove sveska II 2004. str 151.

U drugom razredu bilo je 56 učenika. Nastavnica J. Radulovački, neocenjenih bilo 6.

Treći razred ukupno 15 učenika.

Četvrti razred 14 učenika.

Škola je radila za vreme Drugog svetskog rata.

Od završetka rata (1945) u školi je postojalo odeljenje na mađarskom jeziku. Ukinuto je zbog racionalizacije rada škole i smanjenja broja učenika, kao i izdvojeno kombinovano odeljenje na Gladnošu. Od tada učenici dolaze u matičnu školu u Maradik.

Zbog smanjenog broja učenika u Gladnošu, u Maradik dolaze učenici iz opštine Irig, susednih sela Krušedol, Šatrinci, Dobrodol i Krušedolski Prnjavor.

Zbog đaka putnika škola u Maradiku postaje „škola na točkovima“. Zbog tih potreba ovde škola počinje sa nastavom u 8 časova, a česti su izostanci u zimskom periodu zbog prevoza. Učenici putnici izostaju sa poslednja dva časa zbog reda vožnje. Prevoz je organozovan (sa Gladnoša) minibusom, donacija predsednika opštine Inđija od 2001. godine.

Od 1945. godine do 2000. bilo je zaposleno 211 nastavnika. Mali broj nastavnika stanuje u mestu, veći broj putuje i trude se da svoje zaposlenje vežu bliže mesta stanovanja.

Škola u Maradiku

Nastavnički kolekltiv škole

Od 1945. do 2000. godine, škola je promenila samo 3 direktora.

1. Radulovački Đorđe
2. Mirilović Stanko
3. Veljković Svetozar

Škola od 1990. godine ima pedagoga.

Od 1945. u školi je postojala zadruga. Obrađivalo se školsko zemljište i prikupljala se redstva za nabavku opreme u školi i za školske ekskurzije.

Od 1959/60. godine škola prerasta iz petoljetke u osmoljetku. Od 1978. uveden je rad predškolskog odeljenja u sastavu ustanove „Boško Buha“ iz Inđije.

Današnja zgrada ima 6 učionica, 2 kabineta, fiskulturnu salu, kancelarije i sve prostorije potrebne za normalan rad škole.

Škola ima biblioteku od 1965. godine sa fondom oko 1.000 naslova, a danas je broj knjiga povećan na 5.000 od čega dobar deo na mađarskom jeziku. Školska kuhinja počinje sa radom po izgradnji nove školske zgrade 1969. godine. Kuhinju su finansirali roditelji.

Iste godine ustanovljena je proslava dana škole i njen poseban naziv: „Branko Radičević“

Za dan škole : 15. mart – dan rođenja pesnika.

1981. škola je dobila Oktobarsku nagradu – najviše priznanje u opštini Inđija. Od 1985/86. završeni su radovi na centralnom grejanju škole.

Od početka ratova u bivšoj SFRJ od 1991. u mesto i školu pristižu izbeglice iz republika zahvaćenih ratom. Deo je smešten u samom mestu, a deo u Gladnošu gde je osnovan izbeglički centar. Dolazi teži period u radu škole.

U školi je smeštena jedinica vojske RS. U tom periodu školska zgrada i oprema pretrpele su znatna oštećenja. To se desilo i tokom NATO bombardovanja.

Početkom ovog veka završena je kompletna rekonstrukcija školske zgrade: krovna konstrukcija, sanitarni čvor, stolarija i rekonstrukcija fiskulturne sale.

Podatke poslao: Direktor Čaušević Zvonimir

NOVI KARLOVCI
OSNOVNA ŠKOLA „SLOBODAN BAJIĆ – PAJA“

Škola je osnovana 1766. godine i nije prestajala sa radom za vreme svetskih ratova. U Drugom svetskom ratu škola je 1943. bila zapaljena. Na ploči koja se nalazi na fasadi škole vidi se da se zvala Partizanska škola.

Zvanični osnivač škole posle Drugog svetskog rata bila je opština. Pojedine učionice su bile izmeštene iz zgrade po završetku rata i prilikom renoviranja 1963. i 1975. godine.

Sadašnji naziv škola nosi od 1960. godine. Do tada se zvala Osnovna škola. Prvi put je registracija bila u opštoj akciji registracije škola – šezdesetih godina, a poslednja 1988. godine.

Škola je postala osmogodišnja dosta rano od 1948. godine. Ne zna se tačan broj učenika i nastavnika posle završetka rata. Učionice su bile van školske zgrade: škola je obnovljena tek 1951. godine. Zna se da je 1953. imala 158. upisanih učenika, 16 odeljenja, 8 učitelja i 18 nastavnika.

Nastavne planove i programe propisivalo je Ministarstvo prosvete. Uslovi su bili kao i svuda: učionice dislocirane, mali broj starih klupa, bez učila i pribora za rad i za učenike i za nastavnike.

Posle Drugog svetskog rata organizovani su tečajevi za opismljenjavanje odraslih i omladine koji su prerasli redovno školovanje.

Sanacija izgorele škole; akcija uređenja 1963.

Organizovane su akcije u pionirskoj organizaciji: sakupljanje klasja posle žetve, uništavana su legla gubara, sakupljano seme bagrema za pošumljavanje oko sela i u školskom dvorištu.

Škola izvodi nastavu u zgradi koja je podignuta 1911. godine.

Na ploči kod ulaza su imena tzadašnjih vladara, projektanata i donatora. Rečeno je da je zgrada gorela 6. maja 1943. renovirana je 1951. Drugi put je gorela 16. januara 1963., a renovirana je iste i sledeće godine. U renoviranju su učestvovali učenici, omladina, odrasli građani i opština.

Sredstvima opštinske zajednice obrazovanja i samodoprinosa škola je 1969. dobila fiskultutnu salu, radionicu, trpezariju i sanitarni čvor. Škola je 1975. renovirana izvođenjem unutrašnjih radova. Zahvaljujući donaciji EZ 2000. godine promenjen je krov na zgradi i ona je dobila današnji izgled.

Predškolsko odeljenje otvoreno je u školi 1971. godine i bilo u sastavu škole do 1993. godine. Tada je ušlo u sastav Predškolske ustanove „Boško Buha" u Inđiji.

Društvo za staranje o deci pomoglo je da se adaptira jedna zgrada u koju je smešteno predškolsko odeljenje vrtića.

Đačka zadruga je počela sa radom od 1965. godine, kada je od Zemljoradničke zadruge u mestu dobila 5 katastarskih jutara oranice. Gajeni su kukuruz, pšenica, suncokret, ovas, šećerna repa. Zadruga (đačka) je sama finansirala proizvodnju, a od preostalih sredstava pomagala je ekskurziju učenika 8. razreda. Takođe je nabavljala udžbenike i pribor za određene kategorije učenika. Zadrugari su zasadili sadnice pored puta u okolnim mestima.

Od početka 1968. godine radi školska kuhinja. U početku je hrana donošena iz Inđije. Hranu su kasnije finansirali roditelji. Svoju kuhinju je dobila 1977. godine. Učenici plaćaju obrok, a Crveni krst dotira.

Ocenjivanje prosvetnog kadra, škola kaže da je počelo 1959/60. Verovatno od tada imaju podatke. Komisija je sastavljena od tri člana: direktor škole, predstavnik opštine i predstavnik školskog odbora. Ocene su se kretale u dijapazonu od nezadovoljava do naročito se ističe. Prva je mogla značiti gubitak službe u struci, a poslednji tri puta uzastopno – napredovanje u viši platni razred.

Škola je dobitnik najvišeg opštinskog priznanja Oktobarske nagrade za 1969. godinu. Đačka zadruga je takođe dobila Oktobarsku nagradu grada Inđije, a 1987. zadruga je osvojila drugo mesto u Vojvodini za svoje aktivnosti.

Poznate ličnosti ove škole su:

1. Mali dr Mile, politikolog, funkcioner u APV za vreme postojanja SFRJ – u Savezu komunista.
2. Živković dr Živan, književnost, katedra savremene književnosti na beogradskom univerzitetu.
3. Panković dr Laza, poljoprivredne nauke – pšenica
4. Radojčić – Pešić dr Marica, matematika.

O školi nije pisana monografija, ali se ista spominje u monografiji Miroslava Turudića o „Slobodanu Bajiću – Paji".

U nastavnom osoblju ima 6 profesora, 20 nastavnika (viša škola). Van nastave su jedan direktor, visoka stručna sprema, 1 pedagog, visoka stručna sprema sa pola radnog vremena, 1 sekretar, srednja stručna sprema, 1 kuvar, sss, ložač, domar i spremačica, srednja stručna sprema i dva pomoćna radnika.

Škola ima biblioteku od završetka Drugog svetskog rata. Sadašnji fond knjiga je oko 2.500. Deo knjiga su poklonili učenici, a deo je kupila škola i đačka zadruga..

Fiskulturna sala, školska radionica i trpezarija sa kuhinjom izgrađeni su 1969. godine. Specijalizovane učionice uvedene su od 1979. godine, a u jednoj učionici kupljeno, opremljeno i u funkciji 17 kompjutera od 2002. godine!

Školsko igralište u okviru dvorišta betonirano je 1986. godine, a asvaltirano 2002. godine i postavljeni reflektori.

Centralno grejanje na čvrsto gorivo uvedeno je od 1975. godine.

Osnovna škola „Slobodan Bajić – Paja“

Sve škole sa teritorije opštine Inđija integrisane su u organizaciju udruženog rada 1978. godine pod imenom „Podunavski partizanski odred“. Ovo je omogućilo raspoređivanje radnika u druge škole ako su ostali tehnološki višak ili dopunu u drugoj školi bez konkursa.

Ova škola je uvek bila samostalna, bez područnih odeljenja.

Vraćanjem zemlje bivšim vlasnicima (u periodu 1991 – 1993. prim a.) đačka zadruga je ostala bez imanja i proizvodni rad je prestao.

Danas se društveno koristan rad primenjuje u uređenju škole i dvorišta.

Dan škole se obeležava 22. oktobra kao dan oslobođenja mesta. To je dan kulturno sportskih manifestacija.

Jedan od najznačajnijih događaja je obeležavanje 200–te godišnjice postojanja škole u 1966. godini. Tada je postavljena Spomen ploča u holu škole.

Plan razvoja je: snabdevanje kabineta učilima, uvođenje gasa u školu, rasveta igrališta.

Za vreme ratova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u ovoj školi je ostalo 30 izbeglica. Bilo ih je i više.

Školu u prirodi treba izvoditi sa učenicima četvrtog razreda.

Od radnika – nastavnika škole – Branko Popović je učestvovao u stručnim časopisima geografa.

U revnosnom prikupljanju podataka informator – saradnik ove knjige je našao da je u 18. veku u ovoj školi radio Jovanović Sima – Đakon u 1766. godini.

Direktori škole:

Kovačević Slavko so 1935; Kovačević Đorđe 1953 – 1954; Radinović Živan 1954 – 1955; Simić Persa 1955-1956; Avramović Stevan 1956 – 1962; Popović Branko 1962 – 1971; Radović Slavoljub – Slavko 1971 – 1972. /v.d./; Čortan Boško 1972 – 1982; Đurić Petar 1982 – 2000; Opačić Sava 2000 do danas.

Podatke prikupio i sredio saradnik Boško Đurić
Direktor škole: Sava Opačić

NOVI SLANKAMEN
OSNOVNA ŠKOLA "ĐORĐE NATOŠEVIĆ"

Duga je, zanimljiva i bogata istorija škole u sremskom mestu Novi Slankamen.

Za vreme kolonizacije Vojvodine 1783. godine u Novom Slankamenu su nastanjeni Hrvati, Slovaci,Česi i Nemci.

Krajem XVIII veka đaci iz Novog Slankamena pohađali su školu u starom Slankamenu, na Dunavu. U 1802. godini u staroslankamenačkoj školi od 34 učenika sedmorica su bila iz Novog Slankamena.

Oko 1831. godine počinje osnivanje trogodišnje škole u Novom Slankamenu po nalogu velikog vojnog zapovednika u Temišvaru. Tada je bilo oko 200 kuća i oko 2000 stanovnika. Školu je pohađalo oko 60 učenika – dečaka.

Revolucionarne 1848. nastava je u školi bila prekinuta i nastavljena od 1852. godine. U Novom Slankamenu je 1862. godine izgrađena prva školska zgrada. Najpre je bila jednorazredna, a tek 1889. godine je prerasla u četvororazrednu.

Prva srpska jednorazredna škola je osnovana 1867. godine. Prvi učitelj bio je Mojsije Bizumić, a nastava održavana u kući Paje Natoševića. Zahvaljujući pomoći zadužbine Đorđa Anđelkovića, izgrađena je 1873. godine prva srpska škola u Novom Slankamenu.

Zbog povećanja broja đaka 1892. godine je sagrađena nova škola koja je dobila V razred i imala 264 đaka! Danas je 353!

Srpska škola je samostalno radila sve do 1914. Tada je spojena sa hrvatskom školom u šestorazrednu "Opću nižu pučku školu". Od 1924. godine do 1929. godine ovde je radila i šegrtska škola.

Zanimljivo je da je 1928. godine u ovoj školi održavana nastava na nemačkom jeziku za decu nemačke nacionalnosti. Nemamo podataka o školi u posleratnom periodu (posle Drugog svetskog rata prim. a)

Od 1957. novoslankamenačka škola postaje potpuna – osmorazredna i poseban naziv "Vladimir Nazor" po hrvatskom književniku.

U Starom Slankamenu je bilo područno odeljenje ove škole.

Sadašnja zgrada (u ovom mestu bilo je i danas ima više školskih zgrada) škole adaptirana je 1969. godine.

Na predlog škole i po odluci SO Inđija (10. maja) 1993. godine škola je uzela ime svog velikog meštana, prosvetnog i školskog reformatora iz XIX veka dr Đorđa Natoševića, pa se taj dan slavi kao Dan škole.

Za postignute rezultate u vaspitno obrazovnom radu škola je 1972. godine dobila Oktobarsku nagradu grada Inđije, a 1987. najviše priznanje u Sremu, nagradu «Dušan Vukasović – Diogen». Učenička zadruga je takođe dobila Oktobarsku nagradu SO Inđija 1988. godine. Od Fudbalskog saveza Jugoslavije škola je dobila Plaketu.

Na početku ovog veka u školi je 353 učenika; od toga 334 su u matičnoj školi u Novom Slankamenu, a 19 u područnoj školi sa 2 kombinovana odeljenja u Starom Slankamenu.

Izučavaju se 2 strana jezika: ruski od V razreda i engleski od III razreda.

Kvalifikaciona struktura radnika na početku ovog veka bila je: NK radnika 6; PK radnika 1; KV radnika 2; srednja sprema 4; viša škola 16, visoka školska sprema 7; svega 36

Od materijalnih uslova škola ima biblioteku sa oko 2000 knjiga, izgrađenu fiskulturnu salu 1967. (oko 290 m^2) kao i i radionicu za TO, kabinete za fiziku i hemiju.

Sportski tereni sagrađeni su 1984. sa travnatom podlogom (5.400 m^2) i sa asvaltnom podlogom (oko 940 m^2).

Škola ima centralno grejanje od 1983. godine, u područnom odeljenju grejanje je klasično – na čvrsto gorivo.

Dan škole – rečeno je – obeležava se 10.maja kulturnim i sportskim aktivnostima.

U školi ima 90 učenika izbeglica iz bivših republika i to najviše iz Hrvatske, a manji broj iz BiH.

Škola u prirodi se organizuje svake godine i školske vlasti misle da za to ima opravdanja. Ekskurzije su značajne za upoznavanje prirodnih lepota naše zemlje.

Škola ima pedagošku sluđbu od 1989. godine.

Kao izborni predmet uvedena je informatika, nažalost samo jedan kompjuter. U planu je sukcesivno opremenje kompjuterskih učionica.

Dve vaspitačice vode decu predškolskog uzrasta u dva odeljenja koja su u sastavu PU «Boško Buha» – Inđija.

Dosadašnji direktori škole bili su:

Štimec Bogoslav, Krznarić Mirko; Radosavljević Miodrag; Deviž Stevan; Kotarac Đorđe; Markov Stojan; Grujić Stevan i Milurović Margareta.

Podatke prikupila i poslala informator saradnik direktor Milurović Margareta.

ČORTANOVCI
OSNOVNA ŠKOLA "RUŽA ĐORĐEVIĆ – CRNA"

"Čortanovci su imali 1758/59. školu jer su registrovani učitelj, zgrada i učenici. Škola je neprekidno radila tri godine. 1762. imala je svog učitelja, čije se ime ne spominje, ali ga je nadzornik ocenio kao "dobro prilažajet". 1787. godine učitelj te prve škole je proto pop Stefan – po kazivanju Srete Pecinjačkog.

Pre sadašnje zgrade bilo je više zgrada za izvođenje nastave.

Po autentičnom zapisu inženjera Andre Jovanovića i Ćire Sanadera opštinskog beležnika uzimamo citat iz 1917. godine.

"Po pričanju najstarijih ljudi (god.1884.) seoska škola bila je na današnjem placu Uroša Šuvaka (levo od crkve i to pre 1800. godine).

Imala je tri klupe, sto, stolicu i špis. Kako je škola bila malena, pa meštani podignu drugu (prikupljanjem priloga) ali opet skromnu, no malo po strani, a sa učiteljskim stanom. Bila je pokrivena trskom i služila sve do 1846. Sagrađena je bila na placu br. 5 Groberčanski sokak, na mestu gde se danas opština nalazi.

Prvi učitelj u novosagrađenoj školi bio je 1823. Mihajlo Mihajlović, rodom iz Grgetega. Sledeća školska zgrada sagrađena je 1862. Od 1852., učitelji su bili Stamatović Mihajlo iz Beške, Bošković Petar (1862-1868.) Čukomirović Živan...

1910. podignuta je staja i bunar u crkveno opštinskoj kući" /Letopis/.

Srpska pravoslavna mitropolija karlovačka je zabeležila:

"Komunalna škola na mesto veroispovedne Srpsko – narodne zavedena je u ovoj parohiji godine 1874. od 9. maja i prvi komunalni učitelj bio je Milan Gajić koji se samovoljno javio.

Za vreme vlade Mažuranića Bana, učitelji po sva seli najveći rivali su bili,crkvi, svetenstvu, – tako da nikakvoj crkvenoj ceremoniji – bogosluženju .... nigde prisustvovati nehtedoše i takvi su najprijatniji predpostavljenima bili".

1898. godine osvećen je i udaren temelj nove školske zgrade, a 6. avgusta iste godine je završena gradnja nove škole. Gradnju je izveo J. Pazovski preduzimač iz Karlovaca po planu kat. inženjera Frajnberga za cenu od 5.398 forinti".

Pored pomenutog učitelja upravitelja Jovana Gajića, osposobljenog u Somboru, stalno namešten, udov sa dvoje dece i učiteljica Evica Radinović, osposobljena u Gor. Karlovcu, neudata, privr. nameštena.

Za osnovnu školu ima 129. polaznika (75 muških i 54 ženska), a za poftornu školu 34 đaka". Pohađao je školu manji broj od upisanih. Po sećanju meštanina Sanader Đorđa (85 godina) imamo izjavu: " učitelj Jovan Gajić-Sarmaš radio je od 1898. do 1927. kada je penzionisan. Stanovao je u kući Uzelčević. Sa njim je radila i učiteljica Evica Radinović. Škola je imala dve učionice i jedan stan za učitelja. Od 1927. učitelj je Nikola Ivančević iz Stare Pazove, živi u školskom stanu, po penzionisanju 1940. vraća se u Pazovu. Sa njim je od 1935. u školi radila učiteljica Bostić katarina "Prgava". Posle nje dolazi (1935) učiteljica Persida Pešić koja u školi ostaje do 1940. godine.

U Čortanovcima je između dva svetska rata bilo tri škole sa pet učionica i dva učitelja.

Škola je radila sve vreme rata. Učitelji su bili Milovan Tatić iz Maradika i Ilija Vuković – meštanin.

Pripremno odelenje za nastavak školovanja «petovnica» organizovano je u prvoj zgradi koja je od 1946. Mesni narodno oslobodilački odbor.

Od 1946. učitelji su (pored domaćeg i Vukovića) Slavko Dokić i supruga mu Smilja.

Od 1953. do 1960. radili su Nikolić Paja i njegova supruga Stana.Od 1957. godine radi učiteljski par Jazić Miroslav – "Šule" iz Beške i njegova supruga Jazić Nada iz Popinaca.

Postojeći prostor nije mogao zadovoljiti narastajuće potrebe mesta. U to vreme mnoge porodice su "hraniteljske" za nezbrinutu decu i decu bez roditeljskog staranja. To je tradicija iz XIX veka.

Opština Inđija i Mesna zajednica Čortanovci (u ulici Veljka Vlahovića) grade novu školsku zgradu sa šest učionica, kancelariju za direktora i sekretara, zbornicu za nastavnike i sanitarni čvor. Od 1963. godine Osnovna škola u Čortanovcima prerasla je u potpunu osmogodišnju-osnovnu. Nastava se

održavala u tri smene, a razmišljalo se o proširenju prostora, odnosno o dogradnji postojeće škole.

Sadašnji izgled škole je od 1973. godine dograđene su tri učionice, kabinet za biologiju i hemiju, radionica za TO, đačka kuhinja, biblioteka i fiskulturna sala sa spavarnicom i kupatilom i svlačionicom. Ukupna površina školske zgrade je 1940 m².

Kao osmogodišnja – škola je registrovana pod nazivom "Osnovna škola Čortanovci" rešenjem Okružnog privrednog suda u Sremskoj Mitrovici broj Fi 1-934/65 od 25. novembra 1965. godine.

Od 1. marta 1975. do 11.juna 1975. škola se zvala Osnovna škola "Jovan Jovanović Zmaj), a rešenjem broj Us 15/75 od 12. juna 1975. menja svoj poseban naziv u "Ruža Đurđević- Crna".

Škola se od 1. marta 1978. pripaja OUR-u Radnoj organizaciji VOO "Podunavski partizanski odred" Inđija OVOO "Ruža Đurđevіž-Crna" u Čortanovcima.

Na zahtev zbora radnika škole i po Odluci kojom se odobrava izdvajanje iz VOO donetoj na sednici Veća udruženog rada i veća MZ Skupštine opštine Inđija od 3. jula 1990. ova škola se izdvaja u samostalnu od 1. septembra 1990. godine.

Registrovana je rešenjem Okružnog privrednog suda u Sremskoj Mitrovici Fi 595/90 sa upisanom usaglašenom delatnošću. Školu je osnovala Skupština opštine, a prva registracija (sprovedena za sve škole) bila je 1965. godine.

U pronađenim knjigama iz 1946/47. godine ima podatak da je u prvi razred upisano 32 đaka (9 je otišlo 1947.) godište 1939.

U drugom razredu je 26 đaka u četvrtom 17 za 1947/48. školsku godinu. Ukupno 43 đaka te godine upisano. (Ne znamo šta je sa prvim i trećim razredom – prim. a).

Prozivnike je vodio učitelj Ilija Vuković.

Prva matična knjiga je uvedena od školske 1962/63. godine (upravitelj Jazić Miroslav, uveo verovatno retroaktivno – jer su ti učenici iz 1948. do 1950. godine i za njih nema registra).

Tek od 1976. vodi se Letopis (direktor Jocić Radoslav).

Pomenute godine bilo je 333 đaka u sedam odeljenja I-IV u sedam odeljenja V-VIII i jedno pripremno odeljenje zabavišta. Sva su deca završila razred. Nastavnika je bilo 19. Sve školske objekte gradili su meštani Čortanovaca dobrovoljnim radom i akcijama. Školska zgrada u kojoj se sada održava nastava izgrađena je sredstvima Opštine Inđija i samodoprinosom građana. Već je rečeno da je škola od školske 1963/64. osmorazredna.

Odeljenje zabavišta postoji od 1971/72. godine (vaspitačica Miljević Julka) sa 80 m² prostora plus sanitarni čvor i svlačionica za decu od 1979/80. predš-

Muzička sekcija škole

kolsko odeljenje ulazi u sastav PU «Boško Buha» u Inđiji. Do 2002. vaspitači su bili: Majstorović Ružica, Stojšić Živka, Vukadinović Milijana, Pejić Radica i Munćan Sanja.

Đačka zadruga je počela sa radom od 1983. godine posle osnivačke skupštine uz sva pravila i potpise. Članovi zadruge su bili svi učenici škole i 112 odraslih pomažućih članova nastavnika, roditelja i građana mesta. Đačka zadruga "Mladost" je u svojoj delatnosti imala gajenje ratarskih kultura na parceli od 2 kj koja je ustupljena na korišćenje školi od ZZ iz Beške. Sredstva dobijena od proizvodnje zadruga je ulagala za novu reprodukciju, deo uplaćivala kod Osnovne banke Srema u Inđiji za ekskurzije i nabavku opreme. Od početka nacionalnih ratova u bivšoj SFRJ u ovoj školi je uz saglasnost školskog odbora zemljište zadruge dato u "arendu" – pod zakup.

Od dogradnje škole funkcioniše školska kuhinja, a ishranu je pomagao Crveni krst iz Inđije. 1981. škola je preuzela od Crvenog krsta radnicu Blanuša Daru za pripremu hrane. Participaciju za ishranu dece obezbeđivao je SIZ dečije zaštite.

Kasnije su troškovi ishrane prešli na roditelje. Škola nema donatora.

U matičnoj knjizi radnika do kraja 1964. upisivani su platni razredi od XV do VII. Već u 1965. godini platni razredi su ukinuti (kao i Zakono javnim službenicima).

Učenici škole su učestvovali na svim takmičenjima u opštini i šire. Dobitnici su više prvih mesta i drugih priznanja.

Iz ove škole ponikle su mnoge ugledne ličnosti, lekari, inženjeri, prosvetni radnici, pravnici, apsolventi Muzičke akademije, piloti i dr.

Na početku ovog veka bilo je 237 đaka u pet odeljenja od I do IVrazreda i šest odeljenja od V do VIII razreda. Nastavu održavaju pet učitelja, 13 predmetnih nastavnika. Od ostalog osoblja ima 1 direktor, 1 pedagog, 1sekretar – računovođa, 1 domar – ložač, jedna servirka, 4 spremačice. U zabavištu 1 vaspitač 1 specijalni pedagog za decu ometenu u razvoju.

U školi se uči ruski jezik od V do VIII razreda i engleski od III do VIII razreda kao izborni predmet.

Biblioteka radi od 1975. godine, sada ima oko 5750 naslova.

Od 1975. godine ima fiskulturna sala ali nema fiskulturnih terena. Nastava se izvodi (za fizičko vaspitanje) na igralištu FK – ČSK-a.

U školu je uvedeno cenrralno grejanje od 1984. na čvrsto gorivo.

Postoji pedagoška služba, a zdravstvena zaštita u Domu zdravlja.

Škola nema određen datum za proslavu dana škole, te zato slavi Svetog Savu – školsku slavu.

Najvažniji događaji škole su dogradnja školske zgrade, uvođenje centralnog grejanja, svečan ispraćaj učenika osmih razreda i prijem prvaka,

Planira se rekonstrukcija fiskulturne sale, tereni za male sportove, edukacija prosvetnihradnika za sprovođenje novih nastavnih programa po planu Ministarstva prosvete Republike Srbije.

Od 1991. godine do kraja prošlog veka u školi je bilo oko 20 đaka čiji su roditelji izbeglice. Po izbijanju požara u hotelu u Čortanovcima, gde je bio kolektivni smeštaj u školi je ostalo 55 učenika čiji su roditelji prognanici – izbeglice.

Posle bombardovanja NATO pakta 1999. izvršena je sanacija temelja koji je napukao sa spoljnje strane.

U matičnoj knjizi upisano je do početka ovog veka 149 radnika.

Direktori škole u Čortanovcima od 1963. godine bili su:

1. Jazić Miroslav od 1963. – učitelj
2. Jocić Radoslav od 1974. do penzionisanja 1993., nast. razr. nast.
3. Knežević Ljubomir od 1993. do penzionisanja 2000. nastavnik
4. Vujčić Dragica od 2000. nast. razredne nastave.

Jedan kuriozitet: svi su direktori iz Čortanovaca (prim. a).

Škola ima razumevanja i punu opravdanost postojanja za školu u prirodi kao vid vaspitno obrazovnog rada.

Škola napominje da je interesantan i važan podatak za Čortanovce što u ovom mestu još pre Drugog svetskog rata postoje i opstaju hraniteljske porodice za decu bez roditeljskog staranja. Detaljnije podatke trebali bi da imaju Mesna zajednica, možda Crkva i verovatno Centar za socijalni rad «Dunav» iz Inđije. Sva su takva deca iz hraniteljskih porodica prošla kroz školu u Čortanovcima.

Verovatno bi ovaj fenomen u selu bio zahvalan za naučno istraživački temu kao sociološka pojava.

Podatke prikupila i obradila V.d direktora Vujičić Dragica
informator saradnik: Milutinović Danica, sekretar

ŠKOLE U OPŠTINI IRIG

1. IRIG
OSNOVNA ŠKOLA „ DOSITEJ OBRADOVIĆ“ – MATIČNA
PODRUČNE U NERADINU, GRGETEGU, RIVICI, ŠATRINCI, DOBRODOL, KRUŠEDOL, KRUŠEDOL PRNJAVOR, MARADIK

2. VRDNIK
OSNOVNA ŠKOLA „MILICA STOJADINOVIĆ – SRPKINJA“
MATIČNA
PODRUČNA ŠKOLA: JAZAK

3. IRIG
DEČJA USTANOVA „DEČJA RADOST“

IRIG
OSNOVNA ŠKOLA „DOSITEJ OBRADOVIĆ“

Iz knjige „Katka istorija školstva u Irigu“ St. Pištevića izdvajamo:

„Na narodnom crkvenom saboru 1735. godine, donet je zaključak da gradske vlasti moraju podizati škole, a učitelje plaćati iz opštinske kase.

Prva srpska škola u Irigu pominje se 1735. godine. U njoj se učio nemački, latinski i slovenoserpski jezik. Kao prvi svetovni učitelj pominje se Mihajlo Vladisavljević. Iz jedne zabeleške vidi se da su Irižani nerado plaćali učitelja, nerado kupovali školske knjige, a deca nerado pohađala školu. Broj dece se povećavao, tako da je škola imala 2 učitelja i 160 đaka.

Veliki srpski prosvetitelj Dimitrije – Dositej Obradović, boravio je u manastiru Novo Hopovo od 1757. do 1760. godine. 1807. godine pred kraj svog života, Dositej je ponovo posetio Irig i manastir Novo Hopovo i Krušedol. Irižani su svečano dočekali visokog gosta.“

Nije poznato gde se nalazila prva školska zgrada. Pošto je škola postala teskobna, 1831. je podignuta nova zgrada Srpska ili Velika škola koja je radila do 1947. godine. Danas je u toj zgradi direkcija Zemljoradničke zadruge u Irigu.

Škola je premeštena u zgradu sreskog suda.

Naseljeni Nemci, Mađari i Hrvati dobili su svoju školu 1826. godine. Krajem XIX veka u Irigu je postojala šegrtska škola, a početkom XX veka osnovana Ženska stručna škola i Julijanska (mađarska) škola 1910. Prema nekim podacima škola je nosila ime Dositeja Obradovića od I svetskog rata.

„Posle I svetskog rata škola je postala državna. Radilo se u više zgrada. Iz tih fondova školovani su mnogi Irižani.

U toku Drugog svetskog rata školu je zaposela vojska i u njoj ostala do kraja rata. Radila je hrvatska i bivša julijanska škola. Knjižnica je uništena jer su knjige (većinom) bile štampane ćirilicom.

Posle Drugog svetskog rata, nastava u školi je počela decembra 1944. godine.

U Irigu je nastava održavana u četiri zgrade. Na molbu uprave škole, Mesni narodni odbor je školi ustupio bivšu sudsku zgradu. Tako su u Irigu radile

osnovna škola, progimnazija i uveče zanatska industrijska škola. Osnovana je đačka knjižnica.

Od 2.000 primeraka pre rata, sada su u školi 52 knjige za decu i 20 knjiga za nastavnike."

U 1959. godini škola je proslavila 200 godišnjicu Dositejevog odlaska iz manastira u svet. Od 1969. škola proslavlja 15. jun kao dan škole – početak Dositejevog učenja dece.

Predškolska odeljenja su otvorena od 1971. Do 1992. su bila u sastavu škola, a od tada pripadaju Predškolskoj organizaciji.

U školi je od 1958. počela sa radom đačka zadruga, sa poljoprivrednim, nabavnoprodajnim i živinarskim pogonima.

Od novca ostvarenog u zadruzi kupljen je prvi televizor u školi. Đačka kuhinja je počela sa radom od 1955. godine, uz pomoć UNNR-e u okviru pomoći deci sveta iz SAD-a.

Škola je prerasla u potpunu osnovnu školu 1950., a 1960 je dobila ime Osnovna škola „Dositej Obradović".

Prva registracija nije poznata, a poslednja je po izjavi škole bila 1985. godine.

Sredstvima SIZ-a obrazovanja opštine i pokrajine i sredstvima iz udruženog rada privrede u Irigu, završena je dogradnja škole.

U 2000. godini bio je 761 učenik u 8 razreda i 3 razreda specijalizovanog osnovnog obrazovanja i 8 kombinovanih odeljenja u područnim školama u Rivici, Neradinu, Šatrincima i Krušedol Prnjavoru i Dobrodolu (prim. autora).

Ukupno je u 2000. godini bilo 40 odeljenja u celoj školi.

Nastavnog i nenastavnog osoblja iste godine bilo je 65 radnika: sa visokom školom 17; sa višom 34; sa srednjom 3; KV radnika 3; niža sprema 8.

U školi se uči ruski jezik od V do VIII razreda, engleski kao izborni od III do VIII razreda. Od 2002. godine engleski se uči kao redovni strani jezik i mađarski kao maternji sa negovanjem nacionalne kulture u Irigu i Šatrincima.

U biblioteci ima 5.930 knjiga.

Kompjuterizacija u školi je počela od 1989/90. godine.

Fiskulturna sala postoji od 1970., kao i specijalizovane učionice. Centralno grejanje je uvedeno od 1975. godine.

Škola ima pedagoga.

Važniji datumi škole su: izgradnja prostora za ZSO i početak rada istog, ustanovljenje manifestacije „Dositejevi dani".

Škola je dala bogat prilog poznatih ličnosti i priznatih građana i bivših učenika škole:

Arsenić Đorđe, profesor, publicista; Blašković Laslo, književnik, urednik, Brešnajder Ana, direktor, utemeljivač susreta škole, Bugarski Marija, profesor,

pesnik: Vidaković Milovan, književnik, Vasić Dragan, fudbaler Vojvodine, Veseli Marija, profesor, sekretar saveta za prosvetu, nauku i kulturu Hrvatske, mr. Ivanović Angelina, agronom, predavač, sekretar Pokrajinskog SIZ-a usmerenog obrazovanja, Isailović Vasa, veliki župan sremske županije, Jovanović Milan – Baba, pravnik , profesor, publicista; Jovanović Panta, dobrotvor; Marković Lazar akademski grafičar, profesor, magistar likovne umetnosti; mr. Farmacije Matić Dimitrije, umro od posledica torture u ratu 1942. godine; Milošević Dr. Dušan, docent Medicinskog fakulteta u Novom Sadu, redovni profesor, direktor klinike za uho, grlo, nos; Snežana Zarić , košarkašica Crvene zvezde i reprezentacije Jugoslavije, Mihailović Branislav – Mihiz, književnik, novinar, kritičar, dramaturg; Pisarević Aleksandar, doktor filozofije i profesor, novinar, košarkaš, sportski funkcioner, osnivač sportskog društva „Crvena Zvezda" generalni sekretar JOK, funkcioner Međunarodne košarkaške organizacije FIB-a ; Milorad Popović – Šapčanin, književnik, upravnik narodnog pozorišta u Beogradu, Radivojević Dr. Jovan, pravnik i advokat, poslednji ban Dunavske banovine (1939. g.), Đura Šefer, profesor i pisac; Šunduković Đorđe, komandant Podunavskog partizanskog odreda; Marijana Kolar – Cimeša,pedagog i pesnik; Filipović Saša, slikar i profesor,... Mnogo je takvih ičnosti – poznatih Irižana.

Osvrt na područna odeljenja škole u

NERADINU, RIVICI, ŠATRINCIMA I KRUŠEDOLU

Pri matičnoj školi u Irigu rade četiri područna odeljenja u navedenim naseljima, u kombinaciji od dva razreda 1 i 3; 2 i 4 razred.

Školske zgrade u ovim mestima su stare: U Neradinu je sagrađena 1934. Godine; u Rivici je sagrađena 1947. Godine; u Šatrincima je sagrađena 1947. godine i u Krušedolu je sagrađena 1940. godine

Nastava se u područnim odeljenjima od I do IV razreda izvodi u mestima, a od V do VIII razreda đaci putuju u školu u Irigu. Iz Krušedola se opredeljuju za pohađanje nastave u Maradiku.

Učenici iz Krušedol Prnjavora putuju na nastavu u Krušedol (selo); učenici iz Dobrodola U Šatrince, a iz Grgetega putuju u Neradin.

Nastavu u navedenim mestima izvode po dva nastavnika.

U NERADINU: ima dve učionice i fiskulturna sala. U sastavu zgrade je i predškolsko odeljenje, kojem je ustupljena i zbornica.

Početkom ovog veka sredstvima međunarodnih humanitarnih organizacija izvršena je zamena krovne konstrukcije.

Područna škola u Neradinu – izvršena zamena krovne konstrukcije

Neophodna je adaptacija spratnih prostorija i uvođenje grejanja.

U pripremi je asfaltiranje dvorišta.

Nastavu izvode: Abramović Nataša i Pušić Dragana, nastavnice razredne nastave koje stanuju u Irigu.

U skladu sa programom Ministarstva prosvete i sporta od početka ovog veka uvodi se engleski jezik od I razreda. Takođe se izvodi građansko vaspitanje, a od drugog razreda veronauka.

U RIVICI je početkom ovog veka sredstvima Međunarodnog Crvenog krsta i SO – Irig izvršena adaptacija Doma kulture u cilju proširenja učeničkog prostora. Tako je dobijena još jedna učionica, 1 odeljenje za predškolski uzrast, trpezarija i kuhinja. Asfaltirano je školsko dvorište i nabavljen nameštaj.

U prvom razredu su (2000. godine) bila 4 učenika.U trećem razredu bilo je 7 učenika (jedno odeljenje 11 učenika). U drugom razredu bilo je 6 učenika.U četvrtom razredu 7 učenika (jedno odeljenje 13 učenika). Ukupno je bilo 24 đaka.

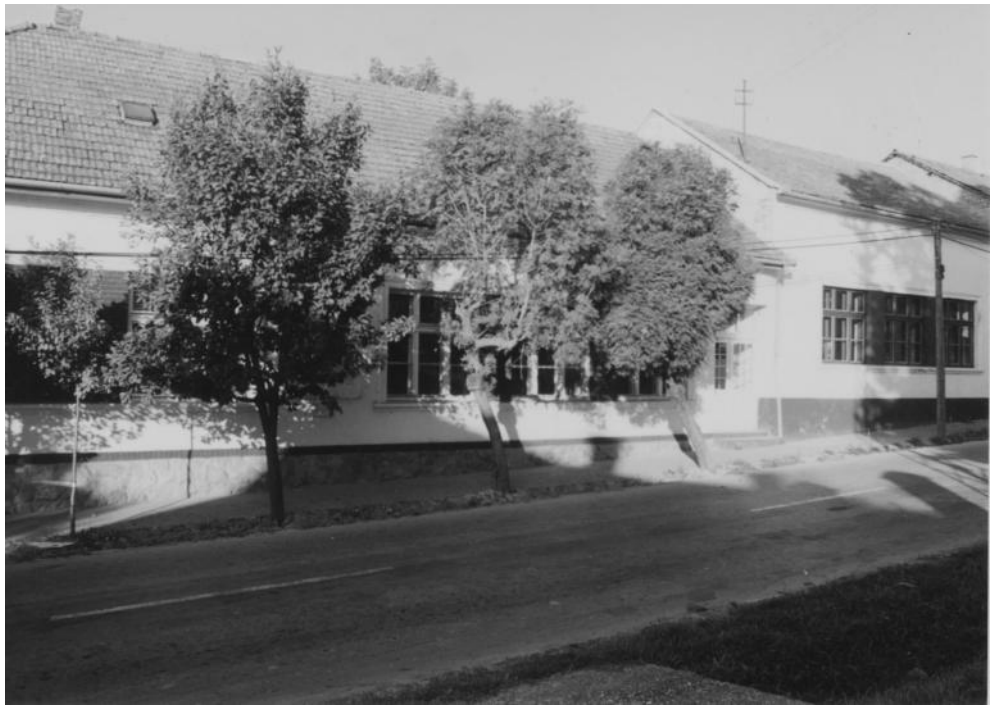

Područna škola u Rivici

Nastavu izvode Živančević Sanja koja stanuje u Rivici i Todor Gordana – stanuje u Irigu.

Uvode se u nastavu engleski jezik i veronauka.

ŠATRINCI: Nastava se izvodi u dve učionice. Nema sportskih terena ni fiskulturne sale. Vrše se pripreme za proširenje prostora. Broj učenika

I = 7 ; III = 6 = jedno kombinovano odeljenje = 13 đaka II = 6 ; IV = 5 = jedno kombinovano odeljenje = 11 đaka Ukupno 24 đaka

Ovde se javlja mogućnost učenja mađarskog jezika kroz negovanje maternjeg jezika sa elementima nacionalne kulture. U školi rade dva nastavnika razredne nastave: Trivunović Milka koja stanuje u Šatrincima i Horvat Slađana – stanuje u Irigu.

KRUŠEDOL ima dve učionice, zbornicu, a nema fiskulturnu salu. U školskoj zgradi je odeljenje predškolskog uzrasta.

Izvršena je sanacija i adaptacija uz pomoć međunarodnih humanitarnih organizacija. Asfaltirano je celo dvorište uz pomoć Pokrajinskog sekretarijata za sport i rekreaciju.

Učenika ima u I razredu 5 , u III razredu 4 (jedno odeljenje 9 učenika).

U II razredu 5, u IV razredu 4 (jedno odeljenje 9). Svega 18 đaka.

Negovanje maternjeg jezika sa elementima nacionalne kulture za decu mađarske nacionalnosti izvodi se i u matičnoj školi u Irigu od 1997. izučava se kao izborni predmer od III razrda engleski, a uvodi se engleski kao strani jezik umesto ruskog od V razreda, početkom ovog veka.

Podaci za ovu hroniku korišćeni su iz Letopisa škole, Kratka istorija školstva u Irigu – Stevana Pištevića i iz Matične knjige radnika.

Dosadašnji direktori škole bili su:

Zlajić Dana, Jelkić Stevan,Galović Božidar, Šibul Vidan, Karan Savo, Bretšnajder Ana, Nikolić Jovica, Šefer Đura, Antić Branislav, Krstić Milka, Jurišić Dušan i Dešić Đorđe.

Podatke za matičnu i područne škole prikupio, obradio i poslao informator – saradnik – direktor škole Đorđe Dešić

Direktor škole: Đorđe Dešić

VRDNIK
OSNOVNA ŠKOLA „MILICA STOJADINOVIĆ – SRPKINJA“

Prilozi za istoriju školstva u Vrdniku: (Ljubomir Jovanov).

Do 1842. u Vrdniku je postojala tzv. “Manastirska škola“ koja je radila u okviru Vrdničkog manastira Sremska Ravanica.

Škola je počela sa radom (oko 1842.) u okviru srkvenih vlasti: pravoslavna je bila vezana za Odbor pravoslavne crkve, a katolička za Odbor katoličke crkve.

Do 1910. u Vrdniku su radila sledeća odeljenja:

– pri pravoslavnoj	4 odeljenja (selo)
– pri katoličkoj	4 odeljenja (Nova kolonija)
u staroj koloniji	4 odeljenja

Godine 1910. završena je gradnja nove škole u Vrdniku (Selo).

Radna akcija – uređenje dvorišta

Škola u Novoj koloniji "počela je sa radom 1907. godine.

Od 1918. do 1945. nije izgrađen ni 1 m² školskog prostora"...

Škola je matična za područna odeljenja u Maloj Remeti i Jasku (po statutu iz 1964.). Školska zgrada je bila u ulici Boška Sremca b.b.

Nekada je ova škola imala svoja odeljenja na staroj koloniji i u selu.

Današnje ime škola je dobila 1993/94. godine. Do tada se zvala „Moša Pijade".

Od oslobođenja do 1947. škola se zvala sedmoljetka. Mala matura se završavala sa sedam razreda. To je bila prva i poslednja generacija sa sedam razreda.

Od sedmoljetke je nastala Progimnazija, pa osnovna škola.(iz Letopisa – učitelj Ljubomir Ivanov).

Osnivač škole 1950. (zgrada na novoj koloniji) bio je Glavni izvršni odbor Narodne skupštine AP Vojvodine, povereništvo za prosvetu, Novi Sad rešenje br. 9994 od 22. avgusta 1950. godine. Novo rešenje o osnivanju škole doneto je 1957. godine.

Za vreme Drugog svetskog rata škola je imala nastavu.

Posle rata kao i u drugim školama bilo je i akcija pošumljavanja, uređenja škole i mesta, sakupljanja starog papira, pomoć deci zemalja u razvoju, akcije Crvenog krsta.

Još 1957. kada je sagrađena nova škola, imala je stari naziv „Moša Pijade", bilo je u Vrdniku predškolsko odeljenje u sastavu škole.

Dečija predškolska ustanova izgrađena je 15.08.1986. godine i bila u sastavu škole do 15. oktobra 1993. godine kada se izdvaja u samostalnu predškolsku ustanovu.

Početak gradnje je u 1981. sredstvima SIZ-a neposrdne dečije zaštite i malim delom iz srdstava škole. Namena objekta od jaslenog do predškolskog uzrasta – kapacitet 76 ležaja za 4 mlađe i dve starije grupe. Obezbeđen je dnevni smeštaj, nega i društvena ishrana kroz poludnevni i dnevni boravak u 2 jaslene, 1 mlađu i 1 stariju grupu – obdaništa.

Škola je prvi put registrovana u sudu br.Us 48/65 u sudu u Sremskoj Mitrovici.

Od 1975. do 1978. u školi je radila Večernja škola za osnovno obrazovanje odraslih. Bila su tri odeljenja sa 39 polaznika.

Od 1975/76. počinje rad đačke kuhinje, pomoć je pružio SIZ dečije zaštite. Od te godine počinje sistematsko pisanje letopisa škole.

Škola je sačuvala primerke ocenjivačkih listova za svoje radnike od 1953/54. godine.

Od izdvajanja 1957. škola radi kao matična sa područnim odeljenjima u Maloj Remeti i Jasku. U ova dva mesta nastava je od I do IV razreda, a od V do VIII razreda đaci putuju đačkim autobusom u Vrdnik.

Značajni rezultati koje je škola postigla od 1975. do 2000. godine brojni su i veliki:

– Recitarorska sekcija: uspesi vrhunski – tri puta učešće na republičkom takmičenju „Pesniče naroda mog" 1983-1985.
– Literarna sekcija: 1979/80: Treće mesto na Poetskom festivalu u Ohridu gde je bilo 70 takmičara.

1983/84. Tradicionalni jugoslovenski festival pionirskog proznog stvaralaštva u Bjeloj (Crna Gora). Pokrajinu je zastupalo 5 učenika – 1 iz ove škole.

1985/86. Međunarodni Šankarov konkurs za literarno stvaralaštvo u Nju Delhiju. Dve učenice su dobile medalje, a njihovi radovi štampani sa ostalim nagrađenim radovima dece sveta.

Povremeno izlazi đački list „Vrdnička vila".

Objavljeno u časopisima oko 600 đačkih radova.

– Fizika: 1985/86. osvojeno II mesto na republičkom takmičenju
– Matematika: učešće na republičkom takmičenju 1994/95. i 1995/96.

Priredba za Savindan

– Biologija: Značajno I i III mesto na republičkom takmičenju mladih biologa 1999/2000.
– Sportske aktivnosti:

Školska olimpijada – atletika 2 zlatne medalje

Stonoteniski klub „Anđelković“ takmiči se u II ligi

Školska olimpijada u Zrenjaninu: stonoteniserke postale republički ekipni prvaci 1999/2000. sa 42 zlatne i 1 bronzanom

– Likovno vaspitanje: Na saveznoj izložbi dečijih radova „Komšija pa Bog“ od 2500 radova, radovi naših učenika su među 100 najboljih na izložbi 1995/96. godine.

Na XII izložbi likovnih radova dece Jugoslavije „Pčesa“ 1997/98. škola je po postignutim uspesima bila četvrta u Sremu.

O školi nije pisana monografija, ali se škola spominje u hronici Vrdnika „Nepokoreni“ Milenka Ostojića uz stručnu saradnju prof. Zorice Devrnja.

U hronici ima zanimljivih podataka o vrdničkoj školi.

Biblioteka se spominje 1975/76. da je bilo 5.900 knjiga.

Jezik narodnosti ne postoji.

1971. godine do 1981. adaptirane su postojeće školske zgrade dograđene nove prostorije: 1971. fiskulturna sala, školska kuhinja, trpezarija – kapaciteta 400 obroka u 1 smeni, izgrađeni tereni za fudbal, košarku i odbojku i adaptacija objekata u Jasku i Maloj Remeti.

1977/78. izgrađeno je 8 stanova za prosvetne radnike,

– opremljeni kabineti i specijalozovane učionice

– nabavljene knjige za đačku i nastavničku biblioteku

– uvedeno centralno grejanje na lož ulje

– 1981/82 kupljen kabinet matematike

– 1988/89. počela kompjuterizacija u školi.

Rad đačke zadruge se pominje od 1986/87. u Letopisu škole. Od 1988. u školi postoji pedagoška služba.

Dom zdravlja obezbeđuje dobru zdravstvenu službu.

Društveno koristan rad se sprovodi u okviru škole i MZ (Spomen park, Spomen groblje, MZ, dvorište škole).

Dan škole je 24. mart od 1991/92. godine kada je školi promenjen naziv i zove se „Milica Stojadinović-Srpkinja". To je datum rođenja srpske poetese. Obeležava se prigodnim kulturno-zabavnim i sportskim programom.

Školski prostor od 2.681 m^2 ne zadovoljava normative. Neophodno je proširenje školskog prostora. Zgrade su dotrajale nekonforne, nefunkciona-lne.

Kadrovska struktura je zadovoljavajuća.

„Bela kuga" je i ovde prisutna: smanjuje se broj đaka:1966=1059 đaka; 2000 = 518 đaka; a 2002 = 393 učenika.

U školskoj 2002. škola je imala 60 učenika čiji su roditelji izbegli sa područja zahvaćenog ratom.

Škole u prirodi su po mišljenju škole opravdale svoje postojanje, kao i ekskurzije ako se dobro osmisle.

Podaci za upitnik korišćeni su iz 1. Letopisa škole – Zorica Devrnja; 2. "Nepokoreni" – hronika Vrdnika Milenko Ostojić; 3. Istorijski razvoj školstva u Vrdniku – Ljubomira Jovanovića; 4. Podaci iz dokumentacije škole.

Dosadašnji direktori ove škole bili su (1945-2000):

Vesković Svetislav, Bojčić Milan, Blagojević Mihajlo, Popović Veljko Radovanović Radoslav, Bjelobaba Aleksandar, Tripković Radoman, Potić Momčilo, Popović Dragoje.

Podatke prikupila i sredila informator-saradnik: Zorica Devrnja, profesor.

Podatke poslala direktor škole: Svetlana Radović.

IRIG
DEČJA USTANOVA „DEČJA RADOST“

Zgrada današnje ustanove nalazi se u Irigu, Zmaj Jovina ulica 61.

Od osnivanja 1. septembra 1987. godine, ustanova se nalazila u sastavu VOO „Dositej Obradović“ u Irigu, odnosno u sastavu VOO „Moša Pijade“ Vrdnik.

Osnivač predškosle ustanove bila je SO Irig.

Prva registracija u sudu bila je 1. oktobra 1992. godine i taj datum se uzima za početak samostalnog poslovanja i odvajanja oba vrtića od osnovnih škola.

Od osnivanja 1987. u ustanovu je upisano: 6 grupa i 6 radnih soba sa 7 vaspitača, 2 medicinske sestre i 1 saradnik.

Uslovi su bili solidni, a nastavne programe je donosilo Ministarstvo prosvete. Za otvaranje školskog odeljenja, sredstva su obezbedili Pokrajina i opština.

U septembru 1994. počelo je sa radom područno odeljenje predškolskog uzrasta u Krušedolu, Šatrincima i Neradinu.

Pudarski dani

U Krušedolu i Neradinu škole su ustupile prostor za predškolska odeljenja. Mesna kancelarija koja je vlasnik školskih prostorija u Šatrincima, ustupila je prostor i predškolskom odeljenju.

U Rivici je adaptirana prostorija kulture do školske zgrade. Ona je potpuno opremljena za potrebe predškolskog uzrasta.

Dečja ustanova u Irigu ima centralnog grejanje od 1987. godine.

Naša ustanova se bratimila sa D.U. „Dečja radost“ iz Svilajnca od 1997. godine.

U 2000. godini ustanova ima 150 polaznika i 9 grupa.

Od radnika ima vaspitača sa višom spremom 8, saradnika sa srednjom spremom 1, medicinskih sestara sa srednjom spremom 3, kuvara s.s.s. 1, vešerka o.š. 1 domar sss 1, administrativni radnici 2.

Od 1987. do 1992. ova ustanova je pripadala školi te je Dan škole 15. jun ostao kao sećanje na boravak Dositeja Obradovića u ovim krajevima u manastiru Hopovo.

Od 1992. godine, od osamostaljivanja ustanove – dan škole se slavi 21. oktobra kao Dan oslobođenja Iriga uz prigodne kulturne manifestacije.

Maskenbal

Značajni događaji tokom godine su u vreme „Pudarskih dana“ od 18. do 21. septembra kada deca nastupaju u maskembalu, defileu fenjera od bundeva, dečjoj pijaci.

U narednom periodu se predviđa opremanje dvorišta i dalja edukacija profila vaspitača....

Direktori predškolske ustanove od 1987. godine dok je bila u sastavu škole, bili su: Karan Savo, Ana Bretšnajder, Nakić Dragica, Nikolić Jovica, Đura Šefer.

Od 1992. godine bili su: Antić Branislav, Milka Krstić, Dušan Jurišić, v.d. direktora Lidija Odak, Momčilo Potić, Vuleta-Vučković Berislava, v.d. direktora Miroslava Ivanković, Olgica Sretić, v.d. direktora Lidija Tomić.

Podatke obradile – informatori saradnici Crvenković Marija, vaspitač i Ivanković Mirjana, vaspitač

v.d. Direktor Lidija Tomić

VRDNIK
PREDŠKOLSKA USTANOVA „DEČJA RADOST“

Na predlog Pokrajinskog odbora za razvoj predškolskog vaspitanja – u Vrdniku je otvoreno jedno odeljenje predškolskog uzrasta pri Osnovnoj školi „Moša Pijade“ 1. septembra1957. godine. Pokrajina je finansirala opremu i nameštaj. Rukovodilac odbora u Pokrajini bila je Vera Smiljanić. Direktor u školi bio je Milan Bojčić, a vaspitač Vukosava Jurišić – Vukajlović.

U 1979. zbog povećanja broja dece otvara se još jedno odeljenje 1. septembra.

Sagrađen je nov Dečji vrtić i otvoren 1. septembra 1989. a investitori su bili opština, RO, radni ljudi i građani opštine.

Odeljenje predškolske ustanove je bilo u sastavu Osnovne škole „Moša Pijade“ u Vrdniku.

Sadašnji naziv PU „Dečja radost“ je od osamostaljivanja 1992. godine kada je bila i prva registracija u sudu 1. 10. 1992. godine.

Osnovana je odlukom Skupštine grada Irig.

Uslovi za rad i opremljenost objekta bili su dobri. U sastavu ustanove je sala za fizičko vaspitanje, kuhinja, trpezarija, TV sala, muzička linija....

Nastavne programe je donosilo Ministarstvo prosvete.

Ulaz u predškolsku ustanovu

Zgrada dečje ustanove je sagrađena sredstvima SIZ-a i počela sa radom od 1986. godine.

Prvo seosko predškolsko odeljenje otvoreno je u selu Jazak 1989/90., a prvi vaspitač bila je Vukosava Vukajlović.

U selu Jazak predškolsko odeljenje radi u okviru škole „Milica Stojadinović – Srpkinja."

U svim područnim odeljenjima rade vaspitači.

Ova predškolska ustanova bratimila se sa Dečjom ustanovom „Dečja radost" u Svilajncu.

Broj polaznika početkom ovog veka bio je 217. od toga 2 jaslene grupe, 3 mešovite, 4 najstarije, 5 mešovitih u područnim odeljenjima.

Predškolsko ima cetralno grejanje od otvaranja 1986. godine.

U Vrdniku – pošto isti ima status banje – mogla bi se izvršiti adaptacija u školu u prirodi.

Stručno usavršavanje za vaspitače obavlja se kroz seminare. Ustanova nema pedagoga.

Direktori za predškolsko bili su isti za školu „Moša Pijade" do 1992. godine. Od te godine imena direktora su navedena u Dečjoj ustanovi za Irig.

Sremski kolači

Podatke prikupile i poslale saradnici Ilić Marija i Odak Lidija, vaspitači
v.d. direktor Lidija Tomić

ŠKOLE U OPŠTINI PEĆINCI

1. KUPINOVO
OSNOVNA ŠKOLA „ DUŠAN VUKASOVIĆ–DIOGEN “
– MATIČNA (8)
PODRUČNE ŠKOLE U OBREŽU (8)
U AŠANJI (8)

2. PEĆINCI
OSNOVNA ŠKOLA „SLOBODAN BAJIĆ-PAJA“ (8)
PODRUČNE ŠKOLE U BRESTAČU(4), SIBAČU(4),
POPINCIMA(4), PRHOVO(4), DONJEM TOVARNIKU(8),
OGARU(4), SUBOTIŠTU(4)

3. ŠIMANOVCI
OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN JERKOVIĆ – UČA“(8)
PODRUČNE ŠKOLE: SR. MIHALJEVCI(4), DEČ(8)
I KARLOVČIĆ (8)

KUPINOVO
OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN VUKASOVIĆ –DIOGEN“

Najstariji podaci o školi potiču iz 1786. godine. Po zapisu Franca Štefana Engela, Kupinovo ima jednu ilirsku i jednu nemačku narodnu školu. U staroj crkvenoj inventarskoj knjizi iz 1792. godine zapisano je da je ilirska škola imala tri prostorije, da je bila na balvanima i trskom pokrivena.

Između Prvog i Drugog svetskog rata izgrađena je u selu nova školska zgrada sa pet učionica i 1 zbornicom – kancelarijom i jednim kabinetom za nastavna sredstva.

U borbi za oslobođenje sela od ustaša 1943. godine, borci Treće vojvođanske brigade i Posavskog odreda, bili su primorani da zapale školsku zgradu jer su u njoj bile ustaše.

Sadašnji naziv škola ima od 1955/56. godine: „Dušan Vukasović-Diogen“. To je ime učitelja – narodnog heroja koji je radio u ovoj školi od 1938. do 1941. godine. Iz Kupinova je otišao u rodno mesto Petrovčić, a odatle u partizane.

Škola je radila u toku Drugog svetskog rata. Kada je 1943. godine selo bilo oslobođeno, zgrada je adaptirana i u njoj otvorena „partizanska škola“ od 4 odeljenja gde su radile partizanske učiteljice Petrović Vukica i Gaverić Zorka.

Po oslobođenju 1945. bilo je u školi 160 učenika od I do IV razreda, četiri učionice i 5-6 prosvetnih radnika. Uslovi su bili više nego skromni. Organizovani su analfabetski tečajevi bez mnogo polaznika. Đaci su bili angažovani u prikupljanju žira, semena za pošumljavanje u akcijama Crvenog krsta.

Nova škola je započeta 1953. godine i završena 1954/55. Sredstva su dobijena od Sreskog odbora Sremska Mitrovica, od Sreskog odbora Zemun i uz učešće građana Batajnice donošenjem cigle. Samodoprinosi nisu bili u to vreme.

Škola se uselila u novu školsku zgradu sa starim nameštajem. Tada je Narodni odbor sreza Zemun predložio ovu školu za oglednu. Savet za prosvetu NR Srbije je usvojio predlog i za početak jedan deo sredstava poklonio školi.[2]

2 Škola je imala kabinete za biologiju, hemiju, fiziku, matematiku, istoriju, geografiju, radionicu za TO i jezički kabinet

Zbog nastale političke reorganizacije u teritorijalnoj nadležnosti – Zemun je pripao Beogradu, Kupinovo srezu Stara Pazova–veze sa savetom za prosvetu NR Srbije su prekinute kao i dalje opremanje škole./*Podaci autora*/

„Rešenjem Sreskog narodnog odbora – Saveta za prosvetu i kulturu br. 3089 od 1951. otvara se u školi osmoletka u razvoju sa petim razredom. Školske 1954/55. izvedena je prva generacija osmih razreda. Održano je prvo i poslednje polaganje nižeg tečajnog ispita /mala matura/.

Te godine škola je dobila poseban naziv Osmogodišnja škola „Dušan Vukasović- Diogen". [3]

Dan škole-ustanovljen je od 1955/56. godine, a 1959. je otkrivena spomen ploča na zgradi gde je bila prva partizanska škola. Prvo odeljenje za predškolsku decu počelo je sa radom od 1955/56. godine. Te godine selo dobija struju – električno osvetljenje i isto se uvodi u školu.

Odeljenje za predškolsku decu u Kupinovu i danas radi u sastavu ove škole.

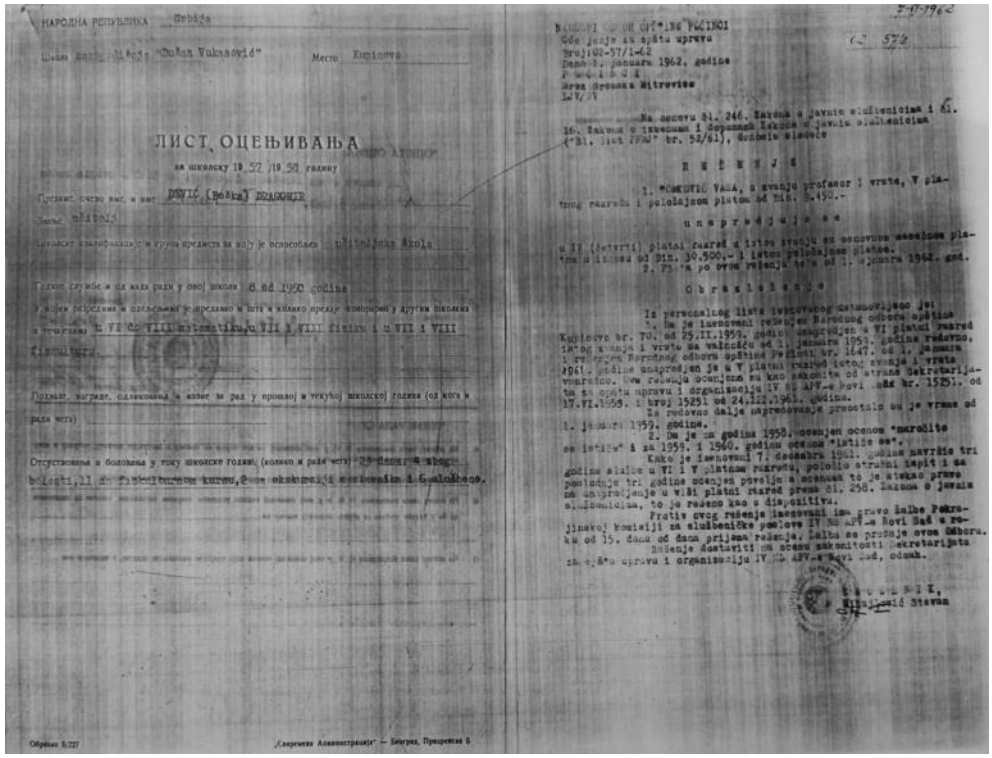

НАРОДНА РЕПУБЛИКА Србија

ЛИСТ ОЦЕЊИВАЊА

Lista ocenjivanja u 1957/58. godini za Dević Dragomira

3 IAS – fond osnovne škole" D.Vukasović – Diogen" – Kupinovo

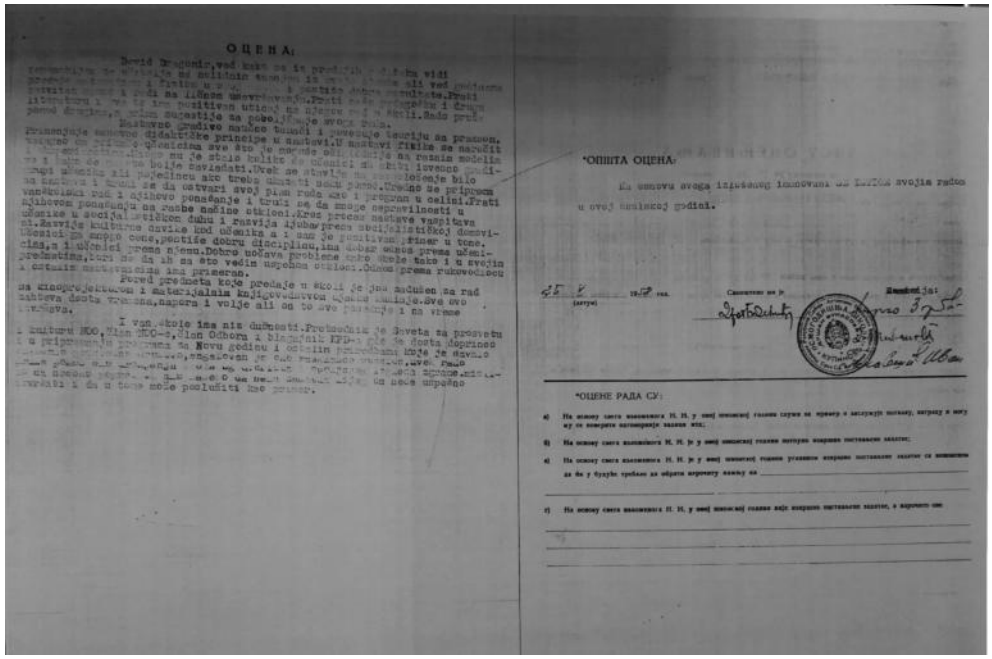

ОЦЕНА:

*ОПШТА ОЦЕНА:

*ОЦЕНЕ РАДА СУ:

Решење о унапређењу prof. Tomković Vase u 1962. godini.

Prva đačka zadruga osnovana je 1955/56. godine. Imala je 4 jutra zemlje na kraju sela. Zadruga se bavila ratarstvom i voćarstvom. Voće i povrće zadruga je prodavala u centru sela. Zadruga je imala pčelarsku sekciju – eksperimentalno (6 učenika i 6 košnica). Cilj i zadatak zadruge bili su da se stečena znanja i iskustva primene i kod kuće.

U 1956/57. kreće sa radom đačka kuhinja. Na insistiranje tadašnjih direktora Mirka Zorića, i uz pomoć lokalnih vlasti na temeljima porušene zdravstvene stanice – sagrađena je kuhinja. Delom se snabdevala od Crvenog krsta – a delom je mleko u prahu u buradima obezbeđivao Zdravko Ilić. Siromašni učenici nisu plaćali užinu.

Pedesetih godina u školama, školske vlasti su sprovodile sistem ocenjivanja prosvetnih radnika. U komisiji za ocenjivanje svake škole bili su: inspektor, predsednih školskog odbora i direktor škole. Ocene su bile poznate.

Sredinom sedamdesetih godina prošlog veka u skladu sa programima racionalizacije školske mreže dolazi do integracije škola u Kupinovu, Obrežu i Ašanji. Škola u Kupinovu postaje centralna. Direktor centralne škole je Dragomir Dević (inače dugogodišnji), a pomoćnici Dragutin Stojanović u Ašanji i Tomislav Ignjatović u Obrežu.

Otkrivanje biste narodnog heroja Dušana Vukasovića- Diogena u parku škole –Kupinovo

Škola je prvi put registrovana – po podacima koje je ova škola dostavila – rešenjem Osnovnog suda udruženog rada u Sremskoj Mitrovici br. 1476/78. od 9. januara 1979. godine i drugim rešenjem br. 232/88 Sremska Mitrovica od 1. januara 1988. godine. Značajno za ovu školu je osnivanje Diogenovih susreta. Ova smotra je okupljala škole koje su nosile ime Dušana Vukasovića – Diogena: Pedagoška akademija u Sremskoj Mitrovici, osnovna škola u Boljevcima, osnovna škola u Bečmenu, osnovna škola u Surčinu odnosno KUD iz ovog mesta i osnovna škola u Novoj Pazovi. Susreti su se održavali jednom godišnje uvek u drugoj školi.

Maja 1982. godine uspostavljena je saradnja sa OŠ „Đuro Strugar“ iz Novog Beograda. Potpisana je povelja. Inicijator saradnje bila je učiteljica Malvina Dević iz Kupinova. Susreti škola organizovani su za dan škole 25. septembra u Kupinovu i u maju u N. Beogradu.

Školske 1985. u školskom dvorištu otkrivena je bista narodnog heroja Dušana Vukasovića – Diogena u parku škole u Kupinovu.

Direktor škole je na snimku koji prilažemo sa leve strane– Dragomir Dević.

U školskoj 1999/2000. škola je imala 558 đaka (Kupinovo 228; Ašanja 155 i Obrež 175) u 26 odeljenja (2 specijalna).

U školi su te godine radili:

1 direktor sa višom školskom spremom

1 pedagog visoka stručna sprema

1 sekretar sa višom školskom spremom

1 računopolagač sa sss

3 sa višom spremom u u razrednoj nastavi i 1 sa ccc

1 specijalni sa višom spremom

11 nastavnika sa višom spremom u predmetnoj nastavi

3 profesora sa visokom spremom u predmetnoj nastavi i

1 sa SSS u predmetnoj nastavi

Pomoćno osoblje 3 sa osnovnom i vozač – domar SSS

Škola ima biblioteku sa oko 2.200 knjiga.

Ovde se uči engleski jezik od iii razreda i ruski jezik od V do VIII razreda.

Škola nema fiskulturnu salu, a nastava fizičkog vaspitanja se izvodi u zimskom periodu u Sali mesne zajednice.

Kompjuterizacija je u školi započela od 1996. godine.

Centralno grejanje nije uvedeno, postoje kaljeve peći i grejanje je klasično.

Do 1996. godine je postojala pedagoško – psihološka služba i socijalni radnik. Od 1987. godine u školi postoji pedagog.

Posle integracije škola, učenici su ostali u svojim školama – ne putuju. Iz drugih odeljenja nastavnici dolaze u integrisane škole.

Dok su postojale đačke zadruge – bio je klasičan društveno koristan rad. Kasnije se društveno koristan rad izvodio radom u Šumskoj upravi obrezivanjem sadnica.

Dan škole se obeležava kulturno umetničkim i sportskim programom.

Od značajnih događaja škola izdvaja: proglašenje za oglednu 1954/55. godine, ustanovljenje Diogenovih susreta i otkrivanje spomen biste narodnom heroju Dušanu Vukasoviću – Diogenu u parku školskom – rad akademskog vajara Dušana Batesa.

Škola planira izgradnju fiskulturne sale, uvođenje centralnog grejanja, uvođenje kabinetske nastave, obrađivanje školskog parka, uvođenje devetog razreda po novom trostepenom sistemu školovanja i dalje usavršavanje nastavnog kadra,...

U školi ima 12 učenika čiji su roditelji izbegli sa teritorije Hrvatske i BiH.

Podatke prikupila Mirjana Dobričić zahvaljujući informatorima Mirku Zoriću i Dragomiru Deviću, bivšim direktorima.

Direktor škole: Mirjana Dobričić

PEĆINCI
OSNOVNA ŠKOLA „ SLOBODAN BAJIĆ -PAJA “

Ovaj naziv škola nosi od 12. februara 1959. godine. Osnovana je odlukom Skupštine opštine Pećinci kao centralna – matična škola za sela: Pećinci, Popinci, Prhovo i Sibač 9. septembra 1958. godine.

Prema podacima Svetozara Trudića, penzionera, prva škola u Pećincima je osnovana 1863. godine u zgradi opštine. Tu je nastava održavana do 1894. kada je otvorena nova školska zgrada sa dve učionice u dva školska stana. Škola je tada imala 50 đaka. U podacima stoji da je „škola podignuta 1907-1909. godine, a novi deo 1950. i nalaze se na parceli zemljišta koje je Opština Pećinci zamenila sa porodicom Vukov Manojla iz Pećinaca“.

Za vreme Drugog svetskog rata „Škola je od septembra 1943. godine kada je počela sa radom kao „Partizanska škola“ u Pećincima nosila ime Osnovna škola u Pećincima. Tako je bilo do 1950. kada je podeljena na četvorogodišnju i nižu gimnaziju. Uvođenjem osmogodišnjeg školovanja (nema podataka od kada je – pr.a) škola menja naziv u sadašnji“.

Od 1943. godine kada je škola nastavila sa radom bilo je oko 20 đaka u 4 razreda. Radilo se u dve smene. Nastava je izvođena u kući Ž. Nikolića. Učitelj je bio Duško Matić. Uslovi skoro nikakvi. Program rada donosio je glavni narodnooslobodilački odbor APV (GNOV APV) u Okružni NOO za Srem – odsek za prosvetu.

Direktno zaduženje u tom odboru za Srem imala je Seška Pavletić.

Posle Drugog svetskog rata đaci u školi su sakupljali list belog duda za svilenu bubu – otkupljivao je uzgajivač.

Đaci su pomagali starijim meštanima i roditeljima palih boraca, bolesnim osobama. Pomagali su u vršidbi i branju kukuruza. Nova školska zgrada pored stare škole sagrađena je 1953. godine uz pomoć Sreza Ruma i građana: pomoć u novcu i radu.

Zemljoradnička zadruga je još u 1957. godini ustupila od svog poseda školi, odnosno đačkoj zadruzi 5 jutara zemlje. Zadruga je nabavila sadni materijal i poklonila ga školskoj zadruzi koja je podigla voćnjak. Kasnije su na imanju gajene i ratarske kulture.

U izveštaju o radu škole za 1967. (finansijsko poslovanje) ima podatak da je na početku 1968. bilo 32 radnika: 22 nastavnika, direktor, pomoćnik, sekretar, 6 pomoćnih radnika i 1 vaspitačica.

Za 1967. godinu postignut je uspeh od 84,5% pozitivnih.

Škola je uspostavila dobru saradnju kroz međusobne posete sa školom „Slobodan Bajić – Paja“ u Kalesiji – BiH. U 1968. godini ima 589 đaka.

Nova škola krajem 60-tih godina

Škola je izvela akciju proizvodnog rada branja kukuruza 2 dana na svom imanju.

U školi rade četiri odeljenja Škole za kvalifikovane radnike iz Rume. Predavači su nastavnici škole u Pećincima.

Škola se finansira iz ugovorenih sredstava sa Međuopštinskom zajednicom obrazovanja u Rumi. Finansijsku pomoć Školi pružila je Zemljoradnička zadruga u Pećincima, a deo prihoda ostvaren je od ubranih 5 vagona kukuruza sa ekonomije đačke zadruge.

U 1967. godini izvršena je adaptacija školske zgrade u Popincima srdstvima mesnog samodoprinosa i zemljoradničke zadruge u Popincima.

U 1967. godini prihvaćen je predlog Saveta škole u mesnoj zajednici da se otpočne sa izradom projekta nove školske zgrade i prikupljanjem finansijskih sredstava.

Položaj prosvetnih radnika poboljšao se u 1967. godini u odnosu na prednodnu. U 1967. godini od sredstava amortizacije i mesnog samodoprinosa izvršena nabavka novog nameštaja za dve učionice u Sibaču i jednu učionicu u Prhovu.

Škola ima biblioteku od 1970. sa preko 10.000 knjiga (!)

Od 1978/79. izvršena je integracija škola u Donjem Tovarniku gde je osmorazredna škola i njeno odeljenje u Ogaru gde je četvororazredna škola sa

već integrisanom školom u Pećincima (kojoj su pripadale četvororazredna u Popincima, Prhovu, Sibaču i od 1970. Subotište sa Brestačem. Tako je škola u Pećincima postala najrazuđenija sa sedam područnih odeljenja.

Pedagoško psihološka služba postoji u školi od 1979. godine.

Iste godine uvedeno je centralno grejanje.

Za dan škole uzet je datum rođenja narodnog heroja Slobodana Bajića-Paje.

PODRUČNA ŠKOLA U BRESTAČU

Osnovna škola „Slobodan Bajić – Paja" u Brestaču je područna osmorazredna. Pre integracije 1970. godine, škola se zvala „27. mart".

U selu su bila dva školska objekta: u centru sela /vidi fotografiju/ Jagodina ul. Br 1 i „Mala škola" ulica Lale Nedeljkovića br. 1 .

U hronici sela Brestač – Svetozara Nikolića – na strani 250 piše: Odmah po oslobođenju sela (misli se na završetak Drugog svetskog rata) počela je da radi osnovna škola. Od organa za prosvetu (SNOO) dobijeni su „načelni" programi. Nastavu su u školi izvodile dve nesvršene srednjoškolke: Vera Stojadinović iz Prhova i Zorica Radović iz Buđanovaca. Mesni odbor preduzima mere za osposobljavanje dve učionice i za smeštaj drva za ogrev". Škola je radila i pre završetka Drugog svetskog rata.

Osnivač škole bio je Srski narodni odbor za prosvetu. Škola je imala oko 50 Đaka u 4 razreda. Planove i programe donosio je Sreski narodnooslobodila-čki odbor za prosvetu. U toku leta 1944. bila je organizovana nastava za sve nepismene. Predratni učitelj Sretenije Zorkić – Ding, komesar diverzantskog bataljona, sakupio je oko 50 dece i počeo sa njima da radi. Zamenio ga je

Petar Gajin iz Vojke, nesvršeni gimnazijalac. Išao je na učiteljski kurs u Subotište.

Nova školska zgrada podignuta je 1962. godine sredstvima NOO Pećinci i MZ Brestač. Prerastanje škole iz petoljetke u osmorazrednu završeno je 1960/61. godine. U Brestaču je đačka zadruga dobila 1976. godine od zemljoradničke zadruge 4 hektara na korišćenje.

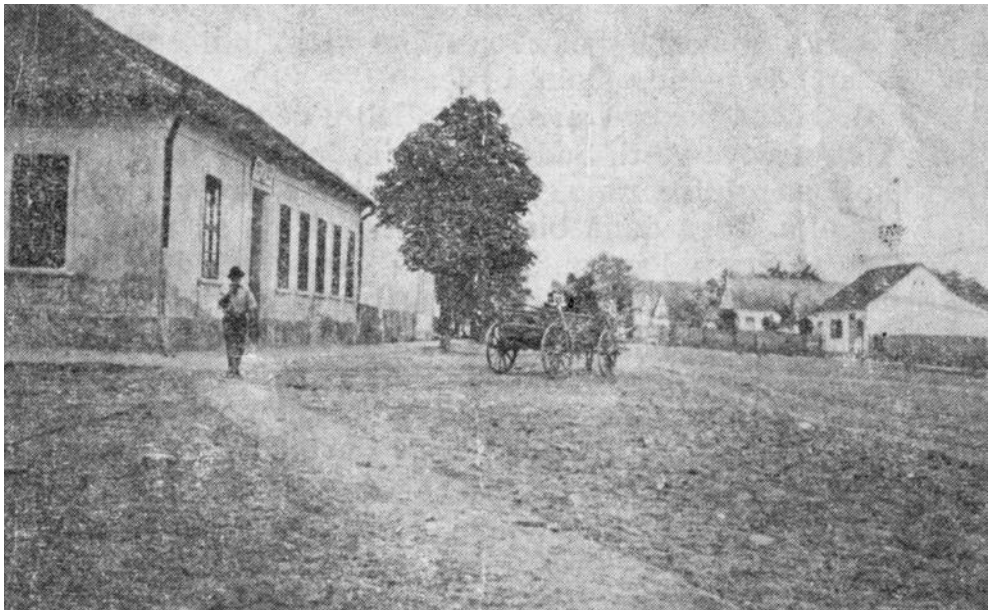

Centar sela 1941. Na uglu zgrada Osnovne škole

Gajila se pšenica, kukuruz, šećerna repa. Finansirane su ekskurzije, najbolji učenici, kupovana su nastavna sredstva.

Đačka kuhinja škole „27. mart" počela je sa radom 1968/69. godine.

U kuhinji je radila plaćena kuvarica.

Ocenjivanje nastavnog osoblja je sprovođeno u pedesetim i početkom šezdesetih godina prošlog veka.

Nepotpisani dostavljač upitnika za ovu školu navodi jednu anegdotu; „Milorad Tomašević, jedan od prvih posleratnih učitelja, kasnije predsednik opštine Pećinci, na primedbu da je gradio škole spomenike u opštini rekao je; „Tačno, bile su to škole spomenici, a još veći spomenici su oni učitelji, profesori, inženjeri, doktori.... koji su iz njih ponikli..."

Učenici iz Brestača putuju đačkim autobusom u Pećince. Svakodnevno putovanje oduzima đacima dva sata vremena u čekanju i vožnji.

Od nastavnika koji su bili saradnici – objavljivali svoje radove u časopisu „Samoupravna škola – navodi se ime Sretković Dragice".

Slede spiskovi poznatih i uglednih ličnosti bivših đaka škole:

Bogdanović Vladimir, Jovičić Bogoljub, Kokinović Steva, Sretković Jovan, Đuričić Ranko, Cvetković Ana, Belić Mira, Bogičević Sava – asistent na mašinskom fakultetu u Novom Sadu, mnogi drugi doktori, inženjeri, piloti, političari, direktori i dr.

Od 1945. do 1954. kroz ovu školu su prošli prosvetni radnici: Stojadinović Vera, Radović Zorica, Tomašević Milorad, Radivojević Lepa, Ralić Marija, Grković Mira.

Direktori i upravitelji škole u Brestaču bili su: Tomašević Milorad, Radivojević Lepa, Stolić Nikola, Davidović Mara, Stanković Sreta, Radojčić Milorad /do integracije sa školom u Pećincima 1970./

Posle integracije Acević Nada, Gavrilović Svetozar, Petrović Stevan, Velikić Đorđe, Bogdanović Vladimir, Đaković Stevan, Plevšić Ivanka, Aleksić Nataša, Mihajlović Jelena.

U pripremi podataka učestvovali saradnici – informatori: Jelena Manojlović v.d. direktora; Milivoje Musić, nastavnik srpskog jezika; Svetozar Trudić, penzioner; Svetislav Ilić, biblioteka

Podatke poslala: v.d. direktor Jelena Manojlović

ŠIMANOVCI
OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN JERKOVIĆ – UČA“

Ovaj naziv škola ima od 1978. godine. Ranije se zvala „Branko Radičević“. Prvu registraciju škola beleži od 1963. godine, a poslednja je od 1990. godine.

Škola je osnovana 1944. novembra, osnivač Glavni narodnooslobodilački odbor Vojvodine (GNOOV) Odeljenje za prosvetu.

Na kraju rata (Drugog svetskog) i na početku rada škola je imala 263 đaka, 5 razrda, 5 učionica i 3 učitelja. Učenici su učestvovali u akcijama sakupljanja i aktivnostima Crvenog krsta.

Nova školska zgrada je podignuta 1964. U gradnji su učestvovali meštani i omladina. Srdstva su dali opština i samodoprinos građana.

Škola je prerasla u potpunu osmorazrednu 1951/52.

Predškolsko odeljenje je otvoreno 1972. godine. Do 1980. godine su otvorena predškolska odeljenja u svim školama 15 sela pećinačke opštine.

Fiskulturna sala i sportski tereni urađeni su 1970.

Sa kompjuterizacijom u školi počelo se od 1995. godine i intenzivirana je od 2000. godine.

Biblioteka postoji u Šimanovcima od 1945., a sa područnim odeljenjima u Deču i Karlovčiću u školama ima preko 11.000 knjiga.

U 2000. godini škola je imala 742 đaka u 8 razreda sa 36 odeljenja (sa područnim školama). U školi se uči ruski kao strani jezik, a engleski je izborni od III do VIII razreda. U školi postoje centralno grejanje.

Škola ima pedagoško psihološku službu.

Osmoletka Šimanovci 1956. godine dobija naziv Osmogodišnja škola. U 1962/63. ona je Osnovna škola „Branko Radičević" Šimanovci od 1978. postaje sastavni deo Vaspitno – obrazovne organizacije „Partizanski učitelj" Pećinci i dobija ime OVOO za osnovno vaspitanje i obrazovanje „Dušan Jerković – Uča". Od 1990. škola radi kao samostalna pod imenom Osnovna škola „Dušan Jerković – Uča" u Šimanovcima.

Škola je matična od 1970. sa područnim odeljenjima u Deču kao osnovna – osmorazrdna, Karlovčiću osnovna osmorazredna i Sremskim Mihaljevcima četvororazredna (učenici od V do VIII putuju svakodnevno đačkim autobusom u Karlovčić).

Dan škole se obeležava 25. septembra organizovanjem kulturno umetničkih i sportskih aktivnosti i svečanom sednicom nastavničkog veća.

Tog dana je Dušan Jerković proglašen za narodnog heroja.

Povodom dana škole – školu je posetio Jerko – sin Dušana Jerkovića – Uče (*nema godine i datuma*).

Oko 130 dece pohađa ovu školu čiji su roditelji izbeglice iz Hrvatske i BiH.

Ekskurzije i škola u prirodi opravdale su svrhu svog postojanja.

Od nastavnika koji su objavljivali svoje radove navode se nastavnica ruskog jezika Gordana Jovanović – Šarić koja je imala svoj rad u časopisu PPZ Sremska Mitrovica – „Samoupravna škola".

U ovoj školi direktori su bili:

Jova Marić, Jan Karajček, Radmila Grba, Anđelka Kovačević, Velizar Mandić, Vukašin Ivezić, Sreten Negić, Miloš Milovanović, Dušan Jovković, Miodrag Janković, Živko Milinković, Milenko Durđević, Jordan Jovanović,

Jovan Devrnja.

Podatke prikupili i sredili saradnici – informatori Gordana Jovanović – Šarić i Đorđe Simić.

Podatke poslao
Direktor
Đorđe Simić, profesor

PODRUČNA ŠKOLA U SREMSKIM MIHALJEVCIMA

Ova škola je sagrađena 1946. Nosila je ime „Milorad Mitić" – nekoliko godina. To je bila i ostala četvorogodišnja škola.

Voda u školsku zgradu je uvedena 1972. godine. Većih investicija u ovu školu nije bilo. Škola je menjala naziv u „Paja Dragišić", kako se zvala u Karlovčiću, zatim u „Branko Radičević", a od 1978. godine ova škola postaje područno odeljenje škole u Pećincima.

Učitelji koji su radili posle Drugog svetskog rata: Branko i Jovanka Prekić, Smilja Kokotović, Nenad Ivančević, Milojka Najić...

Podatke pripremio saradnik – informator
Nenad Ranković

PODRUČNA ŠKOLA U DEČU

Od škole u Deču dobili smo podatke iz „novijeg" perioda od 1943.

U dopisu Srpske pravoslavne crkvene opštine od 8. jula 1986. godine SIZ–u za kulturu SO Pećinci – stoji molba za novčanu pomoć crkvi i crkvene zgrade

stare škole. Ova zgrada (do crkve) služila je kao prosvetna ustanova – od 1830. do 1893. godine.

Iz starog školskog letopisa sela Deča, pravoslavna crkvena opština donosi prepise: „Svakako je škola u Deču u početku spojena sa parohijskim uredom no poslje je crkvena općina pored crkve sagradila prizemnu kuću za školu i stan učitelja.... Škola u Deču osnovana je za vlade kralja Karla III – 1710. godine“

Škola je imala 25 polaznika.Prvi učitelj bio je ovdašnji sveštenik Radić.

„Škola u Deču bila je jednorazredna smještena u zgradi crkvene općine kod crkve koja je zgrada svestrano opravljena te za školu i stan učitelja priređena...“ Dana 27. decembra 1890. porušio se strop u školskoj sobi, koje je općinsko poglavarstvo popravilo i na red stavilo.

„Godina 1892... konačno je dogotovljena sadanja školska zgrada te je dana 19. oktobra 1892. održana kancelarija novosagrađene školske zgrade.... Oblast je učitelju Iliji Šotiću naložila da se imade tečajem mjeseca decembra 1892. u novi stan preseliti. Učitelj se je doista preselio i tako je školska nastava u novoj školskoj zgradi otpočela“ (Letopis sela Deč) .

Školska godina 1914/15. Kako mjesto Deč leži na domaku granice školska zgrada u Deču upotrebljena je u vojničke svrhe, kako za bolnicu, kancelarije te kasarnu, dapače učiteljstvo je sa najvećom pripravnošću ustupilo svoje vlastite stanove za konačište g.g. časnika.“

„Školska arhiva, školska knjižnica , svi školski zapisnici za vreme ratnih operacija u ovom kraju sasvim su nestali i poništeni to je ravnateljski učitelj Kiurina pristupio odmah čim je Deč natrag povraćen – uređenju školske knjižnice, školske arhive, sastavljanju potrebnih zapisnika, pa je na osnovu raznih zapisa na crkvenim knjigama, te sa pomoću djela „Građa za povjest školstva“ na podlozi službenih glasnika od ranijih godina sastavio ovu spomenicu“.

U avgustu mesecu 1942. došla je nemačka vojska... Zloglasni lajtnat Kovač je uzeo ključ od škole i uselio vojsku u školu ne dozvolivši da se ma šta iznese iz škole“. Nastala je deoba između hrvatske i nemačke škole...

„Škola je počela... polovinom septembra u crkvenoj kući, a nemačka škola je radila u zgradi srpske crkvene opštine pored crkve!

„Posle kratkog vremena dobije nemačka vojska da ide u borbu“.

„Kad nije imao tko da ostane sa ženama i decom u selu i zato su se pre polaska na frontu odselilo u Novu Pazovu. Seoba je bila 8. maja.“

„10. maja u noći partizani zapale školu i glavne bunkere poruše da se više ne bi mogli nastaniti Nemci. Kad su se Nemci iselili, počinje da se razvija i kulturno prosvetni rad među narodom... Škola je radila i dok su bili Nemci u selu“, ona je posle Nemaca „nastavila svoj rad, ali u čistom partizanskom duhu...“ Organizuje se hor, analfabetski tečaj...

„U 1943/44. škola i dalje radi u dva objekta: u zgradi sveštenikovog stana i crkvenoj kući do crkve". Škola dobija nastavni program partizanski koji se sačuvao... do oslobođenja... U to doba bilo je samo 12 partizanskih učitelja u celom srezu."

„1943. krajem oktobra nemačka vojska na čelu sa Baurenom____ iz Bečmena dolazi i pali školu u crkvenoj kući i deo sela. Nastava se prekida do njihovog odlaska..."

U 1944. kada su Nemci otišli, maja meseca oživljava prosvetni i kulturni rad. Za pregled školskog rada zadužena je drugarica Milka Mrkšić zvana Seša.

Tek u 1954/55. dovršena je nova zgrada škole na mestu stare.

Od tada do danas nastava se izvodi u toj školskoj zgradi u Deču.

U školi rade Sava Vujanić – upravitelj, Jovanović Jordan, Ignjatović Julijana, Bazović Ružica i Subotički Boras Lucija.

1955/56. je ukinuta nastava za više razrede, te đaci od V do VIII razreda putuju u Šimanovce i tamo završavaju više razrede osnovne škole 1957/58. na zahtev upravitelja, školskog odbora i viđenih ljudi mesta kod NOS Sremska Mitrovica i uz saglasnost Izvršnog veća APV otvoreno je odeljenje V razreda u ovoj školi od decembra 1957.

Sledeće godine otvara se V i VI razred i dolaze Ćelović Nenad učitelj i Mitrović Natalija – student. U 1960/61. iz ove škole izlazi prva generacija VIII razreda. U školu je došao Svetozar Radišić, profesor matematike i fizike – rodom iz Deča. U 1962/63. godini uvodi se ruski jezik umesto francuskog. U 1971/72. gasi se mesna čitaonica, knjige se dodeljuju školi. Škola nosi naziv „Ivan Petrović" po narodnom heroju – omladincu iz Deča – sve do integracije sa Šimanovcima 1978. godine. Od tada se pionirski odred u Deču zove „Ivan Petrović", a škola „Dušan Jerković – Uča".

Podatke prikupila i pripremila za školu za period posle Drugog svetskog rata informator – saradnik Milica Stojković.

Podatke iz perioda Drugog svetskog rata i ranije pripremio autor knjige.

PODRUČNA ŠKOLA U KARLOVČIĆU

Škola u Karlovčiću je izgorela za vreme Drugog svetskog rata.

Izgrađena je nova 1952. godine. Kad je uvedeno osmogodišnje školovanje u školu u Karlovčiću dolaze i učenici iz Sremskih Mihaljevaca od petog do osmog razreda.

Škola je posle rata nekoliko puta menjala ime. Najpre se zvala „Paja Dragišić“, zatim „Branko Radičević“. Od 1978. godine je pripojena školi u Šimanovcima i zove se „Dušan Jerković – Uča“.

Školska zgrada se nije puno promenila. Električna energija je uvedena 1958. godine, a voda 1982. godine, telefon 1986.

Školu su uspešno završile mnoge generacije đaka.

Kovačević Anđelka je magistar na katedri za astronomiju u Beogradu, Jeftić Svetlana je magistar prava.

Literatura: Boško Beljinac – Selo moje „Karlovčić“, 1990. godine.

Informator – saradnik: Đorđe Devrnja

PEĆINCI
PREDŠKOLSKA USTANOVA „VLADA OBRADOVIĆ – KAMENI“

„Nekim modelima postupanja nisu potrebne ni norme ni preporuke. Nekim čudnim, nevidljivim i neistraženim putevima oni postaju univerzalni obrazac, nepisano pravilo. Tako je i sa nastajanjem predškolske ustanove u Sremu.

Prvo bojažljivo i oprezno, po pravilu uz neku osnovnu školu, nastajale su po jedna ili dve zabavišne grupe i trajale, nekad jednu, a nekad i dve decenije. A onda u nekom kratkom vremenu, sve se nadoknadi, naročito u kvalitetnoj, mora da se ulaže mnogo veća energija, znanje i ambicija da se stigne nagomilano i nataloženo znanje i iskustvo generacija, koja se jednostavno zove tradicija.

Tako je bilo i u Pećincima. U Osnovnoj školi „Slobodan Bajić – Paja“, staroj preko 100 godina, direktor Nada Acević prihvatila je jednu zabavišnu grupu, sa vaspitačicom Ružicom Simić, rođ. Šarčević, 1967. godine. Školske 1969/70. formirana je još jedna grupa mešovitog uzrasta. Nakon toga do 1978. godine formirane su zabavišne grupe u gotovo svim mesnim zajednicama u Opštini Međutim sve su bile u sastavu škola jedino po čemu su se razlikovale u organizacionom smislu bilo je to što su vaspitači činili Stručno veće vaspitača, istina u sastavu nastavničkog veća Osnovne škole „Slobodan Bajić – Paja“ u Pećincima.

Život je bio nešto brži od tadašnjih upravljačkih struktura. Potrebe za zbrinjavanjem dece postale su izražene i jasne, a zabavišta neadekvatan oblik organizovanja da mogu pozitivno da odgovore na te potrebe.

Školske 1976/77. godine, 70 dece raspoređeno u tri vaspitne grupe, uzrasta od tri do sedam godina starosti, imalo je potrebu za celodnevnim boravkom.

On je te godine i organizovan, a 1978. godine u Pećincima je osnovana Osnovna organizacija udruženog rada za predškolsko vaspitanje i obrazovanje „Vlada Obradović – Kameni". Ime je dobila po hrabrom borcu mnogih bitaka na području dela Srema, komandantu brigade, koji je izgubio život u jednoj akciji, 2. juna 1944. godine, između Sremskih Mihaljevaca i Karlovčića.

Kao osnivač i finansijer deklariše se SIZ za opšte vaspitanje i obrazovanje opštine Pećinci. Međutim, novoformirana Osnovna organizacija udruženog rada za predškolsko vaspitanje i obrazovanje nije mogla biti samostalna, pa je ostala u sastavu tadašnje Organizacije udruženog rada (osnovne škole) „Partizanski učitelj". Prvi direktor tako formirane predškolske ustanove bio je Stevan Petrović, nastavnik matematike. Sa decom su radile uglavnom učiteljice i medicinske sestre. Ove prve završile su kasnije Pedagošku akademiju za vaspitače, što je bio obavezan uslov za rad sa predškolskom decom.

Te iste godine u Pećincima je izgrađen i prvi dečji objekat, kapaciteta 100 mesta. Svesna da nastaje nešto novo i drugačije od škole u čijem sastavu je bila, predškolska ustanova je tih godina stvarala uslove za doškolovavanje kadrova za rad u njoj i vodila brojne aktivnosti za opremanje i enterijera i eksterijera.

To nije ostalo nezapaženo.

Ustanova je nosilac mnogobrojnih nagrada i priznanja, od opštinskog do saveznog nivoa.

Iako nema podataka o statusu ove ustanove u periodu od 1976. do 1993. godine, njen razvoj je bio zadovoljavajući. Novi objekti za decu izgrađeni su 1982. godine u Prhovu, za 25 dece,1985, godine u Obrežu za 80 dece i 1987. godine u Šimanovcima za 120 dece. Uz jedanaest prilagođenih prostora u drugim selima ove opštine, mreža objekata i prilagođenih prostora za rad sa decom pokrila je sva njena naselja, a uslovila i povećanje kolektiva. Predškolska ustanova „Vlada Obradović – Kameni" ima sledeći broj zaposlenih:

P O S L O V I	**B R O J R A D N I K A**
- direktor	1
- pedagog	2
- logoped – defektolog	
- dijetetičar – nutricionista	0,3
- pravnik	0,5
- vaspitač	29
- medicinska sestra – vaspitač	6
- med. sestra vasp. za preventivnu zaštitu	2
- saradnik za uzrast od 3 do 7 godina	6

- administrativni radnik	2
- majstor-ekonom-vozač-ložač	3
- kuvar	3
- servirka	4
- pomočni radnik	7,5
-viši saradnik za estetsko uređenje prostora	1
U K U P N O	67,3

Za potpunu usaglašenost normativima kadrova potrebne su određene korekcije, za koje, treba se nadati, neće proći mnogo vremena.

U opštini Pećinci ima ukupno 1.559 dece od jedne do sedam godina. Od tog broja u Pećincima je 220. Broj šestogodišnje dece u opštini je 277, s u sedištu opštine 38.

Za njih, u postojećim materijalnim uslovima, Predškolska ustanova „Vlada Obradović – Kameni", organizuje:

1. Celodnevni boravak – za decu od jedne do 3 godine – za decu od jedne do 7 godina	Za po jednu vaspitnu grupu u Pećincima, Šimanovcima i Obrežu, sa ukupno 46 dece: za osam vaspitnih grupa u istim naseljima, sa 193 deteta.
2. Poludnevni boravak – za decu od pet do sedam godina	za 17 vaspitnih grupa i to po dve u Popincima, Ašanji, Kupinovu i Deču, i to po jednu u Sibaču, Prhovu, Ogaru, Donjem Tovarniku, Subotištu, Brestaču, Sremskim Mihaljevcima i Karlovčiću, sa ukupno 259 dece.
3. Različite oblike rada – učenje stranog jezika – pripremna nastava veronauke u Šimanovcima za 43 dece – dečiji vrtić u prirodi i letovanja dece	za 4 vaspitne grupe u Pećincima i Šimanovcima sa 25 decembar Ašanji i Kupinovu sa 71 detetom

Svojim obimom delatnosti ova ustanova obezbeđuje obuhvat celodnevnim boravkom dece uzrasta od jedne do sedam godina u opštini, od 19,06%. Obuhvat šestogodišnje dece u opštini poludnevnim boravkom je potpun. Svim oblicima rada koje organizje, ova ustanova obezbeđuje obuhvat od 48,61% populacije dece uzrasta od jedne do sedam godina u opštini.

Unapređivanje kvaliteta života dece biće brže i veće, ili napredovaće onim tempom kojim Predškolska ustanova „Vlada Obradović – Kameni" bude ostvarila svoje razvojne i radne ciljeve:

– obezbeđivanje optimalnih uslova za razvoj dece;
– obezbeđivanje potrebne zastupljenosti svih vrsta i tipova aktivnosti kojima se doprinosi svim aspektima razvoja;
– realizacija ekološkog projekta;
– iznalaženje novih načina uključivanja roditelja u realizaciju vaspitno-obrazovnog rada;
– bolje opremanje objekata, prilagođavanje prostora za rad sa decom i dvorišta;
– ambiciozno stručno usavršavanje;
– dosledna primena normativa za ishranu dece;
– bolja saradnja sa društvenom sredinom;
– potpuno ostvarivanje dobro i precizno dimenzioniranih godišnjih programa rada i kalendara rada.“ [4]

4 Ana Gavrilović: Predškolske ustanove u Srbiji 1843-2000.godina. Bgd 2000.god (Ceo tekst je preuzet iz navedene knjige)

ŠKOLE U OPŠTINI RUMA

Osnovne škole u opštini Ruma krajem prošlog veka zadržale su svoju samostalnost osim manjeg broja koje su prema poslednjoj integraciji škola postale matične.

Grad Ruma ima četiri osnovne škole, predškolsku ustanovu, osnovnu muzičku školu i specijalnu osnovnu školu.

Škole će se predstaviti prema svojim podacima po azbučnom redu:

1. **BUĐANOVCI**: OSNOVNA ŠKOLA „NEBOJŠA JERKOVIĆ“ – samostalna
2. **GRABOVCI**: OSNOVNA ŠKOLA „VI UDARNA VOJVOĐANSKA BRIGADA“ – samostalna
3. **KLENAK** OSNOVNA ŠKOLA „23. OKTOBAR“ – samostalna
4. **NIKINCI**: OSNOVNA ŠKOLA „BRANKO RADIČEVIĆ**“** –samostalna
5. **PLATIČEVO**: OSNOVNA ŠKOLA „MILIVOJ PETKOVIĆ – FEĆKO“ – matična sa područnim odeljenjima u Vitojevcima (4. razreda)
6. **PUTINCI**: OSNOVNA ŠKOLA „DOSITEJ OBRADOVIĆ“- matična sa područnim odeljenjima u Žarkovcima i Donjim Petrovcima.
7. **RUMA**:
   OSNOVNA ŠKOLA „VELJKO DUGOŠEVIĆ“ – matična sa područnim odeljenjima u Stejanovcima i Vognju.
   OSNOVNA ŠKOLA „IVO LOLA RIBAR“ matična sa područnim odeljenjima u Kraljevcima i Dobrincima
   OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN JERKOVIĆ“ – samostalna
   OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ – ZMAJ“ – samostalna
8. **HRTKOVCI**: OSNOVNA ŠKOLA „MILOŠ CRNJANSKI“ – samostalna
9. **RUMA**: OSNOVNA MUZIČKA ŠKOLA „TEODOR TOŠA ANDREJEVIĆ“
10. **RUMA**: PREDŠKOLSKA USTANOVA „POLETARAC“

BUĐANOVCI
OSNOVNA ŠKOLA „NEBOJŠA JERKOVIĆ “

Selo Buđanovci se pod današnjim imenom spominje daleke 1447. godine. Za Buđanovce je vezan jedan kulturni događaj, koji je dosta značajan za našu pismenost na ovom terenu. U Buđanovcima je daleke 1548. godine pop Spiridon prepisao Jevanđelje, koje je u nauci poznato pod imenom „Buđanovačko jevanđelje“.

1786-1787. godine za vladavine austrijskog cara Josifa II, u Buđanovcima je otvorena stalna narodna škola. Pisanih dokumenata o radu škole iz tog vremena nema. Prvi pisani tragovi potiču iz 1864. godine iz Pučke škole u Buđanovcima.

Već 1894. bila je obaveza, pohađanja Pučke škole i za žensku decu. Tako se u zapisu kao prva učiteljica spominje Mileva Dragojlović. Iz tog vremena su učitelji: Milan Ercegovan, Svetozar Grujić, Anđelija Georgijević.

Krajem XIX veka u Buđanovcima rade dva učitelja učeći pismenosti one koji su koračali u XX vek.

Na početku XX veka iz „Svijedodžbe otpisnice„ Petra Ivića učenika opetovnice II razreda saznajemo da su učenici imali sledeće predmete:

– nauk vjere,
– čitanje i razumijevanje,
– čitanje sa viježbama u govoru,
– računstvo i geometrijsko oblikovanje,
– krasnopis,
– risanje,
– svetovno i crkveno pjevanje,
– ručni rad i kućanstvo,
– gimnastika,
– radnje u školskom vrtu.

Selo je bilo opštinsko mesto sa školom, a školstvo je pripadalo vukovarskoj oblasti, odnosno sremskoj županiji. 1905. godine u selu radi učitelj Petar Jović koji je seljake upućivao na zadrugarstvo i razvijao kulturno prosvetni rad u selu.

Fotografija đaka iz 50-tih godina

Pripreme za slet

Od 1919. godine u školi nastaju određene promene, a dopisom je naređeno da škola bez obzira na nastavni jezik mora učiti i latinicu i ćirilicu.

1923. godine u školi rade: Jovan Jovanović, Josip i Slavica Dujanović, Bogumila Perišić i Dejan Čudić upravitelj škole. U to vreme u školi postoji i školski odbor.

Zanimljiv podatak je da su Buđanovčani poklanjali veliku pažnju školovanju ženske dece i broj devojčica, posebno u neobaveznoj opetovnici bio je neuporedivo veći.

Želja za učenjem, radu na kulturno-prosvetnom polu bila je pojačana dolaskom učitelja Milana Jerkovića, a pred sam rat i učitelja Huga Kandijaša.

Školske 1941-1942. godine upisani su đaci od I do IV razreda. Uz prvi razred svoje ime je upisala Milica Jerković. Rat je i ovom selu doneo nedaće, a u školi okupator pokušava realizovati svoj obrazovni program, ali u tome ne uspeva. Škola prekida svoj rad do oslobođenja.

Posle rata škola već 1945-1946. godine nastavlja sa radom kao osnovna škola u Buđanovcima. Upisano je 80 učenika prvog razreda. Sustigla su godišta ratom ometena, želela su da nadoknade izgubljeno. Prvi učitelji posle rata bili su Vukadinović Radovan, Jerković Siniša, Milica Jerković, Spasoje Grković, a upravitelj škole bila je Milica Jerković. U to vreme đaci su učili: narodni jezik, pisanje, istoriju, zemljopis, prirodne nauke, fiziku, hemiju, račun s geometrijom, crtanje i pevanje, gimnastiku i ručni rad.

1950. godine u selo dolazi učitelj Stanivuković Milorad. Škola postaje briga celog sela. Te godine na jednom zboru birača konstatuje se da u Buđanovcima nema nepismenih i da je to zasluga MNO, mesnih organizacija, učitelja koji su radili na opismenjavanju nepismenih.

Škola u Buđanovcima radila je kao četvororazredna i to u dve školske zgrade: tzv. Staroj sa tri učionice i novoj sa dve učionice. Škola je imala i dva školska stana, ali su bili neupotrebljivi jer su im nedostajala vrata.

Školske 1955-1956. Godineje doneta odluka da se školi da ime borca Nebojše Jerkovića koji je deo svoje mladosti proveo u ovom selu, čiji su roditelji radili u ovoj školi.

1957. godine marta meseca otvorena je školska kuhinja i užinu dobijaju 244 učenika. U školi se zapošljavaju i bračni par Urošević.

Od 1958. godine počinje gradnja novog školskog objekta jer stari objekti nisu ni u kom pogledu mogli da pruže elementarne uslove za rad četvororazredne, a kamoli osmogodišnje škole. Gradnja škole bio je dug tradiciji i želja da mladi uče u prostoru koji omogućava da se ne putuje u Rumu i da se u adekvatnim uslovima realizuju nastavni programi. Škola je građena isključivo sredstvima mesnog samodoprinosa, a meštani su dali i preko 10.000 dobrovoljnih

Slika škole iz 70-tih god prošlog veka

radnih časova. Računa se da je od ukupne vrednosti školske zgrade više od jedne četvrtine učešće meštana dobrovoljnim radom. Znatan doprinos u izgradnji škole dali su i prosvetni radnici koji su sa učenicima radili na uređenju školskog dvorišta.

Od školske 1957-1958. godine osnovna škola u Buđanovcima prerasta u osmogodišnju na osnovu ukazane potrebe i rešenja Narodnog odbora opštine Ruma broj 16731 od 2.9.1957. godine. Te školske 1957-1958. otvoren je V razred a u školi je 290 učenika. Upravitelj je Vukadinović Radovan. Škola je 1959-1960. imala 298 učenika od I do VII razreda.

Već školske 1959-1960. škola ima radionicu, đačku zadrugu i prijavljuje učenike za jugoslovensku smotru pionira zadrugara i mladih prirodnjaka.

U vremenskom periodu od 1960-1970. godine škola je nastojala da realizuje svoje vaspitno-obrazovne zadatke. Pojavljuje se na jugoslovenskom pionirkim igrama, vrši se priprema za izgradnju sportskih terena škole, dobija vodu, počinje rad u kabinetima, adaptira se deo stare škole za kuhinju i trpezariju i predškolsko odeljenje.

1.9.1977. godine otvara se predškolsko odeljenje u sastavu postojeće škole.

Od 19.1.1979. godine škola je registrovana kao Vaspitno obrazovna organizacija za osnovno vaspitanje i obrazovanje „Nebojša Jerković".

Direktor škole je bio Dragan Tomašević.

Za ukupne zasluge, dugogodišnji plodan rad škola je dobitnik priznanja Partizanski učitelj.

31.10.1987. godine škola slavi 200 godina postojanja.

26.12.1990. godine registracija škole u OŠ „Nebojša Jerković".

Škola ima 143 učenika. Od početka školske godine u školu dolaze deca izbeglice iz Hrvatske. Prvi put 1992. školske godine obrazovanje finansira pokrajina, prvi put se slavi Sveti Sava, prvi put uveden prolećni raspust.

Od 1995. godine predškolsko odeljenje pripaja se Predškolskoj ustanovi „Poleratac" Ruma.

1997. godine započinje izgradnja fiskulturne sale sredstvima SO Ruma i Ministarstva prosvete, a završava se juna 2003. godine uz pomoć donacija USAID, SO Ruma, MZ Buđanovci.

Direktor škole je Biljana Trkulja.

Za gore navedene podatke korišćeni su sledeći izvori:

– Letopis škole,

– D.Lončarević, Ž. Marković, D. Tomašević, D. Mirtović, BUĐANOVCI – monografija 1984. Buđanovci,

– Album „200 godina postojanja škole" učitelj Vojislav Kragović, 1988.

Podatke dostavila direktor škole Biljana Trkulja

GRABOVCI
OSNOVNA ŠKOLA „VI UDARNA VOJVOĐANSKA BRIGADA"

Prema zapisu iz 1845. škola je osnovana polovinom XIX veka. Zgrada škole u selu je sagrađena 1933. godine.

Oktobra 1944. godine u selu je osnovana Partizanska škola, osnivač je bio ONOO sa sedištem u Pećincima.

Po završetku Drugog svetskog rata, škola je imala oko 300 đaka (?) radila je samo jedna učiteljica Ankica Milovanović u kombinovanim odeljenjima u dve smene. Zatim dolaze učiteljice sestre Ružica i Milka Kirjaković iz Slankamena i učitelj Branko Gavrilović. Učiteljica Ankica Milovanović odlazi u „prekomandu".

Škola Grabovci

Razni tečajevi bili su obavezni za školu: ospismenjavanje, kurs higijene....

Od radnih akcija spominjemo rad na zadružnoj njivi, pretovar cigle i crepa na izgradnji zadružnog doma, sakupljanje žira, uništavanje legla gubara, akcije Crvenog krsta, gašenje požara....

Raniji naziv škole bio je Osmogodišnja škola Grabovci.

Do 1972. godine nastava se izvodila u Domu kulture i dvema društvenim zgradama. Pomenute godine završena je gradnja školske zgrade (1968-1970) i škola se preseljava u novu zgradu. Tada dobija sadašnji naziv.

Prva registracija bila je (po mišljenju škole 1990. a poslednja 1997.)

Školu su gradila preduzeća „Izgradnja" – Šabac i SPIK – Beograd.

Škola je postala osmorazredna 1957. godine.

Početkom 1962. godine počinje sa radom đačka zadruga koja dobija zemlju od zemljoradničke zadruge na korišćenje.

Škola je osnovana rešenjem Opštine Ruma, Odeljenje za opštu upravu 02-19091/1 – 63 od 12.XI 1963. Škola je registrovana kod Okružnog privrednog suda u Sremskoj Mitrovici Fi – 34/65.

Najranije rešenje o osnivanju je od NOO Platičevo rešenjem 4403/57 od 5. novembra 1957. godine. Poslovi finansija su bili u nadležnosti NOO do 1961.

Školski odbor je osnovan 1955. godine i imao je 10 članova.

Školsla kuhinja je u školi počela sa radom od 1957. godine. U početku je njen rad regulisan i finansiran od opštine, a kasnije od škole i đačkih roditelja.

Predškolsko odeljenje u školi je počelo sa radom od 1987. godine, a od 1995. godine je pripojeno PU „Poletarac" u Rumi.

U školu je uvedeno centralno grejanje od izgradnje škole, ima biblioteku sa 8.645 knjiga i fiskulturnu salu.

Kad je škola izgrađena imala je 1.500 m² pokrivenog prostora, školskog dvorišta 9.696 m² što je u potpunosti zadovoljilo potrebe prostora.

6. maj proslavlja se kao Dan škole i Dan oslobođenja Grabovaca.

Radnici škole sami održavaju stolariju i kreče školu dobrovoljnim radom.

Urađene su trpezarija i računarske učionice sopstvenim radom i uz pomoć opštine kao i košarkaško igralište i zabavni park.

Od 1972. godine kada je škola počela sa radom u novoj školi broj učenika u školi ima tendenciju opadanja: od 398 đaka u toj godini do 218 i 2000. godini (skoro 50%)

Škola je osmorazredna, samostalna sa 12 odeljenja, đaci uče engleski jezik od V razreda. Broj radnika se kretao od 20 do 30 na kraju prošlog veka bilo je 24, od toga 18 u nastavi.

U školi je registrovana đačka zadruga „Grab" koja funkcioniše kao „mini knjižara" i „Mini – ekonomija" na površini od 3 hektara.

Škola učestvuje na pokrajinskim i republičkim takmičenjima. 1997. godine učenik VI razreda Ognjen Stančević, zauzeo je sedmo mesto na saveznom takmičenju iz matematike održanom u Miločeru (Crna Gora).

Posle ratova u bivšoj SFRJ 1991,1992,1993, u školu je došlo više đaka čiji su roditelji izbeglice. Do kraja prošlog veka ostalo ih je 18.

Direktori škole u ovom razdoblju bili su:

1. Gavrilović Branko od 1945. do 1962.
2. Spajić Branislav od 1962. do 1977.
3. Bogdanović Milenko od 1977. do 1981.
4. Živanović Gavrilo od 1981. do 1993.
5. Nikodijević Latinka od 1993. do kraja prošlog veka.

Podatke prikupila i obradila informator saradnik:
Direktor škole Latinka Nikodijević

KLENAK
OSNOVNA ŠKOLA "23. OKTOBAR"

Škola u Klenku dala je u obradi podataka o sebi jednu zanimljivu istorijsku priču.

Zna se da je škola 1779. godine imala 30 đaka. Posle ukidanja Vojne krajine (1871.godine) sagrađena je stara školska zgrada u Mačvanskoj ulici sa jednim učiteljskim stanom.

Prema pričanju Nikole Mihajlovića iz 1942. godine koji je tada imao oko 70 godina, u školi je tada bilo oko 30 đaka u četiri razreda. Svi đaci bili su dečaci, samo poneka devojčica. Bio je i jedan učitelj.

"Đaci su imali obuku. Učio ih je jedan obućar, pa zatim jedan ćurčija" po rečima Đoke Stojšića starog oko 80 godina. Obuka je bila u kući tog majstora u polumračnoj prostoriji sa zemljenim podom bez nameštaja i sa malim prozorčetom. Đaci su od kuće donosili stoličice. Stariji su ponešto pisali na stočiću. Mlađi su čitali sričući u isti mah. Za to vreme majstor (učitelj) je radio u istoj prostoriji svoj zanat, a pomagali su mu bolji učenici koji su savladali čitanje. To su bila deca gazda.

Učitelj nije primao platu u novcu, već od učeničkih roditelja i od regracije (četvrtkom). Školskih udžbenika nije bilo pa se čitalo iz crkvenih knjiga."[5]

Tako je bilo do izgradnje prve školske zgrade. Ne zna se ko je bio prvi učitelj. Jedno odeljenje je bilo do 1892.

„Tada se otvara i drugo odeljenje, a nastava se izvodi preko puta škole na raskršću. U toj zgradi je bio otvoren i drugi razred, a treći i četvrti razred u školskoj zgradi.

Prva učiteljica u Klenku iz tog perioda bila je Jovanka Ljubinković."[6]

U toku Prvog svetskog rata, Klenak je došao u nezavidnu situaciju. Kao granično mesto između Srbije i Austrougarske, postao je vojna baza austrijske vojske. Zato je srpsko stanovništvo iseljeno, a muškarci koji nisu bili su ulogoreni u Aradu. Žene i deca su razmešteni po raznim selima u Slavoniji, a njihovi domovi spaljeni. U selu je ostala neoštećena samo zgrada u centru sela.

Zgrade su pretvorene u vojne objekte, a arhiva zapaljena, nameštaj uništen…

---

5 IAS fond Osnovne škole „23. oktobar" Klenak

6 Sadašnja školska zgrada (ugao Mačvanske i Perleza) sagrađena je 1910. i dva učiteljska stana. Od učitelja iz tog perioda pominju se Turudić Mita iz Iriga, Krajnović Đoka iz Dobanovaca, Mirosavljević i Vujadinović, Maletić Nebojša, Janošević i Korkut, Ljubinković Jovanka, Protić Katica.

Tako je bilo i sa školom. Za vreme rata, nastava nije održavana.

Kad se rat završio preživelo stanovništvo se vratilo u selo i nastava je počela 1919.

1921. opština je kupila od države staru i trošnu zgradu u kojoj je u doba Austrougarske bila carinarnica.

Na starim temeljima je podignuta nova zgrada. Od završetka zgrade 1925. godine otvoreno je i četvrto odeljenje u školi.

Od tada u školi i u vezi sa školom ništa nije građeno do 1963. god.

U 1941. godini selo je opet postalo granično, školske zgrade su uzete za vojne potrebe, a nastava prekinuta pre kraja školske godine. Osnovana je Nemačka škola. Nemci su za svoje potrebe uzeli školsku zgradu kod pošte – učionicu i stan. Postavljen je učitelj Nemac Matajz. Učitelji Srbi, zatečeni u Klenku brzo su se razišli kad je rat izbio.

Školska 1941/42. nije počela na vreme – tek 2. decembra 1941.

U školu je došao Dražić Dušan – iz Bosiljeva kod Čazme, a premešten iz Velike Pisanice kod Bjelovara. Nastava je u toku rata bila neredovna, uslovi otežani.

Na početku 1942/43. godine postavljena je u školu Božulić Ljubica, a u toku godine Malezanović Marija iz Nikinaca, čiji je muž Jova streljan od okupatora na Grabovačkom drumu.

Pred kraj te godine postavljen je za učitelja Grkičević Ilija iz Klenka. Po njegovom odlasku u vojsku 1943/44. premeštena je učiteljica Odobašić Nada iz Rume u Klenak. Nastava je izvođena do septembra 1944. kada su svi muškarci iz sela otišli u NOB. Posle oslobođenja mesta krajem oktobra 1944. vratio se učitelj Dražić Dušan i nastava je nastavljena.

Kad se okupatorska vojska povukla, ponovo je uništen školski inventar i školska arhiva. Rad škole je u 1945. i 1946. godini bio prekidan zbog ustupanja škole za potrebe vojske. Sremski front je u neposrednoj blizini. U Klenku je bio vojni aerodrom odakle su poletali naši i ruski avioni u bombardovanje neprijateljskih položaja. U nekim učionicama su bile smeštene ambulante, u drugima kihinje i trpezarija. Po završetku Sremskog fronta – nastava se normalizovala.

Posle rata u školi su organizovani tečajevi za opismenjavanje prestarele dece i omladine.

Nova školska zgrada sa pet učionica je podignuta sredstvima SO Ruma.

Četvorogodišnja škola u Klenku je 1951. godine rešenjem Sreskog narodnog odbora u Rumi br. 12189. od 22. septembra prerasla u potpunu osnovnu školu. Tada su učenici prvog, drugog i trećeg razreda Gimnazije u Šapcu, koji su bili rodom iz Klenka, došli i prijavili se za nastavak školovanja u Klenku. Nastavu od I do IV razreda pohađao je 141 učenik, a od V do VII 88 đaka. Od

sledeće 1952/53. godine otvoren je i osmi razred. Broj đaka se uvećavao, školski prostor je stagnirao.

Od 1962/63. godine kada je broj đaka porastao na 585 (350 u nižim i 270 u višim razredima) počinju se koristiti za nastavu i prostorije Doma kulture. Tako je prekinut rad u tri smene.

1964/65. je podignut sprat na staroj školi sa pet učionica i jednom kancelarijom. Dograđena je fiskulturna sala, uvedeno centralno grejanje.

Početak 1972/73. godine otvoreno je jedno odeljenje predškolskog uzrasta. Kasnije je otvoreno još jedno i oba su radila u sastavu škole do 1991/92. da bi se tada pripojili PU "Poletarac" u Rumi.

Sadašnji naziv škola ima od 14. februara 1979. godine. Ranije se zvala Osnovna škola – Klenak.

Iz škole je izašlo dosta đaka bivših, sadašnjih uglednih ličnosti: predavača na fakultetima, istraživača u institutima; lekari, pravnici, ekonomisti….

Do sada o školi nisu pisane monografije.

Škola ima biblioteku sa preko 5000 knjiga, sportske terene za male sportove.

Kompjuterizacija je počela 1996. godine kada je škola dobila na poklon kompjuter od Hotela "Sloboda" u Šapcu. Danas ima 8 kompjutera – od toga pet u računarskoj učionici za rad sa decom.

Centralno grejanje na lož ulje, škola ima od 1986. godine.

Postoji pedagoška služba u školi. Od svog osnivanja je matična. Društveno korisni rad je zastupljen programom rada, a sprovodi se u okviru škole i MZ.

Dan škole se obeležava 23. oktobra svake godine, kada je i Dan oslobođenja Klenka. Sadržaji su kulturno umetnički i sportski.

Dalji planovi škole su dogradnja školskog prostora – hola, školske kuhinje i trpezarije i sanitarnog prostora.

U školi je krajem prošlog veka bilo 15 učenika čiji su roditelji izbeglice iz Hrvatske i BiH.

U 2000. godini bilo je 326 đaka u 16 odeljenja. Uči se engleski kao strani jezik od petog razreda. Od zaposlenihn ima 4 profesora, 17 nastavnika, 2 radnika sa srednjom spremom, 3 KV i 1 NKV = 27 ukupno.

Direktori škole bili su: 1. Dražić Dušan, 2. Alčak Radovan, 3. Kozlina Pavle, 4. Knežević Vera, 5. Manjenčić Tomanija, 6. Tiosavić Živorad, 7. Pjevac Mile.

Podatke prikupio i pripremio: informator – saradnik
Direktor: Mile Pjevac

NIKINCI
OSNOVNA ŠKOLA "BRANKO RADIČEVIĆ "

Izvod iz letopisa škole

Redovna škola u Nikincima počela je sa radom 1822. godine. Učitelji su bili isluženi podčasnici. Solidnije obrazovanje počelo je tek od 1870. godine. Sasvim osposobljeni učitelji dolaze od 1880. ali se nisu mogli zadržati u mestu zbog nedostatka stambenih uslova, socijalnih prilika u mestu i dr. U letopisu od učitelja pominju se: Toma Arbić, Ante Varga, Davorin Levačić, Ante Dudvić, Jovan Milobara, M. Magličević, Stanka Pusić, Josip Kovačević, Hinko Pertl i dr.

U Nikincima je do 1889. bila jednorazredna, pa se proširuje u dvorazrednu, 1893. postaje trorazredna i četvororazredna.

1903. je ponovo trorazredna, ali je od te godine osnovana »Mađarsko katolička i julijansja škola«. Ubrzo su Mađari imali pet odeljenja, prihvatili su i nemačku decu – bilo je pet učitelja.

Hrvati su imali tri odeljenja sa tri učitelja.

Za vreme Prvog svetskog rata izgorela je zgrada hrvatske osnovne škole. Nova zgrada (sadašnja školska zgrada br. 1) podignuta je 1923. g.

Za vreme Kraljevine SHS, naredbom br. 33618 od 18.11.1918. zabranjeno je mađarskoj školi primanje dece nemađarske nacionalsnosti. Tako je u školu sa hrvatskim jezikom prešlo 70 redovnih učenika i 14 iz opetovnice.

Kraljevska zemaljska vlada je naredbom odeljenja bogoštovlja i nastave od 18. jula 1919. broj 18015 ukinula mađarske škole u Nikincima, Hrtkovcima, Platičevu. Mađarska deca su upisana u Opštu pučku školu.

Razvoj školstva posle Drugog svetskog rata

Sadašnja škola poseduje dve zgrade. Broj 1 se nalazi u ulici Trg Branka Radičevića, sagrađena 1924. godine, a zgrada broj 2 u Lenjinovoj ulici sagrađena 1903. godine.

Do septembra 1954. radila je kao četvororazredna, a od 14. IX 1954. rešenjem Narodnog odbora sreza Ruma – prerasta u osmorazrednu.

Pri školi su postojala odeljenja na mađarskom jeziku, ali su roditelji masovno upisivali svoju decu u I razred na srpskohrvatskom jeziku. Danas je u školi mađarski jezik kao oblik negovanja jezika društvene sredine.

Podaci o upravljanju školom počinju od 1955. godine – zapisnik o radu školskog odbora. Za prvog predsednika izabran je Bakić Pavle, zemljoradnik iz Nikinaca, a za sekretara Malenković Radovan, upravitelj škole.

Sastanci školskog odbora pored šest članova, prisustvovali su svi učitelji. Odbor je isticao nedostatak učiteljskog kadra, neredovno pohađanje dece. Odbor je imao mandat od dve godine. U četiri mandata prošlo je oko dvadesetak ljudi.

Od 1964. godine u školi se bira upravni odbor i postojao je do 1966. godine. Od tada u školama kao organ upravljanja javlja se savet škole.

Svi zaposleni u školi čine savet (jer je u školi bilo manje od 30 zaposlenih).

U savetu su predstavnici društvene zajednice, roditelja i učenika.

Od 1969. godine u školi počinje kreditiranje lične stambene izgradnje.

Predškolsko odeljenje otvoreno je u školi 1979. godine i radilo u okviru škole, do spajanja sa Predškolskom ustanovom »Poletarac« u Rumi 1995. godine.

1984. godine, adaptacijom učionice koja je služila za nastavu fizičkog vaspitanja – otvorena je đačka kuhinja. Troškove ishrane snosili su roditelji. Sredstvima opštine Ruma u školi u Nikincima je izgrađena fiskulturna sala 1985. godine sa sanitarnim čvorom.

Prema podacima krajem prošlog veka u školi ima 190 đaka i 9 odeljenja. U školi je zaposleno 26 radnika nastavnog i vannastavnog osoblja. Sa visokom spremom ima 8 radnika, 12 sa višom, 3 sa srednjom i dva sa osnovnom školom.

U školi postoji biblioteka od 1959. godine, danas sa oko 7000 knjiga.

Kompjuterizacija u školi počinje od 1997. godine.

Dan škole obeležava se 15. maja uz kulturno umetnički i sportski program.

Od značajnih ličnosti koje su potekle iz ove škole kao bivši đaci navedeno je samo jedno ime: Jeftić Radoje – magistar i doktor Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu.

Od svih upravitelja i direktora ove škole navedeno je ime upravnika – ravnatelja Prve pučke hrvatske škole Stjepana Biničkog.

Podatke prikupio i sredio
informator – saradnik
Radomir Sokolović, profesor srpskog jezika
Direktor škole: Radmila Kandić

PLATIČEVO
OSNOVNA ŠKOLA »MILIVOJ PETKOVIĆ – FEĆKO »

Škola je osnovana[7] između 1852. i 1855. godine pod nazivom Narodna škola. Osnivači su meštani sela sa sveštenstvom. Od osnivanja do 1870. škola je imala samo jedan razred, sa 15-20 učenika, jednu učionicu i jednog učitelja. Od 1887. počinje formiranje II, II i IV razreda. Tek od 1918. škola dobija «petovnicu». Od 1944. pa na dalje škola je imala tri odeljenja.

U periodu Austrougarske vladavine nastavne programe je propisivalo Ministarsvo za bogoštovlje i prosvetu Hrvatskog vijeća i uz suglasnost Beča.

Od 1944. nastava se odvija (Srijem je bio u sustavu NDH) po programu GNOV-APV Odsek za prosvetu.

Od završetka Drugog svetskog rata škola je radila i zvanično, mada je u školi postojalo polaganje privatnih ispita u Narodnoj školi – Platičevo.

Posle rata organizovani su tečajevi opismenjavanja za prestarelu decu i omladinu, izvođene akcije uništavanja gubara, sakupljanje semena za pošumljavanje...

7 A. Ognjanović: Graničarske narodne škole i njihovi učitelji na teritoriji Vojvodine 1774-1872. U knjizi se navodi da je škola osnovana 1769.godine
Po Antunu Cuvaju: Školstvo u Hrvatskoj i Slavoniji škola je osnovana 1775, godine. Prva zgrada škole sagrađena je 1882. godine i počela rad kao jednorazredna. Posle Prvog svetskog rata postala je četvororazredna. Otvaranjem osmogodišn je škole otvorena su i odeljenja na mađarskom jeziku.
Podaci autora

Nova školska zgrada

Škola je imala tri objekta. Prva zgrada je podignuta posle Prvog svetskog rata – srušena je 1982. godine. Nova zgrada škole je završena 1965. i još jedna 1985. dobrovoljnim prilozima meštana, sredstvima Mesne zajednice i SO Ruma.

Od 1952/53. školske godine škola počinje sa radom kao osmorazredna.

Sadašnji naziv škola je dobila 1956. godine.

Prva registracija u sudu bila je 29.01.1974. godine

Krajem 1978. otvoreno je u sastavu škole u Platičevu predškolsko odeljenje do 1994/95. kada je isto odvojeno u sastav Predškolske ustanove «Poletarac» u Rumi.

Đačka kuhinja je započela sa radom 1961/62. godine. Radovi su izvođenina poljoprivrednom dobru. Rad đačke zadruge je obnovljen na početku ovog veka.

Fiskulturne sale nema, a sportski tereni su izgrađeni u okviru školskog dvorišta 1991. godine. Kompjuterizacija je zaživela u školi od 1997/98. godine.

Škola ima centralno grejanje od 1988. godine i uvedena je i pedagoško psihološka služba.

Od 1974. godine škola je matična. Integrisana je sa školom u Vitojevcima. Učenici iz područne škole u Vitojevcima putuju u matičnu školu od V do VIII razreda.

Uči se engleski i ruski jezik. Škola ima bogatu školsku biblioteku od 1975. godine, a procenjuje se da danas ima oko 12.000 naslova!

Dan škole se obeležava 15. aprila kulturno-umetničkim i sportskim programom (uzet je dan kada je poginuo narodni heroj čije ime nosi škola).

Najvažniji događaji u postojanju škole su: otvaranje predškolskog odeljenja, izgradnje sportskog terena u školskom dvorištu, izgradnja nove škole i spajanje objekta.

Planovi daljeg razvoja su vezani za izgradnju fiskulturne sale, unapređivanje rada u struci i kadru.

Ekskurzije i škola u prirodi su opravdale svrhu postojanja.

krajem prošlog veka u školi u Platičevu bilo je 360 đaka u 8 razreda i 20 odeljenja. Broj zaposlenih u školi je 36.

Od početka ovog veka uvedena je veronauka za đake prtavoslavne i katoličke veroispovesti. Prvi put posle Drugog svetskog rata u školi se slavi školska slava – Sveti Sava.

Podatke prikupio obradio i poslao
Direktor škole:
Stamenković Vladimir

PUTINCI
OSNOVNA ŠKOLA "DOSITEJ OBRADOVIĆ"

Škola je osnovana 1845. godine[8]. U najstarijem periodu svog postojanja od 1879. do 1935. godine ona se zvala "Niža pučka škola".

Upravitelj škole Aleksa P. Vukičević beleži da od 1935/36 na tadašnjem pečatu stoji ime škole "Državno osnovna škola. "Dušan Silni" Sremsko Dunavske banovine".

Od 1939. do 1941. radila je kao "Državna osnovna škola". Za vreme Drugog svetskog rata, nastava se izvodila sa prekidima jer je škola služila kao smeštaj nemačkim vojnicima.

Od 1941. godine radila je pred kraj rata pod imenom "Državna mešovita pučka škola". Škola je imala četiri razreda, pet odeljenja, a radilo se u 3 učionice.

Posle oslobođenja Putinaca 26. oktobra 1944. godine, vraća se starosedelačko stanovništvo. Putinci su bili naseljeni nemačkim življem koje je po završetku rata otišlo. Selo se kolonizira uglavnom stanovnicima iz Bosne, Korduna....

8 Prema knjizi Antona Cuvaja prva škola u Puticima osnovana je 1775.godine. U početku je bila jednorazredna /primedba autora/

Prostorije stare škole smeštene u kući sveštenika Vase Filipovića – postaju neuslovne. Škola se premešta u nemačku školu i u toj zgradi ostaje do 1951. godine. Te godine je četvorogodišnja škola u mestu prerasla u osmorazrednu i dobila poseban naziv "Dositej Obradović". Osnivač škole je opština Ruma.

Adaptirane su dve školske zgrade, a prostor je i dalje ostao skučen. Broj đaka se povećao na hiljadu. Od 1960. godine mlađi uzrast od I do IV razreda pohađao je nastavu u adaptiranoj zgradi Mesnog odbora sve do prelaska u novu zgradu.

Nova školska zgrada izgrađena je i počela sa radom krajem 1972. godine. Zgrada je montažnog tipa, savremena. Zgradu je finansirala SO Ruma i MZ kroz samodoprinos građana.

Od 1951. kada je škola prerasla u osmogodišnju, u njen su sastav ušle četvororazredne iz Žarkovca (Solnok) i Donjih Petrovaca kao područne.

Prva registracija škole bila je 14. decembra 1965. br. Us 45/65, a direktor je Rastko Ivkov. Poslednja promena registracije bila je u vezi izbora direktora Snežane Kukić od 27. avgusta 2001. pod br. Fi 635/2001.

Od 1960. godine odlukom NOO Ruma otvoreno je u školi odeljenje večernje škole za opšte obrazovanje radnika. Školski odbor osnovan je 1956. godine.

U 1987. izvršena je adaptacija školske kuhinje sa trpezarijom i jednom učionicom za predškolsko odeljenje.

Te godine počinju sa radom predškolska odeljenja u Putincima i područnim školama.

U sastavu škole ostala su do 1994. godine kada prelaze u sastav PU "Poletarac" u Rumi.

Škola je učestvovala u svim akcijama uređenja i takmičenja iz vannastavnih aktivnosti.

Osnovan je i pionirski odred "Veljko Vlahović". Škola se bratimila sa školom "Edvard Kardelj" iz Rogatca – Slovenija 1978. godine. Za uspeh i brojne značajne aktivnosti – Pionirski odred je dobio Oktobarsku nagradu grada Rume.

Dan škole se obeležava 15. maja. Dan je uzet uz dogovor da je to vreme pred kraj školske godine kada se mogu rezimirati uspesi i na prigodnim svečanostima to prezentirati svojoj sredini i zajednici.

U novoj školskoj zgradi je biblioteka sa fondom od 7000 knjiga.

Fiskulturna sala je u okviru postojeće zgrade, sportski tereni se grade. Škola ima radionicu za TO, kabinete i informatičku učionicu sa trinaest kompjutera. Uvedeno je centralno grejanje, a od 1997, je grejanje na gas.

U našoj školi posle ratova u bivšoj SFRJ, je došlo i ostalo 92 učenika čiji su roditelji izbeglice iz Hrvatske i BiH.

Prvi put posle Drugog svetskog rata na dan Svetog Save je osveštan slavski kolač i ceo školski objekat. Svečano je proslavljena školska slava Sveti Sava.

U školskoj 2000. godini škola je imala 27 odeljenja sa 529 đaka računajući i područna odeljenja. U školi se uči engleski jezik. U školi je zaposleno 45 radnika: 8 sa visokom spremom u predmetnoj nastavi, 3 sa visokom spremom u razrednoj nastavi, devet sa višom spremom u predmetnoj nastavi, 13 sa višom spremom u razrednoj nastavi, direktor sa višom, pedagoga sa visokom spremom, sekretar – šef računovodstva sa višom spremom, blagajnika sa srednjom spremom, servirku, domara – ložača i šest pomoćnih radnica.

Kroz ovu školu u periodu od 1945. do 2000. godine prošlo je mnogo prosvetnih radnika koji su pedantno evidentirani u matičnoj knjizi radnika. Broj je veliki i ne možemo ih nabrojati.

Navodimo imena direktora škole za označeni period:
Petošević Branko 1945-1951; Teodoski Pantelija 1951-1959.
Petrović Svetislav 1960-1964; Gavrilović Branko 1964-1965;
Ivković Rastko 1965-1969; Janković Radule 1970-1973;
Pejaković Nikola 1973-1982; Đorđe Milić 1982;
Spajić Brana 1983-1987; Kovačević Duško 1987-1990.
Pejaković Nikola 1991-2000; i Kukić Snežana 2001 –

Podatke je prikupila i sredila
informator – saradnik
Nada Kosanović, s.r
sekretar škole

Za školu:
Direktor
Snežana Kukić

Za Osnovnu školu u Donjim Petrovcima i Osnovnu školu u Žarkovcu škola nije dostavila podatke pa je autor knjige iste pronašao u IAS – u Arhivski fondovi Istorijskog arhiva, sveska II 2004. godina (za Donje Petrovce str 130, a za Žarkovac str 134).

OSNOVNA ŠKOLA DONJI PETROVCI

„Prema podacima ONOO S. Mitrovica škola je osnovana 1791. godine. Tek 1914. Godine je poširea u trorazrednu. Između dva svetska rata radila je kao četvororazredna.U toku Drugog svetskog rata nije radila, a okupatorska vojska je uništila zgradu i inventar. Od 1.1.1963. godine pripojena je OŠ „Jovan Jovanović – Zmaj“ čije je područno odeljenje ostala do kraja XX veka.“

OSNOVA ŠKOLA ŽARKOVAC

„Ovo mesto je bilo jedno od bivših pustara Srema. Nekad se zvalo Solnok, taj termin se i danas ponegde upotrebljava. Po raspoloživim podacima, u ovom mestu je još 1910.godine bila privatna škola. Državna škola je osnovana 1928. godine. U toku 1941-1944.godine u školskoj zgradi bila je smeštena nemačka vojska. Kraj Drugog svetskog rata je dočekala kao četvororazredna. 1957.godine pripojena je OŠ u Putincima i do kraja XX veka bila u njenom sastavu."

RUMA
OSNOVNA ŠKOLA "VELJKO DUGOŠEVIĆ"

Osnovna škola "Veljko Dugošević" "stanuje" u Rumi ulica Glavna br. 71 (nekada Maršala Tita)

U njenom sastavu rade dve područne četvororazredne škole u Vognju i Stejanovcima.

Škola se do 1952.godine zvala "Osmoletka br. 2"

Osnovna je 1950. godine Odlukom Saveta za prosvetu i kulturu Gradskog narodnog odbora – Ruma. Ova škola je radila i za vreme Drugog svetskog rata. U teškim uslovima.

Po završetku rata bilo je 16 odeljenja, 779 đaka, 8 učionica i 15 prosvetnih radnika.

Organizuju se tečajevi za opismenjavanje prestarele dece i omladine.

Đaci se uključuju u akcije sakupljanja semena za pošumljavanje sakupljanje starog papira i metala, ozeljenjavanje dvorišta i vrta, uređenje ulica i okoline grada.

Od 1950. godine škola je od petoljetke prerasla u osmoljetku, pa u osnovnu.

Prva registracija škole bila je 1965. godine br. Us 86/65. a poslednja 2000-br. Fi 589/02.

Đačka kuhinja je počela sa radom 1958. uz pomoć Crvenog krsta i roditelja učenika.Kasnije je i SIZ obrazovanja i kulture pomogao školske kuhinje. A od 1960. počela je sa radom đačka zadruga. Od poljoprivrednog dobra zadruga je dobila jednu parcelu zemljišta na korišćenje i na njoj proizvodi uglavnom kukuruz.

Postupak otvaranja predškolskih odeljenja tekao je planski i bez zastoja u adaptaciji ili izgradnji. U seoskim školama rade od otvaranja (do kraja prošlog veka i dalje) po jedno odeljenje.

Osnovna škola „Veljko Dugošević“

U Vognju je otvoreno 1988. u Stejanovcima 1989. Ova odeljenja su pripojena Predškolskoj ustanovi “Poletarac” 1994. godine.

U gradu u Rumi predškolska ustanova radi u tri objekta: dečje jaslice smeštene u staroj renoviranoj zgradi. Dečje ustanove su opremljene modernim nameštajem, učilima, slikama,... i mnoštvom igračaka.

U dva nova objekta postoji i fiskulturna sala sa spravama.

Školska biblioteka je počela sa radom 1970., a dobila je novu prostoriju od 1974. U biblioteci je oko 13.000 knjiga. Škola ima centralno grejanje od 1976. godine.

Fiskulturna sala je sagrađena 1974. sportski tereni 1977. godine.

Iste godine je urađena i radionica za TO. Sa kompjuterizacijom je škola počela od 1997. i do sada je nabavljeno 10 kompjutera.

Matična škola u Rumi je dograđena 1990. U aneksu nove zgrade urađene su 3 nove učionice i sanitarni čvor.

U područnoj školi u Vognju sagrađena je nova zgrada 1988.godine Sledeće godine 1989. u područnoj školi u Stejanovcima izvršena je adaptacija školske zgrade.

ЕЛЕКТРОНИКА У РУМСКОМ ВЕТЕРАНУ

Сат старији од века

На згради школе »Вељко Дугошевић« поставиће се звоно тешко 30 килограма па ће се откуцаји овдашњег чувеног сата (има 102 године) много даље чути

На самом врху зграде Основне школе »Вељко Дугошевић« у Руми налази се сат уграђен 1896. године, када је зграда и подигнута. Радио је на механички погон, али је временом оштећен, јер су му били поваљени делови. Захваљујући електротехничару **Жељку Гојковићу**, који је »излечио« времешног болесника, пред крај прошле године опет је почео да откуцава тачно време сваких 60 минута. Како рече директор Школе **Растко Милутиновић**, примерено времену у коме живимо, сада је у њега уграђена електроника и постао је изузетно прецизан.

— Сада откуцава тачно време сваки сат. Међутим, у њега ћемо уградити микро-

-чип, па ће означавати време и после сваких 30 минута. За Дан школе, 9. маја, биће постављено звоно од бронзе тешко око 30 килограма. Десет пута теже него што је постојеће, па ће се много даље чути. Звоно ће бити изливено у борској Ливници. Јачина звука управо се одређује тежином звона и дужином клатна — објашњава Милутиновић.

Б. Бегечки

Тачно време

Поред још четири сата на торњевима цркава, ово је тренутно једини тачан сат у граду. Та зграда са старим сатом одувек је била школа, првобитно немачка у доба Аустроугарске, све до почетка 1941. године. У току Другог светског рата једно време је служила као болница, а после ослобођења ту је смештена Средња пољопривредна школа. Од педесете јој је намена промењена и постала је основана васпитно-образовна установа.

„Дневник" 14.02.'98

ИЗ АРХИВСКЕ РИЗНИЦЕ СОМБ

Сва три објекта школе изграђена су средствима самодоприноса и средствима општине. Финансијску помоћ пружило је и Министарство просвете.

Наша школа одржава пријатељске везе са школама из Београда, Raniluga, Турије и Пожаревца. Школа се братимила и са школом "Branko Radičević" из Banja Luke.

Школа наводи податак да је у периоду административног управљања у систему вредновања било од 1958. године оцењивања просветних радника од троčлане комисије. Такође – у периоду док су постојали платни разреди (до 1965.) школа наводи податке вредновања кроз бодове: доректор је омао 21 бод, помоћник 20, за наставно особље ко има оцену наročито се истиче 16 бодова, истиче се 14 бодова; добар 12 бодова, задовољава 10 бодова, помоćно особље 9 бодова и техничко особље 8 бодова.

Brojno стање ученика крајем прошлог века било је 1986 ђака и 47 одељења. Сви ђаци уче енглески језик од V разреда. У школи има 60 радника у настави, педагог

Nova škola u Vognju – 1988.godina

i psiholog, sekretar, knjigovođa, blagajnik, bibliotekar, 2 servirke, majstor, domar, 8 pomoćnih radnika i rukovodioci: direktor i pomoćnik.

Socijalna i zdravstvena služba se sprovodi u saradnji sa Centrom za socijalni rad i sa Domom zdravlja.

Za uspešan rad u obrazovanju i vaspitanju škola je dobila Oktobarsku nagradu grada Ruma. Istu nagradu dobilo je i nekoliko nastavnika i učitelja naše škole: učiteljice Matić Draginja i Grković Mirjana; Milutinović Rasko i Blanka, Nagl Martin nastavnici fizičkog vaspitanja; Milijana Jovanović profesor likovne kulture, Đurđevački Radinka nastavnik matematike. Ordenom rada sa zlatnim vencem nagrađene su: Matić Draginja i Grković Mirjana. Nagradu "Partizanski učitelj" dobile su: Janković Zlata i Stojanković Anđelka.

Nastavnik Avramović Pavle dobio je zlatnu plaketu "Nikola Tesla", a njegov učenik Širački Đorđe osvojio je I mesto na saveznom takmičenju radio amatera.

Najznačajniji događaji škole su : Oktobarska nagrada grada Rume, izgradnja nove školske zgrade u Vognju, proslava jubileja – 50 godina postojanja i rada škole i 90 godina od rođenja Veljka Dugoševića.

Izložba likovnih radova – Beograd, novembar 2001.godine

Deo kolektiva bratimljenih škola iz Banjaluke i Rume

Potrebno je u narednom periodu razvoja škole izmestiti biblioteku u veću prostoriju, dograditi svečanu salu, urediti školski prostor i stalno stručno usavršavanje nastavnika.

U školi je evidentiran velik broj dece čiji su roditelji izbeglice: iz Hrvatske 58 učenika, iz BiH 26, sa Kosova 36, ukupno 120 đaka.

Školske ekskurzije se izvode prema planu i programu i onda imaju svoje opravdanje u vaspitno obrazovnom i rekreativnom sadržaju.

Škola u prirodi – za mlađi uzrast – izvodi se u planinskim odmarališima i hotelima Divčibare, Goč, Soko Banja – ranije Letenka.

Neki od naših učitelja, nastavnika i profesora su objavljivali svoje radove u stručnim listovima i časopisima: "Prosvetnom pregledu" i "Misao" i to su Mirjana Grković, učiteljica, Nada Maletić, pedagog; Radisav Đorđević, profesor istorije; Đura Šefer profesor srpskog jezika. Profesor Šefer je redovni saradnik lista "Misao" i svojim člancima prati zbivanja u školi.

Stručni saradnici Prosvetno pedagoškog zavoda bili su Nada Maletič – školski nadzornik za razrednu nastavu i Radisav Đorđević školski nadzornik za istoriju.

U školi su od 1945. radili sledeći direktori:

Spasoje Grković, učitelj (1950-1968); Brzak Stevan profesor istorije (1968-1978.), Stojaković Sreta nastavnik fizike – TO (1978-1984.), Milutinović Rastko profesor fizičkog vaspitanja (1984-2001) i Kuzmanović Radovan mr likovne kulture (2001 –

Izvori za podatke iz

1. Letopisa škole "Veljko Dugošević"
2. Fascikle o registraciji škole
3. Zapisnici školskog odbora
4. Matična knjiga zaposlenih radnika

Podatke prikupila i sredila
saradnik hronike prof Mira Grujić

Direktor škole
mr Radovan Kuzmanović

PODRUČNA ŠKOLA U STEJANOVCIMA

Matična škola je dostavila podatke o otvaranju predškolskog odeljenja u Stejanovcima i pripajanju ove škole matičnoj školi u Rumi. I to je sve.

Međutim u monografijama o Stejanovcima (M. Mitrovića 1982. i R. Srdića 2002.godine) dati su izvori razvoja škole u Stejanovcima.

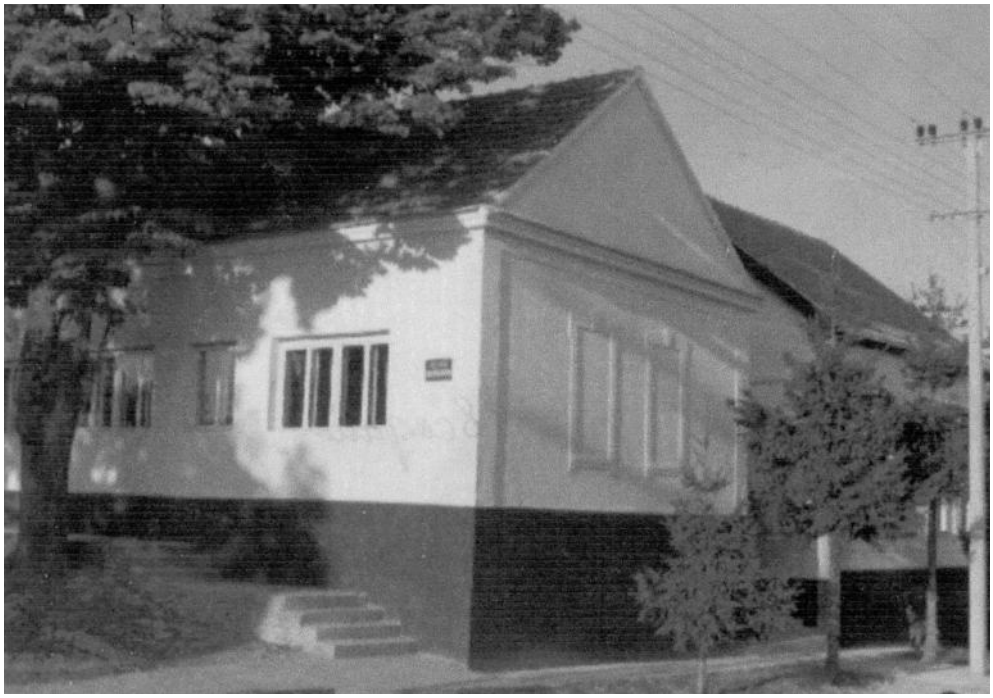

Adaptirana škola u Stejanovcima 1990.godine

M. Mitrović navodi da je "prva škola osnovana ... 1771. godine, napravljena uz crkvu i bila je brvnara. Kao u svim školama tog doba učili su se: bukvar, časlovac, psaltir, katihizis, biblijska istorija...

Nova škola izgrađena je u ovom selu 1791. godine. Školska zgrada je imala dve prostorije, a u školi su i dalje nastavu održavala sveštena lica." [9] [10]

"U školskoj 1835/36. spominje se učitelj Stevan Obradović sa četiri godine učiteljske službe. Pohađalo je 13 đaka ...

Tokom 1858. godine u Stejanovcima školu je pohađalo 36 dece od 71 sposobnjaka ... Učitelj Stevanović se žalio na vrlo nemarno pohađanje nastave... Ovog učitelja je trebalo pozvati na polaganje stručnog ispita pošto ga je ... bilo teško naterati da čita nove nastavne metode" – po rečima Đ. Natoševića [11]

Po izmenama u propisima o radu škole, određen je plan i program predmeta za školu. To su bili:

---

9 M. Mitrović: Monografija o Stejanovcima, IAS, 1982.godina

10 M. Mitrović: Stejanovci u slobodi, IAS 1992. godina

11 Dr Radmilo Dostanić: Natoševičevi nepoznati spisi, Novi Sad 1996. god.

– veronauka sa moralnim poukama
– maternji jezik
– račun
– poznavanje prirode i prirodnih pojava
– geografija i istorija
– geometrijski oblici
– pevanje
– gimnastika
– poljoprivredne nauke

Školu su posećivali školski nadzornici, menjali se učitelji: Žarko Nikolić prvi učitelj koji nije bio sveštenik; Kovačič Škorić, Branko Kovač, Stevan Tintor, Ilija Kosanovič, bio učitelj 20 godina u selu, Jovanka Vojinović (završila učiteljsku školu u Srem. Karlovcima), Matija Šibalić – učitelj, poljoprivredni entuzijasta i vlasnik prve apoteke u selu.

Pred II svetski rat u selu su bili učitelji – bračni par – Mile i Mirjana Pantić. Kad je rat počeo, učitelj je odveden u zarobljeništvo i Nemačku.

U toku II svetskog rata bilo je povremenih prekida rada u školama, ali i organizovanja rada partizanskih škola.

Prva učiteljica bila je Vida Mišković iz Bešenova. Škola je počela sa radom 1943. Naoružani omladinci su obezbeđivali rad škole i organizovali pratnju učiteljici koja je svakodnevno putovala iz Bešenova za Stejanovce.

Od septembra 1944. dolazi nova učiteljica Milena Putniković, a stanje đaka je bilo sledeće:

1944. = I razred = 30 II 20 III = 30 i IV razred = 34 učenika ukupno = 114 đaka
1945/46. = I raz.=33 II raz =28 III raz = 22 uč. IV raz. = 13 ukupno = 96 đaka
1946/47. = I raz. = 22 II raz. 24 III raz = 28 uč. IV raz = 25 ukupno 99 đaka

Zapošljavaju se u školu Desanka Paunović, Anka Mirosavljević, upravitelj Vlada Spasojević.

1958. godine je izvršeno dograđivanje školske zgrade.

U 1964/65. godini škola radi sa dva kombinovana odeljenja

I-IV i II-III razred sa učiteljicom Božidarkom Spasojević i Milenom Pavić.

1964/65. izvršeno je pripajanje četvororazredne osnovne škole u Stejanovcima sa matičnom Osnovnom školom "Veljko Dugošević" u Rumi. U njenom sastavu se i danas nalazi.

U stejanovačkoj školi su se menjali učitelji, većina je putovala iz Rume: Anđelka Jankov, Milica Božić, Ružica i Dragoljub Petović (možda Petrović) Milica Milanović, Sandra Rosoka, Miodrag Rakanović, Sonja Stepanović, Zdravko Adamović, Bosa Vinčić (delovi iz letopisa Osnovne škole "Veljko Dugošević" Ruma).

Oktobra 1990. završeni su radovi na adaptaciji školske zgrade u Stejanovcima. Otvoreno je odeljenje za predškolski uzrast, počela sa radom kuhinja sa trpezarijom.

Zagrevanje školskog prostora bilo je klasično – na tučane peći. Od 1998. godine uvedeno je plinsko grejanje.

U opštoj situaciji i padu nataliteta poslednjih 20-tak godina ni ova škola nije zaobiđena.

Školske 1999/2000 godine u Stejanovcima broj đaka je:

I razred =6; II = 9; III = 9; za IV nemamo podatak.

Selo se raslojava. Selo nema čime da privuče mlade i da ih zadrži.

Većinu podataka o školi u Stejanovcima preuzeo sam iz knjige R. Srdić: Stejanovci 2002. god, Grafampromet – Ruma

RUMA
OSNOVNA ŠKOLA "DUŠAN JERKOVIĆ"

Ova rumska osnovna škola je u ulici Glavna 69 i od izgradnje zgrade je imala samo jedan objekat.

Gradnja školske zgrade započeta je 1912. godine, završena 1924. godine sredstvima rumske opštine u vrednosti 5.000.000 dinara.

Građena je za gimnaziju u Rumi.

Po usmenim izvorima, škola je za vreme Drugog svetskog rata, delimično radila kao gimnazija.

Posle II svetskog rata, nastava je u školi izvođena u 8 učionica (16 odeljenja), u jednom odeljenju je bio mađarski jezik sa 25 učenika.

U starijim razredima radilo je 9 nastavnika, sedam nastavnika od I do IV razreda i 1 nastavnik u mađarskom odeljenju.

Đaka je bilo 741. Učila i nameštaj su bili zajednički, a pripadali su gimnaziji.

Zajedničko korišćenje prostorija potrajalo je do 1963.

Izgradnju nove školske zgrade – gimnazija se preseljava, a stara zgrada je sa inventarom pripadala školi «Dušan Jerković».

Reorganizacijom škola 8. septembra 1950. u Rumi je osnovana ova škola kao «Osmoletka br. 3». Do tada je u Rumi bila Niža mešovita gimnazija i Potpuna mešovita gimnazija. Od ove dve škole i dotadašnjih četvororazrednih, formirane su tri osmoletke. Vodilo se računa o reonizaciji.

Škola posle adaptacije

Ova škola je od 1953. godine uzela ime narodnog heroja Dušana Jerkovića u sastav svog imena.

Osnovana je 8.septembra 1950. godine odlukom Saveta za prosvetu i kulturu Gradskog narodnog odbora Ruma.

Poslednja registracija škole bila je u Trgovinskom sudu u Sremskoj Mitrovici krajem 2002. br. Fi 1228/2002.

Pedesetih godina prošlog veka, povečan je broj učenika i nastavnog osoblja, a od 1959/60 i broj odeljenja. Radilo se u tri smene. Tako je bilo do iseljavanja gimnazije.

U sastavu matične škole neko vreme radilo je istureno odeljenje Poljoprivrednog dobra «Srem». Pripojeno je ovoj školi odlukom saveta za prosvetu

Dvorišna strana zgrade posle adaptacije

i kulturu NOO Ruma od 14.01.1963.. Ovo odeljenje je postojalo do 1966. Nastavni kadar su bili 1. vaspitačica i 1 učitelj.

Posle II svetskog rata organizovani su tečajevi. A učenici su tokom pedesetih godina po završetku osmog razreda polagali niži tečajni ispit «malu maturu».

Od 1954/55. u školi je postojala radnička gimnazija. Nastava za polaznike je trajala dve godine.

Posleratne đačke akcije bile su: sakupljanje stare hartije i metala; uređenje ulica: 1959/60. izgradnja puta do Borkovca, akcija Crvenog krsta, pošumljavanje, održavanje školske bašte, čitalačka značka i dr.

1980. učenici i nastavnici su uveli električnu instalaciju u školsku radionicu, uvedene su «Eko-patrole».

Značajne adaptacije su izvršene 1972. i 1973. godine.

U 1973. u školi je izbio požar, izgoreo je krov.

Od 1974. počinje uređenje svih prostorija u školi.

Početkom XXI veka urađena je temeljita adaptacija i spolja i iznutra: fasada, nameštaj, kabineti, fiskulturna sala, stolarija,... Sredstva su obezbeđivana

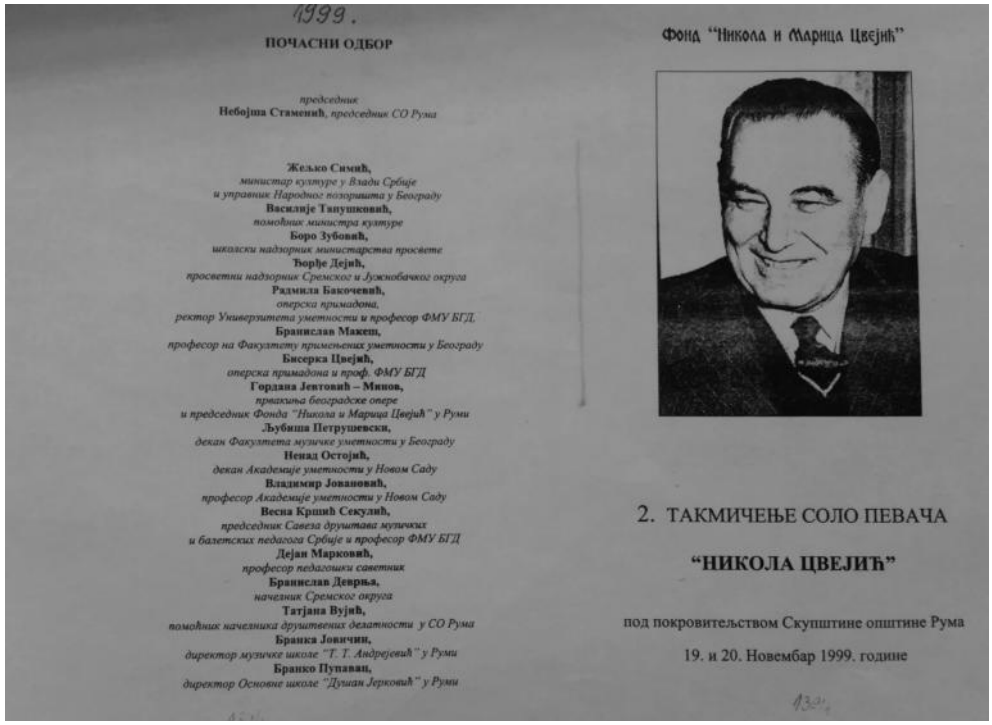
1999.

ПОЧАСНИ ОДБОР

председник
Небојша Стаменић, председник СО Рума

Жељко Симић,
министар културе у Влади Србије
и управник Народног позоришта у Београду
Василије Тапушковић,
помоћник министра културе
Боро Зубовић,
школски надзорник министарства просвете
Ђорђе Дејић,
просветни надзорник Сремског и Јужнобачког округа
Радмила Бакочевић,
оперска примадона,
ректор Универзитета уметности и професор ФМУ БГД
Бранислав Макеш,
професор на Факултету примењених уметности у Београду
Бисерка Цвејић,
оперска примадона и проф. ФМУ БГД
Гордана Јевтовић – Минов,
правница београдске опере
и председник Фонда "Никола и Марица Цвејић" у Руми
Љубиша Петрушевски,
декан Факултета музичке уметности у Београду
Ненад Остојић,
декан Академије уметности у Новом Саду
Владимир Јовановић,
професор Академије уметности у Новом Саду
Весна Кршић Секулић,
председник Савеза друштава музичких
и балетских педагога Србије и професор ФМУ БГД
Дејан Марковић,
професор педагошки саветник
Бранислав Деврња,
начелник Сремског округа
Татјана Вујић,
помоћник начелника друштвене делатности у СО Рума
Бранка Јовичин,
директор музичке школе "Т. Т. Андрејевић" у Руми
Бранко Пупаван,
директор Основне школе "Душан Јерковић" у Руми

Фонд "Никола и Марица Цвејић"

2. ТАКМИЧЕЊЕ СОЛО ПЕВАЧА

"НИКОЛА ЦВЕЈИЋ"

под покровитељством Скупштине општине Рума

19. и 20. Новембар 1999. године

Takmičenje solo pevača „Nikola Cvejić"

od ministarstva prosvete, opštine, MZ i radnih organizacija (1964.) iz sredstava amortizacije 1989/90. kupljen koncertni klavir.

Otvoren je kabinet informatike sa 25 kompjutera.

Poslednji projekat realizovan je donacijom iz SAD (IRD) 1969. godine je oformljena đačka zadruga.

Pokrenuta je akcija osnivanja Učeničkog kluba i izdavanje Đačkog lista «Radilište» u 2000. godini.

Đačka kuhinja je radila najpre uz pomoć Crvenog krsta od 1955/56. godine. Ocenjivanje prosvetnih radnika sprovodilo se u ovoj školi kao i u drugim školama.

Velik je i bogat spisak učešća i nagrada škole kroz razna takmičenja i humane akcije.

Uspostavljena je saradnja (od 1960.) sa Učiteljskom školom «Dušan Jerković» iz Šapca i sa Osmogodišnjom školom «Boško Palkovljević-Pinki» iz Sremske Mitrovice od 1954/55.

Isto ime kao naša škola nosi jedna škola u Užicu, od 1953. godine (tada se još nije zvala Titovo).

Članovi počasnog odbora takmičenja solo pevača

U poslednjih nekoliko godina aktivno je druženje sa osnovnom školom iz Laćarka, opština Sremska Mitrovica.

Škola se nije deklarisala za poznata imena – nekada bivše đake, ali je napomenula da zaslužnih ima danas u prosveti, dramskoj umetnosti, muzici, slikarstvu, politici, medicini, sportu, nauci...

Monografija nije napisana, a škola je često bila u medijima.

Školska biblioteka počinje sa radom od 1952/53. godine. Renovirana je i izmeštena u veću prostoriju i ima 12.000 knjiga.

Fiskulturna sala je postojala još od 1972. (sa kupatilima), adaptirana 1970.

Od tada postoje fotolaboratorija, radionica za TO, produženi boravak, đačka kuhinja, svečana sala, prostorija za đačku zadrugu, medijateka, kancelarije za službenike, sanitarni čvor.

Za rad u nastavi prvih razreda po novom programu obezbeđeno je još 5 kompjutera.

Od 1970. godine uvedeno je centralno grejanje.

U školi je oformljena pedagoško-psihološka služba, od 1980. odnosno 1982. godine. Tradicionalno je dobra saradnja sa društvenom sredinom.

Dan škole se ranije slavio 28.XI vezano za istorijski događaj. Danas se slavi 2. februar kao dan rođenja Dušana Jerkovića.

Uz kvalitetan i raznovrstan kulturno-zabavni program i prisustvo predstavnika lokalne uprave – obeležavao se Dan škole.

Navešćemo kratku retrospektivu nagrada i priznanja:

1985/86. Oktobarska nagrada Rume
Povelja kulturno prosvetne zajednice
1988. Plaketa za radioamaterizam
1988. Uličnе trke I mesto – organizat. Beograd. arm.oblast
2001. Najbolji sportista 2001.
Najznačajniji datumi za školu:
Dan škole: školska slava – Sveti Sava
takmičenje operskih pevača «Fond Nikole i Marice Cvejić»[12]

Početkom XXI veka izvršena je nabavka novog nameštaja (za 6 učionica) i adaptacija objekata.

Uz donaciju D-a napravljena je u školi prva solarna mini električna centrala kapaciteta 3 KW.

U planu je formiranje informacionog sistema tehničke centrale.

Za vreme ratova u Hrvatskoj i BiH u školi je bilo 127 dece čiji su roditelji izbeglice. Bilo je 97 iz Hrvatske i 26 iz BiH.

Za vreme NATO bombardovanja nastave nije bilo – po odluci Ministarstva prosvete. U školi je bio smešten jedan deo vojske. Te godine nije bilo polaganja prijemnih ispita, a škole su organizovale rad sa slabijim učenicima da ne bi bilo ponovaca.

Rad u školi na početku XXI veka organizovan je u 20 odeljenja nižih razreda i 20 odeljenja viših razreda.

U školi ima jedno odeljenje (II i III razred) za decu sa oligofrenim poremećajima.U školi je početkom ovog veka oko 960 đaka.

Broj zaposlenih radnika u školi je 79 (sa visokom stručnom spremom 34 radnika i višom stručnom spremom 31 radnik koji su neposredno u nastavi). Ostali radnici nisu direktno u nastavi:direktor, pomoćnik, pedagog, psiholog, sekretar, knjigovođa, blagajnik,mediotekar, domar, kuvarice, dve servirke, ložač.

---

12 U Rumi je od 17. X 1997. osnovan Fond Nkola i Marica Cvejić. Cvejići su operski pevači Rumljani. Osnivači fonda su Opština Ruma, Muzička škola "Teodor Toša Andrejević" iz Rume, narodno pozorište iz Beograda, Fakultet muzičke umetnosti iz Beograda, Mizička akademija Novi Sad, ULUS I Savez društava muzičkih I baletskih pedagoga Srbije.
Ciljevi fonda su dodela nagrade "Nikola Cvejić" najuspešnijem mladom operskom pevaču na međunarodnom takmičenju "Petar Krančević" u Beogradu; organizovanje takmičenja "Nikole Cvejić" u Rumi za učenike solo pevanja I ostalih muzičkih disciplina; stipendiranje muzičkih talenata iz Rume I publikovanje knjiga vezanih za ime profesora N. Cvejića.
U upravnom odboru ove manifestacije su najpoznatija imena iz sveta opera, akademije umetnosti muzičkih udruženja I škola iz Beograda I Rume.

Školske eksurzije ovde se izvode od 1957/58. godine.

Nastavnici, učitelji i profesori ove škole učestvovali su u objavljivanju radova u «Prosvetnom pregledu» i listu «Misao».

U ovoj školi radili su: Zlatko Melvinger kao saradnik, a kasnije i savetnik u zavodu za unapređenje nastave u APV u Novom Sadu, Jovan Vesković, prosvetni inspektor u Sremskoj Mitrovici u Pedagoškom zavodu, Divna Ićitović nastavnik ove škole izabrana za predsednika opštine.

Dosadašnji direktori škole bili su:
1. Mirko Zrnić (1950-1964.)
2. Zvonko Nebrigić (1963-1970.)
3. Dragoljub Gluvčević (1970-1971.)
4. Branislav Antić (1971-1985.)
5. Ljubica Damjanović (1985-1989.)
6. Branka Pupavac (1989-1999.)
7. v.d. Dušan Jurišić (2001-2002.)
8. Laza Miličević (2002-)

Podatke prikupile i obradile informatori – saradnici
Marija Radović, bibliotekar i Marija Topolić, bibliotekar

Direktor škole
Laza Miličević, prof.

Poseta ministra prosvete Jove Todorovića školi

RUMA
OSNOVNA ŠKOLA „IVO LOLA RIBAR“

Ovo je najmlađa osnovna škola u Rumi i najvrednija što se tiče dostavljanja bogatstva podataka o svom radu. Neka čitaoci i pokolenja o tome rasuđuju (prim autora).

«Počela je svoj rad školske 1956/57. godine kao istureno odeljenje Osnovne škole «Zmaj Jova Jovanović» -

Zbog priliva stanovništva u tom periodu (kraj 50-tih prošlog veka) zgrada najstarije rumske škole postala je «tesna» tako da se nastava odvijala u tri smene.

Opštinske vlasti su odlučile da se porodična kuća uglednog predratnog veletrgovca žitom – Leo Šnajdera –adaptira i opremi u skladu sa potrebama škole. Deca Leo Šnajdera poginula su kao aktivisti Komunističke partije Jugoslavije u Drugom svetskom ratu. Jedini preživeli član porodice Piroška Šnajder – poklonila je ovu kuću državi.

Početkom februara 1957. počela je nastava u šest adaptiranih učionica. Finansijsku pomoć u opremanju ukazali su NOO Ruma, rumska preduzeća, zemljoradničke zadruge, udruženja građana, samodoprinos, prilozi đaka i roditelja i dobrovoljni rad 700 građana iz svih gradskih reona. Posebno sa teritorije «Brega» gde je škola danas.

Sledeću školsku godinu 1957/58. škola počinje kao samostalna pod imenom «Ivo Lola Ribar».

Dan škole – 23. april – je rođendan ovog narodnog heroja.

Priprema se kulturno umetnički ili zabavni i sportski program.

U vreme osnivanja škola je imala od I-IV razreda 209 đaka i od V do VII razreda = 138 đaka = ukupno 347 đaka.

Prve godine rada škola nije imala osmi razred.

U saradnji sa članovima prvog školskog odbora (Klinar Jakov, Bodor Ruža, Jovanović Sava «Čavra»,Kontić Joca, Kim Milka, Milanović Petar «Šiša» i Tkalac Nikola) organizovano je rušenje magacina u školskom dvorištu.

Na tom mestu1959. počinje izgradnja nove školske zgrade i fiskultuirne sale. Već početkom šezdesetih godina oseća se nedostatak prostora. Jedan broj odeljenja «gostuje» u školi učenika u privredi.

Adaptirana je postojeća školska dvorišna zgrada, povećan broj učionica, škola je dobila kabinet za OTO, fiziku, hemiju i biologiju. Radovi na proširenju se nastavljaju tako da se 1971. završavaju nove prostorije za kabinete fizike i hemije, školska radionica i foto kabinet.

Finansiranje proširenja finansirala je škola, roditelji i dobrovoljni rad građana «Brega» i učenici.

Škola „Ivo Lola – Ribar"u Rumi tokom 80-tih godina XX vek

1992. godine preduzeće «Sremput» je završilo betoniranje sportskih poligona.

Centralno grejanje je uvedeno u školu 1984. godine.

Stalno se ulaže u obnovu knjižnog fonda tako da je broj naslova u biblioteci preko 11.000 uključujući nastavničku biblioteku i biblioteke područnih odeljenja u Dobrincima i Kraljevcima.

Najveće investicije su izgradnja novih školskih zgrada u Dobrincima i Kraljevcima.

Rešenjem NOO Ruma 1963. godine br. 05/1 – 2251/11 dve seoske škole u Dobrincima i Kraljevcima – postale su područne, a škola «Ivo Lola Ribar» u Rumi – matična.

Prema novoj odluci SO Ruma iz 1964., ponovo je izdvojena i osamostaljena dobrinačka škola «Mitar Tomić» koja je samostalno finkcionisala do 1971. godine. Tada se vratila u integrisanu školu «Ivo Lola Ribar»

Nova školska zgrada u Dobrincima čija je izgradnja finansirana sredstvima SIZ-a obrazovanja i MZ Dobrinci otvorena je 1983. godine, a Kraljevci su novu školsku zgradu dobili 1987. Finansirali su pokrajinski SIZ dečje zaštite

– nepovratna sredstva- kredit Pokrajinskog SIZ-a obrazovanja, samodoprinos MZ i sredstva UPI «Agroruma» – OUR «Ratar» Kraljevci.

Od 1983/84. u školi rade tri odeljenja (VI,VII, VIII) specijalnog vaspitanja i obrazovanja.

U toku 1976. godine počelo je u ovoj školi sa radom jedno odeljenje predškolskog uzrasta za «Brežansku decu».

To odeljenje je bilo u sastavu škole do 1978. kada ulazi u sastav PU «Poletarac».

U područnim školama predškolska odeljenja su u sastavu škole: u Dobrincima od 1984. i u Kraljevcima od 1987. pa do pripajanja PU «Poletarac» 1994. godine. Odmah posle osnivanja škole počinje buran razvojni život. Osniva se Odred izvidnika i planinki «Brile» kao prvi u Rumi, školsko letovalište i đačka zadruga «Josip Šnajder».

Zadruga je počela kao poljoprivredna – imala je svoju ekonomiju – sa sedam jutara zemlje. Osnovana je farma sa mini zoološkim vrtom. Zadruga je dobila mašinski park, a mentor nastavnik OTO-a Dušan Švonja obučava veliki broj učenika radnjama na traktoru, TV Beograd je već 1958. imala emisiju o zadruzi.

Iste godine počinje sa radom đačka kuhinja. Zadruga je finansirala letovalište koje je počelo u «Borkovcu». Letovalo se u Jošaničkoj banji, Bogutovačkoj banji, Boračkom jezeru, Strugi, Trpinji, Opatiji i Stonu.

Đačka zadruga proširuje delatnost na školsku prodavnicu, đačku štedionicu. Rezultati su impresivni, a stigli su rezultati sa takmičenja od školskih do saveznih.

Zadruga radi do danas, značajan je izvor finansiranja u opremanju (na primer kabinet za informatiku).

Za izuzetne rezultate u 1987. godini Đačkoj zadruzi «Josip Šnajder» dodeljena je Oktobarska nagrada grada Rume.

Iz đačke zadruge ponikao je Klub mladih takmičara «Nikola Tesla». I ovaj klub je dobio Oktobarsku nagradu grada Rume 1971. Ovaj klub je dobitnik nagrade za životno delo Pokrajinske organizacije Narodne tehnike, specijalna nagrada Saveta za racionalno gazdovanje energijom Republike Srbije za inovacije u solarnoj energiji...

Zasluge u ovim aktivnostima tehničke kulture pripadaju i nastavniku koji je dobitnik mnogih priznanja Dušanu Švonji i Dušanu Matiću (oba su dobitnici Oktobarskih nagrada grada Rume).

Škola je dobitnik Oktobarske nagrade 1975. , a ista je uručena i pionirskom odredu 1984. Iste godine škola je dobitnik sremskog priznanja «Dušan Vukasović – Diogen», i republičke nagrade «25. maj» 1978. godine.

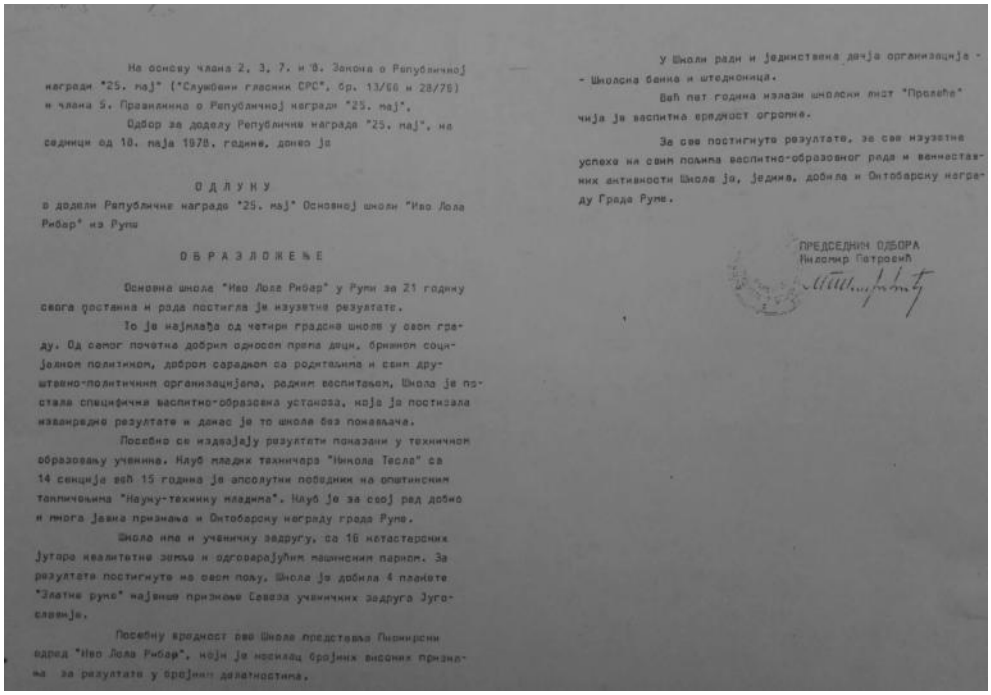

На основу члана 2, 3, 7. и 9. Закона о Републичкој награди "25. мај" ("Службени гласник СРС", бр. 13/68 и 28/76) и члана 5. Правилника о Републичкој награди "25. мај", Одбор за доделу Републичке награде "25. мај", на седници од 18. маја 1978. године, донео је

О Д Л У К У

о додели Републичке награде "25. мај" Основној школи "Иво Лола Рибар" из Руме

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Основна школа "Иво Лола Рибар" у Руми за 21 годину свога постојања и рада постигла је изузетне резултате.

То је најмлађа од четири градске школе у овом граду. Од самог почетка добрим односом према деци, брижном социјалном политиком, добром сарадњом са родитељима и свим друштвено-политичким организацијама, радним васпитањем, Школа је постала специфична васпитно-образовна установа, која је постизала изванредне резултате и данас је то школа без понављача.

Посебно се издвајају резултати показани у техничком образовању ученика. Клуб младих техничара "Никола Тесла" са 14 секција већ 15 година је апсолутни победник на општинским такмичењима "Науку-техничку младини". Клуб је за свој рад добио и многа јавна признања и Октобарску награду града Руме.

Школа има и ученичку задругу, са 16 мотостерских јутара квалитетне земље и одговарајућим машинским парком. За резултате постигнуте на овом пољу, Школа је добила 4 плакете "Златне руке" највише признање Савеза ученичких задруга Југославије.

Посебну вредност ове Школе представља Пионирски одред "Иво Лола Рибар", који је носилац бројних високих признања за резултате у бројним делатностима.

У Школи ради и јединствена дечја организација - Школска банка и штедионица.

Већ пет година излази школски лист "Пролеће" чија је васпитна вредност огромна.

За сва постигнута резултате, за сва изузетна успехе на свим пољима васпитно-образовног рада и ваннаставних активности Школа ја, једина, добила и Октобарску награду Града Руме.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА
Владимир Петровић

Од 1973. godine pokrenut je školski list «Proleće» koji izlazi jednom godišnje. Za školu drugi kažu da je najozelenjenija škola u gradu.

Stariji prosvetni radnici sa nostalgijom se sećaju susreta «lolinci» – termin koji se odnosi na «Susrete drugarstva osnovnih škola «Ivo Lola Ribar». Susreti su organizovani od 1974. godine. Ova škola je organiozovala Druge susrete drugarstva 1975. na kojima je učestvovalo 12 škola koje su nosile Lolino ime.

Organizacija Drugog susreta «Lolinaca» i karavana prijateljstva škola smatra jednim od tri značajna događaja iz svog života i rada.

Kod prvog pregleda škole 1959. i drugog u 1960-toj od strane prosvetnih inspektora – direktor je u Letopisu škole zabeležio da je škola ocenjena pohvalama.

U istom dokumentu je zabeleženo da je škola prilikom testiranja učenika 1968/69. od strane Prosvetno pedagoškog zavoda registrovana kao četvrta od 12 obuhvaćenih škola u opštini Ruma.

U školi je oformljena pedagoško-psihološka služba započeto 1981. dolaskom psihologa Katarine Negovanović.

Posle nje dolazi pedagog Anđelka Ziramov, izuzetne stručnosti i kreativnosti koja je do kraja radnog veka ostala u ovoj školi. 1996. služba je kompletirana dolaskom psihologa Biljane Havlek.

U razvojni program škola je ambiciozno predvidela uvođenje gasifikacije u staru (zgradu) kuću Šnajderovih; kvalitet opremanja nastavno tehničkim sredstvima; izborne nastave u informatici i nastavi ratarstva i domaćinstva vezanih za rad đačke zadruge.

Škola je u 2000 godini počela sa 605 učenika u 28 odeljenja.

Od toga su tri odeljenja specijalnog vaspitanja i obrazovanja sa 12 učenika u matičnoj školi u Rumi.

Po četiri odeljenja su od I do IV razreda u područnim školama u Dobrincima i Kraljevcima.

U ovom broju se nalaze 91 učenik čiji su roditelji izbegla ili prognana lica iz Hrvatske i BiH.

Socijalna struktura roditelja je interesantna:

– preko 30% roditelja od ukupnog broja je nezaposleno

– 30% roditelja imaju završenu osnovnu školu, bez potpune osnovne škole ili bez ikakvog obrazovanja

– 5,5% roditelja su sa visokom i višom stručnom spremom.

U školi ima 56 zaposlenih. Nastavu izvode 37 radnika – 24 u predmetnoj i 13 u razrednoj nastavi uključujući i produžen boravak.

Visoka stručna sprema – 10 u nastavi, direktor, pedagog, psiholog

Viša stručna sprema – 26 nastavnika u nastavi i bibliotekar

Srednja stručna sprema – 1 učiteljica i računovođa

Kvalifikovani radnici – 2 i

NKV – 9 radnika

Nastava je stručno zastupljena osim engleskog koji se kao jedini strani jezik uči od V do VIII razreda. U odeljenjima specijalnog vaspitanja i obrazovanja deficitaran je defektolog – oligofrenolog.

Kao najmanja škola u gradu u kojem se širenje reflektuje po periferiji grada, a suočena sa potrebom obezbeđenja norme, škola je ostala sa istom teritorijom gde se usled starenja stanovništva javlja pad broja učenika. No to je «opšti srpski sindrom».

Sa ponosom se ističu imena poznatih iz sveta umetnosti; nauke,

– Stjepan Gut – džez muzičar svetskog glasa saksofonista,

– Nikola Radovac – ambasador

– Vesna Todorović, doktor mikrobiologije

– Živić Miroslav, magistar mikrobiologije, asistent na PMF –u

– Šijački Milica, asistent na Saobraćajnom fakultetu u Novom Sadu

– Đekić Đorđe, magistar istorije, asistent na katedri u Nišu

– Đekić Mirjana, magistar etnolog saradnik Istorijskog arhiva Novi Sad

БИСЕРИ ШКОЛЕ

Успешни: у науци и техници, спорту, музици, ликовном стваралаштву и на сцени.

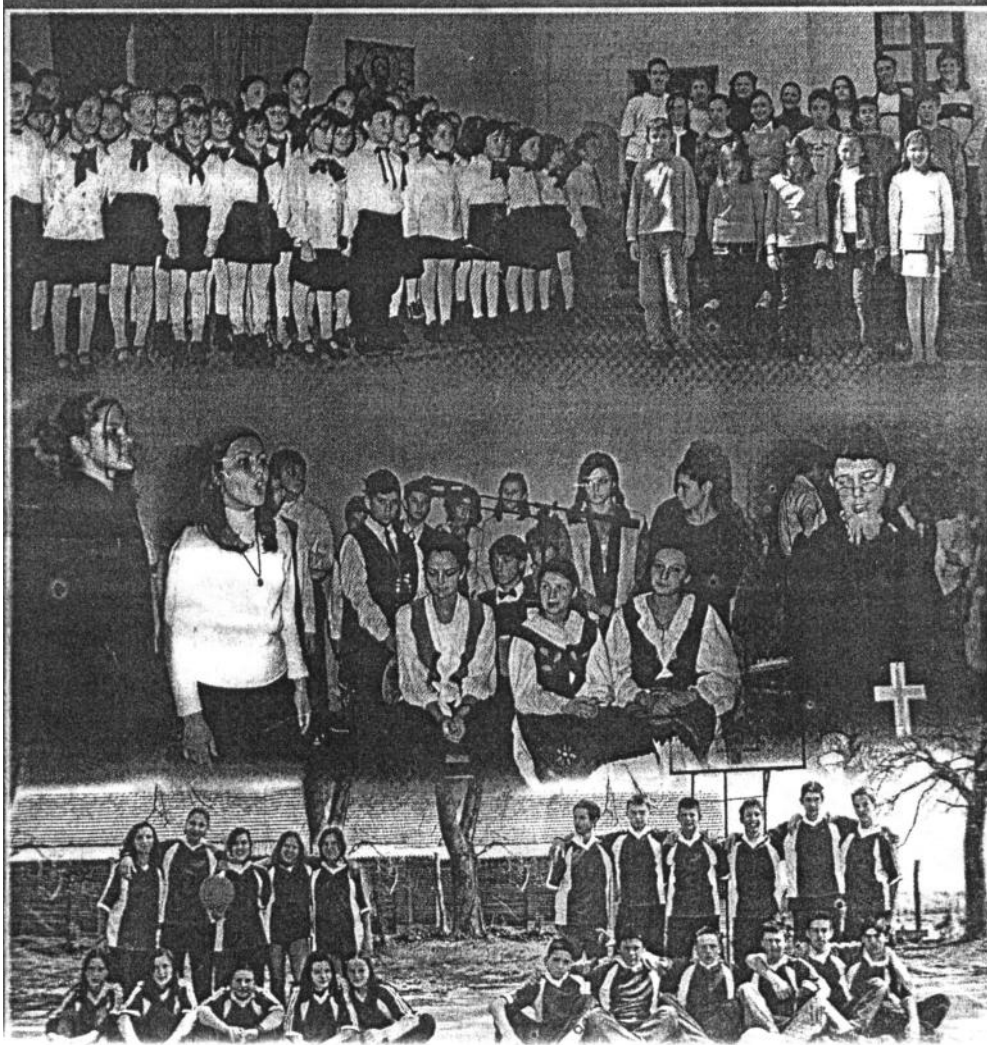

PODRUČNA ŠKOLA U DOBRINCIMA

Usled nepostojanja pouzdanih izora, vreme početka rada škole u Dobrincima vezuje se kao kod mogih u Sremu, za prvu polovinu XVIII veka. Najstariji pisani podaci iz izveštaja Mitrovačkog protopopijata iz 1749. Spominju da je navedene godine u selu radila škola sa 5 muških đaka. Škola je bila pri crkvi, a đake je podučavao pop Nikola kao školski (EPITROP). Škola je prekinula rad 1772. godine zbog nedostatka učitelja. Nekoliko dece se obrazovalo u susednim mestima. U zapisu poslednjeg lista crkvenog teksta «Gedeonove propovedi» u dobrinačkoj crkvi upisan je prvi učitelj u Dobrince došao 1786. Ilija Paviščević.

U izveštaju iz 1792. godine vidi se da je školu posetio nadzornik pravoslavnih škola Stefan Vujanovski, koji je sa dobrinačkom opštinom sklopio ugovor za održavanje škola i nastavnika, kao i sa još 34 opštine.

U ovom veku (XIX) nema bitnih izmena što je vidi se iz izveštaja za školsku 1807/8 godinu dostavljenom upravi Karlovačke arhiepiskopije. Za Dobrince stoji: U školi učiteljuje Ilija Paviščević, star 42 godine, rodom iz Neradina, oženjen ima petoro dece, koji je učio metodu, katihizis, iskusan je u crkvenom pojanju, delimično govori nemački jezik, dobre je naravi i redovno ide u crkvu. Škola je tada pohađalo 12 đaka koji su učili molitve, bukvar, časlovac, psaltir, aritmetiku i katihizis.. Škola je opisana kao mala i sklona padu, a dodato je da .... «žitelji dobrinački slabo mare da ima više dece ide u školu, kao i o samoj školskoj zgradi».

Početkom XX veka Dimitrije Ruvarac u svom delu «Žematizam Istočno-pravoslavne mitropolije karlovačke za 1900. g. navodi da je te godine bilo 210 đaka: 109 muških i 101 žensko što znači da se broj učenika povećao za 20 puta u odnosu na 1807. Da bi se smestili đaci, sazidana je nova škola u Borkovačkoj ulici, poznata u selu kao stara škola. Imala je školsku baštu. U njoj su 1905. godine radili učitelji Anka Bronzić i Milovan Todorić.

U 1924. godini podignuta je još jedna školska zgrada nazvana kasnije «nova škola» u kojoj je nastava bila u dve smene.

Između dva svetska rata u školi su najduže službovali Bora Ćirić i Ružica popović iz mesta i dugogodišnji upravitelj škole.

Aprilski rat 1941. dovodi do prekida rada škole.

U periodu kaznenih ekspedicija u školi su isleđivali i mučili meštane. U toku rata u školskom dvorištu je streljano 30 meštana.

Krajem 1943. godine, predratni opštinski blagajnik Andrija Radojčić, po nalogu MNO (Mesni narodni odbor) okuplja decu od 7 do 14 godina i započinje nastavu.

Ubrzo posle toga (desetak dana) nastavu preuzima učitelj Gligorije Pejaković. Nastava je izvođena po programu partizanskih škola. Program je pripremila grupa učitelja u Sremskim Mihaljevcima uz stare udžbenike i stari program, ali uz upotrebu partizanske štampe koja je postala kao udžbenik.

U toku 1944. godine mesne vlasti osposobljavaju školske objekte jer su bili demolirani, uništenog inventara i učila.

Privremeno se osposobljava samo nova škola u kojoj je rad bio u dve smene.

Prema podacima za 1944/45. škola je imala 130 đaka od I do IV razreda (I=43; II =20; III=23; IV=44). Bilo je među učenicima III i IV razreda i starije dece od svog uzrasta za odgovarajuči razred.

Zbog ratnih godina od 1941. do 1945. bio je znatno manji priliv dece, (naprimer u 1948/49. samo 15 đaka u I razred).

Zato je od sledećih godina broj uvećavao se zbog migracije stanovnika iz Bosne, Like, Korduna i Dalmacije.

Prvi učitelji u posleratnoj školi bili su Jovanka Radović, Božidar i Jelica Galović. Zbog nedostatka kadra, nastava je izvođena kombinovanjem odeljenja.

Uveče su učitelji održavali kurseve opismenjavanja i zdravstvenog prosvećivanja, prve pomoći. Održavani su sastanci kulturnoumetničkih društava sa omladinom. Osnovane su sekcije.

Po završetku IV razreda učenici sve češće odlaze na dalje školovanje u Rumu ili Pećince.

Narodni odbor opštine Ruma je u jesen 1958. doneo rešenje 7749/58 o prerastanju dobrinačke četvorogodišnje škole u osmogodišnju. Procenjeno je da ima dovoljan broj učenika, obezbeđen prostor i potreban kadar.

Te godine V razred počinje nastavu u prostorijama mesnog odbora. Za prvog upravitelja osmogodišnje škole u razvoju postavljen je Terzić Petar, učitelj, a nastavnici u V razredu bili su: Popović Stefanija, Terzić Vera, Marjanovič Radica i Nešić Blagoje.

U to vreme počinje sa radom školska ekonomija.

Zemljoradnička zadruga je ustupila školi nekoliko hektara obradive zemlje. Postižu se zapaženi rezultati, dopunjuje se školski budžet i kupuje inventar i nastavna sredstva.

1965/66. sredstvima sa ekonomije kupljen je nov nameštaj za dve učionice. U sastavu ekonomije zasađen je voćnjak sa ciljem obuke učenika za uzgoj voća. Posle dve do tri godine sav trud je propao kada su nepoznati uništili većinu sadnica.

Kulturno umetničke i zabavne sekcije bile su glavni nosioci programa i obaležavanju značajnih događaja.

Tokom rada samostalne škole najviše su u njoj radili Mirić Divna i Miodrag (1952-1959.) Jakovljević (Tomić) Radoslava (1952-1957), Terzić /Jovanović/ vera(1956-1971.) Popović Stefanija (1958-1970.) Popović /Stefanović/ Radmila (1960-1964) Murišić Aleksandar (1964-1971) Ćatić Miodrag (1965-1971) Bošković Stanislav (1962-1971).

Posebnu zahvalnost ova škola duguje Bošković Stanislavu koji je u monografiji «Dobrinci» objavljenoj 1998. godine svojim tekstom – prilogom o radu i istorijatu škole doprineo da se rad preuzme iz monografije u ovom prilogu o dobrinovačkoj školi.

Ova škola je posle II svetskog rata radila pod imenom «Mitar Tomić».

Šezdesetih godina javlja se problem stručne zastupljenosti, opada broj učenika iako je škola održavala broj odeljenja.

U cilju racionalizacije školske mreže materijalnih sredstava, kadra i broja učenika, opštinske vlasti za male škole vide izlaz u integraciji sa najbližom većom školom.

Rešenjem NOO RUma od 14 januara 1963. Osnovna škola «Mitar Tomič» pripojena je matičnoj školi «Ivo Lola Ribar» u Rumi. Odluka je izazvala nezadovoljstvo i proteste roditelja i meštana Dobrinaca. Razlog : svakodnevno putovanje dece u Rumu!

Posle rasprava odlučeno je da đaci ostanu u dobrinačkoj školi a da nastavnici iz Rume putuju u selo. Usledila je ponovna dezintegracija osamostaljivanje škole.

Funkciju v.d. direktora u to vreme obavljao je Stanislav Bošković, zatim Stevanija Popović do izbora Miodraga Ćatića 1966/67.

Škola je kao samostalna funkcionisala četiri godine. Gomilaju se isti problemi – naročito finansijski. Sama škola je pokrenula integraciju sa školom «Ivo Lola Ribar» iz Rume.

SO Ruma je rešenjem br. 61-32/71 od 5. maja 1971. donela odluku o pripajanju OŠ «Mitar Tomić» u Dobrincima – matičnoj školi «Ivo Lola Ribar» u Rumi. Ostala je u selu četvororazredna škola, a stariji razredi putuju u Rumu.

Srednjoročnim planom razvoja MZ od 1980. do 1985. dat je prioritet izgradnji spomen škole u znak sećanja na žrtve iz II svetskog rata.

Sredstva su obezbeđena iz samodoprinosa meštana i SIZ-a obrazovanja.

Nova školska zgrada je otvorena 1983. godine. Spomen škola je moderna sa 4 učionice, holom, kuhinjom, zbornicom, sanitarnim prostorijama. Na ulazu u školu je spomen obeležje. Započeta je gradnja sportskog terena. U planu je formiranje informatičkog kabineta za informatičko opismenjavanje dece i zainteresovanih meštana.

U 2000. godini ima upisanih 91 učenik od I do IVrazreda sa četiri nastavnika razredne nastave: Živana Jovičić, Radoslav Bošnjak, Biljana Jekić i Verica

Nova škola u Dobrincima, 17.9.1983.godine

Kuridža i jedna spremačica i servirka. Škola je priključena na gas.

Nastava je u jednoj smeni , škola je u centru sela okružena zelenilom sa predškolskim odeljenjem u susednoj zgradi.

Znameniti đaci ove škole su Dr Jovan Subotić, srpski pisac, političar i urednikaMatice srpske i Radojev Stevan, doktora nuklearne fizike, radi na univerzitetu u Bostonu, Dobrinčanin.

IZVORI:

1. Sreta Pecinjački: «Podaci iz 1906/7, 1807/8, g.o. školama u Sremu» – Rad vojvođanskih muzeja br. 21-22 N.S 1972-73.g
2. Stan. Bošković: «Škola Dobrinci» Monografija «Dobrinci», Matica Srpska, N. Sad Mesna zajednica Dobrinci – Ruma 1998. str. 239-256.
3. Program rada škole 2000 god.
4. Letopis škole «Ivo Lola Ribar»

PODRUČNA ŠKOLA U KRALJEVCIMA

Najstariji sačuvani podaci o školi u Kraljevcima su iz 1782. godine. Prema navodu u Monografiji "Kraljevci u prošlosti" opisuje se škola smeštena u tadašnjoj crkvi ukopanoj u zemlju, koja je iste godine zatvorena zbog sigurnosti vernika.

U crkvenom Inventarijumu iz 1791. spominje se i škola od drvenog materijala smeštena u porti. 1803. godine zabeleženo je da je u porti nova škola od čerpića.

1895. godine sagrađena je školska zgrada, poznata u selu pod nazivom "stara škola" koja je imala jednu učionicu i stan za učitelja.

U toj školskoj zgradi, kraljevačka deca su završavala školu – četiri razreda – sve do izgradnje nove škole 1987. godine.

Pedesetih godina dograđena je još jedna učionica i kancelarije.

Od početka XX veka pa do kraja dvadesetih godina u školi su službovali učitelji Simeun Vojnović – poznat kao veoma strog i sklon kažnjavanju učenika – i učiteljica Nada Ristanović. Posle njih je bio bračni par Milivoj i Danica Martinović. Učiteljica Danica je zapamćena kao ... "uzoran pedagog" koji nikada ... "nije koristio prut kao "vaspitno" sredstvo". Pred II svetski rat dolazi nov učiteljski bračni par Radojica i Milena Mitrović koji su bitno unapredili nastavu.

O školi tokom II svetskog rata nema podataka.

Od 1945. počinje nastava u kraljevačkoj "staroj školi". Obuhvaćena su deca čije je školovanje bilo prekinuto tokom rata.

U prvoj generaciji posle rata bilo je 98 đaka raspoređenih u četiri razreda I=52; II=22; III=9; IV=4 učenika.

Do 1957. kroz školu je prošlo 311 đaka. Nastava je uglavnom bila u kombinovanim odeljenjima.

Pre upravitelja Zlatimira Joksimovića (1955-1963.) upravitelji su bili Sava Zastavniković i Milica Stanojević.

Prosvetni radnici su u posleratnom periodu bili veoma angažovani: kursevi opismenjavanja, prve pomoći...

U pedesetim godinama osnovano je kulturno umetničko društvo – uspešno vođeno i nezaobilazno na svečanostima povodom značajnih događaja. Društvo je imalo uspešna gostovanja.

Krajem pedesetih godina osnovana je školska biblioteka koja i danas radi.

I ovde je oformljena školska ekonomija na zemlji koju je škola dobila od Poljoprivrednog dobra "Budućnost".

Znatna sredstva se ulažu u nabavku inventara i učila.

U 1963. godini, odlukom NOO Ruma, osnovna škola u Kraljevcima je kao područna pripojena matičnoj školi "Ivo Lola Ribar" u Rumi. Za koordinatora rada određena je u tom periodu učiteljica Jelka Martinović.

Danas škola radi u novoj zgradi. Izgradnja je – kako je već rečeno – finansirana nepovratnim sredstvima Pokrajinskog SIZ-a dečje zaštite, kreditom Pokrajinskog SIZ-a obrazovanja, samodoprinosom meštana Kraljevaca i sredstvima UPI "Agroruma" – OUR "Ratar" iz Kraljevaca.

Nastava se izvodi u dve učionice i jednoj za predškolsko odeljenje, i u dve smene. Predškolsko je u sastavu PU "Poletarac" iz Rume. Odeljenja su čista i ima 4 učitelja: Ljiljana Doronjski, Svetlana Jakić, Rada Rodić i Mitar Marković.

Ukupan broj učenika u školi je 57 (I=10; II=16; III=16 i IV=15)

Iz kraljevačke škole ponikla su poznata imena Vasa Mihajlović – nekadašnji diplomata u Belgiji, Sava Mihajlović – veterinar; doktor nauka i bivši profesor univerziteta u Beogradu, Lazar Vlajin, profesor univerziteta i prorektor, Novak Mihajlović visoki funkcioner republičkog i saveznog ministarstva šuma i ruda, doktor nauka i direktor instituta za šumarstvo u Beogradu; Pavle Stanojević, direktor Arhiva Vojvodine i dr.

IZVORI:

1. Vladimir Tomić-Vladica: "Kraljevci u prošlosti"- monografija – Ruma 1994. godine str. 40-41; 98-104
2. Matica školska 1944/45. OŠ u Kraljevcima
3. Matične knjige 1945-1957
4. Dnevnik rada za period 1945. do 1960.
5. Letopis škole "Ivo Lola Ribar" Ruma
6. Godišnji program rada OŠ "Ivo Lola Ribar" za 2000. godinu.
7. Sećanje Zlatomira Joksimovića, bivšeg upravitelja škole.

Ove divne podatke za svoju školu – matičnu i područne (mala monografija) prikupila je i obradila

informator saradnik — Biljana Havlek

Direktor škole — Svetlana Lukić

RUMA
OSNOVNA ŠKOLA "JOVAN JOVANOVIĆ – ZMAJ"

Škola matica. Iznedrila je sve ostale osnovne škole u Rumi.

Ima predivnu monografiju grupe autora: svi iz ove škole – od izdavača do saradnika. Autori: Dobrila Zobenica, profesor i Kata Savić, nastavnik.

Od ove škole nisam dobio podatke koje sam tražio od ostalih škola na teritoriji Sremskog okruga, pa stoga napominjem da će priča o školi biti u skraćenoj verziji uzeta iz ove monografije. Granična godina monografije je 1997.

Za ovu knjigu recenzent Đorđe Arsenić, profesor ove škole i publicista

(Znameniti Rumljani 1996.) – reče "da je ova knjiga svojevrstan Spomenar" da se iz nje saznaje i podseća".

Škola nosi ime pesnika Zmaja koji je svoj deci – ne samo srpskoj postao "Čika Jova – Zmaj". Prvi u srpskom narodu Rumljani su mu postavili spomenik ispred škole. Volju i trud oko podizanja spomenika naročito su ispoljile u dobrovoljnim prilozima Milena Miladinović – (supruga Žarka Miladinovića) i članovi Kola srpskih sestara u Rumi.

"Prilozi su stigli i iz Beograda od Srpske kraljevske akademije i Ljube Davidovića – tadašnjeg predsednika Opštine beogradske.

Svečanosti otkrivanja spomenika 23. oktobra 1911. prisustvovali su književnici Sima Pandurović i Branislav Nušić. Spomenik je delo vajara Đ. Jovanovića.

Spomenik je kroz vreme i ratove imao svoju epopeju, rušen je i sklanjan od zlih namera europejskih civilizovanih soldata.

Prvi put su bistu sklonili a spomenik porušili mađarski vojnici, (obnovljen je 1920.). Drugi put Pavelićeve ustaše su uništile bistu. Spomenik je obnovljen 1951. Toliko o "feniks" spomeniku pesniku Zmaju.

"U "Spomenici" škole se navodi da je prva i najstarija školska zgrada bila pri Vaznesenskoj crkvi pod imenom "stara škola".

Temelj ovoj školi postavljen je 1769., a poseban doprinos u tome imao je prvi srpski učitelj u Rumi i sveštenik Pantelejmon Hranisaavljević.

Druga školska zgrada podignuta je 1842., a treća pri crkvi "Svetonikolajevskoj".

Deo burnih i interesantnih promena u ovom gradu ćemo izostaviti da bi smo se upoznali sa gradnjom današnje školske zgrade.

"Ne zna se koliko dugo je trajala gradnja današnje zgrade (škole) ali se zna da je "dne 17. septembra 1905. godine osvećena nova školska zgrada NP "Srpske škole" današnja Osnovna škola "Zmaj Jova Jovanović".

"Školu je otvorio prvi "ravnajući učitelj" – Gavra Putnik.

Interesantno je napomenuti (zbog ingerencije u školskim vlastima) da je školstvo bilo u nadležnosti Kr. zem. vlade odjela za bogosloviju i nastavu u Zagrebu, Kraljevske županijske oblasti u Vukovaru i Kraljevske kotarske oblasti u Rumi. (Ovo ustrojstvo se odnosilo na period do 1918. godine.

Smetnje i zastoja u radu škola je imala tokom Prvog i Drugog svetskog rata.

Pred početak Drugog svetskog rata (1940.) izvršen je popis dece u Rumi za evakuaciju u slučaju rata i utvrđeno da je bilo 777 đaka.

Posle Drugog svetskog rata u školi je bilo 1069 đaka.

Zbog prisustva vojske u ovoj zgradi, koja nije bila demobilisana, đaci ove škole su bili raspoređeni u Tivoli – stara školska zgrada i u bivšu nemačku školu. Broj učenika u odeljenjima je izuzetno velik (50 i više).

Nova ideologija, reorganizacija i zakonodavstvo su od 1950. reorganizovali škole. Osnivaju se "osmoljetke", osmogodišnje i osnovne škole.

"Odlukama Sreskog odbora i Saveta za prosvetu i kulturu u Rumi 8 avgusta 1950. osnovane su tri osmoljetke: "Zmaj Jovina" škola dobila je naziv br.1 (Osmoljetka br. 1).

3 juna 1951. obnovljen je po drugi put Zmajev spomenik. Obnovili su ga gradski narodni odbor i organizacije Narodnog fronta.

Javljaju se strani jezici: ruski i nemački-

Osmoljetka br. 1 dobila je 1956/57. godine naziv Osmogodišnja škola "Zmaj Jova Jovanović"

Pošto je broj đaka rastao, uvode se i novi predmeti (nedostaju radionice i kabineti), školi je dodeljena zgrada na bregu (vojni magacin).

Adaptacija je izvršena sredstvima opštine, prilozima građana, preduzeća.

Ovako adaptirana škola na bregu se osamostalila i od šk. 1957/58. godine počela kao samostalna pod nazivom "Ivo Lola Ribar".

U školi od 1958/59. godine počinje sa radom školska kuhinja. Sledeće godine 1959/60. započete su adaptacije objekata za izvođenje tehničkog obrazovanja i fizičkog vaspitanja. U 1960/61. prvi put je škola (3. VI) obeležila Dan škole.

Zakonom o reorganizaciji i osnivanju specijalnih odeljenja, pri ovoj školi je 1959/60. god. formirano specijalno odeljenje za decu zaostalu u razvoju. Radila su četiri odeljenja od V do VIII razreda.

"Od 1961. godine školi su pripala dva područna odeljenja u Pavlovcima, a od 1963/64. dva odeljenja u Malim Radincima od I do IV razreda".

Izmenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju od 1965/66. pri školi su počela rad četiri odeljenja za obrazovanje odraslih. U 1971/72. u osnovnom obrazovanju odraslih evidentirano je 450 polaznika traktorista, ratara i stočara redovno ili vanredno.

Od 1960/61. u školi su pored postojeća dva stalna jezika uvodi i engleski jezik. Ruski je ukinut 1983/84. godine.

Uvedene su dopunska, dodatna i produžena nastava i najrazličitiji oblici učeničkih organizacija.

Stručni organi škole nastavničko veće preraslo u pedagoško veće, razredni starešina, u termin odeljenski starešina i direktor.

U samoupravnim organima pošlo se od školskih odbora, upravnik odbora radnih zajednica, saveta, u užem i širem smislu i zborova radnika. Od početka 90-tih godina prošlog veka ponovo su oživeli školski odbori – u centralističkom sistemu razvoja vlasti.

Od direktora u školi se spominju u 1950-1960. Svetislav Marjanović od 1970. do 1981. direktor je Polić Ante, od 1981. do 1986. direktor je Novčić Veselin. Od 1987. dužnost direktora obavlja Stevanović Milomir (knjiga je do 1997.)

Škola je učesnik tradicionalnih susreta "Zmajevih" škola širom bivše Jugoslavije.

1983/84. godine učenici škole su 5 II u 8:45 dočekali plamen olimpijske baklje na putu Olimp – Atina – Sarajevo za zimske olimpijske igre.

1984/85. u školi su gostovali pesnici Desanka Maksimović i Dragan Lukić.

Šezdesetih godina bilo je puno dogradnje i adaptacije u školi i oko nje: radionica, fiskulturna sala, 4 učionice, dnevni boravak, sanitarni čvor.

Rad na novoj zgradi kao aneks uz staru – počeo je od projekta arhitekte Đorđa Jelače. Izvođač radova Radna organizacija "Novogradnja" iz Rume. Radove vodio ing. Milan Lukić.

Novodograđeni deo škole je završen i svečano predat na upotrebu 27. oktobra 1988. na Dan oslobođenja Rume.

Škola je dobila 11 učionica, fiskulturnu salu, 5 kabineta, zbornicu, pionirko – omladinski prostor, kuhinju sa trpezarijom, prostor za pedagoško-psihološku službu i sanitarni čvor.

Opremljen je novoizgrađeni prostor.

Dve godine kasnije škola je dobila II nagradu Pokrajinske komisije za estetsko uređenje.

I kada se daleko odmaklo u zakonskoj regulativi, stvaranje uslova i postizanje kvaliteta u radu, nova istorijska, politička i društvena zbivanja uslovila su stagnaciju, zastoj i pad.

Samoupravljanje se ukida. Nastaju nacionalno-verski ratovi na prostoru bivše Jugoslavije u Hrvatskoj i BiH, pa na Kosovu. Dolaze na ove prostore porodice izbeglice sa svojom decom – đacima.

Broj dece čiji su roditelji izbeglice u 1991/92. u našoj školi bilo je 50 đaka iz Hrvatske. U školskoj 1994/95. iz ratom ugroženih područja u BiH bilo je izbeglih 212 đaka.

U redigovanim nastavnim programima nekih predmeta izostavljena su ideološka obeležja (istorija, geografija, srpski...) Vraćeni su simboli istorijske prošlosti. Obeležavaju se Božić i slavi Sv. Sava kao školska slava.

Opet se vratilo na školski odbor, na uvećana ovlašćenja direktora, na administrativnu raspodelu budžeta škole iz Ministarstva.

Za školu su nastupili otežani uslovi zbog nedostatka ogreva i uvedenih sankcija prema SFRJ.

„U Letopisu je 1994/95. zabeleženo: Posebno treba naglasiti napor radnika škole za oko 1200 prognanih Srba iz Srpske krajine za organizaciju smeštaja i ishrane u prostorijama Škole od 8 do 13 avgusta. Radnici škole su dežurali danju i noću da se prognanima nađu na usluzi toplom šoljom čaja ili kafe i toplim rečima razumevanja i utehe."

Ono što u Monografiji škole nema, a sugurno je zaživelo od političkih promena u 2000-oj je uvođenje veronauke i građanskog morala. Ali to je bio predmet razmatranja u I delu ove knjige. Tada je rečeno da se ova dva predmeta fakultativno preporučuju školama, a da je njihova realizacija "na kašičicu".

"Pošto se za rezultate vaspitno obrazovnog rada ne može dati potpun uvid to će se ovde nabrojati samo izuzetni rezultati za poslednjih deset godina kako sekcija tako i pojedinaca:

– Matematička sekcija – među najstarijima: 1993/94. savezno takmičenje III mesto 1994/95. savezno takmičenje II mesto
– Mladi fizičari 1993/94 savezno takmičenje I mesto
1994/95 savezno takmičenje II mesto

Za ovakve rezultate Medoš Ivana je (matematika, fizika) dobila je Oktobarsku nagradu grada Rume.

Mladi tehničari 1996/97. godine na republičkom takmičenju VI mesto.

Literarna sekcija izdaje list: "Đačko srce" i nagrada ujedinjenih nacija za literarni rad Dragane Grujić.

Likovna sekcija 1990/91 – Likovna kolonija mladih Srema I nagrada.

Recitatorka od opštinskih i okružnih do Pokrajinskih takmičenja

KMT svake godine osvajaju zlatne, srebrne i bronzane medalje od opštinskih do saveznih takmičenja. Od 1990/91. do 1996/97. na saveznom nivou osvojeno je 17 zlatnih, 20 srebrnih i 17 bronzanih medalja.

Za rezultate u 1995/96. na Saveznom takmičenju u Pirotu – KMT je dobio priznanje – Teslinu nagradu – zlatnik sa likom Nikole Tesle. Učenik Unterberg Petar dobio je Oktobarsku nagradu grada Rume, a učenici Nagl Marko, Tomašević Slađana, Zorić Nenad, Vitomirović Olga i Gavrilović Zorica diplome "Belog anđela" – najviše vojvođansko priznanje mladim talentima za tehničko stvaralaštvo.

Za dve godine rada raketne sekcije se uključila u saveznu ligu raketnih modelara i osvojila 66 medalja od opštinskog do saveznog nivoa.

Učenik Veselinović Marko je 1995/96. na svetskom kupu u Ljubljani 1995/96, učestvovao, a u Slovačkoj 1996/97. osvojio je VII mesto. Škola je dobila priznanje od vazduhoplovnog saveza Srbije za postignute rezultate.

U monografiji su kratko predstavljeni bivši učenici škole – danas poznata i priznata imena:

Atanasije Stojković, Teodor Filipović (u Srbiji kao: Božidar Grujović, Mihailo Filipović, Konstantin Pantelić, Atanasije Teodorović, Miloš Milutin Ratković, Dimitrije Matić, Aca Popović "Zub" novinar, pesnik: Persida Popović, učiteljica, humana radnica, upraviteljice "Devojačke škole" u Beogradu ... Milan Đorđević, doktor filozofije i doktor prava; Antonije Bogdanović; Teodor Toša Andrejević "Australijanac" osnivač više muzičke škole u Srbiji, po njemu škola nosi ime u Rumi; Radovan Košutić slavista, Petar Bogdanović, Mileva Marić Anštajn; Pavle Vujević, Dimitrije Spajić novinar, Slavka Petrović – Sredović – vajarka; Đorđe Kostić, pesnik, pisac, slikar, poliglota; Dragan Nedeljković, akademik u Beogradu, profesor na Sorboni, Strazburgu, Bordou, Nansiji...

Hugo Rot, Jevrejin, psiholog, publicista; Đorđe Arsenić – profesor, publicista...

Škola pred kraj XX veka ima 1100 učenika. matična je, pripadaju joj područne škole u Malim Radincima i Pavlovcima. Obe četvororazredne.

Sa učenicima u drugoj smeni od I do IV razreda – radi i jedno specijalno odeljenje – V razreda.

U 1996/97. škola je po drugi put domaćin susreta "Zmajevih" škola (više od 30).

Ovaj prilog je pozajmljen
iz monografije "Osnovna škola
"Zmaj Jova Jovanović" Ruma

Direktor škole
kad je izdata monografija 1998.
Stevanović Milomir

HRTKOVCI
OSNOVNA ŠKOLA "MILOŠ CRNJANSKI"

Škola u Hrtkovcima ima dva objekta: jedan u školskoj ulici, gde se održava nastava i drugi u Karađorđevoj – nije u upotrebi.

Posle oslobođenja 1944. godine Sreski odbor i Odsek za prosvetu u Rumi osnovali su četvororazrednu osnovnu školu na srpskohrvatskom jeziku. A za vreme rata (Drugog svetskog) škola je radila povremeno.

Rad se nastavio posle oslobođenja (1944/45.) sa 290 đaka u 5 odeljenja, 3 učitelja, 8 učionica u 3 zgrade. Već sledeće godine (1945/46.) bilo je 304 đaka.

U 1953/54. bilo je 462 đaka, a sledeće 1955/56. bilo je 449 učenika.

Od 1951. škola je prerasla u osmoljetku. U 1945 početkom jeseni realizovan je tečaj opismenjavanja za 72 polaznika od 11 do 45 godine. Svi su završili tečaj. Učenici su bili uključeni u sekcije sakupljanja bagrema i žira.

Sadašnja školska zgrada sa četiri učionice izgrađena je 1937. godine.

U 1984. dograđena je školska zgrada sa još četiri učionice. Finansirala je Samoupravna interesna zajednica Ruma.

Predškolsko odeljenje počelo sa radom u okviru škole u Hrtkovcima od 1978/79. školske godine; pripojeno PU "Poletarac" u Rumi od 1996. godine.

Đačka kuhinja počela je sa radom od 1979. godine. Uči se engleski jezik kao strani od petog razreda. Školska biblioteka postoji od 1955. godine i ima oko 3000 knjiga.

Centralno grejanje uvedeno je u školu od 2000. godine.

Uvedena je pedagoška služba u školu.

Škola je od osnivanja samostalna – bez područnih odeljenja.

Za Dan škole uzet je 26. oktobar, dan rođenja Miloša Crnjanskog čije ime nosi škola od 1997/98. godine. Do tada se zvala Osnovna škola "Vladimir Nazor". Dan škole se obeležava prigodnim kulturnoumetničkim programom, izložbama i sportskim takmičenjima.

Za naredni period u planu škole je izgradnja sportskih terena i fiskulturne sale.

Za vreme nacionalno-verskih ratova u bivšoj SFRJ u školi se pojavilo i prijavilo 115 učenika čiji su roditelji izbeglice iz Hrvatske i BiH.

U 2000. godini škola je imala 321 đaka u 16 odeljenja i 8 razreda.

Dat je spisak direktora škole.

1. Vagner Franja 1951-1958.
2. Vladimir Hranilović 1958-1961.
3. Života Martinović 1961-1963.

4. Nikola Jakovljević 1963-1964.
5. Svetozar Gavrilović 1964-1965.
6. Eduard Čabrić 1965-1980.
7. Dragutin Trifunović 1981-1997.
8. Ljubica Pjevac 1998-2001.
9. Dane Vojinović 2001-

Podaci su uzeti iz Letopisa škole

Podatke dostavio:
Direktor škole
Dane Vojinović

RUMA
NIŽA MUZIČKA ŠKOLA "TEODOR TOŠA ANDREJEVIĆ"

U nizu malobrojnih monografija o školama u Sremu, pred nama je još jedna, ovog puta jedina od muzičkih: "50 godina Niža muzičke škole" u Rumi. Muzičkih škola ima u Sremskoj Mitrovici, osnovna i srednja muzička škola "Petar Krančević"; u Šidu osnovna i srednja muzička škola "Filip Višnjić"; i u Rumi.

Knjiga vredna pažnje rumskih znamenitih ličnosti Đorđa Arsenića, publiciste, Ivane Janković. Pored knjige – monografija o školi, koristićemo podatke koje je škola poslala o sebi na osnovu instrument – upitnika tipskog karaktera prilagođenog vrsti škole i sadržaja njenog rada.

Muzička misao i delo u Rumi su vrlo rano započeti. Razvoj muzike vezan je za duhovnu muziku u Sremu i Rumi.

"Na razvoj duhovne muzike kod Srba imao je boravak Kornelija Stankovića (1831-1865.) u Rumi, srpski pijanista kompozitor i horovođa. Došao je u Sremske Karlovce 1855. god. po nalogu patrijarha Josifa Rajačića da zabeleži usmeno očuvano srpsko crkveno pojanje. Njegovim dolaskom osnivaju se pevačka društva u Sremu: u Rumi (1862.) u Sremskoj Mitrovici (1864.) u Vukovaru (1869.) i Šidu (1876.).

Javljaju se u Rumi dirigenti i privatne muzičke škole.

Intenziviran je muzički život u periodu između dva svetska rata.

Posle Drugog svetskog rata iz kulturno prosvetnih društava "Stanko Paunović – Veljko" gde se osnova hor, orkestar, folklorna sekcija i KUD "Matija Gubec" i KUD „Branko Radičević". Neguje se muzika u orkestrima.

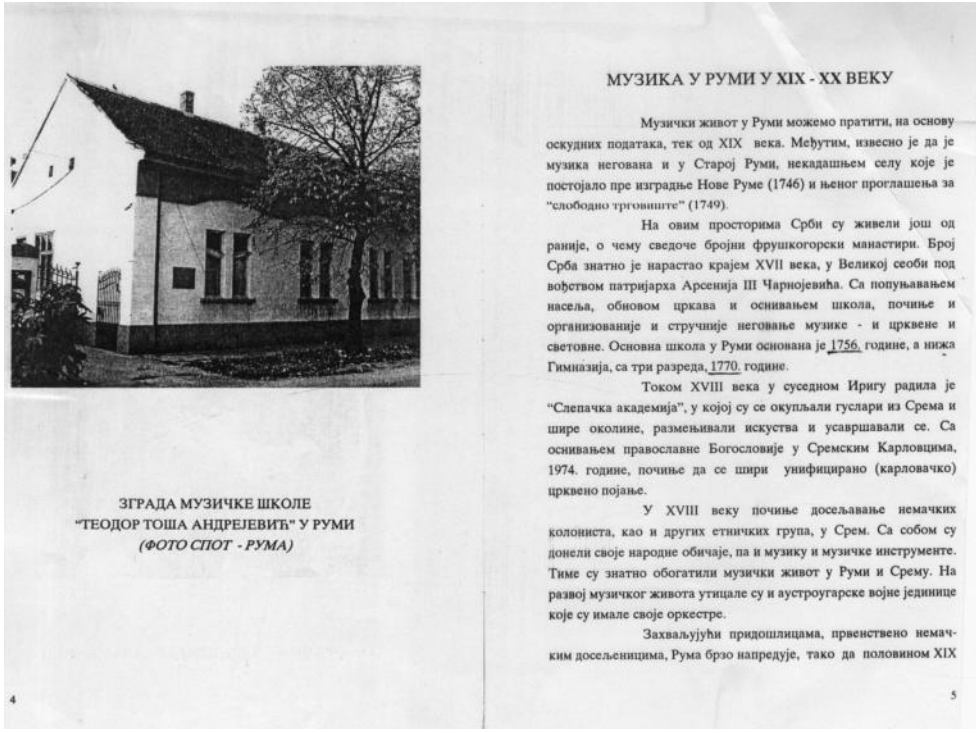

ЗГРАДА МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ
"ТЕОДОР ТОША АНДРЕЈЕВИЋ" У РУМИ
(ФОТО СПОТ - РУМА)

4

МУЗИКА У РУМИ У XIX - XX ВЕКУ

Музички живот у Руми можемо пратити, на основу оскудних података, тек од XIX века. Међутим, извесно је да је музика негована и у Старој Руми, некадашњем селу које је постојало пре изградње Нове Руме (1746) и њеног проглашења за "слободно трговиште" (1749).

На овим просторима Срби су живели још од раније, о чему сведоче бројни фрушкогорски манастири. Број Срба знатно је нарастао крајем XVII века, у Великој сеоби под вођством патријарха Арсенија III Чарнојевића. Са попуњавањем насеља, обновом цркава и оснивањем школа, почиње и организованије и стручније неговање музике - и црквене и световне. Основна школа у Руми основана је 1756. године, а нижа Гимназија, са три разреда, 1770. године.

Током XVIII века у суседном Иригу радила је "Слепачка академија", у којој су се окупљали гуслари из Срема и шире околине, размењивали искуства и усавршавали се. Са оснивањем православне Богословије у Сремским Карловцима, 1974. године, почиње да се шири унифицирано (карловачко) црквено појање.

У XVIII веку почиње досељавање немачких колониста, као и других етничких група, у Срем. Са собом су донели своје народне обичаје, па и музику и музичке инструменте. Тиме су знатно обогатили музички живот у Руми и Срему. На развој музичког живота утицале су и аустроугарске војне јединице које су имале своје оркестре.

Захваљујући придошлицама, првенствено немачким досељеницима, Рума брзо напредује, тако да половином XIX

5

Godine 1948. osnovana je u Rumi prva te vrste u Sremu Niža muzička škola. Ideja o osnivanju škole rodila se u Rumi na dočeku Nove godine 1. januara 1948. godine u Vašačevoj sali – budućem Domu kulture.

Misao o osnivanju muzičke škole izrekao je tadašnji sekretar Sreskog komiteta KPJ – za Rumu – Vujica Gajinović.

Bila je to prva muzička škola u Sremu. Njen prvi direktor bio je Mitrovčanin Đorđe Teodorović, učitelj , čovek koji je voleo muziku. Đorđe je svirao violinu u Učiteljskoj školi u Somboru. Bio je prva violina školskog orkestra. Po povratku iz zarobljeništva posle Drugog svetskog rata kratko vreme je službovao po mestima Srema dok nije došao u Rumu i otvaranjem škole postavljen za direktora muzičke špkole.

Kada je 1960. otvorena u Sremskoj Mitrovici Osnovna muzička škola, Đorđe Teodorović je prešao u svoj grad i u njemu odnosno u školi ostao do penzionisanja 1985. godine.

Niža muzička škola u Rumi osnovana je rešenjem Glavnog izvršnog odbora Narodne skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine broj 13.465 od 23. avgusta 1948. godine.

Dodeljene su joj skromne prostorije za rad u kući nekadašnjeg rumskog lekara dr. Vilhema Libiša (danas Glavna ulica broj 85) u kojoj je već bio internat. Uskoro je škola preseljena u drugu zgradu (Glavna 67) koja joj je dodeljena u trajno vlasništvo. Bilo je tu pet učionica (4 za individualnu nastavu i 1 za grupnu – solfeđo i teorija muzike). Zgrada i dvorište su uredno održavani.

U izveštaju za 1952. godinu se kaže da je na početku godine objavljen upis, nastava počela 6 septembra, a završena 5 juna.

Na kraju školske godine održana je školska priredba za učenike ostalih škola u gradu, tri interna i jedan javni čas.

Nastava za učenike bila je besplatna, ali su roditelji učenika novčanim učešćem pomagali upravi škole u nabavci notnog materijala.

Bio je to početak rada muzičke škole, stvarala se navika kod građana, roditelja i učenika da takva škola postoji u gradu i da je u njoj nastava kao i u svakoj drugoj školi.

Školovanje je trajalo 6 godina. Bila su samo dva odseka: klavir i violina. Učenici su redovno pohađali nastavu, ali je kao u svakoj muzičkoj školi bilo neophodno usklađivanje termina zbog različitih rasporeda u četiri osmogodišnje škole i u višoj gimnaziji.

1952. godine je školsku godinu sa uspehom završilo 62 učenika. Muzičko veće nastavnika Niže muzičke škole u Rumi održano je 5. juna 1955. u tadašnjem Domu kulture. Učestvovali su nastavnici Milica Novakov, Nada Gmizić, Đorđe Teodorović, Saretić Dr. Roman. Te godine je osnovan školski odbor Muzičke škole u Rumi u sastavu: Radoslav Jovičić, Branko Cvejić, Jelena Jovanović, Đura Kun, Branislav Gmizić, Milica Novakov i Đorđe Teodorović.

1955. godine u školi je bilo 83 učenika, odsek klavir 55, a odsek violina 28. Ruma u to vreme nije imala gradski hor.

1958. godine je svečano obeležena 10-godišnjica postojanja škole.

Već u 1958/59. bilo je 93 polaznika. Školska zgrada više ne odgovara potrebama nastave. Zbog materijalnih problema koji su počeli da se gomilaju i nerazumevanja nadležnih u Rumi za rad Muzičke škole, došlo je do napuštanja škole od strane prvog direktora i odlaska u Sremsku Mitrovicu. Tamo je nastavio rad u Osnovnoj školi "Jovan Jovanović – Zmaj".

Škola je i dalje imala javne časove, ali nije učestvovala na takmičenjima muzičkih škola.

Posle 17 godina rada – Skupština opštine Ruma je donela odluku o prestanku rada muzičke škole: "Niža muzička škola u Rumi prestaje sa radom 2. septembra 1965. godine" U obrazloženju je navedeno: "Učenicima Niže muzičke škole u Rumi da se omogući da putem tečaja – nastave rad na muzičkom obrazovanju uz određenu nadoknadu roditelja."

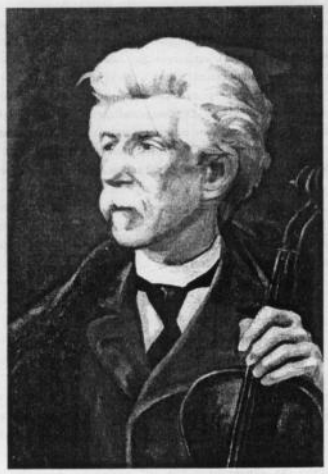

ТЕОДОР ТОША АНДРЕЈЕВИЋ АУСТРАЛИЈАНАЦ
(1852-1931), МУЗИЧАР ЧИЈЕ ИМЕ НОСИ ШКОЛА

(Уметнички рад Милана Субе, сликара из Руме)

28

ТЕОДОР-ТОША АНДРЕЈЕВИЋ АУСТРАЛИЈАНАЦ

Теодор-Тоша Андрејевић Аустралијанац, виртуоз на фаготу и виолини, заслужан за развој инструменталне музике код Срба, музички педагог који је васпитавао читаве нараштаје, плодан композитор, оснивач прве приватне више односно високе школе у Београду. Име овог познатог српског музичара носи данас Музичка школа у његовом родном граду.

Тоша Андрејевић је рођен у Руми 18. јуна 1852. године, од оца Константина, по занимању пекара, и мајке Јулијане. После завршене основне школе у Руми, учио је и завршио гимназију у Београду. Музику је почео да учи код приватних учитеља: најпре код Антонија Цимбрића, који је и сам, вођен музиком, отишао у Београд из Руме, где је пре тога био "пучки учитељ". Затим је учио код Карла Драгутина Реша. Занимљиво је да је код ових учитеља у исто време учио музику и Стеван Мокрањац. Њих двојица су се тада спријатељили и остали пријатељи до смрти.

Изузетно обдарен, Тоша се ускоро запослио и даље усавршавао као члан оркестра Народног позоришта. Године 1873. добија стипендију, одлази у Беч и студира фагот на Конзерваторијуму, а у исто време учи и обоу, клавир и виолину. У Бечу ради и као хоровођа Српског академског певачког друштва "Зора", чији су чланови били наши студенти у Бечу. Музичко образовање на Конзерваторијуму у Бечу завршио је са натпросечним успехом. Вредно је истаћи да је он наш први музичар који је стекао високо музичко образовање.

Године 1877-78. Тоша је учествовао у српско-турском рату и добио медаљу. Своју музичку каријеру наставио је

29

Иза ове одлуке Скупштине општине стајали су људи који нису били одушевљени ни самим отварањем музичке школе у Руми.

Школска зграда је претворена у стамбене просторије.

Школа се из зграде иселила и наставила да ради као истурено одељење Музичке школе "Isidor Bajić" из Новог Сада и просторијама Завичајног музеја.

1972. године поново је отворена "Школа за основно музичко образовање" у Руми, у оквиру "100 година музичког живота Руме".

Уселјавањем у нову зградu Основна музичка школа у Руми добила је адекватан простор.

Када је школа прослављала 40- годишњицу рада добила је име "Теодор – Тоша Андрејевић" према познатом српском музичару, рођеном Румљанину. Тоша је имао надимак "Australijanac" јер је једно време живео и радио у Аустралији.

У свом раду основна музичка школа "Теодор Тоша Андрејевић" у Руми постиже изванредне резултате, о чему говоре многобројна признања и дипломе.

У 1998. години наставнички колектив и ученици школе су обележили вредан јубилеј – 50 година свога постојања.

Данас музичка школа има и припремни разред.

Постоји и даље као у другим школама недостатак наставника инструменталиста. Наставници путују из Београда и Новог Сада. Мали број бивших ученика

se vraća u Rumu. Za pedeset godina rada ni jedan stan nije dodeljen muzičkoj školi pa je i to jedan od razloga demotivacije dolaska profesora u ovu školu.

Nakon završetka niže škole, veliki broj dece nastavlja srednju muzičku školu u drugim gradovima u Novom Sadu, Beogradu, Šapcu, Sremskoj Mitrovici.

Od proslave pedesetogodišnjice škole, ustanovljava se u Rumi takmičenje solo pevača – u operskoj muzici i ustanovljenje Fonda Nikole i Marice Cvejić. Muzička škola koristi polukoncertni klavir vlasništva Osnovne škole "Dušan Jerković" i njihovu salu, jer muzička škola nema sopstvenu.

Školi nedostaje polukoncertni klavir i kvalitetna harmonika za uvežbavanje u takmičenjima.

Skupština opštine Ruma je 1998. godine Muzičkoj školi dodelila Oktobarsku nagradu. Ista je školi uručena na svečanoj sednici Skupštine opštine 27. oktobra 1998. godine u Velikoj sali kulturnog centra u Rumi.

Ova knjiga je Spomenica povodom jubileja 50 godina škole.

Bivši direktori ove škole su:

1. Đorđe Teodorović (1948-1960.)
2. Mirko Vukov (1963-1983.)
3. Branka Jovičin (1983-1985.)
4. Ilija Marković (1985-1987.)
5. Hermina Gugajarka (1987-1988.)
6. Branka Jovičin (1988-)

Podaci su iz spomenice – Monografija škole: Đorđe Arsenić; Ivana Janković, 50 godina Niže muzičke škole u Rumi (1948-1998.)

RUMA
PREDŠKOLSKA USTANOVA "POLETARAC"

Ustanova za predškolsko vaspitanje i obrazovanje "Poletarac" Ruma osnovana je 1954. godine pod nazivom Dečji vrtić "Poletarac", osnivanje je izvršila SO Ruma.

Vrtić je počeo da radi sa četiri odeljenja i petoro zaposlenih.

U početku u vrtiću je organizovan samo poludnevni boravak – smeštaj dece. Organ upravljanja je bio školski odbor sa pet članova zajedno sa članovima kolektiva.

Prvi predsednik školskog odbora bio je Jugović Rada, a prvi upravnik Tomić Jelena. Vrtić ima i svoj stručni organ – Savet vaspitača koji čine svi vaspitači i upravnik.

Grupe poludnevnog boravka pri osnovnim školama u selima rumske opštine (osim Pavlovaca) Odlukom SO Ruma o izmeni i dopuni preže ustanove za decu od 29.09.1994. godine pripajaju se Ustanovi "Poletarac" u Rumi.

Značajni rezultati postignuti na smotrana dramskog stvaralaštva dece predškolskog uzrasta srema – Kulturno prosvetna zajednica opštine Sremska Mitrovica.

U ustanovi postoji stručni tim Ustanove: dva stručna saradnika pedagoga, defektolog, stručni saradnik za fizičko vaspitanje, dve medicinske sestre za preventivnu zaštitu i socijalni radnik.

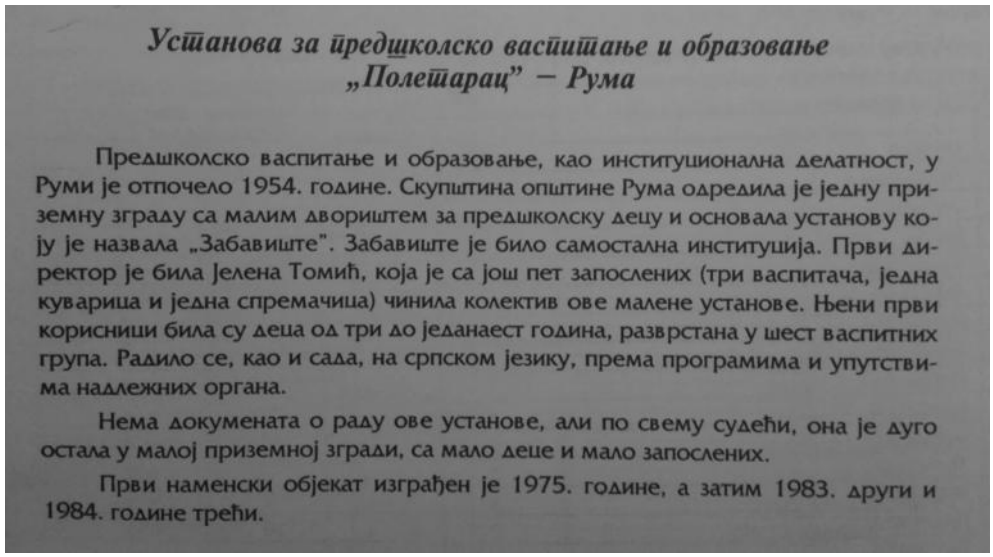

Установа за предшколско васпитање и образовање
„Полетарац" – Рума

Предшколско васпитање и образовање, као институционална делатност, у Руми је отпочело 1954. године. Скупштина општине Рума одредила је једну приземну зграду са малим двориштем за предшколску децу и основала установу коју је назвала „Забавиште". Забавиште је било самостална институција. Први директор је била Јелена Томић, која је са још пет запослених (три васпитача, једна куварица и једна спремачица) чинила колектив ове малене установе. Њени први корисници била су деца од три до једанаест година, разврстана у шест васпитних група. Радило се, као и сада, на српском језику, према програмима и упутствима надлежних органа.

Нема докумената о раду ове установе, али по свему судећи, она је дуго остала у малој приземној згради, са мало деце и мало запослених.

Први наменски објекат изграђен је 1975. године, а затим 1983. други и 1984. године трећи.

U izgradnji je novi objekat u Rumi, za boravak dece predškolskog uzrasta čiji se završetak očekuje do početka radne 2004/2005. godine.

Dosadašnji direktori:
– Tomić Jelena
– Dimov Jovanka
– Spajić Jelisavka
– Popović Verica
– Dobrosavljević Slavica
– Ristić Žika
– Ćuk Jasminka
– Jovović Gordana, sadašnji

Podatke prikupila i obradila
Mirjana Grubiša

Direktor:
Jovović Gordana

Prilog za Predškolsku ustanovu Poletarac pruzet iz knjige Ane Gavrilović „Predškolske ustanove u Srbiji 1842-2000.godina.“

Укупан број деце узраста од једне до седам година, у општини Рума, је 3.615, а у седишту општине 1.964 . Број шестогодишње деце у општини је 620, а у седишту општине 320. Обухват деце од једне до седам година целодневним боравком, у седишту општине, је 28,26%, а обухват шестогодишње деце полудневним боравком и трочасовним програмом, у општини, је 90,65%.

Иако се капацитети споро проширују због недостатка средстава за опрему (јаслени простор добијен је изградњом косог крова на објекту Центар) ова установа нема нерешених захтева за пријем деце и потребе породица за смештајем деце уважава у потпуности.

Укупан број запослених је 103,30, и то:

Послови	Број радника
– директор	1
– педагог	2
– социјални радник	0,30
– дефектолог	1
– васпитач	55
– медицинска сестра	17
– административни и финансијски послови	3
– припрема хране	5
– сервирање хране	2
– одржавање хигијене	10
– технички послови	2
– остали послови	5
Укупно:	**103,30**

Запослени у овој предшколској установи, у остваривању своје делатности, дају предност следећим задацима:

- побољшању емоционалне везе детета и васпитача, односно медицинске сестре;
- разумевању детета као субјекта васпитног процеса;
- отворености предшколске установе за породицу и окружење;
- породици као актеру процеса рада установе;
- сарадњи са другим институцијама – образовним, здравственим, културним и социјалним;
- стручном усавршавању и
- јавним наступима.

У време агресије НАТО-пакта, 1999. године, ова установа је прилагодила своје деловање новим условима. Сваки дан је организовала дружење деце и родитеља од 10 до 12 часова. Узраст деце је био од непуне године до десет година. Реализован је велики број активности, а најзначајније су биле: свакодневне заједничке игре деце и родитеља играчкама, ликовно стваралаштво, моделовање глином, бојење, спортска такмичења, традиционалне игре, друштвене игре,

Тек је *Закон о друштвеној бризи о деци* из 1992. године омогућио да се рад са децом обједини у Установи за предшколско васпитање и образовање „Полетарац" – Рума.

Мрежу њених објеката и других простора чине:

Ред. бр.	Објекат – прилагођени простор	Капацитет		Површина објекта – простора у м²
		број група	број деце	
1.	Центар	15	390	1.716
2.	Првомајска	12	327	1.708
3.	Јаслице	4	43	412
4.	Вогањ	1	19	55
5.	Стејановци	1	15	50
6.	Жарковац	1	17	40
7.	Путинци	2	63	60
8.	Доњи Петровци	1	14	40
9.	Добринци	1	14	50
10.	Краљевци	1	12	55
11.	Буђановци	1	16	60
12.	Хртковци	2	38	60
13.	Никинци	1	19	65
14.	Платичево	2	35	55
15.	Витојевци	1	14	40
16.	Грабовци	1	25	55
17.	Кленак	2	37	60
18.	Мали Радинци	1	18	50
	Укупно:	**50**	**1.116**	**4.631**

У сваком од три објекта у граду постоје кухиње са пратећим простором. У њима се годишње припреми 115.082 доручка, 161.082 ужине и 115.082 ручка, или укупно 391.246 оброка.

У постојећим објектима и прилагођеним просторима за рад са децом, „Полетарац" организује целодневни боравак за децу од једне до три године и од три до седам година, полудневни боравак, трочасовни програм и различите облике рада, у следећем обиму:

Ред. бр.	Облик рада	Број група	Број деце
1.	Целодневни боравак		
	– за децу од 1 до 3 године	6	72
	– за децу од 3 до 7 година	17	483
2.	Полудневни боравак и трочасовни програм	27	562
3.	Различити облици рада:		
	– Учење страног језика	16	382
	– Музичко забавиште	6	120
	– Ликовна радионица	3	50
4.	Развојна група	1	8
	Укупно:	**76**	**1.677**

маскенбал, модна ревија, игре упознавања, луткарске представе, рад амбалажним материјалом, такмичење парова у пресу, читање прича, гимнастика за децу и родитеље итд. Радионице су помогле бољем међусобном упознавању, али и ослобађању од страха, узнемирења и стрепње.

Ово вредно искуство, подржано свесрдно од Радио Срема у Руми, покренуло је запослене да са више пажње идентификују потребе породица и да им понуде и другачије садржаје рада од уобичајених. Са тим изазовима Установа за предшколско васпитање и образовање „Пометараш" у Руми покушава да оствари један од својих циљева – већу отвореност за породице и локалну заједницу.

ŠKOLE U OPŠTINI SREMSKA MITROVICA

U opštini Sremska Mitrovica ima 9 osnovnih škola: 5 u gradu, 1 u gradskom naselju Mačvanska Mitrovica, 1 u prigradskom mestu Laćarak i po jedna u selima Kuzmin i Martinci.

Samostalne škole u Laćarku i Martincima. Ostale su integrisane.

U gradu postoje Predškolska ustanova „Pčelica", Muzička osnovna i srednja „Petar Krančević" i Osnovna i srednja škola „Radovoj Popović".

Predstavićemo škole po azbučnom redu:

1. „BOŠKO PALKOVLJEVIĆ – PINKI" sa područnim školama: u Grgurevcima (osmorazredna) i Šuljmu (četvororazredna)
2. „JOVAN JOVANOVIĆ – ZMAJ" sa područnim školama u Jarku i Šašincima (osmorazredne)
3. „JOVAN POPOVIĆ" sa područnim školama u Velikim Radincima (osmorazredna), Bešenovu (četvororazredna) i Bešenovačkom Prnjavoru (kombinovano)
4. „SVETI SAVA" sa područnim školama u Čalmi (osmorazredna) i Divošu (osmorazredna) i Staroj Binguli (kombinovano) „SLOBODAN BAJIĆ – PAJA" sa područnim školama u Manđelosu (osmorazredna) i Ležimiru (četvororazredna) i Šišatovcu (četvororazredna kombinovana)
5. KUZMIN: „BRANKO RADIČEVIĆ" sa područnim u Bosutu (osmorazredna) i Sremskoj Rači (četvororazredna)
6. LAĆARAK: „TRIVA VITASOVIĆ – LEBARNIK" samostalna (osmorazredna)
7. MARTINCI: „JOVAN JOVANOVIĆ–ZMAJ" samostalna (osmorazredna)
8. MAČVANSKA MITROVICA: „DOBROSAV RADOSAVLJEVIĆ – NAROD" sa područnim u Salašu Noćajskom (četvororazredna) Zasavica II (četvororazredna); Noćaj (osmorazredna) sa Radenkovićem (četvororazredna); Ravnje (osmorazredna) i Zasavica I (četvororazredna)
9. MUZIČKA ŠKOLA OSNOVNA I SREDNJA „PETAR KRANČEVIĆ"
10. OSNOVNA I SREDNJA ŠKOLA „RADIVOJ POPOVIĆ"
11. PREDŠKOLSKA USTANOVA „PČELICA"

SREMSKA MITROVICA
OSNOVNA ŠKOLA „ BOŠKO PALKOVLJEVIĆ – PINKI “

Osnovna škola „Boško Palkovljević – Pinki“ se nalazi u ulici Zmaj Jovina broj 27 u Sremskoj Mitrovici. Po samom osnivanju radila je kao četvororazredna škola u 4 zgrade: stara gimnazija, „Palestina“ i dve zgrade udaljene oko 1.500 metara u Hesni. Škola je osnovana školske 1953/54. godine pod nazivom Osmogodišnja škola broj 2, a školske 1956/57. dobija naziv Ogledna osnovna škola „Boško Palkovljević – Pinki“. Od 1965. godine škola je vežbaonica Učiteljske škole u Sremskoj Mitrovici. Od osnivanja škola je i centar za usavršavanje nastave i kadrova. Svi seminari, kursevi i stručni sastanci organizovani su u ovoj školi.

Osnovna škola Boško Palkovljević – Pinki, Sremska Mitrovica u svom sastavu ima 2 izdvojena odeljenja u Grgurevcima i Šuljmu.

Osnovna škola Slobodan Bajić – Paja, Grgurevci je nastala reformisanjem „Škole ženske mladeži“, koja je osnovana daleke 1889. godine i radila sve do 1943. godine. Od aprila 1944. godine počela je sa radom četvororazredna osnovna škola koja je imala ukupno 87 učenika.

Škola je tada nosila naziv Jovan Popović, koji je zadržala do 27.11.1963. godine. Tada je SO Sremska Mitrovica donela rešenje o osnivanju i konstituisanju osnovne škole Slobodan Bajić Paja (br. rešenja 01-19564). Školske 1970/71. godine područje škole obuhvatalo je naselja: matična škola u Grgurevcima sa izdvojenim odeljenjima Šuljam i Manđelos i ukupnim brojem učenika 622. Škola je prvi put registrovana 21.03.1979. godine, kao vaspitno – obrazovna ustanova.

Stara školska zgrada osnovne škole u Šuljmu sagrađena je pre 1900. godine, a sadašnja zgrada u periodu između 1919. i 1930. godine.Škola je bila četvororazredna i nosila je naziv „Uroš Stojšić“. Učenici su razrede od petog do osmog završavali u Grgurevcima, a školske 1970/71. godine zvanično su postali izdvojeno odeljenje osnovne škole „Slobodan Bajić – Paja“, Grgurevci.

Prva registracija Osnovne škole „Boško Palkovljević – Pinki“, Sremska Mitrovica u Okružnom privrednom sudu u Sremskoj Mitrovici bila je 08.12.1965. godine, a poslednja registracija bila je 25.10.1979. godine prilikom udruživanja Škole za osnovno vaspitanje i obrazovanje „Slobodan Bajić-Paja“, Grgurevci

Deo kolektiva škole 2003. godina

u radnu organizaciju Škola za vaspitanje i obrazovanje „Boško Palkovljević – Pinki“, Sremska Mitrovica. Škola je zvanično osnovana od strane Skupštine opštine Sremska Mitrovica 27.11.1963. godine, rešenjem br. 01-19556 pod nazivom Osnovna škola „Boško Palkovljević-Pinki“. Škola je počela sa radom po zvaničnom završetku drugog svetskog rata. Školske 1953/54. godine škola je imala 816 učenika i 20 odeljenja (329 učenika nižih razreda u 12 odeljenja i 487 učenika viših razreda u 8 odeljenja).

Nastavno osoblje su činili: 4 profesora, 6 nastavnika, 6 stručnih učitelja i 8 učitelja.Uslovi za rad su bili loši kao i opremljenost škole sve do preseljenja početkom oktobra 1959. godine, u novoizgrađenu školsku zgradu u ulici Zmaj Jovinoj 27 gde se i danas nalazi.

Zgrada škole je sagrađena 1959. godine sredstvima Autonomne pokrajine Vojvodine i Skupštine opštine Sremska Mitrovica. U novoj zgradi su postojale i postoje: 12 učionica, 1 laboratorija, 1 radionica, odgovarajući kabineti, fiskulturna sala i nekoliko sporednih prostorija. U dvorištu zgrade nalazi se lokalitet starog Sirmijuma. Škola je 1959. godine bila opremljena u ono vreme savremenim audio – vizuelnim sredstvima. U periodu od 1956. do 1967. godine

Zgrada škole

škola je bila ogledna. Nastavne planove i programe rada donosio je Savet za prosvetu i kulturu AP Vojvodine.

Ne postoje precizni podaci, ali je škola najverovatnije još kao osnovna četvorogodišnja, učestvovala u realizaciji tečajeva opismenjavanja prestarele dece i omladine i neposredno po završetku Drugog svetskog rata, kao i opismenjavanju odraslih. Škola je školske 1976/77. godine formirala odeljenje za obrazovanje odraslih sa 50 polaznika.

Škola u Sremskoj Mitrovici nije imala u svom sastavu predškolska odeljenja sem produženog boravka (od 1975 do 1990.godine). U Grgurevcima je otvoreno predškolsko odeljenje u proleće 1986. godine, a pripojeno predškolskoj ustanovi 1990. godine.

Đačka zadruga počinje sa radom 26.08.1994. godine i bavila se prodajom đačke užine i školskog pribora.

U savremenim uslovima razvoja školstva konstituisan je novi sistem obrazovno – vaspitnog rada koji je obuhvatao osnovno vaspitni rad van učionica: ekskurzije, škole u prirodi, letnje učionice i sl. Po sadržajima rada i organizacionim karakteristikama nastava u prirodi se bitno razlikuje od redovne nastave. Ekskurzije i škola u prirodi su opravdale svoje postojanje, ali ne u dovoljnoj meri. Škole u prirodi ne povezuju dovoljno teorijsko znanje sa praktičnim i

Đaci iz škole u Šuljmu 2003.godine

terenskim oblicima saznavanja, pa samim tim ne objedinjuju funkcije i zadatke osnovnog obrazovanja i vaspitanja sa funkcijama i zadacima aktivnog odmora, rekreacije i boravka na svežem vazduhu.

Ocenjivanje prosvetnih radnika uvedeno je pedesetih godina prošlog veka sa ocenama: naročito se ističe, ističe se, zadovoljava, i ne zadovoljava. Ocene su izricali prosvetni inspektori, direktori škola, Pedagoški zavodi...

O našoj školi nije do sada objavljena ni jedna monografija ili hronika.

Brojno stanje učenika u 2000-oj godini bilo je sledeće:

1-8 razreda 888 učenika u 43 odeljenja (2 kombinovana u Šuljmu).

Strani jezik koji se izučava u školi je:

– engleski jezik – od 5 do 8 razreda u Sremskoj Mitrovici kao redovan nastavni predmet;
– ruski jezik – od 5 do 8 razreda u Grgurevcima kao redovan nastavni predmet;
– engleski jezik – od 3 do 8 razreda u Grgurevcima i u trećem i četvrtom razredu u Šuljmu kao izborni nastavni predmet.

Nastavno i vannastavno osoblje škole 2000. godine čine:21 profesor, 38 nastavnika, direktor škole, sekretar, pedagog, psiholog, bibliotekar, 2 administrativna radnika, domar, ložač, kuvar, servirka, i 8 pomoćnih radnika.

Škola u Grgurevcima – za vreme časa -2003.godine

Od osnivanja i prelaska u novu zgradu 1959. godine škola ima đačku biblioteku, koja je 1995. godine ušla u sastav gradske biblioteke „Gligorije Vozarević", a trenutno stanje bibliotečkog fonda je:

– matična škola 6989 knjižkog fonda
– Grgurevci 2446 knjižkog fonda
– ukupno 9435 knjižkog fonda.

Godine 1959. kada je izgrađena nova školska zgrada izgrađeni su i fiskulturna sala, sportski tereni, školska radionica i kabineti, sem kabineta za informatiku koji je opremljen i urađen školske 1997/98. godine, odnosno usavršen donacijama godine 2002. i trenutno raspolaže sa 8 najsavremenijih računara i svom pratećom opremom.

Matična škola ima centralno grejanje priključeno na gradski toplovod, a uvedeno tokom školske 1971/72. godine što je utvrdio nadzorni organ 1972. godine prilikom pregleda škole. U Grgurevcima centralno grejanje je završeno januara 2002. godine.

U školi funkcioniše pedagoška služba od školske 1986/87. godine, a od školske 1996/97. godine sa radom je počeo i školski psiholog. Zdravstvenu i socijalnu službu škola nikad nije imala.

Jedina integraciona promena koja je zahvatila školu desila se školske 1979/80. godine kada je matičnoj školi u Sremskoj Mitrovici pridružena škola za osnovno vaspitanje i obrazovanje „Slobodan Bajić-Paja“ iz Grgurevaca u čijem je sastavu već bilo područno odeljenje sela Šuljam. Učenici iz izdvojenog odeljenja Šuljam nakon završetka četvrtog razreda nastavljaju pohađanje nastave od petog do osmog razreda u školi u Grgurevcima. Učenici putuju oko 5 kilometara organizovanim prevozom (autobusom). Putovanje ponekad stvara probleme kao što su neplanirani izostanci učenika sa nastave i propuštanje nastavnog gradiva te zbog toga i kasnije teškoće u njegovom savladavanju, teškoće u pohađanju dopunske i dodatne nastave, učešće u sekcijama i drugim oblicima vannastavnih aktivnosti.

Učenici škole i odeljenski starešina tokom cele školske godine su angažovani u različitim oblicima društveno – korisnog rada, kao npr. uređenje škole, učionica, hodnika, školskog dvorišta, atletske staze, zasađivanje drveća u školskom dvorištu, pravljenje zidnih novina, panoa, učešće u humanitarnim akcijama, akcijama Crvenog krsta,... kao i svim drugim oblicima društveno-korisnog rada organizovanim na nivou grada.

Dan škole se radno i svečano obeležava 14. novembra. Tog dana je 1920. godine rođen Boško Palkovljević-Pinki, narodni heroj, po kojem je škola dobila ime.

Dan škole se obeležava sledećim aktivnostima:

– sportska takmičenja učenika škole

– izbor najboljih literarnih i likovnih radova

– izložba likovnih i tehničkih radova

– svečana akademija u izvođenju učenika škole za roditelje, goste, nastavnike i učenike škole.

Najznačajniji događaj u radu škole je izgradnja i preseljenje u novu školsku zgradu 1959. godine. Drugi značajan događaj je obeležavanje 40 godina postojanja škole od 02.06. do 09.06.1995. godine. Program obeležavanja godišnjice pod nazivom „Pinkijevi dani“ bio je sledeći:

– slikarska izložba bivših učenika Pinkijeve škole (gradska biblioteka)

– izložba dečijih radova iz oblasti likovnog i tehničkog stvaralaštva (gradska biblioteka);

– muzički koncert Filharmonije mladih iz Beograda;

– sportska takmičenja i

– svečana akademija u sali pozorišta „Dobrica Milutinović“.

Treći značajan događaj u radu škole je obeležavanje 110 godina „Škole ženske mladeži“ u Grgurevcima 1999. godine (1889-1999). Program obeležavanja godišnjice bio je sledeći:

– izložba dečijih radova iz oblasti likovnog i tehničkog stvaralaštva;
– sportska takmičenja i
– svečana akademija u Domu kulture

Postoji plan za završetak školske zgrade u Sremskoj Mitrovici koji obuhvata izgradnju drugog (glavnog ulaza) u školu, hola za obeležavanje značajnih događaja u školi, ograđivanje školskog dvorišta i igrališta. U okviru zdravstvene službe planira se otvaranje ambulante i zubne ordinacije. Planira se i izgradnja nove školske zgrade u Šuljmu. Škola će aktivno učestvovati u svim predstojećim reformama školstva, na seminarima za stručno usavršavanje nastavnika, stručnih saradnika, direktora i podsticati stručno usavršavanje i obrazovanje nastavnog osoblja.

Trenutno školu pohađa 35 učenika čiji su roditelji izbeglice iz poslednjih ratova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (Srem. Mitrovica, Grgurevci, Šuljam).

Podaci o nagrađivanju škole su:

– 1965. godine škola je dobila srebrnu plaketu „Boris Kidrič" Predsedništva veća narodne tehnike Jugoslavije za izvanredne rezultate u oblasti tehničke kulture;

– 1969. godine školi je dodeljena plaketa fonda „1. Novembar" za posebne zasluge u oblasti unapređenja nastave, a povodom 25. godišnjice oslobođenja Sremske Mitrovice. Istovremeno je nagrađena i Jelica Galović, učitelj ove škole.

– 1970. godine Savezno veće narodne tehnike dodelilo je školi zlatnu plaketu za tehničku kulturu.

Dobitnici nagrada, povodom 1. novembra, Dana oslobođenja Sremske Mitrovice su:

– 1977. godine – učiteljica Emilija Pavlović;

– 1977. godine „Spartakovu nagradu" u oblasti fizičkog vaspitanja dobila je nastavnica Emilija Liščević;

– 1977. godine nagrade su dobili učenici:

1. Tatjana Rosić – istorija
2. Aleksandar Lazić – prirodne nauke
3. Aleksandar Marinković – prirodne nauke
4. Građevinska sekcija
5. Tatjana Venčelovski -literarni radovi
6. Predrag Jovanović, Pavlica Vasiljević, Ljupka Atanacković – muzički pokušaji
7. Slobodan Panić – umetnička fotografija

– 1978. godine nagrade su dobili učenici:
1. Mirjana Šojić – istorija
2. Katarina Hašimoto – istorija
3. Vera Đurković – društvene nauke
4. Branko Perunović – prirodne nauke
5. Aleksandra Stanojević – prirodne nauke
6. Eva Lazić – prirodne nauke
7. Svetlana Prica – prirodne nauke
8. Građevinska sekcija
9. Dragan Beočanin – likovni radovi
10. Tatjana Tatomirović – muzički pokušaji
11. Tatjana Venčelovski – muzički pokušaji
12. Dejan Petrović i Momčilo Janković – fizika
13. Dejan Petrović i Predrag Kuzminac – fizika
14. Domogaj Truhar – literarni radovi
15. Svetlana Prica – literarni radovi
16. Valerija Kalenić – prva nagrada Saveznog značaja za literarni rad

– 1979. godine nagradu su dobili:
1. Tatjana Venčelovski – istorija
2. Zorica Radekić – društvene nauke
3. Mirjana Šojić i Mirjana Jeftić – prirodne nauke
4. Dejan Predić – prirodne nauke
5. Vladimir Ljubišić – tehnika
6. Tatjana Venčelovski – muzički pokušaj
7. Ljiljana Dugošija i Aleksandra Jovanović – muzički pokušaj
8. Katarina Hašimoto – film
9. Svetlana Prica – literarni radovi

– 1980. godine nagrade su dobili:
1. Branislab Birovljev – fizika
2. Zoran Ostojić – geografija
3. Tamara Đurđević – matematika
4. Slobodan Zdelar i Žarko Suvić – foto tehnika
5. Ivana Savić – muzičko stvaralaštvo

Opštinski savez organizacija za Socijalističko vaspitanje i brigu o deci Sremska Mitrovica dodeljuje Povelju pioniru samoupravljaču Simovljević Snežani (22.05.1981).

– školske 1986/87. godine osvojeno 2 prve nagrade, 5 drugih i 1 treća

– školske 1987/88. godine novembarske nagrade dodeljene u OŠ Triva Vitasović – Lebarnik

– školske 1989/90. godine dodeljene novembarske nagrade iz oblasti likovnog i muzičkog stvaralaštva

– školske 1991/92. godine dodeljena novenmbarska nagrada iz oblasti muzičkog stvaralaštva

– 1992. godine nagradu je dobila nastavnik matematike Atanacković Leposava.

„Svetosavske povelje" su dodeljene učenicima:

– školske 1993/94. godine – Božić Časlav

– školske 1997/98. godine

1. Bogosavljević Bora; prirodne nauke
2. Ivanuš Marko: prirodne nauke
3. Ivanuš Zdravko: likovno stvaralaštvo
4. Vujić Goran: prirodne nauke

– školske 1998/99. godine – Ružević Željka, Erak Miroslav, Nenad Kepčija, Ognjen Nedaković, Milena Maksić

– školske 1999/2000. godine škola je nagrađena od strane SO Sremska Mitrovica „Svetosavskom poveljom"

IZVORI PODATAKA:

1. Letopis OŠ „Boško Palkovljević- Pinki", Sremska Mitrovica

2. Letopis izdvojenog odeljenja u Grgurevcima

3. Nikola S. Spajić: Školstvo u Mitrovici od Drugog svetskog rata do pred kraj 20. veka, Pedagoška stvarnost 5-6, Novi sad 2001.

4. Sretenije Zorkić: Boško Palkovljević-Pinki, Budućnost-Novi Sad 1971.

5. Izveštaj o istorijatu škole, gospodina Nićetin G. Vase, Sremska Mitrovica, mart 1999.

6. Školska dokumentacija: izvodi iz sudskog registra, statistički podaci, urbanistički planovi. Godišnji program rada škole, matična knjiga radnika, arhivski podaci....

Podatke prikupili i sredili:
Snežana Milovac – psiholog škole
Sofija Brijak – sekretar škole

SREMSKA MITROVICA
OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ – ZMAJ“

Zmajeva škola ima bogatu istoriju. Javlja se 1724.godine kao Srpska veroispovedna škola – Mešovita osnovna škola. Prvo žensko odeljenje otvoreno je 1857.godine. Prva školska zgrada sagrađena je 1872.godine. Pred Prvi svetski rat škola je postala petorazredna. Po završetku rata obe škole (muška i ženska) spojene su u jednu – Mešovitu osnovnu školu. Za reme Drugog svetskog rata školsku zgradu je zaposela nemačka vojska, a pred kraj rata u njoj su bili partizani. Za vreme rata škola se selila po privatnim kućama. Nesrećan slučaj u školi desio se 1944. Godine prilikom obuke vojske u rukovanju minama. Greškom je došlo do eksplozije tako da je školska zgrada skoro uništena. Potpuna osmogodišnja škola postala je 1950. godine.

Osnovna škola „Jovan Jovanović Zmaj“ počela je da radi 7.12.1944. godine kao četvororazredna škola. U školi je bilo zaposleno 9 učiteljica. Prosvetni radnici su pored redovne nastave organizovali i analfabetske tečajeve za odrasle, predavanja i priredbe u obliku narodnog univerziteta, uređivali su mesne biblioteke i čitaonice i izdavali zidne novine.

Ova četvororazredna škola radila je do 1953. godine. Imala je 18 odeljenja od I do IV razreda i 941 učenika. Broj učenika po odeljenjima se kretao od 48 do 57.

Školske 1953/54. godine četvororazredna škola prerasta u osmogodišnju. Te godine je izvršena reorganizacija Osnovne škole i nepotpune mešovite Gimnazije u Sremskoj Mitrovici i od te dve škole formirane su Osmogodišnje škole broj 1 i broj 2. Osmogodišnjoj školi broj 1 dodeljena je zgrada bivše Ško-

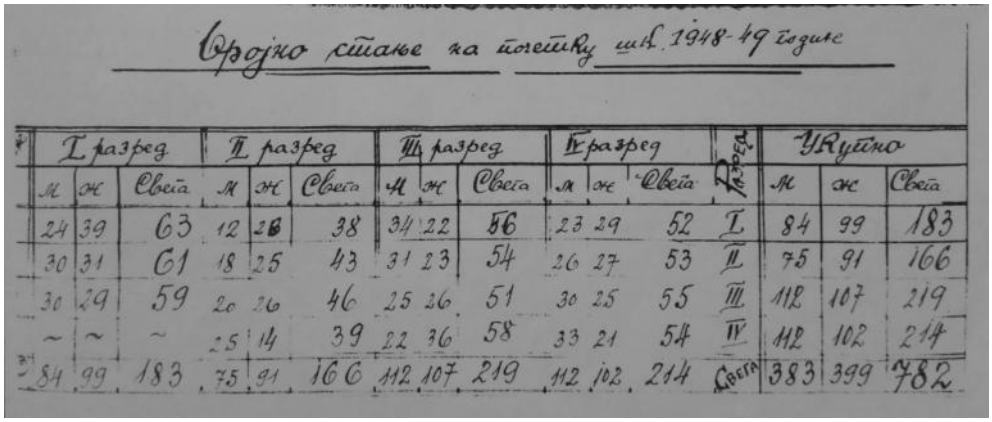

Бројно стање на почетку шк. 1948-49 године

I разред			II разред			III разред			IV разред			Разред	Укупно		
м	ж	Свега	м	ж	Свега	м	ж	Свега	м	ж	Свега		м	ж	Свега
24	39	63	12	26	38	34	22	56	23	29	52	I	84	99	183
30	31	61	18	25	43	31	23	54	26	27	53	II	75	91	166
30	29	59	20	26	46	25	26	51	30	25	55	III	112	107	219
~	~	~	25	14	39	22	36	58	33	21	54	IV	112	102	214
84	99	183	75	91	166	112	107	219	112	102	214	Свега	383	399	782

Brojno stanje đaka školske 1948/49.godine

Kolektiv škole iz 1953/54.godine

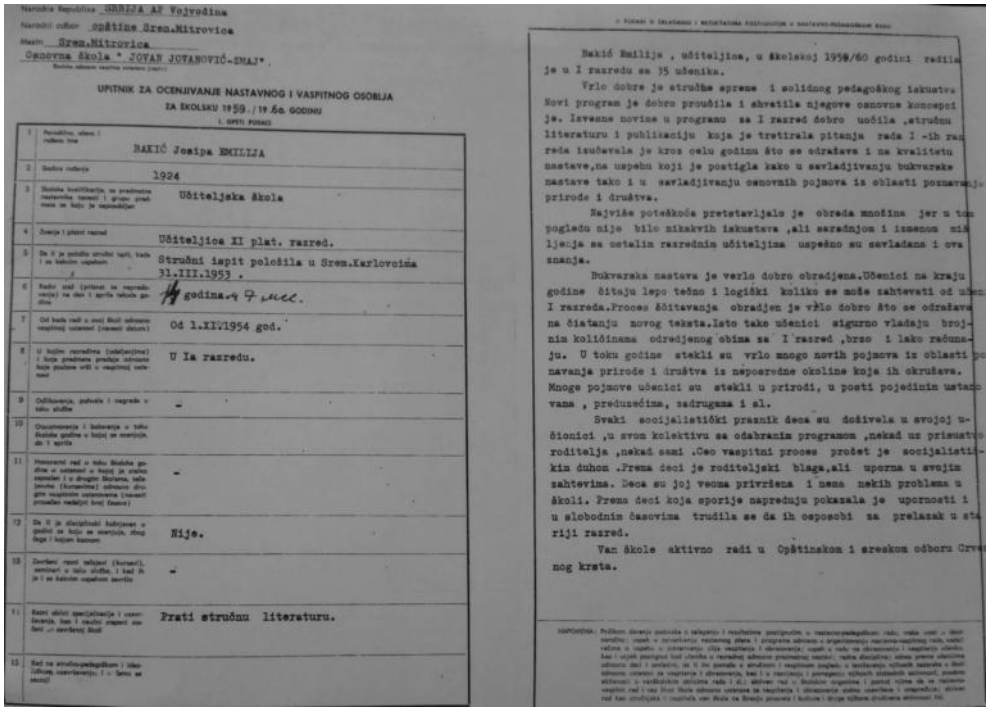

Narodna Republika SRBIJA AP Vojvodina
Narodni odbor Opštine Srem.Mitrovica
Mesto: Srem.Mitrovica
Osnovna škola " JOVAN JOVANOVIĆ-ZMAJ"

UPITNIK ZA OCENJIVANJE NASTAVNOG I VASPITNOG OSOBLJA
ZA ŠKOLSKU 1959./19.60. GODINU
I. OPŠTI PODACI

1	Prezime, ime i ime roditelja	BAKIĆ Josipa EMILIJA
2	Godina rođenja	1924
3	Školska kvalifikacija, to jest stručna nastavničke struke! I godina završena na koji je najviša	Učiteljska škola
4	Zvanje i platni razred	Učiteljica XI plat. razred.
5	Da li je položio stručni ispit, kada i na kakvom uspehu	Stručni ispit položila u Srem.Karlovcima 31.III.1953 .
6	Radni staž (prikaz za napredovanje) na dan 1 aprila tekuće godine	4 godina 4 mes.
7	Od kada radi u ovoj školi odnosno vaspitnoj ustanovi (navesti datum)	Od 1.XII.1954 god.
8	U kojim razredima (odeljenjima) i koje predmetne grupacije odnosno koje poslove vrši u vaspitnoj ustanovi	U Ia razredu.
9	Odlikovanja, pohvale i nagrade u toku službe	-
10	Osuđivanost i kažnjavanje u toku školske godine u kojoj se ocenjuje, do 1 aprila	
11	Vanredni rad u toku školske godine u ustanovi u kojoj je zaštitni nadzor i u drugim školama, radionicama (kursevima) odnosno drugim vaspitnim ustanovama (navesti prisutan nedeljni broj časova)	-
12	Da li je disciplinski kažnjavan u godini za koju se ocenjuje, kog roka i kojom kaznom	Nije.
13	Održani javni časovi, seminari u toku službe, i kad i da je i na kakvom uspehu održao	-
14	Kojim oblici specijalizacije i usavršavanja, kao i rezultat stečenih stručnih usavršavanja školi	Prati stručnu literaturu.
15	Rad na stručno-pedagoškom i ideološkom usavršavanju, i u čemu se sastoji	

Bakić Emilija , učiteljica, u školskoj 1959/60 godini radila je u I razredu sa 35 učenika.

Vrlo dobre je stručne spreme i solidnog pedagoškog iskustva Novi program je dobro proučila i shvatila njegove osnovne koncepci je. Izvesne novine u programu sa I razred dobro uočila ,stručnu literaturu i publikaciju koja je tretirala pitanja rada I -ih ra reda izučavala je kroz celu godinu što se odražava i na kvalitetu nastave,na uspehu koji je postigla kako u savladjivanju bukvareke nastave tako i u savladjivanju osnovnih pojmova iz oblasti poznavanj prirode i društva.

Najviše poteškoća pretstavljalo je obrada množina jer u tom pogledu nije bilo nikakvih iskustava ,ali saradnjom i izmenom mi ljenja sa ostalim razrednim učiteljima uspešno su savladana i ova znanja.

Bukvareka nastava je veslo dobro obradjena.Učenici na kraju godine čitaju lepo tečno i logički koliko se može zahtevati od uče I razreda.Proces čitavanja obradjen je vrlo dobro što se odražava na čitanju novog teksta.Isto tako učenici sigurno vladaju broj nim količinama odredjenog obima sa I razred ,brzo i lako računa ju. U toku godine stekli su vrlo mnogo novih pojmova iz oblasti po navanja prirode i društva iz neposredne okoline koja ih okružava. Mnoge pojmove učenici su stekli u prirodi, u posti pojedinim ustano vama , preduzećima, zadrugama i sl.

Svaki socijalistički praznik deca su dočivela u svojoj u čionici ,u svom kolektivu sa odabranim programom ,nekad uz prisustv roditelja ,nekad sami .Ceo vaspitni proces prožet je socijalisti kim duhom .Prema deci je roditeljski blaga,ali uporna u svojim zahtevima. Deca su joj veoma privržena i nema nekih problema u školi. Prema deci koja sporije napreduju pokazala je upornosti i u slobodnim časovima trudila se da ih osposobi za prelazak u st riji razred.

Van škole aktivno radi u Opštinskom i sreskom odboru Crv nog krsta.

Ocenjivački list nastavnog osoblja – 1959/60.godina

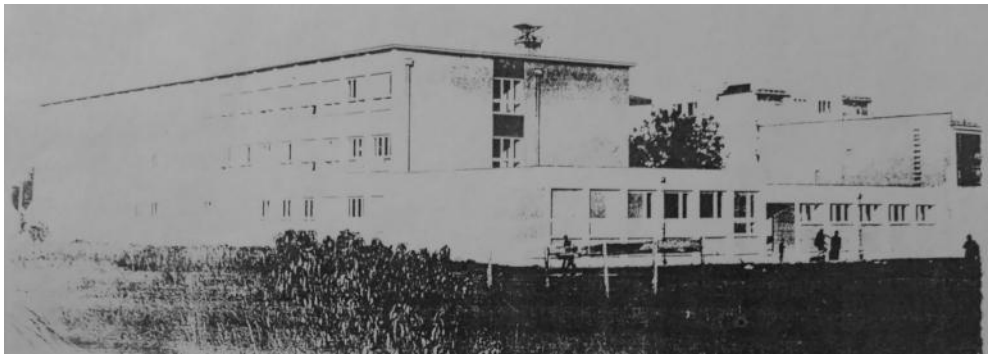

Nova zgrada škole – 1972.godina

le učenika u privredi i zgrada „Palestine“, a Osmogodišnjoj školi br 2, zgrada mešovite Gimnazije, s tom da radi popodne.

Osmogodišnja škola broj 1 dobija ime dečIjeg pesnika „Jovana Jovanovića Zmaja“ 19 marta 1954. godine. Školske 1960/61. godine iz „Zmajeve“ škole se izdvaja jedan deo učenika i učitelja i prelazi u osnovnu školu „Jovan Popović“. 1960/61. radi samostalna škola za obrazovanje odraslih: Radnička Gimnazija.

U zimu 1961. godine u požaru je izgorela zgrada Osnovne škole „Jovan Jovanović Zmaj“ i „Zmajevci“ postaju podstanari Osnovne škole „Boško Palkovljević- Pinki“. U zgradu škole „Pinki“ preseljeni su viši razredi, od V – VIII razreda i uprava škole, a nastava za učenike od I do IV razreda se izvodi u „Palestini“, u podrumskim prostorijama Gimnazije i u zgradi male škole koja se nalazila na mestu današnjeg Sportsko – poslovnog centra „Pinki“. Pri školi su radila specijalna odeljenja za ometenu decu sve do otvaranja samostalne škole.

Nova zgrada Osnovne škole „Jovan Jovanović Zmaj“ izgrađena je 1971. godini samodoprinosom građana Sremske Mitrovice. Prvi nastavni dan u novoj školskoj zgradi bio je 5. septembar 1971. godine. Škola je svečano otvorena 30. oktobra 1971. godine u čast oslobođenja grada. Na ulazu u zgradu postavljena je spomen ploča na kojoj piše: „Iz ljubavi prema svojoj deci građani Sremske Mitrovice zajedničkim sredstvima podigli su ovu školu i posvećuju je imenu velikog pesnika Jovana Jovanovića Zmaja.

Školska zgrada ima 3.900 kvadratnih metara prostora i to 16 učionica, 4 kabineta, fiskulturnu salu, svečanu salu, hol za izvođenje kulturnih aktivnosti i prostorije za nastavnike i administrativno osoblje u školi.

Septembra 1979. godine škola „Jovan Jovanović Zmaj“ je počela da radi kao integrisana koju su činile Osnovna škola „Dositej Obradović“ iz Šašinaca i Osnovna škola „Boris Kidrič“ iz Jarka.

Kolektiv škole

Obe škole su osmorazredne. U godini integrisanja u školi u Sremskoj Mitrovici je bilo 1040 učenika raspoređenih u 35 odeljenja. U Šašincima je bilo 218 učenika i 8 odeljenja, a u Jarku isto 8 odeljenja sa 239 učenika.

Školska zgrada u centralnoj školi sada ima 18 učionica opšte namene, 2 kabineta za likovnu kulturu i tehničko obrazovanje, fiskulturnu salu, medioteku i biblioteku sa 6.515 knjiga. Škola poseduje 5 kompjutera, dve muzičke linije, dva televizora, dva fotokopir aparata, razglasnu stanicu i dr.

Učenici i nastavnici su veoma ponosni na svoju školu zbog brojnih priznanja i nagrada od opštinskih do međunarodnih takmičenja.

Đačka kuhinja u školi počela je sa radom od 1956. godine.

Škola ima biblioteku otvorenu 1967. godine sa fondom od 7.000 naslova i đački list „Zmaj".

U staroj školi 1961. u požaru je izgorelo 2.000 knjiga školske biblioteke.

Preko 20 godina škola ima formiranu pedagoško-psihološku službu.

Informatički kabinet

1971. održani su prvi „Zmajevi susreti“ škola u Sremskoj Kamenici.

Već drugi susreti „Zmajevih“ škola održani su u Sremskoj Mitrovici 1972. Pokrovitelj je bila Opština Sremska Mitrovica. Bilo je 25 škola učesnika iz svih republika u SFRJ.

Učenici „Zmajeve“ škole su dobitnici mnogobrojnih priznanja: zlatna medalja iz matematike na međunarodnoj olimpijadi, dve prve nagrade iz matematike na saveznom nivou, prva i treća nagrada na saveznom nivou iz fizike, dve međunarodne i više saveznih nagrada iz likovne kulture, dve prve nagrade saveznog nivoa u šahu, prve nagrade na školskoj olimpijadi u košarci i odbojci,... Spisak je podugačak. Nagrade su dobijali i nastavnici i škola kao ustanova.

U 2000. godini upisano je 755 đaka u školi u gradu sa 27 odeljenja (13 nižih i 14 viših razreda). Uči se engleski jezik od V razreda.

Na kraju prošlog veka u školi je 35 nastavnika i 19 radnika van nastave: direktor, pedagog, psiholog, sekretar, računovođa, bibliotekar, mediotekar, pomoćno osoblje (19). Ovo su podaci bez područnih škola. Od 1998. godine u školi je počela kompjuterizacija. Otvoren je informatički kabinet.

Zgrada škole danas

Dosadašnji direktori škole su: Boža Milaković, Slobodan Bošnjaković, Đorđe Bežanović, Smilja Bogdanović, Luka Šojić, Ćira Jovanović, Branislav Grković, Danilo Đalinac, Biljana Vujin, Stevan Savičević, Bojana Bugarski, Vasiljka Laketić, Zoran Đurić.

PODRUČNA ŠKOLA U ŠAŠINCIMA

Selo Šašinci pominje se prvi put 1477. godine.

Prva srpska škola u selu javlja se 1749. godine pod imenom „Mala srpska veroispovedna škola". Imala je pet učenika. Nastavu je izvodio sveštenik Mojsije Popović. U selu je bilo 30-tak porodica.

U 1772. godini Graničarski puk je osnovao „Graničarsku trivijalnu školu" (spominje se u knjizi Andrije Ognjanovića: „Graničarske narodne škole i njihovi učitelji na teritoriji Vojvodine od 1774. do 1872...).

Đaci škole u Šašincima – 2003.godina

U ovoj školi se učio nemački i srpski jezik.

U školi je radio učitelj Rudolf Veseli, Čeh, koji je nemački osrednje govorio, a srpski nije znao, ali je bio darovit muzičar.

Uz pomoć graničarskih vlasti 1773. godine u selu je podignuta crkva. Ikonostas u crkvi je odslikao Teodor Kračun.

1780. godine u školi se spominje učitelj Mojsije Bugarski koji đake uči čitanju i pisanju.

1888. godine u Šašincima je podignuta školska zgrada u kojoj se i danas održava nastava. Mnogo đaka i nastavnika je prošlo kroz ovu školu. Vreme je ostavilo traga na školu pa i na njene đake.

Danas u Šašincima (misli se na 2000. godinu) ima 151 učenik.

Na početku 20. veka (1905.) bilo je 220 đaka. Izvodi iz knjige St. Drobca: „Oaza slobode"

Poznate ličnosti ponikle iz ove škole su: dr Svetolik Milanković, hirurg, dr Saša Orlović, prof Šumarskog fakulteta, Vladimir Beloš, elektorinženjer, bivši predsednik opštine S. Mitrovica i dr.

PODRUČNA ŠKOLA U JARKU

Škola u Jarku prvi put se pominje 1733. godine, a izgradnja školske zgrade 1746. godine. U Jarku je 1766. bilo 10 đaka, a učitelj je bio Grigorije Bojčić. 1871/72. u jaračkoj školi bilo je 57 đaka.

Za vreme Prvog svetskog rata selo Jarak je izgorelo, a 1917. je rad škole obnovljen. Između dva svetska rata u selu je bila „petovnica" škola sa pet razreda. U Drugom svetskom ratu izgorela je seoska i školska arhiva.

Poznati đaci jaračke škole su: Pavle Gajić, general, dr Lazar Ivančević, urolog, Milena Selenić, glumica, Žarko Bošnjaković, prof Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, bivši predsednici opštine Sremska Mitrovica Đorđe Stojišić, Dušan Gajić, Dušan Komadinović i Ilija Milinović.

SREMSKA MITROVICA
OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN POPOVIĆ"

Ovo je najmlađa škola u gradu.

Posle izgradnje stambenog naselja „Blok B" u Sremskoj Mitrovici uvećao se broj stanovnika i javila se potreba da se izgradi nova škola.

Povodom 40 godina postojanja škola je izdala monografiju autora profesora Stanislava Dejanovića, a za izdavača je u potpisu Petar Radmanović, direktor škole. Jedna sasvim solidna i moderna monografija škole izašla je početkom XXI veka.

S obzirom da su podaci koje je škola dostavila skromni – poslužićemo se u celini podacima iz monografije Stanislava Dejanovića.

Odlukom Narodnog odbora opštine na lokaciji u ulici Petra Preradovića 51, započeta je gradnja 1961. godine Osnovne škole „Jovan Popović".

Po završetku, odnosno prve godine rada, škola je imala 660 đaka raspoređenih u 18 odeljenja (I-VIII) i 28 nastavnika.

Broj učenika se naglo uvećavao zbog migracije stanovništva naprimer 1965. godine po statistici Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje i kulturu-osnovne škole – ona je imala 872 učenika. Škola je za ono vreme (iako građena kao montažna) bila vrlo komforna, dobro opremljena.

Na inicijativu građana uveden je samodoprinos za dogradnju školskog objekta pa su izgrađeni kabineti za fiziku, hemiju, likovno, tehničko obrazovanje i fiskulturne sale.

Uređenje školskog dvorišta

Dogradnja je završena 1971. i iste godine puštena u rad.

I ovu školu je zahvatio integracioni proces u opštoj akciji racionalizacije škola. Na osnovu Elaborata o ekonomskoj i pedagoškoj opravdanosti udruživanja – škola je na referendumu o integraciji pristupila spajanju područnih škola sa matičnom. Integracija je išla u dve faze.

Školi „Jovan Popović" pripojene su od 1979. godine Osnovna škola „Vuk Karadžić" u Velikim Radincima – osmorazredna i četvororazredne škole iz Bešenova i Bešenovačkog Prnjavora. Stariji učenici ovih sela od V do VIII razreda putovali su (tako je i sada) na nastavu u Velike Radince.

Škola ima biblioteku od početka rada (1961.) sa oko 9.000 knjiga, sa bogatim brojem naslova dečje štampe. Oformljena je pedagoško – psihološka služba među prvima u gradskim školama.

Nastava informatike se izvodi u kabinetu i opremljena je sa sedam kompjutera. Škola ima centralno grejanje.

Za uspehe u vannastavnim aktivnostima kroz mnogobrojne sekcije zaslužni su pojedini učenici, sekcije u kojima rade i nastavnici rukovodioci sekcija.

Kabinet za informatiku

1975. godine – Novembarska nagrada grada Srem. Mitrovice
1976. godine – Pokrajinsko priznanje za aktivnosti u saobraćaju
1980. godine – Povelja „25. maj“ Republička nagrada
1982. godine – Novembarska nagrada fotoklub
1982. godine – Druga novembarska nagrada – literarna sekcija
1995. godine – Priznanje za najbolje ozelenjeno dvorište.

Škola ima park oko 3 hektara. Od 1982. godine parku se poklanja posebna pažnja u uređenju i obogaćivanju novim vrstama drveća.

Spisak nagrađenih sekcija i pojedinaca od opštinskog do saveznog takmičenja je vrlo veliki.

Danas (početkom ovog veka – prim. aut.) škola „Jovan Popović“ sa područnim odeljenjima ima 1.164 đaka.

PODRUČNA ŠKOLA U VELIKIM RADINCIMA

Početak rada ove škole nije poznat. Pre Drugog svetskog rata škola je bila jedna zgrada sa jednom učionicom i jednim učiteljem. Između dva rata bilo je od 60 do 90 đaka u ovom selu. U toku Drugog svetskog rata, 1943. godine, školu su zapalili Nemci, pa je izgorela i školska arhiva.

Posle rata 1948. godine sagrađena je nova škola.

Osposobljena je za nastavu od 1951. godine, a bilo je 80 đaka 2 učionice i 2 učitelja. U toku 1963. godine izgrađena je još jedna školska zgrada sa dve učionice.

Škola je dobila ime „Vuk Stefanović Karađžić".

Prva generacija završava osmorazrednu školu u 1963/64. godini.

Škola je osmorazredna, ima 155 učenika i oskudnu biblioteku. Od 1968/69. godine, ovoj školi je pripojena Osnovna škola „Draginja Nikšić" iz Bešenova i Bešenovačkog Prnjavora. Kao što je već rečeno od 1979. godine te škole su ušle u sastav matične škole „Jovan Popović" u Srem. Mitrovici.

Na času fizičkog vaspitanja

PODRUČNA ŠKOLA U BEŠENOVU

Prvi pomeni o početku rada škole u Bešenovu vezani su za kraj XIX veka.

Nastavu u bešenovačkoj školi pohađali su đaci iz Bešenovačkog Prnjavora i Mutalja između dva svetska rata. U periodu Drugog svetskog rata u proleće 1943. godine u ovoj zgradi radila je partizanska škola. Posle II svetskog rata sagrađene su nove škole u Bešenovu i Bešenovačkom Prnjavoru. U tim zgradama i danas se izvodi nastava.

Škola je imala naziv Osnovna škola „Draginja Nikšić“ do 1968/69. kada je pripojena Osnovnoj školi „Vuk Karađžić“ u Velikim Radincima.

Od 1979. je i ova škola u sastavu Osnovne škole „Jovan Popović“.

Posle integracije bila su dva kombinovana odeljenja. Učenici starijih razreda putuju đačkim autobusom u matičnu školu.

Ovde je od 1990. otvoreno odeljenje predškolskog uzrasta, koje je radilo u sastavu škole, a od 1994. sva su predškolska odeljenja postala sastavni deo Predškolske ustanove „Pčelica“ u Sremskoj Mitrovici.

Od 1992. je porastao broj učenika, pa su odeljenja „čista“ bez kombinacija.

Početkom ovog veka bilo je 56 učenika i 4 učitelja.

U Bešenovačkom Prnjavoru od 1995/96. posle dužeg perioda ponovo radi škola, sva četiri razreda – nepodeljeno.

Učenici starijih razreda putuju đačkim autobusom u matičnu školu

Đaci u nepodeljenom razredu u Bešenovačkom Prnjavoru

Dosadašnji direktori škole „Jovan Popović“ bili su od 1961:
– Dejan Pajić 1961;
– Živan Mašić 1962-1969;
– Nikola Obradović 1970-1978;
– Milorad Anteljević 1978-2000;
– Petar Radmanović 2000-2003.

Podaci su iz monografije škole.

SREMSKA MITROVICA
OSNOVNA ŠKOLA „SVETI SAVA“

Danas Sremska Mitrovica ima 9 osnovnih škola, a naša je jedna od najvećih u gradu.

Prvu zgradu za rad ove škole osposobio je odbor N.F. IV rejona od 19.11.1947. godine. Škola je otvorena rešenjem GIO NS APV br.1302 od 19.10.1947. godine u kojoj su radila dva odeljenja sa 125 učenika. Prvi upravitelj

Škola „Sveti Sava“ – današnji izgled škole

u ovoj školi bio je Marković Uroš, koji je ujedno imao i svoje odeljenje. Sa njim u školi je radila učiteljica Šarik Marija.

Školske 1955/56. godine škola je imala šest odeljenja, a upravitelj škole bio je Stjepan Rukavina. Školske 1957/58. godine šest odeljenja koja su bila pri ovoj školi pripojena su osnovnoj školi „Boško Palkovljević – Pinki“. Na kraju školske 1959/60. godine u ovoj školi radilo je osam odeljenja.

Potpuna osnovna škola počela je sa radom 1.9.1960. godine u četiri osposobljene učionice. Rad se odvijao u pet smena. Nova zgrada je dovršena i osposobljena za rad 24.10.1960. godine sa 11 učionica, od kojih su 3 adaptirane za: zbornicu, kancelariju uprave škole i fiskulturnu salu. U staroj zgradi od postojećih 5 učionica 3 su uzete za nastavu, 1 za izvođenje nastave OTO i 1 za kuhinju. Nova zgrada se nalazila u ulici Đure Daničića („Crvena česma“).

Škola je počela rad sa 756 učenika u 21 odeljenju i to 9 odeljenja od 1 do 4 razreda i 12 odeljenja od 5 do 8 razreda. Ova odeljenja su oformljena od učenika osnovnih škola u gradu: „B.P.-Pinki“, „S.B.-Paja“, i „J.J.- Zmaj“ jednog odeljenja 5 razreda iz Mačvanske Mitrovice i jednog odeljenja 5 razreda iz Salaša Noćajskog. U višim razredima su morala biti formirana odeljenja sa engleskim, francuskim, nemačkim i ruskim jezikom. U 5 razredu je uveden samo ruski i engleski jezik. U odeljenjima od 1 do 4 razreda nastavu je izvodilo 9 učitelja, dok je predmetnu nastavu izvodilo 15 nastavnika.

Odlukom NOO, a na predlog Nastavničkog veća i školskog odbora škola je zvanično dobila ime „Vladimir Nazor". Za dan škole određen je 8. april – dan kada je Vladimir Nazor proglašen za pesnika revolucionara.

8.10.1962. godine odlazi upravitelj škole Stanojev Branislav na dužnost u NOO-a, a na njegovo mesto postavlja se v.d. Vučković Slobodan, upravitelj škole iz Laćarka. 17.5.1966. godine na sednici proširenog Saveta za direktora izabrana Tomić Radmila.

Na početku školske 1971/72. godine školu „Vladimir Nazor" pohađa 974 učenika. Od toga od 1-4 razreda ima 511 učenika, a od 5-8 razreda 463 učenika. Svi razredi imaju po 4 odeljenja. Nastava se odvija po smenama, viša odeljenja rade u prepodnevnoj smeni a niža u popodnevnoj, dok I razredi rade u međusmenama.

Sve do 1973. godine broj učenika se stalno povećavao, tako da je stara i nekom nova forma zgrada ubrzo postala neadekvatna, a skučeni školski prostor rešen je izgradnjom školske zgrade, u ulici Despota Brankovića br. 14. Nova školska zgrada je izgrađena mesnim samodoprinosom i velikim zalaganjem društvene sredine i radnika škole. 1974/75. godine direktor škole je Sudarević Duško koji je obavljao dužnost do izbora novog direktora jer je Radmila Tomić otišla u penziju. 18.09.1974. godine za novog direktora izabran je Savo Lučić, a od 1.8.1979. godine Cvejić Petar. 29.1.1993. godine rešenjwm Ministarstva prosvete za direktora je postavljen Đorđe Subotić.

U procesu integracije vaspitno – obrazovnih ustanova na području opštine radnici škole usvojili su 25.6.1979. godine referendumom Elaborat o pedagoško-ekonomskoj opravdanosti udruživanja VOO osnovnog obrazovanja i Samoupravnim sporazumom o udruživanju sa školama „Moše Pijade" u Čalmi i „B.P. – Pinki" u Divošu. Od 1.10.1979. godine nakon upisa u sudski registar ove tri škole nastavljaju pod imenom ŠOVO „Vladimir Nazor" Sremska Mitrovica sa odeljenjima u Čalmi i Divošu, a školi u Divošu od 1963. godine pripojena je škola iz Stare Bingule.

U godini udruživanja matična škola broji 1.050 učenika u 36 odeljenja, u Čalmi ima 204 učenika u 9 odeljenja, u Divošu 211 učenika u 9 odeljenja i Stara Bingula 22 učenika u 1 kombinovanom odeljenju od 1-4 razreda. Školske 1979/80. godine škola je imala 1.487 učenika u 55 odeljenja.

Na zahtev radnika škola je 23.9.1993. godine dobila naziv „Sveti Sava".

Školske 1998/99. godine škola ima 1.129 učenika. U matičnoj školi je 28 odeljenja sa 798 učenika, Čalma sa 8 odeljenja i 150 učenika i Divoš sa Starom Bingulom 9 odeljenja sa 181 učenikom.

Sekcije beleže brojne uspehe. Najznačajniji su: ženska odbojkaška ekipa postala je nosilac „Svetosavske" povelje. Na pokrajinskom takmičenju iz

brodomodelarstva osvojeno je III i IV mesto. Na Pokrajinskom takmičenju iz engleskog jezika osvojeno je IV mesto. Na pokrajinskom takmičenju iz istorije osvojeno je II mesto. Na Zonskom takmičenju iz gramatike osvojeno je I, II i IV mesto. Svetosavsku povelju za 1998/99. godinu dobila je Simikić Valentina za srpski jezik i Kovačević Vladimir za istoriju.

Danas se uče dva strana jezika u okviru redovne nastave: engleski u matičnoj školi i ruski u izdvojenim odeljenjima u Čalmi i Divošu. U ovim odeljenjima uveden je i izborni predmet, engleski jezik sa 4 odeljenja i 27 učenika.

Osnovna škola „Sveti Sava" je danas savremena škola sa 24 učionice od čega je 6 specijalizovanih. U sastavu škole nalazi se fiskulturna sala.

Škola ima biblioteku i čitaonicu sa preko 5.000 knjiga.

Od nastavno tehničkih sredstava najznačajnijia su 4 kompjutera, laserski štampač, TV sa video rekorderom, klavir.

Od najznačajnijih datuma u istorijatu škole možemo istaći:

– 1. novembar 1960. godine izvršena je primopredaja školske zgrade / ulica Đure Daničića – „Crvena česma"/

– 27.11.1960. svečano je primljena u Omladinsku organizaciju prva generacija omladinaca u ovoj školi

– 28.10.1962. godine svečano je otvoren ogranak gradske biblioteke pri školi

– 28.1.1971. Radmila Tomić, direktor škole dobila je prvu Novembarsku nagradu povodom jubileja 30 godina ustanka za dugogodišnji društveno politički rad. Branko Joler – nastavnik likovnog vaspitanja, dobio je Novembarsku nagradu grada za postignut uspeh u likovnom stvaralaštvu.

– 22.10.1972. učenici naše škole osvojili su dve nagrade od 5 za Jugoslaviju, na takmičenju mladih „likovnjaka" u Nju Delhiju.

– 27.11.1973. izvršen je svečani prijem zgrade na kojem su prisustvovali predstavnici društveno – političkih i privrednih organizacija, kao i mnogobrojni gosti kako iz grada tako i sa strane – saradnici „Kekeca", „Malih novina", „Dnevnika" i „Sremskih novina"

– 30.10.1974. škola je bila domaćin uručivanja nagrada „1. novembar". Kino klub naše škole je osvojio II nagradu „1. novembar" i 30 hiljada starih dinara, a klub mladih tehničara I nagradu i 50 hiljada starih dinara.

– 1979/80. došlo je do integracije postojeće škole sa školom „Pinki" iz „Divoša i „Moša Pijade" iz Čalme. Iste školske godine uređenje ulica Divoš i Čalma i obeležavanje saobraćajnih poligona.

– 1984. godine – mala svečanost u šahovskom domu u Sremskoj Mitrovici u čast novog pionirskog prvaka Jugoslavije 14 godišnjeg majstorskog kandidata iz Sremske Mitrovice OŠ „Vladimir Nazor", člana šahovskog kluba „Srem", Dragana Kosića.

Na času muzičkog vaspitanja

– Školske 1985/85. godine završena je obnova krova školske zgrade matične škole

– Školska biblioteka otvorena je 1986. godine, škola je dobila nov nastavni objekat, a učenici škole poklonili su 1.675 knjiga od kojih je najviše dala učenica VI-44 Biljana Jovanović – 129 knjiga

– 1987/88. godine – udruženim sredstvima MZ Čalma, RO „Mitrosrem", OOR Čalma i SIZ za obrazovanje opštine uvedeno je centralno grejanje u Čalmi. U Divošu je otvoreno predškolsko odeljenje sa 17 polaznika. Sredstva za izgradnju i opremu objekta obezbedio je Pokrajinski SIZ za dečiju zaštitu i SIZ za obrazovanje opštine.

– 1988. I mesto na Republičkoj smotri recitatora zauzro je učenik Aleksandar Radišević

– 1989. – otvorene 2 specijalizovane učionice u matičnoj školi (likovna kultura i istorija)

– 1.12.1989. Nastavnik matematike Subotić Đorđe primljen na dužnost za podpredsednika SO

– 1989. Učenici svojim doprinosom pomažu izgradnju pešačkog mosta na Savi

– 1991. – 44 mališana iz Černobilja, primili su kao domaćini učenici OŠ „Vladimir Nazor“. Iste godine – dodela priznanja radnicima za 10,15, 20 i 30 godina provedenih u školi.

– 1995/96. – područna odeljenja u Čalmi i Divošu imaju predškolska odeljenja. Predškolsko odeljenje u Divošu smešteno je u posebno adaptiran objekat u dvorištu škole, takođe ima savremeni sanitarni čvor, kao i adekvatni prostor za izvođenje rada koji je opremljen nameštajem i nastavnim sredstvima po normativima za predškolsko vaspitanje.

– 1997/98. – u matičnoj školi „Sveti Sava“ adaptirana je 1 učionica, zahvaljujući razrednim starešinama III-1 Prokić Zlate i V-1 Pejović Milana, roditeljima i sponzorima. Izvođač je vojska Jugoslavije. Sredstva je obezbedila SO i škola.

Ukupan broj zaposlenih u školi je 83 radnika od čega je 56 radnika u nastavi.

Sve ove aktivnosti prekinute su bile agresijom NATO alijanse.

Zahvaljujući izuzetnim naporima radnika škole i velikom patriotskom duhu, rad škole je nastavljen u otežanim uslovima, koliko su to dozvoljavale tadašnje okolnosti.

Škola je za vreme bombardovanja kasarne u Sremskoj Mitrovici bila delimično oštećena.

PODRUČNA ŠKOLA U ČALMI

Škola u Čalmi se spominje u XVIII pa u XIX veku.

Krajem XIX veka u školi je bilo 105 đaka. U vreme Kraljevine Jugoslavije u Čalmi je bila škola sa pet i šest razreda. Posle Drugog svetskog rata, broj razreda je ostao isti do 1953. godine kada je prerasla u osnovnu.

Od 1956. godine zvala se „Petar Petrović – Njegoš“, a samo godinu dana kasnije preimenovana je u „Moša Pijade“.

Ovaj poseban naziv zadržala je do integracije 1979. godine sa Osnovnom školom „Vladimir Nazor“ iz Sremske Mitrovice.

Prema statistici iz 1965. godine u ovoj školi je bilo 336 đaka u osam razreda.

U 1976/77. godini bilo je u ovoj školi od I do VIII razreda 262 đaka.

Poznate ličnosti – bivši đaci ove škole su: Dr. Pavle Sklenar, agronom; prim. dr. Zlatoje Hadžibabić-neurolog, dr. Anđelko Bačvanin – neuropsihijatar; Branislava Panasijuk, novinar i publicista i druge ličnosti.

Đaci iz područne škole u Čalmi

PODRUČNA ŠKOLA U DIVOŠU

Škola se pominje početkom XIX veka.

Sadašnja zgrada škole sagrađena je 1870. i više puta renovirana. Za vreme Kraljevine Jugoslavije u Divošu je bila četvororazredna škola. Posle rata otvorena je škola sa četiri razreda, a kasnije (nema podataka) prerasla je u sedmorazrednu.

Sedmorazredna – osnovna škola je od 1961/62. godine. Škola je imala naziv „Boško Palkovljević – Pinki".

Prema statistici iz 1965. ova osnovna škola je imala 259 đaka, a pred integraciju sa Osnovnom školom „Vladimir Nazor" u Sremskoj Mitrovici 1976/77 bilo je od I do VIII razreda 435 učenika. Ovoj školi je pripadala škola u Staroj Binguli.

Škola je integrisana sa matičnom školom „Vladimir Nazor" i školom u Čalmi 1979. godine.

Poznati đaci iz ove škole su: dr. Dimitrije Frušić, lekar i novinar; dr. Đorđe Vuštar-lekar, mr. Bora Čekerinac – istoričar i publicista, Branko Lončar, novinar i drugi.

Đaci iz područne škole u Divošu

PODRUČNA ŠKOLA U STAROJ BINGULI

Škola je počela sa radom posle Drugog svetskog rata.

Tada je bila četvororazredna. Danas je kombinovana nastava u nepodeljenoj školi sa svega pet đaka.

Školska zgrada je dotrajala i u lošem stanju.

Podatke dostavio direktor škole Mlađen Poznanović

Cela škola sa pet đaka

SREMSKA MITROVICA
OSNOVNA ŠKOLA „SLOBODAN BAJIĆ – PAJA“

Staru školsku zgradu podigao je 1914. godine tadašnji Kazneni zavod. Do tada je bila dvorazredna. Otvorena je za obuku kažnjenika. Između dva svetska rata izmeštena je van zidina kaznione. Školu je u tom periodu opremao KPZ. Na taj način deci je omogućeno praćenje nastave na maternjem jeziku. Do tada su deca pohađala školu kod železničke stanice, a nastava je izvođena na mađarskom jeziku.

Prvih godina posle Prvog svetskog rata škola je bila pod upravom ministarstva pravde, a pohađala su je isključivo deca zaposlenih u Kaznenom zavodu. Od 1925. godine prešla je na izdržavanje Ministarstva prosvete, pa je od tada pohađaju i deca koja su živela u blizini škole, odnosno deca roditelja koji nisu bili zaposleni u Kaznenom zavodu.

Školska zgrada je imala dve učionice, dva učiteljska stana i jedan stan za školskog poslužitelja. Zbog porasta broja učenika, 1927. godine jedan učiteljski stan se adaptira u tri učionice.

Do početka Drugog svetskog rata u školi je bilo šest odeljenja sa tri učitelja. U periodu između dva rata škola je bila bogato opremljena, kako inventarom tako i nastavnim sredstvima jer se o školi brinuo Kazneni zavod i obilato zadovoljio sve njene potrebe.

Po okupaciji zemlje, 1941. godine škola je radila samo nekoliko meseci, jer su je ustaše pretvorile u kasarnu. Školski podrumi služili su im kao zatvor i u ovu svrhu zgrada je služila tokom celog rata, kada je i uništen celokupan inventar i školska arhiva.

Posle oslobođenja mesta tadašnji Gradski narodni odbor svojom odlukom ponovo otvara školu decembra meseca 1945. godine, sa četiri odeljenja u kojima su radila četiri učitelja i upravitelj škole, Vasilije Milutinović. Škola je dobila naziv – Osnovna škola „Branko Radičević“.

1957. godine broj odeljenja se povećao na sedam, te se nastava morala organizovati u tri smene. Od školske 1957/58. godine škola gubi samostalnost i administrativno se pripaja Osnovnoj školi „Jovan Jovanović Zmaj“ u Sremskoj Mitrovici. Već sledeće školske 1958/59. godine škola postaje osmorazredna i opet samostalna sa 13 odeljenja. Iste godine, odlukom NOO dobija naziv Osnovna škola „Slobodan Bajić – Paja“. Od tada, pa do danas, škola nosi ime proslavljenog heroja Srema, legendarnog političkog komesara i odbeglog robijaša – komuniste.

Zbog porasta broja učenika škola je u školskoj 1959/60. godini koristila učionice u Poljoprivredno – mašinskoj školi. Tadašnji direktor škole bio je nastavnik istorije Radovan Međedović.

Сремске новине

ГОДИНА XII ● БРОЈ 606 ● СРЕМСКА МИТРОВИЦА ● СУБОТА, 16. СЕПТЕМБАР 1972. ● 1 ДИН.

СВЕЧАНОСТ У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

ПОКЛОН ДЕЦИ – ХВАЛА ХЕРОЈУ

Вукашин Кешељ отворио школу, а Јован Веселинов Жарко открио споменик-бисту народног хероја Слободана Бајића Паје

Први гости у новој школи

ВЕЛИКО СЛАВЉЕ У БЕЛ

ПРОСЛАВА

У УТОРАК И СРЕДУ У НОВОМ САДУ

Сремске новине субота 2. септем

Нова зграда Основне школе „Сло бодан Бајић Паја"

ИДУЋЕ СУБОТЕ У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦ

НОВА ШКОЛА – ПОКЛОН ГРАЂАН

Sremske novine – 16.9.1972. godina

Školske 1960/61. godine za v.d. direktora dolazi Trivun Popović, istaknuti učitelj i društveno politički radnik ovog grada.

Školske 1961/62. godine bivši stan upravnika KPD adaptiran je za potrebe škole. Na taj način osposobljeno je pet novih učionica, kabinet za domaćinstvo, zbornica i jedan manji nastavni stan, čime je škola za izvestan period rešila pitanje školskog prostora. Nastava se izvodi u dve smene. U velikom školskom dvorištu izgrađen je veoma solidan sportski poligon, a jedna učionica je adaptirana u fiskulturnu salu za zimski period.

U školsko 1962/63. godini škola ima dvadeset jedno odeljenje, dva odeljenja zabavišta i dva odeljenja za obrazovanje odraslih.

21.06.1971. godine položen je kamen temeljac za novu školsku zgradu. Kompletna školska zgrada podiže se iz Fonda samodoprinosa građana za izgradnju i opremu osnovnih škola.

Početkom septembra 1972. godine nova školska zgrada ponudila je đacima dvanaest učionica, fiskulturnu salu, šest kabineta i sve ono što je tada moderna škola trebala da ima, biblioteku, radionicu za TO.

U ponedeljak, 11.9.1972. godine počeo je prvi nastavni – radni dan u novoj školskoj zgradi. Radilo se u dve smene. Prva smena je bila od V – VIII razreda i u dvanaest odeljenja, a druga smena od I-IV razreda u trinaest odeljenja. Te godine u školu je upisano 820 učenika.

Oformljena je pedagoško – psihološka služba u školi.

Godine 1974. među nagrađenim radnim organizacijama našla se i naša škola. Prvonovembarska nagrada rezultirala je zbog izvanrednog obrazovno-vaspitnog rada i uspešne saradnje sa društvenom sredinom.

Od školske 1974/75. godine škola počinje da radi po novom školskom kalendaru. Prešlo se na rad u petodnevnoj nedelji, a slobodne subote ispunjene su posebnim aktivnostima pionirskih odeljenskih zajednica.

Školske 1975/76. godine među dobitnicima Republičke nagrade „25. maj" našla se i naša škola. Nagrada je dodeljena na osnovu preporuke Prosvetno-pedagoškog zavoda i SIZ-a za predškolsko i osnovno obrazovanje i vaspitanje.

Tokom proteklih petnaest godina učenici naše škole koji se bave avio-modelarstvom osvajaju brojne pojedinačne i ekipne nagrade.

Najčešće su to prva mesta, počevši od prvaka u Opštini, pa do Svetskih prvaka. Neizostavno je ime nastavnika tehničkog obrazovanja, Radojice Katanić, usko je povezano sa ovim uspesima koji su doprineli ugledu škole i prepoznavanju njenog imena u širim okvirima. Da su nam avio – modelari najveći ponos škole dokazuju brojne diplome, medalje i pehari, a za prepoznavanje talenta među učenicima, njihovo okupljanje i rad sa mladima, Radojica Katanić je 1985. godine dobio prestižno priznanje – Diogenovu nagradu. Ni danas, kada provodi mirne penzionerske dane, Radojica nije zastao, već i dalje svaki slobodan trenutak provodi u školi radeći na pripremi učenika za takmičenja, što je i 2003. godine rezultiralo osvajanjem dva nova pehara i prvim mestima na juniorskoj ligi u raketnom modelarstvu.

Učenik Slobodan Ružić postao je 1984. prvak SFRJ u recitovanju.

Školska 1976/77. godina započela je dolaskom novog direktora, Danila Đalinca.

Godina 1981. školi je uručena tradicionalna „Spartakova" nagrada koju je dodelio Savez za fizičku kulturu Vojvodine.

Školska zgrada danas

1.6.1984. godine za v.d. direktora izabran je Pera Baroš.

1.6.1987. godine škole izabran je za direktora Petar Kovačević.

Od 1.6.1997. godine za direktora škole imenovan je mr. Jovan Jugović od strane ministarstva prosvete.

Školske 1996/97. godine škola dobija informatičku učionicu opremljenu sa sedam novih računara.

Od aprila 2001. godine funkciju v.d. direktora, a od septembra 2002. godine direktora škole obavlja Đorđe Cvijanović.

U jesen 2001. godine škola uvodi novi način grejanja na gas.

Gas je uveden u okviru donacije nevladine organizacije IRD i pomoći Skupštine opštine u Sremskoj Mitrovici.

Od 1.1.2003. godine škola je iz svojih sredstava i sredstava Skupštine opštine izgradila prostor za stomatološku ordinaciju. Time su učenici dobili mogućnost da u okviru školske zgrade obavljaju sistematske preglede i popravke zuba.

ŠKOLA U MANĐELOSU

Nema pouzdanih izvora o osnivanju škole u ovom fruškogorskom selu. A neproverene ne vrdi spominjati.

Ni od matične škole škole „Slobodan Bajić-Paja“ nema mnogo podataka o prošlosti ove škole.

Ne zna se od kada škola u Manđelosu nosi poseban naziv „Uroš Stojšić“. Ali prema statistici iz 1965. godine u ovoj školi bilo je u osam razreda 219 učenika.

Pre integracije Osnovna škola „Uroš Stojšić“ bila je matična za školu u Ležimiru i Šišatovcu. Bilo je tada (1976-1977.) od I do VIII razreda 17 odeljenja i 378 učenika.

Sedamdesetih godina – tačnije 1976. u požaru je izgoreo seoski Dom kulture u kojem je čuvana seoska i školska arhiva. Tada je izgoreo i školski letopis. Ostala su samo sećanja meštana iz sela i učitelja ove škole.

Dugogodišnji učitelj u ovom selu, Živorad Petrović kaže da je škola za vreme Kraljevine Jugoslavije bila prvo „petovnica“ pa zatim „šestovnica“.

Posle reforme od 1959. godine u Manđelosu je uvedena osmorazredna – osmogodišnja škola.

Ispred škole u Manđelosu

Poznati đaci ponikli iz ove škole su: Boško Palkovljević – Pinki – narodni heroj; Savo Sogić – Kusa – narodni heroj i general; Žika Stojšić – General; Jovan Krmpotić predsednik opštine; Svetozar Džanić, fudbaler; i drugi – lekari, pravnici, advokati,....

ŠKOLA U LEŽIMIRU

Neproveren je podatak o postojanju škole u drugoj polovini XVIII veka, kao srpskoj školi.

U letopisu škole pominju se učitelji Mihajlo Matić i Milena Andrić (kao i Milan Andrić, ali iz 1907. godine).

Početkom XX veka u Ležimiru je podignuta nova školska zgrada, koja je izgorela tokom Drugog svetskog rata 1943 godine.

U vreme Kraljevine Jugoslavije Ležimir je imao školu sa pet razreda „petovnicu". Školu je vodila učiteljica Julka Jevrić. Najviše đaka u Ležimiru bilo je 1933. godine 235.

Ležimirski osnovci

Nema podataka o osnivanju škole kao ni od kada škola ima poseban naziv „Aleksandar Avramović".

Prema statistici u 1965. godini škola je bila petorazredna (a da li je imala pet razreda?) sa 110 učenika.

Od prve faze integracije škola u osnovnim školama 1976. sprovedena je ista i u ovoj školi, pa je i ona ostala područna škola za matičnu „Slobodan Bajić – Paja" u Sremskoj Mitrovici.

Sada u Ležimiru ima 27 učenika u četiri razreda.

Poznati đaci iz ove škole bili su: Gligorije Vozarović, knjigovezac i knjižar, Vojin Vasilić šumarski inženjer i publicista, Milan Marić – predsednik opštine.....

ŠKOLA U ŠIŠATOVCU

Selo je poznato po manastiru. A u ovom manastiru okupljali su se znameniti Srbi: patrijarsi Arsenije III Čarnojević i Arsenije IV, Lukijan Mušicki, Filip Višnjić, Vuk Karadžić....

Svi đaci iz škole su tu

Selo i manastir su stradali za vreme Drugog svetskog rata kada je srušeno oko 60 kuća.

Škola se ovde javlja od 1935. godine i učiteljica Nada Marković.

Do osnivanja škole, deca su pohađala nastavu u Ležimiru.

Škola se zvala „Vuk Karadžić". 1965. godine bilo je 23 đaka.

Danas su to dva kombinovana odeljenja.

Podatke dostavio direktor škole Đorđe Cvijanović

KUZMIN
OSNOVNA ŠKOLA „BRANKO RADIČEVIĆ"

Nema utvrđenih podataka kada je osnovana srpska narodna škola. Zna se da su prvi đaci učili „bekvalicu", „časlovac" i „psaltir".

Prema podacima u knjizi Leksikon škola: M. Filipovića (ne znamo iz kojeg izvora je pronašao) navedeno je da je „srpsku školu u Kuzminu uredio sveštenik Petar Runjanin. On je zahtevao da se stave klupe umesto dotadašnjih dasaka na ciglama koje su služile deci za sedenje ".

"Od kasnijih učitelja važan za selo je svršeni učitelj pripravnik Ilija Pantelić koji je radio u Kuzminu 1872. godine.

Za vreme vladavine Franje Josifa stupio je u život 1874. „Krajiški školski propis". Škole su podeljene na Opće pučke i Više pučke tj. građanske. Naredne 1875.godine određeno je spajanje jednorazrednih delatnosti i devojačkih škola".[13]

Od 1885. Kraljevska zemaljska vlada dozvolila je proširenje niže pučke škole u Kuzminu na trećerazrednu pa posle 6 godina i četvororazrednu.

„Posle balkanskih ratova škola je bila raspuštena zbog kolere; proradila je pa opet zatvorena zbog rata 1915/16. godine. Posle rata 1914/18. škola je radila kao petorazredna. Dolaskom učiteljice Hristine Spaić škola je pretvorena u šestorazrednu."

Početkom tridesetih godina prošlog veka donosi se odluka da se uvede Viša osnovna škola.

„Odlukom Ministarstva prosvete 7. aprila 1938. godine odobreno je da se ova škola nazove „Branko Radičević"

Te godine upravitelj je bio Žarko Jerković i još 8 učitelja.

13 Iz letopisa škole

Škola u Kuzminu

Letopis škole uredno je vođen do 1940. Onda je usledio prekid. Uredno vođenje letopisa nastavlja tadašnji direktor Pero Ostojić od 1975/76. godine. Pomenuta godina je značajna zbog integracije škola u Bosutu i Sremskoj Rači sa matičnom u Kuzminu.

U selu su postojala dva školska objekta: zgrada stare osnovne škole i zgrada crkvenog stana- parohijskog doma.

Škola je osnovana posle Drugog svetskog rata 1945. godine.

Osnivač je Narodni odbor sreza Sremska Mitrovica.

Škola je radila i u ratnim uslovima.

Posle osnivanja u školi je bilo 4 razreda, 4 učionice i 6 prosvetnih radnika. Uslovi za rad su vrlo slabi.

Nastavne planove i programe je propisivalo Ministarstvo prosvete. Đaci u selu bili su uključeni u uništavanje legla gubara, sakupljanje semena za pošumljavanje, pabirčenje klasja žita, raščišćavanje ruševina i priprema terena za izgradnju zadružnog doma.

Nova školska zgrada podignuta je sredstvima mesnog samodoprinosa i oko 10 % sredstava SO Sremska Mitrovica 1967. godine. U gradnji su učestvovali i stanovnici mesta ličnim radom.

Još pre II svetskog rata je postojao V i VI razred. Brzo je škola posle rata postala Progimnazija od 1947., zatim sedmoljetka, a od 1951/52. i osmoljetka.

Predškolska odeljenja su otvorena 1976. i bila u sastavu škole do novembra 1994. godine. Od tada je odeljenje zabavišta u sastavu Predškolske ustanove „Pčelica" u Srem. Mitrovici. U školi je radila đačka zadruga „Mladi zadrugar" osnovana od 1957/58. godine. Bavila se golubarstvom, kunićarstvom, voćarstvom, povrtarstvom i prodajom đačkog pribora.

Prvi rukovodilac u zadruzi je bio učitelj Živan Milovac.

povrtarstvom je rukovodila nastavnica Milinković Milica.

Iste godine počinje sa radom đačka kuhinja uz pomoć Crvenog krsta; opštine Kuzmin, sreza i roditelja.

U školi ima sačuvanih ocenjivačkih listova.[14]

Rezultati koje je škola postizala od osnivanja do danas su zasluge naših učenika. Bilo je osvojenih prvih mesta na nivou opštine, okruga, republike i saveznih takmičenja.

Ima značajnih ličnosti koje su potekle iz ove škole iz oblasti nauke, sporta do predavanja na fakultetima.

Dop sada je o našoj školi pisao pedagog Ratko Jurić, meštanin, koji danas živi i radi u Banja Luci.

U školskoj 2000/2001. upisan je 541 učenik u 8 razreda sa 27 odeljenja, 37 nastavnika i 12 radnika koji nisu u nastavi.

Škola ima biblioteku. Od 1998. u biblioteci radi profesionalno lice.

Nema fiskulturne sale, sportski tereni su sagrađeni krajem 60-tih godina, a školska radionica početkom sedamdesetih.

---

14 O Kuzminu (kao opštini) za period 1955-1962. godine.
Od konstituisanja 1955. godine Kuzmin je bio opština sa naseljenim mestima Kuzmin i Bosut.
Od 1958. u sastav nove opštine Kuzmin ušle su bivše opštine Erdevik sa Ljubom, Bingulom i „Sremskim borcem",Kukujevci, Martinci, Morović sa Višnjićevom i Jamenom i Bosut sa Sremskom Račom.
Škole u opštini Kuzmin po odluci NOO bile su kategorisane po grupama:
POTPUNE OSNOVNE ŠKOLE (6)
1. Kuzmin, 2. Martinci 3. Kukujevci 4. Erdevik 5. Morović 6. Višnjićevo
NEPOTPUNE ŠKOLE
1. Bosut, 2. Sremska Rača 3. Jamena
NEPODELJENE ŠKOLE
1. EREDEVIK – PD „Sremski borac" 2. Bingula i 3.Ljuba
Posle ukidanja opštine Kuzmin 1962. sela su ostala sa mesnim kancelarijama. Administrativno su pripala opštini Sremskoj Mitrovici, odnosno Šidu. Škole su dobile svoju teritorijalnu pripadnost onako kako je to i danas.

Nastavnički kolektiv

Centralno grejanje je uvedeno od 1983. godine.

U školi je oformljena pedagoško-psihološka služba.

Škole u Bosutu i Sremskoj Rači 1977. godine zbog integracije dobijaju status područnih škola, a škola u Kuzminu postaje matična. Učenici starijih razreda iz Sremske Rače putuju u Kuzmin (đački autobus). U zimskom periodu učenici „putnici" imaju otežane uslove.

Društveno koristan rad vezan za uređenje škole i dvorišta.

Krajem marta obeležava se dan škole, vezan za rođenje Branka Radičevića.

Od značajnih događaja spomenuta je izgradnja školske zgrade 1963-1967. godine.

Postoji plan i projekat za izgradnju sportske hale, škole, kuhinje i radionice.

U školi je tokom devedesetih godina bilo oko 50 učenika čiji se broj još uvek menja zbog promene mesta prebivališta.

U periodu od 1945. do 2000. godine kroz školu je prošlo oko 400 prosvetnih radnika i vannastavnog osoblja.

Prvi podaci u matičnoj knjizi datiraju od 1952. godine.

Škola u Sremskoj Rači

Škola u Bosutu

Dečji vrtić u Bosutu

Direktori škole od 1945. godine do 2000. bili su:
Aleksandar Sečanski; učitelj od 1945. godine
Dušan Sudarević; nastavnik
Živan Milovac; učitelj
Branko Moskalj; učitelj
Petar Umetić; nastavnik
Danilo Đalinac; nastavnik
Pero Ostojić; nastavnik
Ljiljana Bogdanović; profesor
Zoran Serdar; nastavnik

Podaci za školu su iz letopisa, Godišnjih programa rada, a najveći deo od informatora Živana Milovca, penzionisanog učitelja naše škole.

Saradnik-informator sekretar škole Filipović
V.d. direktora škole Zoran Serdar

Najpotpuniju i najbolju monografiju o svojoj školi napisao je Pero Ostojić, bivši direktor škole, početkom XXI veka.

LAĆARAK
OSNOVNA ŠKOLA „TRIVA VITASOVIĆ – LEBARNIK“

Škola u Laćarku počela je da radi još 1733. godine. „Prvi učitelj bio je seoski pop Isak Novak. Nova školska zgrada sagrađena je 1782. godine.“ [15]

Porast broja stanovnika i dece uslovio je potrebu gradnje još jedne škole. Na početku XX veka Laćarak ima dve školske zgrade sa 6 učionica. U vreme Kraljevine Jugoslavije selo ima petorazrednu školu na srpskom jeziku jer je u selu živelo oko osamdeset nemačkih porodica.“

„Stara škola“ je bila pored crkve i srušena je 1973., a na tom mestu podignut Dečiji vrtić „Čuperak“ koji je od 1994. u sastavu PU „Pčelica“ iz Sremske Mitrovice.

Nova škola bila je u centru sela i srušena je kada je građen Dom kulture. Laćarak je novu školsku zgradu sagradio 1962. godine. (u drugom podatku 1964. M. Vuletić: Laćarak; Matica srpska N.Sad 2002.)

Sadašnji naziv škola nosi od 1963. godine. Do tada (još pre II svetskog rata) zvala se „Branko Radičević“.

U vreme II svetskog rata nastava je izvođena po ustaškom programu. Učila se samo latinica. Posle dve godine tokom rata rad u školi je prekinut. „Stara škola je pretvorena u konjušnicu. Nastavak rada bio je početkom 1945.

Nastava je održavana po seoskim kućama: u kući pokojnog Zdravka Vlaovića, pa u skupštini (zgrada gde su se sastajali novoverci). Bilo je 4 srpska i 1 mađarsko odeljenje.

Prvi upravitelj škole bio je Labud Popović, učitelj, a kasniji Isa Jovanović, Mira Lazarević, Vida Udicki, Nikoleta Šijišić.

1946. u školi je oko 300 đaka i 12 učitelja.

Pose rata nisu organizovani tečajevi za opismenjavanje, ali su polaznici u I razred bili između 7 i 10 godina.

Od 1951/52. godine škola je prerasla u osmogodišnju sa 500 đaka i 21 nastavnikom.

Škola beleži da je bilo ocenjivanja prosvetnih radnika u skali od „zadovoljava“ do „naročito se ističe“ u toku šezdesetih godina. (Bilo je ukidanja Zakona o javnim službenicima 1965. godine prim.a.

Laćarci su dobrovoljnim radom i samodoprinosom 1964. godine sagradili novu školu sa 8 učionica koja je posle 5 godina proširena za još 4 učionice.

Oktobra 1979. škola u Laćarku dobila je sadašnju novu zgradu, modernu, savremeno opremljenu.

---

15 Leksikon škola – M. Filipović

Nova škola – ponos sela

Kolektiv škole

Deca u vrtiću

„Nova škola na novoj lokaciji ima 20 učionica, 8 kabineta, 2 radionice, svečana sala, fiskulturna sala (izgrađena 1982. godine) biblioteku sa 7.550 knjiga, TV centar, 8 prostorija za opšte potrebe. Ima centralno grejanje.

Kompleks obuhvara 4,2 hektara.

Broj učenika varira od 1.000. U 2000. godini bilo je 1006 đaka u 34 odeljenja. Uči se ruski jezik od V razreda. U školi radi 46 nastavnika i profesora i 14 nenastavnog osoblja.

O školi je pisala Spasojević Ružica, ali se ne navodi šta i kada.

Škola ima ustaljenu pedagoško-psihološku službu.

Škola je oduvek bila samostalna, bez područnih.

Dan škole je 4. april vezan za ratni put Trive Vitasovića-Lebarnika čije ime nosi škola od 1963. godine.

Posebna pažnja poklanja se deci predškolskog uzrasta. Dečje zabavište pri osnovnoj školi u Laćarku osnovano je 1957. Prva vaspitačica sa zvanjem bila je Leposava Židišić. Tri godine kasnije zapošljava se i druga vaspitačica Đurđijana Kuzminac, koja je tu ostala do penzionisanja.

Kada je 1973. godine porušena stara škola, bila je u crkvenom šoru prored

Na času fizičkog: Mi rastemo

same crkve, sagrađen je na tom placu dečji vrtić- nazvan kasnije „Čuperak“ koji je u sastavu PU „Pčelica“ u Sremskoj Mitrovici od 1995. godine. U njemu borave deca od prve do sedme godine.

U poslednjih desetak godina XX veka, tokom ratova vođenih na teritoriji bivše SFRJ, u Laćarku je na duže ili kraće vreme vreme boravilo 1.690 izbeglih lica. Veći broj se raselio po drugim mestima Srema i Vojvodine. Neke porodice su se vratile u Republiku Srpsku. Manji broj izbeglica je uspeo da svoje kuće i imanja u Hrvatskoj zameni za kuće sremskih Hrvata koji su se svojevoljno odselili u Hrvatsku.

Trenutno (kraj XX veka) u Laćarku živi 485 izbeglih lica i 21 prognano lice. U školi je te godine (kraj XX veka) bilo 42 učenika čiji su roditelji izbeglice iz Hrvatske i BiH.“ [16]

Dosadašnji direktori škole bili su:

Labud Popović, Petar Umetić, Miroslav Kuzminac, Vojislav Ljubišić, Milan Kuzminac, Snežana Konjević (sadašnji) i zamenik Mira Šulaja.

16 Citirani deo teksta je iz knjige: Miroslav Vuletić: Lačarak, Matica srpska, Novi Sad 2002. strana 351-352.

Đačke ekskurzije su imale svrhu izvođenja, a škola u prirodi nije ispunila svoje zadatke.

Od značajnih ličnosti koje su ponikle iz ove škole u ovoj školi su se odlučili da istaknu jedno ime – Jelena Šuljmanac – Popov, profesor Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, doktor istorijskih nauka (inače supruga dr. Čede Popova, istoričara).

Od nastavnog osoblja koji je sarađivao sa PPZ i učestvovao u objavljivanju svojih radova spominje se Rusin Sreta.

MZ ima dobru saradnju sa vladom Norveške koja je donator u sanaciji školskog krova.

Informator-saradnik: Mira Šulaja
Direktor škole: Snežana Konjević

MARTINCI
OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ –ZMAJ“

U knjizi M. Filipovića „Leksikon Škola“ spominju se /a ne navode/ dokumenta da škola u Martincima postoji od 1770. godine. Školski prostor je obezbedila Crkvena opština, a zgrada je bila na južnoj strani od crkve.

Škola je u početku bila dvogodišnja, za decu oba pola.

Davne 1895/96. u matičnoj školi bilo je 234 đaka. U mestu je bilo više školskih objekata.

Podaci iz letopisa 1953/54. ukazuju da je postojala Stara škola u Savskoj ulici kod crkve i nova škola u Železničkoj 2 pord sadašnje škole.

Od 1961/62. godine kada je škola imala najviše đaka 620; nastava se izvodi u četiri zgrade: pored navedenih i na uglu Savske i Sremske ulice i zgrada sadašnjeg Doma u centru sela.

Od početka pedesetih godina (prošlog veka) škola prerasta u osmoletku.

Prva registracija škole obavljena je 27. novembra 1963. godine, a poslednja 1993. godine. Počela je sa radom pre nego što je završen Drugi svetski rat.

U osnovnu školu je školske 1948/49. upisano 328 đaka. Bilo je 7 razreda. Nedostajao je prostor, a uveče su organizovani analfabetski tečajevi.

Nova školska zgrada započeta je aprila 1963. otvorena 20 novembra 1966. počela sa radom u decembru iste godine.

Škola je podignuta sredstvima samodoprinosa građana i ličnim učešćem roditelja i učenika.

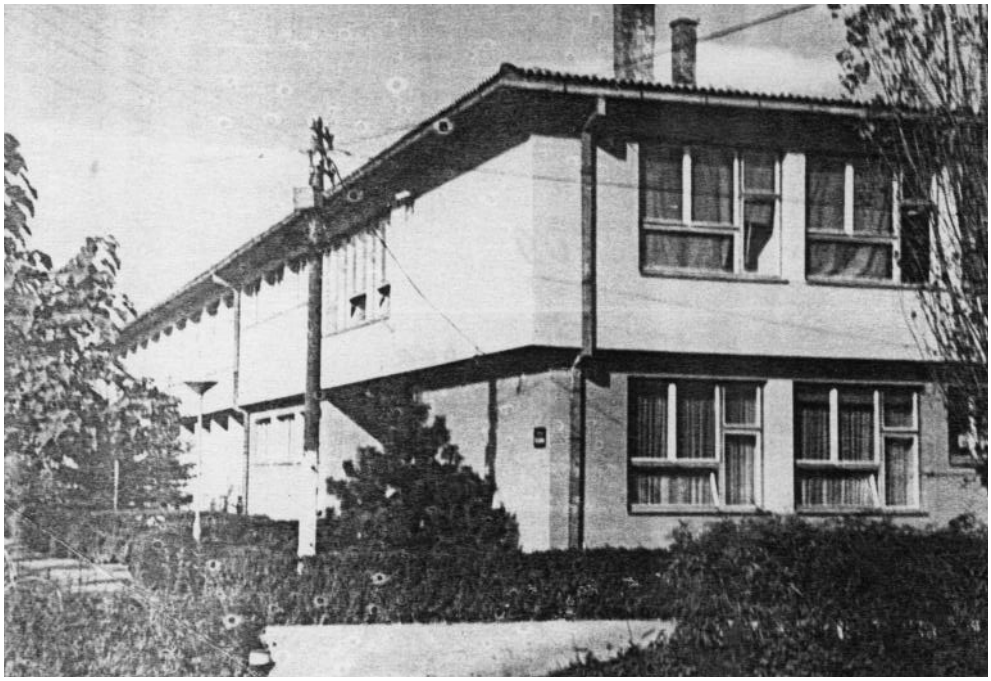

Škola u Martincima

U okviru škole počelo je sa radom predškolsko odeljenje u jednoj adaptiranoj učionici. Danas se rad sa predškolskom decom održava u dve smene sa dve grupe predškolaca.

Kasnije je ovo odeljenje (devedesetih godina) ušlo u sastav PU „Pčelica" iz Sremske Mitrovice.

Školska ekonomija (voćnjak) spominje se od 1961. u veličini od 3 kj. U školi je radila đačka kuhinja od očetka 1961. godine do 1972.

U svom radu škola je dobijala priznanja i nagrade (za higijensko estetsko uređenje), bratimila se sa osnovnom školom iz Zablaća.

Škola ima dugogodišnju uspešnu saradnju sa mesnom zajednicom. Ista je opremila školu računarskim centrom sa 10 računara i opremila biblioteku značajnim fondom.

Važno je istaći da je kompjuterizacija počela od 1997. godine. Uvedeno

Slika kolektiva škole

je centralno grejanje od 1984. godine, pedagoško psihološka služba je u školi od 1985. godine.

U školi je na početku XXI veka upisano 336 učenika u 8 razreda (po 2 odeljenja). Engleski jezik je uveden od petog razreda.

Kvalifikaciona struktura radnika škole je : visoka stručna sprema 7; viša sprema 15; srednja sprema 3; kvalifikovanih radnika 1, nekvalifikovanih 4.

Škola je uvek bila samostalna.

Od poznatih ličnosti koje su bile đaci ove škole navode se: prim. Dr. Dražić Vasa, hirurg; prim. Dr. Milica Jovelić, hirurg na VMA; mr. Budimir Marin, prof, prosvetni inspektor; mr. Milenko Stojnić, profesor, Nikola Brko, agronom-privredni rukovodilac; Borivoje Božić, prevodilac u Ujedinjenim nacijama, Živan Berisavljević, ambasador; Radovan Međedović-politički rukovodilac, Sava Crnojević, elektroinženjer, dr Laza Kurčulić, lekar, dr Katica Škrbić, agronom, mr Đorđe Krstić, agronom; dr Jelka Krstić, veterinar, Milorad Lemajić, prof. prosvetni inspektor, dr Nenad Lemajić, prof. novosadskog univerziteta katedra istorije, Draško Radovančević i dr.

U knjizi Budimira Marina: „Martinački zbornik na kraju drugog milenijuma“ ima fragmenata o školi u Martincima.

Kabinet za informatiku

Dan škole obeležava se 24. novembra – to je dan rođenja čika Jove „Zmaja“ kroz prigodne svečanosti.

U planu je otvaranje školske biblioteke, formiranje informatičke učionice i uređenje i oplemenjivanje školskog prostora i dvorišta.

U vreme ratova 1991-1995. u školi je bilo 36 dece čiji su roditelji izbeglice.

Navedena su imena učitelja iz posleratnog perioda 1946. – u osnovnoj školi: Petar Malenković, Đorđe Bežanović, Jelka Milaković,...

U 1948. pored postojećih još Vasa Nićetin, Aleksandar Milukov, – učitelji nepotpune gimnazije, a učitelji novi Ljubica Maricki, Leposava Milukov, Emilija Bežanović, Milica Malenković, Jelena Garić...

Nepotpuna gimnazija: 1951.

P. Malenković, T. Džodić, V. Nićetin, Vera Daničić, Petar Kudić.

Osnovna škola: Malenković, A. Džodić, N. Nićetin, J. Garić, Miroslav Kudrić.

1952. Nepotpuna gimnazija: P. Kudrić, Ljubomir Brocić, Milorad Petrović, Eduard Fridl, Đurđica Radinović, Stevan Stepić

Osnovna škola: M. Kudrić, N. Nićetin, Angelina Petrović, Jelena Tucakov, Jelka Štetan, Zorica Dobanovački, Miroslava Bojić – Marisavljević, Milena Grujić.

Dosadašnji direktori bili su (od 1946. do 2000. godine) Petar Malenković, Ljubica Maricki, Vasa Nićetin, Momir Krstić, Dušan Guša, Milenko Klepac, Sreten Martinović i današnji Vesna Grabić, profesor razredne nastave.

Kao autori radova koji su objavljivani u stručnim časopisima i publikacijama i kao stručni saradnici Prosvetno pedagoškog zavoda navode se imena mr. Budimira Marina i Milorada Lemajića.

Podatke za hroniku prikupila i srdila informator i saradnik Dragana Bijedić, pedagog škole uz saglasnost direktora Vesne Grabić.

Informator – saradnik knjige: Dragana Bijedić, pedagog
Direktor škole: Vesna Grabić

MAČVANSKA MITROVICA
OSNOVNA ŠKOLA „DOBROSAV RADOSAVLJEVIĆ – NAROD“

Škola u Mačvanskoj Mitrovici ima u svom sastavu šest izdvojenih odeljenja: u Salašu Noćajskom I-IV razreda i Zasavici II od I do IV u Noćaju I do VIII i Radenskoviću I do IV razreda, u Ravnju I-VIII i Zasavici I od I do IV razreda.

Škola u Mačvanskoj Mitrovici postojala je još 1838. godine (vidi priloge: *Osmotrenïa*“ i dr.) u vreme kneževine Srbije Knjaza Miloša. Naselje se zvalo Skela Mitrovačka, a knez je naselje proglasio varošicom po zakonu o ušoravanju sela u Mačvi iz 1836. godine.

Škola je u prošlom veku radila u „Starom hanu“ koji je ranije bio kafana. Imala je dve učionice.

U Kraljevini Jugoslaviji mesto se zvalo Podrinska Mitrovica, a od 1940. ima sadašnji naziv.

Do 1964. nastava je izvođena u zgradi Sadašnje PD „Mačve“ u centru mesta. Zbog nedostatka prostora, nastava je izvođena neko vreme u kući Nemanje Milovančevića i u Domu kulture (koji je bio na savskom keju).

Od 1964. počelo se sa radom u novoj zgradi, koja je i danas važeća uz odgovarajuće dogradnje kabineta i biblioteke. Do 1964. godine đaci starijih razreda (V-VIII) prelazili su Savu i nastavu pohađali u školi u naselju „Hesna“ /kasnije „Vladimir Nazor“/

Današnji naziv škola ima od 1962. godine. Do tada se zvala osnovna škola.

Prva registracija je izvršena krajem 1965. godine, a poslednja u Privrednom sudu u Sremskoj Mitrovici.

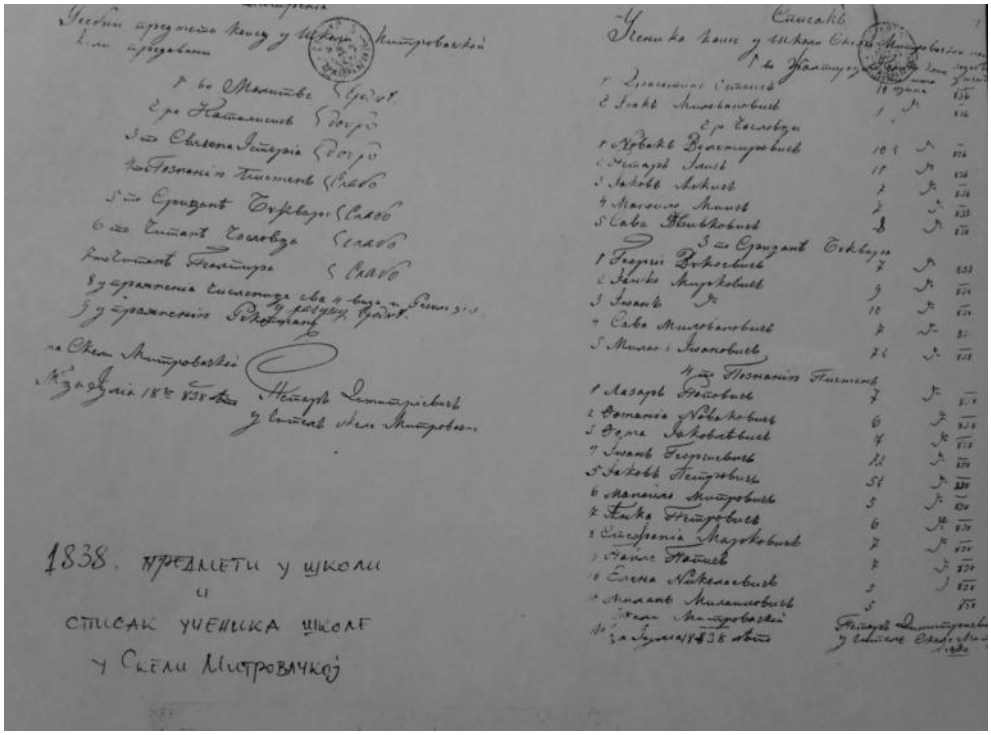

Predmeti u školi i spisak učenika iz 1838.godine u Skeli Mitrovačkoj

23. oktobra 1997. /prema zakonu o klasifikaciji delatnosti izvršena je promena naziva delatnosti.

U toku Drugog svetskog rata nije bilo prekida u radu škole. Prvi učitelji posle rata 1945. bili su Mihajlo Ivić i Marija Malezanović. Škola je imala 2 učionice za đake od I do IV razreda. Đaci su učestvovali u akcijama sakupljanja semena za pošumljavanje, uništavanje gubara i dr.

Nova škola počinje sa radom od 1964. godine, a 1965/66. je postala potpuna osnovna škola. Zgrada je podignuta sredstvima opštine. Iste godine u školi je radilo odeljenje za obrazovanje odraslih u organizaciji Radničkog univerziteta iz Sremske Mitrovice.

Opština Mačvanska Mitrovica egzistirala je u sastavu sreza Sremska Mitrovica do ukidanja srezova 1965. ukinuta je opština Mačvanska Mitrovica i pripojena sa 7 mesta opštini Sremska Mitrovica.

Pri školi je počelo sa radom predškolsko odeljenje /zabavište/ u Salašu Noćajskom 1977; u Ravnju od 1979/80 u Noćaju 1987; u Zasavici I 1987; u Radenkoviću 1990.

Zgrada škole

Sva predškolska odeljenja pripajaju se Predškolskoj ustanovi „Pčelica“ u Sremskoj Mitrovici od 1994/95. godine.

U školi je otvoreno pripremno odeljenje za romsku decu.

Škola je otvorila biblioteku 1981/82. sa 7.438 knjiga. Tada su dograđena pored biblioteke i dva kabineta.

Postoji fiskulturna sala od izgradnje škole, radionica za TO od 1967. sportski teren , kabineti, centralno grejanje od 1980.

Kompjuterizacija je započela od 1986. godine. U školi radi socijalni radnik od 1971. i pedagog tek od 1993. godine.

Škola je imala dve faze integracije: prva je započeta 1976. druga završena 1980. godine. Učenici putuju iz Zasavice I i II u Mačvansku Mitrovicu od V do VIII razreda i iz Radenkovića u Noćaj V-VIII razreda.

Dan škole se obeležava 22. maja od 1967. godine uz odgovarajući program u svim mesnim zajednicama.

Škola je sa svojim učenicima bila do sada dobitnik mnogih priznanja, diploma i osvojenih I,II i III mesta od saveznog do opštinskog nivoa. (Novembarska nagrada za školu 1981. pokrajinsko takmičenje na SOŠOV – u I mesto.

Predškolsko odeljenje Roma

I mesto savezni šampionat iz istorije atletska priznanja, svetosavske povelje na republičkim takmičenjima. Mnoge sekcije i druga priznanja koja krase vitrine škola.)

Od mnogih zaslužnih đaka i poznatih imena škola je spomenula samo nekoliko: prof. dr. Ivan Dostanić, Medicinaski fakultet Beograd, prof. dr. Brana Tufegdžić, neurohirurška klinika Beograd, dr. Vesna Laćarac, mašinski fakultet, radi u Londonu, dr. Radenka Ivić, asistent pravnog fakulteta u novom sadu, docent mr. Slobodan Gadžurić,PMF Novi Sad,Jelikić Zoran, fudbaler, Trivić Dobrivoj, fudbaler-reprezentacije, Saša Karan – atletika – član reprezentacije,balk. prvak....

Zaista bi spisak bio dug....

Značajni događaji škole su pre svega početak rada u novoj školskoj zgradi od 1964., prerastanje u potpunu osnovnu školu 1965/66, dogradnja školskog prostora 1981. bratimljenje škole sa školom „Marko Nuculović“ Štoj kod Ulcinja i dr.

U školskoj 1999/2000. godini upisano je 1243 đaka u svih 7 škola od I do VIII razreda u 58 odeljenja. Engleski jezik se izučava kao strani od V razreda.

Nastavno i drugo osoblje je zastupljeno po sledećoj kvalifikaciji: 1 učitelj i 9 pr. nastavnika (viša škola) i 15 profesora u premetnoj nastavi.

Biblioteka

3 apsolventa engleskog jezika, 1 direktor sa višom školom, 3 pomoćnika koji rade u nastavi (2 visoka, 1 viša), pedagog šole (visoka), socijalni radnik (viša) 1 bibliotekar (viša), 1 sekretar (visoka str.) 1 blagajnik (srednja), knjigovođa (viša) 4 domara-ložača i 12 pomoćnih radnika.

U toku ratova u bivšoj SRJ u ovu školu su dolazili đaci – čiji su roditelji bili izbeglice – po sledećoj dinamici:

1991. došlo je 24 učenika iz Hrvatske

1992. godine 39 učenika

1994. godine 35 učenika

1995. godine 77 učenika.

Ukupno 175 učenika.

A planovi su da se izgradi nova školska zgrada.

Bivši direktori škole od 1945. do 2000. bili su:

Radmila Savatić, Živadin Savatić, Dragutin Pavić, v.d. Milanka Pavić, Nacko Hristov, Strahinja Jovanović, Jovan Martinović, Milija Lalević, Miloš Pajić, Nikola Obradović, Miroslav Adamović v.d. Mirjana Marković.

Škola se afirmativno izjasnila za ekskurzije i školu u prirodi.

U objavljivanju radova u stručnim publikacijama iz ove škole učestvovali

su Biljana Jerosimović u Zborniku radova sa savetovanja stručnih saradnika u obrazovanju kolubarskog, mačvanskog i sremskog okruga, 1997. i 1998. godine i u časopisu Nastava matematike XI-Iv, sveska 1-2, Beograd 1999. godine.

Od stručnih saradnika Prosvetno pedagoškog zavoda spominje se iz ranijeg perioda, učitelj u Zasavici, kasnije pedagog i školski nadzornik u Šapcu – Gvozden Đirić.

PODRUČNA ŠKOLA U SALAŠU NOĆAJSKOM

Škola u Salašu Noćajskom počela je sa radom još u prošlom veku. Danas u ovom mestu škola ima 4 razreda od I do IV razreda i radi u dve smene. U školskoj zgradi radi pripremno odeljenje predškolske dece u sastavu PU „Pčelica“ iz Sremske Mitrovice.

Iz ove škole pored pomenutog Ivana Dostanića – „Kifeta“, izašli su primarijus dr. Petar Radovanović, mr. Dušanka Dostanić Radovanović, Miodrag Milovanović, agronom, bivši predsednik SO Srem. Mitrovica i dr.

Škola u Salašu Noćajskom

PODRUČNA ŠKOLA U NOĆAJU

Škola u Noćaju do integracije 1976. zvala se „Janko Veselinović".

Po nekim kazivanjima škola u Noćaju je počela raditi od 1869. kada je zbog ukidanja škole u Salašu Noćajskom u Noćaj prešao učitelj Lazar Milosavljević. Od te godine škola u Noćaju neprekidno radi. Selo je prvo dobilo potpunu osnovnu školu u bivšoj opštini Mačvanska Mitrovica.

Škola u Noćaju danas ima lepu i novu sportsku halu za učenike škole i omladinu.

Školska zgrada je spratna, školu pohađa 234 učenika u 11 odeljenja a rade u njoj 12 nastavnika razredne i predmetne nastave.

Poznate ličnosti bivši đaci ove škole su Živojin Stekić, novinar i publicista – direktor radio Beograda: prof. dr Darinka Bogdanović, predavač na univerzitetu u Novom Sadu; Dragorad Tanasić novinar i urednik u „Politici", Dragoslav Dača Parmaković publicista, Mika Jović, poliglota, pronalazač, stekao najviše vojno obrazovanje u Rusiji akademija „Suvorov"; primarijus dr Predrag Tojić i dr.

Fiskulturna sala – čas fizičkog

PODRUČNA ŠKOLA U RADENKOVIĆU

Deca iz Radenkovića u prošlom veku išla su u školu u Glušcima. Krajem XIX veka u selu je sagrađena prva škola i jedina do sada, stara oko 110 godina. U školi su nekada bila kombinovana odeljenja od I do IV razreda.

Danas su opet posle više decenija „čista“ , bez kombinacija sa 4 učitelja i skoro 60 dece.

Učenici starijih razreda putuju autobusom u Noćaj.

Ovde su u ovoj školi bili đaci dr. Mladen Berić, profesor Univerziteta u Parizu i Beogradu (Bio je prvi Srbin koji je doktorirao na Beogradskom univerzitetu još 1912. godine. Od ostalih spomenutih su dr. Milić Vićentić, inženjer šumarstva, dr. Dragica Vladisavljević, rentgenolog, dr. Dragi Stanisavljević, specijalista veterine, zatim – malo kurioziteta Siniša Tufegdžić prva harmonika Srbije, Milanka Đorđić – Bula vlasnik najsavremenijeg staklenika u Sremskom okrugu, Miomir Fića – Filipović, novinar i publicista i dr.

Đaci škole u Radenkoviću

PODRUČNA ŠKOLA U ZASAVICI I I ZASAVICI II

Zasavica I i Zasavica II su sela poznata u istoriji iz I i II srpskog ustanka – danas po prirodnom rezervatu „Bara zasavica“

Dok su sela bila jedna mesna zajednica – odnosno mesna kancelarija, škola je bila zajednička. Kasnije su postala dva sela sa dve škole. U Zasavici I (selo bliže Ravnju) početkom sedamdesetih godina 1972. sagrađena je nova mala škola za starije razrede. I lepo opremljena.

Međutim krajem sedamdesetih godina broj đaka je toliko smanjen – da je u Elaboratu o pedagoškoj i ekonomskoj opravdanosti integracija škola u II fazi pedagoški zavod i SIZ obrazovanja predvideo da se škola u Zasavici – stariji razredi upute u Mačvansku Mitrovicu. Bila je to prelomna 1980. godina. Rukovodstvo škole, predstavnici SIZ-a i opštine išli su u Zasavicu na razgovore sa roditeljima i predstavnicima MZ. Nije vredelo! Bilo je izbušenih guma na kolima „gostiju“. Uzalud je Bane Stanojev tadašnji načelnik Odeljenja Društvenih delatnosti govorio Zasavčanima da su trebali platiti crkvenjaka da zvoni u crkvi svaku noć posle 12 sati. „Bele torbe“ (Izraz za Mačvane sa beim torbama kada su pošli u Beograd da se žale) su išle u Beograd, ali nisu stigle do predsednika

Školska zgrada u Zasavici I

Đaci iz škole u Zasavici II

jer se vreme odlaska poklapalo sa održavanjem III samita nesvrstanih u Beogradu. A sudija za prekršaje (zbog izostanka dece) počeo ozbiljno da radi. Po nalogu tadašjeg predsednika Vladislava Bate Radakovića.

Poznate ličnosti bivši đaci ove škole su: Savatije Ivanković, naučni radnik, direktor instituta u Ljubljani, dr. Brana Ivanković, direktor Više škole za vaspitače u Sremskoj Mitrovici i slikar; Slavko Milovančević elektroinženjer u Parizu, Aleksandar Ljubičić novinar RTS, Slavko Belimarković publicista...

PODRUČNA ŠKOLA U RAVNJU

U Ravnju postoji osmogodišnja škola od 1954. godine sa novom školskom zgradom /više nije nova ima 50 godina/.

U školi je preko 140 đaka i 15 prosvetnih radnika.

S obzirom na dislociranje sela od centra opština Sremska Mitrovica i Bogatić, škola u Ravnju je postala matica razvoja kulturnog zbivanja, sportski rasadnik.

Đaci škole u Ravnju

Poznate ličnosti ponikli iz ove škole su: mr. Radmilo Budečević, ekonomista i privrednik, Slavko Stanković, sudija Vrhovnog suda i mnogi drugi stručnjaci.

Podatke o školi prikupila i obradila iz Letopisa škole, matične knjige zaposlenih i izjava bivših direktora škole v.d. direktor škole Mirjana Marković i autor knjige.

v.d. Direktor škole: Mirjana Marković

SREMSKA MITROVICA
OSNOVNA I SREDNJA MUZIČKA ŠKOLA "PETAR KRANČEVIĆ"

Ova škola je od osnivanja u postojećoj zgradi, Žitni trg 28.

Osnovana je Rešenjem Narodnog odbora opštine Sremska Mitrovica 19. septembra 1962. godine. Prvi put je registrovana kod Okružnog privrednog suda u Sremskoj Mitrovici 1966. godine, a poslednji put posle 2000. godine.

Ulaz u muzičku školu

Po osnivanju škole se zvala Škola za osnovno muzičko obrazovanje. Do 1979.godine zvala se Osnovna muzička škola "Petar Krančević", a od 1979.godine zove se Škola za osnovno muzičko vaspitanje i obrazovanje "Petar Krančević".

U početku svog rada škola je imala 4 nastavnika, Đorđe Teodorović je bio direktor i predavač. Nastava je bila na dva instrumenta; klavir i violina. Uslovi su bili vrlo skromni: u zgradi pored škole su privatni stanovi, a od 1967. škola je postala jedini korisnik zgrade. Najstariji nastavni program je iz 1964. godine, a posle njega iz 1974. i 1979.godine koji je propisao Prosvetni savet Vojvodine. Sada je na snazi nastavni plani i program kojeg je propisao ministar prosvete 1994. godine.

Od 1997. godine škola je dobila i srednji stupanj zbog velikog interesovanja da se u istom gradu nastavi školovanje.

U školu je danas upisano 342 učenika u 6 razreda i 34 odeljenja na 13 instrumenata. Stanje u Osnovnoj školi je 34 nastavnika; 17 sa visokom, 5 sa višom i 5 sa srednjom i 7 apsolvenata.

U srednjoj školi ima 83 učenika u 4 razreda i 8 odeljenja. Ovde predaje nastavu 37 nastavnika: 27 sa visokom, 1 sa višom 1 sa srednjomi 8 apsolvenata. U zajedničkim službama za oba stupnja 9 radnika. Škola ima pedagoga i psihologa.

Hor Srednje muzičke škole

U ovoj školi nije bilo integracija i statusnih promena.

Iako je teško opredeliti se za najzanačajnije događaje iz rada škola je istakla Organizaciju festivala muzičkih škola Srbije 1974. godine, adaptaciju tavanskog prostora kada je škola dobila 8 učionica 1992. i otvaranje Srednje škole 1997. godine.

U narednom periodu svi napori će biti usmereni ka jednom cilju: obezbeđenju adekvatnog prostora u razvoju škole.

Dan škole se obeležava svečanim godišnjim koncertom krajem maja ili početkom juna (nije fiksiran datum) kad se završe sve takmičarske manifestacije. Onda je škola u mogućnosti da prezentira kvalitetniji program.

Škola je od priznanja dobila Novembarsku nagradu opštine, pokrajinsku "Iskru kulture", veliki broj pohvala, nagrada i plaketa za organizacije ili učešća na takmičenjima, festivalima.

Svake godine učenici učestvuju na dvadesetak takmičenja i festivala pokrajinskog, saveznog i međunarodnog ranga i osvajaju značajne nagrade. U dve predhodne godine osvojeno je 92, odnosno 126 nagrada. Škola poseduje obimnu foto, audio i pisanu dokumentaciju.

Bivših učenika škola ima u školama ove opštine kao profesora u 6 škola, a u našoj školi 20 profesora.

Na fakultetu muzičke umetnosti u Novom Sadu radi Aleksandra Stepanović, mlada kompozitorka.

Naših đaka ima u muzičkim školama u Novom Sadu i Beogradu. Uspešni dirigenti horova su Nebojša Cvijanović u Beogradu i Danijela Hodoba u Novom Sadu. Uspešnu pedagošku i izvođačku karijeru nastavili su: Zoran Stojanović i Dragan Đerkić violinisti, i Gracijela Babić, pijanista u Americi, Valerij Lisac, pijanista i Olivera Milić, violinista u Nemačkoj, Nina Simić violinista u Grčkoj, Milijana Nikolić solo pevanje Milano u Italiji.

Oko dvadeset bivših učenika školuje se na postdiplomskim i redovnim studijima u Gracu, Budimpešti, Beogradu, Novom Sadu, Sarajevu, Banjaluci.

U osnovnoj muzičkoj školi bilo je, odnosno ima 5 učenika čiji su roditelji izbeglice.

Od osnivanja škole 1962. do 1979. direktor je bio Đorđe Teodorović, zatim Dragana Miličić do 1981., a od te godine do 2000.godine direktor je Slobodan Radivojević, profesor muzike i prosvetni savetnik za muzičko vaspitanje pri Prosvetno pedagoškom zavodu u Sremskoj Mitrovici.

Podatke o školi prikupio i obradio direktor škole Slobodan Radivojević, prof.

SREMSKA MITROVICA
ŠKOLA ZA OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE
"RADIVOJ POPOVIĆ"

Ova škola je jedina u gradu od osnovnih koja je štampala svoju monografiju o svom trošku i u svojoj grafičkoj radionici. Autori su Slobodan Pauljev i Božidar Branković. Od srednjih škola pre njih monografiju je izdala samo Gimnazija.

Monografija je urađena sa ljubavlju i stručno tako da će iz nje biti uzeti fragmenti za ovu knjigu.

"Škola "Radivoj Popović" proslavila je 2000 godine 30 godina rada kao samostalna prva te vrste u Sremu i 60 godina postojanja specijalnog vaspitanja i obrazovanja."

"U oblasti sudropedagogije radio je u Sremskoj Mitrovici na početku XX veka poznati sremski pedagog Radivoj Popović i po njemu škola nosi ime…"

Sa časa praktične nastave

"Sve je počelo od zvaničnog formiranja prvog specijalnog odeljenja za učenike sa umanjenim smetnjama u razvoju od 1940."

Rad u školi za učenike i njihovu nastavnicu Gordanu Matić prekinut je ratnim vihorom od aprila 1941. godine.

"Obnovljen rad specijalnog školstva nastavljen je u kontinuitetu od 1960. godine. Najpre su otvorena odeljenja pri Osnovnoj školi "Jovan Jovanović – Zmaj" koja je i sama bila podstanar "Pinkijeve" škole.

U počtnom radu odeljenja zaslužno mesto pripada direktorici škole Smilji Bogdanović i grupi defektologa i društveno-političkih radnika.

Od 1970. godine škola je prerasla u samostalnu ustanovu koja nosi ime Radivoja Popovića. Posle njega je današnji direktor Slobodan Pauljev.

Kroz školu "Radivoj Popović" prošlo je oko 150 radnika iz svih naših krajeva. U školi je na početku ovog veka upisano 156 đaka. Njihov socijalni status je nepovoljan. Školu i učenike redovno pomažu humanitarne organizacije opštine i republike.

Škola postiže izvanredne rezultate u rehabilitaciji i osposobljavanju ove kategorije učenika.

Škola je u Fruškogorskoj ulici 73. Spomenute su samo neke od nagrada; "Dušan Vuksanović – Diogen", Novembarska nagrada opštine Sremska Mitrovica,

Na praksi u štampariji

Povelja Saveza Društava defektologa Jugoslavije, Povelja Društva za pomoć mentalno hendikepiranih lica i dr.

U okviru srednje škole je profesionalno osposobljavanje u trajanju od tri godine sa širokom lepezom obrazovnih profila i zanimanja. Srednja škola ima svoje odeljenje u Rumi, u okviru škole "Branko Radičević", otvorena 1993/94. godine. Kombinovana odelnjenja osnovne škole su u Osnovnoj školi "Dobrosav Radosavljević – Narod" u Mačvanskoj Mitrovici.

Za bliže upoznavanje početka rada ustanove ove vrste podaci se mogu naći u pomenutoj monografiji.

Interesantno je spomenuti prvog defektologa u Sremu Gordanu Matić koja je u Sremskoj Mitrovici radila od septembra 1940. do aprila 1941. premeštena 1940. u ovaj grad "po naređenju Načelnika odeljenja za narodne škole – šefa odeljka škole za defektnu decu i sa potpisom savetnika Antona Skale, svojeručno.

Naveo sam ovaj podatak jer je Osnovna i srednje specijalna škola u Staroj Pazovi dobila poseban naziv "Anton Skala" 1972. posle svog osnivanja.

Prvi nastavnik posle rata, defektolog, došla iz Novog Sada, bila je Danica Radonjić koja počinje sa radom u 1959/60. godini sa 10 đaka. Sa nastavom se počelo u zgradi "Palestina" pored Gimnazije. Velik broj učenika polaznika

u 1968/69. njih 127 bio je relevantan za otvaranje samostalne škole. Već smo spomenuli pregaoce na tom poslu i prvog direktora. Seoba škole na današnju lokaciju izvršena je na početku školske 1986. godine. To je stara zgrada škole "Slobodan Bajić – Paja".

Od 1995. godine u školi je nastava za srednje obrazovanje sa spomenutim profilima zanimanja.

Te godine broj učenika se kretao od 150 do 200.

Pri školi za praktičan rad postoji frizerski salon i grafička radionica u kojoj je štampana i monografija škole.

U mnogobrojnim akcijama škole organizovana su letovanja dece na moru, ekskurzije, susreti sa značajnim ličnostima, prihvat dece i izbeglica (posle hrvatske krvave akcije 1995. godine u "Oluji" i "Bljesak") u saradnji sa Crvenim krstom. Danas u školi (2000. g) radi 50 zaposlenih u nastavi i vannastave. U Rumi je 2000. godine bilo 15 učenika srednje škole u 3 odeljenja.

Podaci o školi korišćeni su iz monografije škole.

SREMSKA MITROVICA
PREDŠKOLSKA USTANOVA "PČELICA"

"Posle oslobođenja Sremske Mitrovice 1. novembra 1944. godine u gradu se osposobljavaju tri objekta za zbrinjavanje dece palih boraca i socijalno ugroženih porodica.

Jedan je objekat bio na Trgu Braće Radića, pored rusinske crkve – sada je tu plato Poslovnog centra "Pinki".

Drugi objekat bio je u zgradi "Partizana", a treći u zgradi četvororazredne škole na "Crvenoj česmi". Sakupljeno je oko 100 dece.

Obezbeđen je vaspitni i lekarski nadzor i ishrana u kuhinji.

Sledeće 1945. godine došlo je do objedinjenja sva tri objekta u jednu ustanovu pod imenom: "Prvo dečje gradsko obdanište".

Finansirao ih je Gradski odbor – Odsek za socijalno staranje. Tada je već bilo 150 dece.

Pored učiteljica koje rade dobrovoljno, AFŽ vodi kompletnu brigu o deci.

U okolini obdaništa seju se bašte, hrane svinje, spremaju zimnice. U praznične dane organizovane su proslave da deci nadoknade toplinu izgubljenog roditeljskog doma.

U vaspitnom radu nema nastavnog programa, ali se bazira na tekovinama NOB-a, bratstvu i jedinstvu, ravnopravnosti, demokratičnosti…

Obdanište je 1952. dobilo svog prvog upravnika Kosanku-Stojanku Popov, i naziv Dečji vrtić "Pčelica". Naziv je ostao do danas.

Krajem pedesetih godina vrtić već ima 250 dece, u celodnevnom i poludnevnom boravku.

Društvene organizacije Savet za brigu i staranje o deci, Društvo prijatelja dece, organizacija Crvenog krsta, međunarodne organizacije CER, pružaju obdaništu – predškolskoj ustanovi moralnu i materijalnu podršku.

Otvaraju se predškolska odeljenja pri školama. Vaspitno obrazovni rad obavljaju svršeni učenici Škole za vaspitače najpre sa srednjom, potom i sa višom školom.

Opštim zakonom o školstvu predškolske ustanove se uključuju u sistem vaspitno-obrazovnih ustanova, a izvori finansiranja postaju sigurniji.

Sredinom šezdesetih godina, vrtić ima tri organizaciona dela: u ulici "Braće Radić" – zgrada je srušena, u naselju "Nikola Tesla" sa celo i poludnevnim boravkom i u naselju KP dom 2 grupe poludnevnog boravka.

Od 1968. godine sagrađen je prvi posleratni objekat iz Opštinskog fonda za neposrednu dečju zaštitu – kapaciteta 120 dece u naselju "Sveta Mladenović" (Dekanske bašte).

Predat je na upotrebu za dan oslobođenja grada 1. novembra 1969. godine u naselju "Nikola Tesla" nov objekat kapaciteta 90 dece. Novembra 1971. otvoren je vrtić u naselju za decu do 3 godine otvorene su jaslice kapaciteta do 120 dece.

Maja 1975. otvoren vrtić u Laćarku, a zatim u Mačvanskoj Mitrovici i gradskom naselju Orao u 1976. godini.

U gradu je sa gradskim i prigradskim mestima u 1981/82. bilo 7 objekata.

Od septembra 1982. predat je na upotrebu najveći objekat u naselju "29. novembar" u kojem je i uprava ustanove.

Danas je predškolska ustanova "Pčelica" afirmisana ustanova. Ostvaruje uspešnu saradnju sa roditeljima i društvenom sredinom.

Mnogobrojna su priznanja za uspešan rad i takmičenja van svoje srdine – od opštinskog nivoa "Novembarska nagrada" do republičkih priznanja.

Ova društvena ustanova ima organizacione jedinice "Maslačak" u Bulevaru Konstantina Velikog 10, "Bubamaru" i "Cvrčak" u naselju Matije Huđi", "Maja" u naselju "Sveta Mladenović", "Leptirić" u naselju "Orao", "Čuperak" u Laćarku, "Lane" u Mačvanskoj Mitrovici. Zgrada u naselju "Nikola Tesla" ustupljena je za dnevni boravak dece ometene u razvoju Osnovne specijalne škole. Danas u "Pčelici" ima 2.064 deteta i 79 grupa.

Deca predškolske ustanove učestvuju u pripremama i obeležavanju značajnih datuma, na likovnim izložbama,…

PU "Pčelici" pripadaju sva predškolska odeljenja dece u 18 sela. U gradu rade 64 vaspitača sa višom spremom i 4 sa srednjom, 30 medicinskih sestara, 2 medicinske sestre za preventivnu zaštitu, pedagog, psiholog, logoped, defektolog, i 16 radnika za pripremanje i serviranje hrane." [17]

Dosadašnji upravnici i direktori PU "Pčelica" bili su: Mira Stojković, Ljubinka Stepanović, Gordana Mijailović, Mr. Jovan Jugović, Branislava Utvić i Ljubomir Kolarov.

17 N. Spajić: Školstvo u Sremskoj Mitrovici od Drugog svetskog rata do pred kraj XX veka, Pedagoška stvarnost , Novi Sad 2000. 5-6.

NAPOMENA: PU „Pčelica" nije dostavlia podatke o sebi iz nepoznatih razloga

OPŠTINA STARA PAZOVA

Škole u ovoj opštini biće predstavljene po sledećem redosledu:

1. **BELEGIŠ:** OSNOVNA ŠKOLA: "VERA MIŠĆEVIĆ**"**
   /sa područnom školom u **SURDUKU/**
2. **VOJKA:** OSNOVNA ŠKOLA – "MILAN HADŽIĆ"
   /sa područnom školom u **KRNJAŠEVCIMA/**
3. **GOLUBINCI:** OSNOVNA ŠKOLA: "23. OKTOBAR"
4. **NOVI BANOVCI:** OSNOVNA ŠKOLA "NIKOLA TESLA"
5. **NOVA PAZOVA:** OSNOVNA ŠKOLA "RASTKO NEMANJIĆ – SVETI SAVA"
6. **STARI BANOVCI:** OSNOVNA ŠKOLA "SLOBODAN SAVKOVIĆ"
7. **STARA PAZOVA:**
   I STARA PAZOVA: OSNOVNA ŠKOLA "BOŠKO PALKOVLJEVIĆ – PINKI"
   II STARA PAZOVA: OSNOVNA ŠKOLA "JANKO ČMELIH"
8. **STARA PAZOVA:** OSNOVNA I SREDNJA ŠKOLA "ANTON SKALA"
9. **STARA PAZOVA:** PREDŠKOLSKE USTANOVE "POLETARAC" I "RADOST"

BELEGIŠ
OSNOVNA ŠKOLA "VERA MIŠČEVIĆ"

Ova škola je matična i obuhvata pored potpune osnovne škole u Belegišu i četvororazrednu područnu u Surduku.

Udaljenost ova dva mesta je oko 6 km.

U oba mesta se nalazi po jedan školski objekat.

Školska zgrada u Belegišu je spratna. Stara školska zgrada bila je na drugom mestu.

Škola u Belegišu je u ulici Kralja Petra I 33, a današnje ime nosi od 1953. godine po devojci Veri Miščević, narodnom heroju iz ovog mesta.

Škola u Surduku od 1957. je dobila ime "Jovan Jovanović – Zmaj".

Od 1977. došlo je do udruživanja škola sa teritorije opštine Stara Pazova. Ove dve škole su integrisane, a sedište je u Belegišu.

Ovakvo sjedinjene škole ušle su u sastav nove zajedničke škole "Podunavlje" sa sedištem u Novim Banovcima. U sastavu "Podunavlja" je i škola iz Starih Banovaca.

Do razdruživanja škola došlo je 1986. godine, i škola "Vera Miščević" je opet postala samostalna. Toliko o reorganizacijama.

Podaci o ranijem postojanju škole ne postoje jer je školska arhiva tokom Drugog svetskog rata spaljena kao i školska zgrada.

Krajem Drugog svetskog rata (1944.godine) škola je obnovila rad. Dotle je radila sa prekidima kao "partizanska škola".

Đaci i učitelji su održavali nastavu po privatnim kućama, u popovom stanu, u kafanama... Prosečno je bilo po četiri odeljenja sa 30-40 učenika. U vreme rada partizanskih škola, sa pionirima su radili omladinci i skojevci. Školu je osnovao mesni narodni odbor kao organ vlasti.

Po završetku rata uslovi su za rad kao i svuda bili vrlo oskudni – bez nameštaja i učila. MNO su zaduženi za stvaranje uslova i pružanje pomoći. Čvrste forme rasporeda časova nije bilo. A vaspitnoj strani naročito se poklanjala pažnja. Deca su pevala partizanske pesme(na primer "Partizan sam tim se dičim..." za koju se znalo od 1942.godine Disciplina je naročito bila visoka – poluvojnička).

Spomenik narodnog heroja Vere Miščević ispred škole

Udžbenici štampani pre rata nisu bili u upotrebi. Redovno je dolazila partizanska i pionirska štampa pa su neki pionirski listovi korišćeni u nastavi.

Organizovani su tečajevi opismenjavanja za prestarelu decu i omladinu.

Za vreme postojanja integrisane škole (1977/78) u Starim Banovcima su postojala odeljenja za opismenjavanje.

Đaci su u posleratnom periodu na poljoprivrednim dobrima učestvovali u uništavanju korova, sakupljanju letine...

Izgradnja objekata počela je 1948. godine. Nova školska zgrada je sagrađena u samom centru sela. Objekat je građen nekoliko godina sredstvima Sreskog narodnog odbora, prilogom meštana u novcu i radnoj snazi. (Tada se to zvala radna obaveza).

Prve godine posle rata od I do IV razreda nastavu je pohađalo 185 đaka. Odeljenja su bila kombinovana po uzrastu.

Prva generacija koja je počela nastavu u novoj školskoj zgradi bila je 1952/53. Objekat je imao osam učionica, zbornicu i nekoliko manjih prostorija. Ispred škole je park u kojem je bista narodnog heroja Vere Miščević.

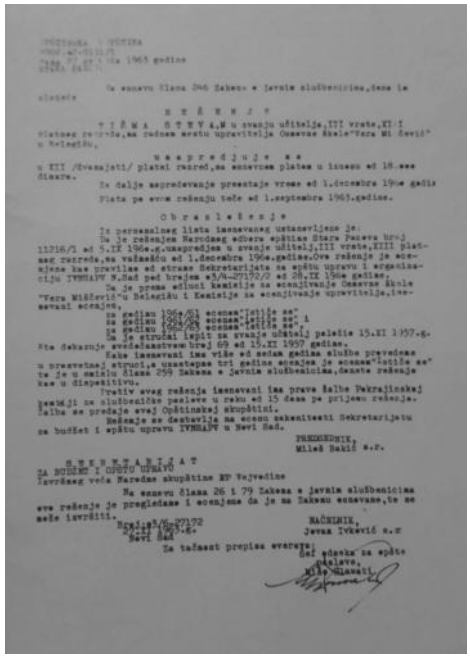

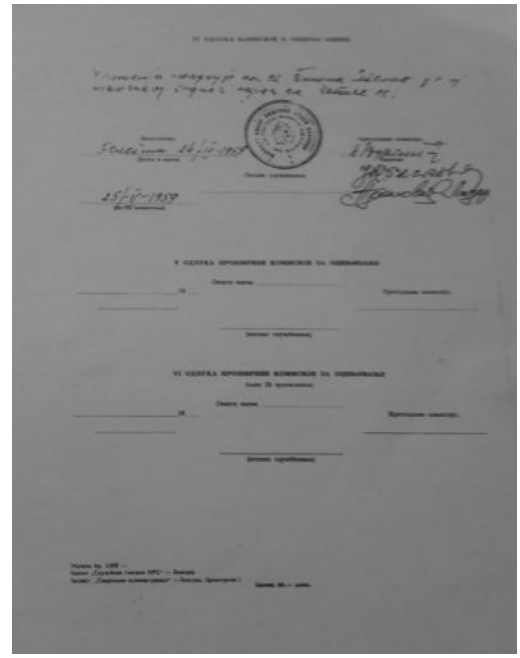

Ocenjivački list iz 1959.godine

Od 1950. godine škola postaje osmogodišnja.

U školi je 1966/67. godine otvoreno odeljenje predškolskog uzrasta.

Prvi vaspitač bila je Pavlić Ivanka. U Surduku je predškolsko odeljenje otvoreno osamdesetih godina. Ova odeljenja su krajem osamdesetih godina pripojena novoosnovanom vrtiću kao predškolskoj ustanovi "Radost" u Novim Banovcima.

U Surduku su krajem prošlog veka bile dve grupe dece i 3 vaspitačice.

Jedna grupa je u celodnevnom a dve u poludnevnom boravku.

U Belegišu su dve grupe u poludnevnom boravku. Vaspitačice su Smiljka Bešević i Snežana Klaić.

Odeljenja predškolskog uzrasta radila su u okviru postojećih škola uz solidnu opremu primerenu uzrastu.Sa matičnom ustanovom u Naselju Kablar, PU "Radost" ima veoma dobar kontakt.

U okviru škole je 1972/73. godine otvoreno specijalno odeljenje Škole za osnovno i srednje obrazovanje "Anton Skala" iz Stare Pazove.

Sa decom je radio Zdravko Jazić, a danas defektolog Viera Damjanović.

Bilo je više pokušaja osnivanja đačke zadruge, ali u praksi nisu zaživele.

Đačka kuhinja je počela sa radom 1966/67. U školi su radile servirke – kuvarice. Prva među njima bila je Leposava Đekić. U kuhinji su mesile lepinjice,

krofne, zemičke, srevirani kolači, burek, mleko, čaj. Kuhinju su finansirali roditelji učenika.

U 1977. godini MZ Belegiša je sa MZ iz Dolova potpisala povelju o bratimljenju. To su učinile i škole "Vera Miščević" iz Belegiša i OŠ "Aksentije Maksimović" iz Dolova. Posete su obostrane za dan škole u cilju razmene iskustva i druženja.

Nažalost saradnja je prekinuta posle rata u BiH.

1987. godine ova škola je dobila zahvalnicu za osvojeno I mesto u estetskom i higijenskom uređenju škola na nivou Opštine Stara Pazova.

Od 1. aprila 1971. počele su sa radom biblioteke pri školi.

U oba mesta biblioteke su ogranci matične biblioteke iz Stare Pazove. Biblioteka u Belegišu koristi pomoćnu zgradu u školskom dvorištu, a biblioteka u Surduku je objekat Doma kulture.

Biblioteka u Belegišu radi tri puta nedeljno, u Surduku – dva puta. Prvi bibliotekar u oba mesta bila je Slavica Jocić.Broj knjiga u Belegišu je 3997 u Surduku 3200. Skoro 80% čitalaca su školska deca – đaci i omladina.

Ni u jednoj školi nije sagrađena fiskulturna sala. Započeta je u Surduku, pa je gradnja obustavljena zbog rušenja zida na istoj.

U Belegišu je započeta gradnja fiskulturne sale tek u XXI veku.

Zato postoje izuzetni tereni za male sportove. Građeni su iz sredstava SO Stara Pazova, dobrovoljnim akcijama učenika, nastavnika i roditelja.

Prilikom adaptacije školskih zgrada 1986/87. uvedeno je centralno grejanje i u Belegišu i u Surduku, prvobitno na lož ulje, a kasnije na gas.

Škola ima pedagoga. O integracionim promenama kroz koje je škola prošla bivši direktor škole Dušan Gajin je rekao: "Može se konstatovati da su integracioni procesi bili čist promašaj, jer su te promene "doneli" političari, a ne prosvetni radnici koji su bili najmerodavniji..."

Od kako je škola u Belegišu postala matična (od 1977.) deca iz Surduka su putovala u Belegiš u više razrede. Od 1979/80. do 1982/83. u Surduku nije radilo ni jedno odeljenje. Od tada se sukcesivno svake godine otvaralo po jedno novo.

1990/91. roditelji u Surduku tražili su da svi đaci pohađaju starije razrede u svom rodnom mestu. Pošto "političari" nisu udovoljili želje roditelja, došlo je do obustave slanja dece u školu. Posle mesec dana "štrajka" zahtev je usvojen i od tada postoji osmogodišnja škola u Surduku, sa po jednim odeljenjem u starijim razredima.

Dan škole se obeležava proslavom školske slave – Svetog Save. Raniji datum kao Dan škole 7. april je izostavljen.

U 1977. godini podignut je lep mesni park u čijem su podizanju učestvovali SO Stara Pazova, roditelji učenika, đaci, vojnici iz kasarne u Batajnici. Akciju je finansirala opštinska organizacija gorana iz Stare Pazove i MZ Belegiša.

Predstojeća reforma podrazumeva proširenje postojećeg prostora kao i stručno usavršavanje i doškolovanje kadra. Neophodne su nove specijalizovane kabinetske i informatičke učionice.

Zahvaljujući donatoru gospodinu Mirku – Bati Jajiću iz Surduka koji se preko 20 godina nalazi u inostranstvu škola je u njegovom rodnom mestu dobila 10 računara PC 486 u 2001. godini u organizaciji Crvenog krsta.

Iste godine otvorena je informatička učionica u Belegišu.

U 2000. godini brojno stanje učenika je sledeće:

Belegiš ima 286 đaka u 11 odeljenja, a u Surduku 159 đaka u 8 odeljenja: ukupno 427 učenika u 19 odeljenja.

U školi se uči engleski jezik od V razreda.

Nastavnog osoblja ima 24 nastavnika (2 sa visokom i 22 sa višom).

Van nastave ima 8 radnika 2 sa višom, 1 sa visokom, 1 sa srednjom i 4 sa osnovnom školom.

U školi je bilo 77 đaka čiji su roditelji izbeglice iz ratova 1991. i 1992-95. u Hrvatskoj i BiH.

Škola ima puno opravdanje i podršku za dalje izvođenje vannastavnog vaspitno obrazovnog rada u vidu pripremljenih i osmišljenih ekskurzija i škole u prirodi.

Direktori škole od 1945. godine bili su: Jovan Marić, Anđelko Mrđić, Petar Vukelić, Pavle Ilić, Tišma Stevan, Dušan Gajin, Milorad Babić i Verica Žižović.

Informatori saradnici knjige bili su predhodni direktori: Stevan Tišma i Dušan Gajin.

Podatke prikupila i obradila
Direktor
Verica Žižović

VOJKA
OSNOVNA ŠKOLA "MILAN HADŽIĆ"

Osnovna škola "Milan Hadžić" u Vojki Locirana je u Karađorđevoj ulici br. 1.

Podaci škole o izgradnji prve školske zgrade odnose se na 1780. godinu gde je danas zgrada mesne zajednice. Na mestu sadašnjeg parka podignuta je nova škola 1881. To je bila prizemna zgrada i zvala se "Komunalna škola". Ova zgrada izgorela je 1943. godine do temelja – u borbi partizana i ustaša. Druga škola je sagrađena 1884. u Karađorđevoj ulici.

Podaci o školi u Istorijskom arhivu "Srem" malo su drugačiji.

„Nije utvrđena godina otvaranja Niže opće pučke škole u Vojki.

Govoreći o školstvu u XIX veku, Anton Cuvaj je u "Povjesti školstva" dao spiskove novootvorenih škola na državnoj i na teritoriji Vojne krajine u razdoblju od 1835. do 1888. na srpskohrvatskoj teritoriji austrougarske monarhije. U "Povjesti školstva" ne spominje se do 1888. godine škola u Vojki. Arhivska građa ovog fonda počinje od 1896. što znači da je škola mogla početi sa radom između 1888. i 1896. godine. Školska zgrada u Vojki je sagrađena 1897. Prema "Izveštaju o stanju uprave Županije sremske za upravnu godinu 1897/ str. 217. navodi se ... Prema prošloj godini ima tri vlastite zgrade i to u Ilači, Vojki...

Niža opća pučka škola kako se zvala od osnivanja do Prvog svetskog rata bila je u početku dvorazredna, kasnije četvororazredna – mešovita.

Između dva rata se zvala Osnovna narodna škola".[18]

Škola navodi podatke da je posle Drugog svetskog rata 1946. godine počela gradnja nove škole. Završena je 1947. god.

Dobila je naziv po Milanu Hadžiću koji je bio prva žrtva rata 1941.godine, streljan je kod Vukovara.

Po završetku rata škola je imala 250-300 učenika od I do V razreda i od 12 od 14 prosvetnih radnika. Učionice su imale tablu, sto-katedru i skamije.

Obnovljena škola je posle Drugog svetskog rata organizovala kurseve opismenjavanja za omladinu i odrasle.

Izgradnju škole posle rata finansirali su meštani Vojke, omladina i odrasli su pomagali u radu i transportu građevinskog materijala. Dotadašnja škola petoljetka je postala osmoljetka oko 1950.godine.

U Krnješevcima se nalazila područna škola, četvororazredna sa po jednim odeljenjem svakog razreda od 40 do 80 učenika.

Nastavu izvode četiri učiteljice u dve smene.

U Krnjaševcima postoji odeljenje predškolskog uzrasta.

Predškolska odeljenja u Vojki formirana su i počela sa radom posle 1950. odvojeno od škole. O predškolskim odeljenjima u okviru škole, brinula je Predškolska ustanova "Poletarac".

Kada je završena dogradnja škole, predškolska odeljenja u Vojki dobila su nove prostorije u staroj zgradi.

Đačka zadruga je počela sa radom 1961. godine. Dobila je tada 4 jutra obradive zemlje od zemljoradničke zadruge na korišćenje. Gajene su poljo-

18 IAS: Fond Osnovna škola „Milan Hadžić- Vojka"

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
и
СРПСКО ГЕОГРАФСКО ДРУШТВО
додељују

ДИПЛОМУ

САЊА ЂУРЧИН (име и презиме) ученику-ци VIII разре

„МИЛАН ХАЏИЋ" (назив школе) из ВОЈКА (место)

који-ја је освојио-ла II место на РЕПУБЛИЧКОМ (ниво такмичења - смотре) такмичењу из географи

у НОВОМ САДУ (место), дана 27.05. 2000.

Председник Српског географског друштва 1910

Министар просвете

Diploma sa republičkog takmičenja

privredne kulture kukuruz i pšenica. U zadruzi su radili učenici zadrugari i nastavnici.

Školska kuhinja je počela od 1960. sa radom. Đaci su plaćali užinu koju je škola nabavljala i pripremala.

Prosvetne radnike je ocenjivala komisija iz sreza do ukidanja istog kada je ta nadležnost prešla na mitrovački srez.

Učenici škole u Vojki su učestvovali na mnogim takmičenjima od opštinskog do republičkog i ostvarivali zapažene rezultate iz ruskog jezika, hemije, geografije, matematike, biologije, istorije, likovne kulture....

Školska biblioteka postoji od 1963. godine. Ima 8050 knjiga.

Biblioteku je osnovao Miloš Hadžić i pri tom poklonio školi i učenicima 2000 knjiga i oko 400 zbornika i letopisa Matice srpske. Po njemu je nazvana Spomen biblioteka "Miloš Hadžić".

"Miloš Hadžić (1921-1989.) bio je učenik ove škole u Vojki , od 1928. do 1932. godine. Poznat je kao uspešni dudogodišnji upravnik Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu. Bio je prvi direktor Radio televizije Beograd sekretar Matice srpske, nosilac niza ordena, odlikovanja, medalja...

Centralno grejanje uvedeno je u školu 1979. godine. Škola ima pedagoga i pedagošku službu. Školska radionica i kabineti skromno su opremljeni. Mala sportska sala građena je 1973. , a pored nje je sportski teren. Sala je porušena 2000. i tu sagrađena nova školska zgrada koja je povezana sa starom. Sportski tereni za male sportove ponovo se grade (rukomet i mali fudbal).

Učenici iz Krnješevaca putuju u Vojku od V do VIII razreda.

Putovanje otežava mali broj prolaznih autobusa na relaciji Stara Pazova – Šimanovci.

Povremeno se organizuju đačke akcije na uređenju škole, dvorišta, ulice,...

Za dan škole odabran je datum kad je škola izgorela u II svetskom ratu u ratnim sukobima. Ovako izabran dan škole izgubio je na aktuelnosti.

Najznačajniji događaji škole, vezani su za proširenje škole.

Planira se adaptacija stare školske zgrade, izgradnja sportske sale, uvođenje centralnog grejanja u školu u Krnješevcima, otvaranje kabineta za informatiku, zapošljavanje stručnih kadrova, uvođenje nove tehnologije rada.

Posle rata u Hrvatskoj i BiH, u ovu školu je došlo 56 đaka čiji su roditelji izbeglice sa ratom zahvaćenih područja.

U toku NATO bombardovanja 1999. nije bilo oštećenja, iako su pogođeni neki ciljevi u blizini.

Škola je krajem XX veka imala 655 đaka i 45 u Krnješevcima, ukupno 700 đaka, po tri odeljenja od I do VIII razreda, i po jedno odeljenje u područnoj školi u Krenješevcima.

Nova i stara zgrada škole sa sportskim terenom

U školi radi 16 učiteljica i 19 nastavnika. Od trećeg razreda do petog uči se engleski jezik (verovatno fakultativno), a od V do VIII ruski jezik.

Posle završetka osnovne škole, učenici iz Vojke i Krnješevaca, nastavljaju školovanje u školama Stare Pazove, Inđije, Zemuna...

Podaci za školu u Vojki uzeti su iz Letopisa škole, matične knjige radnika i od živih informatora, bivših radnika škole. Posebno je doprineo svojim kazivanjem Dragan Jovanović (82 godine) nekadašnji predsednik školskog odbora ove škole.

Na spisku izuzetno značajnih ličnosti – bivših đaka ove škole – našli su se: Dr. Slobodan Gajin, Dr. Sava Hadžić – VMA u Beogradu, Ružica Parin, ministarstvo za šumarstvo, Nikola Nikolin – predsednik suda u Novom Sadu, Smilja Grujić, voditelj i urednih TV Novi sad, Dejan Hadžić, ministarstvo elektroprivrede Srbije, dr. Verica Jovanović – Đuran, Klinički centar Novi sad, Ljubinko Lazić, muzičar, Nedeljko Erdeljanin, književnik – novinar, fudbaleri Siniša Gajin, Dragan Popov, Aleksandar Kolarov i dr...

O školi nije pisana monografija, a Nedeljko Erdeljanin je objavio hroniku Vojke.

Dosadašnji direktori ove škole bili su (1945-2000):

Kosta Martinović, Boško Hadžić, Vidak Rajović, Natalija Stanković, Dimitrije Obradović, Branko Rakočević, Lazar Pješevac, Vučina Raičević, Petar Ćurčin, Pavle Jovanović i posle 2000-ite Živko Zeković i Miladin Lekić.

Na spisku zaposlenih radnika od 1945. do 2000. godine bilo je 173.

Podatke prikupio i sredio
informator – saradnik knjige
Miladin Lekić

V.d. direktor škole
Miladin Lekić

GOLUBINCI
OSNOVNA ŠKOLA "23 OKTOBAR"

„S obzirom na višenacionalni sastav stanovništva, Golubinci su još u XIX veku imali dve osnovne škole: srpsku – jedno vreme nemačku i hrvatsku školu. Srpska osnovna škola je osnovana još početkom XVIII veka. Pošto je u Golubincima početkom 19. veka postojala izvesna nemačka manjina, austrijske vlasti su 1827. godine formirale nemačku osnovnu školu. Školu su u početku pored nemačke dece pohađala i srpska i hrvatska deca.

Kasnije je ova škola prerasla u Hrvatsku pučku školu.

Škola je organizovana na temelju uredbi školske reforme – koji je sprovodila Marija Terezija još 1774. godine.

Ova škola u prvo vreme tokom 19. veka nije imala adekvatnu zgradu imala je svega nekoliko čamovih klupa – od nameštaja. U školi su učeni predmeti: veronauka, čitanje, pisanje i tablica množenja. Školovanje je trajalo 2 godine.U spomenici pučke škole pominje se da muškarci moraju nastaviti školovanje, trebalo je savladati nemački jezik koji će koristiti u vojništvu.

Prva namenska školska zgrada u Golubincima sagrađena je 1888. godine, imala je osam učionica i šest pomoćnih prostorija sa površinom od 620 m². Ova zgrada bila je u upotrebi do 1992. godine. U tu novu zgradu (1888.) bile su smeštene obe škole: Opća pučka srpska i Hrvatska pučka škola.

Početkom Prvog svetskog rata škola je prestala da radi, da bi od 1915. u Golubincima radila samo jedna zajednička škola u koju su išli đaci i istočno pravoslavne i rimokatoličke veroispovesti." [19]

U centru sela postoji još jedna školska zgrada takozvana "Mala škola". Škola je u skladu sa razvojnim fazama menjala ime do 1944.

19 IAS: Fond – Osnovna škola u Golubincima

Školska zgrada iz 1888.godine

Osnovna škola (od I do IV)
1944-1947. petoljetka (od I do V)
1947-1948. progimnazija
od 1948 nepotpuna gimnazija
od 1950-1955 osmoljetka
od 1964. nosi naziv Osnovna škola
od 1955. u svom imenu nosi poseban naziv "23. oktobar".

Prva registracija bila je u Privrednom sudu u Sremskoj Mitrovici 24. decembra 1965., a poslednja u Privrednom sudu 4 septembra 2001.

Školu je osnovao GION APV odlukom br. 12788 od 23. avgusta 1947. godine kada su otvoreni prvi i drugi razred progimnazije.

Škola je radila i za vreme Drugog svetskog rata u kontinuitetu. Po završetku rata bilo je u školi 9 učionica, učilo se deset premeta, bilo 250 đaka i 10 prosvetnih radnika.

U školi u učionicama bile su skamije sa četiri sedišta za đake.

Sada o nešto savremenijim temama.

Nema podataka kada je počela sa radom đačka zadruga. Prema podacima u drugim školama verovatno je i ovde đačka zadruga postojala krajem pedesetih

Nova školska zgrada iz 1992.godine

godina najpre poljoprivrednom proizvodnjom, golubarstvom i pčelarstvom, a kasnije i prodajnim delatnosti.

Kad je zadruga dobila 10 jutara na korišćenje – preusmerila se na poljoprivrednu proizvodnju u prodaju udžbenika i školskog pribora. Đačka kuhinja je počela sa radom šezdesetih godina. Učenici su plaćali troškove ishrane. Tih (šezdesetih) godina došlo je do otvaranja predškolskih odeljenja.

Osamdesetih godina predškolska odeljenja organizaciono izlaze iz sastava osnovne škole i pripajaju se PU "Poletarac".

Školska biblioteka je u sastavu mesne biblioteke.

Fiskulturna sala je izgrađena 1972. godine. Specijalizovane učionice su počele sa radom 1992. Planirana je izgradnja savremenog višenamenskog Sportskog centra. Kupljen je plac, prošireno dvorište izgrađena urbanistička projektna dokumentacija, ali još ni jedan teren nije urađen. Nedostaju sredstva.

Škola ima centralno grejanje od 1982. godine.

U školi je oformljena pedagoška služba od 1988. Nema područnih odeljenja, škola je samostalna.

Učenici i dalje sami obrađuju đačku ekonomiju, uređuju školski park, dvorište...

Nova školska zgrada izgrađena je i puštena u rad 14. marta 1992. godine.

Urađena je sredstvima pokrajine (pokrajinski SIZ) i SO Stara Pazova. Po završetku školskog objekta škola je bila najopremljenija i najbolje rangirana u opštini. Postignuti su značajni rezultati, najviše na estetskom uređenju. Škola je potpisala povelju o bratimljenju početkom školske 1990/91. sa školom iz Šekovića BiH.

Dan škole se slavi 23. oktobra kao dan oslobođenja mesta, prigodnim kulturno umetničkim programom i sportskim susretima. Od najznačajnijih događaja za školu navode se: izgradnja fiskulturne sale, izgradnja nove škole 1992. godine, proširenje školskog dvorišta u svrhu izgradnje sportskog centra.

Od početka ratova u bivšoj SFRJ do danas se u školi zadržalo 4 dece čiji su roditelji izbeglice iz BiH i 99 dece čiji su roditelji izbeglice iz Hrvatske; ukupno 103 dece izbeglih porodica.

Krajem prošlog veka u školi je bilo 484 učenika u 18 odeljenja. Škola je osmorazredna i u njoj se uči FRANCUSKI JEZIK od V razreda. Jedinstven primer u Sremskom okrugu da nije engleski ili ruski! Nema jezika narodnosti.

Radnika koji nisu u nastavi je 12 (2 visoka sprema; 4 srednja sprema, 2 KV; 4 niža sprema).

U nastavi su 24 prosvetna radnika (7 sa visokom spremom, 16 sa višom spremom i 1 sa srednjom spremom. Ukupno je u školi 36 radnika.

Dosadašnji direktori škole bili su: Svetozar Bošnjaković, Jovan Marič, Dimitrije Vidović, Vladimir Stojšić, Jovan Stajić, Stevan Živanović, Milorad Bosančić.

Podaatke prikupio i sredio
informator saradnik knjige
Milorad Bosančić

Direktor škole
Bosančić Milorad

NOVI BANOVCI
OSNOVNA ŠKOLA "NIKOLA TESLA"

Škola se nalazi na području opštine Stara Pazova u "Podunavlju".

U mestu je postojao jedan objekat, ali se radilo na više lokacija (vatrogasni dom, biblioteka, dom kulture...)

Škola ima sadašnji naziv "Nikola Tesla" od 1962. godine, a škola se zvala "Ljudevit Gaj" u periodu od 1933-1938. Osnovana je 1945. godine, a osnivač je bila opština.

Školska zgrada iz 1983.godine

Sa radom je počela po završetku rata. Na početku rada imala je 4 razreda sa po 35 učenika (oko 120 učenika). U vreme rata radila je "Nemačka pučka škola". Opremljenost je bila skromna. Postojala su najneophodnija učila i nameštaj.

Škola je organizovala tečajeve za opismenjavanje dece i omladine, a vodili su ih učitelji.

Učenici su posle rata bili uključeni u akcije: sakupljanja dobrovoljnih priloga (lekovitog bilja itd...).

Nova školska zgrada je otvorena 1983. godine.

Građena je sredstvima mesnog samodoprinosa SIZ-a, opštine. Dograđeno je 6 učionica, zbornica, sanitarni čvor unutar zgrade i centralno grejanje za stari i novi objekat.

Poslednja registracija je bila 1985. godine, Osnovni sud Udruženog rada Sremska Mitrovica, kada su škole dezintegrisane 31.12.1985. pod br. Fi 274/85.

Predškolska odeljenja su otvorena 1983. godine i do 1986. godine bila u prostorijama škole. Od 1.09.1986. godine se preseljavaju u sopstvene prostorije u naselju Banovci-Dunav.

Od 3.11.1987. počinje da radi sa tri grupe najmlađeg uzrasta (jaslice), tri grupe srednjeg uzrasta (vrtić) i tri grupe predškolskog uzrasta.

Danas su samostalne ustanove. Nisu u sastavu škole od 1.1.1989. godine.

Đačku zadrugu nemamo.

Đačka kuhinja radi od 1945. godine.

Škola je postizala izuzetne rezultate na opštinskom i republičkom nivou. 1977. godine Gordana Milosavljević osvojila je drugo mesto u Jugoslaviji na takmičenju "Tito-revolucija-mir". U Sloveniji za grafiku Milena Radisavljević dobila srebrnu medalju. Maljković Tanja iz francuskog jezika na pokrajinskom osvojila 3. mesto. Dragić Milan iz matematike na pokrajinskom 1. mesto, Antalić Miroslav iz fizike na pokrajinskom 1. mesto. Ristović Milan iz matematike na republičkom iz matematike 6. mesto. Deletić Ivana nagrađena za likovni rad u Martinu SR Slovačka, Radulović Nataša i Stojanovski Tanja 4. mesto iz francuskog jezika na republičkom takmičenju. Na republičkom iz srpskog jezika učestvovali su: Kadvalj Hani, Đukić Jelena, Novčić Milena, Seović Aleksandra 2. mesto, Božić Marija... Iz biologije na republičkom takmičenju 1. mesto su osvojile: Žunić Marina, Mlinar Smiljana, Katić Vojin iz matematike i fizike na republičkom. Iz engleskog jezika na republičkom: Froki Nikola i Manojlović Dubravka. Svake školske godine iz nekoliko predmeta učenici postižu zavidne rezultate i na republičkom nivou. Niz humanitarnih akcija na nivou škole je organizovano u pomoći bolesnicima, kako učenika tako i odraslih. Od đačkih listova izlazi "Odskočna daska". Oktobarska nagrada Opštine Stara Pazova za unapređenje fizičke kulture.

Od bivših đaka u školi su zaposleni: Adamov Zvonko, Šajkulić Biljana, Stanković Katarina, Mijailović Milka. Radila je i Milošević Violeta.

O školi nije pisana monografija.

Učenika ima 880 (16+16 odeljenja). Od III razreda se izučava engleski jezik, a od V razreda francuski. U školi su , po kvalifikacijama zaposleni:

– 6 radnika na održavanju ćistoće I stepen
– kuvarica I stepen
– 31 nastavnika VI stepen
– 17 profesora VII stepen
– 1 direktor VII stepen
– 1 psiholog
– 1 pedagog
– 1 sekretar VII stepen
– 1 šef računovodstva VI stepen
– 2 domara III stepen
– 1 veroučitelj V stepen

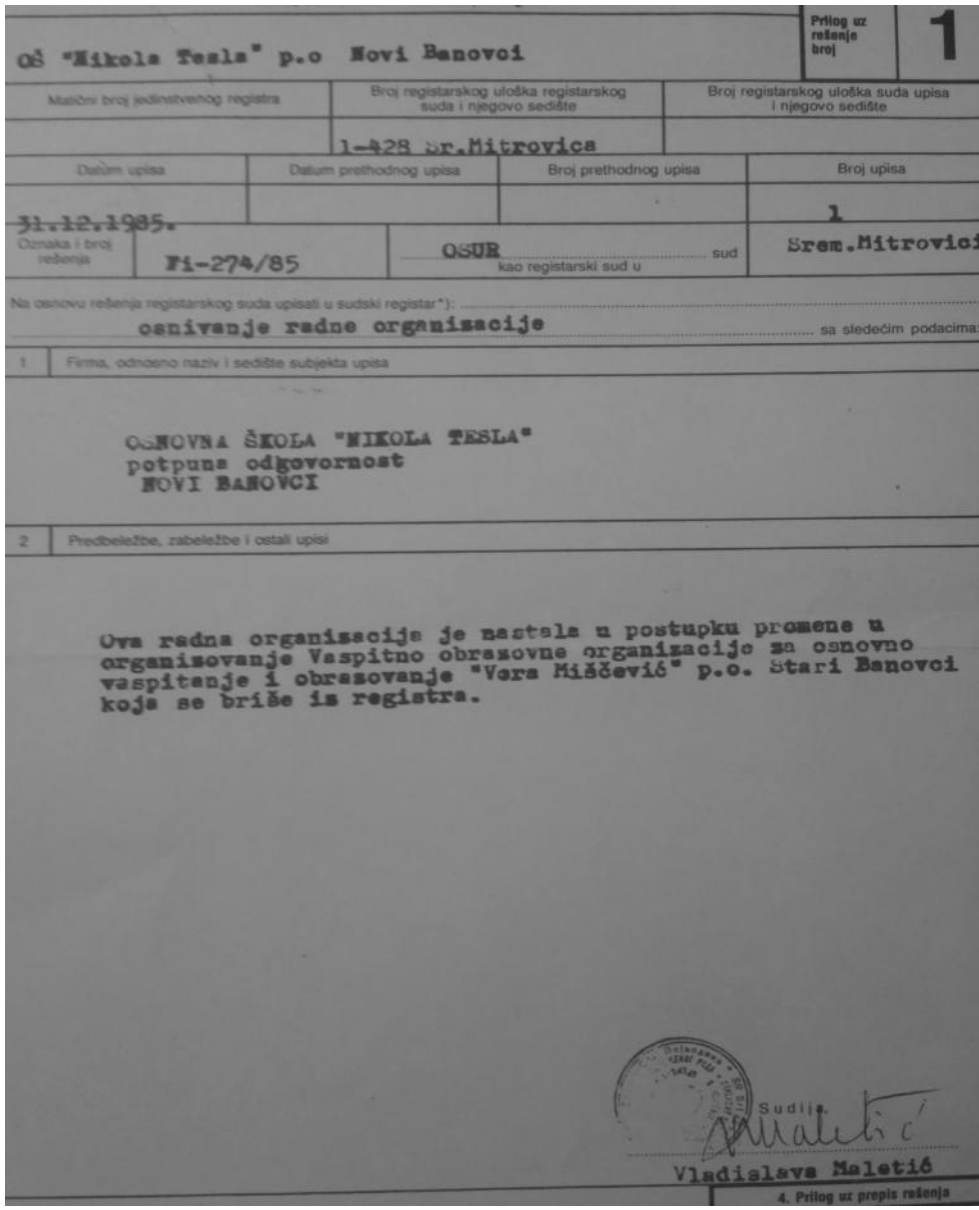

OŠ "Nikola Tesla" p.o Novi Banovci

Prilog uz rešenje broj 1

Matični broj jedinstvenog registra	Broj registarskog uloška registarskog suda i njegovo sedište	Broj registarskog uloška suda upisa i njegovo sedište
	1-428 Sr.Mitrovica	

Datum upisa	Datum prethodnog upisa	Broj prethodnog upisa	Broj upisa
~~31.12.1985.~~			1

Oznaka i broj rešenja: Fi-274/85 — OSUR sud kao registarski sud u Srem.Mitrovici

Na osnovu rešenja registarskog suda upisati u sudski registar*): osnivanje radne organizacije sa sledećim podacima:

1 Firma, odnosno naziv i sedište subjekta upisa

OSNOVNA ŠKOLA "NIKOLA TESLA"
potpuna odgovornost
NOVI BANOVCI

2 Predbeležbe, zabeležbe i ostali upisi

Ova radna organizacija je nastala u postupku promene u organizovanje Vaspitno obrazovne organizacije za osnovno vaspitanje i obrazovanje "Vera Miščević" p.o. Stari Banovci koja se briše iz registra.

Sudija
Vladislava Maletić

4. Prilog uz prepis rešenja

Registracija škole u sudu

Škola ima biblioteku od 1970 godine sa 5025 knjiga.

Fiskulturna sala je izgrađena početkom devedesetih godina. (1989/90). Kabinetska nastava za biologiju i hemiju je od početka osamdesetih godina, a kompjuterizacija od 1996/07. godine.

Škola ima centralno grejanje od 1983. god.

Ima pedagoško-psihološka služba.

Integracione promene su bile osamdesetih godina kada su škole "Podunavlja" bile integrisane sa sedištem u Starim Banovcima.

Škola nema područna odeljenja.

Društveno koristan rad je sve manje zastupljen.

Dan škole se obeležava 2. juna i vezan je za dolazak Nikole Tesle u Beograd. Obeležava se kulturno-umetničkim programom, sportskim takmičenjima, izložbama.

Najznačajniji događaji iz života škole: dobijanje Oktobarske nagrade,1995. godine, proslava 120 god. Osnovne škole, 35 god. kako radi kao osmogodišnja, 32 god. kako nosi ime Nikole Tesle, 2003. godine (stavljena lamperija u svim učionicama i hodnicima, proširen hol, izmenjeni prozori i vrata, nove klupe i stolice, kupljeno 15 računara, zasađeno drveće u školskom dvorištu.

Ubuduće će se više raditi na osavremenjavanju nastave i proširivanju prostornih kapaciteta.

1995. god. imali smo oko 300 učenika čiji su roditelji izbegli iz Hrvatske i Bosne. Mnogi su se iselili u druge zemlje. Sada ima oko 140 učenika izbeglih sa ratnog područja.

Škola nije oštećena tokom bombardovanja.

Imena direktora: Baser Bauer, Miodrag Nakić, Svetozar-Toza Miladinović, Jelica Bulajić, Atanasije I. Obradović, Mirko Milovanović, Miloš Crnomarković.

Podatke prikupila
Jovanka Matijašević

Direktor škole
Miloš Crnomarković

NOVA PAZOVA
OSNOVNA ŠKOLA "RASTKO NEMANJIĆ – SVETI SAVA"

Danas je ovo jedina škola u Novoj Pazovi. Nekada su u ovim mestu bile dve škole.

Sedište današnje škole je u Njegoševoj ulici broj 4.

Škola „Sveti Sava“ u Novoj Pazovi

Škola je formirana 7 februara 1945. godine.

Prvi direktor škole bio je Miloš Miščević od 1945. do septembra 1947. kada ga je zamenio Radivoj Radulović. Škola se zvala osnovna škola Nova Pazova. Škola je bila četvorogodišnja.

Poznati učitelji iz tog perioda: Božidar i Jelena Maksimović, Miloš i Ljubica Miščević, Đorđe i Vilma Mirić, Danica Hadžić.

Od 1947/48. otvara se “Progimnazija” locirana u “staroj vili” u ulici Drvarskoj /N. Pazova/ u trajanju od 3 godine kao niža gimnazija.

Direktor škole bila je Jelena Maksimović, a nastavnici: Đorđe Mirić / hemija, biologija/, Verica Dudić /istorija/, Sofija Kostićč /matematika i fizika/ /Jelena Maksimović /srpski jezik/. Jančevetski “babuška” /ruski jezik/ Gina Mojicki /likovno vasptanje i crtanje/.

Škola je radila u ulici Peke Dapčevića (sada Knez Mihajlova) br. 13. Zgrade u ul. N Grulovića br. 3 i 4 (sada Njegoševa) ispražnjene su 1949. izvršena je adaptacija pa se niža gimnazija preselila iz “vile” u Drvarskoj u ove nove prostorije. Ostale su u funkciji do 1981.godine. Posle je škola prešla u novu zgradu.

U osnovnoj školi I-IV razred, direktor škole bio je Božidar Maksimović.

Školske 1951/52. svršeni učenici "Niže gimnazije" nisu mogli da se upišu u "Višu gimnaziju" u Staroj Pazovi zbog nedostatka školskog prostora pa su nastavili IV razred "gimnazije" u Novoj Pazovi.

Opremljenost učilima bila je vrlo slaba, pa su učila za nastavu često improvizovali učenici sa nastavnicima.

U školskoj 1951/52. u školu je došao prvi nastavnik fiskulture – Koviljka Mudrić.

Te godine škola je prerasla u osmoljetku i zvala se OŠ Nova Pazova do 1960. godine.

U 1960. godini škola se deli na dve. Razlog je da učenici u dolasku u školu i povratku kući ne prelaze magistralni put Beograd – Novi Sad.

Pred početak nove školske godine u 1960. nastavno osoblje je podeljeno u dve škole: Osnovna škola "Nikola Grulović" i Osnovna škola "Heroj Dušan Vukasović" direktor: Ilija Batos i direktor Jelena Maksimović.

Od 1958. do 1960. građena je nova zgrada u koju se uselila škola "Nikola Grulović" /4 nove učionice, kancelarija, zbornica, kabinet/. U ovoj školi Ilija Batos ostao je direktor do 1970. godine. Posle njega je izabran za direktora Milorad Borojević, profesor književnosti. On je ostao do 1977. Godine i bio je "direktor u izgradnji" dve spojene osnovne škole u zajedničku službu i dva OOUR-a.

Zbor radnih ljudi je 1. jula 1977. doneo odluku u školi "Nikola Grulović" da se za v.d. direktora imenuje Sava Smuđa, nastavnik fizičkog vaspitanja.

U školi "Heroj Dušan Vukasović" imenovan je za v.d. direktora Gavrić Zvonimir.

Početkom školske godine u školi je izabran nov v.d. "generalni" direktor, Dimitrije Todorov, a dosadašnji v.d.-jci postaju zamenici. U školi "Nikola Grulović" za zamenika je posle konkursa – izabran Milivoje Pavlović.

Prvog novembra 1981. otvorena je i puštena u rad nova zgrada koju pohađaju obe osnovne škole. Zgrada u N. Grulovića se ruši i formira park ispred škole.

1983. ukinuti su OOUR-i (dve škole) kao i zajednička služba i nastaje jedinstvena Osnovna škola "Mladost" Nova Pazova. Novi direktor (dotadašnji Todorov odlazi u penziju) je postao Gavrić Zvonimir, a pomoćnik mu je Milivoje Pavlović. Pošto je Pavlović otišao (1984.) u penziju, imenovana su dva pomoćnika;

Kešelj N. – nastavnik matematike i

Smuđa Sava – nastavnik fizičkog vaspitanja

U Novoj Pazovi počinje izgradnja hale sportova – za školu i mesto.

Hala je građena u dve etape pa je završena početkom školske 1986/87. godine.

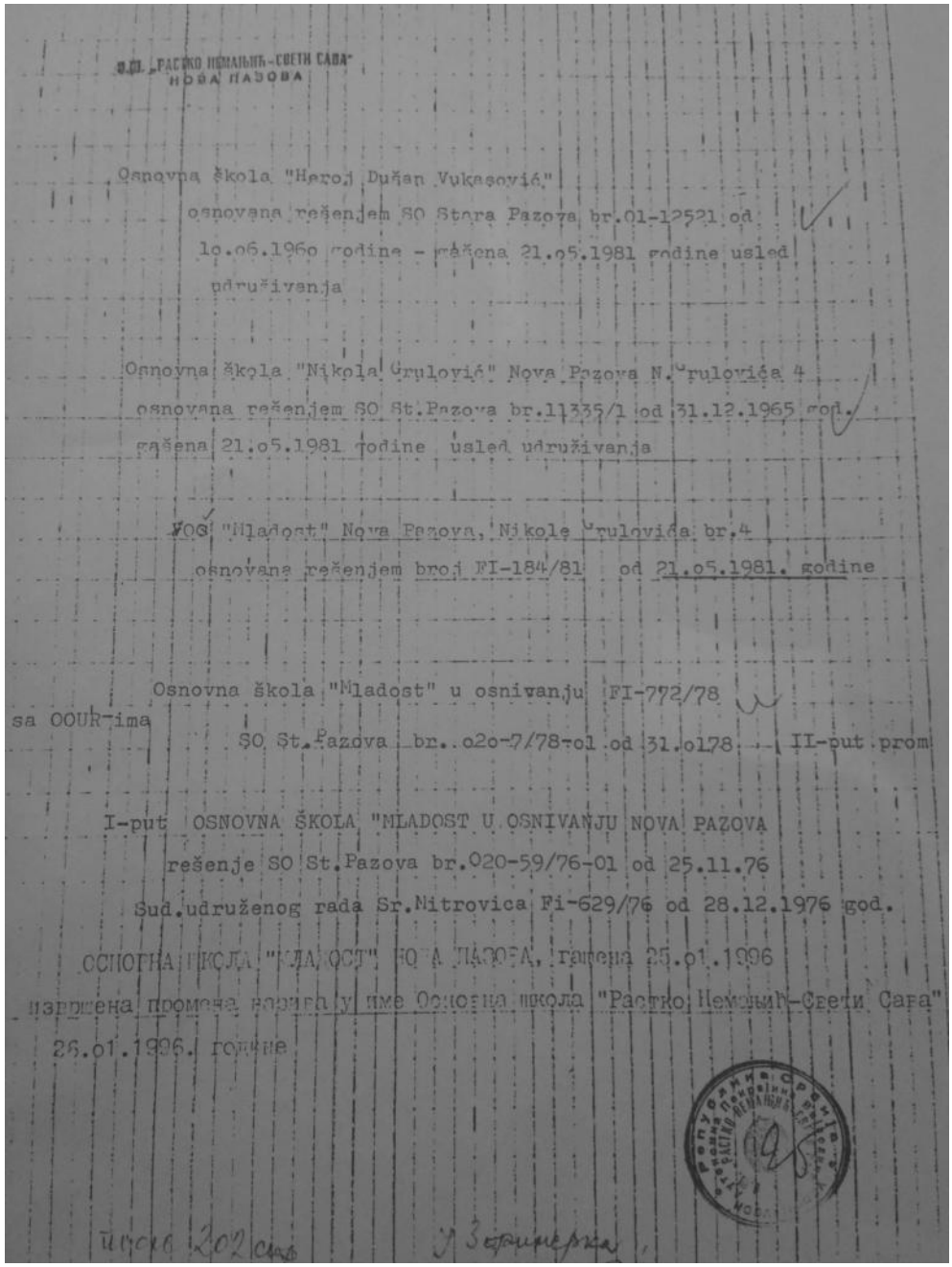

О.Ш. „РАСТКО НЕМАЊИЋ-СВЕТИ САВА"
НОВА ПАЗОВА

Osnovna škola "Heroj Dušan Vukasović"
osnovana rešenjem SO Stara Pazova br.01-12521 od
10.06.1960 godine - ukinuta 21.05.1981 godine usled
udruživanja

Osnovna škola "Nikola Grulović" Nova Pazova N. Grulovića 4
osnovana rešenjem SO St.Pazova br.11335/1 od 31.12.1965 god.
ukinuta 21.05.1981 godine usled udruživanja

VOO "Mladost" Nova Pazova, Nikole Grulovića br.4
osnovana rešenjem broj FI-184/81 od 21.05.1981. godine

Osnovna škola "Mladost" u osnivanju FI-772/78
sa OOUR-ima
SO St.Pazova br. 020-7/78-01 od 31.01.78 II-put prom

I-put OSNOVNA ŠKOLA "MLADOST U OSNIVANJU NOVA PAZOVA
rešenje SO St.Pazova br.020-59/76-01 od 25.11.76
Sud.udruženog rada Sr.Nitrovica Fi-629/76 od 28.12.1976 god.

ОСНОВНА ШКОЛА "МЛАДОСТ" НОВА ПАЗОВА, уписана 25.01.1996
извршена промена назива у име Основна школа "Растко Немањић-Свети Сава"
26.01.1996. године

Registracija škole iz 1996.godine

Sredstva su obezbedili SIZ obrazovanja Stara Pazova, MZ iz samodoprinosa i preduzeće „Pneumatik – fleks“ iz Stare Pazove.

Direktor Gavrić Zvonimir otišao je u penziju septembra 1987. Izabran je Kešelj Nenad i pomoćnici Vuleta Živojin i Dragica Bunčić.

U 1994. godini je za direktora izabran Ranko Divljan sa pomoćnicima Kešelj Nenadom i Veselinović Slavkom.

Ranka Divljana je tek od 2002. zamenio sadašnji direktor Strahinja Blagojević i pomoćnici Petar Filipović i Velinka Miletić.

Škola ima đačku kuhinju i biblioteku, centralno grejanje, specijalizovane učionice – kabinete. U pripremi je formiranje kabineta računskog centra. Škola ima pedagoško-psihološku službu.

Za dan škole uzet je 10. maj – kada su na Vračaru spaljene mošti Svetoga Save i Dan Svetoga Save 27. januar kada se obeležava školska slava u republici Srbiji. Od 1996. škola je uzela ime Svetog Save.

Ratovi na teritoriji bivše SFRJ- rezultirali su masovnim prilivom izbeglica u Novu Pazovu i prilivom učenika u školu različitog uzrasta.

Tokom ratova bilo je đaka koji su pridošli u ovu školu, ali nisu svi ostajali. Po godinama broj pridošlih učenika kretao se ovako:

1991/92 = 421
1992/93 = 332
1994/95 = 394
1995/96 = 242

Ukupno u toku ratova izbeglih sa ratnog područja 1389.

Tokom NATO bombardovanja škola je pretrpela matreijalna oštećenja koja su sanirana.

Kvalifikaciona struktura radnika od 1945. do početka ovog veka bila je: niža = 22; III stepen = 4; srednja IV = 13; viša = 64; visoka = 36.

Na početku ovog veka od nastavnog osoblja bilo je profesora razredne nastave 35, nastavnika razredne nastave 28, 32 profesora, pedagog, psiholog, 1 direktor, 2 pomoćnika i 1 bibliotekar.

Od znamenitih ličnosti koje su bile đaci ove škole navode se :

– Književnici: Milenko Vučetić, Radomir Mićunović – Batko; Milisav Krsmanović;
– Glumci: Ćustić Slobodan, Kerkez Vladimir, Kovačević Milan
– Slikari: Sretko Divljan
– Profesor univerziteta: Ljiljana Kostić
– Asistent na Mašinskom fakuiltetu: Dragiša Skoko
– Arhitekta: Grujo Golijanin

– Sportisti: Marjan Jantoljak, fudbal; Darko Tešović fudbal,
– Radoje Blagojević – aeromodelar
Mnogo podataka o školi dao je Sava Smuđa, višegodišnji direktor škole.
O školi „Nikola Grulović“ ima podataka o njenim uspesima nagradama i priznanjima.

O Školi „Rastko Nemanjić – Sveti Sava“ nemamo podataka o rezultatima i nagradama.

Podatke prikupio i obradio
Informator saradnik knjige
Dragoljub Blagojević
Sekretar škole

Direktor škole:
Strahinja Blagojević

STARI BANOVC I
OSNOVNA ŠKOLA „SLOBODAN SAVKOVIĆ“

Ova škola navodi podatak da su u XVIII veku verovatno postojale dve škole: graničarsko trivijalna i srpska veroispovedna

Broj dece je verovatno bio mali, te se graničarsko trivijalna brzo ugasila. Godine 1850. sagrađena je škola pored crkve, prizemna od dobrog materijala. Zemaljska vlada je dozvolila 1889. godine da se niža pučka škola dvorazredna proširi u trorazrednu. Onda je školska zgrada postala tesna. Tako je i 1890. na mestu nekadašnjeg žitnog magacina podignuta nova školska zgrada na sprat koja je i danas u funkciji.

Za vreme Drugog svetskog rata škola nije radila od oktobra 1941. do septembra 1945. godine. Nastavila je sa radom kao četvororazredna škola. Prema podacima za 1945. nastavu je pohađalo 210 đaka, bila su tri učitelja, tri razreda i četiri učionice.

Prema kazivanju savremenika posle Drugog svetskog rata, škola je organizovala tečajeve opismenjavanja za prestarelu decu i omladinu.

Školska zgrada iz 1986.godine

Četvororazredna škola je 1947/48. prerasla u sedmorazrednu – tkz „progimnaziju“, a zatim u osmoletku 1950/51. godine.

O prvoj registraciji škole mena podataka, a poslednja je izvršena 1985. godine pod br. Fi 275/85.

ЗОНСКО ТАКМИЧЕЊЕ РУКОМЕТАШИЦА 1978.

СТАРОБАНОВЧАНКЕ ДРУГЕ У СРЕМУ

Овогодишње зонско такмичење рукометашица, ученица основних школа, одржано је у Старој Пазови. На такмичењу је учествовало седам екипа из свих општина Срема, сем Инђије. Приказан је рукомет доброг квалитета и на свакој утакмици водила се огорчена борба за сваку лопту, сваки гол. У финалу су се састале екипе ОШ „Јован Јовановић — Змај“ — Мартинци, представници општине Сремска Митровица, и ученице ОШ „Слободан Савковић“ — Стари Бановци, победници општинског такмичења. После равноправне игре рукометашице из Мартинаца за нијансу су биле боље и победиле своје противнице.

Прво место, на крају такмичења, заузеле су рукометашице ОШ „Јован Јовановић — Змај“ Мартинци, друго место припало је екипи ОШ „Слободан Савковић“ — Стари Бановци, а треће екипи ОШ „Браћа Груловић“ — Бешка. Сваком учеснику, вођи екипе и свакој школи уручене су пригодне дипломе. Победнице, ученице ОШ „Јован Јовановић — Змај“, представљаће Срем на Спортској олимпијади која ће се одржати 1978. године у Суботици.

У СТАРОПАЗОВАЧКОЈ ОПШТИНИ ЗАВРШЕНА АКЦИЈА УРЕЂЕЊА ШКОЛА

Захвалнице за професоре

Победник акције је ОШ „Слободан Савковић" из Старих Бановаца — Од предшколских установа најуређенији старопазовачки „Полетарац"

У акцији улепшавања уређења васпитно-образовних установа у старопазовачкој општини, коју је ове године по други пут организовала Општинска конференција ССРН, учествовале су све основне и средње школе и предшколске организације у општини.

Победник у овој акцији, која је, по оцени одбора за одржавање акције, успешно спроведена, је ОШ „Слободан Савковић" у Старим Бановцима. Друго место је припало ОШ „Никола Тесла" у Новим Бановцима, а треће ОШ „Бошко Палковљевић Пинки" у Старој Пазови. Од предшколских установа, најуређенији је „Полетарац" у Старој Пазови.

Просветним радницима који су

Današnji naziv škola je dobila 1961. godine po članu komiteta SKOJ-a za Srem, koji je poginuo u St. Banovcima.

Od 1977. godine oformljeno je odeljenje predškolskog uzrasta „mala škola". U susednom naselju Banovci Dunav – otvorena je predškolska ustanova „Radost" u 1978. godini. PU „Radost" ima u sastavu ove škole dve grupe predškolskog uzrasta i dve mešovite grupe u celodnevnom boravku.

Đačka kuhinja je počela sa radom pedesetih godina i još uvek radi.

Nova školska zgrada podignuta je 1986. godine sredstvima Opštine i SIZ-a Stara Pazova.

Te godine škola je dobila biblioteku /koja ima 5.635 knjiga / i fiskulturnu salu. Iste godine uvedeno je i centralno grejanje.

Učenici ove škole postigli su značajne rezultate u sledećim aktivnostima 1978. godine na zonskom takmičenju rukometašica u Staroj Pazovi, učenice ove škole osvojile su drugo mesto u Sremu!

U Staroj Pazovi je 1988. organizovana akcija uređenja škola.

Pobednik je bila O.Š. „Slobodan Savković".

Integracione promene zahvatile su i ovu školu 1982. godine. Osnivanjem Vaspitno obrazovne organizacije „Vera Miščević" koja je obuhvatala osnovne škole „Podunavlja".

Dan škole se obeležava 13. maja prigodnim kulturnoumetničkim programom i sportskim susretima.

U 2000. godini škola je imala 51. đaka u 22 odeljenja.

Engleski jezik uči se u školi od petog razreda. U školi je zaposleno 42 radnika, od toga nastavno osoblje 31, nenastavno 11.

Od znamenitih ličnosti koje su bile đaci ove škole navodie se:

U drugoj polovini XVIII veka u Banovcima je službovao pop Vasilije Ruvarac, izvrstan pevač, te je kao takav bio zadužen uz ostale pevce Stratimirovićeve škole da opeva umrlog srpskog patrijarha Josifa Rajačića. Sveštenika Ruvarca spominjemo jer je otac znamenite braće Ruvarac:

– Lazar Ruvarac – je završio filozofiju i „dogurao" do septemvira tj. Sudije stola sedmorice.

– Jovan Ruvarac je studirao prava, slušao predavanja istorije, bio stipendista kneza Aleksandra Karađorđevića i trgovca Petra Petrovića iz Stare Pazove.

– U Karlovcima je završio bogosloviju. Objavio je veliki broj radova iz istorije.

– Kosta Ruvarac, stipendista mitropolita Stratimirivića, studirao prava, stipendista Tekelijanuma – izučavao filozofiju i estetiku; pisao: pripovetke „Karlovački đak", „Saski dvorac" i „Verna Danica". Laza Kostić je napisao pesmu: Spomen na Ruvarca

– Dimitrije Ruvarac završio bogosloviju 1899., postao upravnik srpske manastriske šptamparije i bibliotekar patrijaršijske biblioteke u Karlovcima. Seoska biblioteka nosi njegovo ime.

U oblasti sporta spominjemo Kostu Tomaševića, koji je kao fudbaler „Crvene zvezde" u pedesetim godinama XX veka bio reprezentativac Jugoslavije.

Direktori ove škole od 1945. godine bili su: Mudrinić Nikola, Đurić Živan, Milinković, Mrdić Miodrag i Milica Savić.

Podaci o školi uzeti su iz „Hronike Starih Banovaca", iz Letopisa škole koji je pisao i vodio direktor Milinković Lazar i iz arhive škole.

Podatke za školu prikupila i obradila
Informator – saradnik knjige
Pejić Jelica

Direktor škole:
Savić Milica

STARA PAZOVA
OSNOVNA ŠKOLA "BOŠKO PALKOVLJEVIĆ – PINKI"

Škola pod ovim imenom nalazi se u Staroj Pazovi u ulici Vuka Karadžića br. 4.

Pazovački paroh, Simeon Aranicki u delu "Parohija u Staroj Pazovi" piše da su najstariji stanovnici Pazove živeli 3 km udaljeni od današnje Stare Pazove u naselju Staro Selo.

U Pazovi je prema tim podacima postojala škola još 1730. godine. U toj školi bilo je najviše srpske dece, a kasnije se doselilo nekoliko porodica Rumuna. Početkom 1770. godine u Pazovu se doseljavaju Slovaci. Krajem 1791. godine, doselila se i jedna grupa Nemaca. Neko vreme su živeli u Pazovi, a onda im je dodeljeno zemljište blizu Pazove. U znak zahvalnosti, Nemci su svoje naselje nazvali Nova Pazova, a Pazova se od tada naziva Stara Pazova.

Posle oslobođenja, 1945. godine u Staroj Pazovi su postojale tri škole: jedna na srpskohrvatskom i dve na slovačkom jeziku. Naziv prve škole bio je "Prva osnovna škola", a slovačke su se zvale "Petnaesti maj" i "Heroj Janko Čmelik". Sve tri su bile u različitim školskim objektima. Generacija učenika upisana 1944. godine do polugodišta je pohađala nastavu po planovima i programima NDH. U takvoj školi radio je bračni par Potočnjak iz Zagreba. Pisalo se latinicom. Od drugog polugodišta u srpsku školu dolaze učitelji Gordana Trbojević iz Surduka, Ivanka Pavlović, Živka Sontić. Uveden je nov program, uči se ćirilica.

Za vreme II svetskog rata bilo je povremenih prekida u nastavi. Aprila 1942. školsku zgradu zauzimaju domobrani, a zatim "Gestapo".

Od 1943. od crkvene opštine iznajmljena je zgrada za nastavu i u njoj je ista održavana do 1951. godine. Zgrada je delimično oštećena pri povlačenju Nemaca.

Sreski narodni odbor u Staroj Pazovi 1945. godine je doneo rešenje o osnivanju osnovne osmogodišnje škole za vaspitanje i obrazovanje dece i omladine od 7 do 15 godina. Od 1952/53. škola je iz petoljetke prerasla u osmoljetku.

Na početku rada škola je imala oko 120 đaka od I do IV razreda, 2 učionice i 2 prosvetna radnika i 1 vaspitač. Od učila tabla, kreda, sunđer, slike po zidu koje su radile učiteljice.

U učionicama su bile skamije u kojima je sedelo po 5-6 đaka. Od februara meseca 1959. škola je dobila i poseban naziv "Boško Palkovljević – Pinki" u odnosu na raniji naziv "Prva osnovna škola".

Prvi put škola je upisana u sudski registar 11.12.1973. godine.

Poslednja registracija u sudu bila je 9. februara 1998. godine pod br. Fi 116/98 radi usaglašavanja sa zakonom o klasifikaciji delatnosti i skladu sa promenama naziva delatnosti.

Nastavni planovi i programi su propisivani od strane nadležnog ministarstva za prosvetu i kulturu. Novi nastavni planovi i programi od 1950/51. uz izvesne izmene u nastavnim disciplinama (predmetima) bili su u praksi do 8 jula 1959. godine. Tako je zaokružena prva reforma školstva kod nas.

U 1962. izvršene su korekcije plana uz smanjenje broja časova.

Škola je nekoliko puta organizovala tečajeve opismenjavanja.

Đaci su učestvovali u akcijama zasađivanja sadnica pored puta, sakupljanja lista belog duda za svilenu bubu i druge akcije Crvenog krsta.

U 1961/62. počela je dogradnja još 6 učionica – kabineta i prostorija oko fiskulturne sale. Ista je počela sa radom 1971/72. godine a kabineti u 1972/73. Školski objekti podignuti su sredstvima SIZ-a obrazovanja i samodoprinosom građana Stare Pazove.

U okviru škole radila su odeljenja predškolskog uzrasta do formiranja PU "Poletarac" u Staroj Pazovi. U Novoj Pazovi otvaraju se dva objekta. U susednim selima pri školama se otvaraju predškolska odeljenja takođe u sasatavu PU "Poletarac" kao i centralne PU.

Prvi vaspitači predškolskih odeljenja u školi «B. Palkovljević – Pinki» bile su Bogdanka Vidaković i Dragana Savić.

Đačka zadruga je počela sa radom 1952. godine. na površini od 1,5 hektara zadruga je proizvodila industrijsko bilje, šećernu repu, soju i suncokret. Zadruga je bila proizvodno – prodajna – proizvodili su igračke i prodavali. Jedan od vidova aktivnosti zadruge bilo je sakupljanje sekundarnih sirovina: sakupljeno je 11 tona starog papira i 11 hiljada flaša.

U 1963. godini proširena je obradiva površina đačke zadruge na 3 hektara.

Danas se zadruga bavi nabavkom školskog pribora, učila i prodajom slatkiša. Ostvarena sredstva su namenjena u humanitarne svrhe (školski pribor, udžbenici, odeća, obuća za siromašne đake).

Đačka kuhinja je počela sa radom pedesetih godina prošlog veka, formiranjem međunarodne organizacije za ishranu i pomoć i UNRA iz Amerike.

Pomoć je stigla u SFRJ posle raskida sa kominternom i Staljinovom politikom, a to je moglo biti samo početkom pedesetih godina – primedba autora knjige.

U škole su stizali džemovi, sokovi, sir kačkavalj (beli i narandžasti) kao i mleko u prahu i jaja u prahu (tkz. "Trumanova jaja").

Kasnije je ishranu preuzeo Crveni krst, pa na kraju iz sopstvenih sredstava.

Škola je postigla mnoge značajne rezultate u dosadašnjem radu. U akciji "Politike" – Veliki školski čas – učenik Zlatko Majorski i nastavnica Mirjana Stefanović – osvojili su prvu nagradu "Putovanje Vukovim stazama". Sekcija je izdavala školski list "Iskra", pa list "Suncokret" i "Mala». Članovi sekcije su

Zgrada škole „Pinki“ u Staroj Pazovi

osvojili prvu nagradu na susretima u Novom Sadu, Zvorniku i Prijepolju. Danas u školi izlazi list “Novi snovi”.

U smotri “Višegradske staze” škola je uspešno sarađivala sa zbratimljenim školama iz Višegrada, Beograda, Rogaške Slatine i Ohrida.

Škola se bratimila sa osnovnom školom “Vasa Jović” iz Donje Trnove.

Ritmičko- baletska sekcija je 1977/78. bila pokrajinski pobednik. Sve ostale sekcije su vrlo uspešne i pobednici su takmičenja od pokrajinskog do opštinskog ranga.

Škola ima biblioteku od 1975. godine. Današnji fond knjiga u biblioteci je 11.115 naslova, a svake godine knjižni fond se obnavlja.

Kompjuterizacija je kao izborni program – informatika – uveden u školu od 1986/87. godine nabavkom računara TIM; 011

Otvaranje informatičkog kabineta počelo je 2001. godine kupovinom PC računara koji su umreženi. Kabinet ima internet vezu, skenere i laserski štampač.

Škola ima centralno grejanje uvedeno etapno od 1976. godine. Izvođač radova bilo je PO “Novo doba»” iz Stare Pazove

1976. došlo je do spajanja ove škole (u eri integracija – prim. autora) i RO Osnovne škole "Heroj Janko Čmelik" iz Stare Pazove, predškolske ustanove "Poletarac" i osnovne specijalne škole "Anton Skala" Stara Pazova, u novu RO predškolska, osnovna i međuopštinska specijalna škola "Bratstvo-jedinstvo" u Staroj Pazovi.

Integracija nije donela željene rezultate, pa je ista prestala 1983. godine. Škola je samostalna. Ima manju grupu đaka-putnika iz Petrovića Salaša. Učenici bez problema pohađaju nastavu.

Godinama se društveno koristan rad odvijao na imanju koje je PD "Napredak" iz Stare Pazove ustupio đačkoj zadruzi.

Imanje je vraćeno PD "Napredku", izvršen je početkom 90-tih godina povraćaj zemljišta bivšim vlasnicima i tu se i danas nalaze kuće.

Dan škole se obeležava krajem maja ili početkom juna po dogovoru direktora i predškolsko nastavničkog veća.

Organizuje se kulturno umetnički program i sportski susreti. Pozivaju se gosti predtavnici zajednice, uglednici i bivši radnici. Tri najznačajnija događaja u radu škole (shvaćeno u toku godine) su: Dan škole, Školska slava Sveti Sava i Susret bratkih škola.

Jedan od značajnih datuma bio je poseta pesnikinje Desanke Maksimović – školi. Druženje je preraslo u literarno veče.

U školi su bili pesnici Dobrica Erić, Miroslav Antić, Dragoslav Ćulafić i dr.

Škola ima pedagoško-psihološku službu.

Planirana je dogradnja spratne konstrukcije tri nova kabineta, i izgradnja novog sanitarnog čvora.

U narednim godinama planira se izgradnja škole na novoj lokaciji, adaptacija starih objekata (koji su pod zaštitom i nabavka još pet računara, a dva se očekuju od donatora.

U organizacijskom smislu planira se dalje osavremenjavanje rada učenika; veća zastuplenost dodatne nastave, stimulisanje učenika u napredovanju, razvijanje kulturnih i drugih potreba učenika.

Predstoji reforma školstva i dalje edukovanje kadra.

O školi nije pisana monografija, a objavljen je prilog za istu – Mirjane Stepanović – nastavnice srpskog jezika sa podacima o radu škole. PP zavod iz Sremske Mitrovice je objavio prilog u okviru radova sa drugim školama koje nose isto ime.

U školi ima 321 učenik iz bivših republika SFRJ koje su bile ratom zahvaćene. Tako je iz Hrvatske i BiH raspoređeno od I do VIII razreda 231 učenik. Većina namerava da ostane u Staroj pazovi.

U 2000. godini škola je imala 1392 đaka, osmogodišnja je i ima 48 odeljenja.

Uči se engleski od V razrea, izborni je ruski. Jezik narodnosti nije uveden.

Brojno stanje radnika u školi je: nastavno osoblje – visoka sprema 19, viša 43.

Kod vannastavnog osoblja: srednja sprema 3, KV radnici 4, NKV 7.

Ukupan broj zaposlenih u školi je 76.

Od znamenitih ličnosti bivših đaka – škola je navela:

– Gordan Rajković mg. i dipl.ing. elektrotehnike, naučni radnik
– Dr Marija Vuletić – Šutić prof. Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu
– Dr Dušan Vučelić, profesor PNF u Beogradu
– Dr. Milorad Vučelić, naučni saradnik u Institutu Vinča
– Dr Pera Ognjanović, profesor u Americi
– Dr Viktor Cerovski, fizičar u Americi subspec. fizike, radi na PMF-u u Bgd-u
– Dr Borivoje Arađević – prirodne nauke – hemija – PMF u Beogradu
– Miloš Bakić, bivši savezni tužilac u SFRJ
– Mirko Bakić pokrajinski sekretar za inostrane poslove i konzul u Slovačkoj
– pukovnik Mirko Vranić, komandant vazduhoplovnog opitnog centra Batajnice
– Majda Šimunec – Pec novinar u Grčkoj
– Miroslav Berika, režiser, upravnik pozorišta u Vršcu
– dr Živko Ivančević, hirurg u Nemačkoj
– Ksenija Janjić – Bogojević sudija Vrhovnog suda Vojvodine
– Miloš Šestić – fudbaler «Crvene zvezde» i reprezentativac
– Jelena Kostić reprezentativka Jugoslavije u odbojci i član mnogih ekipa I lige
– Jelena Ravilić, prvak Jugoslavije u kik boksu
– Gordana Tomić, prvakinja beogradkse opere
– Boris Babik, operski pevač u Beogradu
– Vladimir Radmanović, NBA košarkaš, reprezentativac Jugoslavije.

Direktori ove škole bili su:

Trbojević Gordana, učitelj; Čmelik Katica, prof. bilogije; Kovačević Slavko,učitelj, Jović Hristofer, prof. bilogije; Čortan Milenko, nastavnik istorije, Šakić Blagoje, nastavnik TO; i sadašnji Živko Ćurčin, profesor.

Ekskurzije kao vannastavni oblik imaju svoje opravdanosti uz pripremljen i osmišljen program. U izvođenju treba da učsetvuju svi učenici.

Škola u prirodi se izvodi boravkom dece na Divčibarama, Mitrovcu (Tara), Kopaoniku, Zlataru, Zlatiboru,... Učenici iz jedne sredine upoznaju se sa životom i radom u drugoj sredini.

U izradi udžbenika za prirodu i društvo – III razred osnovne škole "Srem – naš zavičaj" autora Milana Dimkovića, recenzent za ovaj priručnik bila je naša koleginica Svetluška Šago.

Podaci su iz Letopisa škole, matične knjige radnika, izveštaja o radu škole, izjave bivših radnika škole, Mirjane Stepanović, Hristofera Jovića, Blagoja Šakića, Milenka Čortan i Elez Trifka.

Podatke prikupio i obradio
informator – saradnik knjige
Stojanović Milenko**,** profesor

Direktor škole:
Živko Ćurčin

STARA PAZOVA
OSNOVNA ŠKOLA "HEROJ JANKO ČMELIK"

Od ove škole autor hronike je dobio nedovoljno podataka da bi se stekla potpuna slika o školi.

Zato smo se za sastavljanje slike o školi poslužili mozaikom arhivske građe za period 1770-1973.

Podatke koje ćemo navesti su iz arhivske građe fonda škole.

"Prve tragove o postojanju ove škole nalazimo u "Spomenici Niže pučke škole" gde se kaže da je škola osnovana po naređenju Marije Terezije u maju 1770. godine. Spomenica je pisana na slovačkom jeziku, a obuhvata period do 1905. godine.

Iz tog perioda sačuvana je knjiga koja sadrži naređenja viših organa koja se odnose na Nižu pučku školu iz vremena od 1853-1875. godine.

Škola se 1917/18. zvala Niža pučka škola sa slovačkim jezikom u Staroj Pazovi. Imala je četiri razreda sa 8 do 9 odeljenja. Bila su dva prva razreda: četiri druga; dva treća i jedno odeljenje četvrtog .

Postojala su muška i ženska odeljenja. Četvrti razred imao je mešovito odeljenje.

Do promena u nazivu došlo je 1925/26. godine odnosno 1926/27. godine kada je ustanovljen nov naziv: Državna osnovna škola sa slovačkim nastavnim jezikom. U zvaničnim knjigama sa pečatom u školskoj 1929/30. godini ovako glasi: Državna narodna škola sa čehoslovačkim nastavnim jezikom.

Slika škole „Heroj Janko Čmelik“ u Staroj Pazovi

U periodu Drugog svetskog rata 1941-1945. škola se naziva “Državna mješovita pučka škola u Staroj Pazovi sa slovačkim nastavnim jezikom.

Od 1930/31. godine škola je dobila i više razrede pod imenom Viša narodna škola. Te godine je bio jedan mešovit viši razred, od 1936/37. dvorazredna viša škola.

Posle oslobođenja 1945. u Staroj Pazovi je počela sa radom Osnovna škola sa slovačkim nastavnim jezikom, po razvijenosti četvororazredna.“

Prema podacima škole stoji da je škola zvanično počela sa radom 1. decembra 1945. godine, i da je prerasla iz predratne Građanske škole.

Posle rata u centru grada bile su tri školske zgrade.

Radila je kao Nepotpuna gimnazija (naziv se zadržao do 1954.), a brojno stanje 1945. bilo je: I razred 143 đaka

II razred 116 đaka
III razred 93 đaka
IV razred 120 đaka
ukupno I – IV razreda 492 đaka

Godine 1954/55. škola prerasta u potpunu osmogodišnju školu i radi pod imenom “Osmogodišnja škola br. 1” Stara Pazova.

Odlukom NOO Stara Pazova od 1958. (škola je dostavila podatak od 1. IX 1959.) obe škole u mestu menjaju odnosno dobijaju poseban naziv. Ova škola dobija ime Osnovna škola "Heroj Janko Čmelik".

Za Dan škole usvojen je datum proglašenja Janka Čmelika za narodnog heroja 25. XI. a od 1962. usvojen je nov datum kada se proslavlja Dan škole – vezan za rođenje Janka Čmelika – 16. novembar.

Bilo je pokušaja promene imena škole na predlog direktora Mihajla Litavskog u "Braća Feldi", ali predlog nije zaživeo.(18.III 1959.)

Zbog nastalih poteškoća i velikog broja đaka, na zajedničkoj sednici školskog odbora, nastavničkog veća i sindikalne podružnice – 13. juna 1961. dat je predlog da se formira još jedna samostalna škola: Osnovna škola 15. maj".

Novoosnovana škola "15. maj" funkcionisala je kao samostalna do 1968. godine, kada je prestala sa radom i fuzionisala se "utopila se" u školu "Heroj Janko Čmelik".

Od školskog prostora škola je 1960/61. raspolagala sa dve školske zgrade, adaptirane u školske svrhe – za nastavu. Zgrade su namenjene za stanove, a adaptirane su 1940. jedna, a druga 1955. godine.

Prostorije su bile vlažne, zgrada nije imala izolaciju. u dve školske zgrade bilo je 16 učionica što je nedovoljno za 36 odeljenja.

Nastava je bila jedno vreme u zgradi ekonomske škole. U tim zgradama izvođeni su kursevi za zdravstveno prosvećivanje.

Škola raspolaže sa dve biblioteke: nastavničkom kojom rukovodi nastavnik slovačkog jezika sa oko 600 naslova i đačka biblioteka sa oko 1000 knjiga. Danas po podatku škole ima 12.5000 knjiga.

Škola je imala razvijenu saradnju sa centrima za usavršavanje nastavnika u Sremskim Karlovcima i Beogradu.

Zbog nenamenskih prostorija u školskim zgradama nije bilo moguće izvoditi nastavu opštetehničkog, fizičkog, kabinetsku nastavu...

U sastavu ove škole bila su i dva odeljenja zabavišta sa srpskim i slovačkim nastavnim jezikom. Od 1961. odeljenja su pripala novootvorenoj školi "15. maj"

Iste 1961. godine izvršena je adaptacija dvorišne zgrade u učenički prostor. Tako se broj učionica povećao sa 8 na 9 i nastava se mogla (odvijati) održavati u dve smene – umesto dotadašnje tri smene.

Te 1961. godine izvršena je adaptacija dvorišne zgrade u učionički prostor. Tako se broj učenika povećao sa 8 na 9 i nastava se mogla (odvijati) održavati u dve smene – umesto dotadašnje tri smene.

Te 1961. godine u školi je bilo 2 vaspitačice, 26 učitelja, 13 nastavnika, 4 profesora i 1 ugovorni nastavnik. Broj učenika bio je oko 1.200.

Od 36 odeljenja – bilo je 6 odeljenja i 196 đaka koji su imali srpskohrvatski nastavni jezik, a 28 odeljenja sa 949 učenika na slovačkom jeziku.

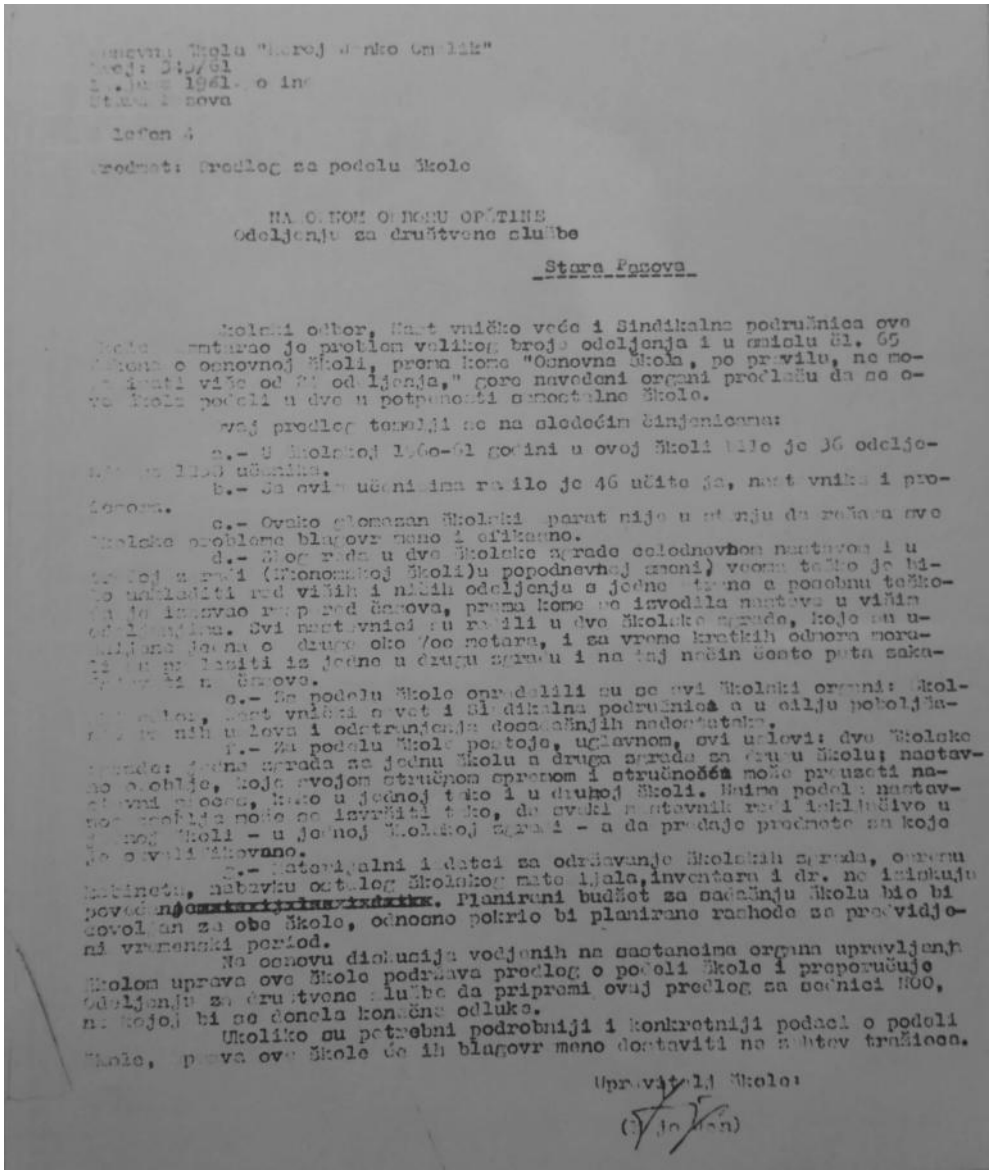

Osnovna škola "Koroj Janko Crnčić"
Broj: 213/61
[illegible] 1961. o in
Stara Pazova

Zelen 4

Predmet: Predlog za podelu škole

NA OPŠTINSKOM ODBORU OPŠTINE
Odeljenju za društvene službe

Stara Pazova

Školski odbor, Savet vničko veće i Sindikalna podružnica ove škole konstatovao je prilikom velikog broja odeljenja i u smislu čl. 65 Zakona o osnovnoj školi, prema kome "Osnovna škola, po pravilu, ne može imati više od 24 odeljenja," gore navedeni organi predlažu da se ova škola podeli u dve u potpunosti samostalne škole.

Svoj predlog temelji na sledećim činjenicama:

a.- U školskoj 1960-61 godini u ovoj školi radi je 36 odeljenja sa 1160 učenika.

b.- Za ovih učenika radilo je 46 učitelja, nastavnika i profesora.

c.- Ovako glomazan školski aparat nije u stanju da rešava ove školske probleme blagovr mano i efikasno.

d.- Zbog rada u dve školske zgrade celodnevnom nastavom i u drugoj smeni (jednom školi)u popodnevnoj smeni veoma teško je bilo uskladiti red viših i nižih odeljenja a jedne i druge a naročito teško je izbeći susret pred učenova, prema kome se izvodila nastava u višim odeljenjima. Svi nastavnici su radili u dve školske zgrade, koje su udaljene jedna o druge oko 700 metara, i za vreme kratkih odmora moralo se ići iz jedne u drugu zgradu i na taj način često puta sakupljati i učenove.

e.- Za podelu škole opredelili su se svi školski organi: Školski odbor, Savet vnički o vet i Sindikalna podružnica a u cilju poboljšanja rada svih u njima i odstranjenja dosadašnjih nedostataka.

f.- Za podelu škole postoje, uglavnom, svi uslovi: dve školske zgrade: svaka zgrada za jednu školu a druga zgrada za dve u školu; nastavno osoblje, koje svojom stručnom spremom i stručnošću može preuzeti nastavu u obe škole, kako u jednoj tako i u drugoj školi. Time podela nastavnih mesta, kako u jednoj tako i u drugoj školi. Time podela nastavnog osoblja može se izvršiti tako, da svaki nastavnik radi isključivo u jednoj školi - u jednoj školskoj zgradi - a da predaje predmete za koje je osposobljen.

g.- Materijalni i dotaci za održavanje školskih zgrada, ogrevu električnu, nabavku ostalog školskog materijala,inventaru i dr. ne isključuju povođenje ~~[illegible]~~. Planirani budžet za sadašnju školu bio bi dovoljan za obe škole, odnosno pokrio bi planirano rashode za predviđeni vremenski period.

Na osnovu diskusija vođenih na sastancima organa upravljanja školom uprava ove škole podržava predlog o podeli škole i preporučuje Odeljenju za društvene službe da pripremi ovaj predlog za sednici NOO, na kojoj bi se donela konačna odluka.

Ukoliko su potrebni podrobniji i konkretniji podaci o podeli škole, uprava ove škole će ih blagovr mano dostaviti na zahtev tražioca.

Upravitelj škole:

(Vojislav)

Predlog za podelu škole iz 1961.godine

Verovatno su dva odeljenja bila predškolskog uzrasta (prim. aut.)

Đačka kuhinja je osnovana 1955. godine, njenim radomje rukovodio kuhinjski odbor. pomoć u ishrani pružio je Crveni krst, a kasnije se prešlo na finansiranje naplatom od učenika odnosno roditelja.

1960. škola je imala đačku zadrugu.

Od školskih organa u školi je 1949. formiran školski odbor, pa radna zajednica; od 1964. izmene u Statutu – umesto školskog odbora – savet škole sa 15 članova, zatim upravni odbor i najnovije izmene od 1991. opet školski odbor.

1977. godine došlo je do integracionih promena u vaspitno obrazovnim organizacijama i u Staroj Pazovi. Osniva se nova integrisana vaspitno obrazovna organizacija "Bratstvo-jedinstvo" za predškolsko , osnovno i specijalno obrazovanje u čiji sastav ulaze predškolska ustanova "Poletarac" , osnovne škole "Boško Palkovljević Pinki", osnovna škola "Heroj Janko Čmelik" i specijalna i osnovna i srednja međuopštinska škola "Anton Skala"

Škola ovakvog tipa održala se do 1983. godine, a onda su sve škole postale opet samostalne.

Škola "Heroj Janko Čmelik" ima psihološku službu, ima centralno grejanje.

Prema izjavi škole najnoviji datum "obeležavanja Dana škole je 25. maj jer su tog datuma 1770. godine doselili se Slovaci u Staru Pazovu.

Pošto je škola sa slovačkim nastavnim jezikom – nije bilo izbeglica u periodu 1991-1992.godine,

Od ličnosti koje su bile saradnici bilo u PP zavodu Sremska Mitrovica bilo na nivou Srema ili pokrajine, škola je navela:

Andrej Jašo inspektor kontrolne komisije za prosvetu GIONSAPV u Novom Sadu,

Majo Jan školski nadzornik za muziku – na slovačkom nastavnom jeziku,

Vjera Molnar inspektor za prosvetno-pedagoški rad u Sremskoj Mitrovici.

Marija Hriešik- samostalni savetnik za opšte i stručno obrazovanje u Novom Sadu

Vladimir Ječmen – savetnik i inspektor za matematiku.

Škola je odlikovana plaketom oslobođenja MZ 1979. godine i Oktobarskom nagradom grada Stare Pazove 1982. godine.

Direktori škole bili su:

Karolj Dolinaj 1946; Vladimir Ječmen 1946-1948; Mihal Litavski 1948-1953; Jan Turčan 1953-1955; Mihal Litavski 1955-1959; Jan Majo; Jan Kovač, Šćefan Havran; Juraj Mišković, Jan Barnak, Marija Horvat-Ilić.

Podatke o školi delimično obradio autor knjige. Manji deo priče o školi autor je koristio iz podataka koje su dostavili informator knjige i direktor škole.

profesor istorije
Jaroslav Miklović

Direktor škole
Marija Horvat – Ilić

STARA PAZOVA
ŠKOLA ZA OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE "ANTON SKALA"

Škola za osnovno i srednje obrazovanje "Anton Skala" Stara Pazova, osnovana je 01.09.1972. godine kao Međuopštinska Specijalna škola koja je obuhvatala učenike lake mentalne retardacije sa teritorija Opštine Stara Pazova i Inđija. Upisano je ukupno 92 učenika u deset odeljenja, sedam u matičnoj školi i tri odeljenja od prvog do četvrtog razreda u Novoj Pazovi, Belegišu i Inđiji. Uz direktora, Rezić Ivicu, bilo je zaposleno još 13 nastavnika (8 defektologa, i 5 predmetnih nastavnika), sekretar i poslužitelj škole. Prvi defektolog u našoj opštini bila je Božana Kovačević iz Stare Pazove.

Uporedo sa otvaranjem škole osnovane su i Opštinske komisije za kategorizaciju tako da su deca upisivana sa svom potrebnom dokumentacijom. Nastavni plan i program bili su u skladu sa planom i programom rada Ministarstva prosvete.

Naša škola je prva, dugo godina i jedina u Vojvodini, uvela defektologa kao stručnog saradnika redovne škole. Defektolog je radnik Specijalne škole, a u redovnim Osnovnim školama u Staroj i Novoj Pazovi sprovodi preventivno-korektivni rad sa učenicima graničnih intelektualnih sposobnosti.

U toku svog vaspitno-obrazovnog rada pored obrazovanja javila se i potreba za osposobljavanje učenika. Oformljene su dve struke-metalska i tekstilna jer su Radne organizacije «INEX – LIFAM» i «DIJANA» omogućile školi da učenici pohađaju praksu kod njih. U međuvremenu 1994. godine škola je registrovana kao Osnovna i srednja škola «Anton Skala» Stara Pazova.

Tokom svog 32-godišnjeg rada škola se proširivala kadrovski i strukturno tako da danas obuhvata učenike lake metalne retardacije sa tri opštine Stara Pazova, Inđija i Pećinci. Prve dve godine formirani su i nivoi za kategoriju umereno-mentalno nedovoljno razvijenih učenika, a u planu je i otvaranje Dnevnog boravka.

Škola je do sada nekoliko puta bila domaćin raznim sportskim takmičenjima i smotrama kulturno-umetničkog programa na nivou Pokrajine u kategoriji Specijalnih škola.

U znak priznanja za postignute rezultate u vaspitanju i obrazovanju dece i omladine ometene u razvoju škola je 1980. godine dobila Oktobarsku nagradu Opštine Stara Pazova a za unapređenje defektološke teorije i prakse naša škola je 2003. godine dobila «POVELJU» iz Fonda «Profesor V. Matić».

Škola je aktivna i u lokalnoj sredini. Stalna i vrlo uspešna saradnja je sa Društvom za afirmaciju invalida «FENIKS» iz Stare Pazove od osnovanja ovog

Škola „Anton Skala" Stara Pazova

društva 1994. godine. Društvo za pomoć MNRO je takođe svoju osnivačku skupštinu imalo pri školi, a predsednik tog društva i član Školskog odbora. Kontinuirana saradnja je i sa Opštinskim Crvenim krstom, Centrom za socijalni rad i svim školama, kao i na teritoriji opštine tako i u celoj Pokrajini tj. Republici.

Treba napomenuti da je u vreme NATO agresije u našoj školi bila smeštena protivavionska jedinica sa aerodroma u Batajnici i za doprinos saradnji sa vojskom škola je dobila zahvalnicu.

Ove školske godine upisano je 94 učenika u osnovnu školu i 37 učenika u srednju školu, u ukupno 29 odeljenja. U matičnoj školi je 14 odeljenja, a u Novoj Pazovi, Pećincima, Beškoj, Čortanovcima, Belegišu i Inđiji nastavu pohađaju učenici od prvog do četvrtog razreda osnovne škole.

Sadašnji broj zaposlenih u školi je 32 radnika. Na mestu direktora, od 1992. godine je Todorović Dragica, diplomirani defektolog. U periodu od 1972.. do 1976. godine direktor je bio Ivica Rezić, od 1976-1977. godine VD direktor Kovačević Božana od 1977-1989. godine Laza Pljaševac, od 1989-1992. godine Vrška Miruška.

Radni odnos u školi ostvaruju sekretar škole, dve spremačice, ložač-domar, dva nastavnika prakse, 5 nastavnika predmetne nastave, 15 defektologa, logoped, reedukator i psiholog.

ШКОЛА ЗА ОСНОВНО И СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ "АНТОН СКАЛА" У СТАРОЈ ПАЗОВИ

ТИМСКИ РАД НАЈВЕЋА ВРЛИНА

Деца су деца само су програми различити, каже директор Драгица Тодоровић

Међуопштинска школа за основно средње образовање "Антон Скала" окрива потребе три општине: Старе Пазове Инђије и Пећинаца. Тренутно у овој школи је 125 ђака који раде по посебном програму, а у условима који би им позавиделе неке редовне школе. То је резултат, пре свега, тимског рада који је по речима директора ове школе **Драгице Тодоровић** и највећа врлина ове установе и вама добре сарадње са Скупштином општине Стара Пазова. Овај пројекат, пре свега, делује на два плана - прво, разбити предрасуде према деци која похађају ову школу другу, створити услове да се из изузетне максимум како би могли се укључе у друштвену заједницу

Разговарали смо са директором ове школе Драгицом Тодоровић која каже:

- Морамо истрајати на разбијању предрасуда почев од самих васпитача и наставника у другим школама који деци кажу деци - ако не будеш добар послаћу те у "Антон Скалу!" Деца су деца, само су програми различити. На крају крајева, та деца су браћа и сестре некој деци која су у ту око њих или су им другари из улице. Дакле друштвена средина па и деца треба да уче да им помогну. Ту су и предрасуде самих родитеља који одбијају да признају да њихова деца треба да раде по прилагођеном програму, врше притисак на комисију што ја видим као злостављање детета.

ДРАГИЦА ТОДОРОВИЋ

Школа датира од 1972. године, друштвена средина је увек излазила у сусрет, тим више што су запослени у њој као и сами ученици многе послове сами одрађивали.

- Мислим да смо много боље опремљени него неке друге школе. Знали смо да се снађемо и у немаштини, оно што смо имали и имамо знамо да чувамо. Данас је леп дан, наши професори са групом ученика боје клупе у школском дворишту, кад нешто сами ураде, знају то и да чувају. Наша деца су лепо васпитана - каже Драгица Тодоровић.

Сопственим средствима реновирали су све учионице, сами и уз помоћ спонзора направили су ормане и полице. Од Хуманитарне организације "Спасимо децу" добили су телевизор, видео, касетофон, компјутер, део опреме за фискултурну салу. Скупштина општине Стара Пазова је одвојила додатна средства за уређење

Sremske Novine – 1.10.2003.godine

Logoped, reedukator i psiholog sprovode individualni rad u posevnim adekvatno opremljenim kabinetima.

Školska zgrada je stara ali uz stalno ulaganje i uređenje unutrašnje i spoljašnje fasade zadovoljava potrebe održavanja nastave i boravak učenika i nastavnika u njoj. U sklopu škole je i fiskulturna sala i dvorište sa sportskim terenom. Donacijom Italijanske humanitarne organizacije «ALISEJ» u toku 2002. godine u sali je postavljen parket, a teren je betoniran i ograđen, uz svu opremu neophodnu za male sportove (fudbal, odbojka, tenis...)

Takođe, njihovim angažovanjem, u školu je uvedeno grejanje na gas i postavljeni su lavaboi u svaku učionicu.

Škola je naročito ponosna na školsko dvorište koje zajednički održavaju učenici i nastavnici. Već tri godine dobijamo priznanje (I mesto) od Opštine Stara Pazova za najlepši i najuređeniji dvorišni prostor.

U sklopu sadašnjih reformi školstva direktori i nastavnici su aktivno uključeni u planiranje daljeg stručnog, kadrovskog i organizacionog razvoja škole.

Direktor:
Dragica Todorović

STARA PAZOVA
PREDŠKOLSKA USTANOVA "POLETARAC"

Ustanova se nalazi u Staroj Pazovi, ulica Vladimira Hurbana br. 13.

Ustanova organizuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Svoju delatnost ustanova osim u centralnom objektu u Staroj Pazovi obavlja i u objektu u Novoj Pazovi, Jovana Popovića bb. zatim u školskim prostorijama

– Osnovne škole "Heroj Janko Čmelik" u Staroj Pazovi
– Osnovne škole "Rastko nemanjić – Sveti Sava" u Novoj Pazovi
– Osnovne škole "Milan Hadžić" – u Vojki
– Osnovne škole "23. oktobar" u Golubincima i
– u prostorijama Mesne kancelarije u Krnješevcima.

Prvobitni naziv Ustanova za predškolsko vaspitanje i obrazovanje "Poletarac" u Staroj Pazovi je od osnivanja 1973. godine. Prva registracija bila je 27. decembra 1973.

Poslednja registracija bila je početkom XXI veka, i sada nosi naziv Predškolska ustanova.

PU "Poletarac" osnovala je u Staroj Pazovi Opštinska zajednica obrazovanja 24. aprila 1973. godine.

Počeci rada ove ustanove imaju traga još od završetka Drugog svetskog rata.

Kada je osnovana PU imala je 10 radnih soba (5+5 u Staroj i Novoj Pazovi) oko 300 dece, 33 zaposlenih sa 17 vaspitača.

Ustanova je bila dobro opremljena. Nastavne planove je propisivalo Ministarstvo prosvete.

Objekat ustanove je pušten u rad 1. septembra 1973. godine. U Staroj Pazovi se nalaze 43 vaspitno obrazovne grupe od toga 6 grupa jaslenog uzrasta. U Staroj Pazovi rad se odvija na srpskom i slovačkom jeziku.

Rad u najstarijim grupama se održava u 23 grupe predškolskog uzrasta pri školama: ST. Pazova 9 grupa na dva jezika, Nova Pazova 7 grupa, Golubinci 2 grupe, Vojka 2 grupe, Krnješevci 1 grupa.

Fiskulturna sala manjih dimenzija izgrađena je u 1980. u Staroj Pazovi kada je dograđen objekat.

PU ima prostoriju za kompjutere u Staroj i Novoj Pazovi "školica računara" za potrebe dece.

Predškolska ustanova ima centralno grejanje u objektima u Staroj i Novoj Pazovi, pedagošku službu, socijalnu službu i stručnog saradnika za fizičko vaspitanje.

Dan škole nije fiksiran, ali je vezan za kraj školske godine u junu.

Izgled zgrade PU „Poletarac" Stara Pazova

Izdvojena su tri značajna događaja iz dosadašnjeg rada:

Prva dogradnja objekta 1980. godine – sala za fizičko i 2 sobe

Druga dogradnja centralna kuhinja, trpezarija i 4 sobe bila je 1990. godine

Treći događaj biće 2003. godine kada će biti tridesetogodišnjica postojanja ustanove.

Dalji planovi su proširenje objekta u Novoj Pazovi i Golubincima.

U NATO bombardovanju 1999. godine, oštećen je objekat u Novoj Pazovi. Bomba je eksplodirala u baštama nedaleko od objekta i oštetila kotlarnicu, stakla na prozorima, vrata i krovnu konstrukciju.

Do sada je od osnivanja prošlo kroz ustanovu 527 radnika.

U "Poletarcu" je bilo 2000. godine zaposlenih 98 radnika sa 12 profila radnih mesta i 1.179. dece polaznika u 41 grupi.

Vaspitno obrazovni rad se odvija u 8 objekata od kojih su tri namenska, četiri u okviru škola i jedno u okviru Mesne zajednice.

Dosadašnji direktori PU "Poletarac" u Staroj Pazovi bili su:

1. Stepanović Petar od 1973.
2. Jeremić Dragoljub od 1976.

Proslava tridesetogodišnjice – 1973-2003.godina

3. Majovski Valerija od 1987. do 2001. i
4. Ana Lepšanović od 2001.godine

Podatke za PU "Poletarac"
prikupile i obradile:
sekretar Maja Paravinja i v.d. direktor Ana Lepšanović

NOVI BANOVCI
PREDŠKOLSKA USTANOVA "RADOST"

Predškolska ustanova "Radost" nalazi se na teritoriji opštine Stara Pazova. Opština Stara Pazova je jedinstvena u republici po tome što se na njenoj teritoriji nalaze dve predškolske ustanove: "Poletarac" u Staroj Pazovi i "Radost" u Novim Banovcima. Do ovakve situacije je došlo jer se u Mestu Novi Banovci pojavila potreba, polovinom osamdesetih godina za predškolskom ustanovom

PU „Radost“ Novi Banovci

i to od strane roditelja zaposlenih u Beogradu ili orijentisanih prema glavnom gradu. U septembru 1986. godine GP "Lablar" poklonilo je objekat u naselju Kablar u koji su se smestile tri vaspitno-obrazovne grupe jaslenog uzrasta i celodnevnog boravka, a prvog novembra objekat su počele koristiti i tri vaspitne grupe jaslenog uzrasta i celodnevnog boravka. Rad je bio organizovan u okviru OŠ "Nikola Tesla" i ta situacija zadržala se do 1988. god. kada je izvršena prva registracija.

Ustanova je izdvojena iz OŠ "Nikola Tesla" pod nazivom PU "Radost" p.o. Novi Banovci (prva registracija 1-459 Fi-595/88.). Godine 1993. god. obavljena je registracija broj F1-4955/93. tada organizacija postaje Ustanova čime se i zvanično ova Ustanova ubraja u krug javnih službi RS.

Prvi direktor bio je Mirko Milovanović, a rukovodilac objekta Petar Jovanović. U ovom periodu radilo se po programima vaspitno-obrazovnog rada za decu do tri godine i od tri do sedam godina, koji su utvrđeni odgovarajućim dokumentima pokrajinskih organa iz 1984. god. Rad se odvijao na srpskom jeziku. Direktori koji su rukovodili Ustanovom do 2000. godine su Ljiljana Stajić i Živka Kiković.

Osnovni inventar za opremanje vaspitnih grupa finansirao je GP "Kablar" kao i opremanje kuhinje i kancelarija. određena materijalna pomoć za opremanje objekta stigla je i do pokrajinske zajednice za dečiju zaštitu. i pored toga vrtiću je nedostaalo neophodnog nameštaja, didaktičkog materijala i stručne literature. Vaspitači su dali doprinos u izradi sredstava, a u tome su imali podršku roditelja upisane dece.

Ishrana dece se organizuje radom centralne kuhinje u naselju Banovci-Dunav, a za decu u poludnevnim boravcima pri školama, preko školskih kuhinja. Broj obroka u centralnoj kuhinju planira se na godišnjem nivou, pa tako npr. radne 1999/2000. pripremljeno je 47.790 doručaka, 58.261 užina i 48.511 ručaka odn. 154000 obroka ukupno.

Što se tiče značajnih rezultata koji su ostvareni u ovoj predškolskoj ustanovi do 2000. god. izdvajamo osvojeno 1. mesto u regionu na Konkursu za estetsko i higijensko uređenje vaspitne ustanove u proleće 1987. god. Školske 1994/95. godine osvojeno je 1. mesto na smotri dečjeg dramskog stvaralaštva u S. Mitrovici sa predstavom "Loptica skočica" i ova predstava je izvedena na pokrajinskoj smorti u N. Bečeju. Ustanova je bila i nosilac opštinskih nagrada za ekologiju (dečiji radovii uređenje dvorišta i enterijera).

Ustanova nema fiskulturnu salu i za tu svrhu koristi se adaptirani prostor.

Centralno grejanje je uvedeno od samog početka rada Ustanove. Svake godine Ustanova organizuje zimovanja i letovanja za decu koja su mahom uspešna.

Gotovo 50% od ukupnog broja upisane dece su izbeglice i prognanih roditelja. Tokom NATO bombardovanja zgrada centralnog objekta imala je manja oštećenja koja su adekvatno sanirana uz pomoć finansijske podrške Švajcarske humanitarne organizacije za pomoć u katastrofama i SO Stara Pazova. 2000. godine. PU "Radost" Novi Banovci zaokružila je svoju delatnost na sledeći način: u centralnom objektu u Banovci-Dunav za tri vaspitne grupe jaslenog uzrasta, 6 vaspitnih grupa celodnevnog boravka i dve vaspitne grupe poludnevnog boravka. poludnevni boravak ova Ustanova organizuje i u Surduku za jednu vaspitnu grupu, u Belegišu za jednu vaspitnu grupu i u Starim Banovcima za dve vaspitne grupe i to u prilagođenim prostorijama osnovnih škola. Od različitih oblika rada u N. Banovcima organizuje se učenje stranog jezika, plesni studio i dramska, likovna i muzička radionica.

Od radne 1999/00. Ustanova je po prvi put dobila kao stalno zaposlenog stručnog saradnika pedagoško-psihološkog profila. Planovi za dalji razvoj Ustanove kreću se u pravcu proširenja dodatnih oblika rada, otvaranja vaspitno-obrazovnih grupa celodnevnog boravka u ostalim podunavskim mestima, zaposlenje stručnog kadra različitog profila (logoped, socijalni radnik), rad na

dodatnom stručnom usavršavanju vaspitnog kadra, uvođenje standarda u radu vaspitno-obrazovne delatnosti i drugo.

Tri najznačajnija događaja koji su obeležili rad ove Ustanove do 2000. godine su izdvajanje Ustanove od škole i njeno osamostaljivanje; prelazak na rad po modelu A u okviru Osnova vaspitno-obrazovnog rada i konstruisanje stručne službe.

Dan i slava Ustanove je 27. oktobar, Sveta Petka.

Podatke prikupila i obradila
direktor**:** Kiković Živka

OPŠTINA ŠID

Osnovne škole u Opštini Šid biće predstavljene po sledećem redosledu:

1. **ADAŠEVCI**: OSNOVNA ŠKOLA „VUK KARADŽIĆ“
   /sa područnim u VAŠICI, ILINCIMA i BATROVCIMA/
2. **ERDEVIK**: OSNOVNA ŠKOLA „SAVA ŠUMANOVIĆ“
   /sa područnim u LJUBI i BINGULI/
3. **MOROVIĆ**: OSNOVNA ŠKOLA „FILIP VIŠNJIĆ“
   /sa područnim u VIŠNJIĆEVU i JAMENI/
4. **ŠID:**
   1. OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN VESELINOV-ŽARKO“
      /sa područnim u GIBARCU, BAČINCIMA i KUKUJEVCIMA/
   2. OSNOVNA ŠKOLA „SREMSKI FRONT“
      /sa područnim u BERKASOVU, BIKIĆ DOLU, SOTU
      i MOLOVINU/
   3. PREDŠKOLSKA USTANOVA „JELICA STANIVUKOVIĆ-ŠILJA“
   4. MUZIČKA ŠKOLA „FILIP VIŠNJIĆ“
   5. OSNOVNA-SPECIJALNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ-ZMAJ“

ADAŠEVCI
OSNOVNA ŠKOLA „VUK KARADŽIĆ“

Škola u Adaševcima osnovana je 1803. godine.[20] Neprekidno je radila do 1942. godine. Tada je nastupio prekid zbog ratnih uslova do 1945. godine. Po završetku Drugog svetskog rata, škola je nastavila sa radom. U centru sela škola je imala pet lokacija. Od 1945. do 1972. godine, škola se zvala Osnovna škola „Branko Milovanović“. Tada je ušla u sastav gradske škole „Filip Višnjić“ kao njeno područno odeljenje. Kada su se dve gradske škole „Filip Višnjić“ i „Branko Radičević“ u 1975. godini integrisale u novu školu „Sremski front“, škola u Adaševcima je postala područno odeljenje nove škole.

Početak rada u 1945. godini bio je sa četiri razreda. Dve godine kasnije uveden je i peti razred, a 1953. škola je prerasla u potpunu-osmoljetku.

Te godine je izvršena prva registracija, a osnivač je Sreski narodni odbor Šid.

U prvoj godini posle Drugog svetskog rata škola je imala 67 đaka raspoređenih u pet odeljenja sa tri prosvetna radnika. Đaci su od pribora nosili u školu tablice, pisaljke, sunđer... Znanje se sticalo koliko se na času zapamti. U to vreme škola je organizovala tečajeve za opismenjavanje „prerasle“ dece zbog raznih uslova i za omladinu. Đaci su bili angažovani u akcijama uništavanja legla gubara, u sakupljanju semena za pošumljavanje, u sakupljanju svinjske dlake, akcijama Podmlatka Crvenog krsta...

„Programe rada posle rata donosilo je Odeljenje za prosvetu Predsedništva GNOOV koje je imalo opšti odsek, kulturno prosvetni odsek i nastavni odsek“. (Školski zakoni i reforme, I deo hronike)

Školska zgrada je podignuta 1953. godine sredstvima sreza i opštine Šid. U gradnji su učestvovali i meštani Adaševaca, omladinci i pioniri. Predškolsko odeljenje pri ovoj školi otvara se od 1962/63. godine. Od osnivanja samostalne Predškolske ustanove „Jelica Stanivuković-Šilja“ – sva predškolska odeljenja pri

20 Prvo pominjanje škole je 1749.godine prema knjizi A.Ognjanovića: Graničarske narodne škole i njihovi učitelji u Vojvodini 1774-1872.godine – primedba autora

Škola u Adaševcima

školama ulaze u sastav PU u gradu. Đačka zadruga je osnovana 1962. godine. Bavila se poljoprivrednom proizvodnjom na svom imanju, a zatim uslužnim delatnostima. Nema podataka o početku rada đačke kuhinje. Kuhinju su pomagali mesna zajednica, Društvo prijatelja dece, SIZ dečje zaštite i dr. Školi se priznavao jedan radnik za rad u kuhinji.

Škola je aktivno učestvovala sekcijama u takmičenjima iz fizike, matematike, istorije, prve pomoći u ONO-u i DSZ-u.

U takmičenju iz saobraćaja ekipa škole zauzela je 4. mesto u bivšoj SFRJ. Streljačka sekcija je osvojila II mesto u Sremu.

U monografiji „Adaševački ustanak" Svetislava Nenadovića, pominje se osnivanje škole od 1760. godine. Ova škola je četvororazredna od 1907.godine.

Škola ima biblioteku od 1945. godine. Sada ima oko 2000 naslova. Fiskulturna sala je izgrađena zajedno sa školom. Oko škole su tereni za male sportove (rukomet, košarka, odbojka).

Školska radionica postoji od 1958. godine. Škola nema kabinete i specijalizovane učionice. Ova škola je dobila kompjuter još 1992. godine. Uvedeno je centralno grejanje.

Od kako je škola ponovo samostalna /1995./ postoji pedagoško-psihološka služba. Postoji dobra saradnja sa Centrom za socijalni rad Opštine i sa domom zdravlja u Adaševcima.

U periodu integracije nastale promene doprinele su poboljšanju kvaliteta nastave i stručne zastupljenosti. S druge strane, putovanja učenika i nastavnika učinili su da se gubilo vreme i suzila se mogućnost bavljenja vannastavnim radom.

Škola je postala matična od 1. decembra 1995. godine i pripale su joj područne škole u Vašici, Ilincima i Batrovcima. Deca starijih razreda od V do VIII razreda iz Ilinaca i Batrovaca putuju na nastavu u Vašicu.

Dan škole se obeležava 20. maja kada se u MZ evociraju uspomene na prvoborce mesta. Od tri značajna dogadjaja u školi izdvojeni su: adaptacija prizemlja i školi – akcija u saradnji sa MZ i građanima, nabavka kompjutera i uvođenje centralnog grejanja.

Dalji planovi su: sanacioni radovi na školskom objektu uz donacije, organizacija rada u šlkoli u skladu sa predviđenim reformama u osnovnom obrazovanju uz povišenje stepena obučenosti zaposlenih, uvođenje engleskog jezika u nastavu.

Od početka ratova u Hrvatskoj i BiH kroz školu je prošlo (nešto se i zadržalo) do pred kraj prošlog veka oko 120 đaka čiji su roditelji bili izbeglice.

Na kraju prošlog veka, u celoj školi, bilo je 473 učenika: u Adaševcima 230, u izdvojenom odeljenju Vašice 189, u izdvojenom odeljenju Ilinci 41 i u Batrovcima 13 učenika.

Ekskurzije i škola u prirodi imaju svoju svrhu postojanja i opstanka. U grupu autora za izradu udžbenika nastave tehničkog obrazovanja bio je uključen nastavnik ove škole Radoslav Skakavac.

U školi se svake godine obeležava Dan ustanka u Adaševcima, 26. februar iz vremena Drugog svetskog rata.

O istorijatu škole autor ove hronike je preuzeo podatke iz monografije R. Đurčića: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ 1975-1995. Šid, 1996.

„Prva srpska škola osnovana je u naselju 1794. godine. U selu je do 1833. godine postojala nemačka škola koja je kasnije preseljena u Morović. Izmedju dva svetska rata škola je bila četvororazredna.

Škola u Adaševcima nastavila je sa radom još pre zvaničnog završetka Drugog svetskog rata. Škola je radila u četiri privatne zgrade dok nije podignuta nova škola (1953.) sa jedanaest prostorija: 8 učionica, 1 zbornica-kancelarija, 1 kabinet i 1 prostorija za pomoćne radnike koja se koristila i kao đačka kuhinja. Učionički prodstor 560 m/2. U sastavu školske zgrade bila su i tri stana za prosvetne radnike. Početkom šezdesetih godina (prošlog veka) dograđena je fiskulturna sala.

Od 1960. godine škola nosi poseban naziv „Branko Milovanović“ po narodnom učitelju koji je ovde započeo službu. U toku Drugog svetskog rata bio

je aktivan u NOB-i pa je po nalogu ustaškog prosvetnog inspektora otpušten iz službe. Poginuo je u Crnoj Gori 1944. godine".[21]

Školske 1963. godine, u školi je bilo 384 đaka, a od nastavnog osoblja 9 učitelja, 3 nastavnika, 1 stručni učitelj, 3 honorarna nastavnika, 1 sekretar, 1 direktor i 2 pomoćna radnika. Godine 1965. bilo je 366 đaka.

Rešenjem SO Šid u 1965. godini pod br. 01-12575/65, osnovana je Osnovna škola „Branko Milovanović" u Adaševcima.

Dosadašnji direktori ove škole bili su: Duško Berić, Radivoj Savić, Dušan Lukić, Gojko Ranisavljević, Kolegijalni poslovni organ, Nikola Knežević, Radoslav Skakavac, Miloš Marković i sadašnji Dragica Perić.

Podatke prikupio i obradio
informator-saradnik
Radoslav Skakavac

Direktor škole:
Dragica Perić

PODRUČNA ŠKOLA: VAŠICA

Pomeni škole u Vašici vezani su za 1954. godinu.[22]

Školska zgrada u Vašici izgrađena je posle Drugog svetskog rata u dve etape: I deo 1947, a drugi 1958. godine.

Škola je osnovana rešenjem skupštine opštine Šid br. 01-666/1 od 10. septembra 1964. godine. Sedište je u Vašici, a u područnoj školi u Batrovcima bila su dva odeljenja kombinovane nastave (I-III i II-IV razred).

Osmogodišnja škola „Vuk Karadžić" u Vašici [23] imala je trinaest odeljenja. Škola je imala 6 učionica, zbornicu, kancelariju za direktora i sekretara i adaptirani deo hodnika za školsku kuhinju. Škola ima veliko dvorište za sportske terene.

Iznećemo nekoliko komparativnih podataka o kretanju broja učenika od 1965.=318; 1969/70.=298; 1982.=133 i 2000.=189 učenika (-129 uč). Porast u poslednjoj deceniji prošlog veka je zbog izbeglica.

U periodu reorganizacije školske mreže predviđeno je da škola u Vašici „Vuk Karadžić" ima područnu školu „Palih boraca" u Ilincima i istureno odeljenje u Batrovcima. Ova odluka SO Šid i Opštinske zajednice obrazovanja počela

21 R. Djurčić: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front" u Šidu 1975-1995. god. Šid 1996.
22 R. Đuričić: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front" u Šidu 1975-1995. god. Šid 1996.
23 IAS-Fond Osnovne škole „Vuk Karadžić" u Vašici

Područna škola u Vašici

je sa primenom od septembra 1972. godine. Radna zajednica Osnovne škole Ilinci donela je odluku februara 1972. godine da se integriše sa školom u Vašici zbog smanjivanja broja učenika i da se poboljša procenat stručne zastupljenosti. Na sednici SO Šid 10. juna 1982. godine br. 011-109/82-02 zaključkom u okviru organizovanja mreže predškolskog osnovnog i srednjeg obrazovanja – škola u Vašici je ukinuta i pripojena matičnoj školi „Sremski front" u Šidu. Stariji razredi će putovati u Šid, a đaci od I do IV razreda pohađaće nastavu u svom mestu.

„Posle pet godina, stariji razredi su vraćeni u Vašicu. Škola je oživela, a selo dobilo u društvenoj i kulturnoj aktivnosti. Nastava se izvodi u dve smene. Škola ima osam učionica i fiskulturnu salu i školsku biblioteku. Pored školske zgrade radi i Spomen biblioteka „Blagoje Jastrebić" (književnik, tragično nastradao 1987. god. u Beogradu, rođen i sahranjen u Vašici). [24]

Nastavnici predmetne nastave putovali su iz Šida u Vašicu. Škola u Vašici bratimila se sa školom u Potočcu kod Paraćina. Od 1995. godine, škola u Vašici zajedno sa školama u Ilincima i Batrovcima pripada matičnoj školi u Adaševcima. Đaci iz Ilinaca i Batrovaca od V do VIII razreda putuju u školu u Vašici.

24 IAS-Fond Osnovne škole „Vuk Karadžić" u Vašici.
Podatke o školi u Vašici imamo iz 1754.godine u knjizi A.Ognjanovića:Graničarske narodne škole i njihovi učitelji u Vojvodini od 1774-1872.godine

PODRUČNA ŠKOLA: ILINCI

„Postojanje škole u Ilincima pominje se u XVIII veku.“ [25]

Školska zgrada u Ilincima sagradjena je od tvrdog materijala 1948. godine sa 4 učionice površine 190 m2. Druge učionice škola je koristila u staroj zgradi zadružnog doma. Tu je bila smeštena radionica. Škola nema fiskulturnu salu ni biblioteku. U toku Drugog svetskog rata školska dokumentacija je izgorela. Škola je prvo bila četvororazredna između dva rata, zatim šestorazredna do 1956.godine pa je prerasla u osmorazrednu. Zvala se Osnovna škola „Palih boraca“. Nije imala odgovarajući stručni kadar. Škola je pripojena matičnoj školi u Vašici 1972. godine po odluci SO Šid i Zajednice obrazovanja o reorganizaciji škola. U selu su ostali da pohađaju nastavu đaci od I do IV razreda.

Osnivanjem Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu i integracijom škola, učenici starijih razreda iz Ilinaca pohađaju nastavu u Šidu. (1965. godine bilo je 196 đaka, 2000. godine (41 minus 155 đaka)

Od 1995. godine izdvajanjem škole u Adaševcima – škole u Ilincima, Vašici i Batrovcima postaju područne škole u Adaševcima.

U zgradi zadružnog doma radi odeljenje predškolskog uzrasta. Nastava se u Ilincima devedesetih godina izvodila u kombinovanim odeljenjima I-III i II-IV razred.

PODRUČNA ŠKOLA: BATROVCI

Prema monografiji R. Đurčića: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu... navodi se da je škola osnovana oko 1800. godine.[26]

Školska zgrada je građena u XIX veku, a posle Drugog svetskog rata je obnovljena. Uslovi za rad su ovde uvek bili oskudni. Osposobljena je jedna učionica za rad u nepodeljenoj nastavi (I-IV). U školi ima jedan učiteljski stan. Po reorganizaciji školske mreže iz 1972. godine, Batrovci su postali područno odeljenje matične škole u Vašici. Kratko vreme škola je od 1982. godine do 1987. godine bila u sastavu Osnovne škole „Jovan Veselinov – Žarko“. Od 1987.

25 R. Đurčić: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu 1975-1995. god. Šid 1996. Prvo pomijnanje škole je 1802.godine u knjizi A.Ognjanovića:Graničarske narodne škole i njihovi učitelji u Vojvodini od 1774-1872.godine

26 R. Đurčić: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu 1975-1995. god. Šid 1996. Škola u Batrovcima spominje se u knjizi Antuna Cuvaja: Povjest školstva u Hrvatskoj i Slavoniji da je osnovana 1886.godine

do 1995. godine škola je pripadala Osnovnoj školi „Sremski front“ u Šidu. Od 1995. je u sastavu Osnovne škole „Vuk Karadžić“ u Adaševcima.

Škola u Batrovcima je 1965. godine (tada se zvala „Kosta Abrašević“) imala 48 đaka, a u 2000. godini samo 13.

ERDEVIK
OSNOVNA ŠKOLA „SAVA ŠUMANOVIĆ“

Prema podacima koje je škola dostavila, Osnovna škola „Sava Šumanović“ u Erdeviku (raniji naziv „Moša Pijade“) je na adresi: Pionirski park br. 4.

Stara školska zgrada je sagrađena 1905.godine. Sagradila ju je Austrougarska monarhija.[27]

Nova školska zgrada sagrađena je 1971. godine. Škola je radila sa prekidima tokom Drugog svetskog rata.

U toku 1947. i 1948. godine u školi je bilo 380 đaka. Te 1947. godine u nastavi

1. na srpskom jeziku učiteljice su bile

I razred: Mara Bošnjak, II razred: Živka Vučinić, III razred: Milica Đuričić, IV razred: Anica Vigela,

2. na slovačkom jeziku

I razred: Elena Krasko, II razred: Martin Krasko, III razred: Mihajlo Kopčok,

3. na hrvatskom jeziku: odeljenja I-IV razreda smeštena su na Poljoprivrednom dobru „Sremski borac“, a učiteljica Emilija Šaponjak.

Uslovi rada – posleratni. Krov škole oštećen granatama, stakla polupana, školski inventar oštećen.

Škola je posle rata organizovala tečajeve opismenjavanja. U posleratnim godinama članovi pionirskog odreda sakupljali su svinjsku dlaku, lekovito bilje, seme za pošumljavanje, staro gvožđe...

Prerastanje škole iz petoljetke u osmoljetku bilo je 1952/53. godine.

U Erdeviku je 1961. godine otvoreno predškolsko odeljenje u okviru škole.

Inventar i nastavna sredstva obezbedila je škola.

---

27 IAS vodič kroz arhivkse fondove II sveska 2004.godina Sremska Mitrovica, str 133. “Škola je 1885/86.godine bila četvororazredna. Od 1896.godine je mešovita pučka na nemačkom jeziku. 1910.godine je trorazredna. 1921.godine je ukinuta i pripojena Višoj pučkoj školi u Erdeviku. Nemački jezik je posle Prvog svetskog rata ukinut, a mađarski je ostao do kraja XX veka”

Stara školska zgrada u Erdeviku

Đačka zadruga je počela sa radom od 1949. godine i imala je tri vrste delatnosti: poljoprivredna, uslužna i obuka na traktoru (obuka je kasnije zamenjena pčelarstvom). Zadrugari su obrađivali i krčili zemljište tako da je zadruga neko vreme imala preko 7 hektara. U septembru đaci ove škole brali su grožđe na poljoprivrednom gazdinstvu Erdevik. Obuku na traktorima izvodio je nastavnik istorije Toma Zečević – dugogodišnji predsednik učeničke zadruge.

Zadruga se bavila i pčelarstvom. Od osam košnica uz pomoć domara Samuela Mocka proizvodilo se i po 60 kg. meda. Zadruga je dobila

1. Priznanje „Pionir“ od koordinacionog odbora učeničkih zadruga Jugoslavije 1974. godine
2. Diploma zadruzi od Pokrajinskog veća Vojvodine
3. Priznanje „Pionir“ od Ministarstva prosvete i sporta za drugo mesto na Republičkom takmičenju zadruga (2001.)

Ostvarena sredstva vode se na posebnom računu zadruge i koriste se za proširenje delatnosti, pomoć učenicima, nabavka nastavnih sredstava i učešće u finansiranju ekskurzija učenika osmih razreda.

Nova školska zgrada sagrađena je 1971. godine sredstvima OZO-a, samodoprinosa građana, a izvođač Građevinsko preduzeće „Proleter“ iz Sremske Mitrovice.

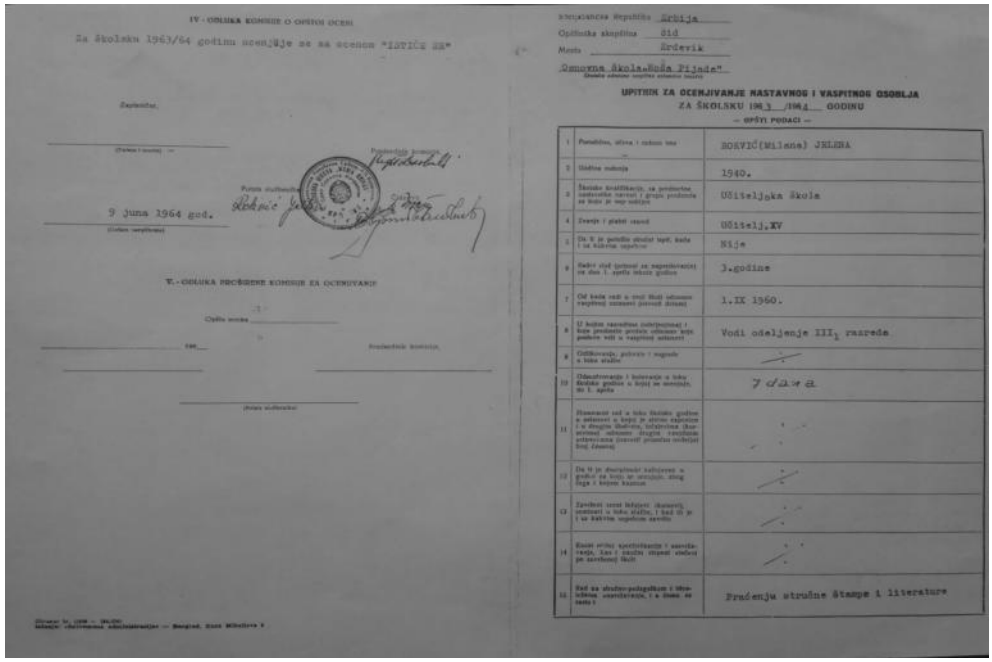

IV - ODLUKA KOMISIJE O OPŠTOJ OCENI

Za školsku 1963/64 godinu ocenjuje se sa ocenom "ISTIČE SE"

9 juna 1964 god.

V. - ODLUKA SAVEZNE KOMISIJE ZA OCENJIVANJE

Socijalistička Republika Srbija
Opštinska skupština Sid
Mesto Srdevik

Osnovna škola „Braća Pijade"

UPITNIK ZA OCENJIVANJE NASTAVNOG I VASPITNOG OSOBLJA
ZA ŠKOLSKU 1963 / 1964 GODINU
— OPŠTI PODACI —

1	Prezime, ime i ime oca	ROKVIĆ(Milana) JELENA
2	Godina rođenja	1940.
3	Školska kvalifikacija, sa predmetom nastavničke nastave i grupa predmeta za koju je ispit položen	Učiteljska škola
4	Zvanje i platni razred	Učitelj.XV
5	Da li je položio stručni ispit, kada i sa kakvim uspehom	Nije
6	Radni staž (godina) za napredovanje na dan 1. aprila tekuće godine	3.godine
7	Od kada radi u ovoj školi odnosno nastavnoj ustanovi (godina)	1.IX 1960.
8	U kojim razredima (odeljenjima) i koje predmete (grupu predmeta) koji predmet radi u nastavnoj ustanovi	Vodi odeljenje III$_1$ razreda
9	Odlikovanje, pohvale i nagrade u toku stručne	/
10	Odsustvovanje i bolovanje u toku školske godine o kojoj se ocenjuje, do 1. aprila	7 dana
11	Ocenjivan već u toku školske godine u odeljenju u kojoj je sticao zaključke i u drugim školama, kolektivima (kao nastavni odnosno drugim radnicima ustanovama (navesti prezime ocenjivač kroj članova)	/
12	Da li je dosadašnjeg ocenjivanja u grafici da kaže za ocenjeni, ako ima i kojom kazom	/
13	Zavodni ocenjivanja (kazne), poništeni u toku godine, i kad su je i za kakvim uspehom nosila	/
14	Kratki prikaz specifičnosti i osobenosti, kao i zasluga stečenih stečenih za savršenstvo škole	/
15	Rad na stručno-pedagoškom i obrazovnom usavršavanju i u čemu se sastoji	Praćenju stručne štampe i literature

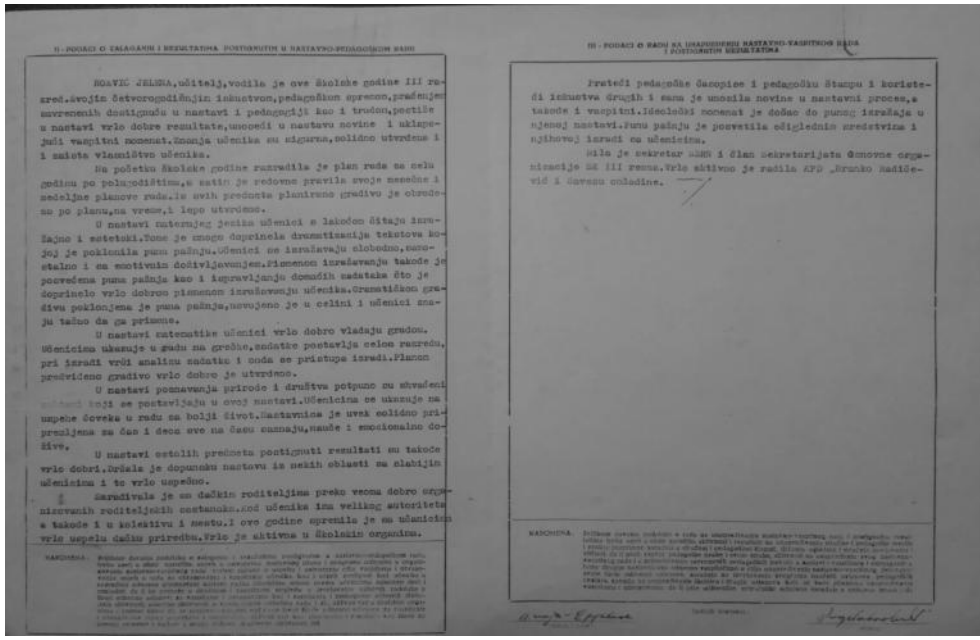

II - PODACI O ZALAGANJU I REZULTATIMA POSTIGNUTIM U NASTAVNO-PEDAGOŠKOM RADU

ROKVIĆ JELENA,učitelj,vodila je ove školske godine III razred.Svojim četvorogodišnjim iskustvom,pedagoškom spremom,praćenjem savremenih dostignuća u nastavi i pedagogiji kao i trudom,pečtile u nastavi vrlo dobre rezultate,uvodeći u nastavu novine i aktivnije vaspitni nosenat.Znanja učenika su sigurna,solidno utvrđena i i sklete vlasništvo učenika.

Na početku školske godine razradila je plan rada za celu godinu po polugodištima,a zatim je redovno pravila svoje nedeljne i mesečne planove rada..Iz svih predmeta planirano gradivo je obrađeno po planu,na vreme,i lepo utvrđeno.

U nastavi matematike učenici s lakoćom štapju izračunavanje i sastavci.Tome je mnogo doprinela dramatizacija tekstova koji je poklonila puna pažnja.Učenici se izražavaju slobodno,samostalno i sa emotivnim doživljavanjem.Pismenom izražavanje takođe je poseđena puna pažnja kao i ispravljanje domaćih zadataka što je doprinelo vrlo dobrom pismenom izražavanju učenika.Gramatičkom gradivu poklonjena je puna pažnja,usvojeno je u celini i učenici znaju tačno da ga primene.

U nastavi matematike učenici vrlo dobro vladaju gradom. Učenicima ukazuje u radu na greške,zadatke postavlja celom razredu, pri izradi vrši analizu zadatka i onda se pristupe izradi.Planom predviđeno gradivo vrlo dobro je utvrđeno.

U nastavi poznavanja prirode i društva potpuno su shvaćeni sadržaji koji se postavljaju u ovoj nastavi.Učenicima se ukazuje na uspehe čoveka u radu za bolji život.Nastavnica je uvek solidno pripremljena za čas i deca ove na času osećaju,nauče i emocionalno dožive.

U nastavi ostalih predmeta postignuti rezultati su takođe vrlo dobri.Drsela je dopunsku nastavu iz nekih oblasti sa slabijim učenicima i to vrlo uspešno.

Zaradivala je sa dečkim roditeljima preko veoma dobro organizovanih roditeljskih sastanaka.Kod učenika ima velikog autoriteta a takođe i u kolektivu i mestu.I ove godine spremila je sa učenicima vrlo uspelu dečiju priredbu.Vrlo je aktivna u školskim organima.

III - PODACI O RADU NA USAVRŠAVANJU NASTAVNO-VASPITNOG RADA I OSTIGNUTIM REZULTATIMA

Pratedi pedagoške časopise i pedagošku štampu i koristedi iskustva drugih i sama je unosila novine u nastavni proces,a takođe i vaspitni.Ideološki nosenat je dođao do punog izražaja u njenoj nastavi.Punu pažnju je posvetila odigledniu sredstvima i njihovoj izradi sa učenicima.

Bila je sekretar SKOJ i član sekretarijata Osnovne organizacije SK III reona.Vrlo aktivno je radila AFŽ „Branko Radičević i davesu onladine.

Primerak ocenjivačkog lista

Nova školska zgrada u Erdeviku

Đačka kuhinja počinje sa radom od 1973. godine. U finansiranju ishrane pomogli su SIZ dečje zaštite, Crveni krst i Đački roditelji.

Od 2000. godine škola se zove „Sava Šumanović".

Škola ima biblioteku od 1966. godine sa 11 556 knjiga. U školske biblioteke je i mesna sa 4 500 knjiga za odrasle.

Fiskulturna sala je izgradjena sa školom kada su uradjeni kabineti, školska radionica i sportski tereni. Sa kompjuterizacijom se počelo od 1995. godine. Centralno grejanje uvedeno kad i gradnja škole. Oformljena je pedagoško – psihološka služba. Škola je matična od 1971. godine. Učenici iz „Sremskog borca" putuju u Erdevik, od V do VIII razreda. U Ljubi i Binguli đaci od I do IV razreda nastavu pohađaju u svojim mestima, a od V do VIII razreda putuju u Erdevik.

Dan škole se obeležava poslednje sedmice u aprilu uz prigodan kulturno zabavni i sportski program.

Ukupan broj dece čiji su roditelji izbeglice iz ratova u Hrvatskoj i BiH bio je 24 đaka.

U 1965. godini u školi je bilo 906 đaka, a u 2000.=475/-431/.

Od V do VIII razreda uči se ruski kao strani jezik, a od III do VIII izučava se engleski kao izborni predmet.

U Erdeviku je jedna četvrtina stanovništva slovačke narodnosti pa se slovački uči kao jezik društvene sredine. Od I do IV razreda deca slovačke narodnosti mogu školsku nastavu slušati na maternjem jeziku. Od V do VIII razreda slovački jezik je izborni.

U školi ima 19 radnika van nastave: direktor-profesor razredne nastave, sekretar-pravnik, računovođa-ekonomski tehničar, pedagog, psiholog. Ostali su tehničko i pomoćno osoblje.

U nastavi ima 36 radnika: 12 sa visokom spremom, 24 sa višom, ukupno 55 radnika. Od značajnih ličnosti iz ove škole navedeno je ime glumice Mire Banjac, što svakako nije dovoljno jer takvih zaslužnih ima mnogo više.

Dosadašnji direktori škole bili su: Radoslav Pavlović, Nongradji Danijel, Štrbac Dušan, Teodorović Tihomor, Petrović Milutin, Gordana Novaković, Ljubica Funštajn i Natalija Matijević.

„U knjigu su upisana pretežno deca nemačkog porekla. „Početkom I polјeća (polugodišta) bilo je 70, a početkom II polјeća 66 učenika. Po „vjeri" su postojali nazivi: katolika 66, grčko-sjedinjenih, grčko-nesjedinjenih, protestanata i „"izraelićana" (izvorno napisana reč)." [28]

Pravoslavne vere nema ni u nazivu.

„Od predmeta učili su se: vjeronauk, hrvatski jezik (sa čitanjem, slovnicom, ustmeni i pismeni izrazi misli), zatim računstvo, zemljopis, poviest, prirodopis, fizika, krasnopis, pjevanje, gimnastika, gospodarstvo, žensko ručno djelo... Kraljevska kotarska oblast u Iloku je 26. listopada 1914. godine, pod br. 11 825/1914 uputila Obćoj pučkoj školi u Erdeviku dopis da tamošnje pučke škole sa istočno pravoslavnom verom „upotrebljuju službeni školski pečat kojim se oko zemaljskog grba nalazi ćirilskim slovima natpis „Srpska niža pučka škola u N-N". Prema ustanovama školskog zakona od 1. listopada 1988. godine „nema nigdje komunalnih srpskih općih pučkih škola" pa je svaki školski pečat koji ima gore pomenuti natpis-protuzakonit i ne smije se više upotrebljavati. Pečati se imaju predati kraljevskoj zemaljskoj vladi-odjelu za bogoštovlje. " [29]

„Koncem listopada 1914. godine škola u Erdeviku dostavlja podatke o školskom vrtu. Tokom godine voćke su djacima besplatno deljene, a gradjanima prodavane. Tako je prodato 118 kalemova za 46 kruna.

---

28 IAS-Fond: Osnovna škola „Moša Pijade" Erdevik sačuvana je kao najstarija knjiga Obća pučka škola u Erdeviku-Ispitno izvješće o napretku učenika prvog razreda tečajem I i II polјeća šk. 1885/86. g.

Od evangelističkog župnika zabeleženo je 1918. godine koliko ima dece te veroispovesti za polazak u toj godini.

Od 7 do 12 godina, 50 dečaka i 42 devojčice.

Od 13 do 15 godina, 23 dečaka i 16 devojčica.

Od 7 do 15 godina, 73 dečaka i 58 devojčica.“ [29]

A sada pravimo vremenski skok do podataka u 1963/64. godini.

Prema obrascima koji se popunjavaju na početku svake školske godine, stoji da je škola u Erdeviku samostalna, da ima 834 đaka u 26 odeljenja, Osam odeljenja je na slovačkom jeziku. Sa ekonomije djačke zadruge te godine, od kukuruza koji je proizveden i od berbe grožđa, ostvaren je prihod od 497.000 dinara. (Radi upoređenja navodimo podatak da je bruto mesečni lični dohodak nastavnog osoblja 12 učitelja, 10 nastavnika i pomoćno osoblje bio – 1.450.000 dinara.)

Škola je dala podatke o pohađanju veronauke, o vrstama i broju članova verske sekte (još govorimo o 1964. godini).

U Erdeviku postoje sledeće crkve: pravoslavna, evangelistička i katolička. Sekte su : nazareni, baptisti, modrokriži, (naduvari) duševnici.

1. U pravoslavnu crkvu odlazi 10 do 15 članova; u dane većih crkvenih praznika službi prisustvuje oko 80 lica. Veronauke nema.

2. U katoličkoj crkvi služba se vrši povremeno jer nemaju velečasnog. Na velike praznike prisustvuje oko 50 lica. Veronauka se drži nekoliko dana pred „krizmanje“ koje se obavlja sa decom u 12-oj godini.

3. Evangelistička crkva održava svake nedelje službu, povremeno večernje. Nedeljom crkvu posećuje oko 40 lica medju kojima oko desetak omladinaca. Na veliki „svetac“ ima oko 80 starijih. Veronauka se održava svake nedelje popodne sa decom do 12 godina. Posle „krizmanja“ ne idu više na veronauku. Brojno stanje je oko 40 dece.

4. Nazareni imaju oko 126 članova. Nema omladine. Decu ne teraju u crkvu.

5. Baptista ima oko 70 članova – lica. Decu teraju u crkvu od malena. Među navedenim članovima ima oko 20 dece i 6 omladinaca.

6. Modrokriži su mala sekta oko 10 članova. Nema mladih osoba.

7. Duševnika ima oko 25, uglavnom starije osobe. Bliski baptistima.

Sve sekte imaju svoje domove izuzev duševnika koji se sastaju kod svoga popa.

Te (1964.) godine prema sprovedenoj anketi socijalna struktura roditelja izgledala je ovako:

– poljoprivrednih domaćinstava siromašnog stanja bilo je 102,

– srednjeg stanja 184, dobrog stanja kod 104 učenika.

Zaposlena oba roditelja bilo za 35 učenika, radi samo otac kod 344, radi samo majka kod 27, a nezaposlena oba roditelja kod 69 učenika.

Školi u Erdeviku pripadaju škole u Binguli, Sremskom borcu, Viziću i Ljubi. Nastava je na srpskohrvatskom i slovačkom jeziku.

U Erdeviku je	8 razreda	20 odeljenja	614 đaka
U Binguli	4 razreda	2 odeljenja	38 đaka
U Srem. borcu	4 razreda	2 odeljenja	53 đaka
U Viziću	4 razreda	2 odeljenja	43 đaka
U Ljubi	4 razreda	1 odeljenje	27 đaka
ukupno:	775 đaka		

Od ovog broja razreda, odeljenja i učenika na slovačkom jeziku bilo je:

U Erdeviku	6 razreda	6 odeljenja	205 učenika
U Binguli	4 razreda	2 odeljenja	42 učenika
U Ljubi	4 razreda	1 odeljenje	32 učenika
		ukupno:	279 učenika

Na kraju jedan podatak o broju učenika: u 1965. godini bilo je u ovoj školi 906 đaka, a u 2000. – 475 đaka. (-431)

Podatke prikupila i obradila
informator saradnik knjige:
Mirjana Masnikosa, sekretar

Direktor škole:
Natalija Matijević, prof.

MOROVIĆ
OSNOVNA ŠKOLA „FILIP VIŠNJIĆ“

Osnovna škola „Filip Višnjić“ u Moroviću je u ulici Kralja Petra I br. 18. Nije bilo više školskih objekata.

Škola se posle Drugog svetskog rata zvala „Draginja Nikšić“ do 1976. godine. Od tada se zove „Bosutski odred“ do 2001. godine. Te godine ponovo dobija stari naziv „Filip Višnjić“.

Škola je osnovana po odluci Sreskog narodnog odbora u Šidu 1945. godine. Tada je bilo oko 200 đaka u školi. Organizuju se kursevi za opismenjavanje, sakuplja se žir, uništavaju se legla gubara i dr.

Nova školska zgrada je sagradjena 1947. godine sredstvima NO sreza i dobrovoljnim radom omladine i meštana. Godine 1953. škola je prerasla u osmorazrednu. Đačka kuhinja počinje sa radom od 1957. godine. Pomoć pruža

Izgradnja fiskulturne sale pored škole u Moroviću

Crveni krst i opština. Đačka zadruga „Sremski pionir“ osnovana je 1960. godine. Raspolaže sa 6,5 katastarskih jutara obradivog zemljišta. Osnovna delatnost je ratarska proizvodnja.

U 1964/65. godini otvara se odeljenje predškolskog uzrasta. Poseban objekat za školsku decu sagrađen je 1995. godine i sada u Moroviću postoje dva odeljenja. Sredinom devedesetih ova odeljenja su postala organizacione celine PU „Jelice Stanivuković – Šilje“ u Šidu. Od 1960. do 1964. godine u školi je izlaio đački list „Naša reč“. Škola ima svoju biblioteku sa oko 2000 knjiga.

Početkom ovog veka pored škole je sagrađena sportska sala, sredstvima opštine Šid, Ministarstva prosvte Beograd i MZ Morović.

Škola nema radionicu. Ima kabinet za informatiku, tako da je kompjuterizacija počla od 1992. godine. Centralno grejanje postoji od 1990. godine. Uvedena je pedagoško – psihološka služba.

Odlukom SO Šid od 9. jula 1990. godine, došlo je do nove registracije škole kao matične pod starim imenom „Bosutski odred“ sa područnim u Višnjićevu i Jameni, osmorazrednim školama.

Dan škole se obeležava 20. maja uz prigodne kulturno umetničke i sportske programe. Škola je iz dosadašnjeg rada izdvojila tri najznačajnija događaja:

– integracija škole u Moroviću sa Višnjićevom i Jamenom,
– adaptacija školskog objekta 1990. i uvođenje centralnog na tečno,
– izgradnja fiskulturne sale, čime su stečeni optimalni uslovi.

Kolektiv škole u Moroviću – 1995.godina

U školi se prijavio 31 učenik čiji su roditelji izbeglice iz ratova u Hrvatskoj i BiH.

U školskoj 2000. godini bilo je 210 đaka u osam razreda i devet odeljenja. Od V do VIII razreda uči se ruski kao strani jezik, a od III razreda engleski kao izborni predmet.

Sa područnim školama, u školi radi 31 nastavnik: 12 u razrednoj i 19 u predmetnoj nastavi i 14 radnika van nastave: direktor, pedagog, bibliotekar, računovođa, sekretar, servirka, domar, ložač i 6 pomoćnih radnika.

Od poznatih ličnosti koje su bile đaci morovićske škole spomenuti su književnik i akademik Boško Petrović, književnik Đorđe Janjatović, sportisti braća Ognjanović, braća Popović i dr.

Đorđe Janjatović je napisao hroniku Morovića.

U osnovnoj školi u Moroviću bilo je otvoreno odeljenje specijalne škole „Bratstvo-jedinstvo" iz Šida od 1977. i radilo do 1980. godine.

O osnivanju ove škole, autor je našao podatke u Sremskim novinama. „Škola se spominje od 1724. godine. Ne zna se prvi učitelj. Od 1730. do 1750. godine đacima je predavao izvesni pop Jovan, seoski sveštenik. Posle njega

se pominje pop Kosta. Godine 1763. škola je imala 12 đaka: 5 bukvaraca, 4 ćaslovca i 3 psaltirca.

Škola nije imala svoju zgradu pa se radilo u crkvenoj zgradi ili u privatnoj kući. Morović je bio graničarsko mesto, te je u njemu bila otvorena četno-trivijalna škola na nemačkom jeziku, ali su nastavu pohađala i srpska deca. Ta škola je otvorena 1967. godine i imala je 60 đaka, 35 srpske dece i 25 nesrpske narodnosti.

Učitelj je primao 150 forinti godišnje na ime plate iz graničarske kase. Kada je sagrađena srpska škola (nema podataka) u školi je bilo 23 đaka koji su učili srpsko čitanje i pisanje. Učitelj je „dobijen" iz Karlovaca. Školu izdržava crkva. Magistar (učitelj) nema fiksne plate, a dobija od đačkih roditelja 1 forintu i 20 kruna po đaku godišnje. U 1808. godini izučavali su se ovi predmeti: molitve, bukvar, časlov, psaltir i katihizis. Sve predmete je predavao učitelj (60 g.) Georgije Janković i crkveno pjenie. Oko 18 godina kasnije u nastavu se uvodi račun. Pretpostavlja se da je školu finansirala crkva, a učitelja đački roditelji. Oko 1825/26. godine učitelj je dobijao „35 forinti iz crkvene kase, 200 oka žita i pola svinjčeta".

Napuštamo ovaj period i selimo se u pedesete prošlog veka.

Posle ukidanja sreza Šid 1955. godine, Morović je ostao sedište Narodnog odbora opštine (NOO) i pripadala su mu sela Višnjićevo i Jamena do 1958. godine. Od tada ova sela ulaze u sastav Narodnog odbora opštine Kuzmin. U tom sastavu ostali su do 1962. godine kada se vraćaju u sastav opoštine Šid. O otvaranju škole u Moroviću 1947. postoji dopis Sreskog narodnog odbora Šid od Otseka (po starom pravopisu) za prosvetu od 2. decembra 1947. godine br. 19 958. Bio je svečani skup i svečani program. Prosvetne vlasti (u potpisu Lj. Radojević) se zalažu da proslava prilikom otvaranja škole ima po broju prisutnih i masovnosti karakter narodnog veselja. Pri tom podsećaju na loš odziv građana prilikom otvaranja u Vašici, Ljubi i Binguli. Godine 1955/56. škola je imala 194 đaka, sedam razreda, pet prosvetnih radnika od kojih četiri u nižim razredima. Tri učitelja su radila honorarno. Predmeti su bili (1955.) srpskohrvatski, nemački, istorija, biologija, matematika, zemljopis, fizika, crtanje, ručni rad, pevanje, privreda i domaćinstvo, fiskultura, lepo pisanje i društveno i moralno vaspitanje. Ukupno 14 predmeta.

Direktori ove škole bili su: Crepulić Milan, Nešić Radivoj, Kovačević Ivica, Žunić Borislav, Srbljanin Milorad, Manojlović Čedomir, Danilović Mirko, Bojić Dragica, Manojlović Dragan, Urošević-Šnjegota Milica, Stanivuković Ljubo i Ujvari MIlenko.

Podatke obradio i poslao saradnik knjige: direktor škole
Ujvari Milenko

PODRUČNA ŠKOLA U VIŠNJIĆEVU

„Škola u Višnjićevu (nekadašnji naziv Grk) po Antunu Cuvaju osnovana je 1750.godine. Ovo je potvrdio i Simeon Piščević – general u austrijskoj vojsci i pisac, poreklom iz Šida. 1903.godine škola je bila jednorazredna, a 1922. godine četvororazredna. U toku Prvog i Drugog svetskog rata bilo je prekida u radu škole. Prekida je bilo naročito u Drugom svetskom ratu zbog blizine bosutskih šuma i čestih provala neprijateljskih vojski. Školske zgrade građene su 1750. i 1882.godine. Učiteljska plata 1849.godine u selu bila je 60 forinti, stan sa ogrevom i „jedno krme za mrs". Prinadležnosti učiteljima neredovno i netačno su isplaćivane. Do 1872.godine škola je bila samo muška."[29]

Osnovna škola „Filip Višnjić" u Višnjićevu je danas područna škola intagrisane škole istog imena u Moroviću. Od spajanja sa matičnom 1976. godine do najnovije registracije 2001. godine, škola je imala naziv „Bosutski odred".

Do Drugog svetskog rata u selu su postojale dve školske zgrade (minirane su u toku II svetskog rata). Danas opet postoje dve školske zgrade. Posle Drugog svetskog rata škola je počela sa radom marta 1945. godine. Školu je osnovao Sreski narodni odbor u Šidu. Bilo je upisano 220 đaka u četiri razreda. Nije bilo ni skamija, pa ipak se organizuju tečajevi za opismenjavanje. Škola sa šumskom upravom organizuje uništavanje legla gubara, sakuplja žir i sprovodi branje povrća na poljoprivradnom dobru.

Od školskih zgrada podignuta je jedna 1947. (period obnove), a druga je obnovljena 1952. godine. Sredstva su dobijena od osnivača, a rad je bio dobrovoljan. Te godine škola je prerasla u potpunu – osmoljetku. U sastavu škole otvoreno je odeljenje predškolskog uzrasta od 1981. godine. Opremljeno je sredstvima mesne zajednice i SIZ-a predškolskog i osnovnog obrazovanja Šid. Od 1998. godine ovo odeljenje je organizaciono pripalo PU „Jelica Stanivuković – Šilja" u Šidu.

Đačka kuhinja je počela sa radom od 1957. godine. Hrana je dolazila kao donacija u paketima za Crveni krst od međunarodnih organizacija za pomoć u ishrani (mleko u prahu, sir – „kačkavalj", marmelada...).

Đačka zadruga „Mladi zadrugar" osnovana je u ovoj školi 1959. godine na inicijativu nastavnika biologije i hemije Radomira Rističevića koji je bio predsednik. Zadruga je raspolagala sa 6 kj. obradive zemlje. Osnovna delatnost bila je ratarska proizvidnja, pčelarstvo i živinarstvo. U okviru zadruge radila je i prodavnica školskog pribora. Sredinom sedamdesetih prošlog veka zadruga je podigla voćnjak sa rasadnikom i kupila traktor IMT-539 De lux.

29 IAS Vodič kroz arhivske fondove, sveska II, 2004.godina S.Mitrovica, str 120-121.

Direktor škole, nastavnici i član školskog odbora u Višnjićevu 1958.godina

Zadruga se bratimila sa đačkom zadrugom iz Dolova i Botoša i svrstavala u red najuspešnijih u Jugoslaviji (bivšoj). Na takmičenjima i smotrama đačkog zadrugarstva osvojena su brojna savezna i pokrajinska priznanja. Škola ima biblioteku sa 1450 knjiga. Škola nema fiskulturnu salu. Ima betonsko igralište za male sportove urađeno 1975. godine, i školsku radionicu od 1966. godine. Škola nema cenrtalnog grejanja. Kompjuterizacija u školi je počela od 1997. godine. U školi postoji pedagoško – psihološka služba. Dan škole se obeležava drugog petka u mesecu oktobru. Ovo je vezano za guslara Filipa Višnjića, koji je u oktobru 1813. godine preplivao reku Savu i došao u selo Grk (danas Višnjićevo) posle poraza u bici na Ravnju.

Osnovna škola „Filip Višnjić“ je u jesen 1967. godine, kao i Kulturno prosvetna zajednica opštine Šid, obeležila 200 godina rođenja pesnika i guslara Filipa Višnjića. Jubileju su prisustvovali brojni književnici, naučnici, likovni umetnici, kulturno-umetnička društva i učenici škola opštine Šid i Bijeljina.

Na inicijativu škole u mestu i mesne zajednice, odlukom Vlade Republike Srbije i Privrednog suda u Sremskoj Mitrovici, školi je vraćen stari naziv „Filip Višnjić“.

U planu škole je adaptacija kabineta za informatiku i premeštanje odeljenja predškolskog uzrasta u drugu zgradu.

U školi ima 12 đaka čiji su roditelji došli iz ratom zahvaćenih područja u Hrvatskoj i BiH.

U školskoj 2000. godini bilo je 204 učenika (1965. bilo je 451).

U školi se izučava ruski jezik kao strani, a od III razreda engleski jezik kao izborni predmet. U školi radi 18 nastavnika, 5 u razrednoj i 13 u predmetnoj nastavi. Škola podržava izvođenje ekskurzija i škole u prirodi. Dosadašnji direktori škole bili su: Dumović Milan, Glamočlija Milenko, Igić Veselin, Krunić Radojica, Ristićević Radomir i Milatović Arsenije.

Podatke prikupio i sredio
informator – saradnik knjige
Čemerlić Jovan

Direktor škole
Ujvari Milenko

PODRUČNA ŠKOLA U JAMENI

U knjizi Istorija školstva Hrvatske i Slavonije, hrvatski ban i savjetnik zemaljskih škola, nadzornik Antun Cuvaj, pisao je između ostalog, o osnivanju škole u Jameni 1750.godine. Prvi razred je radio do 1892.godine kada se otvara i drugi razred, 1904.godine otvara se treći, a 1908.godine odbijena je molba škole od hrvatske vlasti u Zagrebu za otvaranjem četvrtog razreda.

Ovo selo je na krajnjem jugozapadu opštine i najudaljenije od sedišta opštine Šid.

Posle završetka Drugog svetskog rata, škola je počela sa radom 1945. godine. Tada je u školi bilo 218 đaka (148 dečaka i 73 devojčice) i dva prosvetna radnika stalno nameštena. Nije bilo tečajeva za opismenjavanje, a prestarela deca su išla u redovnu nastavu. Škola je organizovala sabirne akcije sakupljanja žira, sprovodjenje akcija Crvenog krsta. Zbog loših uslova u školi sredstvima Narodnog odbora sreza Šid, urađena je 1946. godine adaptacija škole.

Staroslovenski zapisi na pločama fasade školske zgrade iz 1489.godine

Zgrada škole u Jameni

Tek 1965. godine je četvororazredna škola prerasla u osmorazrednu. Đačka zadruga je počela sa radom od 1967. godine, baveći se poljoprivrednom proizvodnjom na svojoj parceli. Đačka kuhinja radi od 1962. godine. Odeljenje predškolskog uzrasta otvoreno je 1974. godine i radilo je u okviru škole do pred kraj devedesetih godina. Tada je organizaciono pripalo PU „Jelica Stanivuković – Šilja" u Šidu.

Škola je učestvovala u svim takmičenjima opštinskog značaja u šampionatu znanja, u matematici, recitatorskoj sekciji, horskoj...

Škola u Jameni se zvala „8. septembar" do 1976. godine. Posle integracije sa školom u Moroviću dobija naziv „Bosutski odred", a od 2001. godine zove se „Filipš Višnjić".

Ova škola je 22 godine organizovala međurepubličke susrete između škola u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji sve do raspada SFRJ.

Škola u Jameni se bratimila sa školom u Ugrinovcima (SO Zemun) zbog povezanosti boraca NOB-a u događajima za vreme II svetskog rata.

Škola nema fiskulturnu salu, postoje otvoreni sportski tereni od 1972. godine. Centralno grejanje nije uvedeno. Oformljena je pedagoško – psihološka služba. Škola ima biblioteku sa 3500 knjiga.

Integracija sa školom u Moroviću doprinela je ravnomernijoj zastupljenosti stručnih radnika u predmetnoj nastavi. Nastavnici putuju u područne škole na nastavu.

Za dan škole uzet je 24. april kao dan oslobođenja mesta.

Najznačajniji događaji za školu su početak sedamdesetih godina, kada je u školi bilo 295 đaka (1945. – 218; 1965. – 245; 2000. – 88 pr. autora) i 25 radnika u razrednoj i predmetnoj nastavi.

– početak održavanja međurepubličkih susreta škola

– otkrivanje spomenika žrtvama rata i otvaranje puta (1978.godine)

– bratimljenje sa školom u Ugrinovcima

U planu škole je izgradnja mini fiskulturne sale i opremanje terena za predškolski uzrast u dvorištu.

Od početka rata, u ratom zahvaćenim područjima (1991-1995.godina), iz Hrvatske i BiH došlo je u ovu školu 10 đaka čiji su roditelji izbeglice.

U školi se uči ruski kao strani jezik i engleski. Nastavnika koji rade u mestu je sedam, šest „putnika" i dva pomoćna radnika.

Škola se afirmativno izrazila za ekskurzije i školu u prirodi.

Direktor škole do integracije bio je Mirko Danilović.

U toku Drugog svetskog rata 1942. godine, stanovništvo Jamene bilo je iseljeno a školska zgrada spaljena. Nastavak rada škola beleži u proleće 1945. godine. Osnovana je rešenjem Skupštine opštine Šid br. 01-12575/65 od 28. decembra 1965. godine.

Interesantan je podatak o natalitetu dece u Jameni za period 1948-1954. god. U 1948. godini rođeno je 17-oro dece; 1949.-38 dece; 1950.-21 dete; 1951.-26 dece; 1952. – 27 dece; 1953. – 17 dece; 1954. – 36 dece.

Za sedam godina 182 dece, a to su bile godine teške za opstanak.

Zapamćene su po konfiskacijama, kao sušne godine, po informbirou, po tršćanskoj krizi i dr.

U 1955. godini škola je imala od I do V razreda 86 đaka i 3 učitelja. Te godine u selu je bilo 52 nepismenih. Tečaj za opismenjavanje obuhvatio je 29 lica od 15 do45 godina. Sa uspehom je završilo 20.

Školama je u posleratnom periodu kao redovna isporuka stizalo riblje ulje. Republički Crveni krst je strogo namenski distribuirao sreskim narodnim odborima utvrđenu količinu za svaku školu.

Svrha raspodele ribljeg ulja bila je da se smanji rahitis kod dece kao posledica nepravilne i slabe ishrane.

Od 1964. godine u školi je radilo 6 učitelja i 1 nastavnik i 1 pomoćni radnik. Nastava se održavala u dve smene, nema stručnih nastavnika, raspisuju se konkursi.

Prilikom obilaska škole 1974.godine prosvetni inspektor je naložio školi da okonča imovinsko-pravni odnos između škole i Srpske pravoslavne crkvene opštine Jamena, posredstvom javnog pravobranilaštva Šid. Škola poseduje cvetnjak i školski vrt oko 78 m2.

Podatke za školu prikupio i obradio
informator-saradnik knjige
Ranisavljević Milenko

Direktor škole
Milenko Ujvari

ŠID
OSNOVNA ŠKOLA „BRANKO RADIČEVIĆ“
OSNOVNA ŠKOLA „FILIP VIŠNJIĆ“

Teritorija šidske opštine je velika (19 naseljenih mesta), razuđena i graniči se sa Hrvatskom, Bačkim okrugom i „unutar“ svog okruga sa teritorijom Opštine Sremska Mitrovica. (Tako je na početku XXI veka).

Šidsko školstvo bi ostalo nepotpuno prezentovano kada bismo u ovoj hronici izostavili škole koje su postojale na ovoj teritoriji od Drugog svetskog rata do formiranja dvaju gradskih škola sredinom pedesetih godina prošlog veka u Šidu.

U Šidskom školstvu u monografijama škola, obrađene su Gimnazija, Osnovna škola „Filip Višnjić“ i Osnovna škola „Sremski front“.

Osnovna škola u Šidu ima delimično sačuvane građe o svom postojanju iz perioda Habsburške monarhije o nižoj pučkoj školi u Šidu iz 1840. godine. To je upisnica škole u Šidu za period 1840. do 1876. godine. Slede ispitna izvješća, imenici školskih sposobnjaka. Naziv Niža pučka škola zadržao se do završetka Prvog svetskog rata, a u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca menja u ime Državna osnovna škola. Taj naziv ostaje do početka Drugog svetskog rata kada opet dobija naziv Pučka škola u Šidu u Nezavisnoj državi Hrvatskoj. Po završetku Drugog svetskog rata dobila je naziv Osnovna škola.

U ranom periodu postojanja -XIX vek- u školi su bila samo muška odeljenja. Krajem XIX veka javljaju se i ženska odeljenja, pa mešovita od I do IV razreda. Iz najranijeg perioda (1838-1840.) spisak sposobnjaka pisan je ćirilicom predvukovske reforme. Uz podatke o imenu i prezimenu, zanimanju jednog roditelja, traži se i veroispovest. Učitelj za decu na srpskom bio je Mladen Bošnjaković. Između dva svetska rata u Kraljevini SHS umesto hrvatskog jezika

uveden je srpski sa odeljenjima za hrvatski, rusinski i slovački jezik. Za vreme NDH ponovo se uvodi samo hrvatski, otpuštaju se učitelji srpske nacionalnosti i proteruju izvan Hrvatske zbog nepoćudnosti (lošeg vladanja-prim. aut.).

Posle Drugog svetskog rata u uslovima reorganizacije rada (novi planovi, nov kadar) GIOAPV u Novom Sadu donosi odluku građanskih škola u niže gimnazije. Školovanje je trajalo tri pa četiri godine. To je bila mala matura i na kraju takvog školovanja se polagao niži tečajni ispit pred komisijom.

Kada su osnovne škole prerasle u osmogodišnje, viša gimnazija je ostala sa četiri razreda (I-IV) i ukinuti su dotadašnji nazivi nepotpuna gimnazija, progimnazija, potpuna gimnazija.

Posle rata (II svetski) pri ovoj školi postojalo je odeljenje za obrazovanje odraslih. Privatno – vanredno razrede su polagala odrasla lica koja su imala službu u državnoj administraciji sve do 1956. godine. U Dnevniku za školsku 1956/57. godinu, stoji Druga osmoletka, VIIb razred.

Znači da su u Šidu postojale dve osnovne škole i gimnazije: I Osmogodišnja i II Osmogodišnja škola.

Na sednici NOO, 29. marta 1956.godine, doneta je odluka da se u Šidu osnuju dve osmogodišnje škole. U njihov sastav su ušle četvorogodišnja osnovna škola i niži razredi gimnazije u Šidu. Na sednici je odlučeno da se zovu I Osmogodišnja i II Osmogodišnja.

Na sednici od 11. avgusta 1956. godine doneta je odluka da se II Osmogodišnja zove

OSNOVNA ŠKOLA „BRANKO RADIČEVIĆ“

Za direktora, na istoj sednici je postavljen Ljubiša Radojević. Za rad u nižim razredima postavljeni su: Čikarić Jovan, Radojević Mara, Okanović Jovanka, Matić Zora, Martinović Dragica, Lazić Marica, Čortanovački Marija i Salomon Ksenija.

U višim razredima postavljeni su: Subašić Aleksandar, Pukleš Dragica, Veličković Milica, Ostojić Zora, Paunović Obren i Šimović Jaroslav. Za sekretara je postavljen Mileusnić Pera, penzionisani učitelj. U zabavište su postavljene Zatezalo Natalija i Čikuša Ljubica.

Škola je dobila ime na sednici školskog odbora 17. septembra 1956. godine. Iste godine, na predlog većine roditelja, zatvoreno je odeljenje rusinskog jezika. Za Novu godinu svi učenici su dobili poklone od NOO Šid u slatkišima. Februara 1957. godine, školu su posetili i izvršili pregled inspektori pri Sreskom narodnom odboru – Sekretarijat za prosvetu i kulturu iz Sremske Mitrovice Živko Radivojević.

Održana je zajednička sednica školskih odbora i nastavničkih veća sa školom „Filip Višnjić". Govorilo se o unapređenju rada u nastavi. Učenici su na ekskurziji obišli Novi Sad, Sremsku Kamenicu, Sremske Karlovce, hemijsku fabriku „Zorka" u Šapcu, Banju Koviljaču, Gučevo, hidrocentralu Mali Zvornik i Viskozu u Loznici.

Krajem 1956/57. godine u školi je bilo sa odeljenjem zabavišta 584 đaka. Sa uspehom završilo 555 đaka. Značajno osmo mesto na republičkom takmičenju klubova mladih tehničara zauzela je ekipa ove škole, 1960. godine u Beogradu. U toku 1961. godine, prosvetni savetnici sreza Sremska Mitrovica, Svetislav Vesković, Jovan Vesković, Boža Galović, Jovan Mutibarić, Milutin Petrović, Zdravko Bogdanović, Vera Molnar, Milan Radivojević, Milena Kuljančić i Milan Bojičić – obišli su ovu školu i izvršili pregled. Kada se iz stare školske zgrade 1961. godine iselila Osnovna škola „Filip Višnjić" u zgradu gimnazije, ova škola se proširila i raspolagala sa 12 učionica. Počela je sa radom nova školska radionica. Na kraju školske 1961. godine od I do VIII razreda bilo je 839 učenika.

OSNOVNA ŠKOLA „FILIP VIŠNJIĆ"

Početkom 1956/57. godine i odlukom NOO Šid br. 4009 od 20. marta 1956. godine reorganizovana je škola u gradu. Kao što je već rečeno formirane su dve škole u gradu. Izvršena je raspodela nastavnog osoblja iz postojećih škola. Osmogodišnje školovanje je uvedeno kao obavezno. U godini osnivanja Osnovna škola „Filip Višnjić" imala je 29 članova radne zajednice sa direktorom. Od toga je bilo 8 nastavnika, 12 učitelja i 4 pomoćna radnika.

Krajem 1964. godine dolazi do promena u upravljanju školama. Društveno upravljanje prelazi u radne kolektive za društvene delatnosti. U 1965. godini su izvršeni izbori za savet radne organizacije. Izabran je predsednik saveta Radovan Đurčić, profesor, i predsednik upravnog odbora Milan Luković, nastavnik. Finansiranje, raspodela ličnih dohodaka, oprema škole i organizacija – prepušteni su školama.

Godine 1972. grupa učenika i nastavnika izvela je posetu (bivšoj) Čehoslovačkoj i tamo prikazali četiri priredbe za učenike roditelje u mestima Jablonica i Lipt. Hradok. Odlazak je koštao 4 miliona st. dinara. Pomoć su dale radne organizacije i opštinska zajednica obrazovanja. Škola je postojala kao samostalna do 1975. godine kada je sa drugom gradskom školom „Branko Radičević" ušla u sastav novoformirane Osnovne škole „Sremski front". O školi „Filip Višnjić" napisana je monografija štampana 1970. godine, a u redakcionom odboru su bili nastavnici i profesori škole.

OSNOVNA ŠKOLA „SREMSKI FRONT“

Ova škola je najveća u šidskoj opštinini. I ne samo u šidskoj. Ona je ušće dvaju starijih šidskih škola sa proslavljenim imenima.

Nova škola nosi ime istorijskog događaja (Sremski front – poznat celoj Evropi) postala je u godinama burnog previranja i razvoja školstva i utoka i istoka mnogih škola sa seoskog područja.

Škola je povodom dvadeset godina postojanja „dobila“ skroman poklon od svojih radnika, a pre svega od autora monografije „Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu 1975-1995. u to vreme mr Radovana Đurčića.

Monografija će još dugo biti osnova daljih istraživanja za školstvo sa ovog područja i putokaz budućim piscima monografija.

Autor ove knjige, imajući u vidu monografiju Škole „Sremski front“ koja je izašla 1996. godine, nije tražio od ove škole da dostavi podatke o sebi za drugi deo knjige – Škole o sebi. Smatrao sam da se selektivnim putem iz knjiga može doći do relevantnih podataka za ovu školu i njena područna odeljenja.

Navedeni podaci iz knjiga biće citirani uz dužno poštovanje autora ali će biti i podataka do kojih se došlo za područne škole odabirom iz fondova škola kao i drugih izvora u arhivskoj delatnosti.

„Osnovna škola „Sremski front“ u Šidu nastala je početkom oktobra 1975. godine integracijom dve šidske škole „Branko Radičević“ i „Filip Višnjić“ sa područnim odeljenjima u Adaševcima, Berkasovu, Bačincima, Kukujevcima i Gibarcu.

Intagracionim procesima koji su zahvatili osnovno obrazovanje stvarane su velike škole kao ova sa oko 2500 učenika.

Nova školska zgrada locirana je u istočnom delu grada gde je kasnije izgrađeno naselje „Istok“ i Tekstilna industrija „Šik“.

Učenici viših razreda iz pomenutih sela, putovali su autobusom u Šid, dok su niži razredi ostali u seoskim školama. Sa starijim razredima u matičnoj školi radilo se u dve smene. Nastavnički kolkektiv formiran je od članova škola koje su integrisane u novu školu.

U početku je bilo mnogo problema u radu – od prevoza učenika do organizacije rada u zgradi.

Angažovanjem nastavnika, organa skupštine opštine, radnih organizacija i đačkih roditelja, stvoreni su pristojni uslovi za rad.

Škola je trebala da obezbedi kvalitetniju nastavu, bogatiji i sadržajniji život i boravak učenika (kabineti, savremena učila, biblioteka, fiskulturna sala...). Međutim, u praksi se nerealizuje sve ono što je planirano. Nekoliko stotina učenika iz seoskih naselja bili su isključeni iz vannastavnog rada zbog putovanja.

Osnovna škola „Sremski front“

Odlaskom učenika starijih razreda iz seoskih sredina u Šid – seoske škole se gase, gube raniju funkciju što se negativno odrazilo na društveni život u selu.“

Stvaranje velikih „gigantskih“ škola pokazalo je određene slabosti. „Školske 1982/83. godine, sagrađena je nova školska zgrada u zapadnom delu Šida i posle sedam godina rada Osnovna škole „Sremski front“ se deli na dve osnovne škole.

Deca iz zapadnog dela Šida polaze u novoosnovanu Osnovnu školu „Jovan Veselinov – Žarko“. Tako je grad ponovo dobio dve osnovne škole, što je dovelo do promena školske mreže u opštini.

„Sremskom frontu“ pripojene su potpune osnovne škole „Vuk Karadžić“ iz Vašice, „Jovan Jovanović – Zmaj“ iz Sota sa svojim područnim odeljenjima u Molovinu i Bikić Dolu.

Osnovnoj školi „Jovan Veselinov – Žarko“ pripale su škole u Gibarcu, Bačincima, Kukujevcima, a neko vreme i u Batrovcima.

Zbog loših posledica gašenja škola ili odlaska starijih razreda u Šid – od nadležnih organa Pokrajine preporučuje se da se škole vrate u sela gde za to postoje uslovi. Škole su opet dobile novu organizacionu fizionomiju.

Školi „Sremski front“, kao matičnoj, pripale su u Adaševcima i Vašici – osmorazredne i u Batrovcima četvororazredne i područne u Bikić Dolu, Berkasovu, Molovinu i Sotu kao četvororazredne. Od 1995. godine škola u Adaševcima postaje samostalna. Jedino naselje u opštini koje nema školu je Privina Glava. Izvesno vreme, zbog malog broja đaka, škola nije radila u Molovinu i Bikić Dolu.

„Proces deagrarizacije se negativno odrazio kod seoskog stanovništva na školstvo u opštini Šid. Najnoviji ratni događaji u poslednjoj deceniji XX veka na teritoriji Hrvatske i Bosne i Hercegovine pomerili su socijalnu strukturu roditelja čija su deca našla utočište – privremeno ili stalno u ovoj školi.“

Cilj autora monografije Osnovna škola „Sremski front“ je da napisano postane dokumenat – izvor, oslanjajući se na Andrićevu sentencu „...ono što nije napisano, kao da nije bilo...“.

Izgradnja zgrade Osnovne škole „Sremski front“ bila je poverena Građevinskom preduzeću „Crnotravac“ iz Vlasotinca. Rok za završetak radova bio je 1. septembar 1975. godine. Pošto radovi nisu bili završeni i nastavnici sa učenicima su doprineli što skorijem završetku. Škola je otvorena 4. oktobra imala je 18 specijalizovanih učionica, pet kabineta, dve radionice, fiskulturnu salu, biblioteku i administrativni prostor. Broj učenika bio je 2.424, zaposlenih u nastavi 119, broj odeljenja 92, a svega zaposlenih u školi 155 radnika.

Od početka drugog integracionog postupka koji je započeo od 1982. do 1995. godine, „Sremskom frontu“ su pored učenika u Šidu pripale škole u Adaševcima, Vašici, Ilincima, Berkasovu, Bikić Dolu, Sotu, Molovinu, Privinoj Glavi i Zaravni (stočarska farma) a kasnije i u Batrovcima od 1987/88. godine.

Od tada (1995.) neke škole počinju sa osamostaljivanjem i po preporuci iz Pokrajine počinju vraćati starije razrde u svoje seoske sredine gde je za to bilo uslova.

Donosimo nekoliko komparativnih podataka o stanju u školi za period 1975-1995. godina:

Godina	Br. učenika	Br. odeljenja	Nast. osoblje	Br. mesta	Ukup. radn.
1975.	2.424	92	119	5	115
1982.	1.410	61	82	7	116
1995.	1.617	65	82	9	116

Može se zaključiti da je škola „Sremski front“ po broju učenika, odeljenja, teritorijalnoj razuđenosti i po broju zaposlenih – jedna od većih u Sremu.

Zbog te glomaznosti najavljena podela u 1995. godini je i realizovana. Adaševci, Vašica, Ilinci i Batrovci – formirali su školu „Vuk Karadžić“ sa osam

razreda u Adaševcima i Vašici, a u Ilincima i Batrovcima su ostale četvororazredne škole.

Zbog poteškoća u radu ovako velike škole jedno vreme u ovoj školi bile su uvedene privremene mere. Brzo su prevaziđene – trajale su devet meseci.

Škola je rano oformila pedagoško – psihološku službu. Školska biblioteka je počela sa radom kad je otvorena škola, fond knjiga je za 1995. godinu bio oko 10.000 naslova. Škola ima čitaonicu i fond za učeničku i nastavničku biblioteku. Od dečje štampe škola je bila pretplaćena na 26 naslova, a od publikacija periodike za nastavnike, škola je primala 50 naslova.

Bogat je i impresivan spisak nagrada i priznanja koje je škola dobila u dvadesetpetogodišnjem radu. Prva proslava Svetog Save – školske slave, održana je u ovoj školi 27. januara 1992. godine uz prisustvo učenika, roditelja, nastavnika, predstavnika opštine i pripadnika Vojske. „Vojska je bila stacionirana nekoliko meseci u školi zbog rata u okruženju".

Za dan škole uzet je 12. april – dan proboja Sremskog fronta. Zdravstvena zaštita učenika sprovodi se u specijalističkoj dečjoj zubnoj ambulanti i u saradnji sa Domom zdravlja u Šidu.

Škola u prirodi je bila stalno zastupljena uz aktivne pripreme i izvođenje. Mesta su poznata. Prekid je bio u godinama ratnog okruženja, odnosno u vreme agresije NATO pakta. Ekskurzije su zastupljene. Kod izborne nastave počelo se 1993/94. godine sa osnovama informatike. Slovački jezik sa elementima nacionalne kulture, počeo je kao izborni od 1979/80. godine. Rusinski jezik je uveden kao fakultativni još u starim školama od 1964/65. godine.

Škola je imala razvijenu međurepubličku saradnju sa školama iz Tovarnika i Vukovara, iz Iloka i Bijeljine. Vredna je pomena saradnja sa Tolminom iz Slovenije. Susreti su prekinuti od 1991. godine. Sportski susreti su uspostavljeni 1986/87. godine sa školom iz Prilepa. I ovi susreti su prekinuti u vreme ratova od 1991-1995. godine.

Zbog ratnih uslova Hrvatskoj i BiH, na šidskoj teritoriji kao graničnoj javlja se veći broj izbeglica. Broj dece čiji su roditelji izbeglice bio je u stalnom porastu. Tako je u toku 1991. godine kroz školu prošlo 497 učenika izbegličkih porodica. Tendencija porasta nastavljena je i tokom 1992. godine. U pomenutom periodu (1991-1995.) kroz školu je prošlo 190 učenika od I do VIII razreda – izbeglica. Od tog broja vratio se u mesto boravka ili u druge sredine 61 đak. Prihvaćen je određen broj učenika iz Makedonije, čiji su roditelji kao aktivna vojna lica zbog transformacije JNA u Vojsku Jugoslavije – prešli na ovu teritoriju u Srbiju.

U vannastavnim aktivnostima postojale su sve sekcije jer su uslovi za rad postojali. Sve su sekcije trofejne i spisak medalja, priznanja i nagrada stvarno bi bio predugačak!

Đačka kuhinja u školi radi od osnivanja u savremenim uslovima. Škola je za svoje velike i raznovrsne potrebe od osnivanja nabavila školsko vozilo. Škola redovno organizuje letovanje za učenike. Povodom završetka školovanja u osnovnoj školi za učenike osmog razreda organizuje se tradicionalni ispraćaj.

Dosadašnji direktori škole od 1975. do 1995. godine bili su: Smajić Spasoje – bio direktor u školi „Filip Višnjić“ i prvi direktor ove škole, Lukić Dušan (1978-1980.), Ranisavljević Gojko, Nikić Dragan v.d. i Knežević Nikola (1990-?). Pomoćnici direktora bili su: Radanov Milan, Kečkeš Đura, Sabol Eugen, Salomon Janko, Budić Dinko, Nenadović Olga, Igić Borislav, Kovinčić Zdravko, Bućin Dušan.

PODRUČNE ŠKOLE – OSNOVNE ŠKOLE „SREMSKI FRONT“ U ŠIDU

PODRUČNA ŠKOLA BERKASOVO

U fondu ove škole nema podataka o osnivanju, radu ni o gašenju škole. Podaci za ovu školu preuzeti su iz knjige Radovana Đurčića: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu.

Škola u Berkasovu

„Škola u Berkasovu spominje se u XVIII veku. Posle doseljavanja Rusina u ove krajeve, nastava je izvođena na rusinskom i na srpskom jeziku. Škola je mala.

Od 1945. do 1955. godine, škola je bila samostalna. Od 1955. godine pripala je Osnovnoj školi „Branko Radičević“ u Šidu. Od 1965. ova škola je pripala Osnovnoj školi „Filip Višnjić“. Tada je bilo 76 đaka. Kada je 1975. godine došlo do integracija škola, škola u Berkasovu je ušla u sastav Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu.

Škola ima dve učionice, rad se odvija u dva kombinovana odeljenja. U školi radi grupa predškolskog uzrasta. Posle IV razreda učenici nastavljaju više razrede u Šidu.“

PODRUČNA ŠKOLA U BIKIĆ DOLU

Podaci za ovu školu preuzeti su iz knjige Radovana Đurčića: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu.

„Bikić Dol je najmlađe naselje u opštini Šid. Škola je sagrađena 1941. godine, a godinu dana kasnije počela sa radom. Pre toga đaci su pohađali nastavu u Privinoj Glavi. Škola je radila preko četiri decenije. Zbog malog broja učenika škola je ukinuta. Učenici su pohađali nastavu u Sotu. Godine 1982/83. škola u Sotu je pripojena Osnovnoj školi „Sremski front“ u Šidu. Kada se

Škola u Bikić Dolu

demografska slika u selu Bikić Dol promenila, škola je ponovo vraćena u selo 1990/91. godine.

Nastava se izvodi u dve učionice i dva kombinovana odeljenja.

U školi radi grupa predškolskog uzrasta."

SOT
PODRUČNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ-ZMAJ" do 1982. i PODRUČNA ŠKOLA „SREMSKI FRONT" od 1982. do 2000. godine

Škola je stara i ima različitih podataka o njenom osnivanju i početku rada. Prema upitniku iz 1945/46.godine[30] koji su škole dostavljale MNO odnosno srezu Otsek za prosvetu i kulturu – škola u Sotu je osnovana 1778. godine. Stara zgrada – po upitniku od 4. oktobra 1958. godine i dopisu Savetu za prosvetu od 22. marta 1965. godine, sagrađena je od naboja u 1853. godini.

Učionica u staroj zgradi ne koristi se za nastavu od 1953. godine, već za školsku radionicu. Neko vreme tu prostoriju je koristila zemljoradnička zadruga za svoj magacin.

Nova školska zgrada završena je 1953. godine na temeljima stare zgrade opštine koja je u ratu izgorela. Adaptaciju je iz budžetskih sredstava platio Sreski narodni odbor iz Šida. učionice i hodnik su bili mali, a dvorište veličine odbojkaškog igrališta.

Škola je bila centralna za četvororazrednu u Privinoj Glavi, Bikić Dolu i Molovinu. Udaljenost ovih sela od Sota je dva do četiri kilometra, pa su đaci od V do VIII razreda bili obavezni da školu pohađaju u Sotu.

Narodni odbor opštine Šid je doneo rešenje 22. juna 1957. godine da se šestogodišnje škole u Vašici i Sotu pretvaraju u osmogodišnje od septembra 1957. godine.

U 1960. godini selo ističe zahtev NOO da se od prikupljenog i kupljenog materijala sagradi škola i da gradnju treba da preuzme komuna s obzirom da će školu koristiti i sela Bikić Dol i Molovin i Privina Glava. Te 1960. godine u školi je radilo 7 učitelja: 3 u nižim i 4 u višim razredima. Bilo je 189 đaka. U školi je radilo kombinovano odeljenje II I IV razreda.

Osnovna škola u Sotu „Jovan Jovanović – Zmaj" osnovana je 1960. godine rešenjem NOO Šid br. 01-9004/1, a prerasla je u centralnu osnovnu školu

30 IAS: Fond Osnovne škole u Sotu

Škola u Sotu

rešenjem Skupštine opštine Šid br. 01-8666/1 od 10. septembra 1964. godine. U 1965. godini škola je imala 218 đaka.

Broj zaposlenih u 1968. bio je 23, a od toga u nastavi 18. Škola je imala 14 odeljenja od I do VIII razreda i jedno odeljenje zabavišta u bolnici Principovac. Odeljenje u Principovcu je u sastavu ove škole od 9. aprila 1967. godine, po rešenju SO Šid br. 2539/1, i bila su dva odeljenja kombinovane nastave I-II i II-IV sa 50 učenika i jedno kombinovano za više razrede i zabavište sa 29 dece.

U 1957. godini, škola je podnela prijavu NOO Šid sudiji za prekršaje protiv sveštenika jer je u selu uzimao decu-đake za svećenje kuća po selu za dane 7, 8, 9 i 11. januar. Deca su u to vreme morala biti na nastavi. Crkva je odvojena od države pa time i od škole. Tako stoji u prijavi!

Godine 1983. Viši sud u Sremskoj Mitrovici doneo je rešenje o sprovođenju redovne likvidacije nad školom „Jovan Jovanović – Zmaj" iz Sota na osnovu zakona o sanaciji i prestanku OUR-a. Za likvidacionog upravnika određen je Stupkin Fedor, šef službe računovodstva SIZ-a za predškolsko, osnovno i srednje vaspitanje i obrazovanje.

Od podataka koji se nalaze u monografiji Radovana Đurčića navodimo sledeće:

„U naselju je postojala hrvatska škola osnovana 1853. godine, a kasnije će biti otvorena i mađarska. Neko vreme postojale su dve mađarske škole. U

Spomenici škole u Sotu zabeleženo je da su mađarsku školu pohađala i slovačka deca i da su djaci sav pribor dobijali besplatno.

U reorganizaciji školske mreže 1982/83. godine, škola je ušla u sastav Osnovne škole „Sremski front". Učenici od I do IV razreda su ostali u selu, a stariji ratredi su putovali autobusom u Šid.

Dok je u Sotu bila potpuna osmorazredna škola, bila je vrlo aktivna đačka zadruga sa bogatom i dugom tradicijom."

PODRUČNA ŠKOLA U MOLOVINU

Školska zgrada u Molovinu – prema izveštaju centralne škole u Sotu od 1970. – sagrađena je 1864. godine od naboja. Dosta sredstava se ulagalo u održavanje. Škola je imala dve učionice sa 78 m2. Postojale su još dve manje prostorije koje se nisu koristile.

Pred Drugi svetski rat bila je pokrenuta široka akcija sakupljanja materijala za izgradnju nove škole. Bilo je prijava za dobrovoljni rad, dobijena je pomoć

Škola u Molovinu

i saglasnost od Novog Sada, obezbeđen kredit, urađena tehnička dokumentacija za školski objekat...Izgleda da je ove radove omeo rat! Nema dokumentacije da je zgrada urađena.

Od 1. septembra 1964. ova škola je u sastavu centralne škole u Sotu i radila je kao petorazredna škola. Od 1966. radi kao četvororazredna. Stariji razredi, od V do VIII, putovali su iz Molovina u Sot.

Sledeći podaci su preuzeti iz monografije R. Đurčića: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front".

„Tako je bilo do 1982/83. godine kada je škola u Sotu integrisana sa školom „Sremski front" u Šidu. Deca iz Molovina od I do IV razreda putovala su u Sot, a od V do VIII razreda u Šid. Kad su ispunjeni uslovi, škola se ponovo vratila u Molovin. Srednjoročnim planom razvoja SO Šid za 1986-1990. godinu, predviđeno je adaptiranje školskih zgrada u nekoliko naselja, među kojima i u Molovinu. Godine 1988/89. u obnovljenu školsku zgradu u Molovinu vraćena je škola. Sada postoje dve učionice za rad u kombinovanim odeljenjima, kuhinja i popločano je školsko dvorište. Uslovi su bolji, ali je nedovoljna opremljenost za potrebe savremene nastave."

PODRUČNO ODELJENJE – BOLNICA „PRINCIPOVAC"

„Bolnica „Principovac" se nalazi na Fruškoj gori, 14,5 km severoistočno od Šida na granici sa Hrvatskom. U sasatavu je Instituta za majku i dete Medicinskog fakulteta u Novom Sadu.

U bolnici „Principovac" nastavu za učenike organizuje od 1983. godine

Osnovna škola „Sremski front" u Šidu. Do tada je nadležnost nad ovom školom imala Osnovna škola „Jovan Jovanović – Zmaj" iz Sota.

Nastavu za mentalno retardiranu decu organizovala je specijalna škola, a rad sa učenicima koji su bili na lečenju u bolnici (TBC, šećerna bolest, urološka oboljenja, astma, cerebralna paraliza i dr.) odvijao se u delokrugu redovne školske nastave.

Saradnja sa medicinskim osobljem i roditeljima učenika značila je mnogo u vaspitnom procesu. Posle nastave o učenicima su brinuli vaspitači. Uslovi i ambijent su bili izvanredni."

Deo dokumentacije ove škole sačuvan je u razrednim knjigama za period 1950. do 1966. godine.

„Knjige, sveske i pribor obezbeđivala je bolnica dok su učenici bili na lečenju. Nastavu od I do IV razreda držali su nastavnici razredne nastave.

Bolnica „Principovac" sa područnim odeljenjem škole „Sremski front"

Učenici starijih razreda putovali su u Sot a kasnije, i to kraće vreme, u Šid. Tamo su polagali razredni ispit.

Najveći broj učenika bio je sa područja opštine Senta, zatim Subotica, Bačka Palanka i Novi Sad. Najmanji broj bio je sa teritorije opštine Šid. Mnoge humanitarne organizacije i udruženja su pomagali decu ove škole družeći se sa njima za značajne događaje.

Već duže vreme, a naročito od ratnih godina – nema učenika ove škole pa se nastava ne održava. U ratnim godinama, zbog ratnih dejstava, bolnica je bila dislocirana iz bezbednosnih razloga prvo u Vorovo, a zatim u Vrdnik. Kasnije je nastavila rad na starom mestu." [31]

ŠID
OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN VESELINOV – ŽARKO"

Nova škola u Šidu „Sremski front" od 1975. godine, ubrzo se pokazalo da je „tesna". Zbog toga SIZ predškolskog, osnovnog i usmersnog srednjeg obrazovanja u Šidu donosi odluku o osnivanju VOO za predškolsko i osnovno vaspitanje i obrazovanje „Jovan Veselinov – Žarko" u Šidu. Vrednost objekta

31 Radovan Đurčić: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front" u Šidu, 1996.

iznosila je 114 miliona dinara. Sredstva su obezbeđena od SIZ-a obrazovanja SAP Vojvodine, deo kredita je dao izvođač radova i isporučilac opreme. Ostatak sredstava obezbedila je MZ kroz samodoprinos, iz budžeta opštine i SIZ-a obrazovanja oopštine Šid. Škola je locirana u zapadnom delu grada – nekoliko kilometara od državne granice sa Republikom Hrvatskom.

Nova školska zgrada primila je male i velike đake 18. oktobra 1982. godine. Škola je registrovana u Osnovnom sudu udruženog rada u Sremskoj Mitrovici pod br. Fi 533/82, od 7. decembra 1982. godine.

Ovoj školi priključena su odeljenja seoskih škola u Gibarcu, Bačincima, Kukujevcima i Batrovcima.

Pri ovoj školi radila su i dva odeljenja predškolskog uzrasta u gradu i po jedno odeljenje u Gibarcu, Bačincima i Kukujevcima.

U Batrovcima nije bio dovoljan broj polaznika za odeljenje.

Odeljenja predškolskog uzrasta bila su u sastavu škole do kraja 1986. godine. Od 1987. godine pripajaju se PU „Jelica Stanivuković – Šilja“ u Šidu. Na početku rada škole brojno stanje u 1982/83. godini bilo je :

Mesto	I-IV raz.	V-VIII raz.	ukupno I-VIII raz.
Šid	401	Svi učenici su pohađali nastavu u Šidu	
Gibarac	29		
Bačinci	64		
Kukujevci	79		
Batrovci	17		
Ukupno	590	929	1.118

Učenici iz područnih škola putovali su đačkim autobusom u matičnu školu. Bilo je 184 „putnika“. Prevoz je finansiran iz budžeta SO Šid.

Od 1. septembra 1990. godine u područnom odeljenju Kukujevci nastava je organizovana za sve učenike od I do VIII razreda.

Područno odeljenje u Bačincima teritorijalno je bliže Vašici. Zbog malog broja učenika i prevoza, ovo odeljenje je od 1987/88. godine priključeno područnom odeljenju u Vašici. U matičnu školu „Jovan Veselinov – Žarko“ putovali su posle ovih promena samo učenici od V do VIII razreda iz Gibarca. U 2000/01. godini stanje učenika je sledeće:

Šid	I-VIII	792	
Gibarac	I-IV	43	četvororazredna škola
Bačinci	I-VIII	145	osmorazredna škola
Kukujevci	I-VIII	201	osmorazredna škola
	Ukupno	1186	

U periodu 1982-2000. škola je objektivno i analitički sagledala dva različita trenda porasta učenika:

I U periodu 1982/83. do 1991.

II U periodu 1991/92. do 2000. godine.

Prvi period karakteriše prirodan priliv stanovništva zbog potrebe industrijalizacije i agroprerađivačke privrede u Šidu.

Sa ekonomski rastom i doseljavanjem stanovništva, raste i broj učenika: 1982/83.=1.121 do 1990/91.=1.216.

Drugi period karakteriše priliv stanovništva u ove krajeve iz ratom zahvaćenog područja Hrvatske, a manje iz Bosne. Broj izbeglica po školskim godinama kretao se ovako:

broj učenika izbeglica	1991/92.	1992/93.	1993/94.	1995.	1996.
iz Hrvatske i BiH	94	205	132	197	209

Nacionalni sastav učenika izbeglica:

u 1993/94.=Srba 132; Muslimana=4; Rusina=2; ostali neopredeljeni=3.

Ovakva situacija izmenila je nacionalni sastav u celoj školi. Doseljavanje mlađih porodica Srba iz Hrvatske u ove krajeve, obezbeđuje u seoskim sredinama konstantan broj upisa u I razred.

Škola „Jovan Veselinov Žarko" u Šidu

Nastavnici

Nastavnički kolektiv Osnovne škole „Jovan Veselinov – Žarko“ oformljen je najvećim delom od radnika koji su radili u Osnovnoj školi „Sremski front“. Manji broj je došao iz Osnovne škole „Vuk Karadžić“ u Vašici. Početkom školske 1982/83. godine u školi je bilo 91 radnik. Na početku 2001. godine brojno stanje svih zaposlenih u školi bilo je 95 radnika. Kvalifikaciona struktura bila je sledeća:

1982/83. visoka=5; viša=56,5; srednja=9; admin. i pom. rad. 20,5 = 91

2000/01. visoka=28; viša=40,5; srednja=4; admin. i pom. rad. 23 = 95

Zakonom o osnovnoj školi iz 1992. godine, izmenjeni su uslovi po kojima nastavnici zasnivaju radni odnos u osnovnoj školi.

Nastavno osoblje od I do IV razreda može da izvodi nastavu sa odgovarajućom visokom ili višom školskom spremom. Predmetnu nastavu može da izvodi nastavnik koji ima odgovarajuću visoku školsku spremu. Nastavnici sa višom stručnom spremom koji su zatečeni ovim zakonom mogu ostati u radnom odnosu do penzionisanja.

Zahtevi o školskoj spremi se odnose na zapošljavanje od primene zakona. Sve je više nastavnika sa učiteljskim fakultetom u razrednoj nastavi i sa filozofskim i prirodno matematičkim fakultetima u predmetnoj nastavi.

Nastava

Strani jezik u matičnoj školi u područnim odeljenjima Bačinci i Kukujevci od V do VIII razreda je samo engleski.

U školskoj 1984/85. godini učilo je 429 đaka ruski jezik, a engleski 291 učenik. U Kukujevcima engleski se kao strani jezik uvodi od 1989/90. godine, a u Bačincima od 1991/92. godine.

Fakultativna nastava rusinskog jezika kao jezika narodnosti počela je od 1983. U Bačincima je nastava rusinskog jezika izvođena od I do IV razreda. U Šidu je nastavu rusinskog izvodio nastavnik Vasilj Mudri. Zbog smanjenog interesovanja za ovaj jezik došlo je do gašenja istog u periodu 1989-1995. Od 1995. godine obnovljeno je izučavanje ovog jezika sa elementima nacionalne kulture u Šidu i Bačincima. U Šidu je organizovana nastava slovačkog jezika.

Sportski tereni i sala za fizičko izgrađeni su kada i škola. Informatička sekcija je počela sa radom od 1985/86. godine. Osnovi informatike i računarstva organizovani su od 1992. godine. Škola ima biblioteku sa 6344 naslova. Pedagoško – psihološka služba u školi je od 1989. godine.

Za dan škole određen je 9. maj – Dan pobede – vezan za završetak Drugog svetskog rata. Tada se učenicima i radnicima uručuju prigodna priznanja i

nagrade. U vreme ratnog okruženja grad Šid je dva puta bio granatiran (5. novembar 1991. i 3. novembar 1992.). Bilo je povređenih osoba, jedna je poginula.

Učenici

Nagrade i priznanja sa raznih takmičenja su brojne:

1991/92. Republička smotr recitatora u Užicu: Vladimirka Danilov I mesto.

1989/90. Republičko takmičenje iz srpskohrvatskog u Milutovcu: Božena Klisurić I nagrada.

1992/93/94/95. na republičkim takmičenjima iz matematike Milin Isidora osvojila je prva mesta – najbolji učesnik takmičenja. Na Saveznom takmičenju 1994/95. u Petrovcu na moru I mesto, a 1993/94. osvojila je II mesto.

1993/94. na Republičkom takmičenju iz fizike osvojila je II nagradu.

Učenik Zlatko Emeđi – područno odeljenje Bačinci je najtrofejniji.

1997/98. i 1999/00. Republičko takmičenje, matematika, I mesto.

1997/98. Savezno takmičenje iz matematike u Nišu – I mesto.

1997/98. Republičko takmičenje iz fizike u Kragujevcu – I mesto.

Savezno takmičenje iz fizike u Bečićima – I mesto.

1999/00. Republičko takmičenje iz fizike na Divčibarama – I mesto.

i Savezno takmičenje iz fizike u Beogradu – I mesto.

Iste godine na Balkanskom takmičenju mladih matematičara u pojedinačnoj konkurenciji osvojio je III mesto.

Učenik Ivan Kaštelan dobitnik je na Republičkom takmičenju

1997/98. u Somboru II nagrade, a na Saveznom takmičenju III nagrade.

1999/00. na Republičkom takmičenju na Divčibarama osvojio je II nagradu.

Ni nastavnici nisu izostali od svojih učenika:

1976. Žarko Petrović – Pokrajinska nagrada „Jovan Mikić – Spartak"

1985. Verica Milinković – Pokrajinska „Partizanski učitelj"

1986. Vukadin Božović – Sremska – „Dušan Vukasović – Diogen"

1994. Ova škola je dobitnik decembarske nagrade grada Šida povodom oslobođenja 6. decembra.

Svetosavska nagrada – SO Šid za posebne rezultate u toku osmogodišnjeg školovanja učenicima: Zlatko Emeđi, Ivan Kaštelan, Lana Stojčević, Boban Romić, Dejan Komlenac.

Direktori ove škole od osnivanja do 2000. godine bili su:

1982-1987. Slavka Mihajlović, prof,

1987-2000. Vukadin Božović, nast,

2001-2003. Miroslav Grozdanović, prof,

Dalibor Farbaš, prof, sadašnji

Pomoćnici direktora bili su: Milan Radanov, Mirjana Varmeđa, Dinko Budć, Žarko Petrović i Vukadin Božović.

Žarko Petrović, nastavnik, autor je monografije „Fizičko vaspitanje i sport u Osnovnoj školi „Filip Višnjić“ u Šidu“ 1996. godine. Autor je monografije: Dvadeset godina rada OŠ „Jovan Veselinov – Žarko“ u Šidu; recenzent je monografije „Prvi maturanti Potpune mešovite gimnazije u Šidu“ – autora Mr. Radovana Đurčića.

U periodu postojanja od 1982. do 2000. godine bilo je 200 učenika koji su dobili diplome „Vuk Karadžić“.

U ekipnom takmičenju matematičara u Beogradu škola je imala najveći uspeh 1998. godine, kada je osvojila treću nagradu u konkurenciji od 106 škola.

Informatori – saradnici
Vukadin Božović i Žarko Petrović

Direktor
Dalibor Farbaš

PODRUČNA ŠKOLA U GIBARCU

Zanimljive podatke o školi u Gibarcu imamo u Spomenici /Letopis/ još iz XIX veka.[32]

Prema tim zapisima vidi se da je škola počela sa radom 1853. godine.

Beleženje u Spomenicu počelo je od 1908. godine i ima dosta „napisanih podataka o životu u selu. Ređaju se u Spomenici događaji i ličnosti. Posle Prvog svetskog rata javljaju se promena posle ujedinjenja Srba, Hrvata i Slovenaca. Za vreme II svetskog rata Spomenica nije vođena. Pronađena je zatrpana na tavanu škole. Pronašao ju je učitelj Divald Andrija, koji je došao u školu krajem marta 1946. godine. Deo Spomenice u kojoj je pisano o zbivanjima ta vreme rata u mestu i u školi – bio je iskinut. Da li slučajno ili namerno „da bi netko sakrio ono što je u Spomenicu bilježeno za vreme okupacije“.

Škola je proradila posle oslobođenja krajem 1944. godine. Zvala se osnovna škola do 1953/54. kada je prerasla u šestogodišnju. NOO Šid je 1957. godine doneo rešenje da se šestogodišnja škola pretvori u osnovnu – četvorogodišnju – rešenje br. 8948 od 22. 6. 1957. godine Odseka za prosvetu i kulturu Šid. Učenici

32 IAS: Fond škole u Gibarcu; („U jesen 1905. ovuda je, ali samo željezničkom prugom, prošao preuzvišeni gospodin Dr. Teodor Pejačević, ban Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. U Šidu koji je nedaleko od Gibaraca na kolodvoru je dočekalo općinstvo bana, ali preuzvišeni gospodin nije izlazio...“).

starijih razreda nastavljali su školovanje od V do VIII razeda u Šidu (oko 3 km).

Upravnik škole Divald Andrija se od 1960. jako razboleo i bio je na lečenju u pokrajinskoj bolnici u Novom Sadu.

Te godine je uvedeno vođenje „Budžetske knjige" kao nov način finansijskog poslovanja. Iste godine prekinuto je vođenje Spomenice."[33]

Školska zgrada se nalazi u centru sela pored katoličke crkve.

Prema navodima koje su dostavili saradnici ove hronike iz škole, školska zgrada u Gibarcu je sagrađena 1872. godine. „Posle Drugog svetskog rata podignuta je nova školska zgrada u centru naselja u kojoj je duže vreme radila potpuna osnovna škola." [34] Do 1975. godine ova škola je bila u sastavu OŠ „Branko Radičević". Reorganizacijom školske mreže 1975. odeljenja ove škole su pripojena OŠ „Sremski front" u Šidu. U Gibarcu je radilo predškolsko odeljenje. Godine 1982. izvršena je nova reorganizacija i odeljenja škole u Gibarcu su pripojena OŠ „Jovan Veselinov – Žarko" u Šidu. Školska zgrada je bila zapuštena, uslovi za rad dosta loši.

Godine 1989. izvršena je sanacija objekta. Sredstva su pbezbedili SIZ obrazovanja i mesna zajednica. Deo posla odrađen je kroz radne akcije roditelja učenika. Obezbeđen je prostor za predškolski uzrast. Te godine kupljena je oprema za đačku kuhinju. Nema fiskulturne sale, u školskoj biblioteci ima oko 100 naslova. Po popisu iz 1948. godine Gibarac je imao 973 stanovnika, najviše Hrvata 941 ili 96,71 %. (Autor ove hronike dodaje podatke za broj stanovnika: u 1971. 980; 1981. 915; a 1991. 839 stanovnika). Etnička slika atanovništva je potpuno izmenjena. Od 1991. godine Hrvati su počeli da se iseljavaju. Posle masovnog egzodusa Srba iz Srpske krajine u Srem, iseljavanje Hrvata je bilo naročito izraženo. Danas su preko 90 % stanovnika Gibarca Srbi.

U ovom područnom odeljenju ima 46 učenika.

PODRUČNA ŠKOLA U BAČINCIMA

Godine 1946. organizuju se analfabetski tečajevi za nepismene, izrađuju se zidne novine, sakupljaju knjige za čitaonicu. Dvadesetog juna 1945. godine ovu školu je obišla Mara Bošnjak, nastavni instruktor za ovaj deo Srema.

Sa pionirskom organizacijom prvih godina radile su učiteljice Marija Kopčanski i Jovanka Okanović. Posle oslobođenja u školi su radili učitelji Nikola i

33 IAS: Fond škole u Gibarcu

34 R. Đurčić: Dvadeset godina OŠ „Sremski front" Šid 1995.

Škola u Bačincima

Ana Vučinić, Ksenija Besermenji, Marija Kopčanski, Nikola Kočiš, Sava Nalčić, Cecilija Cap – Hrahaji.

Škola se nalazila u centru sela. Sagrađena je 1965. godine na mestu prednodne. Dobila je naziv „Vuk Karadžić". Direktor je tada bio Tomislav Gavarić. Školska zgrada ima četiri učionice, kabinet, radionicu i učionicu za predškolski uzrast. Sala za fizičko vaspitanje je 180m/2, nema spoljnih terena. Prvi put je u Bačincima 1965. godine počelo sa radom predškolsko odeljenje. Vaspitačica je bila Radoslava Nedeljković. Do kraja prošlog veka u školi je bilo čvrsto grejanje. Od pedesetih godina do 1962. škola je šestorazredna. Tada je upravitelj škole bio Živan Lazić. Te godine je otvorena đačka kuhinja. Đačka zadruga je imala svoje zemljište koje je obrađivano. Od 1962. do 1972. godine škola je imala svih osam razreda. Zbog migracionih kretanja, odlaska u inostranstvo, niskog nataliteta – viši razredi prelaze u OŠ „Branko Radičević" u Šidu.

Od 1975. škola je u sastavu OŠ „Sremski front", a od 1982. u sastavu OŠ „Jovan Veselinov – Žarko" u Šidu.

Od 1.09. 1988. godine učenici starijih razreda se vraćaju u Bačince i nastava je od I doVIII razreda.

U Bačincima živi veći broj Rusina koji su počeli da se doseljavaju 1841. godine. Prema popisu stanovništva iz 1948. u Bačincima živi 746 ili oko 42% Rusina.

Školska biblioteka u Bačincima je smeštena u prostoriji kabineta i broji 2150 knjiga. Najveći broj je sakupljen angažovanjem nastavnika Nade Rakić preko učenika i roditelja.

Monografiju o školi u Bačincima napisala je Irina Papuga, dugogodišnji predsednik Društva za rusinski jezik i književnost u Novom Sadu.

PODRUČNA ŠKOLA U KUKUJEVCIMA

„Prvu školu Kukujevci su dobili 1883. godine koja u ono vreme, po zapisu, nije imala svoj nameštaj, nego su đaci donosili stolice od kuće."[35]

Prema postojanju Glavnog imenika školskih sposobnjaka niže pučke škole od 1981. godine u mestu, može se zaključiti da je škola postojala krajem XIX veka.[36]

Odmah posle Drugog svetskog rata počela je sa radom Osnovna škola „Vladimir Nazor". Škola je bila smeštena u nacionalizovanim nemačkim kućama. Školu su pohađali učenici iz Kukujevaca i viši razredi iz Bačinaca. Učitelji i nastavnici koji su radili u to vreme angažovali su se u redovnom radu i na opismenjavanju odraslih u selu.

Prema jednom zapisniku o sanitarnom higijenskom pregledu iz 1964. godine navodi se „da je Osnovna škola „Vladimir Nazor" u Kukujevcima građena pre 1900. godine. Te 1964. godine škola je imala 473 đaka." [37] Kao sigurniji podatak navodim statistički izveštaj iz 1965. godine da je „ova škola imala 420 đaka".[38] (Radi komparacije: u 2000. godini škola u Kukujevcima imala je od I do VIII razreda 201 učenika; 473-201=272). Tih 60-ih godina nastava se održavala u tri smene. Bilo je sedam učionica, jedna radionica za TO bez kabineta i fiskulturne sale. Škola je imala dve zgrade, ali nisu bile funkcionalno povezane. Fasada je bila ruinirana, prozori i vrata dotrajali. Snabdevanje vodim bilo je iz javnog bunara, đubrište neograđeno, klozeti poljski. Zagrevanje u školi bilo je lokalno na peći. Pranje i podmazivanje podova je četiri puta godišnje (verovatno olajem kao i u drugim školama).

Reorganizacijom školske mreže u opštini Šid od školske 1975. godine ova škola je pripojena Osnovnoj školi „Sremski front". Stariji razredi iz Kukujevaca

35 R. Đurčić: Dvadeset godina OŠ „Sremski front" u Šidu, 1995. god.

36 IAS: Fond Osnovne škole u Kukujevcima

37 IAS: Fond Osnovne škole u Kukujevcima

38 IAS: Fond Osnovne škole u Kukujevcima

Školska zgrada u Kukujevcima

su putovali đačkim autobusom u Šid. Đaci putnici iz seoskih škola su pohađali nastavu u Šidu posle podne. Takva organizacija rada bila je veoma složena i nepovoljna.

Izgradnjom nove školske zgrade 1982. godine osnovana je Osnovna škola „Jovan Veselinov – Žarko", te su odeljenja u Gibarcu, Bačincima i Kukujevcima, pripojena ovoj školi.

Školske 1989. godine viši razredi su vraćeni u novu školsku zgradu koja je izgrađena u Kukujevcima. Projektom je planirano da u ovoj zgradi bude četvororazredna nastava. Kasnije je došlo do izmene projekta i preuređenja prostora da bi se organizovala nastava za učenike od I doVIII razreda. Sredstva za ovu školu obezbedio je SIZ za osnovno i srednje obrazovanje opštine Šid.

Pre prelaska u novu školsku zgradu nastava je bila organizovana u dve zgrade stare škole gde su uslovi bili veoma loši. Jedna od tih zgrada je srušena, a druga je data na korišćenje Pravoslavnoj crkvi 1992. godine.

Direktor ove škole bio je Bućin Dušan. Od učitelja radili su: Dušanka Danguzov, Milica Hajduk, Dragoslav i Dragica Đorđević, Dana Rukavina, Mirjana Mijatović, Stana Budić. Od nastavnika: Živka Hornjak, Pavle Ferkonja, Marjan Betlemović, Vladimir Kološnjaj, Dragan Nikić, Medenica Mirko, Nada Bogdanović.

ŠID
PREDŠKOLSKA USTANOVA „JELICA STANIVUKOVIĆ – ŠILJA“

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje na teritoriji šidske opštine bilo je zapostavljeno do posle Drugog svetskog rata. Tek od 1953. godine kada je formirana Komisija za reformu školstva, predškolsko vaspitanje i obrazovanje postaje deo tog sistema.

Prva odeljenja predškolskog uzrasta za decu od šest godina – zabavišta – osnovana su 1. septembra 1953. godine u okviru OŠ „Branko Radičević“. U seoskim naseljima zabavišta su radila pri osnovnim školama. U svim odeljenjima rad se odvijao na srpskom jeziku. Finansijeri su bili isti kao i za osnovne škole. Nije bilo samostalne ustanove sve do 1971. godine. U nedostatku školskog prostora zabavišta su radila u prilagođenim objektima škola: OŠ „Branko Radičević“ u Šidu, u prostorijama tadašnje škole učenika u privredi u Šidu, u jednoj privatnoj kući, u sali vatrogasnog doma i u prostorijama Crvenog krsta.

Prostor nije bio adekvatan kao ni nameštaj za ovaj uzrast. Podovi su bili premazani prerađenim uljem olajem. Bili su neodgovarajući, nehigijenski sanitarni čvorovi. Vaspitači i deca su sami pravili nastavna sredstva.

Uprava je bila u školi – direktor škole.

Prva odeljenja zabavišta iz 1953. godine bila su veoma brojna – po vaspitaču (učitelju) bilo je od 40 do 50 dece. U Šidu su formirana dva odeljenja i radila su u obe smene.

Prve vaspitačice – učiteljice bile su: 1953. godine Knežević Ana, 1954. godine Zatezalo Natalija i 1956. godine Cikuša Ljubica.

Sredinom 60-ih godina učitelji razredne nastave se polako povlače u odeljenja škole, a na njihovo mesto dolaze vaspitači. Vaspitno-obrazovni rad se odvija u saradnji sa prosvetnim inspektorom iz Sremske Mitrovice.

Od 1. septembra 1971. godine odlukom SO Šid iz sastava OŠ „Branko Radičević“ izdvajaju se predškolska odeljenja i otvara se Dečji vrtić „Jelica Stanivuković – Šilja“ u istoimenom naselju kao samostalna ustanova.

Otvaranjem ovog objekta zaposleni građani rešavaju problem zbrinjavanja dece. Objekat je namenski građen i opremljen po normativima prostora i opreme. Formiraju se uzrasne grupe od 3 do 7 godina. U ovom periodu dolazi do poboljšanja kvalifikacione strukture, učitelji polažu diferencijalne ispite a vaspitači upisuju i završavaju pedagošku akademiju za vaspitače.

Sa povećanjem broja zaposlenih u gradu ukazuje se potreba za novim objektom, koji počinje sa radom 1. oktobra 1980. godine. Pored postojećih grupa poludnevnog i celodnevnog boravka, otvaraju se i odeljenja jaslenog uzrasta u kojima rade medicinske sestre. Današnja ustanova za predškolsko

Dečji vrtić „Jelica Stanivuković – Šilja“ u Šidu

vaspitanje i obrazovanje „Jelica Stanivuković – Šilja“ u Šidu ima dva namenska objekta i još dva prostora u gradu prilagođena za poludnevni boravak. Pored toga postoje odeljenja poludnevnog boravka u osnovnim školama u 17 škola šidske opštine. Ukupan broj dece u Ustanovi je 821 dete, raspoređenih u 39 vaspitno-obrazovnih grupa celodnevnog i poludnevnog boravka.

U Ustanovi je zaposleno 67 radnika, pedagog i logoped. Celodnevni boravak je organizovan u dva namenska objekta kao i tri pripremne grupe poludnevnog boravka. Ostale pripremne grupe su pri osnovnim školama u 17 sela opštine. Stručnom usavršavanju poklanja se veliki značaj. Putem seminara usavršavaju se vaspitači za primenu projekta „Podsticanje dečjeg samopoštovanja“, evaluacijom rada ustanovljeni problemi preoblikuju se u pedagoške radionice za vaspitače. Na sastancima stručnog veća, vrši se razmena iskustava, organizuju susreti predškolskih ustanova vaspitača i medicinskih sestara.

Problem u radu je nedostatak materijalnih sredstava za investiranje u proširenje kapaciteta jednog namenskog objekta u Šidu koji bi zadoviljio potrebe sredine. Nedostatak materijalnih sredstava predstavlja problem za održavanje postojećih objekata. Problem čini i loša opremljenost nameštajem i didaktičkim sredstvima u manjim seoskim sredinama kao i nemogućnost da se to stanje uskoro popravi.

Saradnja sa opštinom je dobra i ima puno razumevanja.

Petog novembra 1991. godine granatiran je namenski objekat ove Ustanove u naselju „Jelica Stanivuković – Šilja“ u Šidu. Tada je oštećen objekat dečijeg vrtića pa su deca poludnevnog boravka upućena u OŠ „Jovan Veselinov – Žarko“, a celodnevni boravak premešten u naš objekat u naselju Istok. Odeljenje u bolnici Principovac preseljeno je u Vrdnik i nije radilo tokom cele godine.

Nijedan od namenskih objekata nema sklonište, tako da za vreme agresije NATO pakta 1999. godine nismo mogli organizovati redovan rad sa decom.

Ustanova nema dugoročni plan razvoja, a u narednom periodu nastojaćemo da se ostvari dogradnja kosog krova u objektu naselja „Jelica Stanivuković – Šilja“ kao i proširenje istog objekta prema potrebama sredine.

Podatke prikupila i obradila informator-saradnik knjige
Direktor: Dušanka Lazić

ŠID
OSNOVNA MUZIČKA ŠKOLA „FILIP VIŠNJIĆ“

Osnovna muzička škola „Filip Višnjić“ nalazi se u sadašnjoj Osnovnoj školi „Branko Radičević“ (raniji naziv „Jovan Veselinov – Žarko“) u Šidu, Petra Kočića bb.

Škola za osnovno muzičko obrazovanje počela je sa radom 31. marta 1962. godine u zgradi tadašnje Osnovne škole „Branko Radičević“ po odluci NOO opštine Šid br. 05-1562/1. Do 1978. godine bila je u sastavu Radničkog univerziteta „Nikola Vlaški“, a od 1978. je samostalna ustanova i od tada je u zgradi OŠ „Sremski front“ do 1988. godine.

Škola je osnovana rešenjem SO Šid br. 011-109/78-2.

U međuvremenu posle prvog naziva, škola je promenila ime u Škola za posebno muzičko obrazovanje i obrazovanje „Filip Višnjić“

Od 1993. godine zove se Osnovna muzička škola „Filip Višnjić“.

Prva registracija u sudu bila je 9. januara 1978. godine br. Fi-168/78., a poslednja bila je 27. oktobra 1993. godine, br. Fi-4698/93. u Privrednom sudu u Sremskoj Mitrovici.

U prvoj godini rada škola je imala 61 učenika, 7 razreda, 6 učionica i 3 nastavnika. Nastava je izvođena u prostorijama „Ruskog dvora“.

Nastavne planove i programe donosio je Prosvetni savet AP Vojvodine na predlog Zavoda za unapređenje nastave u Novom Sadu.

Profesori i učenici škole iz 1978.godine

Škola je na Republičkim takmičenjima osvajala I, II i III mesta i pohvale na takmičenjima muzičkih i baletskih škola Srbije.

Prvi put škola je osvojila nagradu II mesto 1965/66. godine u Boru – učenik Petrović Dragan.

1972/73. godine Republičko takmičenje u Smederevu, dve II nagrade.

1973/74. Festival muzičkih škola u Sremskoj Mitrovici – I nagrada flauta za Bojana Milovanovića.

1977/78. Festival muzičkih društava u Leskovcu – II nagrada truba, II nagrada trombon, II nagrada kamerni duvački ansambl.

1978/79. Republički festival u Subotici – II nagrada kamerni duvački ansambl.

1980/81. Festival muzičkih društava u Somboru – I nagrada klavir, III nagrada flauta.

1996/97. Takmičenje klavirskih dua u Trsteniku, dve II nagrade.

1997/98. Takmičenje klavirskih dua u Trsteniku, dve II nagrade.

1999/00. Takmičenje klavirskih dua u Trsteniku, II nagrada.

Brojno stanje učenika od osnivanja 1962. do 1983. godine (dvadesetogodišnji period) je u stalnom porastu, za razliku od osnovnih škola: 1962=61; 1968=78; 1973=105; 1978=134; 1983=142; 2000=88+15 učenika u pripremnom razredu.

Duvački odsek muzičke škole

U 1983. godini škola je imala odseke: klavir, harmonika, duvački instrumenti, gudački instrumenti i solfeđo.

U dvadesetogodišnjem periodu brojno stanje nastavnika bilo je:

1963-68.=3 nastavnika, 1968-72.=5 nastavnika, 1972-77.=7 nastavnika, 1978-1982.=8 nastavnika i 1983-2000.=8 nastavnika, a ukupno 10 zaposlenih.

Političke organizacije, Socijalistički savez i Sindikat opštine tražili su izjašnjavanje oko finansiranja ove škole. Tako se početkom jula 1984. na sednici stručnog kolegijuma RO predškolskog vaspitanja i obrazovanja „Veljko Vlahović" u Šidu raspravljalo i o drugim izvorima finansiranja muzičke škole osim SIZ-a obrazovanja. Spominjani su SIZ kulture, udruženi rad kao i participacija roditelja s obzirom da muzička škola nije obavezna kao osnovne.

Pomenuta je mogućnost uključivanja u muzičku školu dece iz Erdevika i Morovića... sve zbog principa izjednačavanja uslova pod kojima se školuju deca u opštini.

Ovo bi značilo s druge strane – proširenje mreže obuhvata dece muzičkim obrazovanjem i povećanje prostornih, kadrovskih i materijalnih sredstava.

Šta je do kraja usvojeno – nema podataka, ali je muzička škola u Šidu prevazišla ove teškoće.

Od bivših đaka koji su sada predavači škola je navela imena Dragana Makivića, Snežane Filagić, Dragane Gligorijević.

Dan škole se obeležava 15. juna.

Planovi daljeg razvoja škole su promena lokacije – u centar grada, kadrovsko i stručno poboljšanje strukture u nastavi.

U školi ima desetoro dece čiji su roditelji izbeglice.

Dosadašnji direktori škole bili su: Krsmanović Ilija, Krsmanović Dragoslav, Duraković Mustafa, Božović Rade i sadašnji Makivić Dragan.

Podatke prikupio i obradio informator-saradnik knjige
Direktor škole: Makivić Dragan

ŠID
OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ – ZMAJ"

Škola ima sadašnji naziv od početka ovog veka.

Kao samostalna VOO, škola postoji od 1977. godine pod imenom Škola za osnovno specijalno obrazovanje „Bratstvo-jedinstvo" u Šidu. Škola je radila u zgradi OŠ „Branko Radičević", a atim je premeštena u zgradu u Školskoj br. 3 (pod tornjićem), takođe bivše škole „Branko Radičević". U toj zgradi je ostala do 1992. godine.

Odlukom Izvršnog odbora SO Šid ova zgrada je vraćena Srpskoj pravoslavnoj crkvi, a škola je preseljena u deo zgrade Osnovne škole „Sremski front" u Šidu.

Prva registracija obavljena je u Sudu udruženog rada 1977. godine.

U početku rada škola je imala 92 đaka i 16 radnika. Područna odeljenja škole bila su u Bolnici na Principovcu i jedno odeljenje u Moroviću.

Uslovi rada na početku bili su relativni dobri. Nastavne planove i programe propisivao je Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, nauku i kulturu u Novom Sadu.

Đačka kuhinja je radila od samog početka osnivanja škole. Troškove je finansiralo Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama opštine Šid. U školi postoji biblioteka sa skromnim brojem naslova.

Škola nema samostalnu fiskulturnu salu, koristi istu od OŠ „Sremski front" kao i njihove sportske terene. Isto se odnosi i za centralno grejanje.

U 1983. godini vršene su ozbiljne analize u školi da dozvoli mogućnost profesionalnog osposobljavanja teoretskog i praktičnog dela u Šidu za I i II

Deo nastavnika i učenika ove škole

godinu srednje škole. Jednim delom (teoretski deo) profesionalno osposobljavanje bi se obavljalo u Sremskoj Mitrovici, a drug deo (praktični deo) bi se obavljao u radnim organizacijama u Šidu. Inicijativa je bila predmet rasprave na OK SSRNV i Opštinskog sindikalnog veća, pedagoškog veća i stručnog aktiva defektologa škole. Smatralo se da postoji opravdanost otvaranja odeljenja profesionalnog osposobljavanja za I i II godinu srednje škole. Postojali su prostorni i kadrovski uslovi. U školi je zaposleno 11 defektologa, od kojih je 5 sa visokom stručnom spremom. Sve predmete bi predavali defektolozi. [39]

Odeljenje u Moroviću bi se ukinulo, a učenici bi organizovanim prevozom putovali u Šid.

Ova inicijativa nije prihvaćena.

Dan škole se obeležava 30. maja. Škola je dobitnik opštinske nagrade „6. decembar“ grada Šida za 1977. godinu za radne rezultate.

39 IAS: Fond osnovnih škola u Šidu

Direktor škole od osnivanja do 1990. bio je Ivanić Ivica, defektolog. Od 1990. direktor je Babić Slavko, diplomirani defektolog.

Škola ima 72 učenika u 11 odeljenja. Zaposleno je 18 radnika.

Podatke za knjigu prikupio i obradio
Direktor škole: Babić Slavko, profesor

IZVORI, LITRATURA, ČASOPISI, ŠTAMPA

Izvori:

1. Istorijski arhiv „Srem“ (IAS): ONOO – Odsek za prosvetu – Izveštaji o radu po srezovima za 1945. godinu
2. IAS: Sreski narodni odbor – Odsek za prosvetu 1945. god. Izveštaji o radu
3. IAS: Fond Prosvetno pedagoškog zavoda „Parti zanska škola“ U Sremskoj Mitrovici, Izveštaji o radu 1962-1990. godina
4. IAS: Fondovi osnovnih škola opštine Srema za period od 1945-2000. godine
5. IAS: Fondovi opštinskih zajednica obrazovanja opština Inđija, Irig, Pećinci, Ruma, Sremska Mitrovica, Stara Pazova i Šid za period od 1965-1974. godine
6. IAS: Fondovi samoupravnih interesnih zajednica opštine Srema za predškolsko, osnovno, specijalno i muzičko vaspitanje i obrazovanje za period od 1975-1990. god.
7. Izvršno veće SAPV: Rezime o vaspitanju dece naših radnika zaposlenih u inostranstvu / sednica 19. 04. 1979. godine

Literatura:

1. Andrija Ognjanović: Graničarske narodne škole i njihovi učitelji na teritoriji Vojvodine od 1774. do 1872. godine Novi Sad 1964. Matica Srpska
2. Ljubiša Radojević: Trideset godina državne gimnazije u Šidu 1922-1952. Šid, 1952.
3. Osnovna škola „Filip Višnjić“ u Šidu, 1956-1970. god. izdavač škola, Šid, 1970. god.
4. Zobenica Dobrila i Savić Kata: Osnovna škola „Zmaj Jova Jovanović“, Grafampromet, Ruma 1998. godina
5. Mr Radovan Đurčić: Dvadeset godina Osnovne škole „Sremski front“ u Šidu 1975-1995. Grafosrem, Šid 1998. god.
6. Radovan Srdić: Stejanovci – Srpska knjiga – Grafopromet, Ruma 2000. g.
7. Grupa autora: Ruma u središtu Srema, Edicija Vojvodine u borbi, Institut za istoriju, Novi Sad, 1991. godine
8. Janko Šago: Hronika Stare Pazove, Misao, Novi Sad, 1991. godine
9. Miroslava Vuletić: Laćarak, Matica srpska, Novi Sad, 2002. godine

10. Školski prostor u SAPV /za Srem/, Pokrajinska zajednica obrazovanja, Novi Sad, 1972. godina
11. Savremeno obrazovanje: Tri i po decenije razvoja vaspitanja i obrazovanja u SAPV, Savremeno obrazovanje Novi Sad, 1980. godina
12. Savezni zavod za proučavanje školskih i prosvetnih pitanja, Osnovna škola, Savremena škola, Beograd 1982. godina
13. Pokrajinski zavod za statistiku: Srem 1963-1967. god.
14. Korigovani nastavni plan i program za osnovnu školu u Srbiji, Beograd, 1970. god.
15. Komuna i privreda Jugoslavije, izdavač Orbis, knj. I, Zagreb 1962. god.
16. Radovan Teodosić: Razvoj školstva u periodu od 1944. do 1951. god. Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd 1971. godina
17. Dr Ana Gavrilović: Predškolske ustanove u Srbiji 1843-2000. godine
18. Vojvodina: Novi srezovi i opštine – Novi Sad, Dnevnik 1956. god.

Časopisi i novine:

1. Glas omladine, Novi Sad 1945. /15. XII/ Nastavnički tečaj u Novom Sadu
2. Službeni list Vojvodine 1/1945; 3/45; 4/45; 7/45
3. Službeni list FNRJ 11/1955; 28/1958.
   Službeni glasnik RS 50/92
4. Sremske novine: Sreta Pecinjački – Škola u Višnjćevu /31. 03. 1973. god. i Mala škola u Moroviću – isti autor
5. Samoupravna škola: izdavači SIZ-ovi opštine Srema i Prosvetno pedagoški zavod Sremska Mitrovica, Dubrava – KP dom od 1979. do 1989. godine
6. Službeni list opštine Srema: Srednjoročni plan...razvoja opštine Inđije 1986-1990. /osvrt na obrazovanje/
   Srednjoročni plan razvoja opštine Sremske Mitrovice 1976-1980. /osvrt na obrazovanje/
7. Politika: Savezno izvršno veće: Nacrt zakona o javnim službenicima i penzijskom osiguranju /30. X 1957./
8. Pedagoška stvarnost, Novi Sad, 2000. br. 5-6:
   Nikola Spajić: Školstvo u Sremskoj Mitrovici od Drugog svetskog rata do pred kraj XX veka.

SADRŽAJ

I deo

1. PREDGOVOR 5
2. PRIRODNI I ADMINISTRATIVNI SREM 8
   2.1. Školske prilike u prošlosti Srema 8
3. ŠKOLSTVO POSLE DRUGOG SVETSKOG RATA U SREMSKOM OKRUGU 10
4. IZVEŠTAJI O RADU ŠKOLA PO MESTIMA U 1945. GODINI 12
5. STANJE ŠKOLSTVA U SREZOVIMA 30
6. ŠKOLSTVO U SREMU U PERIODU ADMINISTRATIVNOG UPRAVLJANJA – SREMSKA MITROVICA I SREZ STARA PAZOVA . 43
7. KOMUNALNI I ŠKOLSKI SISTEM U SREMU 51
8. ŠKOLSKI ZAKONI I REFORME. 60
   8.1. Razvoj vaspitanja i obrazovanja u Sremu od 1945. do kraja sedamdesetih godina prošlog veka 64
   8.2. Ugledno – ogledne škole i eksperimentalna odeljenja 66
   8.3. Osnovna škola. 67
   8.4. Plan i program rada 68
   8.5. Velika školska reforma. 73
9. OSNIVANJE ZAJEDNIČKOG PROSVETNO PEDAGOŠKOG ZAVODA ZA SREM 1966-1991. GODINA. 76
10. O ŠKOLSTVU U OPŠTINI SREMSKA MITROVICA. 79
11. ŠKOLSTVO U OPŠTINI ŠID 93
12. ŠKOLSTVO U OPŠTINI RUMA 104
13. ŠKOLSTVO U OPŠTINI IRIG. 111
14. ŠKOLSTVO U OPŠTINI INĐIJA 116
15. ŠKOLSTVO U OPŠTINI STARA PAZOVA. 121
16. ŠKOLSTVO U OPŠTINI PEĆINCI. 125
17. STATISTIKA: o učenicima, nastavnicima i školskom prostoru 129
18. ŠKOLA U PRIRODI 145
19. SPECIJALNE ŠKOLE. 147
20. NASTAVA U KOMBINOVANIM ODELJENJIMA 149

21. ŠKOLOVANJE DECE U INOSTRANSTVU – JUGOSLOVENSKE DOPUNSKE ŠKOLE 153
22. RAZVOJ SISTEMA OSNOVNOG ŠKOLSTVA U USLOVIMA OSAVREMENJIVANJA U TEORIJI I PRAKSI ZA PERIOD 1971-1991. GODINE 155
23. ŠKOLSTVO U SREMU U PERIODU 1991-1999 GODINE 160
24. UČITELJ JUČE, DANAS I SUTRA 162

II deo
ŠKOLE O SEBI

25. ŠKOLE U OPŠTINI INĐIJA 168
26. ŠKOLE U OPŠTINI IRIG 203
27. ŠKOLE U OPŠTINI PEĆINCI 219
28. ŠKOLE U OPŠTINI RUMA 238
29. ŠKOLE U OPŠTINI SREMSKA MITROVICA 299
30. ŠKOLE U OPŠTINI STARA PAZOVA 369
31. ŠKOLE U OPŠTINI ŠID 415